

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MARKSİST PARTİ TEORİSİ

Çin'de Yeni Teorik ve Pratik Arayışlar

Wu Meihua

İdeoloji • Politika • Örgütlenme • Tarz

KALKEDON

MARKSIST PARTI TEORISI WU MEIHUA

KAL KEON

Marksist Parti Teorisi

Çin'de Yeni Teorik ve Pratik Arayışlar

Kalkedon Yayın Evi: 190
Dünya Solu-Marksist Felsefe Dizisi: 5

ISBN:978-605-4511-32-7

Marksist Parti Teorisi
Çin’de Yeni Teorik ve Pratik Arayışlar
Wu Meihua

Kitabın İngilizce Baskısı:
The Marxist Theory of Party: Classics, Innovations and the
Communist Party of China, Şubat 2011
Canut International Publishers
Berlin-Londra

Kalkedon Yayın Evi:
Hırkayışerif Mahallesi, Balipaşa Caddesi, No.: 155/A,
Fatih-Yavuzselim-İstanbul
Telefon ve Fax: 0212 512 43 56
Web: www.kalkedonyayinlari.com
e-mail: kalkedonyayinlari@gmail.com

Editör: Adnan Köymen
Çeviri: Deniz Kızılçeç

Kapak Tasarım: Semiha Şahin

Çince Baskı: Marxist Theories of Party and Party Building
2007 yılı - Renmin Üniversitesi Yayınevi

Türkçe İlk Baskı: Ocak 2012
Copyright Kalkedon Yayınları 2012

Bu kitap, Can Matbaası’nda basılmıştır.
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi, Kat 3, No 17, Topkapı-İstanbul.
Tel: 0 212 613 10 77

SUNUM

Bu eser Marksist parti inşa teorisi üzerine akademik alanda uzun yıllara dayalı yaptığı çalışmalarla tanınmış olan Prof. Wu Meihua tarafından 2007 yılında hazırlanmış güncel bir eserdir. Bayan Meihua, Renmin Üniversitesi Marksizm Araştırmaları Enstitüsü'nde doktora çalışmalarından sorumlu öğretim görevlilerindendir.

Proletarya partilerinin örgütlenmesi veya bu partilerin inşası üzerine Marksist teoriler, Marksizm'in sistematığı içinde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Bu teoriler aynı zamanda Marksizm'in üç önemli bileşiminden biri olan bilimsel sosyalizm teorisinin bir parçası olarak incelenmektedir.

Marksist parti ile ilgili teoriler genellikle sosyalist ülkelerde aynı zamanda siyasi bilimler-siyasi partiler başlığı altında ele alınmaktadır. Kapitalizmi aşan yeni bir sosyalist toplum kurmak için kurulan Marksist partilerin kökleri 1847 yılında kurulan Komünistler Birliği'ne dayanmaktadır. Bu tarih burjuva partileri ile karşılaştırıldığında oldukça kısa sayılabilir, fakat buna karşın başta Marx, Engels ve Lenin'in çalışmaları olmak üzere birçok Marksist liderin ve dünyadaki Marksist partilerin pratikleri ve düşünsel arayış süreci içinde bu alanda önemli birikimler sağlanmış ve sorun üzerine sağlam ve evrensellik taşıyan bir bilimsel temel yaratılmıştır.

Kitap, Marksist parti inşa teorisi üzerine daha ilk günlerden bugüne kadar üretilen düşünceleri ve teorileri sistematik bir biçimde toplamakta, başarılı ve başarısız örnekleri incelemekte ve konu üzerinde bilimsel bir yaklaşım edinmek açısından detaylı bir çalışma sunmaktadır.

Sağlıklı ve doğru bir parti inşası teorisine sahip olmak, bir Marksist partinin doğru bir politik çizgi, doğru bir ideolojik çizgi ve başarılı bir parti tarzı geliştirmesi açısından tayin edici önemdedir. Öte yandan doğru çizgilere sahip olmayan bir Marksist partinin sağlıklı ve doğru bir parti inşası teorisi -örgütsel çizgi- oluşturmaya olanaklı olamayacaktır. İdeolojik ve politik çizgilerde ciddi hatalar varsa, parti örgütlenmesinin-inşasının başlıca alanlarında da ciddi problemler ortaya çıkmaktadır.

Demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin çeşitli önemli ilkeleri çiğnenmekte, parti içi demokrasi işlememekte, üyelerin katılımı zayıflamakta, üyelerin yararlanabilecekleri demokratik haklar kısıtlanmakta, parti kadroları ile ilgili politikalar aksayarak üyelerin ve kadroların verimlilikleri ve şevkleri kaybolmaktadır. Örgütsel çizgide hataların sonucunda parti kadroları ideolojik ve politik olarak

yozlaşmaya başlamakta, partinin öznelci hatalı kararlar alma riski artmaktadır; çünkü üyelerin bilgelikleri ve gözlemleri partinin karar mekanizmalarına yansımamaktadır.

Parti içinde sahte ve yapmacık ilişkiler oluşmakta, önde gelen liderler yüceltilerek, kişi kültü ve benzeri patriarkal ilişkiler ortaya çıkmakta, adam kayırmacılık, gruplaşma vb. parti içi birlik ve dayanışmaya zarar verecek türde olumsuzluklar yaygınlaşmaktadır. Sonuç olarak sosyalist bir partinin en önemli amacı ve değeri olan halk kitlelerine hizmet etme ilkesi ve sosyalizmin geleceğine olan inanç zedelenmekte, parti ile sınıf ve parti ile kitleler arasındaki bağlar zayıflamaktadır. Böylece doğru bir parti inşa teorisi geliştiremeyen bir Marksist parti kaçınılmaz olarak bilimsel karar alma süreçleri geliştirememekte, sosyalizm için mücadelede ciddi başarısızlıklar veya gerilemeler ile karşılaşmaktadır.

Bugün, dünya sosyalist hareketinin 1990’larda karşı karşıya kaldığı büyük başarısızlığın ardından Marksist partiler kendilerini yeniden toparlamaya çalışmaktadır; dünyada her geçen gün yeni koşullar ortaya çıkmakta ve Marksist partiler aynı zamanda kendilerini zamanın gerçeklerine uyarlamaya çalışmaktadırlar. 1960’larda 350 milyon olan Marksist–komünist parti üyesi sayısı dünyadaki nüfus artışına karşın 130 milyon dolayına düşmüştür. Bu sayının yaklaşık 87 milyonu komünist partilerin hâlâ iktidarda olduğu ülkelerde bulunmaktadır. Bu, günümüzde sosyalist akımın henüz hala düşük bir tempoda geliştiğini göstermektedir.

Marksist partiler bugün daha geniş güçleri kucaklamak için çeşitli ilerici sol ve sosyalist güçlerle parti-içi ve parti dışı koalisyonlar yapmaya çalışmakta yeni deneyler ortaya koymaktadırlar. Marksist partilerin omurgasını oluşturan klasik sanayi işçilerinin sayıca azaldığı ve işçi sınıfının birçok bakımdan nicel, nitel ve ideolojik değişimler geçirmekte olduğu koşullarda, Marx’ın “eğiticilerin eğitilmesi gerektiği” vurgusu, Marksist partilerin ideolojik ve teorik açıdan güçlendirilmesi ve olgunlaşmaları sorunu bugün yeniden önem kazanmıştır.

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’da 1990’larda meydana gelen büyük değişim işçi sınıfının davası olan sosyalizmin inşasında, Marksist partiyi doğru bir biçimde inşa etmenin, onun düşünsel saflığını korumanın ve aynı zamanda düşünsel yapısını sürekli bir biçimde reforma tabi tutarak zamanın gereksinimlerine ayak uydurmanın yaşamsal önemini bir kez daha ortaya koymuş oldu. Çünkü Marksist sosyalizme karşı çıkan ve onu alt etmek isteyen “hümanist demokratik sosyalizmi” benimseyen dar bir ekip, parti inşasında var olan yerleşik zaaflardan ve partinin kitlelerle olan bağlarının zayıflığından yararlanıp, kolay bir biçimde amaçlarına ulaşarak bu sosyalist partiyi tamamen felç konuma getirmiş ve onu halkın çıkarlarını koruyamaz hale sokmuş, ardından partinin tüm mallarına el koyarak onu yasa dışı ilan edebilmiştir.

Marksist partiler ilk ortaya çıkışlarından itibaren sosyalist demokrasi ilkesini benimsemişler, çalışan sınıfların demokrasinin meyvelerinden gerçek anlamda yararlanabilecekleri koşulları ortaya çıkaracak bir pratik içinde olmuşlardır. Marx’ın temellerini attığı sosyalist demokrasi ilkesi, kapitalist demokrasiye karşı mücadele ve onunla rekabet süreci içinde zenginleştirilmiştir; aynı zamanda Marx ve Engels kapitalist demokrasinin bir dizi olumsuzluklarının devralınarak

daha da ileriye götürülmesini gerekli görmüştür. Bu anlamda Marx ve Lenin, proletarya partilerini sosyalist demokrasinin okulu olarak tasarlamışlardır. Bu amaçla gelişkin bir parti içi demokrasiye, parti içinde modern, demokratik ve rasyonel bir politik yaşam yaratılmasına ve Marksist partilerin halk tarafından denetlenmesine yönelik bir dizi ilke geliştirmişlerdir. Buna karşın karmaşık tarihsel ve kültürel nedenlerle daha sonraki uygulamada bu hedeflere ulaşılamamış ve Marksist partiler bir dizi hatalı uygulamalar içinde önemli sorunlar yaşamışlardır. Kitap, bu sorunların kaynaklarını ve çözüm yollarını oldukça nesnel bir biçimde analiz ederek varılan sonuçları ortaya koymaktadır.

Marksist parti inşa teorisi bütünsel bir sistem olmasına karşın, muhalefetteki partinin inşası ile iktidardaki Marksist partinin inşasında önemli bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin iktidardaki bir partinin gelişkin öncü karakterini korumak açısından, üyelerinin ve yöneticilerinin gelişkin ve ileri niteliklerini sürdürmeleri ve onlar için daha yüksek kriterler geliştirmeleri önemlidir. Ayrıca üyelelerinin, demokratik katkılarını daha da arttırmalarını ve eğitim düzeylerini sürekli bir biçimde geliştirmelerini de gerekli kılmaktadır. İktidardaki proletarya partisi ile ilgili Marksist parti inşa teorisi konusunda birçok önemli görüşün temeli Lenin tarafından atılmış ve iktidara gelen partilerin teorik ve pratik arayışları içinde, bu alanda da büyük bir birikim oluşmuştur.

Çin Komünist Partisi'nin ilk iktidar deneyimleri, 1920'li yılların sonlarına doğru kurmaya başladıkları Çin kırsalındaki Sovyet iktidar bölgelerinde yaşanmıştır. Parti bir yandan devrim partisini inşa ederken bir yandan da bir iktidar partisinden karşı karşıya kalabileceği sorunlar üzerine düşünmeye başlamıştır. Çin Komünist Partisi'nin tarihini, ÇKP'nin geliştirdiği parti inşa teorilerini, Mao Zedung'un devrimci çaba ve katkılarından ayrı ele almak pek gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. Mao sonrası dönemde parti inşa teorisinde yapılan önemli yeniliklerin birisi, parti önderliğinin düzenli aralıklarla yenilenmesi ve bayrağın daha genç ve dinamik olan yeni kuşağa devredilmesi ve sosyalist akımın tarihinde ilk kez ömür boyu liderlik uygulamasının kaldırılması olmuştur. Bu yaklaşım sonucu Mao'nun uzun süren liderliğinin ardından gelen 3 yeni kuşak yönetim görevini üstlenmiş ve yeni kuşaklar Marksist parti inşa teorisinde önemli teorik ve pratik yenilikler ortaya koymuşlardır. Kitapta okuyucu, Marx'tan bugüne parti inşa alanında teori ve pratikte elde edilen kazanımları ve güncel yenilikleri inceleyebilme olanağı bulabilecektir. Çin'de parti inşası alanında elde edilen kazanımlar Marksist partiler üzerine araştırma yapmak isteyen okurlar açısından oldukça ilginç bir deneyim sunmaktadır. Çünkü bugün ülke nüfusu ile orantılı olarak dünyada bu denli yüksek bir üye sayısına -81 milyon- sahip bir başka parti bulunmamaktadır.

Bu kitap, akademik bir derinlik içinde Marksist sosyalist partilerin kuruluş amaç ve değerlerini, onların, işçileri ve mağdur çalışan kitleleri birleştirerek yüksek sosyalist değerlere bağlı, dinamik, modern, dayanışmacı, paylaşımcı ve etkili bir sosyalist değişim gücü oluşturabilmelerinin bilimsel ve pratik sırlarını ortaya koymaktadır.

Cem Kızılçeç

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ BÖLÜMÜ	11
<i>A. Marksizm ve Marksist Parti İnşa Teorisi</i>	11
<i>B. Marksist Parti İnşa Teorisinin İnceleme Nesnesi</i>	11
<i>C. Parti Kavramı Üzerine Düşünceler</i>	12
<i>D. Partilerin Tarihsel Olgular Oluşu</i>	12
<i>E. Marksist Proletarya Partilerinin Doğuşu</i>	13
<i>F. Bugünkü Dünyada Marksist Partiler</i>	14
<i>G. Marksist Parti İnşa Teorisinin Bilimsel Sistematiği İle İlgili Kavramlar</i>	14
<i>H. Parti İnşası Kavramı - Tarihi - İlkeleri ve Pratik</i>	17
1. BÖLÜM	
MARKSİST PARTİ İNŞA TEORİSİ, KLASİK TEORİLER VE YENİLİKLER	19
<i>1.1 Marx ve Engels'in Parti İnşa Teorisi</i>	20
<i>1.2 Lenin'in Parti İnşa Teorisinin Temel Öğeleri</i>	24
<i>1.3 Çin Komünist Partisi ve ÇKP'nin Parti İnşa Teorisi</i>	26
<i>Mao Zedung Düşüncesinde Parti İnşası Teorisi</i>	26
<i>Çin Komünist Partisi'nin özgün nitelikleri</i>	27
<i>1.4 Çin'in Parti İnşa Teorisinin Şekillenmesi Sürecinde Beş Aşama</i>	28
<i>Mao Zedung Düşüncesine Göre Parti İnşa Teorisinin Altı Temel Açılımı</i>	30
<i>İktidardaki Marksist Partisi Kavramı</i>	34
<i>Deng Xiaoping Teorisinin Parti İnşası</i>	41
<i>Jiang Zemin ve Üç Temsil Düşüncesi Çerçevesi İçinde Parti İnşası</i>	45
<i>Üyeler İçin Sekiz İlke</i>	48
2. BÖLÜM	
PROLETARYA PARTİSİ ÜZERİNE TEMEL MARKSİST DÜŞÜNCELER	51
<i>2.1 Proletarya Partilerinin Niteliği</i>	52
<i>Proletarya Partilerinin Niteliği Üzerine Marksist Klasikler</i>	52
<i>Proletarya Partisinin Niteliği Üzerine Çinli Marksistlerin Görüşleri</i>	54
<i>2.2 Son Dönemde Getirilen Öncü Parti Üzerine Yeni Formülasyon</i>	57
<i>İşçi Sınıfının Gelişkin ve Örgütlü Gücü Olarak Marksist Parti</i>	57
<i>İki Farklı Öncü Kavramı</i>	59
<i>2.3 Marksist Bir Partide Amaç ve Değerler</i>	61
<i>2.4 Marksist Bir Parti Yalnızca Halkın Çıkarları için</i>	
<i>İnşa Edilmiştir ve Devlet İktidarını Yalnızca Halk İçin Kullanır İlkesi</i>	64
<i>Marksist Partide İktidar ve Yetki Kavramı</i>	66
3. BÖLÜM	
MARKSİST PARTİNİN ÖRGÜTSEL SİSTEMİ VE DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK İLKESİ	71
<i>3.1 Demokratik-merkeziyetçilik İlkesinin Tarihsel Kökleri ve Gelişimi</i>	72
<i>Lenin ve Demokratik-merkeziyetçilik İlkesi</i>	73
<i>Ekim Devrimine Giden Günler</i>	74
<i>ÇKP'nin Demokratik-merkeziyetçilik Üzerine Teori ve Pratikleri</i>	74
<i>3.2 Demokratik-merkeziyetçilik Kavramı ve Temel Özellikleri</i>	79
<i>Demokratik-merkeziyetçilik ve "Demokrasi"</i>	79
<i>Parti İçi Demokrasi</i>	80
<i>Demokratik Merkeziyetçilik ve Merkeziyetçilik</i>	81

3.3 Demokratik-merkeziyetçiliğin Altı Temel İlkesi	83
Seçim ve Rekabet Yöntemleri ve Aday Listeleri	86
Lenin ve Kişi Kültü Sorunu	90
3.4 Marksist Partide Demokratik-merkeziyetçilik Uygulamasının İyileştirilmesi	91
Tarihte Ortaya Çıkan Çeşitli Hatalı Uygulamalar ve Nedenleri	91
Tarihteki Olumsuz Uygulamalar	93
Demokratik-merkeziyetçilik Uygulamalarının İyileştirilmesinde Odak Noktası	94

4. BÖLÜM

PARTİ İNŞASINDA YÜKSEK NİTELİKLİ BİR KADRO

HAVUZU OLUŞTURMA SORUNU 97

4.1 Marksist Bir Parti Açısından Temel Bir Stratejik Görev	98
Marksist Partide Kadrolar Belirleyicidir	98
İktidardaki Parti ve Uzun Vadeli İstikrar Gereksinimi Sorunu	99
4.2 Yüksek Nitelikli Kadrolarda Bulunması Gereken En Temel Nitelikler	101
Kadro Havuzu Oluşturma Çalışmasında "Dört Nokta İlkesi"	102
Partinin Yönetici Konumundaki Kadrolarının Seçimi ve Atanması Açısından Getirilen Yeni İlkeler	104
Kadroların Seçim ve Atanma Prosedür ve Yöntemleri	106
4.3 Kadro Çalışmasında Önder Organlar Üzerine Odaklanma Politikası	107
Yönetici Organlarının Bütünsel Yetenekleri	109
Yönetici Organların Yapısını Optimal Hale Getirme Sorununun Ele Alınması	110
Yönetici Organları Arasındaki Dayanışma	111
4.4 Sosyalizmde Kadro ve Personel Sisteminin Reformlarla Geliştirilmesi	112
Kadrolarla İlgili Seçme ve Atama Sistemi	114
Parti ve Devlet Organlarında Çalışan Yönetici Kadroların Değerlendirme Sistemi	115
Ömür Boyu Görevde Kalma Uygulamasının Aşılması İle İlgili Sorunlar	116
Kadroların Yer Değiştirme Sistemi	117
Örgütsel Yapıların Standartlaştırılması Sorunu	118
Kadro Seçme ve Atama Çalışmalarının Denetlenmesi Mekanizması	118
4.5 Yetkin Personel Geliştirme Stratejisi Uygulamaları	119
Yetkin Personele İlişkin Bilimsel Bakış	120
Üç Alanda Kadro Havuzunun Oluşturulması	121
Yetkin Personelin Değerlendirilmesi ve İstihdamı	122

5. BÖLÜM

MARKSİST PARTİLERDE ÜYELİK SİSTEMİ ÜZERİNE

123

5.1 Parti Üyelerinin Öncü Karakterinin Geliştirilmesi	124
Partinin Üyelik Yapısını Güçlendirme Sorunu	124
Yeni Gerçekliklerin Getirdiği Gereklilikler	126
5.2 Parti Üyeliği için Gerekli Niteliklerin Yükseltilmesi	129
Parti Üyeliğinin Nitelikleri Pratîk İçinde Geliştirilmesi	129
Parti Üyeleri İçin Gerekli Asgarî Nitelikler	132
İktidardaki Marksist Partide Üyelik Koşulları	136
Parti Üyelerinden Beklenen Özel Davranışlar	137
Marksist Partinin Gelişkin Öncü Karakteri Tarihsel ve Somuttur	140
Üyelerin Parti Ruhu Konusunda Yetiştirilmesi	142
5.3 Aktivistleri Yetiştirme ve Yeni Üye Alımı	143
5.4 Parti Üyelerini Eğitim ve Yönetme Çalışması	148
Eğitim ve Yönetim İşinin İyileştirilmesi	149
Gezici Olan Üyelerin Eğitimi ve Yönetimi	151
Uygun Nitelikler Taşımayan Parti Üyeleri İle İlgili Çalışma	151

6. BÖLÜM	
MARKSİST PARTİDE TEMEL ÖRGÜTLERİN İNŞASI	153
6.1 Marksist Parti ve Temel Örgüt	154
6.2 Militan Bir Partinin Temeli Olarak Temel Örgütler	158
6.3 Temel Örgütlerin Örgütsel Yapısı ve Görevleri	161
Temel Parti Örgütlerinin Ana Görevleri	164
6.4 Temel Örgütlerin İnşasını İyileştirme Çalışmaları	166
7. BÖLÜM	
PARTİNİN ÇALIŞMA TARZININ İYİLEŞTİRİLMESİ	175
7.1 Partinin Çalışma Tarzının İyileştirilmesi	176
Partinin Çalışma Tarzı Kavramının Bilimsel Açılımı	176
Partinin Çalışma Tarzının Özellikleri	177
Partinin Çalışma Tarzı Kavramının Özü Nedir?	178
Partinin Çalışma Tarzının İyileştirilmesinde Belirleyici Kurallar	179
7.2 Marksist Bir Partinin İyi Gelenekleri ve Çalışma Tarzı	182
Partinin İyi Gelenekleri ve Çalışma Tarzının Oluşumunda Bilincin Rolü	182
Partinin İyi Gelenekleri ve İyi Çalışma Tarzının İçeriği	183
Partinin İyi Gelenekleri Üzerine Yeni Fikirler	184
7.3 “Sekiz Yapılacak ve Sekiz Yapılmayacak Şey”	185
Marksist Partide Bürokratizm, Şekilcilik ve Diğer Sağlıksız Eğilimler	186
Yönetici Kadroların Çalışma Tarzının İyileştirilmesi	187
7.4 Yolsuzluğa Karşı Mücadele ve Marksist Parti	188
Yolsuzlukların Ortaya Çıkış Biçimleri	188
Yolsuzluğun Temel Nedenleri	190
Yolsuzlukları Cezalandırma ve Önleme Çabaları	194
8. BÖLÜM	
MARKSİST PARTİNİN KURUMSAL AÇIDAN İYİLEŞTİRİLMESİ	201
8.1 Marksist Bir Partinin Olgunlaşma Düzeyinde Kurumsal Gelişimi Rolü	202
Kurum Kavramı ve Kurumların İşlevleri	202
Kurumsal İyileştirme İlerleme Çabalarına Tarihsel Bakış	203
Kurumsal İyileştirmeyi Güçlendirme	205
8.2 Marksist Bir Partide Kurumların Özellikleri, İşlevleri ve Türleri	208
Marksist Bir Partide Var Olan Kurumların Türleri	210
8.3 Kurumsal İyileştirme Çabasında Gözetilecek Başlıca Önemli İlişkiler	211
Üyelerin İdeolojik Eğitimi İle Partide Kurumsal İyileştirme Çabaları Arasındaki İlişki	212
8.4 Bütünsel Bir Kurumsal İyileştirme Nasıl Yapılabilir?	216
Marksist Partide Üyelerin Kendi-kendilerini Yetiştirmesi İlkesi	219
Kurumsal İyileştirme Çabalarında Önemli Odak Noktaları	220
9. BÖLÜM	
İKTİDARDAKİ MARKSİST PARTİNİN YÖNETİM YETENEKLERİ	
SORUNU VE ÖNDERLİK SANATI	225
9.1 İktidardaki Marksist Partinin Yönetme Yeteneği	226
Lenin ve İktidardaki Partinin Yönetme Yeteneği Sorunu	226
Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’daki Sosyalist Ülkelerden Alınacak Dersler	231
9.2 Partinin Yönetme Yeteneklerini Geliştirme Çabasında Görevler	232
Sosyalist Demokrasiyi Daha İleriye Doğru Geliştirme Yeteneği	234
Gelişkin Bir Sosyalist Kültür İnşa Etme Yeteneği Gösterebilmek	237
9.3 Marksist Partinin Yönetme Yetenekleri Nasıl Geliştirilebilir?	243

10. BÖLÜM	
MARKSİST BİR PARTİNİN PROGRAMI, POLİTİK ÇİZGİSİ VE ÇKP’NİN PRATIĞI	247
10.1 Partinin Programı, Kamuoyu Önünde Onun Bayrağıdır	248
Marx’tan Bugüne Marksist Partilerde Program Kavramında Teorik Aşamalar	248
Marksist Partilerde Asgari ve Azami Programların Birliği	250
10.2 Marksist Partinin Politik Çizgisi	253
Politik Çizgi, İlkeler ve Politikalar Arasındaki İlişkiler	253
Politik Çizgi	254
10.3 Sosyalizmin Başlangıç Aşamasının Temel Çizgisi	255
10.4 Sosyalizmin Başlangıç Aşaması Sürecinde	
Temel Program veya Genel Politik Çizgi	258
10.5 Sosyalizmin Başlangıç Aşamasında İzlenecek Temel İlkeler	260
10.6 Kalkınmaya Bilimsel Bakış Açısı Doktrini	262
11. BÖLÜM	
MARKSİST PARTİNİN İDEOLOJİK ÇİZGİSİ	267
11.1 Marksist Proletarya Partisinin İdeolojik Çizgisi	268
11.2 İdeolojik Çizginin Diğer Ülkelerden Aktarılması, Uyarlanması ve Geliştirilmesi	270
İdeolojik Çizgi Alanında 1989’dan Bu Yana Gerçekleştirilen Diğer İyileştirmeler	276
11.3 Partinin İdeolojik Çizgisinin Temel İçeriği	279
Marksist Konumların, Görüşlerin ve Metodolojinin Birliği	280
12. BÖLÜM	
MARKSİST BİR PARTİNİN İDEOLOJİK VE TEORİK AÇIDAN İYİLEŞTİRİLMESİ	285
12.1 İdeolojik ve Teorik Açıdan Yetkinleşme Çabasının Önemi	286
Marx ve Engels’de Parti İnşasının İlkeleri	286
Bir Marksist Partinin Çok Yönlü ve Bütünsel Gelişmesi	287
Tarihsel Süreçte ÇKP’nin Bazı Başarılı Deneyimleri	288
Bugünün Yeni Koşullarında Parti İnşası	289
12.2 İdeolojik ve Teorik Gelişmede Yeni Görevler	290
Bilimsel Teoriler Üzerine Eğitim	290
Parti İçinde Teorik Yaratıcılığın Teşviki	292
Marksist Parti’nin İdeolojik ve Politik Çalışması	295
12.3 Parti İçinde İdeolojik Mücadelelerin Doğru Ele Alınması	297
EK BELGE 1:İLK MARKSİST PARTİNİN TÜZÜĞÜ	301
EK BELGE 2: ÇKP’NİN TÜZÜĞÜ	305
EK 3: AÇIKLAMALAR	317

GİRİŞ BÖLÜMÜ

A. MARKSİZM VE MARKSİST PARTİ İNŞA TEORİSİ

Marksist Parti İnşa Teorisi, Marksizm'in hayati önemde bir parçasıdır, Marksist parti inşa teorisi, teorik sistemi bakımından Marksizm'in üç bileşeninden biri olan bilimsel sosyalizme dayanır. Bu teori sosyalist ülkelerde sosyal bilimlerde politik bilimlerde politik partiler alt başlığı altında incelenmektedir. Marksizmin bu alanda geliştirilmesi ve bu alanda teorik çalışmaların güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

B. MARKSİST PARTİ İNŞA TEORİSİNİN İNCELEME NESNESİ

Bilimsel disiplinler asıl olarak inceleme nesnesindeki farklılıklara göre birbirinden ayrılırlar. Marksist Parti İnşa Teorisi, proletarya partilerinin tarihi süreci içinde doğuşları, gelişmeleri, kendilerini inşa etme süreçleri ve iktidara gelme çabalarını inceleyen bir bilimsel disiplindir; özel inceleme nesnesi -dünyadaki politik partiler arasında özel bir tipolojisi olan-proletarya partileridir. Marksist Parti İnşa Teorisi'nin inceleme nesnesinin daha derinlemesine bir biçimde anlaşılabilmesi için, kitabın bu bölümünde "parti" kavramı üzerinde durmakta yarar olduğunu düşündük.

C. PARTİ KAVRAMI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

'Party' sözcüğü İngiliz diline Latin etimolojisinden, asıl anlamı 'part' (bölüm, kısım) olan 'pars' sözcüğünün geçmiştir. Aynı zamanda "partner" (eş), "troop" (birlik) , ve "gather"(bir araya gelmek) anlamına da gelir, ve diğer türetilmiş anlamlarından biri de "sosyal veya politik örgüttür."

Batı dünyasındaki akademik çevrelerde politik partiyle ilgili farklı teoriler vardır. Edmund Burke, politik partileri insanların ulusal çıkarları gerçekleştirmek için birleşik bir çaba göstermek üzere-üzerinde tümünün anlaştıkları bir dizi özgün ilkeler temelinde-birleştikleri yapılar olarak tanımlamıştır. Diğer bir tanıma göre ise politik parti, devletin yönetim yapılarını denetlemek amacıyla-yönetim görevlerine aday olanları desteklemek ve kontrol edebilmek için örgütlenmiş politik grupların oluşturduğu bir örgütsel yapıdır. Marksizm doğuşundan itibaren partilerin karakterini ve başlıca özelliklerini açığa çıkaran gerçekçi bir yaklaşım arayışında olmuştur.

Bugün Marksist açıdan ortak kabul görebilecek -akademik- bir parti tanımı verirek: bir sınıf, tabaka veya toplumsal özne grubunun, en bilinçli ögeleri tarafından kurulan-aynı politik doktrini benimseyen-özdeş çıkarlar için-özdeş eylem/çabalar göstererek, politik iktidar üzerinde egemenliğini güvence altına alarak söz konusu doktrini yaşama geçirmeye çalışan politik örgütlenmeye parti diyebiliriz.

Politik parti- olağan- herhangi bir diğer politik örgütten farklı olarak -onlardan daha sıkı ve katı bir karakter taşır. Partiler, toplumsal üst yapı alanının bir ögesidir; fakat yine de aynı üstyapı alanında olan devletin iktidar aygıtlarından ve organlarından farklıdır; parti-diğer olağan toplumsal grup yapılanmalarından oldukça farklı olmasına karşın- bir iktidar birimi değil- bir toplumsal örgütlenmedir-bunlardan farklı olarak, partinin oldukça net bir politik hedefi bulunur. Politik partinin faaliyetlerinin merkezinde devletin politik iktidarını ele almak ve korumak hedefi bulunur. Politik parti, özel bir sosyal ve politik örgüt olarak bir dizi ayırt edici özelliklere sahiptir: birincisi, herhangi bir politik partinin toplumun tümüne tutum ve konumunu gösteren bir doktrini bulunmaktadır; ikincisi, partinin bir dizi somut politikalar ve görevlerle gerçekleştirmeye çalıştığı belirli bir hedefi bulunur; üçüncüsü, partilerde: bütün partinin önderlik sorumluluğunu üstlenmek amacıyla tüm partiye tabi olan -merkezinde ve çekirdeğinde kilit rol oynayan lider/liderlerin bulunduğu -oldukça istikrarlı bir liderler topluluğu bulunur; dördüncüsü, partiler üyelerini örgütleyebilmek ve tüm partiyi entegre bir bütün halinde tutabilmek için belirli örgütsel biçimlere ve disiplin kurallarına sahiptirler.

D. PARTİLERİN TARİHSEL OLGULAR OLUŞU

Politik partiler doğal olarak ortaya çıkmamıştır ve sonsuza kadar da var olmayacaklardır. Partilerin doğuşu tarihsel bir olgudur ve tarihsel gelişmenin belirli bir aşamasında toplumsal ve ekonomik gelişmenin ve sınıf mücadelelerinin bir ürünü olarak ortaya çıkmışlardır. Marksist yaklaşım ışığında, politik partilerin

kapitalist toplumda, meta ekonomisinin gelişkinleşmesi; demokrasi ve özgürlük düşüncelerinin oluşması ve özellikle parlamentoların kurulması ile ortaya çıkmaya başladıklarını söyleyebiliriz. Dünyada ilk parti İngiltere’de “ bütün parlamentoların anası “ olarak anılan İngiltere parlamentosunda ortaya çıkmıştır. 1670’lerdeki İngiliz burjuva devrimi sürecinde kurulan, Whig partisi ve Tory partisi kraliyet tacını kimin devralacağı konusundaki görüş ayrılığından ortaya çıkmışlardı. Yeni tipte yarı-burjuvalaşmış soyluları temsil eden Tory partisi 1830’larda kendisini Muhafazakâr parti adıyla tanımlamaya başladı. Sanayi burjuvasının temsilcisi olan Whig Partisi de kendisini Liberal Parti olarak adlandırdı. Bu partiler 150 yıl süren bir gelişme süreci içinde adım adım politik arenadaki iki ana kapitalist sınıf partisine dönüştüler. Ardından birçok ülkede de politik partiler ortaya çıkmıştır. İstatistiklere göre bugün dünya üzerinde yaklaşık olarak 5.000 civarında politik parti bulunmaktadır.

Politik partiler farklı kriterler temelinde sınıflandırılmaktadır; doğuş koşulları bakımından içsel veya dışsal partiler olarak; sınıf temelleri açısından burjuva ve proletarya partileri olarak; toplumsal dayanakları ve tüzüksel yapıları kitle veya kadro partileri olarak; devlet iktidarı/politikası ile ilişkileri bakımından iktidar ve muhalefet partileri olarak; hukuki konumları açısından yasal veya yasadışı partiler, parlamentodaki sandalye sayısına göre azınlık ve çoğunluk partileri; faaliyet alanlarına göre yerel ve ulusal ya da uluslar arası partiler olarak farklılaşmaktadırlar.

Partiler, örgütsel yapılarına göre büyük ya da küçük partiler ya da sıkı veya gevşek örgütlenmiş partiler olarak ayrılırlar. Kapitalizme karşı tutumları açısından göre kapitalizmi destekleyen, iyileştirmeye çalışan ya da kapitalizmin karşısında olan partiler olarak üçe ayrılırlar. Politik tutumlarına göre sağ kanat, merkezci veya sol kanat partiler olarak ayrılırlar. Günümüzün dünya arenasında çeşitli politik güçler yeniden gruplaşır ve yeni pozisyon değişiklikleri ortaya çıkarken; politik partilerin çeşitliliği de artmaktadır. Günümüz dünyasında bugünlerde -bir süredir-ulusalcı, dinci ve yeşil çevreci ve yeşil-kızıl partilerin genişlemeye başladığını söyleyebiliriz.

E. MARKSİST PROLETARYA PARTİLERİNİN DOĞUŞU

Proletarya partileri, burjuva partilerinden daha sonra oluştu. Başlangıç dönemlerinde işçi sınıfına dâhil bireyler henüz kendi-kendine sınıf aşamasındayken, burjuva partilerinin izleyicisi ve destekçisi olarak çeşitli mücadelelere katılmışlardı. 18. Yy. ’ın ortalarında dinamik işçi hareketinin ve işçi sınıfının genişlemesi bu partilerin sınıf temelini oluşturmuş, öte yandan da 19. yüzyılda Marksist teorinin kuruluşu, bu partilerin ideolojik temelini sağlamıştır. Bu iki temel birleşerek proletarya partilerinin kuruluşunu geliştirdi. 1847 Haziranında Karl Marx ve Friedrich Engels bilimsel sosyalizmin ilkeleri- bugün komünizm olarak terimlendirilmektedir- ışığında dünyadaki ilk uluslararası nitelikli proletarya partisini- Komünist Birlik’i- kurdular tüzük ve programını kabul ettiler. Bkz kitap eki.

1869 Ağustos' unda Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi -aynı zamanda kuruluş kentinin adı olan Eisenacher Partisi olarak da bilinir- bir ulus devlet çerçevesinde faaliyet gösteren, bağımsız bir şekilde kurulan ilk proleter parti olarak kuruldu. Daha sonra Birleşik Devletlerde ve Avrupa ülkelerinde bağımsız proleter partiler başarılı bir şekilde kuruldu.

F. BUGÜNKÜ DÜNYADA MARKSİST PARTİLER

II. dünya savaşından sonra proletarya partileri en yüksek gelişme noktasına ulaşılar. Bütün dünyadaki, proletarya partilerinin sayısı yaklaşık 100 milyon üye ile 180'i aştı. Doğu Avrupa'daki köklü değişiklikler ve Sovyet Birliği'nin dağılmasından sonra; komünist Partiler, bazı ülkelerde ciddi bir şekilde olumsuz olarak etkilendi ve dünyadaki parti üyelerinin sayısı-komünist akımın tarihinde bir dip noktası oluşturarak- 60 milyona kadar düştü. 1990'lardan bu yana, bazı komünist partiler- olumsuz koşulların baskısına karşın- kendilerini yeniden örgütleyerek yeni gelişme yolları aramaktadır; bazıları ise dağılmış veya ideolojik-politik karakterini değiştirmiş bulunuyor. Günümüzde halen 100 ülkede toplam 127 parti kendi orijinal komünist isimlerini muhafaza etmekte ve Marksist karakteristiklerini devam ettirmektedir. Halen bu partilerin 29'u Asya'da, 55'i Avrupa'da, 8'i Afrika'da, 3'ü Okyanusya'da, 32'si Amerika kıtasındadır. Bu partilerin üye sayısı 80 milyonu aşmaktadır. Bunlar arasındaki 30 Partinin, üye sayısı 10.000 i aşmaktadır. 127 partiden 25'i ise iktidardadır veya bir şekilde devlet politikası meselelerinde söz ve etki sahibi durumdadır. Geçtiğimiz 20. yüzyıl boyunca dünyadaki şartlar fazlasıyla değişiklik göstermesine karşın, gerçekleşen toplumsal reformlarda proletarya partileri daima ana gücü oluşturmuştur; aynı zamanda proletarya partilerinin teorik yönlendiricisi olarak Marksist Parti İnşa Teorisi de hala canlı bir biçimde geçerliliğini korumaktadır.

G. MARKSİST PARTİ İNŞA TEORİSİNİN BİLİMSEL SİSTEMATİĞİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Kanımızca Marksist Parti İnşa Teorisi, inceleme nesnesi oldukça özel olan bağımsız bir bilim dalıdır ve bu disiplin proletarya partileri ile ilgili üç temel alanı incelemektedir.

Birinci inceleme alanı, proletarya partilerinin ortaya çıkışı ve evrim süreci incelenmekte ve proletarya partileri hangi amaçlarla kurulmuştur? Bu partilerin kuruluşu için hangi başlangıç temellerinin ortaya çıkması gerekmiştir? Ne tip bir parti düşünülmüştür? gibi sorunlar incelenmektedir. Proletarya partileri proletaryanın toplumda önder konuma gelebilmesi ve tarihsel misyonunu yerine getirebilmesi açısından bir gereksinim olarak ortaya çıkmışlardır ve proletaryanın "kendi-kendine sınıf " olmaktan "kendisi için sınıf" olmaya doğru ilerleme sürecinde önemli bir dönüm noktası oluşturmuşlardır. Proletarya partisinin doğuşu ve kuruluşu iki temel koşulu gerektirmiştir: sınıfsal ve teorik temelini oluşması... Bu anlamda proletarya partisinin, Marksizmin işçi hareketi ile birleşiminin ürünü olduğunu söyleyebiliriz. Proletaryanın hedefi içinde bulunulan dönemin/zamanın ön saflarında yer alabilecek-geniş bir kitle temeline sahip olan-Marksist bir parti kurmaktır.

İkinci inceleme alanı, proletarya partilerinin kendilerini yapılandırmaları ile ilgili yasaların açığa çıkarılmasıdır. Burada Marksist proletarya partileri saflıklarını ve- ön saflarda olabilmelerini- önder konumlarını nasıl koruyabilmektedirler? Sorusuna cevap aranmaktadır. Kanımızca bu sorunun cevabı üç farklı düzlemin incelenmesini içermektedir. Partinin tarihsel rotasının bilimsel yöntemler temel alınarak belirlenmesi sorunu; partinin ideolojik, politik, örgütsel yapıları ve çalışma modelleri açısından iyileştirilmesi ve geliştirilmesi sorunu; üçüncüsü, partinin -pratikte- öngördüğü tarihsel misyonunu yerine getirebilmesinin yolları sorunu.

Yukarıdaki sorunları incelerken proletarya partileri ile ilgili bazı kavramların yaygın kabul gören açıklamalarını vermek uygun olacaktır.

Partiyi ideolojik açıdan iyileştirme ve geliştirme kavramı, partinin hangi ideolojiyi kılavuz alarak pratikleştirdiği ve hangi ideolojik çizgiye daha yüksek bir değer biçtiği, savunduğu teorileri nasıl geliştirdiği, bu teorilere yeni içeriklerin ilave edilmesini, parti üyelerinin- çeşitli tipte proleter olmayan ideolojilere karşı- eğitim yolu ile- teorik gelişkinliklerinin korunması gibi anlamları içerir.

Partiyi politik açıdan iyileştirme ve geliştirme kavramı, partinin tanımlayıp formüle edeceği programın ve politik çizginin oluşturulması, gelişkinleştirilmesi, iyileştirilmesi ve bunların iyi ve başarılı bir biçimde uygulamaya geçirilmesi ile ilgili çalışmaları içerir.

Partiyi örgütsel açıdan iyileştirme ve geliştirme kavramı, partinin hangi örgütsel ilkelere ısrar edeceğini; gelişkin özelliklerde üyelere sahip olabilmesi, parti kadrolarının sayısal ve niteliksel olarak güçlendirilmesi, bütün alan ve kademelerdeki- özellikle taban/temel örgütlerinin- parti örgütlerinin iyileştirilmesi ve partinin canlı yapısının güçlendirilmesi gibi anlamları içerir.

Partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi kavramı, partinin geçmişindeki parlak geleneklerinin ve çalışma tarzlarının ileriye doğru taşınması, parti içindeki uygunsuz davranış pratiklerine karşı durma ve bunları düzeltme çabalarını, kötü uygulamaları önleme ve cezalandırma yöntemlerini, partinin kitlelerle oluşturduğu yakın bağların sürdürülmesi gibi anlamları içerir.

Partiyi kurumsal açıdan iyileştirme ve geliştirme kavramı, partinin demokratik -merkeziyetçi sisteminin korunması ve iyileştirmesini, bu demokratik-merkeziyetçi sisteme uyumlu olan özgün alt sistemlerin oluşturulması ve var olanların iyileştirilmesini... Böylece çalışmalar için iyi işleyen bir mekanizmanın oluşturulması gibi anlamları içerir.

Yukarıda açıldığımız bu beş yön birbirine yakından bağlantılıdır ve parti inşası olarak tanımladığımız kapsamlı kavramın içerdiği birbirleri ile bütünleşmiş çalışma alanlarını oluştururlar. Ortaya çıkışlarından itibaren Marksist partilerin tarihinde ve yakın tarihi süreçte parti inşası görevlerine önemli anlamlar yüklenmiştir.

Örneğin, 1939'da Mao Zedung yeni yayına başlayan parti merkez yayın organı 'Komünist' ile ilgili olarak yazdığı yayına başlangıç yazısında parti inşası görevini "büyük bir yüklenim" olarak tanımlamaktaydı. 1994'te Çin Komünist Partisi-14. Merkez Komitesi- 4. Genişletilmiş oturumunda "Parti İnşasının Temel Sorunları Üzerine Merkez Komitesi Kararı" başlıklı bir belgeyi onaylamış ve bu belgede "içinde bulunduğumuz yeni dönemde parti inşası yeni ve büyük bir projedir " ibaresini kullanmıştır.

Parti İnşa Teorisinin üçüncü inceleme alanı: proletarya partilerinin önder konumlarının ve önderlik yapılarının korunması ile ilgili sorunları incelemektedir. Proletarya ve halkın bilinçli bir biçimde kendi çıkarları ve özgürleşmeleri için verdikleri mücadelelerde onlara doğru bir yön ve önderlik nasıl verilebilir? Partinin önderlik yetenekleri ve kapasitesi-eğer iktidarda ise de yönetsel yetenekleri- nasıl iyileştirilebilir?

İyi bir Marksist proletarya partisi mücadele süreci boyunca- eğitim, örgütlenme ve önderlik gibi sorumlulukları birlikte götürebilmelidir. Parti önderliğinin uygulanması kavramı politik, ideolojik örgütsel alanlarda- üç alanda bütünleşmiş-önderliğin uygulanması anlamını içermektedir.

Politik önderlik, politik ilkeler, politik rota ve önemli karar oluşturma aşamalarında partiye önderlik etmek anlamlarını içerir.

İdeolojik önderlik, yönlendirici ideoloji alanında iyileştirmelere, ideolojik çizginin oluşturulmasında ve ideolojik alandaki inceleme ve araştırma çalışmalarında önderlik yapmak anlamını içerir.

Örgütsel alanda önderlik ise, partinin a) bütün alan ve kademelerdeki parti örgütlerinin yardımıyla [bunlar partinin politik çekirdekleri ve militanca mücadele eden kaleleridir]; b) aslen parti kadrolarının çabalarına; c) tüm parti üyelerinin örnek ve gelişkin öncü çalışmalarına dayanarak- proletarya ve halk kitlelerini-misyonlarını yerine getirmeleri için- birleştirmesi ve onlara önderlik etmesi anlamını taşımaktadır.

İktidardaki Marksist parti: Özellikle proletarya partisi iktidarı aldıktan sonra çalışma ortamı, statüsü ve yönetsel koşulları köklü değişiklikler göstermekte ve çalışma alanlarının çeşitliliği alabildiğine genişlemektedir. İktidara gelen partinin bu statüsünü koruyup pekiştirebilmesi sadece ve sadece önderlik modellerini ve yönetsel yeteneklerini sürekli bir biçimde iyileştirebilmesine bağlıdır.

Bu bilim dalının yukarıdaki üç alandaki incelemelerinin hedefi, ne tür bir parti inşa edilmelidir? ve bu parti nasıl inşa edilmelidir? temel sorularına yanıt bulmaktır.

H. PARTİ İNŞASI KAVRAMI - TARİHİ - İLKELERİ VE PRATİK

Parti inşası kavramı özellikle Marksist proletarya partilerinin inşasını ifade eder. Kavramın geniş anlamı ise Marksist-Parti İnşası teorilerini ve bu alandaki pratikleri içerir. Marksist Parti İnşa Teorisi, tarihi ve ilkeleri olmak üzere iki ana inceleme alanına bölünebilir.

Marksist-Parti inşa teorisinin tarihinin incelenmesi, bu teorilerin ortaya çıktıkları ve zenginleştirildikleri tarihsel arka planı ve koşullarını, çeşitli farklı ülkelerde ve farklı dönemlerde bu teorilerin uygulamalarının incelenmesidir. Bu inceleme aynı zamanda ideolojiler ve düşünceler tarihi disiplini içerisinde özel bir alan olarak dikkati çekmektedir ve bu yönüyle Marksizmin Tarihi başlığı ile incelenen disiplinin bir alt dalıdır.

Marksist Parti İnşa Teorisinin ilkelerinin incelenmesi temel olarak ilkelerin birbirleri ile karşılıklı ilişkileri içinde senkronik boyutlu olarak incelenmesidir; burada özellikle kaydedilen teorik sıçramalara odaklanılır ve gerçekleştirilen bu teorik sıçramaların mevcut koşullarda nasıl uygulamaya geçirildiği incelenir.

Parti inşası pratiği ise, partinin gerçekleri, faaliyetleri ve partinin çalışmalarıdır. Partinin yetkili organları, yönetsel ve önderlik organları, üyeleri, kadroları, temel/tabana örgütleri, karar verme süreçleri, parti içi denetim ve gözetim süreçleri, disiplin sorunları, partinin çalışmaları ve parti inşasını geliştirmek için alınan tedbirler de parti inşasının pratiği içine dâhildir. Böylece Parti İnşası teorisi ve pratiği bütünleştirmektedir. Parti inşa teorisinin pratikten doğan ve aynı zamanda pratik içinde gelişen bir teori, öte yandan da Marksist Parti İnşa Teorisinin yönelimi altında gelişen bir pratik olduğunu söyleyebiliriz. Terimlendirmede bir standart oluşturmak ve içeriği tam olarak yansıtabilmek açısından proletarya partilerinin inşasının teorisi ve pratiğini, **Marksist Parti ve Parti İnşası Teorileri** olarak terimlendirmeyi uygun görmekteyiz.

1. BÖLÜM

MARKSİST PARTİ İNŞA TEORİSİ, KLASİK TEORİLER VE YENİLİKLER

GİRİŞ

Marksist Parti İnşa Teorisi sürekli gelişmekte olan bir disiplindir ve zamanın akışı ile birlikte ilerlemektedir. Karl Marx ve Friedrich Engels bu teoriyi beraber kurmuş ve temelini oluşturmuşlardır. Vladimir İliç Lenin Rusya'daki sosyalist devrimi ve inşayı yöneterek teoriyi pratikte geliştirmiş ve parti inşasına ilişkin, bütünsel bir teoriyi meydana getirmiştir.

Bu teoriyi Çin'deki somut pratikle birleştiren Çin Marksistleri, Marx, Engels ve Lenin'in teorilerinin esaslarını özümsemiş ve miras almış, sonrasında Çin'de ardı ardına birbirleri ile bağlantılı üç ulusal parti inşa teorisi oluşturmuşlardır: Mao Zedung Düşüncesinde Parti İnşası, Deng Xiaoping Teorisinde Parti İnşası ve Önemli Üç Temsilci Düşüncesinde Parti İnşası. Çin'deki bu yenilikler teorinin ilerleme ve gelişmesine önemli bir katkı sağlamıştır.

1.1 MARX VE ENGELS'İN PARTİ İNŞA TEORİSİ

Marx ve Engels'in Parti İnşa Teorisi 1840'larda Avrupa kıtasında İngiltere, Fransa, Almanya ve diğer kapitalist ülkeler kapitalist gelişimin "serbest rekabet" (laissez-faire) döneminde iken ortaya çıktı. Toplumsal, ekonomik ve politik gelişim ile güçlü bir şekilde büyüyen işçi hareketleri, teorinin ortaya çıkması için tarihsel koşulları sağladı.

İngiltere 1830'larda Sanayi Devrimi'ni gerçekleştiren ilk ülkeydi ve "Dünyanın Fabrikası" haline geldi. İkincisi, Sanayi Devrimi'nin 1840 sonlarından 1860'lara değin sürdüğü Fransa'ydı. Almanya Sanayi Devrimi'ni biraz daha geç, 1870'lerde yaptı. Kapitalist sanayileşmenin başarısı, kapitalist ülkelerin müthiş ilerleme kat etmelerini sağladı ve proletarya ile burjuvazi arasında daha keskin çelişiklere yol açtı. Burjuvazi işçilerin mutlak artı değerini ve nispi artı değerini sömürmek için her yolu kullanmaktaydı; işçiler, yaşamlarının çok erken dönemlerinde- 10 ilâ 15 yaşında-çocuklar ve kadınlar da dâhil olmak üzere- günde 15-16 saate varan yoğun emek ve uzun çalışma koşullarında çalışmaya başladılar, sonucunda büyük iş kazaları ve oldukça düşük bir hayat standardıyla karşı karşıya kaldılar. Özellikle 1825 yılında İngiltere'de ilk ekonomik krizin patlak vermesinden bu yana, kapitalist ekonomik krizler daha sık biçimde, hemen hemen birkaç yılda bir ortaya çıktı, işçilerin gelirlerinde keskin bir düşüşe ve devasa işsizlik dalgalarına yol açtı. Sonuç olarak işçi sınıfı giderek yoksullaştı. İşçi sınıfı üzerindeki sert ve vahşi baskı, doğal olarak yaygın ve güçlü ayaklanmalara yol açtı. Böyle bir tarihsel arka planda, Batı Avrupa'daki işçi hareketleri 1830'lardan itibaren arttı. Avrupa'daki üç işçi hareketi (Lyonlu dokuma işçileri Canut'ların isyanları, İngiltere'deki Çartist hareket, Almanya'daki Silezyalı tekstil işçilerinin isyanı) Avrupa proletaryasının tarih sahnesine bağımsız bir politik güç olarak çıktığına işaret etmekteydi. Gelişmekte olan işçi hareketleri, işçi birlikleri ve sendikalar proletarya partilerinin kurulması ihtiyacını doğurdu ve kendi içlerinden Marksist partileri çıkardı.

Haziran 1847'de Marx ve Engels, Hamburg'taki **Adiller Birliği**'ni yeniden yapılandırdılar ve bilimsel sosyalizm teorisinin yönlendirdiği ilk uluslararası proletarya partisi olan Komünist Birliği'ni kurdular. 1847'nin Kasım ve Aralık aylarında Komünist Birliği ikinci kongresini düzenledi, bu kongrede "Komünist Birliği'nin Kuralları" tartışıldı ve kararlaştırıldı; Marx ile Engels bu örgüt için yeni bir program oluşturmak üzere görevlendirildi. (Bkz Ek: Komünist Birliği'nin Kuralları). Şubat 1848'de Marx ve Engels tarafından yazılan "Komünist Parti Manifestosu" yayınlandı, bu belge Marx ve Engels'in Parti İnşa Teorisinin ilk kez kuruluşuna ve Marksizm'in tam ortaya çıkışına işaret etmekteydi. Daha sonra Marx ve Engels'in yönlendirmesiyle Komünistler Birliği 1848 Avrupa Devrimi'nde yer aldı; 1848 devriminden sonra 1849 sonlarında tekrar örgütlendi ve etkinliklerine Almanya'da devam etti. Kasım 1852'de örgüt gerici yetkililerin acımasız baskısı ve tacizleri sonucunda resmi olarak sona erdi. 1860'lardan 1890'lara değin Marx ve Engels, kişisel olarak (**Birinci Enternasyonal** olarak da bilinen) Uluslararası İşçi Birliği'nin kurulması yolunda çalışmalara giriştiler ve Avrupa ülkelerinde ve ABD'de bağımsız ulusal proleter partilerin kuruluşuna katkıda bulundular. Marx'ın ölümünden sonra Engels, İkinci Enternasyonal'in erken dönem

etkinliklerinde önde gelen önderlerden biriydi. Proletarya partilerinin kuruluşunun uzun pratiğinde Marx ve Engels yeni doğan sosyalist-komünist hareketin belirleyici konularını kapsayan bir dizi programatik ve temel çalışma kaleme aldılar. Bu eserlerden önemlileri “Uluslararası İşçi Birliği Açılış Konuşması (1864)”, “Uluslararası İşçi Birliği Genel Kuralları (1864)”, “Fransa’da İç Savaş (1871)”, “Otorite Üzerine” (1872), “Gotha Programının Eleştirisi” (1875) ve “Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm” (1880)’dir. Bu yaratıcı çalışmalar yeni kurulmuş proletarya partileri için kapsamlı bir ideolojik temel oluşturmuştur.

1.1.1 MARX VE ENGELS’İN PARTİ İNŞA TEORİSİNİN ESAS İÇERİĞİ

Marx ve Engels’in Parti İnşa Teorisinin esas içeriği şöyle özetlenebilir:

Proletarya partileri kurma gereği: Marx ve Engels Avrupa işçi hareketlerinden edinilen dersleri ve deneyimleri özetlediler ve proletaryanın tarihsel misyonunu yerine getirmesi için birincil koşulun Marksist proletarya partilerini kurmak olduğunu öne sürdüler. 1872’deki Hague Kongresi’nde kabul edilen “Uluslararası İşçi Birliği’nin Genel Kurallarına İlişkin Karar”da ilan edildiği üzere, “mülk sahibi sınıfların kolektif gücüne karşı mücadelesinde işçi sınıfı, kendisini mülk sahibi sınıflar tarafından oluşturulan partilerden ayrı-bağımsız ve bunların hepsine karşı duran bir siyasi parti içinde yapılandırmadan, bir sınıf olarak hareket edemez. İşçi sınıfının bir siyasi parti içinde yapılanması toplumsal devrimin zafere ulaşmasını sağlamak ve en sonunda sınıfların ortadan kaldırılması için kaçınılmazdır.”¹

Komünist partinin doğasının ve özelliklerinin açıklanması: Marx ve Engels’in belirttiği üzere, Komünist partisi işçi sınıfının sınıf karakterini ve gelişkin karakterini bütünleştiren en ileri düzeydeki sınıf örgütlenmesidir. Bu kimlik temel olarak üç alanda açığa çıkar: birincisi, sınıf temeli bağlamında: bir proletarya partisi kendisinin bir bütün olarak proletaryanın çıkarlarını temsil ettiğini ve “onların (komünistlerin) bir bütün olarak proletaryanıninkilerden farklı ve başka çıkarları olmadığını”² topluma duyurmalıdır. **Teorik açıdan**, bir proletarya partisi yol gösterici ideolojisi ve teorik temeli olarak bilimsel sosyalist bakış açısını kullanır, bu nedenle “büyük proleter kitlesi üzerinde proletarya hareketinin yürüyüş çizgisini, koşullarını, nihai genel amaçlarını ve sonuçlarını net biçimde anlama üstünlüğüne sahiptir.”³ Üçüncüsü, Marksist partiler, toplumsal gelişmeyi yöneten yasaları kavrayabilir ve devrimlerde önder roller üstlenebilirler. Pratik açıdan, bir proletarya partisi siyasi bir öngörüye ve kendini feda etme anlayışına sahiptir ve partili komünistler “işçi sınıfı partilerinin en ileri ve kararlı, bütün diğer devrimci birey ve grupları ileriye doğru çeken kesimleridir.”⁴

Proletarya partilerinin örgütsel ve siyasi etkinliklerinin temel ilkelerinin açıklanması: Marx ve Engels’e göre bir proletarya partisi örgütlü bir güç olmalı, partinin siyasi etkinlikleri ve partinin etkinlik anlayışı partinin siyasi hedefine uyumlu olmalıdır. Marx ve Engels, yazılarında “demokratik-merkeziyetçilik”

1 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 2, s. 611. Pekin: People’s Press, 1995.

2 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 1, s. 285. Pekin: People’s Press, 1995.

3 A.g.e.

4 A.g.e.

ilkesi konusunda açık bir tanımlama getirmemişlerdi ve bu terimi kullanmamışlardır, fakat onlar “Komünistler Birliği Kuralları” ve “Uluslararası İşçi Birliği Genel Kuralları” belgesinde, proletarya partilerinin örgütsel sistemleri, örgütsel yapıları ve etkinlik tarzları konuları üzerinde durarak, örgütlenmede demokrasi ilkesini tam olarak sergileyen somut önermeler formüle ettiler. Marx ve Engels yazılarında ayrıca partinin birliği, saflığı ve dayanışmasını korumak ve oportünist ya da dini ayrışmaları ve parti içi bölünmeleri önlemek için partinin disiplini katı biçimde uygulanması gerektiğini ve parti içi fikir ayrılıklarının ve mücadelelerinin doğru bir şekilde ele alınması gerektiğini vurgulamışlardı.

Proletarya partilerinin program ve stratejileri üzerine görüşleri: Marx ve Engels’e göre bir proletarya partisi bilimsel sosyalizmin yol gösterdiği ortak bir program belirlemeli ve bunu bireysel parti üyelerinin ideolojilerini ve eylemlerini koordine etmek ve kitleleri saflarına katılmaya çağırmak için, toplumsal bir slogan olarak kullanmalıdır. Proletarya partilerinin ilk klasik programı olarak Komünist Partisi Manifestosu bu noktayı çok açık biçimde ortaya koymuştur: Komünistlerin nihai hedefi özel mülkiyeti, sömürüyü ve sınıf farklılıklarını ortadan kaldırmak ve Komünist bir toplum kurmaktır; keza proletaryanın acil öncelikli görevi ise burjuvazinin hâkimiyetini devirmek ve siyasi iktidarı ele geçirmektir. Marx ve Engels, ayrıca programını gerçekleştirmesi için bir proletarya partisinin acil, kısmi çıkarlarla uzun vadeli, genel çıkarları birleştirmesi gerektiğini savunuyor, ilkelerde kesinlik ve süreklilik ile stratejilerin esnekliğini birleştirmesi; ekonomik mücadeleleri siyasi mücadeleler ile yasal mücadeleyi yasadışı mücadele ile bütünleştirmesi; birleşik cephe ve enternasyonalizm ilkesini ısrarla sürdürerek, ittifak yapılabilecek bütün güçlerle birleşmesi ve darbeyi esas düşmana yönlendirmek gibi doğru ilke ve stratejilere bağlı kalması gerektiğine inanıyorlardı.

Proletarya partileri kurma pratikleri içinde yer alan Marx ve Engels parti inşasını ilgilendiren bir dizi temel soruna bilimsel bir yaklaşım getirmişler, bu partinin teorik altyapısını oluşturmuşlar ve Marksist Parti inşası Teorisinin oluşumu ve gelişimi için sağlam bir temel ortaya koymuşlardır; böylece dünyadaki ilk proletarya partilerinin kurulması ve inşa edilmesinin yolunu belirtmişlerdir.

1.1.2 LENİN’İN PARTİ İNŞA TEORİSİ

Lenin’in parti inşa teorisi 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında Rusya’da ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Bu dönemde toplumsal ve tarihsel koşullarda pek çok önemli değişim ortaya çıkmıştı: kapitalizm serbest rekabetçi (laissez-faire) döneminden emperyalizm dönemine geçmiş; kapitalizmin özünde var olan içsel çelişkileri daha keskin hale gelmiş; proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf karşıtlığı daha önce hiç olmadığı kadar yoğunlaşmıştı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin meta ihracatçısı olmaktan çıkıp sermaye ihracatçısına dönüşmesiyle birlikte burjuvazi, iktidarını sağlamlaştırmak amacıyla ülke içinde yükselen işçi hareketleri ile uzlaşmak için bazı reformist adımlar atarak ve reformcu fikirler ve ideolojiler geliştirilmesine ön ayak olarak, bunların yansıması olarak işçi hareketi saflarında reformist bir eğilim için gerekli koşullar oluşmuştu, bunun kapitalist ekonominin “barışçı gelişim” dönemiyle de yakın bir bağlantısı bulunmaktaydı.

Engels hayata veda ettikten sonra, Eduard Bernstein ve Karl Kautsky'nin temsil ettiği oportünist önderler İkinci Enternasyonal'de kontrolü ellerine geçirmişlerdi; bunlar, Marksist bakış açısını tamamen yitirerek, işçi hareketlerine önderlik edebilmek için gereken nitelikten yoksun hale geldiler ve reformist politikaları benimseyip savundular. İşte böylesi hayatî bir tarihsel konjonktürde, Lenin **yeni tipte bir proletarya partisi** kurma pratiğine girişmiş, Marx ve Engels'in Parti İnşa Teorisi ile Rus devriminin gerçekliklerini ve gereksinimlerini bir araya getirerek ve **Lenin'in Parti İnşa Teorisi**'ni oluşturmuştur.

Gerçekten de Lenin, Marksist Parti İnşa Teorisini yaratıcı bir şekilde miras almış ve daha ileriye taşıyarak zenginleştirmiştir. 1893'ten başlayarak Lenin işçi hareketlerini incelemiş ve Rus popülist Narodnik hareketi eleştirmeye girişmiştir; bu temel üzerinde Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) kurulması sürecine ve programatik tartışmalarına etkin biçimde katkı sağlamıştır. Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi resmi olarak 1898'de kurulmuştu. Ancak Lenin'in de aralarında bulunduğu devrimci önderlerin yakalanıp sürgüne gönderilmeleri ve İkinci Enternasyonal'de baskın olan oportünizmin önemli olumsuz etkileri sonucunda RSDİP ideolojik bir kaosa düşmüş ve örgütsel açıdan gevşek bir yapıya dönüşmüştü. Bu sorunları aşmak için Lenin, RSDİP'deki en etkili grup olan "ekonomistleri" eleştirmeye girişti. Tüm Rusya'da siyasi bir gazete olarak yayımlanan Iskra'yı kurdu ve gazetenin baş editörlüğünü ve partinin devrimci kanadının liderliğini üstlendi. Lenin bu gazeteye dayanarak, yoğun biçimde Marksizm'i yaymaya, oportünizmi eleştirmeye ve birbirleriyle bağlantısı oldukça zayıf olan yerel Marksist çevreleri örgütlemeye çalıştı. Böylece devrimci Marksistlerin çekirdeği olan Iskra grubu adım adım oluştu. 1903'te RSDİP'in İkinci Kongresi düzenlendi. Parti içinde Lenin'in başını çektiği Marksistler ile Julius Martov'un başını çektiği oportünistler arasında yoğun bir mücadele başladı ve daha sonra parti Lenin'i izleyen Bolşevikler ve oportünist Menşevikler şeklinde ikiye bölündü. O zamandan bu yana Bolşevizm bir siyasi parti olduğu kadar, siyasi bir düşünce haline gelmiştir. Bu nedenle akademik çevreler genellikle Rusya'daki yeni tipte proletarya partisinin 1903'te kurulmuş olduğunu öne sürmektedirler.

Rusya'nın yeni türdeki proleter partisini kurma pratiğinde Lenin, parti inşası konusunda bir dizi ünlü çalışma kaleme almıştır. Bunlar arasında şu yapıtlar bulunmaktadır: "Programımız" (1899), "Hareketimizin Acil Görevleri" (1900), "Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği" (1905), "Karl Marx'ın Doktrininin Tarihsel Kaderi" (1913), "Marksizm'in Üç Kaynağı ve Üç Bileşeni" (1913), "Karl Marx: Marksizm'in İzahı İle Birlikte Kısa Bir Biyografik Açıklama" (1914), "Avrupa Birleşik Devletleri Şiari Üzerine" (1915), "Proletarya Devriminin Askeri Programı" (1916) ve "Devlet ve Devrim" (1917). En tipik çalışmaları Ne yapmalı (1902) ve Bir Adım İleri, İki Adım Geri'dir (1904).

Lenin'in Mart 1902'de yayınlanan **"Ne yapmalı?"** adlı broşürü, İkinci Enternasyonal'deki oportünizmin ideolojik kaynaklarına ışık tutmuş, Rusya'daki proletarya partisi için devrimci teorilerin büyük önemine ayrıntılarıyla değinmiş, yeni bir proletarya partisi için yol gösterici ideolojiyi ve aynı zamanda yeni tipte proletarya partisi için ideolojik temeli oluşturmuştur. "devrimci teori

olmadan devrimci hareket olamaz” ve “partinin gelişkin savaşı niteliği, ancak en ileri düzeydeki teorinin yol gösterdiği bir parti tarafından gerçekleştirilebilir” gibi ünlü yorumları Rus Bolşevikleri ve hatta diğer ülkelerin proletarya partileri üzerinde uzun dönemli bir etki bırakmıştır. Mayıs 1904’te yayımlanan Bir Adım İleri, İki Adım Geri kitapçığı örgütsel sorunlardan yola çıkılarak yazılmış ve “üyelerin özerkliği ve gevşeklik, merkezileşmeye karşı çıkılması ve reddedilmesi” gibi Menşevik oportünist görüşleri teşhir etmiştir ve böylece proletarya partisinin örgütsel ilkelerini sistematik olarak açıklanmıştır. Özetle, Ne yapmalı? ve Bir Adım İleri, İki Adım Geri Lenin’in Parti İnşa Teorisinin oluşumunda en önemli yapıtaşları arasındadır.

1.2 LENİN’İN PARTİ İNŞA TEORİSİNİN TEMEL ÖĞELERİ

Partinin niteliği konusunda Lenin, sınıf kimliğine gereken önemi vermesine karşın, temel vurguyu partinin ileri, öncü doğasına yapmıştır. Proletarya partisi proletaryanın öncü gücü ve bölümü olmalıdır; Komünist partisi ancak işçi sınıfının öncüsü konumuna yükselebileceği takdirde, işçi sınıfının tarihsel görevini yerine getirmesinde önderlik eden bir çekirdek itici güç haline gelebilir.

Partinin yönlendirici ideolojisine ilişkin olarak: Lenin partinin teorik inşasına özel bir önem vermiş ve devrimci teorilerin yol gösterici rolünü vurgulamıştır. Proletarya partisinin Marksizm’i ulusal koşullara bağlı olarak bağımsız ve yaratıcı biçimde uygularken, ulusal özelliklerin oportünistçe gereğinden fazlaca abartılmasından dikkatle kaçınmak gerektiğini, aynı zamanda Marksizm’in temel doktrinlerini yanlış yorumlayan ve saptıran revizyonizme karşı durmak, Marksizm’i mekanik olarak kopyalayan ve farklılıkları dikkate almadan uygulayan dogmacılığı reddetmek gerektiğini belirtmiştir.

Partinin örgütsel ilkeleri konusunda, Lenin tarihte ilk kez demokratik-merkeziyetçilik teorisini ortaya koyan Marksist’tir. Proletarya partisinin demokratik-merkeziyetçiliği katı biçimde uygulaması, parti içi demokrasiyi ilerletmesi, yüksek düzeyde merkezileşmeyi sağlaması, azınlıktaki grupların haklarını korurken, çoğunluğa da saygı duyulması ilkesine bağlı kalınması ve parti içerisinde birliği güçleştirecek fraksiyonların ortaya çıkışının yasaklanması gerektiğini vurgulamıştır. Lenin, herhangi bir bireyin-liderin- birtakım önemli siyasi ya da örgütsel konularda tek başına karar vermesine izin verilmemesi gerektiğini savunarak, kolektif yönetim ilkesini vurgulamıştır. Ayrıca proletarya partisinin katı disiplin geliştirmesi ve uygulaması, saflarında hem sağ hem de “sol” eğilimler karşısında durması ve partideki birlik ve dayanışmanın korunması gerektiğinin altını çizmiştir.

Parti programı ve stratejilerine ilişkin olarak, Lenin bir proletarya partisinin ülkenin o dönemdeki tarihsel koşullarına dayanan doğru bir program hazırlaması gerektiğini vurgulamıştır. Lenin tarihte ilk defa, Marksist bir partinin programının iki diyalektik bileşeni olarak azami ve asgari program düşüncesini ve kavramlarını ortaya atmıştır. Lenin, asgari programa ve her iki program arasındaki diyalektik ilişkiye daha büyük bir önem atfetmiştir. Lenin’e göre doğru stratejiler

proletarya partisi için kritik önemdedir; parti, gerekli olan uzlaşma taktikleri de dâhil olmak üzere, gerçekleştirilebilen bütün savaşım şekillerinden tam olarak faydalanarak ilkelerin tutarlılığı ve katılığı ile stratejilerin esnekliği bir araya getirmelidir ve değişen koşullara yanıt verecek şekilde bir savaşım biçiminden diğerine hızlı ve enerjik biçimde geçilebilmelidir.

Lenin Marksist Parti İnşa Teorisine büyük katkılar yapmış ve güçlü fikirleriyle Marksist Parti İnşa Teorisinin temel ilkelerini zenginleştirmiş; bunun da ötesinde, sonraki eserleri ve yönlendirdiği uygulamalar içinde, iktidarı almış olan ve devlet iktidarını kullanan proletarya partisinin inşası konusundaki bir dizi önemli düşünceler ortaya koymuştur. Sonuç olarak Lenin Marksist Parti İnşa Teorisini daha bütünsel ve bilimsel bir sistem haline getirmiştir. 1917'deki Ekim Devrimi'nin başarısından sonra Lenin devrimci bir muhalefet partisini devlet iktidarını kullanan bir iktidar partisi haline getirme konusundaki araştırmalara odaklanmıştır. Ölümünden önce Partinin ve Sovyet Devleti'nin önderi olarak geçen yedi yıllık döneminde, iktidardaki Marksist parti konusunda önemli eserler kaleme almıştır.

“Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri” (1918), “Büyük Başlangıç” (1919), “İşçilerin Devleti ve Parti Haftası” (1919), “Partiyi Arındırma” (1921), ve “Sol Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı” (1920) bu konuda temel önemdeki çalışmalarıydı. Lenin'e göre, Komünist partisi sosyalist bir ülkede öncü güçtür ve ülkenin siyasi iktidar organları üzerinde siyasi önderliğini kullanmalı, böylece devlet içinde, toplumsal ve siyasi yaşamda öncü rolünü ve işlevini korumalıdır; iktidar partisinin merkezî görevi sosyalist ekonomik inşayı yönetmektir, toplumsal üretici güçlerin geliştirilmesi ve özgürleştirilmesi partinin ve devletin temel görevi olmalıdır ve bütün parti üyeleri devleti yönetme etme sanatını ve ülkenin ekonomik işlerini incelemeli ve öğrenmelidir. Marksist iktidar partisi üye adayları için katı koşullar belirlemeli, parti üyelerinin niteliğini sürekli olarak geliştirmeli, onları yanlışlardan arındırmalı ve eğitimlerini ve yönetimlerini güçlendirmelidir; iktidardaki parti halk kitleleri ile yakın ilişkiler kurmalı ve içindeki bürokratik eğilimleri ve parti üyelerinin kitlelerden tecrit olmalarını önlemelidir. Lenin fikirleri ile dünyadaki ilk sosyalist ülke olan Rusya'da iktidarda olan Marksist bir partinin inşasını doğrudan yönlendirmiş, teoride ve pratikte, iktidarda olan Marksist partinin inşası dönemini başlatmıştır.

Rus proletaryasını, devlet iktidarını ele geçirme ve sosyalizmi inşa etme amacıyla yönlendirme pratiğinde Lenin geri kalmış bir kapitalist ülkede yeni tipte bir proletarya partisi inşa etme ve sonrasında sosyalist inşa aşamasında bu geri kalmış ülkeyi güçlendirme konusunda bir dizi önemli sorunu çözüme ulaştırmış, böylece dünya sosyalist hareketine önemli bir katkı sağlamıştır.

1.3 ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ VE ÇKP'NİN PARTİ İNŞA TEORİSİ

ÇKP, son derece geri kalmış bir ekonomi ve kültüre sahip bir doğu ülkesi olan Çin'de 1921 yılında kurulmuştu. Kuruluşunun toplumsal ve tarihsel koşulları, gelişim çizgisi ve kendini inşa şekli, Batıdaki proletarya partilerinden farklıydı. Bunun sonucu olarak, parti inşa teorisi tamamıyla kendine özgüydü. ÇKP'nin kurulmasından itibaren Çin Komünistleri, Marksist Parti İnşa Teorisini Çin'deki somut devrim ve sonrasındaki sosyalist inşa ve reform pratiğiyle ve ÇKP'nin inşa pratiğiyle birleştirmeye çabaladılar. Çin'de kabul gören düşünceye göre Çin'e özgü ayırt edici karakteristikler taşıyan ve birbirini izleyen çeşitli parti inşa teorileri oluşturulmuştur: Mao Zedung Düşüncesinde Parti inşası teorisi, Deng Xiaoping Teorisinde Parti İnşası teorisi ve Önemli Üç Temsil Düşüncesinde Parti İnşası teorisi.

1.3.1 MAO ZEDUNG DÜŞÜNCESİNDE PARTİ İNŞASI TEORİSİ

Parti İnşa Teorisi, Mao Zedung düşüncesinin bilimsel sisteminin bir bileşeni ve aynı zamanda ÇKP'nin inşasında Çin Komünistlerinin kolektif pratiklerinin teorik bir özeti ve. ÇKP'nin kristalize olmuş kolektif aklıdır.

Liu Shaoqi, Mayıs 1945'te Parti tüzüğünde yapılacak değişiklikler hakkında Yedinci ÇKP Kongresi'ne sunduğu raporunda ilk kez parti inşası ile ilgili kavramları ve Mao Zedung'un Parti İnşa Çizgisi'ni dile getirmiştir ve raporun hazırlıkları sırasında bu teorik sistem üzerinde bir ön çalışma yapmıştır. Temmuz 1977'de Merkez Komitesi'nin Genel Oturumu'nda Deng Xiaoping, Mao Zedung Düşüncesinde Parti inşası teorisinin önemini vurgulayan önemli bir konuşma yapmış ve bu teorinin oluşumu, gelişimi, temel öğeleri ve büyük katkılarının toplumsal temelinin ve tarihsel sürecinin özlü bir açıklamasını sunmuştur. 1981'deki 11. ÇKP Merkez Komitesi'nin Altıncı Genel Oturumu'nda kabul edilen Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Yeni Çin'in Kurulmasından Sonra Partinin Çeşitli Tarihsel Sorunları Üzerine Kararı adlı belgede ve 1998'de ÇKP Merkez Komitesi ve Parti Okulu Politik Araştırmalar Bürosu ve Örgütlenme Birimi tarafından derlenen Deng Xiaoping'in Parti İnşa Teorisi'ni İnceleme Yöntemleri adlı belgelerin; her ikisinde de Mao Zedung'un Parti İnşa Teorisi'nin kapsamlı ve bilimsel bir özeti verilmiştir.

Mao Zedung'un Parti İnşa Teorisi, geri bir ekonomi ve kültüre sahip yarı-feodal ve yarı-sömürge bir ülke olan Çin'de, emperyalizmin işgali ve boyunduruğu altında ve proleter devrimci dalganın dünya çapında yükseldiği bir dönemde oluşturulmuştu. Kapitalist ülkelerdeki komünist partilerle karşılaştırıldığında, ÇKP'nin inşası şu özgün nitelikleri taşıyordu:

1.3.2 ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ'NİN ÖZGÜN NİTELİKLERİ

ÇKP, Rusya'daki komünist partisinin örneğini izleyen bir modelde, aynı zamanda Komintern (Komünist Enternasyonal, Üçüncü Enternasyonal olarak da bilinir) önderliği ve desteğiyle kurulmuştu; bu durum ÇKP'nin İkinci Enternasyonal'deki revizyonizm ve reformizmden uzak kalmasını sağlamıştı. Komintern, Çin'in toplumsal pratiğinin bir parçası olmadığından ve Çin'in durumunu yeterince doğru biçimde kavrayamadığından, Çin devrimi için bazı yanlış yönlendirmelerde bulunabilmişti; ayrıca Komintern'in doğrudan Sovyet Rusya'daki Komünist Partisi ile olan karşılıklı etkileşimleri, ÇKP üzerinde hem olumlu aynı zamanda hem de olumsuz etkiler yaratmıştır.

ÇKP sanayi işçilerinin sayısını fazlasıyla aşan büyük bir köylü ve küçük burjuva nüfusa sahip bir ülkede kuruldu ve bu parti köylüler ve küçük burjuvalarla birleşerek örgütsel temelini genişletti. Bu ayırt edici özellik ÇKP için ideolojik ve örgütsel alanda çeşitli sorunlar yaratmaktaydı ve bu özgün durum proletaryanın gelişkin öncüsü olma niteliğinin korunması gibi çok zorlu bir görevi öne çıkartmaktaydı.

ÇKP, kendine özgü bir pratikte gelişti: burjuvazi ile ittifak kurarken, aynı zamanda da ona karşı mücadele etmesi gerekiyordu. Bu pratik, doğru politik çizgiyi ve proletaryanın önderliğini korumada ciddi zorluklara neden olmaktaydı.

ÇKP, uzunca bir süre yasadışı olarak mücadele etmek ve siyasi etkisini uzun dönem süren silahlı mücadele ile artırmak zorunda kalmıştı. Bu durum, Parti inşası ile silahlı mücadeleyi birleştirme noktasında, özellikle de ÇKP'nin silahlı kuvvetler üzerinde mutlak önderliğinin nasıl temin ve tesis edileceği konusunda büyük sorunlar doğurmuştu.

ÇKP, kırsal alanlardaki devrimci üs bölgelerinde gelişmesini sürdürdü ve uzunca bir süre Çin'in kırsal bölgelerinde yerleşik kaldı, düşman kuvvetlerinin saldırıları karşısında partinin pek çok birimi ve organları arasında bağlantılar kesilebilmekteydi; önderlik ile alt organlar arasında bağlantılar da kopabilmekteydi. Bu özgün durum ÇKP'nin birlik ve dayanışmasını nasıl koruyacağı konusunda önemli bazı sorunlar ortaya çıkarmaktaydı.

Yukarıdaki beş özellik, ÇKP'nin Avrupa'daki komünist partilerden oldukça farklı durumlarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Çin, Marx ve Engels'in devrimci eylemlerini yürüttükleri Batılı kapitalist ülkelerden oldukça farklıydı, aynı benzer durum Lenin'in devrimci pratiği yönettiği Ekim Devrimi öncesi Rusya için de geçerliydi. ÇKP'nin karşılaştığı durum çok daha karmaşıktı ve parti inşa görevi daha zorlu ve çetindi.

Mao Zedung'un başında bulunduğu ÇKP kolektif önderliğinin ilk kuşağı, Marx ve Engels'in Parti İnşa Teorisini ve Lenin'in Parti İnşa Teorisini ÇKP'nin uzun süreli savaş pratiğinde yerel koşullarla birleştirerek; Mao Zedung Düşüncesi'nin Parti İnşa Teorisi oluşturmuşlardır.

1.4 ÇİN'İN PARTİ İNŞA TEORİSİNİN ŞEKİLLENMESİ SÜRECİNDE BEŞ AŞAMA

Mao Zedung Düşüncesi'nde parti inşa teorisinin oluşumu ve evrimi uzun bir tarihsel süreci kapsamıştır ve bu süreç, kabaca beş aşamaya bölünebilir:

İlk aşama, (1920-1927) ilk hazırlık çalışmalarından, ÇKP'nin kurulmasına- Parti resmi olarak 1921'de kurulmuştu- ve 1927 Büyük Devrimi'nin başarısızlığına dek süren dönemi kapsamaktadır. Bu dönem Mao Zedung Düşüncesinde Parti İnşa Teorisinin filizlendiği süreçtir. Temel sorun, Çin'de ne tipte bir partinin kurulacağı idi. Mao Zedung ile Cai Hesen arasında geçen üç önemli yazışma, Mao'nun "Çin Toplumunda Sınıfların Analizi" (1926) ve "Hunan'daki Köylü Hareketinin Araştırılması Üzerine Rapor" (1927) ÇKP'nin sınıf temeli ve niteliği gibi parti inşasına ilişkin bazı temel sorunları ele almaktaydı. Bu yazılardaki çalışmalar Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisinin filizlenmesine işaret etmekteydi.

İkinci aşama: 1927 Devrimi'nin başarısız olmasından, Zunyi Konferansı'na kadar süren ikinci aşama (1927-1935), Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin şekillenmesine tanık olmuştur. Bu dönemde ÇKP'nin ideolojik önderliği ve ideolojik inşasına odaklanılmıştır. Mao'nun "Jinggang Dağlarındaki Mücadele" (1928), "Gutian Konferansı Kararı" (1929) ve "Kitaplara Tapınmaya Karşı Çıkalım" (1930) yazıları ve Zhou Enlai tarafından dikte edilip, Chen Yi'ile birlikte taslağını hazırladıkları "Merkez Komiteden Kızıl Ordu Dördüncü Ordusunun Parti Cephe Komitesine Mektup" (1930) adlı belge parti içinde, proleter olmayan ideolojileri düzeltmeyi ve bunların üstesinden gelmeyi savunuyor ve aslında bu eserler partinin ideolojik açıdan inşası ilkesini açıklıyorlardı. Bu çalışmalar, Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisinin şekillenmekte olduğunu ortaya koymaktaydı. Daha doğru bir ifadeyle, en temel ve özgün açıklama "Gutian Konferansı Kararı" belgesiydi.

Üçüncü aşama: Zunyi Konferansı'ndan, ÇKP Yedinci Kongresi'ne kadar süren üçüncü aşama (1935-1945) Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin olgunlaşmasına tanıklık etmiştir. ÇKP ergenlik döneminden yetişkinliğe doğru adım atarken, Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisi Yan'an ana üssünde pek çok yönden pratiğe döküldü ve adım adım sistemleştirildi. Bu aşamada Mao Zedung "Pratik Üzerine" (1937), "Çelişki Üzerine" (1937), "Liberalizme Karşı Savaşalım" (1937), "Çin Komünist Partisi'nin Ulusal Savaşdaki Rolü" (1938), "Komünist'i Tanıtırken" (1939), "Çalışmamızı İlerletelim" (1941), "Partinin Çalışma Tarzını Düzeltelim" (1942), "Basma Kalıp Parti Yazılarına Karşı Çıkalım" (1942), "Liderlik Yöntemlerine İlişkin Birkaç Soru" (1943), "İnceleme Çalışmalarımız ve Şu Anki Durum" (1944) ve "Koalisyon Hükümeti Üzerine" (1945) adlı eserleri kaleme aldı.

Bu aşamada, Liu Shaoqi de, "İyi Bir Komünist Olmanın Yolu" (1939), "Parti İçi Mücadeleler Üzerine" (1941) ve "Parti Üzerine" (1945) adlı eserleri yazdı. Bu çalışmaların temel içerikleri, parti üyelerinin teorik dikkatini şu kavramlara yönlendirmekteydi: Çin Devrimi'nin üç "sihirli silahı" (birleşik cephe, ordu- silahlı

mücadele ve parti-parti inşası), parti inşası görevinin “büyük bir girişim” olarak görmek; parti inşasını diyalektik bir biçimde politik çizginin inşası ile birleştirmek, önceliği partinin ideolojik inşasına vermek ve bu ilkeyi vurgulamak, parti üyelerinin kendilerini nasıl yetiştirmeleri gerektiği üzerine sistematik bir teorik açılım getirmek, parti içi mücadeleler sırasında doğru tutumlar alınması üzerine düşüncelerin açılması. Bu kavramlara ilaveten üzerinde önemle durulan kavramlar şunlardı: partinin stili veya partinin çalışma tarzı üzerine kavramlar: teoriyi pratikle bütünleştirme ilkesi, kitlelerle sıkı bağların kurulması ilkesi ve eleştiri-öz eleştiri ilkesi. Bu eserlerdeki kavramlar, Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin oldukça bütünsel bir teorik sistem haline gelmiş olduğunu göstermekteydi. Akademik çevreler genel olarak özellikle Liu Shaoqi’nin “Parti Üzerine” adlı eserinde ortaya koyduğu kavramların Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin olgunluğa ulaştığını ve her yönden sistematik bir gelişme içerisine girdiğini gösterdiğini kabul etmektedirler.

Dördüncü aşama: (1945-1949), ÇKP’nin Yedinci Kongresi’nden ÇKP’nin Yedinci Merkez Komitesi’nin İkinci Genel Oturumu’na kadar süren dönemdir, bu dönem Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin önemli ilerlemeler gösterdiği bir dönemdir.

“Bir Rapor Sistemi Kurma Üzerine” (1948), “Partinin Şu Anki Politikasının Bazı Önemli Sorunları Üzerine” (1948), “Durum Üzerine Bir Genelge” (1948), “Parti Komitesi Sistemini Güçlendirme Üzerine” (1948) ve “Çalışma Komitelerinin Yöntemleri” (1949) adlı çalışmalarında Mao Zedung, partinin politikaları ve stratejileri ve önderlik sanatı üzerine önemli düşünceler geliştirmiştir; bu düşünceler Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisini büyük ölçüde geliştirdiğini ifade etmekteydi.

Beşinci aşama: (1949-1976) Yedinci Merkez Komitesinin İkinci Genel Oturumu’ndan Kültür Devrimi’nin sonuna kadar süren aşama, Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin sonunda iyice şekillendiği, ancak aynı zamanda ciddi teorik problemlerin de belirlediği önemli bir dönemdir.

1930’larda ÇKP’nin Çin’in Sovyet Bölgesi’nde iktidarı eline geçirmesinden itibaren Mao Zedung ve Liu Shaoqi, partinin iktidara gelmesinden sonra ortaya çıkabilecek olası sorunlar üzerine düşünmeye başlamışlardı. Parti kadrolarını ve üyelerinin kibirliliğe, yozlaşmaya ve dejenerasyona karşı sürekli uyarmak gereği duymuşlardır; bu sezgi ve farkındalık Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin filizlenmesi olarak görülebilir. Çin devriminin zaferinden önce, 1949’da Mao Zedung Yedinci Merkez Komitesi’nin İkinci Genel Oturumu’na başkanlık yapmış ve bir rapor hazırlamıştı; Mao bu raporda parti çalışmasının odak noktasının devrim yapmaktan, yeniden inşaya doğru kaydırılması sorununu gündeme getirdi ve partiyi iktidar konumunu elde ettikten sonra ortaya çıkabilecek olası sorunlara karşı uyardı. Bu rapordaki düşünceler Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin hali hazırda şekillenmiş olduğu anlamına geliyordu.

1949 yılında Yeni Çin'in kurulmasından sonra, önde gelen emektar Marksist kuşaktan liderler, Marksist iktidar partisi inşası sorununun yeni yönleri üzerine teoride ve pratikte aktif araştırmalara giriştiler ve yeni koşullar altında parti çalışmasının odak noktasının nasıl değiştirileceği, iktidarda olan bir partinin üyelerinin nasıl geliştirileceği, partiyi yolsuzluk ve dejenerasyona karşı nasıl savunmak gerektiği, yeni koşullarda kitlelerle nasıl yakın bağlar kurulacağı ve demokratik-merkeziyetçiliğin nasıl güçlendirileceği ve partinin birlik ve dayanışmasının nasıl artırılacağı üzerine pek çok çalışma kaleme aldılar.

Bu dönemde yazılan belli başlı çalışmalar şunlardır: Mao Zedung'un "Bürokrasiye, Hiyerarşiye ve Yasa ve Disiplin İhlallerine Karşı Savaşalım" (1953), Liu Shaoqi'nin "Komünist Parti Üyeleri için Gerekli Sekiz Nitelik" (1951) ve "Parti Üyelerinin Daha Yüksek Nitelikli Olmaları İçin Çabalayalım" (1951) ve Deng Xiaoping'in "Çin Komünist Partisi Tüzüğü'nün Yeniden Gözden Geçirilmesi Üzerine Rapor" (1956). Özellikle 1956'daki ÇKP'nin Sekizinci Kongresi'ne sunulan rapor partinin ideolojik inşası, örgütsel açıdan ve çalışma tarzı alanlarında inşasının kapsamlı bir özetini sunmaktadır. Bu rapor Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisini işaret ederek, parti üyeliği için yeni ve daha yüksek nitelikler gerektiğini öne sürmekteydi. ÇKP'nin Sekizinci Kongresi'nden sonra Mao Zedung daha önce izlediği doğru çizgiye göre bazı hatalar sergilemeye başlamış, partinin yönlendirici ideolojisinde "sol" hatalar ortaya çıkmış ve bu nedenle parti inşasında çeşitli sıkıntılar yaşanmıştır. Buna karşın aynı dönemde Mao Zedung emperyalist güçlerin sosyalist ülkeleri "sosyalizmden kapitalizme barışçıl evrim" yoluyla dönüştürme politikalarını gören doğru ve ileri görüşlü düşünceler geliştirebilmiş ve proleter devrimci davaya bağlı milyonlarca ardıl yetiştirmek ve eğitmek üzerine parlak fikirler öne sürmüştür.

1.4.1 MAO ZEDUNG DÜŞÜNCESİNE GÖRE PARTİ İNŞA TEORİSİNİN ALTI TEMEL AÇILIMI

Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisinin içerdiği altı temel öge şu şekilde özetlenebilir:

Birinci açılım: Partinin ideolojik inşasına öncelik verilmeli ve vurgu yapılmalıdır.

Çin'in kendine özgü ulusal koşullarında, sanayi işçilerinin sayıca az olması ve Çin komünistlerinin silahlı mücadeleyi benimsemesi, Çin devrimini geliştirmek için kırlardan şehirlerin kuşatılması stratejisini uygulaması gereğini ortaya koymuştu. Oldukça uzun bir süre boyunca, Çin komünistleri devrimci çalışmalarını kırsalda yoğunlaştırmış ve silahlı güçler olarak devrimci köylüleri ve küçük burjuvaziyi seferber etmişti. Sonuç olarak, köylü ve küçük burjuva sınıf kökenine bağlı olan çok sayıda parti üyesi bulunmaktaydı ve parti her zaman köylü ve küçük burjuva ideolojilerin kuşatması altındaydı. Doğal olarak bu koşullarda Mao Zedung, partinin işçi sınıfının öncü/gelişkin parçası olma niteliğinin korunmasını sağlamak için önceliğin partinin ideolojik inşasına verilmesi gerektiğine inanıyordu. Bu amaçla Kasım 1928'de "Jinggang Dağlarındaki Mücadele"yi kaleme almıştı; bu eserde proletaryanın ideolojik önderliği sorununu dile getiriyor ve ilk defa bu eserde partinin ideolojik inşasına öncelik verme ve bunu vurgulama konusundan detaylı olarak bahsediyordu.

Aralık 1929'da Kızıl Ordu Dördüncü Ordusu'nun dokuzuncu ÇKP Kongresi için "Parti İçindeki Yanlış Fikirleri Düzeltme Üzerine" başlıklı bir karar taslağı hazırlamıştır. Bu metin aynı zamanda Gutian Konferansı Kararı olarak da bilinir. Bu karardaki fikirler, partinin ideolojik inşasına öncelik verilmesi ve bunun vurgulanmasına dikkat çekiyor, Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisinin oluşmaya başladığına işaret ediyordu. Genel olarak kabul gördüğü üzere, bu ilke Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisinin en önemli ögesidir ve parti inşasında ÇKP'nin en başarılı pratiği olduğunu kanıtlamıştır.

İkinci açılım: parti inşası politik çizgi ile yakından ilişkili olmalıdır.

Mao Zedung doğru bir politik çizginin belirlenmesi ve uygulanmasının partinin kaderini etkileyeceğine ve belirleyeceğine inanmaktaydı: ancak bunun sonucunda parti başarılı bir şekilde büyüyecek ya da başarısız kalıp sönecektir. Aralık 1936'da, "Çin'in Devrimci Savaşında Strateji Sorunları" adlı eserinde Mao Zedung şunu belirtmişti: "Doğru bir Marksist politik çizgiye olduğu kadar, doğru bir Marksist askeri çizgiye ihtiyacımız vardır."⁵

Mao, Ekim 1939'da "Komünist Dergisi'ni Tanıtırken" adlı eserinde, ÇKP'nin nasıl geliştiği, savaşları nasıl kazandığını gösteren tarihsel olayları özetlemiş ve parti inşasının, partinin politik çizgisiyle yakından ilişkili olması gerektiği üzerinde durmuştur. Eserde şunu belirtmekteydi: "18 yıldır sürdürdüğümüz parti inşası ve partinin Bolşevikleşmesi partinin politik çizgisi ile, yani birleşik cephenin ve silahlı mücadelenin politik sorunlarının doğru ya da yanlış biçimde ele alınışı ile yakından ilişkili olmuştur. Bu sorunlar yanlış ele alındığında parti inşasında hatalar ortaya çıkmıştır."⁶

Daha sonraki çalışmalarında Mao ayrıca partinin, doğru bir politik çizgi belirlenmesi ve bunun uygulanmasını, merkezi bir görev olarak ele alması gerektiğini sürekli vurgulamış ve bütün parti saflarında politik fikir birliğinin korunması için parti üyelerinin politik çizgi üzerine tam bir bilince sahip olmaları gerektiğinin ve bu amaçla eğitimin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Üçüncü açılım: partinin örgütsel inşası, demokratik-merkeziyetçilik ilkesine uygun olarak güçlendirilmelidir.

ÇKP, kendi içinde sağlam bir demokrasi geleneğinden yoksundu ve feodal ataerkil düşüncelerin ve disiplinden kaçınma şeklindeki küçük burjuva bireyciliğinin, partideki davranışlar üzerinde olumsuz etkileri oluyordu. Bununla birlikte, parti örgütleri düşman kuşatmaları nedeniyle parçalara ayrılmış ve birbirinden bağımsız durumdaydı, hatta bazıları Merkezi Komitesi'nden çok uzakta idiler. Bunlarla teması sürdürmek, kontrol etmek ve yönetmek çok zor oluyordu. Bu tür koşullar, ademi-merkeziyetçiliği "dağ kalesi" mantığını (ya da hizipçiliği) ve diğer olumsuz mantık ve tutumları doğurabilirdi. Bu sorunların üstesinden gelmek için, Mao Zedung'un da arasında bulunduğu eski birinci devrimci kuşak, parti inşası pratiğinde demokrasi ile merkeziyetçilik arasındaki diyalektik ilişkiyi daha sık dile

5 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 1, s. 186. Pekin: People's Press, 1991.

6 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 2, s. 605. Pekin: People's Press, 1991.

getirdiler ve ele aldılar; demokratik merkezîyetçiliğin birtakım temel kurallarını özetlediler ve somutlaştırdılar; demokratik merkezîyetçiliğin amacının bütün parti üyelerinin inisiyatifine olanak tanımak ve partideki birlik ve dayanışmayı korumak olduğunu vurguladılar; parti içi demokrasiyi geniş tabana yaymak, parti disiplin kurallarına kesin uyum içerisinde, üyelerin birbirini denetlemeleri ve eleştiriye açık olmaları gibi demokratik-merkezîyetçilik ilkeleri üzerine doğru yaklaşımlar getirdiler. Bütün bu çabalar, Marksist-demokratik-merkezîyetçilik ilkesini gerçekten de zenginleştirmiş ve geliştirmiştir.

Dördüncü açılım: parti için iyi bir çalışma tarzı geliştirmek, parti inşasının önemli bir parçası olmalıdır.

Bu açılım, parti inşası konusunda ÇKP'nin önemli bir yaratıcı yeniliğidir ve Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisinin özgün ve önemli bir parçasıdır. Şubat 1942'de "Partinin Çalışma Tarzını Düzeltelim" adlı eserinde Mao Zedung, "Partinin çalışma tarzı" ifadesini ilk kez kullanmaktaydı. Nisan 1945'te yazdığı "Koalisyon Hükümeti Üzerine" adlı eserinde, ÇKP'nin uzun devrimci mücadelede oluşturulan olumlu güzel geleneklerini özetlemiş ve bunları "parti çalışma tarzının üç başlıca önemli özelliği" olarak nitelendirdi, bunlar: teori ile pratiği bütünleştirmek, kitlelerle yakın ve sıkı bağlar kurmak ve özeleştiri yapmak. Mao Zedung daha sonra "teoriyi pratik ile sıkı bir biçimde bütünleştirmek, partimizi diğer bütün siyasi partilerden ayıran en temel karakteristiğidir" diyerek bu konuya özel bir vurgu yaptı. Mao Zedung'un çabalarıyla ÇKP, partinin iyi bir çalışma tarzı inşa etmesi için, etkili ilke ve önlemlerin bütünsel bir sistemini formüle etti. Bu ilke ve önlemlerde, iyi ve kötü çalışma tarzlarının sınıfsal ve ideolojik kökenleri detaylı biçimde ele alınmıştır ve partinin çalışma tarzının ancak proleter dünya görüşü ve parti ruhu kavramı temelinde geliştirilebileceği inancı savunulmuştur. Bunun da ötesinde, çalışma tarzıyla ilgili standartlar ve tavırların partinin tüzüğüne ve önemli parti kararlarına dâhil edilmesi, partinin tarzına ilişkin standartların parti üyelerini yönlendirmek ya da sınırlamak için yaygınlaştırılması ve yasaklanması gereken şeyleri parti içi kurallar içinde açıkça belirtilmesi ve yazılı hale getirilmesi, büyük bir bilgelik ve farkındalık idi.

Parti tarzı alanında geliştirilen bir başka somut ilke de şuydu: partinin çalışma tarzının geliştirilmesi için partinin tümüne dayanmak, partideki kötü çalışma tarzlarını düzeltmek için, hem ideolojik eğitime önem verilmeli ve aynı zamanda gerekli örgütsel ve disiplin önlemlerine başvurulmalıdır, bütün bunlar kolektif çabalar şeklinde ve düzenli aralıklar içinde yapılmalıdır.

Ve son olarak, kilit önemde şöyle bir önlem formüle edilmişti: partinin çalışma tarzını bütün parti üyelerinin ve parti dışındaki insanların eleştirel denetimi altına sokulmalı; herhangi bir lider kadro kendi bireysel eylem ve davranışları ile bir örnek teşkil etmelidir ve bu kadrolar kendilerini geliştirme tavrını uygulamalıdır, önder kadrolar böylece diğer parti üyelerine kendilerini çelikleştirme ve sağlamlaştırmaları konusunda önderlik etmeli, aynı zamanda çevrelerinde olumlu eğilimleri geliştirirken, kötü eğilimlere karşı çıkmalıdır. (Çn.: buradaki kendini geliştirme geleneksel Çin kültüründe önemli bir erdemi olarak görülmektedir)

Beşinci açılım: kadro politikası ve kadrolar konusunda doğru bir yönlendirici çizgi benimsenmelidir.

Mao Zedung, partinin ana hattının ve politikalarının gerçekleştirilmesinde kadroların belirleyici rolüne büyük önem vermekte ve kadroların parti politik hattının biçimlenmesinden sonra belirleyici bir rol oynayacağına inanmaktaydı. Mao, kadroların “sadakatinin ve yeterliliklerinin” değerlendirilebilmesi için birtakım kriterler belirlemiştir ve “kadroların olumlu niteliklerine göre atanmasını” ele alan yönlendirici bir dizi ilke geliştirdi. Ayrıca Mao diğer liderlerle birlikte bir dizi doğru kadro politikası belirledi: Partide birliği korumak ve “dağ kalesi” mantığına (hizipçilik) karşı durmak ve sekte tutumları reddetmek; bir kadroyu kısa bir dönem ya da onun tek bir pratiği ile değil, sicilinin tamamı ya da bütün çalışmasının gözden geçirilmesi yoluyla değerlendirmek; kadrolarla birleşmek ve onları sevmek, onlara kendilerini geliştirmelerinde yardımcı olmak; hata yapanlara karşı doğru yaklaşımda bulunmak; kadroların eğitimini ve yetiştirilmesini güçlendirmek; kadroların ideolojik, siyasi ve mesleki yeterliklerini geliştirmek ve kadroları pratik içerisinde sınamak ve sağlamlaştırmak.

Altıncı açılım: parti içi çelişmelerin doğru bir biçimde ele alınması:

Mao Zedung parti içi çelişmelerin temel nedenlerini analiz etmiş ve yapıcı ideolojik mücadeleler yapılmasını önermiştir. Bu konuda önemli bir yönlendirici formülasyon öne sürmüştü: “gelecekteki hatalardan kaçınmak için geçmiş hatalardan ders almak ve birine eleştirirken ona yardım etme anlayışıyla yaklaşmak”; bu ilke eleştiride insanlara “acımasız mücadele ve amansız darbeler” vurmayı savunan ve uygulayan geçmiş parti içi mücadelelerdeki “sol” eğilimi aşmayı hedeflemekteydi. Böylece Mao parti içi mücadelenin hedeflerinin altını çizmekteydi: ideolojik sorunları çözümlmeye çalışırken bütün yoldaşlarla birleşmek, partinin çalışma tarzını düzeltmek için yeni bir eleştiri ve özeleştiri biçimi uygulamak ve parti içi mücadelede tarafların kendilerini Marksist ve Leninist ideolojik eğitim temeline oturtmaları gereği.

Liu Shaoqi de parti içi mücadelelerin ele alınma tarzı konusunda pek çok önemli eser kaleme almıştı, bunlar arasında “Kapalı Kapıcılık Eğilimini ve Maceracılığı Ortadan Kaldırılım” (1936), “Parti İçindeki Her Türden Sağlıksız Eğilime Karşı Mücadele” (1941), “Parti İçindeki Menşevik İdeolojiyi Ortadan Kaldırılım” (1943) ve “Parti İnşasına İlişkin Çeşitli Sorunlar” (1944) yazıları bulunmaktadır. Liu Shaoqi’nin bu konuda ünlü eseri “Parti İç Mücadele Üzerine” Temmuz 1941’de Merkezi Parti Okulu’nda yapılan bir konuşmaydı, bu konuşma daha sonra telgrafla Yan’an Parti Genel Karargâhına gönderildi ve Ekim 1942’de Yan’an’daki Liberation Daily gazetesinde yayınlandı. Bu konuşmada Liu Shaoqi, parti içi mücadelenin nesnel temeli, gerekliliği, kökleri, doğası ve şekilleri üzerine kapsamlı ve sistematik bir inceleme sunmuştu, bu konuda geçmişte partideki olumsuz tavırları ve çıkarılan dersleri gözden geçiriyor ve parti içi mücadelenin yapıcı olabilmesi için çeşitli ilkeler, politikalar ve yöntemler önermekteydi. Bu konuşma, ÇKP’nin çeşitli parti içi mücadelelerde ortaya çıkan “sol” ve sağ türde hatalardan zarar gördüğü belirli bir tarihsel dönemde yapılmıştı. Konuşma

partinin çalışma tarzında ilerlemeler hedefleyen ünlü düzeltme kampanyasının öncülüydü - bu üç yıllık kampanya 1942'de başlatılmıştı-. O günlerde ÇKP'nin ideolojik ilkeleri henüz açık biçimde belirlenmemişti ve partinin bütününün, geçmişteki mücadelelerden gelen deneyimleri ve dersleri ele alacak ve özetleyecek zamanı bulamamıştı; bu özgül durum konuşmayı daha da önemli hale getiriyordu. Konuşma parti içi mücadeleleri ele almada Marksist-Leninist tavrın benimsenmesi açısından önemli bir ilerleme olarak öne çıkmaktaydı. Konuşmanın Liberation Daily'de yayınlanmasından sonra Mao Zedung tüm üyelerin, "teori ve pratik alanlarda ortaya çıkan parti içi mücadelenin temel sorunlarını açıklığa kavuşturan" bu çalışmayı okuması ve incelemesi gerektiğini ifade eden övgü içeren bir yorum kaleme almıştı.

Yukarıdaki altı öğeden ayrı olarak Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisi ordu içinde bölük düzeyinde parti şubelerinin inşası, tabandaki temel parti örgütlerinin güçlü savaşım kaleleri olarak inşası, partinin orduya kumanda etmesi ilkesine bağlı kalmak ve ordu üzerinde partinin mutlak liderliğini sağlamak gibi pek çok başka önemli yönleri bulunmaktadır.

Bütün bu ilkeler ÇKP'nin partiyi inşa süreci sırasında bir araya getirdiği ayağı yere basan ve belirli bir temeli olan uygulamaları özetlemekteydi ve bu ilkeler pratiğe uygulanarak parti inşasında önemli ilerleme sağlamıştır. Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin yardımı ile ÇKP kendisini birleşik, disiplinli ve güçlü bir Marksist siyasi parti olarak inşa etti ve kitlelerle çok sıkı bağlar kurabildi.

1.4.2 İKTİDARDAKİ MARKSİST PARTİSİ KAVRAMI

Mao Zedung Düşüncesindeki iktidardaki Marksist partiye ilişkin inşa teorisi, birçok yönüyle Lenin'in iktidardaki Marksist partinin inşası üzerine teorilerinden miras alınmış ve geliştirilmiş olan bir teodir.

İktidardaki Marksist parti güçlü bir yönetme anlayışına sahip olmalı ve iktidar konumunu pekiştirmelidir: Mao Zedung proleter bir partinin önderliğinin temel görevinin devlet iktidarını elinde tutmak ve kontrol etmek olduğunu belirtmiş ve şunu ifade etmişti, "Çin Komünist Partisi ülkedeki tüm halk için önderlik çekirdeğidir. Böylesi bir çekirdek olmadan sosyalizm davası hiçbir zaman asla başarıya ulaşamaz."⁷

"Halk İçindeki Çelişkilerin Doğru Olarak Ele Alınması Üzerine" (1957) adlı ünlü çalışmasında Mao Zedung, politik etkinliklerde uygulanabilecek bir kriter önermekteydi: "bir kimsenin sözlerinin ve eylemlerinin doğru olup olmadığını yargılamak için bunların Çin Komünist Partisi'ni güçlendirip güçlendirmedicine bakılmalıdır ve bu yaklaşım en önemli kriter olmalıdır". Daha sonra pek çok vesileyle, ÇKP'nin önderliğini değersizleştirme anlamına gelebilecek uygunsuz konuşmaları eleştirerek, parti üyeleri arasında yönetim ve yönetme konumunda bulunma farkındalığını yükseltmeye çalışmıştır.

İktidardaki Marksist parti merkezi görev olarak ekonomik yapılanmaya öncelik vermelidir:

Mao Zedung bir iktidar partisinin önderliğinin toplumsal üretici güçleri özgürleştirme ve geliştirme yolunda yapacağı yönlendirici çalışmalarla göstermesi gerektiğine inanıyordu. “Koalisyon Hükümeti Üzerine” (1945) adlı çalışmasında şöyle belirtmekteydi: “Çin’deki herhangi bir siyasi partinin politikalarının veya pratiğinin etkilerinin iyi ya da kötü, büyük ya da küçük olduğunun ve halk içindeki etkisinin değerlendirilmesi, bu politika ve pratiklerin üretici güçlerin geliştirmesine yardımcı olup olmadığına ve ne kadar yardımcı olduğuna ve bu güçleri sınırlaması ya da özgürleştirmesine bağlı olmalıdır.”⁸

Mart 1949’da düzenlenen ÇKP’nin Yedinci Merkez Komitesinin İkinci Genel Oturumu’nda, Mao Zedung parti çalışmasının odaklanmasında zamanında bir değişiklik yapılarak, çalışmaların, ülkenin ulusal inşasına yoğunlaştırılması önerisinde bulundu. Mao bizzat kendisi, Çin Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra, geçiş dönemi için partinin genel çizgisinin belirlendiği önemli toplantılara başkanlık etmişti. Daha sonra 1956’da derinlikli inceleme ve araştırmalara dayanarak “On Büyük İlişki Üzerine” adlı eserini yayınladı ve bu eserde sosyalist modernleşmeyi ulusal koşullarla uyumlu olarak gerçekleştirme fikrini ilk kez ileri sürdü. 1956’daki ÇKP Sekizinci Kongresi’nde şu doğru çizgi belirlenmişti: partinin ve halkın önündeki bugünkü temel görev, bütün çalışmaların toplumsal üretici güçleri geliştirmede yoğunlaştırılması, ülkeyi sanayileştirmek ve insanların büyüyen maddi ve kültürel ihtiyaçlarını -adım adım- karşılamaktır. Bu yönlendirici çizgiye dayalı olarak Mao Zedung pek çok defa partinin sadece politikada, askeri alanda, kültürel ve dışişleri konularında değil, aynı zamanda ekonomik inşada yönetmede de başarılı olması gerektiğini vurguladı. Parti, bilgi temelini geliştirmek için sıkı biçimde çalışmalıydı ve “bilimin merkez komitesi”⁹ olarak hareket etmeli, eski tavırlarını ve alışkanlıklarını reforma tabi tutmalıydı. Parti kadroları sıradan halkın önderliği ilkesini izlemeliydi.

“Ulusal Sanayileşme ve Halkın Yükselen Yaşam Standardı” (1950) ve “Çin Komünist Partisi’nin Gelecekteki Görevleri” (1951) gibi eserlerinin de aralarında bulunduğu çalışmalarında, Liu Shaoqi de ekonomik inşanın partinin merkezi görevi olduğunu vurgulamıştı. Ayrıca bu eserlerde Liu, üretici güçleri geliştirme ve ekonomik alanda inşaya yoğunlaşmanın ardında yatan temel düşünceyi açıklamaya girişmişti. Fakat kanımca şunu belirtmek gerekir ki, emektar eski devrimci kuşak genel olarak Çin’in gerçekliğinde ekonomik inşanın gerekliliğini anlamış ve bazı doğru politikalar öne sürmüş olsa da, bazı olumsuz tarihsel etmenler yüzünden çabalarını bu alana yoğunlaştırmada başarısız olmuştu.

8 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 3, s. 1079. Pekin: People’s Press, 1991.

9 Mao Zedung, *Toplu Eserler*, Cilt 7, s. 402. Pekin: People’s Press, 1999.

İktidardaki Marksist parti yolsuzluğa karşı katı biçimde önlem almalı ve savaşmalıdır:

Japonya'ya karşı Direniş Savaşı'nın son zamanları (1937-1945) gibi erken bir dönemde Mao Zedung, partinin iktidara geldikten sonra bozulmasının ve dejenere olmasının nasıl önlenebileceğini düşünmeye başlamıştı. 1944'te Guo Muruo bu konuda Chongqing'te bulunan Xinhua Daily gazetesinde "Jia-Shen Yılı'nın 300. Yıldönümünü Anma"¹⁰ başlıklı bir makale yayınlamıştı. Mao Zedung partinin çalışma tarzını düzeltme kampanyasındaki üst düzey parti kadrolarının okuma kaynakçalarına bu makaleyi hemen dâhil etti. Partiyi "Li Zicheng'ten çıkarılan dersleri öğrenmeye ve onun hatasını - başarılarından gurura kapılma hatasını- tekrarlamamaları"¹¹ konusunda uyardı.

1949'da ÇKP Yedinci Merkez Komitesinin İkinci Genel Oturumu'nda ünlü "iki zorunluluk" ilkesini önerdi: "Çin Devrimi büyüktür, ancak devrimden sonraki yol daha uzun olacaktır, çalışma daha büyük ve zorlu olacaktır. Bu, bugün artık parti içerisinde açıkça anlaşılmalıdır. Yoldaşlar çalışma tarzlarında alçakgönüllü, ihtiyatlı ve kibir ve acelecilikten uzak olma yolunda eğitilmeleri zorunludur. Yoldaşların sade yaşama ve sıkı mücadele tarzlarını koruma yolunda eğitilmeleri zorunludur."¹²

Yeni Çin'in kurulmasından sonra Mao Zedung yolsuzluğa ve yozlaşmalara karşı direnme politikasını uygulamaya koydu ve partiyi Üç Şeyi Ret kampanyasında (yolsuzluğu ret, israfı ret ve bürokrasiyi ret) ve Partiyi Düzeltme kampanyasında bizzat işin başına geçerek yöneltti. Mao, partiyi yozlaşma ve bozulmaya karşı direnmede uyanıklıklarını geliştirmek için üyeleri ve kadroları hedef alan daha fazla ideolojik eğitim kampanyaları düzenlenmesi gerektiği konusunda sürekli uyarmaktaydı. Tüm üyeler yolsuzluğun toplumsal ve tarihsel köklerini ve ideolojik ve ahlaki sebeplerini, partinin üstlendiği görevlere verdiği zararı kavrayabilmeli ve şu örgütsel ilkeyi benimsemeliydi: halka yürekten hizmet etmek ve halkın tüm acı ve mutluluğunu paylaşmak. Mao, partinin, üyeleri arasındaki yolsuzlukla mücadelede katı bir politika izlemesi gerektiğini savundu; parti içindeki herhangi bir yolsuzluk, kararlı biçimde düzeltilmeli ve çürümüş öğeler partiden temizlenmeliydi. Mao, düzeltme kampanyalarını genelde Partinin çalışma tarzının önemli bir parçası olarak görüyor, aynı zamanda onları partideki yolsuzluğa karşı önemli bir araç olarak görüyordu, temiz bir devlet ve hükümet yönetimine ulaşmak hedefiyle bu uygulamaların devlet organlarını kapsayacak biçimde genişletilmesini savunuyordu. Böylece, parti iktidara geldikten sonra, partinin çalışma tarzını düzeltme teorisi, yolsuzluğa karşı savaşmak ve engel olmak için, teoride ve pratikte temel bir öge haline gelmişti. Mao Zedung genel olarak yolsuzluk karşıtı mücadelelerin üst düzey kadrolardan başlaması gerektiğinin altını çizmekteydi. Yeni Çin'in kurulmasından sonra Liu Qingshan ve Zhang Zishan'ın sanık olduğu ilk yolsuzluk davasıyla bizzat kendisi ilgilendi. Bunun da ötesinde

10 Jia-shen yılı ile, Ming Hanedanı'nın, Li Zicheng önderliğinde bir köylü ayaklanmasıyla ortadan kalktığı 1644 yılı kastedilmektedir. (1606 - 1645)

11 *Mao Zedung, Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 3, s. 948. Pekin: People's Press, 1991.

12 *A.g.e.*, ss.1438-1439.

Mao, ÇKP'nin parti içinden olduğu kadar, sıradan halkın, diğer demokratik partilerin ve medyanın denetimini kabul etmesi ve kolaylaştırması gerektiğini savunmaktaydı. Liu Shaoqi da parti ve hükümet liderlerin gücünü sınırlamak, lider kadrolar için istisna tanımamak ve bu alanda kapitalist ülkelerden bunlarla ilgili birtakım düzenlemeleri aktarmak gibi özgün düşünceler öne sürdü. Bir başka üst düzey lider olan Zhu De, ÇKP'nin Disiplin Denetimi Merkez Komisyonu Sekreteri olduğu dönemde, partinin disiplin soruşturmasının sistematik olarak nasıl güçlendirileceği ve partide disiplininin nasıl denetlenebileceği ve düzeltilebileceği konularında çeşitli konuşmalar yaptı. Zhou Enlai ideoloji, politika, toplumsal ilişkiler, akrabalar ve kişisel yaşam gibi hassas konularda kadrolara uyarılarda bulunan yazılar yazmaktaydı. Partinin ilk kuşak merkezi kolektif liderlik grubunun yolsuzluk karşıtı teorileri ve uygulamaları, partinin iktidara gelmesinden sonra yolsuzluk tohumlarını etkili biçimde önleyebilmişti, bütün bunlar partinin temiz çalışma tarzını korumada ve Yeni Çin'in ilk günlerinde temiz bir idari yönetimin sağlanmasında önemli bir rol oynadı.

İktidardaki Marksist parti daha gelişkin üye niteliklerine ulaşmak için çabalamalıdır:

1951'de ÇKP Merkez Komitesi, parti üyelerinde ortaya çıkan büyük bir artış, ideolojide, örgütlenmede ve çalışma alanı tarzında saflığın bozulması olguları gibi bazı yeni gerçekliklerle başa çıkmak için örgütsel sorunlar üzerine özel bir konferans düzenledi. Konferansta Liu Shaoqi, Komünist Parti Üyeleri İçin Gerekli Sekiz Nitelik ilkesini önerdi ve konferans sonuçları olarak "Parti Üyelerinin Daha Yüksek Niteliğe Sahip Olmaları İçin Çabalayalım" başlıklı özetleyici bir rapor kaleme aldı. Liu, "Temel/tabana Düzeyde Parti Örgütlerini Düzenleme Üzerine Karar" ve "Yeni Parti Üyelerini Kabul Etme Üzerine Karar" başlıklı parti kararlarının formüle edildiği bu toplantıya bizzat başkanlık etti. Liu'nun yukarıdaki sorunlar üzerine getirdiği açıklamalar ve parti üyelerinin nitelikleri üzerine katı düzenlemeler getirilmesi şeklinde önerileri sorunların giderilmesinde önemli bir rol oynadı.

İktidardaki Marksist parti demokratik-merkeziyetçiliğe bağlı kalmalı ve onu sürekli geliştirmeli iyileştirmeli ve partinin birliğini korumalıdır:

Şubat 1957'de Mao Zedung "Halk İçindeki Çelişkilerin Doğru Olarak Ele Alınması Üzerine" başlıklı çalışmasında demokrasi ile merkeziyetçilik arasındaki diyalektik ilişki üzerine oldukça zengin bir inceleme ortaya koymuştu. Bu çalışmasında şunları yazıyordu: "Halk arasında demokrasi ile merkeziyetçilik ve özgürlük ile disiplin bir korelasyon içindedir. Bunlar, tek bir bütünlüğün içerdiği hem karşıt hem de birlik oluşturan iki yanıdır. Bu nedenle bunlardan biri ihmal edilerek, diğeri tek taraflı olarak vurgulanmamalıdır. Halk içerisinde ne özgürlük olmaksızın, ne de disiplin olmaksızın işler yürümeyecektir, demokrasi olmaksızın da merkeziyetçilik olmaksızın da bir şey yapılamaz. Demokrasi ve merkeziyetçiliğin, özgürlük ve disiplinin bu birliği bizim demokratik-merkeziyetçiliğimizi oluşturmaktadır."¹³

13 Mao Zedung, *Toplu Eserler*, Cilt 7, s. 209. Pekin: People's Press, 1999.

Mao, aynı yılın temmuz ayında “1957 Yazındaki Durum” adlı bir başka makalesinde şöyle diyordu: “Amacımız içinde hem merkeziyetçiliğe, hem de demokrasiye, hem özgürlüğe hem de disipline, hem irade birliğine hem de bireysel özgürlük ve canlılığa sahip olduğumuz elverişli bir siyasi durum yaratmaktır.” Bu görüşler demokratik-merkeziyetçilik kavramını önemli ölçüde zenginleştirdi ve iktidar partisinin üyeleri için daha yüksek düzeyde niteliklerin oluşturulmasına katkıda bulundu. Uygulamada, Mao Zedung iki karşıt hatalı eğilime karşı sık sık uyarıda bulunmaktaydı: merkeziyetçiliğe karşı durma ve bireysel keyfi davranışlar. Ayrıca bütün parti üyeleri arasında demokratik-merkeziyetçilik ilkesi üzerine eğitim kampanyaları yürütülerek, bu ilkeyi uygulanmasında bilincin arttırılmasının önemini sürekli vurgulamaktaydı.

İktidardaki Marksist parti proletarya devrimi davasını sürdürmek için yeni ardıllar yetiştirmelidir:

1950’lerde Mao Zedung, büyük ölçekli ekonomik inşanın ihtiyaçlarını değerlendirerek parti kadroları için yeni gereklilikler öne sürdü: sıkı çalışmak ve hem kızıl hem de meslekî anlamda yüksek nitelikli olunmalıydı. 1960’ların ilk yıllarında çeşitli önemli çalışma konferanslarında Mao Zedung, hem revizyonist eğilime ve aynı zamanda emperyalizmin “barışçıl evrim” politikasına karşı çıkmak şeklindeki iki cepheli birleşik bir mücadeleyi savundu. Bu dönemdeki gergin atmosfer nedeniyle şöyle stratejik önlemler öne sürmüştü: Marksizm üzerine eğitsel kampanyalar yürütmek, revizyonist eğilimi eleştirmek ve proletarya devrimi davası için on binlerce yeni ardıl yetiştirmek gerekiyordu. Mao Zedung ardılların yetiştirilmesini parti ve devlet için son derece önemli bir sorun olarak görüyor ve bu adımın proletaryanın bir sınıf olarak önderliğini korumada büyük bir güvence oluşturacağını düşünmekteydi. Bu nedenle parti üyeleri ve kadroları için daha yüksek ve katı gereklilikler ve nitelikler önerdi; kadroların, kitle mücadeleleri içindeki uzun vadeli pratiklerine göre araştırılması, seçilmesi ve değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. İki görevi birleştirme politikasını ileri sürdü; bir yandan var olan parti üyeleri ve kadroları arasındaki inşa ve yetiştirme güçlendirilmeli öte yandan da gelecek için yeni ardılların yetiştirilmesi görevi bir arada yürütülmeliydi. Mao yetiştirilecek ardıllar için bir de ünlü “beşli kriter” ilkesini önermişti.

Bugün, parti teorilerini ve parti tarihini araştıran akademisyenler genellikle o günlerde uygulanan “beşli kriter ilkesinin” profesyonel nitelikleri değersizleştirecek sarsıcı bazı anlamlar içerdiğini ve politik bilince yüksek düzeyde vurgulayan “beşli kriter ilkesinin” belirli bir derecede, o dönemin gergin siyasi ve ideolojik atmosferi tarafından şekillenmiş olduğunu ve “sol” eğilimler içerdiğini ileri sürmektedirler. Buna karşın bu ilkelerdeki ana özün temelde doğru olduğu da kabul edilmektedir. Genel olarak uzmanlar “beşli kriter ilkesinin” bazı düzeltmelerle, bugün de uygulanabileceğini kabul etmektedirler.

Özetle, Mao Zedung'un önderliğindeki ÇKP merkezi kolektif liderlik grubunun ilk kuşağı Marksist ve Leninist parti inşa teorilerini, Çin'in gerçeklikleri ile bütünleştirmiş, ÇKP'nin inşasında ortaya çıkan özel çelişkileri ve karmaşık sorunları yaratıcı bir biçimde çözmüş ve Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisini meydana getirmiştir.

Yukarıda da açık biçimde belirtildiği gibi, Mao Zedung, partinin ideolojisi, siyaseti, örgütlenmesi ve çalışma alanları tarzı üzerine oldukça çok sayıda yazılar yazarak bu teorinin oluşmasına tayin edici bir katkıda bulunmuştur.

Deng Xiaoping'in bir keresinde belirttiği gibi, "Lenin'in parti inşa teorisini kapsamlı biçimde geliştiren Mao Zedung'dur"¹⁴. Burada kullanılan "kapsamlı" ifadesi sorunun sadece bir tek veya birkaç yönüyle değil, pek çok yönüyle ele alındığı ve incelendiğine ve geliştirildiğine işaret etmektedir. Genellikle uzmanlar Mao Zedung'un, Lenin'in parti inşa teorisini geliştirdiğini ve Çin'e özgü bir ideolojik sistem içinde oldukça ileri bir Marksist parti inşa teorisi meydana getirdiğini kabul etmektedirler. Ancak, o günlerde ÇKP iktidara geleli, henüz nispeten uzun bir süre geçmemişti, iktidardaki parti inşası ve özellikle iktidarı yönetme konusunda yeterince kapsamlı bir anlayıştan yoksundu. Sonuç olarak Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisinin tarihsel açıdan henüz yeterince tamamlanmamış ya da eksiklikler içerdiği de söylenebilir. Bu konuda odaklanan bazı Çinli akademisyenler Mao Zedung Düşüncesinin Mao'nun son yıllarındaki hatalı düşüncelerini içermemesi gerektiğini ve de Mao Zedung Düşüncesi'ndeki Parti İnşa Teorisinin Mao'nun son yıllarındaki hatalı fikirlerini kapsamaması gerektiğini belirtmektedir. Bu konudaki hatalı fikirlerin Mao Zedung Düşüncesinin parti inşa teorisine dâhil edilmemesi gerektiğine katılmakla birlikte, bunun bu hataları yok sayabileceğimiz veya görmezden gelmek anlamına gelmemesi gerekmektedir.

1.4.3 DENG XIAOPİNG TEORİSİNDE PARTİ İNŞASI

Demokratik devrim dönemi gibi erken bir dönemde ve daha sonra Yeni Çin'in kurulmasının ardından gelen dönemin başlarında Deng Xiaoping ÇKP'nin inşasına ilişkin pek çok sorun üzerinde detaylı araştırmalar yapmış ve bir dizi derinlikli düşünce biriktirmişti. 1941'de "Parti ve Japonya'ya Karşı Demokratik Hükümet" adlı çalışmasında parti ile hükümet ve devlet arasındaki ilişkiler sorunlarını ele almaktaydı ve partinin hükümetin çalışmaları ve kitleler halk örgütleri üzerinde politik önderlik geliştirmesi gerektiği fikrini dile getiriyordu. 1950'de "Güneybatı Çin'deki Parti Örgütlerinde Bugünkü Sağlıksız Eğilimleri Yenelim" başlıklı raporunda ise parti ruhunu yükseltmek gerekliliğini vurgulamıştı. 1954'te ÇKP Yedinci Merkez Komitesi Dördüncü Genel Oturumu'nda parti içinde birlik ve dayanışmanın korumanın önemine değindiği "Kibir ve Bencillik Parti Birliğinin En büyük Düşmanlarıdır" başlıklı bir konuşma yaptı.

Daha sonra 1956'daki Sekizinci Kongreye sunduğu "Çin Komünist Partisi Tüzüğü'nün Değiştirilmesi Üzerine Rapor" adlı raporunda, "Komünist Partisi Kendisinin Denetlenmesini Kabul Etmelidir" (1957), "İktidardaki Parti

14 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (2. baskı), Çin 2, s. 44. Pekin: People's Press, 1994.

Kadrolarına İlişkin Sorunlar” (1962) ve Olgun ve Etkili Mücadele eden Bir Parti İnşa Edelim” (1965) adlı çalışmalarında Deng iktidardaki Marksist partinin inşası hakkında pek çok düşünce ortaya koydu. Bütün bu çalışmaların yakından incelenmesi halinde gerçekten de Deng Xiaoping’in Mao Zedung Düşüncesinde parti inşa teorisine katkısını ortaya çıkarmakta ve onun da bizzat özgün bir parti inşa teorisi geliştirmeye başladığını sergilemektedir.

1978’de düzenlenen ÇKP 11. Merkez Komitesinin Üçüncü Genel Oturumu’ndan sonraki dönemde, partinin içinde bulunduğu nesnel çevre ve tarihsel koşullar, geçmiş dönemlerle kıyaslandığında çeşitli önemli değişimlere uğramıştı. Bu yeni dönemde partinin durumu, görevleri, parti inşasına ilişkin sorunlar da değişmişti. 80’lerin sonları ve 90’ların başlarında genel uluslararası toplumsal ve siyasi ortam, barış ve kalkınmanın öne çıktığı, bu iki eğilimin geliştiği yeni bir duruma evrildi; ÇKP, savaş ve devrimler çağı içinde bulunduğu tezini gözden geçirmiş yeni bir değerlendirme yapmıştı. Dünya genel olarak Soğuk Savaş sonrası olarak nitelenen ve isimlendirilen yeni bir döneme girmiş gözüküyordu. Ancak diğer yandan da, Soğuk Savaş mantığı halen gücünü göstermekteydi, hegemonya ve güç kullanarak sorunları çözme siyaseti halen dünya barışını ve istikrarını tehdit eden önemli etkenler olarak varlıklarını sürdürmekteydi. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’nın sosyalist ülkelerindeki büyük değişimlerden sonra sosyalist hareketler dünya çapında ciddi gerileme yaşadılar, ancak daha sonra adım adım pek çok ülkede sosyalist güçler toparlanmaya ve önemli ilerleme işaretleri göstermeye başladılar. Çin’in iç ortamı bakımından ise, ÇKP, bu dönemde Marx ve Engels’in teorileri ışığında yeni bir değerlendirme yaparak ve ülkenin genel toplumsal-kültürel ve tarihsel konumunun gerçekçi bir değerlendirmesini yaparak ve ülkeyi ileri düzeyde gelişkin bir sosyalist toplumla karşılaştırarak bir dizi yeni sonuçlara ulaştı. Ülkenin halen sosyalizmin ilk aşaması içinde olduğu sonucuna vardı; bunun sonucunda ülke içindeki parti çalışmasının odak noktasını sınıf savaşımından ekonomik inşa görevine kaydırıldı ve ekonomik yapıyı kalkınma açısından oldukça elverişsiz hale gelmiş bulunan planlı ekonomi modelinden sosyalist pazar ekonomisine dönüştürmeye girişti. Reform ve Dış Dünyaya Açılım stratejisi olarak tanımlanan uzun vadeli bir yeni ekonomik kalkınma modeli üzerinde karar kılındı. Bu yeni koşullarda partinin durumuna bakıldığında ise, partinin yönlendirici ideolojisinin, örgütlenme çizgisi ve parti çalışma tarzının “Kültür Devrimi”nin olumsuz etkileri ve aynı zamanda yeni görevler nedeniyle önemli bir iyileştirmeye ihtiyacı olduğu gerçeği olarak nitelenebilecek büyük bir sorunla karşı karşıya bulunuluyordu. Bu yeni dönemde Deng Xiaoping partiye bu yeni olguların ve sorunların ele alınmasında önderlik ederek ve daha önceki dönemlerde partinin inşasından çıkarılan deneyim ve dersleri toparlamaya girişti. Bu özgün dönemde ne tür bir partinin inşa edilmesi ve bu işin nasıl yapılması gerektiği üzerine, partinin reform, dışa açılım ve modernleşme stratejisi döneminde nasıl biçimlendirileceği konusunda bir dizi yeni fikir, kavram geliştirdi. Böylece bu yeni dönemde Deng Xiaoping Teorisinin Parti İnşası düşünceleri oluşturuldu. Deng Xiaoping Teorisinin Parti İnşasının temel öğeleri şu özellikleri içermektedir:

1.4.3.1 DENG XIAOPİNG TEORİSİNİN PARTİ İNŞASI DÜŞÜNCELER

Parti'nin programı ve tarihsel görevi bağlamında: Deng Xiaoping Teorisi sosyalizmin birincil aşaması üzerine yeni bir teoriyi ileri sürmüştür. Bu teoriye göre komünist partisinin nihai amacı komünizmi gerçekleştirmektir ve sosyalizm komünizmin ilk aşamasıdır, ancak ülkenin içinde bulunduğu kültürel-ekonomik ve genel gelişme düzeyi dikkate alındığında Çin'in daha uzunca bir dönem boyunca sosyalizmin ilk aşaması olarak nitelendirilen bir aşamada ilerlemesi gerekecektir. Ayrıca bu teorinin diğer bir önemli yanı, partinin şu anki görevinin Çin'e özgü sosyalizmi inşa etmek olduğunu öngörmektedir; bunun anlamı Çin'in izlediği yolun kendisinin sosyalizme ilerlemek için mücadele eden diğer ülkeler için bir model olmadığının kabulü ve her bir ülkenin partisinin kendi ülkesine en uygun gördüğü ilerleme yolunu seçmesinin en doğru yol olduğunun kabulüdür. Bu uluslar arası komünist hareketin daha önceki deneylerinden süzülen bir bakış açısıdır.

Partinin niteliği ve parti inşasının amaç ve hedeflerine ilişkin yaklaşımı: ÇKP, Çin işçi sınıfının öncüsüdür. Parti kendisini militan mücadele etkinliğine sahip bir Marksist siyasi partiye dönüştürmeli ve halkı maddî, kültürel ve ahlakî alanlarda ilerlemeye yönlendiren güçlü bir merkez olmalıdır.

Partinin önderliği ile ilgili yaklaşımı: Dört Temel İlke içinde (sosyalist yola, halkın demokratik diktatörlüğüne, partinin önderliği ve Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesine bağlılık) en önemli öge ve bu dörtlünün çekirdeği, partinin önderliğine bağlılıktır. Bunu başarmak için, partinin önderliğini iyileştirmek yolunda çaba sarf edilmelidir. Deng Xiaoping, Partinin önderliğine bağlılık ile bu önderlik niteliğinin geliştirilmesi arasındaki ilişki üzerine derinlikli açıklamalarda bulunmuştur. Yeni duruma adapte olmak için partinin önderlik tarzı, örgütlenme yolları, çalışma tarzı ve etkinlik şekillerini geliştirmesi gerektiğini vurguladı, böylece parti önderliği sorunu üzerine gelişkin bir teorik temel oluşturulmuş oldu.

Partinin siyasi gelişimi ile ilgili yaklaşımı: Deng Xiaoping, "bir merkezî görev ve iki temel nokta" şeklinde bir temel çizgi önermiştir ve bu temel çizginin 50 yıl hatta 100 yıl boyunca değişmemesi gerektiğini ve partinin tüm çalışmalarının bu temel çizgi üzerinde şekillendirilmesi gerektiğini, sosyalizmin birincil aşaması boyunca merkezi görev olan ekonomik kalkınmanın asla kesintiye uğramaması ve tehlikeye atılmaması gerektiğini vurgulamıştır. İki nokta ise şudur: birincisi Dört Yüksek Temel (**Bkz. Ek 3**) ilkeye bağlı kalmak, ikincisi ise Reform ve Dış Dünyaya Açılma Stratejisini sürdürmek olarak belirlenmiştir. Deng Xiaoping, parti içinde "iki çizgi ve iki sınıf arasındaki mücadele" olarak anılan parti içindeki bir klasik ilke haline getirilen söylem ve uygulamayı yeniden ele alarak değerlendirmiş, bu yaklaşımın içerdiği zaafı ortaya koymuş ve bunun yerine parti içinde hem "sol" hem de "sağ" eğilimlere karşı, özellikle de parti içinde daha derin tarihsel kökleri olan "sol" eğilimlere karşı mücadelenin sürdürülmesi gerektiğine ve iki cephede birden hatalı eğilimlere karşı gerçekçi bir mücadele yürütülmesi fikrini öne sürmüştür.

Partinin yönlendirici ideolojisi ile ilgili yaklaşım: Deng Xiaoping, Mao Zedung'un ideolojik çalışmalar ilgili getirdiği: **sadece ve sadece gerçeklerden yola çıkma ve gerçeği olgularda aramak** biçiminde ifade edilen temel ilkesine, **gerçeği olgularda arama ilkesi ile zihinleri özgürleştirme ilkesini birleştirme** şeklinde yeni bir yön ilave etmiştir. Ve Deng Xiaoping'in önerisi ile bu ilke bu yeni haliyle partinin ideolojik çalışmada yönlendirici ilkesi haline düzeyine yükseltilmiştir: parti hakikatleri pratik içinde aramalıdır. Deng Xiaoping'e göre Mao Zedung Düşüncesinin asıl gerçek özüne odaklanılmalı ve Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesi pratik içinde kavranmalı ve geliştirilmelidir. Bu yaklaşım pratiğin önceliği ilkesinin öne çıkartıyor ve dahası sosyalist reformların sonuçlarının başarılı olup olmadıklarını ölçmede kriter olarak "üç kritere uygunluk" fikrini öne sürmüştür: her eylem ve kararımızın başarısını sosyalist toplumda üretici güçlerin gelişmesine, sosyalist devletin genel bütünsel gücünün artışına yol açıp açmadığına ve halkın yaşam ve geçim standartlarının gelişmesi için elverişli olup olmadığına bakarak değerlendirilmelidir, böylece Deng partinin yeni dönemdeki ideolojik çizgisini daha kapsamlı bir içeriğe kavuşturmuştur.

Partinin örgütsel gelişimi ile ilgili yaklaşım: Deng Xiaoping doğru bir politik çizginin doğru bir örgütsel çizgi yolu ile güvence altına alınması gerektiğini ve kadroların ve temel parti örgütlerinin inşasına özel bir önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yeni dönemde kadroların siyasi olarak ileri derecede devrimci, ortalama olarak daha genç, daha iyi eğitilmiş ve meslekî açıdan daha yetkin olmaları gerektiğini ve siyasi açıdan yüksek derecede devrimci olmanın birinci ön koşul olarak ele alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Entelektüel bilgiye ve yetişmiş personele saygı duyulması gereğine, kadro seçimi ve atamalarında kıdem ilkesine aşırı vurgu yapan klasik düşüncelerin ve uygulamaların bırakılması gerektiğini savundu, tek tek seçkin personele vurgu yapan terfi ve istihdam anlayışına karşı çıkarak bunun yerine kadro saflarının inşasında asıl olarak birbirini tamamlayan kişilerden kolektif liderlikler oluşturma yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Deng, ayrıca parti ve hükümetin kadro politikasının ve personel sisteminin reformu için yeni politikalar ve ilkeler ileri sürdü. Onun yaptığı önemli bir reform da partideki yönetici kadrolar için hayat boyu memuriyet-görevde kalma olarak uygulanan eski yerleşik geleneğin değiştirilmesi olmuştur. Partinin üst düzey merkezî önderliği de dâhil olmak üzere, bir kolektif yöneticiler kuşağının - kolektif olarak- bir sonraki kuşağa yol açmasını öngören yeni bir sistem öne sürdü ve bunu ilk kez kendisi için uygulayarak resmi görevlerini genç kadrolara devretti. Kadroların terfisi ya da kıdeminin düşürülmesi sorununu yeniden ele alarak kadro atama ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesine önayak oldu. Deng'in vurguladığı diğer bir konu da temel parti örgütlerinin inşasının güçlendirilmesi ve tabanda çalışan parti üyelerinin militan niteliklerinin sağlamaştırılması olmuştur: "niteliksiz parti üyeleri sorununa özel bir önem verilmeli ve üyelerin ideolojik açıdan saflığının korunması kriterine özel bir önem verilmelidir, tabandaki temel parti örgütlerinin çalışmaları düzenli olarak denetlenmeli ve bu örgütler geliştirilmeli, bu örgütlerin siyasi çekirdekler ve mücadele kaleleri olarak rollerini tam olarak oynamalarına olanak tanınmalıdır" düşüncesini savunmuştur.

Partinin çalışma tarzı ile ilgili yaklaşım: Deng Xiaoping, iktidarda olan Marksist partinin çalışma tarzının hayati önemde olduğunu vurgulamıştır. Çalışma tarzındaki olumlu gelenekler ileri taşınmalı; bürokrasi, kuralcılık, biçimcilik ve öznelciliğe karşı çıkılmalı ve yolsuzluğa karşı bütün reform ve açılım süreci boyunca kararlı bir şekilde mücadele edilmeli, davaya sadakat korunması gereken en önemli nitelik olmalıdır. Deng, kadrolarda ve üyelere yolsuzluk karşıtı nitelikler ve davaya sadakatin parti ile kitleler arasındaki yakın ve sıkı ilişkiler ve bağlara katkı sağlayan iki en önemli etken olduğunu savundu. Dolayısıyla iktidarda uzun bir süre bulunma ve reform ve dış dünyaya açılım görevleri gibi iki zorlu sınavın aşılabilmesi için, bütün düzeylerdeki önder kadrolardan diğerleri için örnek teşkil etmelerini ve sağlıklı eğilimlere karşı mücadele etmelerinin hayati önemde olduğunu belirtmişti. Deng Xiaoping'e göre partinin çalışma tarzını geliştirmesi ve sadakat ilkesini özenle koruması gerekmektedir, bunun için kendi kendisini eğitmeyi temel alması ve aynı zamanda - hem parti hem de devlet düzeyinde - yasalara ve kurallara bağlı kalarak hareket etmesi gerekmektedir.

Partinin nihai hedefi ve çalışma tarzı çizgisi ile ilgili yaklaşımı: Deng Xiaoping, partinin görevinin halka yürekten hizmet etmek olduğunu, böylece kitlelerle yakın bağlar kurması ve partinin her tür çalışmada kitle çizgisini uygulaması gerektiğini vurgulamıştır. Parti her hangi bir politika belirlerken veya belirlediğinde başlangıç hareket noktası, kitlelerin bu politikaları desteklemesi ya da desteklememesi, bu politikaları katılması ya da katılmaması ve bunlardan memnun olup, olmaması olmalıdır, bu yaklaşım aynı zamanda bütün çalışmanın başarısını ya da başarısızlığını değerlendirmede belirleyici bir kriter olmalıdır. Deng Xiaoping, bu çerçevede kitlelerle yakın ve sıkı bağların sürdürülmesinin, partinin önderliği ilkesini sağlamlaştırma ve partinin önderliğini iyileştirmede en temel dayanak olduğunu belirtmiştir.

Partinin kurumsal gelişimi ile ilgili yaklaşım: Deng Xiaoping, önderlik ve örgütlenme sistemlerinin her ikisinin de istikrarlı, kalıcı sistemler olarak ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. Bu iki sistemin de partinin genel ve bütünsel durumu üzerinde önemli bir etkisi olduğunu savunmuştur. Demokratik-merkeziyetçilik hem parti ve devlet/hükümet açısından temel bir sistemdir ve en rasyonel ve uygun sistemdir ve bundan asla vazgeçilmemesi gerekir. Partideki sistemlerin demokratik-merkeziyetçilik temelinde inşa edilmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir, partinin tüzüğü ve tüm kuralları ve yönetmelikleri iyileştirilmeli ve mükemmelleştirilmelidir. Parti içi etkinlikler daha demokratik ve kurumsal bir temele dayandırılmalıdır. Partideki kurumlarının gelişimi ile ülkedeki sosyalist demokrasinin geliştirilmesi ve ülkedeki genel hukuk düzeninin iyileştirilmesi birlikte düşünülmelidir. Partinin kurumsallaşmasının ve demokratik yapısının geliştirilmesi, ülkenin sosyalist demokrasisinin iyileştirilmesine katkı sağlayabilecek önemli kaldıraçlardan biridir. Deng Xiaoping'in yaklaşımına göre parti inşasında bir yöntem olarak eski tipte politik kampanyalar yerine daha çok partinin kurumsal açıdan gelişimine önem ve ağırlık veren bir çizgi izlenmelidir.

Partinin öz-disiplinini güçlendirmesi ve üyelerine karşı katı olması ile ilgili yaklaşım: Deng Xiaoping'e göre partinin ilk olarak üyelerine karşı, ikinci olarak da özellikle üst düzey kadroları olmak üzere kadrolarına karşı katı ve dikkatli olması gerektiğini vurgulamıştır. Parti ve üyeleri üzerinde, hem parti içinden, hem de parti dışından gelecek denetim ve gözetim güçlendirilmelidir. Parti disiplininin ve devlet yasalarının otoritesini güvence altına almak için, parti disiplininin katı biçimde uygulanması gereklidir ve partide eşitlik ilkesi disiplin ilkesinin önüne geçirilmelidir.

ÇKP'nin yabancı siyasi partiler ve dış ülkelerle ilişkileri ile ilgili yaklaşım:

Deng Xiaoping, parti ile yabancı partiler arasındaki ilişkileri ele almada ve ilerletmede dört ilke öne sürmüştür: bağımsızlık ve özerklik, tam eşitlik, karşılıklı saygı ve birbirlerinin iç işlerine müdahale etmeme. Her ülkenin partisinin ve halkının kendisince uygun gördüğü bir gelişme yolu seçmesi, iç sorunlarını halletmek için kendilerine uygun yöntemler bulmaları gerektiğini vurgulamıştır. Bir parti kendi ülkesinde uyguladığı politikalarının kalitesini en iyi kendisi belirleyebilir ve yargılayabilir ve bu ilkeye saygı duyulmalı yabancı partilere buna göre davranılmalıdır. Diğer ülkelerle ilişkilerde ise Çin, herhangi bir ülke ile ilişkilerini, ideolojik ölçütlere göre belirlememeli, daha çok ülkenin stratejik çıkarları üzerinden düşünmelidir.

Deng Xiaoping Teorisinin parti inşası düşünceleri ÇKP'nin iktidar konumunda olan Marksist bir partinin inşası üzerine yasaları kavramasında daha derinlikli yaklaşımlar geliştirmiştir. Deng Xiaoping Teorisinin parti inşası üzerine getirdiği yeni düşünceler parti'nin niteliksel birikimlerini ve dönemin yeni özelliklerini yansıtmaktadır.

Akademisyenler, genel olarak Deng Xiaoping'in Mao Zedung Düşüncesi çerçevesindeki parti inşa teorisini reform ve dış dünyaya açılım stratejisine uyumlu yeni bazı içeriklerle tamamladığını, bu teoriye ve parti teorilerine bir takım yeni bakış açıları eklediğini ve Mao'nun parti teorisini nispeten daha dar bir içerikten daha makroskopik, açık, sistematik ve kapsamlı bir sistem haline getirdiğini düşünmektedirler.

Parti içi yolsuzluğa karşı daha çok yasal ve kurumsal araçlarla mücadele etmek ve parti inşasında reform ve gelişme vasıtasıyla ilerlemeyi savunmak bu konuda öne çıkan örneklerden biridir. Böylece, parti inşası reform, açılım ve sosyalist modernleşmenin büyük sistematik programı ile bütünleşmiş ve bu yolla yeni bir canlılık kazanmıştır.

1.4.3.2 JİANG ZEMİN VE ÜÇ TEMSİL DÜŞÜNCESİ ÇERÇEVESİ İÇİNDE PARTİ İNŞASI

Haziran 1989'daki 13. ÇKP Merkez Komitesi Dördüncü Genel Oturumu'nda Jiang Zemin ÇKP Merkez Komitesi genel sekreteri olarak seçilmiştir. Böylece bu toplantı ile birlikte partide onun çekirdek lider olduğu üçüncü kuşak merkezî kolektif önderlik grubu yeniden oluşturulmuştur. Onun görevini daha önce üstlenen partinin iki genel sekreteri birbiri ardından liberal sağ eğilimlere karşı mücadelede başarısız olmuşlardı. Parti tarihi araştırmacıları, bu olguyu genel olarak 1989 yılı içinde ülke iç politikasındaki kaotik olaylarla ilişkilendirmektekilere. Dünyada o günlerde sürmekte olan oldukça gergin durum, Sovyetler ve Doğu Avrupa'daki değişimlerin etkileri ve içerde oldukça zorlu ülke içi görevlerle karşı karşıya kalan Jiang Zemin liderliğindeki üçüncü kuşak merkezî kolektif önderlik yeni bir perspektif üzerinde görüş birliği sağlamış ve "içinde bulunan koşullarda odaklanılacak temel konu parti inşası olmalıdır" yaklaşımıyla çalışmalar parti inşası üzerinde yoğunlaştırılmıştır.

Ayrıca yeni yönetim, bu yeni dönemdeki yeni koşullarda parti yönetimi daha önce belirlenmiş olan reform ve dışa açılma stratejisinde ısrarcı olma ve bu politikadaki herhangi bir kesinti ve duraklamadan kaçınma kararı almıştır; bu içinde bulunan o dönemde belirli bir cesaret gerektiren bir duruştu. Bu genel ortam içinde, parti inşası üzerine yeni koşullara cevap vermeye çalışan bir dizi önemli uygulama ve **Önemli Üç Temsil Düşüncesi (Bkz. Ek 3- Açıklamalar)** olarak anılan teorik düşünceler geliştirilmiştir. Deng Xiaoping Teorisini yorumlayan bu yeni doktrin, sosyalizm nedir ve nasıl inşa edilir sorusuna daha net bir içerik kazandıran bazı önemli ilaveler getirmiştir. Önemli Üç Temsil Düşüncesi çerçevesindeki parti inşa teorisi ise ne tür bir partinin kurulması ve nasıl kurulması gerektiği sorusuna daha gelişkin yanıtlar üretmiştir. Önemli Üç Temsil Düşüncesi, reform sürecinde izlenecek strateji, kalkınma tarzı, reform ve istikrar arasındaki ilişkiler, içişlerini yürütme tarzı, dış ilişkiler, ulusal savunma, Parti inşası, devlet işleri, askeri konuların yönetimine ilişkin olarak birbiriyle yakından bağlantılı yeni düşünce ve fikirleri kapsayan teorik bir sistemdir. Önemli Üç Temsil Düşüncesinin iktidardaki Marksist partinin inşasına ilişkin olan getirdiği yaklaşımlar, Jiang Zemin'in "Üç Temsil Üzerine," "Parti İnşası Üzerine," "İktidar Partisinin İnşasını Güçlendirme ve Geliştirme Üzerine Derleme Yazılar" adlı çalışmaları ve üç ciltlik Jiang Zemin'in Seçme Eserleri'nde bu konudaki yazı ve konuşmalarda yer almaktadır. Önemli Üç Temsil Düşüncesi çerçevesinde parti inşası üzerine teorilerin temel içeriği aşağıdaki gibidir:

Partinin niteliği konusunda: ÇKP, hem Çin işçi sınıfının, hem de Çin halkı ve Çin ulusunun öncüsüdür. Burada getirilen yeni tanımda bir özne olarak ulus kavramına da yer verilmiş ve partinin sosyalizm davası uğruna mücadelede önderliğin merkezi olduğu belirtilmiştir. Parti Çin'in gelişkin üretici güçlerinin gelişme eğilimini, Çin'in gelişkin kültürünün yönelimini ve Çin halkının büyük çoğunluğunun temel çıkarlarını temsil eder ifadesi formüle edilmiştir. Aynı zamanda Parti Çin işçi sınıfının öncüsü olarak ana eksen olma niteliğini ve halka yürekten hizmet etme şeklindeki proleter tarzını ve öncü/gelişkin karakterini korumalı, işçi sınıfına dayanan sınıfsal temellerini güçlendirmeli, genel kitle tabanını genişletmeli ve toplumsal etkisini artırmalıdır.

Partinin ideolojik çizgisi üzerine düşünceler: Parti sorunları ele almada somut durumdan hareket etmeli, teoriyi pratikle bütünleştirmeli, gerçeği olgularda arama ve gerçeği pratik yoluyla sınama ve geliştirme tutumunu benimsemelidir. Parti zihinleri özgürleştirmeli, gerçeği olgularda aramalı, çağın ilerleyişiyle birlikte yürümeli ve pratiğin gereksinimlerini karşılamak için teorik, kurumsal, bilimsel, teknolojik ve diğer alanlarda yenilikler yapmalıdır. Bütün yenilik çalışmaları arasında, teorik alanda yenileşme alanda çaba göstermek diğer yenilikleri yönlendirme ve onları harekete geçirmede öncelikli olmalıdır. Parti Marksizm'i bilimsel bir tutumla incelemeli ve onu pratik içinde zenginleştirmek ve geliştirmek için çalışmalıdır. Parti gerçeği arama ve pragmatik/pratik yaklaşım ruhunu ideolojik çizgisinin merkezine koymalı ve bu yeni ideolojik tarzı geniş bir biçimde teşvik etmelidir.

Partinin temel çizgisi konusunda: Parti kendisini politik çizgisine, merkezî görevine uygun bir biçimde inşa etmeli fakat inşa çalışmalarında aynı zamanda gelecekteki nihai hedefini gözden kaçırmamalıdır. Bu dönemdeki çalışmalarda sosyalizmin ilk aşaması boyunca partinin izleyeceği temel program, temel teoriler ve temel çizgisi ortaya koyulmuş ve bunlar arasındaki ilişkiler tanımlanmıştır. Partinin merkezî görevi, iki boyutlu olarak açıklanmıştır: birincisi ekonomik kalkınmayı ilerletmek, ikincisi bunu yaparken iki temel noktaya odaklanmak gerekecektir. Çin politikasında İki temel nokta kavramının açılımı şudur; birinci nokta reformları yürütürken **Dört Temel Yüksek İlke**'den kesinlikle ayrılmamak gerektiğidir, ikinci nokta 1980'lerde başlatılan Reform ve Dış Dünyaya Açılım stratejisinin ısrarla sürdürülmesidir **. Jiang Zemin ve arkadaşlarına göre, iktidardaki Marksist bir parti reform, kalkınma ve istikrar üçlüsü arasındaki ilişkiler üzerine doğru bir anlayışa sahip olmalı ve bu ilişkileri uygun biçimde ele almalıdır.

Partinin ideolojik inşası konusunda: parti ideolojik inşa alanına vurgu yapmalı, **Üç Temsil Düşüncesi**'ni, parti çalışmaları ve devlet işleri için yönlendirici bir ideoloji haline getirmeli, partiyi sürekli öğrenen bir partiye dönüştürmek için sıkı biçimde çalışmalı ve sürekli olarak bütün parti üyelerinin Marksizm'i teorik olarak kavrayışlarını geliştirmelidir. Parti Marksist araştırmayı ve gelişmeyi güçlendirmeli; partinin ideolojik ve teorik çalışmasını daha yaratıcı, ikna edici ve çekici hale getirmelidir. Parti Marksizm alanında araştırma ve geliştirme çalışmalarını güçlendirmeli, felsefe ve toplumsal bilimler alanındaki araştırmaları desteklemeli; Parti teoriyi pratikle bütünleştiren Marksist bir öğrenme ve eğitim tarzını geliştirmek için sıkı biçimde çalışmalı; üyeler nesnel dünyanın dönüşümü çabasını öznel dünyalarını dönüştürme çabaları birleştirmeli ve üyelerin pratik sorunları çözümlerken temel parti teorilerini kullanma becerileri arttırılmalıdır.

**** Dört Temel Yüksek İlke:** birincisi ülkenin sosyalist yoldan ayrılmaması ilkesi, ikincisi sosyalizmin inşasında komünist partisinin önderliği ilkesi, üçüncüsü proletarya diktatörlüğü (halkın demokratik diktatörlüğü) ilkesinin uygulamasının sürdürülmesi, dördüncüsü Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesi şeklindeki parti ideolojisine bağlılık, böylece parti üyeleri için önemli bir çalışma kriteri getirilmektedir. Bu dört ilke ilk kez Deng Xiaoping tarafından 1980lerin sonunda ortaya atılmış ve parti içinde önemli bir destek sağlamıştır.

Partinin temel örgütsel sistemi ve partideki önderlik sistemi konusunda:

Bu alanda geliştirilen düşünceler şunlardır: parti içi demokrasi partinin can damarıdır ve ülkedeki halk demokrasisini geliştirmek açısından bir örnek ve itici güçtür. Partinin önderlik sistemi ve çalışma mekanizmaları, demokratik merkezîyetçiliğin daha iyi uygulanmasını kurumsal olarak güvence altına alacak bir biçimde geliştirilmelidir. Parti komiteleri demokratik merkezîyetçiliği sağlamlaştırmak için “ kolektif yönetim, demokratik-merkezîyetçilik, komite üyeleri arasında bireysel istişarede bulunma ve kararların toplantılarda alınması” şeklindeki ilkeyi yaşama geçirmelidirler. Bütün düzeylerdeki parti örgütleri ve özellikle başta yönetici kadrolar olmak üzere bütün parti üyeleri, parti disiplinine kesin biçimde riayet etmeli, parti merkez komitesinin otoritesini korumalı ve partinin canlılığını, birliğini ve dayanışmasını yükseltmelidir.

Yüksek nitelikte bir parti kadroları havuzu ve güçlü liderlik inşası konusunda:

Partinin ve devletin uzun vadeli istikrarını sağlamak için büyük sorumlulukları üstlenebilecek ve çeşitli zorlu sınavlara dayanabilecek yüksek nitelikli bir yönetici kadro havuzunun inşası, özellikle parti, devlet ve ordu işlerinin yürütülmesi görevleri için çok sayıda yetenekli yönetici kadro yetiştirmek hayati önem arz etmektedir. Parti ve devlet için, işletme yönetimi ve sağlam uzmanlıklara sahip, yetkin bir personel havuzu oluşturulmalıdır. Çeşitli düzeylerdeki önder kadrolar araştırma ve inceleme çalışmalarına, politik duyarlılık ve sadakat konuları üzerinde durmalı ve kendi performanslarını değerlendirme üzerine doğru bir bakış geliştirmelidirler. Parti, kadro ve personel yönetiminden bizzat kendisinin sorumlu olduğu ilkesine bağlı olmalı; kadro ve personel sisteminde reformu derinleştirmelidir; bu çerçevede kadroları daha devrimci, ortalama yaş düzeyi olarak daha genç, daha eğitilmiş ve meslekî açıdan daha yeterli hale getirme ilkesini uygulamalı; siyasal sadakate, meslekî yeterliğe ve yüksek performansa sahip olan ve çevresinde sevilen ve desteklenen kadroları önemli mevkilere terfi ettirmelidir. Çok sayıda yetenekli insanın bir araya getirilebileceği etkin bir personel mekanizması oluşturmak için çalışılmalı, bu kimselerden en iyi şekilde faydalanılmalı ve bu personel hem terfi hem de kıdem düşürülmesine hazır olmalıdırlar. Bütün düzeylerdeki önderlikler siyasi açıdan güvenilir, gerçekleri arayan ve pragmatik, öncü ve yenilikçi, çalışkan ve temiz, takım ruhuna sahip olma gereklilikleri dikkate alınarak güçlendirilmelidir.

Partinin temel/tabana örgütlerinin inşası konusunda:

Parti, temel örgütlerin hareket gücünü ve mücadelede etkinliğini artırmak için, merkezî göreve ve partinin genel-bütünsel hedeflerini gerçekleştirmeye odaklanarak parti çalışmasının etkinlik alanlarını genişletmeli, işlevlerini yoğunlaştırmalı ve parti çalışmasının kapsamını büyütmelidir. Parti taban örgütleri Üç Temsil Düşüncesinin pratiğe geçirilmesini örgütlemeli, motive etmelidir. Parti kırsal alanlarda, devlet mülkiyeti altındaki işletmelerde, mahallerde, semtlerde, parti ve hükümet organlarında, partinin taban örgütlerini geliştirmek için daha sıkı bir biçimde çalışmalıdır. Parti, kamu dışındaki sektörlere ait işletmelerde parti örgütleri kurmalı ve parti inşasını sağlamlaştırmalı, hal tipi kitle örgütlerinde ve aracı şirketlerde (Çn. 5 ila 50 kişinin çalıştığı avukatlık büroları, danışmanlık şirketleri vb serbest meslek sahiplerine ait firmalar kastediliyor) parti örgütleri kurma çalışmalarını önem vererek yoğunlaştırmalıdır.

Parti üyeliğinin ve üye saflarının inşası konusunda: Parti, yüksek nitelikli, rasyonel bir biçimde yapılanmış, uygun (ne fazla ne de az olacak şekilde) sayıda ve iyi bir performans gösterebilecek bir üye yapısı oluşturmalıdır. Üyeler açısından “sıkı üyelik standartlarını sürdürme, üyenin niteliğini güvence altına alma, üye yapısını geliştirme ve bu konudaki çalışmalarda ihtiyatlı (aceleci davranmama) bir biçimde ilerleme” ilkesine göre davranarak üye kazanma alanları belirlenmelidir. Yeni üyeler kazanma çalışmasının niteliği ve kuralları üzerine - içinde bulunulan reform, dış dünyaya açılma ve yeni sosyalist pazar ekonomisi koşulları ışığında yeni araştırmalar yapılmalı, bu alanda yeni düşünceler geliştirilmeli ve bu alanda düzenli yürütülebilecek bir çalışma mekanizması geliştirilmelidir. Parti yeni üyeleri temelde işçiler, köylüler, aydınlar, hizmet sektörü çalışanları ve devlet memurları arasından seçmeli, böylece partinin temel bileşenleri olan bu kesimlere dayanma durumu ve partinin omurgası genişletilmelidir. Parti, bu toplumsal gruplara ek olarak, uzun bir sına döneminden sonra, parti programını ve tüzüğünü kabul eden, parti çizgisi ve programının gerçekleşmesi için bilinçli bir şekilde çalışabilecekler arasından, diğer toplumsal tabakaların ileri ögelerini, parti üyeliği niteliklerini karşılayabilecekleri üye olarak kabul etmelidir.

Partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi konusunda: Bu alanda şu görüşler ileri sürülmüştür: partinin çalışma tarzını iyileştirmenin anahtarı, parti ile halk arasında canlı ve sıkı bağları korumaktır. Parti düşünme tarzında, araştırma-inceleme ve çalışma tarzında, önderlik tarzında ve kadroların yaşam tarzı ile ilgili ortaya çıkan önemli sorunları çözüme ulaştırmak için Merkez Komitesi tarafından belirtilen “yapılması gereken sekiz şey” ve “yapılmaması gereken sekiz şey” ilkelerine göre hareket ederek etkili çalışmalar yapılmalıdır. Bu ilkeler şöyle belirlenmiştir:

1.4.4 ÜYELER İÇİN SEKİZ İLKE

- 1) Zihinleri özgürleştirmek ve gerçeği olgularda aramak; eski yöntemlere takılıp kalmamak ve hiçbir ilerleme kat etmeksizin yerinde sayma tutumunda olmamak
- 2) Teori ile pratiği birleştir; mekanik olarak kopyalamaya ve kitaplara tapınmaya karşı çık.
- 3) Halk ile yakın bağlar kur; kuralcılık ve bürokrasi uygulama.
- 4) Demokratik-merkeziyetçilik ilkesine bağlı kal; keyfi biçimde hareket etme ya da zayıf ve gevşek davranma.
- 5) Parti disiplinine uy; liberalizmi izleme
- 6) Dürüst ve açık ol; kişisel çıkarlar için elindeki gücü kötüye kullanma.
- 7) Sıkı çalış; hedonizme batmaktan kaçın.
- 8) İnsanları onların olumlu yeteneklerini göz önünde bulundurarak göreve tayin et; personel yerleştirmede kötü uygulamalara yer verme.

Parti disiplinin teşvik edilmesi ve yolsuzluklara karşı çalışma konusunda: Devleti iyi yönetmek için ilk öncelik verilmesi gerekli şey partiyi iyi yönetmektir. Bunun için, parti üyelerinin disiplin ilkelerini sıkı bir biçimde uygulamalarıdır. Parti üyelerinin disiplini sıkı tutmaları için de parti disiplini güçlendirilmelidir. Parti disiplini güçlendirmede temel yöntem, parti üyelerinin parti kurallarına ve yönetmeliklerine uymasını, sıkı biçimde çalışmalarını, parti tüzüğünü korumaları ve uygulamalarını sağlamak gerekecektir. Partinin, üyelerini disiplin açısından sıkı tutabilmesi için, kendisini ideolojik, siyasi, örgütsel, kurumsal, çalışma

tarzı ve disiplin konuları bakımından iyi bir biçimde inşa etmesi ve aynı zamanda çeşitli düzeylerdeki örgütlerini, üyelerini ve kadrolarını eğitmesi, yönetmesi ve denetlemesi gerekmektedir. Yolsuzlukla kararlı biçimde savaşmak ve yolsuzlukları önlemek, parti ve devlet için hayati önem taşıyan siyasi bir mücadeledir, bu nedenle parti bu sorun üzerinde net bir duruşa ve kararlı bir tutuma sahip olmalıdır. Parti yolsuzlukla mücadele konusunda genel bir düşünüş tarzı olarak geniş kapsamlı bir bakışa sahip olmalı, bu sorunun hem belirtilerine(sembotmlarına) ve temel kökenlerine eğilerek yaklaşmalıdır. Asıl vurguyu önleyici çalışmalara vermek koşuluyla var olan cezalandırma ve denetim sistemlerini iyileştirmelidir; bu çabalarda eğitim, kurumlar ve denetleme çalışmaları oldukça önemlidir ve sosyalist Pazar ekonomisi koşullarında daha geçerli olan yöntemlerdir.

Parti çalışmasının nihai hedefi konusunda: Parti halka bütün gücüyle hizmet etmek şeklindeki nihai hedefini, sadece halkın çıkarları için kurulmuş ve iktidarı halk için uygulayan bir Marksist iktidar partisi olarak görev yapma pratiği içinde sergilemelidir. Parti bu nihai görevi yerine getirirken şu ilkeleri göz önünde bulundurmalıdır: toplumsal gelişimi belirleyen yasalar olması ilkesi ile tarihi yapının halklar olması ilkesi arasında bir karşılıklı etkileşim ve uygunluk bulunmaktadır; bu iki ilke de Marksist ilkelerdir ve göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer dikkat edilmesi gereken ilkeler şunlar olmalıdır: yüksek sosyalist idealler için mücadele ile halkın çıkarları için mücadelenin birleştirilmesi; parti çalışmalarının (parti hedeflerinin) gerçekleştirilmesi ile halkın çıkarlarına hizmet hedefinin doğru bir biçimde birleştirilmesi. Tüm parti üyeleri şunu akıldan çıkartmamalıdır: tüm politikaların oluşturulma nedeni ve uygulama amacı halkın büyük çoğunluğunun temel çıkarlarını temsil etmek ve karşılamaktır. Parti, halk içindeki çelişmeleri doğru bir şekilde çözümlemeye, kitlelerin yaşam ve üretim koşulları ile ilgili özen göstermeye, halkın acil ihtiyaçlarını ilgilendiren pratik sorunları çözmede etkin önlemler almalıdır. Aynı zamanda iktidarı sadece halk için kullanma ilkesini pratiğe geçirmelidir.

Partinin yönetim yeteneğinin güçlendirilmesi konusunda: Partinin yönetim yeteneğinin güçlendirilmesi, partinin iktidarı ele geçirmesinden sonraki temel işlerinden biridir. Komünist partisinin ve dış ülkelerdeki iktidar partilerinin deneyimlerinden çıkarılan dersleri özetleyerek bu konuya gereken önem verilmelidir. Üç Temsil Düşüncesi çerçevesindeki parti inşa teorisinde, partinin yönetim yeteneklerini güçlendirme çalışmasında izlenecek yönlendirici ideoloji, genel hedef ve temel görevler detaylı bir biçimde açıklanmaktadır.

Önemli Üç Temsil Düşüncesi çerçevesindeki parti inşası teorisi, Kasım 2002’de, partinin yeni yüzyıldaki ilk kongresi olan 16. ÇKP kongresinde tartışılarak programa ilave edilmiştir. Bu kongrede, partinin eski merkezî kolektif önderlik grubunun yerine, Hu Jintao’nun Genel Sekreter olduğu yeni bir ekip görevlendirilmiştir, bu ekip Çin’de dördüncü nesil kolektif önderlik olarak anılmaktadır. Bu yeni yönetim de parti inşasının güçlendirilmesi için yoğun çabaları sürdürmeye devam etmektedir.

2. BÖLÜM

PROLETARYA PARTİSİ ÜZERİNE TEMEL MARKSİST DÜŞÜNCELER

GİRİŞ

Marksizm'e göre, bir proletarya partisi bir bütün olarak proletaryanın ve emekçi halkın temel çıkarlarını temsil eder, proletaryanın en ileri ve örgütlü gücü olup proletarya ve emekçi halk tarafından ona verilen tarihi görevi yüklenir ve Marksist parti proletaryanın birliğinin en üst biçimi ve proletaryanın belirli bir dönemde belirli tarihi görevleri başarıyla tamamlamasının bir aracıdır. Bir Marksist partinin nihai amacı işçi sınıfına ve emekçi halka onların çıkarları doğrultusunda yürekten hizmet etmektir.

2.1 PROLETARYA PARTİLERİNİN NİTELİĞİ

Nitelik bir şeyin temel vasıfları veya özellikleri, diğer deyişle doğasında onu diğerlerinden ayıran özgün yönleri demektir. Marksizm, dünyadaki her siyasi partinin belli bir sınıfsal temele dayandığını, belli bir sınıf, toplumsal tabaka veya grup adına hareket ettiğini ve sınıf çıkarlarının korunmasında, bu belirli sınıfa mensup en kararlı, en sadık ve istekli olan kişilerden oluştuğunu savunur. Temellerini burjuvaziye dayayan, kararlı bir burjuva bakış açısı benimseyen, bu sınıf adına hareket edip bilinçli olarak burjuvaziye hizmet görevini üstlenen herhangi bir siyasi grup, bir burjuva partisidir. Proletaryaya dayanan, kararlı bir proleter bakış açısı benimseyen, proletarya adına hareket edip bilinçli olarak proletaryaya hizmet eden herhangi bir siyasi grup ise bir proletarya partisidir. Dünyada “sınıflar üstü” olan veya tüm ulusun veya tüm yurttaşların çıkarlarını temsil eden bir siyasi parti bulunmamaktadır.

2.1.1 PROLETARYA PARTİLERİNİN NİTELİĞİ ÜZERİNE MARKSİST KLASİKLER

Marx ve Engels'in proletarya partilerinin nitelikleri üzerine ilk açıklamaları yaklaşık 1845'e kadar gider. Marx ve Engels birlikte yazdıkları Kutsal Aile (1844) adlı kitapta siyasi partilerin niteliklerine işaret etmişler, “herhangi bir siyasi parti belli bir sınıfın temsilcidir” ifadesine yer vererek siyasi partilerle ilgili Marksist Teorisinin başlangıç temelini atmışlardır. “Komünist Parti Manifestosu”nda (1848) bu nokta tekrar ifade edilmiştir. Birinci Enternasyonal döneminde ise Engels şunu vurgulamıştır: “Daha önceki aşırılıklar ve çekişmeler içinde olan sekt tipi örgütlerin tersine, I. Enternasyonal tüm ülkelerin proletarya sınıfını, kapitalistlere ve toprak sahiplerine karşı ve onların devlet olarak örgütlenmiş sınıf iktidarına karşı ortak mücadelede birleştiren, proletaryanın gerçek ve militan örgütüdür.”¹ İkinci Enternasyonal Döneminde dahi Engels partinin proleter niteliği üzerinde ısrarla durmuştur. 18 Aralık 1899'da Gerson Trier'e yazdığı mektupta şöyle demiştir: “proletaryanın zor günlerdeki belirleyici savaşlarda zafer kazanacak kadar güçlü olabilmesi için - Marx'ın ve benim 1847'den itibaren savunduğumuz gibi- tüm diğerlerinden ayırt edilebilecek ayrı ve bağımsız bir partiyi ve proletaryanın bilinçli ve kararlı bir siyasi partisini oluşturmak gerekmektedir.”²

Lenin, İkinci Enternasyonal'de oportünistlere karşı mücadelesinde ve Rus proletarya partisini kurma sürecinde, proletarya partilerinin niteliklerine ilişkin Marx ve Engels'in düşüncelerini devralmış ve geliştirmiştir. Lenin'in Marksist partinin niteliği konusunda savunduğu ana noktalar şunlardır: **Birincisi**, sınıf karakteri herhangi bir partinin temel vasfıdır ve herhangi bir “sınıfsal olmayan siyasi parti” veya “sınıflar üstü” olmayı savunan bir parti teorik olarak anlamsızdır ve pratik olarak oldukça zararlı bir yaklaşımdır.” Şu veya bu şekilde, ‘sınıfsal olmayan parti’ düşüncesi hala bazılarınca savunulmaktadır, fakat “tarihsel koşulların gücü” bu düşünceyi her durumda çürütmekte ve bu yanılsamayı boşa çıkartmaktadır.

1 Marx & Engels, *Seçme Eserler*, Cilt 18, s. 36. Pekin: People's Press, 1964.

2 Marx & Engels, *Seçme Eserler*, Cilt 4, s. 685. Pekin: People's Press, 1995.

Farklı sınıfları “aynı partiye” dâhil etme çabası, asıl düşmanını gelecekte değil, geçmişte belirlediği zamandan bu yana - yani: proletaryaya değil, feodal lordlara karşı savaştığı zamandan bu yana.”³ -burjuva demokrasisinin temel özelliği olagelmıştır.

“Sınıflar üstü olan bir parti kurmaya girişme yönündeki tüm çabalar, köylü ve işçileri tek bir parti içinde birleştirme çabası, var olmayan bir “emekçi aydınlar” grubunu kendi başına bir sınıf olarak ele alarak “temsil etmek” ortaya atılan düşünce ve için girişimler Rusya’daki siyasi özgürlük davası için son derece zararlı ve yıkıcıdır, bu tür girişimler hayal kırıklığından, güç kaybından ve insanların kafalarını karıştırmaktan başka bir şey sağlamayacaktır.”⁴

İkincisi, Lenin’e göre komünist bir parti, proletaryanın siyasi partisidir, fakat parti ile sınıf farklı şeylerdir. “Eski ekonomistler (Rusya’daki) partiyi sınıf ile karıştırarak büyük bir yanılgıya düşmüşlerdir. Günümüzdeki Iskracı grup da bu eski yanlışı başka bir şekilde tekrar ederek demokratik partilerin veya örgütlerin toplamı ile emekçi halkın örgütleri kavramını karıştırmaktadır. Bu boştur, yanlış ve zararlı lafebeliğidir. Boştur, çünkü belirli demokratik partiler ve akımlarla hiç ilinti kurmamaktadır. Yanlıştır, çünkü kapitalist bir toplumda, en ileri ve gelişkin sınıf olan proletarya dahi tüm işçi sınıfını kapsayan bir parti kuracak konumda değildir - ve tüm halkın böyle bir parti oluşturmaya gelince, bu hiçbir şekilde söz konusu bile olamaz.”⁵

Üçüncüsü, Lenin’e göre bir Marksist işçi sınıfı partisi bu sınıfın öncü kesimidir, bu parti bu öncü karakterini asla sadece sınıfsal karakterinden almamaktadır. Burada Lenin partinin ideolojik ve politik açıdan adına layık olmasına vurgu yapmaktadır. “Parti sınıfın politik olarak bilinçli, gelişkin olan kısmıdır, onun öncüsüdür. Bu öncünün (partinin) gücü, kendi sayısının on katı, yüz katı, yüz katından daha büyüktür.”⁶ Ve Lenin’e göre “parti sadece öncü konumda olmalıdır, bu parti, parti örgütlerinin ‘denetim ve yönetimi altında çalışmalı, tüm işçi sınıfının geniş yığınlarının (hemen hemen tümünün) öncüsü olmalıdır; fakat bu yığınların tümü bir ‘parti’ olamaz ve böyle olacağı düşünülmemelidir.”⁷

Büyük Ekim Sosyalist Devriminden sonra Stalin, proletarya partilerinin sosyalist devrim ve inşa dönemindeki niteliğine ilişkin olarak Lenin’in görüşlerini zenginleştirmiştir. Stalin proletarya diktatörlüğünün “aktarma kayışları” ve “yönlendirici güç” olarak iki öğeden oluştuğunu savunmuştur, Stalin işçi sendikalarının, Sovyet meclislerinin ve gençlik birliklerinin “aktarma kayışları” öte yandan iktidardaki Marksist partinin ise “yönlendirici güç” olduğuna dikkat çekmiştir. “parti proletaryanın diğer örgüt biçimleri (işçi sendikaları, kooperatifler ve devlet örgütleri) ile karşılaştırıldığında, sınıf örgütlenmesinin daha üst bir biçimidir ve üstelik dahası iktidardaki partinin işlevi bu örgütlerin çalışmalarını genelleştirmek

3 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler*, Cilt 21, s. 249. Pekin: People’s Press, 1990.

4 *A.g.e.*, s. 278.

5 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 11, s. 362-363. Pekin: People’s Press, 1987.

6 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 24, s. 38. Pekin: People’s Press, 1990.

7 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 7, s. 270-271. Pekin: People’s Press, 1986.

ve yönlendirmektir.” “proletarya diktatörlüğü, ancak ve ancak Partinin yönlendirici güç olabildiği koşullarda gerçekleştirilebilir.” “Proletarya diktatörlüğü, yalnızca tek bir Parti tarafından ve bu önderliğini başka hiçbir partiyle paylaşmayan ve paylaşmaması gereken komünist Partisinin önderliği söz konusu olursa tam anlamıyla bir proletarya diktatörlüğü olabilir.”⁸ Ancak, parti önderliğini temsil ettiği proletarya sınıfının yerine koyulmamalıdır, çünkü “parti proletarya diktatörlüğünü sürdürme işini üstlenmiştir” ve bu anlamda “parti’nin önderlik rolünü proletaryanın sınıf diktatörlüğünün yerine geçiren bakış açısı, parti tarafından üretilen yönlendirici politika ve talimatları sınıfın iradesi ve onun eylemlerinin yerine koymuş olmaktadır.”⁹

Özetle, Marx, Engels, Lenin ve Stalin proletarya partilerinin niteliğiyle ilgili açıklamalarında her zaman sınıf karakterine vurgu yapmışlar ve Marksist partilerin bu temel niteliğinin, herhangi bir gerekçe ve nedenle inkâr edilmesine karşı çıkmışlardır. Aynı zamanda, proletarya partilerinin proletarya sınıfının yalnızca bir parçası olduğunu, bu öncü sınıfın en ileri unsurlarından oluştuğunu ve proletaryanın öncü ve gelişkin niteliğinin, bizzat proletaryanın kendisi ile karıştırılmaması üzerinde ısrarla durmuşlardır.

2.1.2 PROLETARYA PARTİSİNİN NİTELİĞİ ÜZERİNE ÇİNLİ MARKSİSTLERİN GÖRÜŞLERİ

Uzun süreli olan devrim, inşa ve reform dönemlerinin pratiği içinde Çinli Komünistler proletarya partilerinin niteliği ile ilgili daha önceki klasik düşünceleri devralarak Çin koşullarıyla birleştirmiş ve ÇKP’nin inşası ile uygulamalar içinde kendi düşüncelerini geliştirmişlerdir. Bu düşünce ve pratikleri şöyle özetleyebilirim:

Birincisi, proletarya partilerinin sınıf karakteri ve aynı zamanda politik niteliği vurgulanmıştır. Mao Zedung’a göre, bir politik parti bir çeşit toplumdur, politik bir topluluktur. Politik toplumda bir numaralı kategori, politik partilerdir. Bir parti belli bir sınıfın örgütüdür. Jiang Zemin de Marksist partinin bu niteliğinin altını çizmiştir: “politik bir parti, politik bir program ve politik bir çizgi etrafında ve kendi politik amaçlarını gerçekleştirmek için örgütlenmiş bir politik topluluktur. Bir parti politikadan, kendi politik programından, politik çizgisinden ve amaçlarından ayrılırsa, asla gerçek bir parti olamaz. Partimiz bu yüzden Marksist çizgi ve politikalara, Çin’de sosyalizmin inşasıyla ilgili politikalara ve halkın çıkarlarını öne çıkaran, koruyan ve geliştiren politikalara birincil önemi vermelidir.”¹⁰ Çinli Marksistler de toplumu, sınıfları, politikayı veya partinin öncü niteliğini dikkate almayan proletarya partileri kavramını tartışmanın abes olduğuna inanmaktadırlar.

İkincisi, bir partinin niteliği hakkında üyelerinin toplumsal kökeni temel alınarak yargıya varılmamalıdır. Çin, çok sayıda köylülerden ve zanaatkârlardan, küçük sanayicilerden oluşan geniş topraklar üzerinde kurulmuş bir tarım ülkesiydi.

8 J. V. Stalin, *Toplu Eserler* (1. Çince baskı), Cilt 10, s. 90-91. Pekin: People’s Press, 1954.

9 J. V. Stalin, *Toplu Eserler* (1. Çince baskı), Cilt 8, s. 37-38. Pekin: People’s Press, 1954.

10 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 360-361. Pekin: People’s Press, 2006.

Yeni Demokratik Devrim döneminde ÇKP'nin çiftçi veya küçük burjuva sınıfı kökenli büyük sayıda ve oranda üyeleri vardı. ÇKP kendini inşa sürecinde, parti'yi ideolojik açıdan inşa etme görevine, üyelerinin kavrayışlarını çiftçi veya küçük burjuva bakış açısından, proletaryanın gerçek ileri savaşçıları durumuna yükseltmek için bu üyelerini proleter düşüncelerle eğitmeye her zaman özel önem vermek durumunda olmuştur. "...belirleyici olan yalnızca Parti üyelerinin toplumsal kökeni değildir." "Marksist-Leninist eğitim sayesinde küçük burjuva kökenli parti üyelerinin daha önceki küçük burjuva özelliklerini değiştirip proletaryanın ileri savaşçıları vasıflarını kazanmalarını, ideolojik açıdan kapsamlı bir dönüşüm geçirmelerini sağlar. Böylesi bir eğitim ile çelikleşen ve eğitilen ve inşa edilen bir parti kapitalist ülkelerdeki her hangi bir proletarya partisinden - en azından-kesinlikle aşağı değildir."¹¹

Çin'in 1990'lar ile birlikte içine girdiği Reform ve Dış Dünyaya Açılma dönemi ile birlikte toplumsal yapı daha da çeşitlenmiş ve çoğulcu bir yapı kazanmaya başlamıştır, bu yeni koşulları dikkate alan Jiang Zemin şu vurguyu yapmıştır: "bir siyasi partinin gelişkin olup olmadığına veya onun işçi sınıfının öncü nitelikli partisi olup olmadığına karar vermek için esas olarak o partinin teorilerinin ve programlarının Marksist olup olmadığını, toplumsal gelişme açısından doğru yönü temsil edip etmediğini ve Çin halkının ezici çoğunluğunun temel çıkarlarını temsil edip etmediğini göz önünde bulundurmalıyız."¹² "Toplumun diğer katmanlarından gelen partinin programını ve tüzüğünü gerçek anlamda kabul etmiş, Parti çizgisinin ve programının gerçekleştirilmesi için bilinçli olarak çalışabilecek öğeleri, uzun bir sınamaya dönemi sonucunda Parti üyeliği vasıflarını kazanmış en ileri unsurları Parti üyeliğine kabul etmeliyiz."¹³ Bu konuda yapılan değerlendirme ve tartışmalar sonucunda 2002 parti kongresinde yapılan bir tüzük değişikliği ile özel sektörde yönetici konumda olan kişilerin komünist partisine üye olabilmelerinin yolu açılmıştır.

Üçüncüsü, Marksist bir parti proletarya ve halkın elinde olması gereken bir araç veya alettir. Siyasi partilerin hepsi sınıf mücadelesinde kullanılan siyasi araçlardır. Bir burjuva partisi burjuvazinin kendi çıkarlarını elde etmek için kullandığı bir araç ise, Marksist bir proletarya partisi de proletaryanın ve emekçi halkın kendi çıkarlarını ve kendi özgürlüğünü elde etmek için kullandığı bir araçtır. Sınıf mücadelesinin oldukça yoğun olduğu bir dönemde Mao Zedung bu konuda şu ifadeyi kullanmıştır: "Biz Marksist'iz ve enstrümantalizme (araçsallığa) inanırız" "Parti sınıf mücadelesinin bir aracıdır; devlet ve hükümet de bir araçtır; merkez Komitesi ve partinin yönetim organları da partinin araçlarıdır ve bunlar sınıf mücadelesinin araçlarıdır. Partimiz işçi sınıfının önderidir ve merkez komitesi de tüm partinin önderidir. Biz bunların her ikisini de araç olarak değerlendirmekteyiz." "Başarıya ulaşmak için sınıfımız bir öncü seçmelidir. Halk kendi önderlik araçlarını ve kendi önderlerini mücadele pratiğinde seçer. Seçilenler bilinçli olarak bir araç gibi hareket etmek yerine kibirli olurlarsa ve burunları büyürse hata ederler. Halkı başarılı kılmak için bizim partimiz bilinçli olarak bir araç gibi

11 *Liu Shaoqi, Seçme Eserler*, Cilt I, s. 325. Pekin: People's Press, 1981.

12 *Jiang Zemin, Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 285. Pekin: People's Press, 2006.

13 *A.g.e.*, s. 286.

hareket etmelidir. Merkez Komitenin ve yönetici organların tüm üyeleri bunu iyi kavramalıdır.”¹⁴

Partinin ülke önderliğinin merkezi haline geldiği ve iktidarı üstlendiği barışçı ekonomik inşa döneminde Deng Xiaoping partinin hala bir araç olma özelliğinin altını şöyle çiziyordu: “İşçi sınıfının siyasi partisi, burjuva partilerinin aksine, kitleleri asla kendi aracı olarak görmez, fakat kendisini bilinçli olarak, belirli bir tarihi dönemde belirli bir tarihi görevi yerine getirmede kitlelerin aracı olarak görür.” “Komünist Parti işçi sınıfı ve emekçi halkın en ileri unsurlarının kolektif organıdır ve kitlelere önderlik etme biçimindeki büyük rolünden hiç şüphe edilemez. Fakat partinin, öncü olarak bu rolünü oynayabilmesi ve kitlelere tam doğru ve tam bir biçimde ileriye doğru önderlik etme yeteneğine sahip olmasının nedeni, onun kitlelere yürekten hizmet etmeyi benimsemiş olması, onların iradelerini ve çıkarlarını temsil etmesi ve onlara kendi çıkarları için mücadele etmelerine ve kendi isteklerini karşılamaları amacıyla örgütlenmelerine yardımcı olmak için çok çalışmayı benimsemiş olmasıdır.”¹⁵

Dördüncüsü, parti, bir tarihsel olan türde bir olgudur. Marksist teorisyenler, proletaryanın iktidarı sömürücü sınıfların elinden almasından sonra, üretim araçları üzerindeki sömürücü mülkiyet biçimlerini ortadan kaldırması gerektiğini, sosyalist kamusal mülkiyet biçimini uygulaması ve üretici güçleri güçlü ve sürekli bir biçimde geliştirip özgürleştirmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu temel üzerinde, proletarya kentler ile kırsal bölgeler, kafa işçileri ile kol işçileri ve işçiler ve çiftçiler arasındaki farklılıkları adım adım ortadan kaldırmalı ve küçük ölçekli üretimle doğrudan ilintili olan geleneksel ve futucu düşünceleri güçleri kuşatmalı ve teslim almalıdır. Bir toplumsal yapıda üretici güçlerin belirli bir gelişme düzeyi ile oluşan ve bu düzey ile bağlantılı olan ve üretici güçlerin hala az gelişmiş olduğu bir dönem boyunca varlığını sürdüren çeşitli sınıflar ve sınıf farklılıkları geleceğin toplumunda gerekli koşullar olgunlaştığında nihai olarak ortadan kalkacaktır. Peki, bu gerçek temelinde düşündüğümüzde, sınıf çıkarlarının temsilcileri olarak siyasi partilerin, özellikle proletarya partilerinin kaderi ne olacaktır? Mao Zedung bu konu üzerine şöyle bir açıklama yapmıştır: “Komünist Partisi ve demokratik partiler bunların tümü tarihsel ürünlerdir. Tarih içinde ortaya çıkan, tarih içinde yok olacaktır. Bu nedenle, bir gün komünist partisi de yok olacaktır ve demokratik partiler de... Görevimiz onların ortadan kalkmasını hızlandırmaktır.”¹⁶

Bu nedenle, ÇKP, kendi sınıfsal karakterini vurgulamayı temel almakla birlikte, her zaman partinin öncü niteliğini kitle çizgisi ile birlikte aynı zamanda partinin önderlik rolünü onun bir araç olması düşüncesiyle birlikte vurgulamıştır. Bu anlamda ÇKP, partinin öncü/gelişkin niteliğinin ve önderlik rolünün, sırasıyla partinin kitle çizgisi ve bir araç olma gerçeği üzerinden ortaya koyulduğunu savunmaktadır. Tarihsel materyalist bakış açısı siyasi partilerin varlığının tarihsel açıdan sınırlılığını öngörmektedir, aynı zamanda proleter kökenli olmayan parti üyelerinin ideolojik eğitim yoluyla proletaryanın gerçek, en ileri savaşçılarına dönüşebileceklerini görebiliriz. Kanımızca bu düşünceler ve pratikler proletarya partilerinin niteliğine ilişkin Marksist teorilere yeni bir zenginlik katmaktadır.

14 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 373-374. Pekin: People's Press, 1996.

15 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 1, s. 217-218. Pekin: People's Press, 1994.

16 Mao Zedung *Seçme Eserler*, Cilt 7, s. 35.

2.2 SON DÖNEMDE GETİRİLEN GELİŞKİN ÖNCÜ PARTİ ÜZERİNE YENİ FORMÜLASYON

Parti inşası teorisi üzerine çalışan araştırmacılara göre partinin niteliğinin tanımlandığı formülasyon onu tüm diğer partilerden ve toplumsal örgütlerden ayıran içkin vasıflara işaret etmelidir. Bu vasıflar arasında temel olanlar onun sınıfsal özelliği ve öncü niteliğidir. ÇKP'nin niteliğinin yeni bir tanımı 2002 kongresinde kabul edilerek resmen yürürlüğe giren yeni ÇKP Programı'nda şöyle belirtilmektedir: "Çin Komünist Partisi hem Çin işçi sınıfının hem de Çin halkı ve Çin ulusunun öncüsüdür." Bu tanımlama, daha önceki "parti işçi sınıfının en gelişmiş gücüdür" şeklindeki proletarya partilerinin niteliğine ilişkin Marksist-Leninist düşüncedeki klasik formülasyona göre yeni bir bakış açısı getirmektedir. ÇKP kendi niteliği hakkında farklı dönemlerde zamanın özelliklerine uygun farklı ifade biçimleri kullanmış olmasına karşın Parti inşasıyla ilgili araştırmacılar tanımlamadaki esas niteliğin her zaman değişmeden kaldığını ileri sürmektedirler. Aşağıda bu konudaki düşünceleri ele alacağız.

2.2.1 İŞÇİ SINIFININ GELİŞKİN VE ÖRGÜTLÜ GÜCÜ OLARAK MARKSİST PARTİ

ÇKP, kuruluşundan itibaren kendi niteliği üzerine açık ifadeler benimsemiştir. ÇKP'nin 1922'deki İkinci Kongresinde "Sendikal Hareketler ve Komünist Partisi" hakkında alınan Karar belgesinde proletaryanın tüm sömürülen sınıflar ve toplum kesimleri arasındaki öncü niteliği şöyle vurgulanmıştır: "Proletaryanın ve emekçi halkın kendilerini burjuvazinin sömürsünden kurtarmak için verdiği mücadele, proletaryanın-işçi sınıfının en gelişkin ve en militan kesiminin- kendi çıkarları için mücadelesiyle birleştirilmelidir." Diğer yandan, bu karar belgesi, ÇKP'nin Çin proletaryası içindeki öncü özelliğinin altını şöyle çizmiştir: "Komünist Partisi sınıf bilinçliliği olan proleter halkın bir örgütü, proletaryanın öncüsüdür" ve Komünist Partisini bir insanın beyni olarak düşünürsek, o zaman tüm işçiler de onun bedenini oluşturmaktadır diyebiliriz. Bu nedenle, Komünist Partisi herhangi bir işçi hareketinin 'öncüsü' ve 'beyni' olmalıdır.¹⁷ Yukarıdaki formülasyonların içeriklerini tek bir cümlede şöyle özetleyebiliriz: Çin proletaryasının Çin'deki "proletarya ve emekçi halkın" "en gelişkin ve militan kesimi" olduğundan yola çıkarsak; ÇKP'nin de işçi sınıfının öncü örgütü ve onun önderlik çekirdeği olması nedeniyle, ÇKP doğal olarak sonuçta "proletarya ve emekçi halkın" öncü örgütü ve önderlik çekirdeği olacaktır.

ÇKP, aynı zamanda Birinci Devrimci İç Savaş olarak da adlandırılan Büyük Devrim Dönemi (1924-1927) pratikleri ve İkinci Devrimci İç Savaş olarak da anılan Devrimci Tarım Savaşı (1927-1937) ve Japonya'ya Karşı Direniş Savaşından (1937-1945) sonra edindiği deneyimlerle, toplumdaki sınıf ve katmanlarının yapısı hakkında daha derin bir kavrayış edinmiş ve kendi niteliğiyle ilgili daha açık bir formülasyon getirmiştir. 1945'teki Yedinci Kongrede kabul edilen Çin Komünist Partisi Tüzüğü şu ifadeyi kullanmıştır: "Çin Komünist Partisi Çin işçi

17 Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin Seçme Belgeleri, Cilt 1, s. 48, s. 51-52. Pekin: The Party School of the Central Committee of the CPC Press, 1982.

sınıfının gelişkin ve örgütlenmiş bir gücüdür, onun sınıfsal örgütlenmesinin en yüksek biçimidir. Parti Çin ulusu ve halkının çıkarlarını temsil eder.”

Liu Shaoqi, o günlerde “Çin Komünist Partisi, Çin ulusu ve halkının çıkarlarını temsil eder” formülasyonunu iki yönden açıklamıştı: Çin proletaryasının çıkarları her zaman Çin halkının çıkarları ile özdeş olmuştur... Çin Komünist Partisi ancak, yalnız ve yalnız tek bir sınıfın kısmi ve acil çıkarlarını temsil etmek yerine, sadece tüm halkın çıkarlarını savunucusu olduğu zaman başarılı olabilir. Proletarya tüm halkın kurtuluşunu ve özgürlüğünü sağlamakta başarısız olursa, kendi kurtuluşunu da sağlayamayacaktır. Diğer yandan, Çin işçi sınıfı ve emekçi halk kitleleri bir bütün olarak Çin ulusunun ana gövdesini oluşturmaktadır. Çin ulusu ve halkının çıkarlarının temelini oluşturan da onların çıkarlarıdır. Bağımsız, özgür, demokratik, birleşik, müreffeh ve güçlü yeni Çin için mücadelede Çin Komünist Partisi tüm Çin ulusu ve halkının çıkarlarının yanı sıra Çin işçi sınıfının çıkarlarını da temsil etmektedir. Aynı şey gelecekte ÇKP sosyalizm ve komünizm için mücadeleyi asıl gündeme alacağı zaman da geçerli olacaktır; çünkü sosyalist ve komünist bir toplumun gerçekleşmesi için mücadele tüm insanlığın nihai kurtuluşu için mücadele anlamına gelmektedir.”¹⁸

Bu ifadeler gerçekten Marksist önderlerin- “proletarya nihai kurtuluşunu ancak ve ancak tüm insanlığın kurtuluşuyla birlikte sağlayabilir” şeklindeki klasik düşüncelerinin bir devamı olan bilimsel düşünceler niteliği taşımaktadır. 1956’da ÇKP’nin 8. Kongresi’nde kabul edilen Çin Komünist Partisi Tüzüğü de şu ifadeyi kullanmıştır: “Çin Komünist Partisi Çin işçi sınıfının öncüsü ve onun sınıf örgütlenmesinin en yüksek biçimidir.” Bu açıklama, 1956’da mülkiyet ilişkilerinde sosyalist dönüşümün büyük ölçüde gerçekleştirilmesinden sonra Çin toplumundaki sınıf ilişkilerinde köklü değişiklikler meydana geldiği sırada yapılmıştı: artık işçi sınıfı devleti yöneten sınıf olmuştu; çiftçilerin çoğu kooperatiflerde örgütlenmişlerdi ve burjuvazi bir sınıf olarak ortadan kalkıyordu. Daha da önemlisi, ÇKP iktidarı almıştı ve tüm devlet işlerinde önder bir rol oynuyordu. Bu koşullarda ÇKP’nin işçi sınıfının öncüsü olma niteliğinin vurgulanmasının amacı, onun iktidarı aldıktan karşı karşıya geldiği yeni ve zorlu sınavlarda -kitle çizgisine bağlı kalmak koşuluyla- öncü niteliğini sürdürmesini güvence altına almaktı. Bu bağlamda, bu ifade eski formülasyondaki anlamı da içermekte ve ÇKP’nin Çin ulusunun ve halkının çıkarlarını temsil etmesi gerçeği devam etmektedir; fakat vurgu farklıdır. Deng Xiaoping’in 1956’da Çin Komünist Partisi Tüzüğü’nün Gözden Geçirilmesi Üzerine Raporunda da işaret ettiği ve 8. Parti Kongresinde tartışılıp onaylanan metin şu ifadeyi tercih etmiştir: “Komünist Partisi işçi sınıfı ve emekçi halk içerisindeki gelişkin unsurların kolektif bir organıdır.”¹⁹

Kültür Devrimi (1966-1976) sırasında Parti’nin çizgisinde ciddi hatalar ortaya çıkmıştır. 1969’da ÇKP’nin 9. Kongresi’nde kabul edilen Tüzükte ise şu ifade kullanılmıştır: “Çin Komünist Partisi proletaryanın gelişkin unsurlarından oluşur; parti sınıf düşmanlarına karşı savaşta proletaryaya ve devrimci kitlelere önderlik eden güçlü bir öncü örgüttür.” 1974’deki ÇKP’nin Onuncu Kongresinde kabul

18 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, Cilt I, s. 331-332. Pekin: People’s Press, 1981.

19 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler*, (2. baskı), Cilt I, s. 218. Pekin: People’s Press, 1994.

edilen Tüzükte ise şu ifadeyi görüyoruz: “Çin Komünist Partisi, proletarya bir partisi ve proletaryanın öncüsüdür.” Bu ifadelerde ilke açısından hiçbir hata olmamasına karşın bu iki formülasyonda “işçi sınıfı” teriminin yerini “proletarya” almış ve “sınıf düşmanları ile savaş” söylemi gibi güçlü bir “sol” hava veren bir söylem öne çıkarılmış - bu tür bir terimlendirme şüphesiz “partinin temel görevi olarak sınıf mücadelesini gördüğünün vurgulamak” istiyordu.

Yeni dönemde, 1982'deki ÇKP 12. Kongresi'nde kabul edilen Tüzükte ise başka bir formülasyon üzerinde mutabık kalınmıştı: “Çin Komünist Partisi Çin işçi sınıfının öncüsü, Çin'deki tüm milliyetlerden halkların çıkarlarının sadık temsilcisi ve Çin'in sosyalizm davasına önderlik eden merkezde olan güçtür.” Bu yeni ifade tarzı, özellikle 1956'da ÇKP'nin 7. Kongresi'nde kabul edilen tüzükte formüle edilen bakış açısını -sınıf karakteri, öncü niteliği, ulusal karakteri ve partinin kitlesel karakteri ile ilgili düşünceleri yeniden öne çıkarmış oluyordu. 1982'deki formülasyon yeni tarihi koşullar altında Parti'nin önderliğine ve iktidarda olma konumuna vurgu yapmaktaydı. 14. ve 15. kongrelerde kabul edilen tüzüklerin her ikisi de bu formülasyonu kullanmayı sürdürmüştür.

2.2.2 İKİ FARKLI ÖNCÜ KAVRAMI

Özellikle reform ve açılma stratejisi derinleştikçe ve sosyalist pazar ekonomisi sisteminin kurulması ve geliştirilmesi çabaları yoğunlaştıkça, toplumdaki sınıfların ve toplumsal katmanların yapısında eskiye göre oldukça değişiklikler göstermeye başlamıştır. İşçi sınıfının safları sayısal olarak büyümüş, sınıfın ideolojik, etik, bilimsel ve teknolojik ve kültürel yetenekleri oldukça ilerlemeler kaydetmiştir; bu nedenle işçi sınıfının öncü niteliğinin anlamları ve biçimleri de değişmiş, genel toplamda bakıldığında işçi sınıfı partisi olan ÇKP'nin sınıfsal temeli çok daha güçlü hale gelmiştir. Sosyalist bir toplum koşullarında, genel olarak işçi sınıfının bir parçası olarak değerlendirilen aydınlar, işçi sınıfının bir parçası olarak bu sınıfın toplam bilimsel-teknolojik ve kültürel düzeyinin değerlendirilmesinde önemli bir faktördür. Bu sırada, reformlarla birlikte işçi sınıfının çalışma ve iş koşullarında ve hatta yaşam koşullarında önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır, fakat bu değişiklikler bu bireylerin sınıfsal statülerini değiştirmemiştir, doğal olarak uzun vadede bu yeni değişimler işçi sınıfının genel niteliklerinde bütünsel bir iyileşmeye yol açacak, bu sayede onların olumlu sınıfsal avantajları ile daha etkili bir rol oynamaları olanaklı olabilecektir. Reformlar yeni bazı toplumsal gruplar ve tabakalar üretmiştir, özel sektör çerçevesinde kendilerine ait olan bilimsel-teknolojik işletmelerde çalışan işadamları, işkadınları ve teknik profesyoneller grubu, yabancı sermayeli işletmeler tarafından istihdam edilen yöneticiler ve teknik profesyoneller, kendi işinin sahibi diğer meslek sahipleri, aracı acentelerin personeli ve serbest çalışan işçiler gibi çeşitli farklı toplumsal gruplar ortaya çıkmıştır. Ayrıca, oldukça çok sayıda birey farklı mülkiyet sistemleri, meslekler ve yerler arasında sık sık dolanıp yer değiştirmekte ve bunların meslekleri ve kimlikleri sık sık değişebilmektedir. Bu tür yeni olgular ileriye doğru baktığımızda daha da gelişecek eğilimler olarak görünmektedir. Aslında sayıları görece olarak genişleyen bu yeni katmanlara mensup bireyler ÇKP'nin genel çizgisi ve etkisi çerçevesinde dürüst çalışma ilkesi ve yasal olan ekonomik faaliyetler içinde ülkenin üretici güçlerinin gelişmesine ve Çin'in çeşitli sosyalist amaçlarına farklı

biçimlerde katkıda bulunmaktadır. Yapılan yeni değerlendirmelerde, bu katmanlara mensup bireylerin, işçiler, çiftçiler, aydınlar, memurlar ve Halk Kurtuluş Ordusu askerleriyle olumlu ilişkiler içinde olmalarından hareketle onlar da sosyalist davanın özneleri olarak görülmektedirler.

Böylesi yeni bir arka plan koşullarında 2002 yılındaki 16. Kongresi'nde kabul edilen programın giriş bölümünde Parti'nin niteliğine ilişkin yeni bir formülasyon kararlaştırılmıştır: "Çin Komünist Partisi hem Çin işçi sınıfının ve Çin halkının hem de Çin ulusunun öncüsüdür. Parti Çin'e özgü sosyalizm davasının önder çekirdeğidir ve parti Çin'in gelişkin üretici güçlerinin gelişme eğilimini, Çin'in gelişkin kültürünün yönelimini ve Çin halkının ezici çoğunluğunun temel çıkarlarını temsil eder." Birçok araştırmacı ÇKP'nin öncü niteliğini "tek öncülükten" "ikili öncülüğe" çıkartan bu ifade tarzının gerçekçi ve önemli bir değişim olduğunu ileri sürmektedir. Öncelikle, bu yeni ifade açık bir biçimde-muğlâklığa yer vermeyecek bir biçimde- ÇKP'nin sınıf karakterini ve öncü niteliği kimliğini teyit etmeye devam etmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bazı Avrupa işçi sınıfı partileri, genel seçimlerde daha fazla oy kazanmak için tüzüklerinde veya programlarında sınıf karakterine ilişkin fikirlerden yavaş yavaş vazgeçtiler ve sonunda tüm halkın partisine dönüştüler. Soğuk Savaşın sona ermesinden önce ve sonra 1990'larda Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki işçi sınıfı partileri önderlik ve iktidar konumlarını yitirdiler veya hatta bazıları yaşamdan silindiler. Gelişmekte olan ülkelerdeki yeni kurulmakta olan bağımsız ulus devletlerde yalnızca çok az sayıda parti-sol kanat partileri dâhil - partilerinin sınıf karakterini açıkça vurgulamayı tercih etmektedir. Dünya 21. Yüzyılda ilerlerken, ÇKP, işçi sınıfının daima Çin'in gelişmiş üretici güçlerini ileriye doğru iten temel güç olduğuna inanmaya devam etmektedir; Marksist bir komünist partisi daima - işçi sınıfının - gelişkin nitelikler taşıyan öncüsü olma konumunu sürdürmeli ve işçi sınıfına yürekten bağlı kalmalı ve sınıfsal olarak ona dayanmalıdır.

İkinci olarak, yeni formülasyon ÇKP'nin hem Çin halkının hem de Çin ulusunun öncüsü olduğunu vurgulamaktadır, bu ifade tarzı anlam olarak işçi sınıfının öncü niteliğini kavramı ile kitle çizgisi kavramını birleştirmektedir; böylece bu formülasyon yeni koşullar altında ÇKP'nin tarihi konumunun yeniden gözden geçirilmesi temelinde varılan yeni bir sonuç olarak kabul edilebilir. Genellikle bu yeni formülasyonun ÇKP'nin uzun yıllara dayalı parti inşası tarihindeki kapalı kapıcı (Çn. Sekter) uygulamalarına ilişkin yeni bir bakış açısı sunduğu ve bu uygulamalar üzerine yeni bir değerlendirmeye varıldığı biçiminde görüşler de ileri sürülmektedir. Parti'nin geçmişte 1960 ve 70'li yıllarda "tüm halkın partisi" formülasyonunu benimseyen partilerle arasındaki ayrım çizgilerini tanımlarken, onlara karşı eleştiride gereğinden çok ileriye gitmiş olduğu da düşünülmektedir.

Böylece bu yeni formülasyon iki öncü fikri ile **Üç Temsil** düşüncesi doğrultusundaki düşünceleri bir araya getirmiş olmaktadır. 1982'deki 12. Kongre'de benimsenen daha önceki formülasyon- "ÇKP, Çin'deki tüm milliyetlerden halkların çıkarlarının sadık bir temsilcidir."- daha da genişletilmiştir. Yeni formülasyon iktidarı elinde bulunduran bir Marksist parti'nin pratiğine gerçeklerine daha fazla uygunluk göstermekte ve günümüzün yeni koşullarında parti inşasının içeriğini

daha net bir biçimde ortaya koyabilmektedir. İfade tarzında içerilen diğer bir yön ise parti üyelerinin ve kadroların yaratıcılığına ve inisiyatifine daha büyük bir vurgu yapması ve partinin sosyalizmin inşasında halkı birleştirmesine ve ona önderlik etmesine vurgu getirmesidir. Bu anlamda Üç Temsil Düşüncesi böylece yalnızca parti için yeni bir yönlendirici ilke getirmiş olmakla kalmamış, aynı zamanda ÇKP'nin öncü karakterini koruyabilmesi açısından temel önem taşıyan yeni bir yaklaşım da sunmuştur. Yeni formülasyon eski "parti, Çin'in sosyalizm davasının önder çekirdek gücüdür" ibaresi yerine "parti Çin'e özgü sosyalizm davasının önder çekirdeğidir" ifadesini getirmiştir. Böylece ülkenin mevcut yeni koşullarına uygun olarak, partinin konumu daha gelişkin bir biçimde tanımlanmıştır. Bu değişiklik 1978'de ÇKP'nin 11. Merkez Komitesinin Üçüncü Oturumundan bu yana başlatılan "sosyalizmin ne olduğu ve nasıl inşa edileceğine" ilişkin teorik arayış çerçevesinde-20 yıllık yeni pratikler içinde- yeni bir bakış açısına ulaştığını da göstermektedir diyebiliriz. Çine özgü sosyalizm ifadesinin tercih edilmesi aynı zamanda ülkede son dönemde sosyalizmin inşasının yasaları üzerine yapılan yeni araştırma sonuçlarını da içermektedir.

Son on yıllarda yapılan araştırmalarda her bir ülkenin sosyalizme farklı yollarla ilerleme olanağı ve sosyalizmi farklı koşullar içinde inşa edebileceğine dair düşünceler geliştirilmiş ve Çin'in kendine özgü ulusal ve toplumsal koşulları hakkında daha derinlemesine görüşler oluşturulmuştur. Şüphesiz bu araştırmaların sonuçları da formülasyonda yansıtılmıştır. Parti'de şöyle bir yargının daha sağlam bir şekilde kabul gördüğü söylenebilir: Marksist işçi sınıfı partileri, ancak ve ancak temel Marksist ilkeleri ülkelerindeki ulusal koşullarla birleştirdiklerinde ulusal koşullara uyumlu bir sosyalist inşa çizgisi geliştirebilirler ve daha büyük başarılarla imza atabileceklerdir. Böylece bu düşünce tüm dünya Marksist partilerine ilan edilmiş olmaktadır.

ÇKP'nin 16. Kongresinde kabul edilen Programın, partinin niteliğini tanımlarken getirdiği yeni anlamlarla klasik Marksizmin "Parti işçi sınıfının gelişkin öncüsüdür" şeklindeki önermesini mevcut koşullar içinde geliştirilmesi olduğu genel kabul görmektedir.

2.3 MARKSİST BİR PARTİDE AMAÇ VE DEĞERLER

Siyasi bir partinin amacı, onun varoluş nedeni olan ve uğruna çalıştığı amaç ve değerleri içermektedir. Aynı zamanda siyasi bir partinin amacı, bu partinin niteliği tarafından belirlenir ve bu partinin tüm politikalarının başlangıç noktası ve hedefidir. Burjuva partileri kapitalist toplumdaki burjuvazinin çıkarlarını temsil eder ve onların tüm politikaları toplam nüfusun yalnızca küçük bir bölümünü oluşturan az sayıda kapitaliste hizmet etmektedir. Öte yandan Marksist siyasi partiler ise toplumdaki ezici çoğunluğun çıkarları için mücadele hedefine sıkı sıkıya bağlıdırlar.

Marx ve Engels Uluslararası Komünistler Birliği'ni kurdukları dönemde Komünist partiler tarafından yönlendirilen proleter hareketler ile daha önce sömürücü sınıflar tarafından başlatılmış olan politik hareketler arasındaki temel farklılıkları

incelemişler ve değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bir yazısında Marx bu konuda şu ifadeyi kullanmıştı : “Tarihte daha önceki tüm hareketler azınlıkların hareketleriydi veya azınlıkların çıkarları için olan hareketlerdi. Proleter hareket ise ezici çoğunluğun çıkarları için olan, ezici çoğunluğun bilinçli, bağımsız hareketidir.” “proleterlerin kendilerine ait olan, koruyacakları ve güvence altına alacakları bir şeyleri yoktur” proleterlerin “görevi özel mülkiyetin daha önceki tüm dayanaklarını ve güvencelerini imha etmektir.”²⁰ Proleter hareketin önderleri olarak komünistlerin “bir bütün olarak proleterlerin çıkarlarından ayrı ve farklı hiçbir çıkarları yoktur” ve komünistler “proleter hareketi biçimlendirip bir kalıba sokmak için kullanacakları kendilerine ait sektör ilkeler belirlemeyi benimsemezler” ve diğer emekçi sınıf partileri ile karşılaştırıldığında “Komünistler diğer işçi sınıfı partilerinden sadece aşağıdakilerle ayırt edilebilirler: (1) Değişik ülkelerin proleterlerinin ulusal düzeyde yürüttükleri mücadelelerine yaklaşırken tüm dünya proletaryasının ortak çıkar ve hedeflerine dikkat çekip öne çıkarırlar.(tüm ulusal hedeflerden ve amaçlardan bağımsız olarak) (2) Komünistler, işçi sınıfının burjuvaziye karşı hareketinin geçmek zorunda olduğu çeşitli aşamalarda, her zaman bu hareketin çıkarlarını-bir bütün olarak- temsil ederler.”²¹ Özetle, proletarya en devrimci sınıftır ve ona önderlik eden güç olan- Komünistlerin amacı ise, -dünyanın en fedakâr partisi olarak- komünizm gerçekleşene kadar proletaryanın tam kurtuluşu için yürekten mücadele etmektir. Marx ve Engels’in bu açıklamaları, komünist partilerinin kendi amaç ve değerlerini belirlemelerinde yönlendirici düşünceler sunmuştur.

Komünist Enternasyonal’in İkinci Kongresi’nde, Lenin “Britanya İşçi Partisi’yle İlişkiler Üzerine Konuşma”sında şunları söylemişti: “bir partinin gerçekten işçilerin siyasi partisi olup olmaması yalnızca işçilerin bu partiye üye olmasına değil, fakat aynı zamanda- ikincisi- ona önderlik eden kişilere, partinin eylemlerinin içeriğine ve siyasi taktiklerine de bağlıdır. Yalnızca bu ikinci maddede belirttiğim özellikler karşımızdakinin gerçekten proletaryanın siyasi partisi olup olmadığını tayin eder.”²² Lenin, gerçek bir proletarya partisinin şu üç niteliğe sahip olması gerektiğine inanıyordu: parti önderliğinin sağlam ve kararlı politik inançlara sahip olması, güçlü devrimci irade, tutkulu siyasi özlem ve beklentilere sahip olması ve bu önderlerin halk için (halka hizmet) bir parti inşa etmek gibi yüksek bir ideale sahip olmaları; ikincisi, her zaman proletarya ve halkın acil çıkarları için mücadele etmesi; üçüncüsü, bu partinin siyasi politikalarının gerçek anlamda proletarya ve halkın taleplerini ve iradesini yansıtmaları gerekmektedir.

20 Marx & Engels, *Seçme Eserler*, (2. baskı), Cilt 1, s. 283.

21 *A.g.e.*, s. 285.

22 *Vladimir Lenin, Seçme Eserler*, (2. Çince baskı), Cilt 39, s. 246. Pekin: People’s Press, 1986.

ÇKP'nin Amaç ve Değerleri

ÇKP de, tarihi materyalizme ve kendi kitle çizgisi anlayışına dayanarak partinin amacıyla ilgili daha önceki Marksist teorilere sahip çıkmış ve uygulamıştır. Mao Zedung "Koalisyon Hükümeti Üzerine" adlı ünlü çalışmasında şunları belirtmişti: "bizim hareket noktamız halka yürekten hizmet edip bir an bile kitlelerden ayrı düşmemektir, her durumda bireylerin veya grupların değil halkın çıkarlarından hareket etmek ve halka karşı olan sorumluluğumuz ile Parti'nin önderlik organlarına olan sorumluluğumuzun özdeşliğini anlamamız gerekmektedir."²³ Lui Shaoqi partinin amaç ve değerleri üzerine şuna dikkate çekmiştir: "Halkın çıkarları kesinlikle-tam bir biçimde- Parti'nin çıkarlarıdır. Parti'nin halkın çıkarlarının ötesinde özel bir takım çıkarları yoktur. Halkın büyük çoğunluğunun azami çıkarları ve iyiliğinin gerçekleşmesi- hakikatin en yüksek ölçütüdür ve bu Partimizin üyelerinin tüm faaliyetlerinde en büyük ölçüttür."²⁴

Halka her zaman yürekten hizmet edecek bir parti nasıl inşa edilmelidir? Marksizm'e göre parti kadroları, özellikle lider kadrolar, tarihi materyalizmi tamamen kavramalı ve onu uygulamalı ve daima kitleleri akılda tutarak kitle çizgisi ilkesine bağlı kalmalıdır. Bunu başarmak için kadrolar gerçek kahramanın kitleler olduğuna inanmalı ve kitlelerden öğrenme konusunda açık olmalıdırlar; kitlelerin kendi kendilerini kurtaracaklarına ve kitle mücadelesinin önemini gözden kaçıran vazgeçen herhangi bir düşüncenin yanlış olduğuna inanmalıdırlar. Aynı zamanda halkın çıkarlarına öncelik vermeli ve herhangi bir etkinlik düzenlerken veya politika formüle ederken her zaman halka karşı sorumlu bir tavır içinde olmalıdırlar; kitlelerin düşüncelerini toparlayıp incelemeli bu düşünceleri topladıktan sonra kitlelere açıklamalı ve onların bu düşüncelere bağlı kılıp bu düşüncelere göre hareket etmesini sağlamalı ve böylece kendi düşünceleri kitle eylemleri içinde sinamalıdırlar.

Marksizm'e göre bir parti üyesi her zaman proleter dünya görüşüne, yaşama ve değerlere bakışında sınıfsal bakışa sahip olmalı ve kendisini asil düşünceli saf bir kişiye, ahlaki bakımdan sadık ve bütünlüklü ve vülger ve kaba çıkarların üzerine çıkmış bir kişiye, halk için değeri olan bir kişiye dönüştürmelidir. Liu Shaoqi'nin belirttiği gibi: "Her bir parti üyesi, düşüncelerinde ve davranışlarında, kendi kişisel çıkarlarını tamamen parti çıkarları ile özdeşleştirmelidir... Kişisel çıkarlarını ve hatta kendi hayatını tereddüt etmeden Parti için ve proletarya için ve ulusun ve tüm insanlığın kurtuluşu için feda etmeye hazır olmak-bu genellikle bizim, 'Parti ruhu', 'Parti anlayışı' veya 'örgüt ruhuna sahip olmak' olarak tanımladığımız şeydir. Bu komünist ahlakın en yüksek ifadesidir..."²⁵

ÇKP'nin devrimci savaş dönemleri içinde güçlenerek büyüyüp sonunda iktidarı almayı başarmasının nedeni çizgisinin, politikalarının ve uygulamalarının her zaman halkın ezici çoğunluğunun temel çıkarlarını temsil etmesi ve yansıtması ve sayısız Komünist savaşçının halka yürekten hizmet etme amacı için kendilerini feda etmiş olmasıdır.

23 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, (2. baskı), Cilt 3, s. 1094-1095.

24 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, Cilt I, s. 350. Pekin: People's Press, 1981.

25 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, Cilt I, s. 130-131.

2.4 MARKSİST BİR PARTİ YALNIZCA HALKIN ÇIKARLARI İÇİN İNŞA EDİLMİŞTİR VE DEVLET İKTİDARINI YALNIZCA HALK İÇİN KULLANIR İLKESİ

Marksist bir parti iktidarı almasından sonra halka yürekten hizmet etme ilkesini sürdürmek onun için büyük bir önem taşımaktadır. ÇKP, devrimin tam zafere kadar önce de bu sorun üzerine çeşitli düşünsel arayışlar içinde olmuştur. Mao Zedung bu amaçla parti üyeleri için gerekli niteliklerin yükseltilmesini önermiş ve şu ifadeyi kullanmıştır: “Yoldaşlar kendi hayat tarzlarında alçak gönüllü, ölçülü ve kibir ve acelecilikten arınmış olacak şekilde eğitilmelidirler. Yoldaşlar sade yaşam tarzı ve sıkı mücadele şeklindeki tarzımızı koruyacakları şekilde eğitilmelidirler.” Yeni Çin kurulduktan sonra, ÇKP Merkez Komitesi tüm partinin, özellikle kadroların, “bize iktidarı veren kimdir” şeklindeki kilit soruyu hiç bir zaman akıllarından çıkarmamalarını, parti üyeleri ile halkı birbirinden koparan bürokratizmle bilinçli olarak mücadele etmelerini ve parti’nin saflığını korumalarını talep etmiştir.

1992’deki 14. Merkez Komitesi Üçüncü Genel Oturumundan sonra, ÇKP, hedeflerini özetleyerek şu yeni bakış açısını ortaya koymuştur: “parti halkın çıkarları için inşa edilmiştir ve devlet iktidarını yalnızca halk için kullanır.” Bu düşünce ilk kez ÇKP’nin kuruluşunun 80. yıldönümü kutlamalarında açıklanmış ve şu ifade kullanılmıştır: “Partimizin sömürücü sınıfların partilerinin hepsinden asıl radikal farkı, onun halka yürekten hizmet etmesi, halkın çıkarları için inşa edilmiş olması ve devlet iktidarını halk için kullanmasıdır.”²⁶

ÇKP’nin 2002’deki 16. Kongresine sunulan raporda ise bu konuda şu ifade kullanılmıştır: “Önemli Üç Temsil düşüncesinin hayata geçirilmesi, esas itibariyle, zamana ayak uydurmak, Parti’nin ilerici yapısını korumak ve devlet iktidarını yalnızca halkın çıkarları için kullanmaktır. Tüm parti üyeleri bu temel zorunluluğun tamamen farkında olmalı ve bu düşünceleri hayata geçirme bakımından daha bilinçli ve kararlı olmalıdırlar.”²⁷

Profesör Yang Deshan bu düşüncenin ayrıntılı bir açıklamasını ve çeşitli yönlerini şu şekilde belirtmiştir: “Parti halkın çıkarları için inşa edilmiştir ve devlet iktidarını yalnızca halk için kullanır” düşüncesinin bir gerçeklik haline gelebilmesi için, Marksist bir partinin her zaman, toplumsal ilerlemenin yasalarına ve halkın - tarih yapan-başlıca dayanak olması şeklindeki tarihsel gerçeğe saygı duyması gerekmektedir; Marksist bir partinin aynı zamanda yüksek idealler için mücadeleyi halkın çıkarlarını tatmin etme çabası ile birleştirmesi ve partinin çalışmalarını halkın çıkarlarını gerçekleştirme doğrultusunda geliştirmesi gerekmektedir. Yang Deshan ayrıca bu doğrultuda aşağıdaki yeni kavramları da önermiştir:

26 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 279.

27 A.g.e. s. 537.

2.4.1 MARKSİST PARTİ'DEKİ "YALNIZCA HALK İÇİN" İLKESİNİN AÇILIMI

Birincisi, Parti ve hükümet politikaları bu amaç doğrultusunda tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Bugünkü yeni durumda, Çin toplumunda ekonomik alanda faaliyet gösteren özneler çeşitlenmiş, istihdamda, bölüşümde yeni kriterler ortaya çıkmış ve bu köklü değişimler nedeniyle halkın değerlerinde değişiklikler olmuştur. Tüm bunlar olurken, halk içinde çeşitli ve artan ölçüde çıkar farklılıkları ortaya çıkmış ve farklı çıkar grupları ortaya çıkmıştır. Bu yeni koşullar altında, parti ve hükümetin politikalarının tasarlanıp uygulanmasında halkın temel çıkarlarının doğru değerlendirilip bunların başlangıç noktası ve bunları gerçekleştirmeyi temel hedef olarak almak çok daha fazla kritik öneme sahiptir.

İkincisi, tüm düzeylerdeki lider kadrolar, ideolojik ve pratik olarak bu hedefe yöneltilmelidir. Lider kadrolar, çeşitli mevkileri ellerinde tutarken, iktidar ve yetkiyi halk için kullanma ilkesini hayata geçirmek için çalışmalı, halka ilgi gösterip onların çıkarları için çalışarak ve onlar için canla ve başla olumlu ve pratik şeyler yapmayı hedeflemelidirler. Lider kadrolar ve lider devlet memurları her çeşit şekilcilik ve bürokrasiye karşı çıkmalıdır. Lider kadrolar, halka gitmeli; onlar arasında ilk elden bilgi toplayıp halkın yaşam ve çalışma koşullarını araştırmalı ve öğrenmelidirler. Olgulara dayanan ve gerçekçi bir tarzda araştırma ve soruşturma yapıp sorunları ortaya çıkarmalı ve sorunları çözme yeteneklerini geliştirmeye çalışmalıdırlar.

Üçüncüsü, iktidarı halk için kullanma ilkesi halkın yaşamı ile ilgili çalışmalarda da hayata geçirilmeli, böylece halkın ekonomik, politik ve kültürel fayda ve kazanımlar elde edebilmesi hedeflenmelidir. Ekonomik çıkar halkın geçimi yaşamını sürdürmesinin ve gelişmesinin temelidir ve ekonomik çıkar esas olarak çalışma koşullarının, yiyeceğin, giyeceğin, konutların, ulaşımın, sağlık ve temiz çevrenin iyileştirilmesi anlamına gelmektedir. Politik çıkar, halkın bilgi edinme hakkının, seçme, seçilme, denetleme ve devlet işlerinin yönetimine doğrudan katılma haklarını kullanabilmesidir. Halkın kültürel çıkarı yukarıda anlatılan iki çıkarı birleştirir, yani halkın eğitim alma ve çeşitli kültürel ürünlerin tadına varma hakkını kullanmasıdır. Tüm düzeylerdeki lider kadrolar, halkın bu çıkarlarını ve bu noktalarda ulaşılan düzeyi gözetmelidirler.

Dördüncüsü, halkın coşkusu, inisiyatifi ve yaratıcılığına tam olanaklar tanınmalıdır. Bugün, parti daha karmaşık durumla ve daha zorlu görevlerle karşı karşıyadır. Geçmiş deneyimler, parti'nin zorlukların üstesinden gelmesi ve başarıya ulaşmasında başlıca güvencenin, halka güvenmek ve halkın coşkusunu, inisiyatifi ve yaratıcılığını teşvik etmek olduğunu kanıtlamıştır. Marksist bir parti halkın coşkusu, inisiyatifi ve yaratıcılığına dayanmaksızın devrimci savaşlarda asla başarıya ulaşamazdı ve Reform ve Açılım stratejisinin benimsenmesinden bu yana, elde edilen açık başarıları elde edemezdi.

2.4.2 MARKSİST PARTİDE İKTİDAR VE YETKİ KAVRAMI

Profesör Wang Haijun de kadroların iktidarı **halk için kullanma** ilkesi doğrultusunda eğitimi ve yetiştirilmesi yönü üzerinde durmuş ve şu önerilerde bulunmuştur: “Parti kadroları açısından bu hedefe erişmenin ve onun önemini kavramalarındaki kilit sorun şudur: iktidarın ne olduğu konusunda doğru bir kavrayışa sahip olmaları ve çıkar ile mevki arasındaki ilişkiyi doğru bir şekilde ele almaları gerekmektedir. İktidar konusunda doğru bir kavrayış oluşturulmasında kilit sorun ise halkla yakın bağlar sürdürmektir. Parti’nin uzun vadede iktidar konumunu sürdürmesi ve sağlamlaştırması için parti üyeleri ve kadrolar, devrimler sırasında ve parti’nin ilk kez iktidara geldiği dönemde yaptıkları gibi, şevk ve dürüstlüklerini koruyup, halkın çıkarlarına öncelik vererek, canlılık ve sadakatlerini sürdürmelidirler. Bürokratizme ve sorunlarla karşı karşıya gelmekten kaçınarak bulundukları mevkiin keyfini sürme gibi olumsuz davranışları aşmalı ve ayrıca iktidarın nesnesi ile öznesini birbirine karıştırma, yetki gücünü kötüye kullanma ve halkın çıkarlarını ihlal etmek gibi olumsuz uygulamaların üstesinden gelmelidirler. Marksist bir parti, halkın ezici çoğunluğunun onayını ve desteğini ancak böylece kazanabilir.

Parti üyeleri ve kadroları iktidar konusunda doğru bir kavrayış oluşturmak için bu konu üzerinde daha fazla teorik çalışma yapmalı, ideolojik ve ahlaki niteliklerini geliştirmelidirler. Ancak evrensel Marksist teorileri ve bu alanda Çin’de geliştirilen teorileri özenle ve sabırla etüt ederek bu konuda daha bilinçli ve kararlı olabilirler. Aynı zamanda temel Marksist teorileri incelemeleri, tarihsel materyalizmi doğru kavramaları, komünizm ve sosyalizme sarsılmaz bir bağlılık kazanmaları, kişisel çıkarlar ile halkın çıkarları arasındaki ilişki hakkında doğru bir anlayışa sahip olmaları ve çalışmaları sürecinde yetkilerini doğru bir biçimde kavrayıp doğru bir biçimde kullanmalıdırlar. Dikkatli bir araştırma ve inceleme ile kendilerini geliştirmeli, davranışlarını iyileştirmeli, ahlaki sadakatlerini geliştirmeli ve kişisel şöhret, makam ve kişisel çıkarı önde tutmak gibi yaygın görülen olguları anlayıp onlarla doğru bir biçimde başa çıkmalıdırlar. Böylece partili yetkililer ve devlet memurları kendilerini bilinçli bir biçimde kolektif çıkarlar için çalışmaya adayabilecekler ve kişisel kazanç ve kayıplara aldırmayacaklardır; ayrıca ellerinde tuttukları yetkileri, halkın sırtından kazanç elde etme veya kişisel çıkarlarını gözetmek amacıyla kullanmayacaklardır.

Parti üyeleri ve kadroları iktidar ve yetki kullanmada doğru bir kavrayış oluşturmak için, ülkenin çıkarlarını, tüm ulusun ve halkın çıkarlarını ve kolektif çıkarları en önde tutmalı, kendilerini yüksek ideallere bağlı ve halk tarafından saygı gören iyi kadrolar olarak yetiştirmek için çaba göstermelidirler. Tüm düzeylerdeki lider kadrolar, ideolojide, pratikte ve iş yapma tarzlarında kamu hizmetlisi anlayışlarını güçlendirmeli ve halkla olan ilişkilerini iyi bir şekilde yürütmelidirler. Parti üyeleri ve kadroları kitle çizgisi ilkesi doğrultusunda kitlelere gitmeli, özellikle sorunlu alanlarda, yerinde eksiksiz soruşturmalar ve araştırmalar yapmalı, kitlelerden gelen fikirleri alçak gönüllülükle dinlemeli ve bu bilgiyi Parti ve hükümetin çalışmalarını iyileştirmek için kullanmalı, böylece gerçekten halkın çıkarları için çalışmalı ve pratik içinde onlarla bağlarını güçlendirmelidirler.

Parti üyeleri ve kadroları iktidar ve yetki kullanmada doğru bir kavrayış oluşturmak için geleneksel feodal hiyerarşi bakış açısını yıkmalı ve geçmişin feodal düşünce ve uygulamaların kalıntılarını aşmalıdırlar. Her düzeydeki lider kadro bir komünistin makam elde etmek için değil yüksek idealler için çalışması gerektiğini ve zenginliğin asla bir amaç olamayacağını akılda tutmalıdır. Eğer bir iktidar mevki, halka hizmet yerine “rica” veya “satın alma” yoluyla elde edilmişse bu doğal olarak komünistlerin politik ahlakını kirletecek ve bu kişi er veya geç partinin disiplin kuralları ile bir çelişki yaşayacaktır. Kadrolar kendilerini halkın çıkarlarını tatmin etmeye adanmalı, Parti’nin veya halkın herhangi bir tercihinin veya seçimini kabul etmeye hazır olmalı ve terfi etme veya kademelerinin düşürülmesi karşısında sakinliğini korumalıdır. Kadrolar yetkili görevlerde oldukları sürece halk için ellerinden gelenin en fazlasını yapmalı Parti ve halkın onlardan beklentilerini boşa çıkarmamalıdır.

Parti üyeleri ve kadroları iktidar ve yetki kullanmada doğru bir kavrayış oluşturmak için parti ruhu ilkesi geliştirilmelidir. Parti ruhu ilkesi güçlü olduğu takdirde sorunu daha iyi kavrayacak ve yetkilerini doğru şekilde değerlendirip onu doğru bir biçimde kullanabileceklerdir. Üyelerin ve kadroların güçlü bir parti anlayışı olmalı, her zaman Parti’nin çizgisini izlemeli ve her söz ve davranışları ile Parti’nin imajını ve prestijini korumalıdırlar. Parti’nin sarıldığı davaya inanmalı ve önlerindeki yolda karşılarına çıkabilecek her türlü zorluk veya risklere karşı hazırlıklı olmalıdırlar. Canlı, etkili ve pratik bir tarz içinde çalışmalı ve davranışları ile kitleleri partinin çevresinde toplamalıdırlar.

Aynı zamanda bir bütün olarak parti üyeleri arasında da: “parti’nin halkın çıkarları için inşa edildiği ve parti üyelerinin halkın öncüleri oldukları” düşüncesi yerleştirilmelidir. Tek tek parti üyelerinin öncü ve örnek roller oynamaları bir Marksist bir partinin bütünün tarzını değerlendirmek açısından önemli bir kriterdir. Parti’nin tarihinde böylesi öncü ve örnek tavırlar farklı ihtiyaçlar karşısında gösterilmiştir. Örneğin, devrimci silahlı savaşlar dönemlerinde parti üyelerinden “saldırıda en önde olmalarını, ricatta ise en geride kalmalarını” isteyerek kahraman ve dirençli savaşçılar olarak örnek olmalarını talep etmiştir. 1950’lerde ve 1960’larda ise parti üyelerinden ekonomik inşada örnek alınacak şekilde sıkı çalışmalarını “zorlukları yüklenmede en önde olmaları elde edilen ürünlerin keyfini sürmede ise en sonda kalmalarını” istemiştir. Doğal olarak içinde bulunulan yeni dönemde de, yeni görev ve koşullar karşısında, parti üyelerinden yukarıdakine benzer yeni taleplerde bulunmaktadır.

2.4.3 SON DÖNEMDE ÜYELERDEN BEKLENEN ÖRNEK DAVRANIŞLAR

İçinde bulunulan yeni tarihi dönemde, parti üyelerinin “zihinlerini özgürleştirmeleri, geçekçi olma, çağa ayak uydurma” konusunda örnek tavır göstermeleri ve parti’nin ideolojik çizgisine bağlı kalmalarını istemektedir. Partinin öncü niteliğinin korunması, yaratıcılığını geliştirmesi bugün parti için belirleyici bir faktördür. Dolayısıyla parti üyeleri, Marksizmin bilimsel niteliği konusunda sarsılmaz bir inanca sahip olmalı ve aynı zamanda Marksizm’i izlerken her çeşit dogmatizme karşı çıkmalı ve içinde bulunulan zamana ayak uydurmalıdırlar. Ancak böyle davrandıkları takdirde parti’nin temel çizgisini, temel programını ve partinin

bugünkü politikalarını anlayıp hayata geçirmede daha bilinçli olabilecekler ve pratik alanda cesur arayışlara girebilecekler işlerini iyi yapacaklar ve kitlelere iyi bir örnek oluşturmalarıdır.

İkincisi, tüm üyeler “sıkı çalışma, kendini koşulsuz adama ve halka canı gönülden hizmet etmek” konusunda örnek tavırlar sergilemelidirler.

Üçüncüsü, üyeler “disipline uyma ve demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanması konusunda örnek davranış sergilemelidirler. Parti disiplini parti çizgisini ve görevlerini hayata geçirmenin temel dayanağı ve güvencesidir. Bugün toplumun giderek daha çoğulcu bir yapı kazandığı koşullarda parti disiplinine uymak hayati bir önem taşımaktadır. Üyelerin parti disiplinine ve ayrıca ülke kanunlarına ve iş yerlerindeki kurallara uyması önemli bir sorumluluktur. Ancak ve ancak parti üyeleri parti disiplinine veya ülkenin ve toplumun kanun ve kurallarına uyduğu zaman kitleler de bilinçli olarak onları izleyeceklerdir. Marksizmin devlet yapılanmasına ilişkin örgütsel ilkesi olan demokratik-merkeziyetçilik ilkesi sosyalist demokrasinin özüdür. Parti üyeleri demokratik-merkeziyetçilik ilkesini hayata geçirmek için her zaman halkın düşüncelerine ilgi ve dikkat göstermeli bunları partiye raporlamalı, kitlelerin bilgeliğini toplamalı, kendilerini halkın denetimine açmalı ve çalışmalarında halkın fikirleriyle parti politikalarını doğru bir biçimde birleştirmelidirler. Üyeler ancak bu şekilde davranıp çalıştıkları takdirde halk kitleleri politik ve toplumsal hayatta demokratik-merkeziyetçiliğin anlamını anlayabilecek ve ondan olumlu bir şekilde kendileri için faydalanabilecektir.

Dördüncüsü, parti üyeleri “ayakları yere basan bir tarzda çalışma yapmada ve kendilerini yaptıkları işlere adama” konusunda örnek teşkil etmelidirler. Parti üyeleri yüksek komünist idealleri yaşayarak güçlendirmeli, ona sıkı bir biçimde inanmalı ve yüksek ideolojik ve ahlaki standartlarla coşkularını arttırmalıdır. Diğer yandan, tamamen yüksek düzeyde gelişmiş bir sosyalist toplumun üzerinde gerçekleşebilecek olan komünist topluma erişmenin uzun vadeli bir süreç olduğunu, oysa ülkenin bugün henüz sosyalizmin birinci aşamasında bulunduğunu, kendisi de uzun sürecek olan sosyalizmin inşasının başlangıç aşaması içinde bulunulduğunun tam olarak bilincinde olmalıdırlar. Bu nedenle tüm parti üyeleri sosyalizmin başlangıç aşamasına uygun olarak tasarlanmış olan parti'nin temel programını gerçekleştirmek için ayakları yere basan bir tarzda çok çalışmalı, içinde bulunulan aşamayı gözden kaçırmaksızın her işi iyi yapmalı ve sıkı çalışma ruhu ile halka örnek olmalıdırlar.

Beşincisi, tüm üyeler “her türlü ahlaksızlık ve yozlaşmaya karşı durmada ve sosyalizmin yeni etik değerler sistemini ileriye taşımada” örnek davranışlar sergilemelidirler. Ahlak dışı ve yozlaşmış davranışlar ve yolsuzluklar parti'nin tarzına zarar vermekte ve imajını zedelemekte ve aynı zamanda ülkenin toplumsal ahlakına ve ülkenin imgesine de olumsuz etkide bulunmaktadır. Bu tür davranışların ortadan kalkmasını sağlamak Parti açısından uzun vadeli, zorlu ve karmaşık bir politik görev konumundadır, fakat bu sorunlar aynı zamanda halkın politik yaşamının önemli bir içeriğini oluşturmaktadır. Tam da bu nedenle her türlü ahlaksızlık, yozlaşma ve yolsuzluğa karşı kararlı bir biçimde savaşmak parti üyeleri

için yüksek önemi olan bir görevdir. Böylesi önemli bir savaşımında, parti üyeleri öncelikle bu tür davranışların zararlarını kendileri öğrenmeli ve kendilerini bu tür pratiklerden uzak tutmalı ve aynı zamanda başkalarının bu tür davranışlarını eleştirmede, eğitmede ve açığa çıkartmakta cesur davranmalıdırlar.

Özetle, “parti yalnızca halkın çıkarları için inşa edilmiştir ve devlet iktidarını yalnızca halk için kullanır” ilkesi Marksist bir ilkedir ve parti’nin temel hedefini vurgulamakta ve Üç Temsil Düşüncesinin önemli bir yanını oluşturmaktadır. Şüphesiz bu ilke aynı zamanda partinin politik çizgisinin bir yansımasıdır. Bir Marksist parti halkın çıkarları için hareket etme ve çalışma yaklaşımı içinde olduğu takdirde daha sağlam ve istikrarlı olabilecek ve iktidarda olduğu takdirde ise elinde tuttuğu devlet iktidarını olumlu yönde kullanacaktır. Eğer bir Marksist parti halkın irade ve istemlerinin yansımasına olanak sağlayamaz ise ve onlara çıkarlar sağlamak için çalışıp onların desteğini kazanamaz ise iktidarının hedefini, anlamını ve dayanağını yitirecek ve gücünün kaynakları ortadan kalkmış olacaktır.

3. BÖLÜM

MARKSİST PARTİNİN ÖRGÜTSEL SİSTEMİ VE DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK İLKESİ

GİRİŞ

Modern zamanlardan itibaren, dünyadaki çeşitli tipte partiler kendilerine özgü örgütsel ilkelere ve örgütsel sistemlere sahip olmuşlardır. Tamamıyla seçimi hedefleyen, gevşek disipline sahip, gevşek örgütler olan burjuva partileriyle karşılaştırıldığında, Marksist partiler oldukça farklıdır. Günümüz dünyasında birçok Marksist proletarya partisi genel olarak politik iktidarın kıyılarında ve uzak çevresinde yer almaktadır, fakat buna karşın bu partiler nihai olarak burjuvazinin iktidarını yıkmayı proletarya diktatörlüğünü kurmayı ve en sonunda komünizmi gerçekleştirmeyi amaçlamayı sürdürmektedirler.

Günümüzde sayıları oldukça fazla olan bu Marksist, komünist sosyalist ve emekçi sol partiler demokrasiyi vurgulayan bir tarzda kendi örgütsel sistemlerini geliştirmişler, görece olarak sıkı disipline dayalı ve güçlü örgütsel sistemler kurmuşlardır. Bu partilerde parti içi demokrasinin merkezîyetçilik ile ve üyelerin özgürlüğü ile parti disiplini ilkesinin organik bir biçimde birleştirilmesine özen gösterildiğini açıkça görebilmekteyiz. Parti inşası konusu üzerinde uzmanlaşan araştırmacılar demokratik-merkezîyetçilik ilkesini genellikle yeni tipteki Marksist partilerin temel örgütsel ilkesi olarak tanımlamaktadırlar. Bu ilke demokrasi ve merkezîyetçiliği doğru bir biçimde birleştirmeyi hedeflemektedir, araştırmacılar bu ilkenin ve Marksist bilgi felsefesi (epistemoloji) ile yakından ilgili olduğunu savunmakta ve aynı zamanda bu ilkenin kitle çizgisi bakış açısının Marksist partilerin siyasi faaliyetlerine ve bu partilerin örgütsel açıdan iyileştirilmesi çalışmalarına uygulanması olduğu ileri sürülmektedir.

3.1 DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK İLKESİNİN TARİHSEL KÖKLERİ VE GELİŞİMİ

Marksist partiler demokratik-merkeziyetçilik ilkesine örgütlenmektedirler. Bu temel örgütsel sistemin de bir tarihsel gelişim sürecine sahip olduğu genel kabul görmektedir. 1847 yılı bilimsel sosyalizm rehberliğinde kurulan dünyanın ilk uluslararası proletarya partisi olan Komünist Birlik'in kuruluşuna tanıklık etmiştir. Bu olaydan hemen sonra, Marx ve Engels bizzat bu "Komünist Birlik'in Kurallarının" (tüzük) tartışma ve tasarlanma sürecine bizzat katılmışlardır. Bu süreçte Marx ve Engels birçok değerli düşüncenin yanı sıra proletaryanın, gizli tartışmalar yürüten ve tarikat benzeri topluluklar gibi geleneksel yolları değiştirmesi gerektiğine işaret etmişler, proletaryanın, demokratik-merkeziyetçiliğe uygun olarak tabandan yukarıya doğru, gruplar (çevreler), önder gruplar (çevreler), Merkezi Otorite ve Kongre şeklinde örgütlenmesi gerektiğini önermişlerdir. **Bkz Ek 1. Birlik Tüzüğü.**

Birliğin Kongresi, tüm Birlik için en yüksek otorite olmalı ve yılda bir toplanmalıydı; **Merkezi Otorite** bütün Birliğin yürütme organıydı ve Kongre'ye düzenli olarak rapor vermeliydi; bütün üyeler eşit olmalı ve her koşul altında azami dayanışma ve bağlılık içinde olmalı ve üyeler tüm faaliyetlerinde sıkı bir şekilde Birliğin amacını izlemeli ve ona hizmet etmeli; ayrıca Birliğin programını kabul ederek, onun kararlarına tabi olmalıydılar.

1864'te Uluslararası İşçi Birliği kurulmuş (Birinci Enternasyonal) ve bu örgütün taslağı da Marx tarafından hazırlanmıştı: "Uluslararası İşçi Birliği'nin Genel Kuralları". Bu örgütün tüzüğünde de Genel İşçi Örgütü Kongresi'nin, en yüksek otorite olduğu ve Genel Konsey organının da yürütme organı olması şart koşuluyordu. Genel Konsey'in çekirdeğini oluşturan organ ise: bir başkan (bu makam 1867'de kaldırıldı), bir genel sekreter, bir mali işler sorumlusu ve çeşitli ülkeler için sekreterlerden oluşan Daimi Komite idi.

Her ülkenin birlik örgütünde de bir merkez komitesi, bölgesel federasyonlar, önderlik düzeyinde topluluklar (çevreler), topluluklar (çevreler) ve gruplar olmalıydı.

Birlik zamanla büyüyüp genişledikçe, ihtiyaç gereği, örgütlenme ilkesi ve sisteme ilişkin olarak bazı değişimler geçirdi: örgütsel alanda demokrasi temelinde merkeziyetçilik güçlendirildi ve merkezdeki Genel Konsey'in işlevi ve yetkileri arttırıldı ve aynı zamanda Kongre'ye de Birliğe üyelik için başvuran toplulukları üyeliğe kabul edip, etmeme yetkisi verildi. Diğer yeni ilkeler olarak şunlar da benimsendi: Birliğe hiçbir dini örgüt kabul edilmeyecekti; Birlik ile ilişkili olan ülke örgütlerinin Birliğin ilkelerine aykırı bir program benimsemeleri kısıtlandı, Birliğin üyeleri Birliğe karşı olan bir örgüte katılamayacaklardı.

Lenin ve Demokratik-merkeziyetçilik İlkesi

Yakından incelediğimizde, hem 1847'deki Komünist Birlik'te ve hem de 1867'deki Uluslararası İşçi Birliği'nde, örgütsel ilke ve sistem olarak demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin ruhuna göre hareket edildiği göze çarpmaktadır. Ancak, buna karşın "demokratik-merkeziyetçilik" ilkesini Marksist partilerin temel örgütsel ilkesi ve bu partilerinin örgütsel sistemi olarak açık bir şekilde kuran ve tanımlayan ayrıca bu terimi bugünkü biçimiyle ilk kez ortaya atan Lenin olmuştur.

1903 yılında, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) 1903 Temmuz ve Ağustos ayları içinde gerçekleştirilen İkinci Kongre'sinde, Lenin "bir parti örgütünün varlığının tanınmasının önkoşulunun, onun Merkezi Komite tarafından onaylanması ve kabul edilmesi" olduğuna işaret ediyordu. Lenin, ayrıca burada "Parti örgütlerinin yalnızca profesyonel devrimcilerden oluşması gerektiği fikri yanlış anlaşılmalıdır"¹ düşüncesini de savunmuştur. Lenin bir yıl sonra yazdığı bir yazıda da şunu vurgulamıştı: "azınlığın, çoğunluğa tabi olmadığı bir işçi sınıfı partisi, adına layık bir parti olamaz."²

1905'te Rusya'da bir devrimin patlak verdiği ve proletarya partisinin mücadele koşullarında büyük değişiklikler meydana geldiği koşullarda, Lenin uygulamada hızlı bir dönüşüm yaparak bir an önce parti içinde demokrasinin tam anlamıyla uygulanması gerektiği fikrini ileri sürmüştür. 1905 Şubat ve Mart ayları arasında şuna dikkat çekti: "Parti'nin bizzat kendisi, kendi aktif görevlilerinin Parti kurallarına uymalarını sağlamak zorundadır, burada 'sağlamak' terimi yalnızca sözlü olarak eleştirmek anlamında değil, onların kendilerini aynı zamanda pratikte eylemiyle düzeltmeleri anlamına gelmektedir" Ve Lenin ayrıca şunu da vurgulamıştı: "parti organlarından bir şey talep etme konusunda başarısız olan biri, kendisine görev ve yetki verdiği insanlardan bu görevleri geri almayı başaramayan biri, politik açıdan özgür bir **vatandaş** sıfatını hak edemez"³ Devrim günlerinde Mayıs ayında toplanan Üçüncü parti kongresinde de Lenin şuna işaret ediyordu: "Parti örgütlenmesinin genel ilkeleri hakkında bir fikri olan herkesin kabul edeceği bir gerçeği vurgulamak istiyorum: daha alt bir parti organında disiplinin olabilmesinin ön koşulu daha üst düzeyde olan bir organda disiplin olmasıdır. Bu çok açık ve net olmalıdır. Parti Konseyinin (en üst parti organı) kumanda edebileceği bir disiplinin olabilmesi, Konsey'in kendisini yetkilendirenlere yani, komitelere ve bunların bütünü olan Parti Kongresine itaat etmesi koşuluna bağlıdır."⁴

1906 Mart'ında ise Lenin açıkça demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin artık genel kabul gören bir ilke olduğunu açıkladı. Bu yazıdan sonra Lenin'in makalelerinde ve konuşmalarında "merkeziyetçilik" ve "demokrasi", birleşik bir ilke olarak ele alınmaya başlanmıştır.

1 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çin'ce baskı), Cilt 7, s. 269.

2 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çin'ce baskı), Cilt 9, s. 5. Pekin: People's Press, 1987.

3 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çin'ce baskı), Cilt 9, s. 292.

4 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (2. Çin'ce baskı), Cilt 10, s. 208. Pekin: People's Press, 1987. Lenin'in burada kullandığı Konsey terimi Rus partisinin o dönemlerde 1903-1905 arası uyguladığı özel bir çözümdür. Bu partinin iki ana gruba bölünmesi karşısında bulunmuş bir çözümdü, Parti Konseyi olarak anılan organda iki merkezi temsil eden kişiler ve arada dengeleyici olan üyeler bulunmaktaydı ve bu organ partinin en yüksek organıydı.

1906 Nisan'ında RSDİP, Dördüncü Kongre'sinde (tüm grupların birleşik kongresi olmuştur) yeni parti tüzüğünü onaylayarak, bütün parti örgütlerinin demokratik-merkeziyetçilik ilkesine göre kurulmaları gerektiğini kabul etti.

Ekim Devrimine Giden Günler

1917'de Temmuz'dan Ağustos'a kadar süren RSDİP Altıncı Kongre'sinde kabul edilen yeni parti tüzüğünde, bütün parti örgütlenmelerinin demokratik-merkeziyetçilik temeline dayandırılması gerektiği belirtilmiş ve bu sistem detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Buna göre aşağıdan yukarıya doğru partinin tüm yönetim organları seçimle belirlenecektir; her düzeydeki parti organları, çalışmalarını ilgili parti örgütlerine rapor edeceklerdir; bütün parti üyeleri disipline sıkı bir şekilde uymalı ve azınlık çoğunluğa tabi olmalıdır; alt düzeydeki organlar ve tüm üyeler, -sorgulamaksızın- üst birimlerin kararlarına uymalı ve bu kararları yerine getirmelidir.⁵

Kanımca 1917'deki Ekim Devrim'inin zaferi kendisini demokratik-merkeziyetçilik ilkesine uygun bir şekilde inşa bir proletarya partisinin başarısını kanıtlamıştır. Bu anlamda 1919'da Komünist Enternasyonal (Üçüncü Enternasyonal) kurulduktan sonra, Lenin, şu ifadeleri kullanmıştır: "Komünist Enternasyonal'e bağlı olan partiler, demokratik-merkeziyetçilik ilkesine göre örgütlenmelidirler. Dünyada içinde bulunduğumuz bu şiddetli iç savaşlar döneminde, komünist partiler, ancak askeri disipline yakın demir bir disiplinle, en merkezi bir şekilde örgütlenip geniş yetkilerle donatılmış ve üyelerinin birleşik güvenini kazanmış güçlü ve otoriter parti merkezlerine sahip bir şekilde örgütlenirlerse görevlerini yerine getirebilirler."⁶

Lenin'in öne sürdüğü bu koşullar, Rusya içindeki siyasi ortama (iç savaş)-ve Avrupa'daki savaş sonrası genel duruma - dayanıyordu; aynı zamanda bu öneriler Rusya'daki parti örgütlerinin kurulma ve gelişme sürecinde edinilen birikmiş derslerin ve deneyimlerin bir özetiydi. Komünist partiler, özellikle kendilerini açık koşullarda kendilerinin korumakta güçlük çektikleri dönemlerde veya açık çalışmadıkları dönemlerde demokratik-merkeziyetçilik ilkesini daha sıkı bir şekilde uygulamalı bununla birlikte merkezi organlar, özellikle de yürütme organları geniş yetkilere sahip olmalıdır.

ÇKP'nin Demokratik-merkeziyetçilik Üzerine Teori ve Pratikleri

ÇKP Komünist Enternasyonal'in yardımıyla kurulmuş bir parti idi. ÇKP İkinci Kongresinde Komünist Enternasyonal'e katılma kararı almıştı ve onun bir şubesi olarak da "demokratik-merkeziyetçilik" ilkesine uyması gerekiyordu. Fakat, ÇKP'nin, Beşinci Kongre'den önce kabul edilen ya da gözden geçirilerek düzeltilen tüzüklerinde, "parti toplantıları" veya "parti disiplini" ile ilgili belgeleri "demokratik-merkeziyetçilik" ilkesinin ruhunu kapsamalarına rağmen,

5 Bakınız *Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin (Bolşevik) Kısa Tarihi*, s. 245. Moskova: Yabancı Diller Yayınevi, 1946.

6 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler* (3. Çince baskı), Cilt 4, s. 254. Pekin: People's Press, 1995.

“demokratik-merkeziyetçilik” ilkesine ilişkin net bir açıklama ya da şart içermemişti. ÇKP Merkez Komitesi’nin Siyasi Bürosu, ancak 1927 Haziran’ında yaptığı bir toplantıda Çin Komünist Partisi’nin Tüzüğünde Üçüncü Değişiklik adlı bir belgeyi onaylamış ve belgede demokratik-merkeziyetçilik ilkesi yol gösterici ilke olarak belirlenmiştir. 1928’de ÇKP’nin Altıncı Kongresi’nde kabul edilen tüzük şöyle net bir cümle içeriyordu: “partinin örgütlenme ilkesi: Komünist Enternasyonal’in diğer şubeleri gibi Çin Komünist Partisi de, örgütsel ilke olarak, demokratik-merkeziyetçilik ilkesine uyar.” Bu belge, demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin üç noktasını da açıklıyordu.

Altıncı Kongre’den sonra, o günlerde Jínggang Dağları’da olan Mao Zedung, parti inşası, ordu inşası ve yönetim pratiğinde, demokratik-merkeziyetçiliği gerçekleştirmenin yollarını araştırmaya başlamıştır. Ertesi yıl (1929’da), Dördüncü Kızıl Ordu’nun Dokuzuncu Parti Kongresi Kararı’nda şuna işaret etti: “örgütlenme alanında, merkezileşmiş yönetim altında demokrasiyi güvence altına almalıyız.”⁷ Bu karar belgesi, uygulamanın nasıl olacağını da madde madde belirlemekteydi.

1936’da yaşanan ülke politikasında meydana gelen Xi’an olayının barışçıl bir biçimde çözümü ÇKP ile Kuomintang (Milliyetçi Parti) arasındaki çelişkiyi yumuşatmış ve Parti’nin kontrolündeki Sovyet üs bölgelerine göreceli bir politik istikrar getirmişti. Bu olaydan hemen sonra Japon işgalcilere karşı topyekûn direniş mücadelesinin başladığı yeni koşullar altında, ÇKP partinin programını ve politikalarını yeniden düzenledi ve siyasi çalışmaların “daha demokratik” olması gereğine vurgu yapmaya başlamıştır.

Mayıs 1937’de hazırlanan bir belgede- Sovyet Bölgelerinde Gerçekleştirilen Parti Kongrelerinin Örgütsel Sorunları Üzerine Rapor Taslağı’nda- şu ifadelere yer verilmişti: “Partinin karşı karşıya kaldığı yeni ve önemli görevleri yerine getirmek için, Sovyet Bölgelerindeki bütün parti örgütleri ve üyeler coşkulu ve aktif şekilde çalışmalıdır; bu amacı başarmak için parti içerisinde demokrasiyi daha ileriye götürmeliyiz. Sovyet Bölgelerinin nesnel koşulları artık parti-içi demokrasiyi geliştirmemiz için büyük ölçüde uygundur. Bu nedenle Sovyet Bölgelerindeki parti örgütleri siyasi faaliyetlerinde, demokratik-merkeziyetçilik temelinde demokrasiyi geliştirmelidirler. Kastettiğimiz demokratik-merkeziyetçilik şudur: (1) Parti’nin her seviyedeki yönetici organları seçimle işbaşına gelmelidir; (2) Parti’nin yönetici organları çalışmaları üzerine parti üyelerine rapor vermelidir; (3) alt düzeydekiler üst düzeydekilere tabi olmalı ve (4) azınlık çoğunluğa tabi olmalıdır.”⁸ Ayrıca taslak belge bu politikaların uygulanması için yedi yol ileri sürmüştü.

1938 Ekim’inden sonra Japonya’ya Karşı Savaş süreci bir tıkanıklık veya pat durumuna girdiğinde, ülke içindeki sınıf ilişkilerinde büyük değişiklikler ortaya çıkmıştı. Zhang Guotao’nun ihaneti ve Wang Ming’in disiplinsiz davranışlarına karşı, Mao Zedung 1938’de 6. Merkez Komite’nin 6. Genel Kurulu’nda, “Ulusal Savaş’ta

7 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2.baskı), Cilt 1, s. 89.

8 ÇKP Merkez Komitesi Arşiv Bürosu: ÇKP Merkez Komitesi’nin Seçme Belgeleri, Cilt 10, s. 211-212. Pekin: ÇKP Merkez Komitesi Parti Okulu Basımevi, 1985.

ÇKP'nin Rolü" başlıklı bir rapor sundu. Bu raporda, Mao parti disiplininden söz ederek şunları belirtmekteydi: "Zhang Guotao'nun ciddi disiplin ihlallerini göz önünde bulundurarak, parti disiplinini yeniden ele almalıyız; şöyle ki: (1) birey örgüte tabidir; (2) azınlık çoğunluğa tabidir; (3) alt birim üst birime tabidir ve (4) bütün üyeler Merkezi Komitesine tabidirler. Bu disiplin kurallarını kim ihlal ederse partinin birliğini bozmuş olurlar."⁹ Mao'nun bu raporundan sonra, Dört Alanda Tabi Olma ilkesi onaylanarak partinin siyasi çalışmalarında resmi olarak uygulanmaya başlamıştır.

1945 yılında Japonya'ya Karşı Savaş'ın genel zaferinin arifesindeki günlerde, ÇKP Yedinci Kongresi'nde yeni bir Parti tüzüğü kabul etmiştir. Bu tüzükte ise demokratik-merkeziyetçilik ilkesi şöyle alınmaktaydı: Parti örgütleri demokratik-merkeziyetçilik ilkesi doğrultusunda kurulmalıdır. Demokratik-merkeziyetçilik ilkesi demokrasi temelinde merkeziyetçilik ile ve merkezileşmiş yönlendirme altında demokrasinin birleşimidir. Bu demokratik-merkeziyetçiliğin en temel şartları şunlardır: (1) Partinin her düzeydeki yönetici organı seçimle işbaşına gelir. (2) Partinin her düzeydeki yönetici organı çalışmalarını düzenli olarak kendilerini seçen parti örgütlerine rapor ederler. (3) Her bir parti üyesi parti örgütüne, azınlık çoğunluğa, alt birim parti örgütlenmeleri üst birim parti örgütlenmelerine ve Parti'yi oluşturan tüm örgütler, Partinin Merkez Komitesi'ne tabidirler. (4) Bütün parti üyeleri, parti disiplinine sıkı bir şekilde uymalı ve Parti kararlarını kayıtsız şartsız uygulamalıdır.

Parti'nin iktidara gelişinden sonraki günlerde, üst düzey liderlerden Gao Gang ve Rao Shushi'nin partiyi bölme girişimi şeklinde bir olay ortaya çıkarılmıştı ve daha sonra, 1956 yılında Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Yirminci Kongresi'nde Nikita Kruşçev'in 20. Kongre'deki gizli raporu uluslararası komünist kampta bir kaos ve kafa karışıklığı yaratmıştı; bu olaylar ışığında durumu değerlendiren parti "demokratik-merkeziyetçilik" uygulamasında yeni bir anlayış geliştirdi ve aynı yılda yapılan 1956'da Sekizinci Kongresi'nde ÇKP iktidar partisi kavramı üzerinde daha derin düşünmeye başlayarak, demokratik-merkeziyetçiliğe güçlü bir vurgu yapan ve demokratik-merkeziyetçiliğin parti içinde birlik ve dayanışmayı korumadaki rolüne özel bir önem veren yeni bir tüzük oluşturdu. Bu tüzük partinin iktidara gelmesinden sonra gerçekleştirdiği ilk tüzük idi. Tüzüğün 19. Maddesi şu ifadelerle yer vermektedir: "Parti demokratik-merkeziyetçilik temelinde örgütlenmiştir. Demokratik-merkeziyetçilik, demokrasi temelinde merkeziyetçilik ile merkeziyetçiliğin yönlendirmesindeki demokrasinin bir birleşimidir." Bu tüzük ayrıca demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanması için 6 temel şart öne sürmüştü; bu 6 koşul arasında en önemlisi ve yeni olan yaklaşım şuydu: "Her seviyedeki parti örgütleri, bireysel sorumluluk ilkesi ile kolektif liderlik ilkesini birleştiren kurala göre davranmalıdır. Bütün önemli sorunlar kolektif bir şekilde karara bağlanmalıdır; bununla birlikte bireylerin kendi rollerini uygun bir biçimde ortaya koyabilmelerine olanak sağlanmalıdır."

9 Mao Zedung, *Toplu Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 2, s. 528.

1978-81 yılları arasında yapılan parti tarihi değerlendirmesinde ve sonraki dönemde yapılan araştırmaların genel olarak üzerinde birleştiği gibi bu kongreden sonraki süreçte ÇKP ve Mao Zedung ülkenin içinde bulunduğu koşullar ve uluslararası olayları değerlendirmede (Çn. Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeler sorunu da dâhil olmak üzere) çeşitli hatalı yaklaşımlar geliştirmeye başlamıştır; özellikle bu dönemle birlikte parti, "sınıf mücadelesini merkezi görev olarak ele alan" bir bakış açısına doğru kaymaya başlamış ve ideolojik çizgide kaymalar ve politik çizgide "sol" hatalar belirginleşmeye başlamıştır. Bu yeni koşullar altında yukarıda belirtilen "demokratik-merkeziyetçilik" ile ilgili kurallar ciddi bir şekilde zarar görmeye başlamıştır. Örneğin "merkeziyetçilik" ilkesi karar verme yetkisinin -git-tikçe daha fazla artan bir biçimde- bireylere bağlı olması şeklinde uygulanmıştır. Bu süreç ve hatalı örgütsel uygulamalar birleşerek 1966'da Parti'nin en üst liderinin, "kişisel olarak" on yıl süren bir "kültür devrimi" sürecini başlatmasına neden olmuştur. "Kültür devrimi" boyunca demokratik-merkeziyetçilik örgütsel ilke ya da partinin örgütsel sistemi olarak kalmasına rağmen, "kültür devrimi" sırasındaki 9. ve 10. Kongre'lerde onaylanan tüzüklerde ve "kültür devriminin" hemen ardından yapılan 11.Kongre'de kabul edilen tüzükte demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin içeriği oldukça farklılaştırılmıştı. Örnekler verecek olursam kurallardan bazıları şu şekilde değiştirilmişti: her düzeydeki yönetici organlar "demokratik tartışma yoluyla seçilir"; "her düzeydeki yönetici organların üyeleri "beş niteliğe" sahip olmalıdır" ve organları oluştururken şu ilkeler izlenmelidir: "organlar kıdemliler, orta yaşlılar ve genç kadrolar bileşimi şeklinde kurulmalıdır". Ve daha önceki tüzüklerde yere alan "Dört Alanda Tabi Olma İlkesinin" 4. başlığı hatalı bir biçimde yorumlanarak "Parti'yi oluşturan bütün örgütler, Ulusal Kongre'ye ve Partinin Merkez Komitesi'ne tabidirler" ifadesi değiştirilerek "tüm üyeler Merkez Komitesine tabidirler" ifadesi benimsenmiştir. Bu yıllarda parti'nin kolektif liderlik ilkesi gerçekten büyük zarar görmüş, ÇKP'nin başkanının gücü çok fazlaca abartılmış-kişi putlaştırılması- ve parti içinde üyeler arasında aşırı derecede bireyci davranış çizgisi, örgüt ruhunun zayıflaması ve örgütsüzlük, başına buyruk davranışlar, klikçilik ve grupçuluk cesaretlendirilmişti. Bu tür tavırlar pratikte, birbiriyle çelişir gibi görünen fakat özünde aynı olan "aşırı merkeziyetçilik" ve "ultra-demokrasi" biçiminde iki olumsuz olguyu doğurmuştu.

1978'teki 11.Merkez Komitesi'nin Üçüncü Genel Oturumunda, partinin mücadelede etkinlik gücünün geliştirilmesi, partinin sosyalist modernleşme davasında liderliğin çelik çekirdeği haline getirilmesi, parti inşası çalışmalarında temel görev olarak formüle edilmişti. Parti, bu toplantıdan itibaren "kültür devrimi" sırasında hâkim olan aşırı merkeziyetçilik, ataerkil çalışma tarzı, anarşizm ve zayıf ya da gevşek örgütlenme durumlarının üstesinden gelmek ve demokratik-merkeziyetçilik sistemini ve ilkesini yeniden yerleştirmek gibi zor bir görev üstlenmişti. 11. Merkez Komitesi'nin Beşinci Genel Oturumunda, ÇKP parti içinde artan aşırı merkeziyetçi davranışları düzeltmek için, Parti İçerisindeki Politik Çalışmalarda Bazı Kurallar adlı bir belgeyi benimsedi. Alınan kararda şöyle deniliyordu: "kolektif liderlik, parti liderliğinin en önemli ilkelerinden biridir. Bu ilke temelinde, merkezden en alt birime kadar her düzeydeki parti komiteleri, iş bölümüne dayalı olarak liderlerin bireysel sorumluluk alması ilkesi ile kolektif liderliği birleştiren bir sistemle çalışmalıdırlar." Belgede şöyle bir yorum yapılarak, kararlı bir

şekilde, bireysel olarak keyfi kararlar alınmasına karşı çıkılmaktaydı: “organın sekreteri ya da birinci sekreteri, diğerlerinin fikirlerini almalı ve benim dediğim kuraldır” şeklinde ya da ataerkil bir tarz uygulamayacaktır. O günlerde parti içinde düzensizliğin zararlı etkileri henüz ortadan kaldırılmadığı için, alınan kararda şunlar vurgulanıyordu: “Demokratik-merkeziyetçilik partinin temel örgütsel ilkesidir.” “şu ilkeyi tekrar vurgulamak gereği duyuyoruz: ‘birey örgüte, azınlık çoğunluğa, alt birim üst birime ve tüm üyeler Merkezi Komite’ye tabi olacaktır. Partinin birlik ve dayanışmasını korumak ve sıkı bir biçimde parti disiplinine uymak her parti üyesinin söz ve davranışlarında temel ölçü olmalıdır.”¹⁰

1982’deki 12. Kongre’de kabul edilen yeni parti tüzüğünde, partinin örgütsel sisteminin yeni bir özeti yapıldı ve parti’nin, program, tüzük ve demokratik-merkeziyetçilik temelleri üzerinde örgütlenmiş birleşik bir bütün olduğu vurgulandı; örgütsel sistemin yüksek düzeyde bir demokrasi temelinde, ileri derecede bir merkeziyetçilik olduğu belirtildi ve demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanmasında altı ilke ileri sürdü. Bu altı ilkeden biri de, “Parti, kişilik kült’ünün tüm biçimlerini yasaklar” ilkesi idi. 12. Kongre’den 16. Kongre’ye kadar geçen 20 yılı aşkın sürede, Parti Tüzüğü’nde demokratik-merkeziyetçilikle ilgili-bazı cümleler hariç - temel nitelik ve ana maddeler değişmemiştir. Örneğin, ÇKP’nin 14. Kongresi’nde kabul edilen tüzükte “yüksek düzeyde bir demokrasi temelinde, ileri derecede bir merkeziyetçilik” şeklinde eski ifade “demokrasi temelinde merkeziyetçilik ile merkeziyetçiliğin yönlendirilmesi altında demokrasinin birleşimi” olarak değiştirilmiştir ve burada esasta bir değişiklik yoktur.

2002 yılında ÇKP’nin 16. Kongresi’nde tüzüğe, **(Bkz ek 2)** “Her düzeydeki parti örgütleri parti üyelerini daha iyi bilgilendirmeli ve üyelerin partiye daha çok katkı sağlamaları için fırsatlar yaratmalıdırlar” ifadesi eklendi; ayrıca iş bölümü temelinde kolektif liderliği, bireysel sorumluluk ile birleştiren sistem daha da netleştirildi: “Bütün önemli konular, kolektif liderlik ilkesi, demokratik-merkeziyetçilik ilkesi ve komite üyelerinin kendi aralarında bireysel görüş alış-verişi yapmaları ilkeleri doğrultusunda Parti komiteleri tarafından tartışıldıktan sonra kararlaştırılmalı ve tüm kararlar toplantılar içinde bağlanmalıdır. Parti komitelerinin üyeleri işlev ve yetkilerini alınan kolektif kararlara ve işbölümüne uygun şekilde, ciddiyetle korumalı ve kullanmalıdırlar.” Bu yeni kurallar yeni koşullar altında parti inşasının güçlendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır, bunlar aynı zamanda ÇKP’nin demokratik-merkeziyetçilik teorisi ve pratiği açısından ilerlemeler sağladığını göstermektedir.

10 ÇKP Merkez Komitesi, Üçüncü Genel Oturumundan bu yana Önemli Seçme Belgeler, Cilt 1, s. 417-419.

3.2 DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK KAVRAMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Demokratik-merkeziyetçilik Marksist partilerin temel liderlik sistemi olmasının yanı sıra aynı zamanda temel örgütsel ilke ve temel örgütlenme sistemidir. Marksist partiler, demokratik-merkeziyetçiliği yaratıcı bir biçimde uygulamalı ve bunun yanı sıra politik faaliyetlerini ve parti içi ilişkileri yönlendirecek, olan temel normlar ve özgül sistemler formüle etmelidirler; bu iş örgütsel gelişmenin ayırt edici bir yönüdür.

Demokratik-merkeziyetçilik kavramının zengin bir bilimsel içeriği ve birçok özel gereklilikleri bulunmaktadır. Bu ilkenin uygulanmasının amacı, parti içinde ve halk arasında hem merkeziyetçiliğin ve hem de demokrasinin, hem disiplinin ve hem de özgürlüğün, hem irade birliğinin ve kişisel iç huzurunun ve canlılığın bir arada bulunduğu bir politik ortam yaratarak, bu şekilde parti inşasını iyileştirmek ve partinin önderliğinde sosyalizm için mücadeleyi güçlendirmektir.

3.2.1 DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK VE “DEMOKRASİ”

Demokratik-merkeziyetçilikteki “demokrasinin” anlamı, parti üyelerinin ve örgütlerinin isteklerini, fikirlerini tamamen ifade edebilmeleri, üretkenliklerini ve coşkularını tümüyle ortaya koyabilmeleridir. Demokratik-merkeziyetçilikteki “merkezileşmenin” anlamı bütün partinin irade ve aklının birbiriyle uyum içerisinde olması ve eylemlerinin birleşik olmasıdır. Diyalektik yaklaşımla, bu ikisi aynı şeyin iki yönüdür ve birbiriyle ilişkili, birbirine bağlı, birbirini etkileyici ve birbirini tamamlayıcıdır; eşit öneme sahiptirler ve birbirinden ayrı ele alınmamalıdır. Demokrasi olmaksızın merkeziyetçilik, bazı bireylerin keyfi bir şekilde karar verme eğilimini doğuracak ve hatalı kararlar çabucak düzeltilemediği için; bu durum ise parti üyeleri arasında olumsuz ilişkiler, çatışma ve anlaşmazlıklar yaratarak parti’nin mücadelede etkinliğini zayıflatacak, üyeler arasında uyumu bozacak, yaratıcılığına ket vuracak ve böylece parti’nin davasında aksamalara neden olacaktır. “Merkezileşme” olmaksızın “demokrasi” ise parti içerisinde dağınıklık ve disiplinsizlik üretecek ve sonuçta parti çizgisi, ilkeleri ve politikaları uygulanamaz hale gelecek, parti ilerleme kaydedemeyecek ve yine davasında başarı elde edemeyecektir. Dolayısıyla, demokratik-merkeziyetçilik ilkesini uygulamak için Marksist bir parti, merkezileşmeyi doğru uygularken, aynı zamanda demokrasiye en geniş alan açmalı ve bir aşırılıktan diğerine kaymamalıdır.

Kurumsal tasarımı açısından, demokratik-merkeziyetçilik ayakları yere basan etkili bir sistem sunmaktadır. Halkın temel çıkarlar ve özlemlerinin yansıtılması; partinin çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının doğru formüle edilmesi ve uygulanması ve hataların zamanında ve etkili bir şekilde düzeltilmesi bakımından en uygun sistemdir. Partinin kurumsal açıdan inşası çalışması önemli, uzun süreli ve istikrar gerektiren ve aynı zamanda partinin genel durumunu yakından ilgilendirdiğinden, Marksist partiler, demokratik-merkeziyetçilikle ilgili tüm sistemlerini iyileştirmeli ve kurumsallaştırmalıdır. Böylece yeni liderler başa geçtiğinde ya da liderlerin fikirleri değiştiğinde veya liderlerin dikkatleri başka noktalara yöneldiğinde farklı demokratik-merkeziyetçilik uygulamaları

olmamalıdır. Marksist partiler bu alanda, demokratik-merkeziyetçilik uygulamaları açısından tüm partiyi özellikle de yönetici kadrolarını bilinçlendirmeli, bu ilkeyi ihlal eden ve inkâr eden tüm olumsuz eğilimlere karşı çıkmalı ve bireylerin keyfi karar alma uygulamalarını ve/veya ultra-demokراسیye gidişini önlemeye çalışmalıdır.

Parti İçi Demokrasi

Parti içi demokrasi Marksist bir partinin yaşam suyudur. Parti içi demokrasi demokratik-merkeziyetçiliğin “demokrasi” değeri yönünün yoğunlaşmış bir ifadesidir ve parti içi demokrasiyi iyileştirmek partinin tümünde mücadele ve çalışma coşkusunu arttırmaktadır. Demokrasi olmadan, ne sosyalizm olacaktır ne de sosyalist modernleşme- bu sosyalist-komünist hareketin uzun mücadeleleri içinde ulaştığı bilimsel bir sonuçtur. Sosyalist demokrasinin özü, halkın ülkenin efendisi olabilmesidir, mümkün olan en geniş demokrasi olarak sosyalist demokrasi burjuva demokراسیinden temelden farklıdır, aynı zamanda disiplin ve düzene önem vermeyen anarşizme de tamamen karşıdır. Demokratik kültürün tarihsel olarak zayıf konumda olduğu ülkelerde parti içi demokراسide sağlanan aşamalar o ülkelerde halk içindeki demokراسisinin kurulması ve geliştirilmesinde kesinlikle önemli, örnek ve yönlendirici bir rol oynayabilir. Kanımca aynı zamanda bu belirli şartlar altında sosyalist bir toplumda, sosyalist demokrasi ve sosyalist bir politik ortamın inşası için de önemli bir başlangıç noktası olabilir. Dolayısıyla parti içi demokrasi, her seviyede, her yönden ve her türlü yolla geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir. Parti içi demokrasi aynı zamanda parti örgütlerinin işlev ve yetkilerinin düzenlenmesinde ve parti üyelerinin hak ve ödevlerinin düzenlenmesi alanında da uygulanmalıdır. Parti üyeleri fikirlerini özgürce ifade etmek, doğruyu olgularda arama, her şeyi cesurca araştırma ve gerçeklere bağlı kalma konusunda cesaretlendirilmelidirler. Demokrasi, merkez komitesinden başlayarak partinin en alt şubesine kadar, karar verici yönetici organlarda, tüm parti toplantılarında ve parti’nin gazete ve süreli yayınlarındaki politika tartışmalarına kadar parti’nin tüm etkinliklerinde, parti içi seçimlerden, partinin yönetici kadrolarının performans değerlendirmesine kadar tüm parti genelinde tam anlamıyla geliştirilmelidir.

Demokratik karar alma süreci, bilimsel karar almanın ön şartı olduğu gibi, parti içi demokراسinin de çok önemli bir bileşenidir. Demokratik karar alma ilkesi, partinin önderlik tarzını ilgilendirmekte ve daha demokratik bir yönetim sistemi uygulamasını sağlayabilmektedir. Demokratik karar alma ilkesi, partinin tarzını hukuka saygı gösteren ve bilimsel kılmakta, ayrıca karar alma mekanizmalarını iyileştirmekte, partiye gelişkin uzmanların ve yeni üyeler kazanılmasını kolaylaştırmaktadır. Marksist bir partide özellikle yönetici organlar ve kadrolar demokratik bir çalışma tarzını teşvik etmeli, kitlelerden kitlelere şeklinde tanımlanan kitle çizgisini uygulamalı, kitlelerin yaratıcılığına tam bir biçimde saygı duymalı ve taban örgütlerinin çalışmalarında ortaya zengin deneyimlerden gecikmeksizin genellemeler çıkartmalıdırlar. Marksistler, karşıt fikirler de dâhil, toplumun tüm kesimlerinin görüşlerini dinlemelidirler. Üst düzey bir parti organı alt düzeydeki bir parti organını ilgilendiren bir konuda karar alıyorsa, bu konuda alt düzey parti örgütlenmelerinin görüşlerini dinlemelidir.

Her düzeydeki parti organının ve parti üyelerinin demokratik haklarını korumak için, parti içi demokrasi etkili bir biçimde- pratik önlemlerle-uygulanmalıdır. Parti üyelerinin parti işleri konusunda daha iyi bilgilenmelerini ve üyelerin parti işlerine daha etkin katılım gösterebilmeleri için daha fazla olanak sağlamak üzere, parti içi demokrasi ilkesi doğrultusunda somut kanallar açmak ve bunları genişletmek, büyük önem taşımaktadır. Parti'nin ilkeleri, politikaları, talimat ve kararları, alt seviyelerdeki Parti örgütlerine ve üyelere zamanında aktarılmalıdır. Önemli bir konu önce parti içerisinde tartışılmalı ve parti üyeleri en kısa sürede bu konu üzerinde haberdar edilmelidirler. Hiçbir organ veya bireyin, -Marksist bir partinin tüzüğünde belirtilmiş olan- üyelerin haklarını gasp etmesine izin verilmemelidir. Parti, üyelerinin haklarını korumak için tüzükte öngörülen kurallara uymalı ve üyelerin, haklarını kullanabilmelerini güvence altına almak için net ve somut önlemler almalıdır.

3.2.2 DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK VE “MERKEZİYETÇİLİK”

Demokrasi temeli üzerinde etkin bir merkeziyetçilik uygulaması partinin çizgisinin, ilkelerinin ve politikasının etkin olarak uygulanması için temel güvencedir. Demokrasi ve merkeziyetçilik birbirlerini tamamlayıcı olup, nitelik olarak birleşiktirler. Demokrasi olmaksızın doğru merkeziyetçilik olmadığı gibi, merkeziyetçilik olmadan da, bırakınız Parti içinde irade birliği olmasını, doğru bir çizgi, ilkeler ve politikaların oluşturulabilmesi de mümkün değildir. Merkeziyetçilik, doğru fikirlerin toplanıp onların bir ortak konsensüs oluşturacak tarzda yeniden biçimlendirilmesi ve bunun sağlanmasının ardından, doğru kararların alınması ve kararlı bir biçimde gerçekleştirilmesidir.

Partinin Merkezi Düzeydeki Yönetim Organının Otoritesi

Merkeziyetçilik için en temel ön koşul, parti merkez komitesinin yetki ve otoritesinin (saygınlığının) korunmasıdır. Bu otoritenin korunması, merkez komitesinin kararlarının hatasız ve eksiksiz gerçekleştirilmesini ve aynı zamanda merkez komitesinin verdiği kararların her düzeyde bu doğrultuda alınacak kararların-doğru yorumlanarak- biçimlendirilmesine yansıtılmasını sağlar. Partinin temel çizgisi, genel ilkeleri, genel politikası, genel hedefi ve genel durumu üzerinde etkili olacak önemli konularda tüm parti, merkez komitesine ayak uydurmalıdır. Marksist bir parti iktidar konumunda ise her düzeydeki parti örgütleri ve bütün parti üyeleri parti tüzüğüne ve ülke yasalarına uymada, örnek bir rol oynamalıdır. Yerel hükümet organları, genel durumu dikkate almalı, merkez komitesinin kararlarını ve çözümlerini tereddütsüz uygulamalı, gerçeklerin ışığında yaratıcı çalışmalar yapmalı, önemli konularda üst makamlardan talimat istemeli ve üst makamlara rapor vermelidir.

Çin'de 1980'lerdeki reform döneminden sonra yerel düzeydeki ve tabandaki temel parti örgütleri (şubeler) düzeyinde, merkeziyetçiliğin uygulanma içeriğinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik, planlı ekonomi döneminde uygulanmış olduğu gibi, yetkilerin yüksek derecede yoğunlaşmasına ve merkezileşmesine son vermiş; bunun yerine merkez komitesinin önderliğinde, yerel yönetimlerin inisiyatiflerinin tam anlamıyla ortaya çıkmasına olanak sağlamayı hedeflemiştir- bu

doğal olarak yeni bir içeriktir. Yerel organların inisiyatiflerinin geliştirilmesine olanak sağlanması için, onların merkez komitesinin önderliğini yerel gerçeklerle birleştirmeye önem vermeleri istenmektedir; yerel organlar çalışmalarında hem yerel halka, hem tüm ülke halkına karşı sorumlu tutulmaları öngörülmektedir. Merkezi Komite'nin otoritesinin güvence altına alınması demek, yerel organlara verilmiş yetkilerin geri alınması ve azaltılması olarak yorumlanmamalıdır, aksine yetki ve görevlerin mantıklı bir şekilde bölüşülmesi temelinde, hem merkezdeki organlara ve bölümlere vb. ve aynı zamanda da yerel örgütlerin inisiyatiflerinin tam anlamıyla ortaya çıkması hedeflenmelidir.

Merkezde bulunan bölümler için merkeziyetçiliğin anlamı; kendilerine merkez komitesi tarafından verilen/tanınan görev ve yetkilerin doğru bir biçimde uygulanması, eski işlev ve çalışma tarzlarını yeni reform stratejisinin gerçekleri ışığında gerçekçi bir biçimde değişikliğe tabi tutmaları anlamına gelmektedir. Bu bölümler yerel/kısmi çıkarlar ve genel çıkarlar arasındaki ilişkileri doğru bir şekilde ele almalı, makro düzeyde ekonomik düzenleme ve makro düzeyde yönetme yeteneklerini güçlendirmeli ve iyileştirmeli ve yerel ve taban örgütlerine daha iyi hizmet sağlamayı hedeflemelidirler.

Parti komiteleri ve merkezi ve yerel düzeydeki devlet organları ile önemli kitle örgütlerinin önde gelen kadroları için merkeziyetçiliğin anlamı ise, onların bilinçli bir şekilde merkezi ve yerel parti komitelerinin önderliğini kabul etmeleri anlamına gelir. Önemli konular ve sorunlar tartışılmak üzere eş düzeydeki parti komitelerine sunulmalı devlet organları ve kitle örgütleri arasında tartışılmalı ve kanun ve yönetmeliklere uygun bir şekilde halledilmelidir. İktidarda bulunan Marksist bir parti faaliyetlerini kesinlikle anayasa ve ülkenin kanunları çerçevesinde yürütmeli, tüm güçleri iyi bir biçimde organize ve koordine etmeli, tüm örgütlerin işlevlerini faal olarak yürütebilmelerini sağlamalı ve doğru bir önderlik uygulamalıdır.

Parti içini ilgilendiren önderlik sistemi bakımından merkeziyetçiliğin anlamı, iş bölümü yaklaşımı çerçevesinde bireysel sorumluluk ilkesi ile kolektif önderlik ilkesini birleştiren sisteme bağlı kalmak ve onu geliştirmek anlamına gelmektedir. İlkeleri, politikaları ve genel durumu ilgilendiren sorunlar veya önemli kadroların her hangi bir görev için önerilmeleri, atanmaları, görevden alınmaları, ödüllendirilme ya da cezalandırılmalarına merkez komitesi veya yereldeki yönetici parti komiteleri tarafından karar verilmelidir. Önemli konularda karar verilirken, her seviyedeki parti komiteleri ilkönce tam bir müzakere ve tartışma sürecine gitmeli, ardından azınlığın çoğunluğa tabi olması ilkesine uygun olarak oylamaya dayalı bir karar alınmasına çalışmalıdırlar. Hiç bir bireyin herhangi bir kolektif kararı değiştirme hakkı olmamalıdır. Herhangi bir birey ya da birkaç kişi bir karar üzerinde hemfikir olmazlar ise, onların karara çekince koymalarına izin verilmeli, fakat onlar da kararın yerine getirilmesini kayıtsız şartsız kabul etmeli ve yürürlüğe konulması kararlaştırıldığında tereddütsüz uygulamalıdırlar.

Yeni anlayışa göre, iş bölümü yaklaşımına dayalı kolektif liderlik ilkesi ve liderlerim bireysel sorumluluğu ilkesi eşit derecede önemli kavramlar olarak kabul edilmektedir. Marksist bir parti genelde, lider kadroları arasında sorumlu olma ve hesap verme ruhunu savunmalı ve liderlerin sorumluluğu başkasına yüklemeye ya da sorumluluktan kaçınmalarına karşı çıkmalıdır. Bu şekilde parti komitelerinin her bir üyesi (lideri), kolektif kararlar ve iş bölümü ilkesine uygun bir şekilde görev ve yetkilerini ciddiyetle kullanmalı, genel durumla ilgilenmeli ve kolektif liderlik içinde aktif rol almalıdır. Herhangi bir parti komitesinde, komitenin sekreteri ve diğer komite üyeleri eşit olmalıdır ve kolektif liderliği sürdürmek ve geliştirmekten öncelikle parti sekreterleri sorumlu olmalı ve demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin uygulanmasında örnek olmalıdır. Parti komitelerinin üyeleri zorlukların üstesinden gelmek ve eksiklikleri gidermek için birbirlerine güvenmeli, destek olmalı, birbirlerini anlamalı ve yardımcı olmalı ve bu şekilde önde gelen organlarda birliği güçlendirmelidirler

3.3 DEMOKRATİK- MERKEZİYETÇİLİĞİN ALTI TEMEL İLKESİ

Demokratik-merkeziyetçilik ilkesine sahip çıkılması özellikle parti tüzüğünde öngörülen demokratik-merkeziyetçilikle ilgili temel ilkelerin korunması anlamına gelmektedir. Bu temel ilkeler, Parti'nin 1928 yılındaki 6. Kongresindeki tüzükte, daha açık formüller ortaya koymasından bu yana daha da geliştirilmiş ve adım adım zenginleştirilmiştir. 16. Kongre'de kabul edilen, 2002 yılına ait mevcut tüzük, demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin altı temel ilkesini şöyle formüle etmiştir.

Demokratik- merkeziyetçiliğin birinci ilkesi: Parti üyeleri, parti örgütlerine; azınlık çoğunluğa; alt birim parti örgütlenmeleri üst birim parti örgütlenmelerine ve parti'yi oluşturan bütün örgütler ve üyeler Ulusal Kongreye ve Partinin Merkez Komitesine tabidirler.

Bu ilkeler genellikle "Dört Alanda Tabiiyet İlkesi" olarak anılmaktadır. Bu ilkeler Parti'nin Altıncı Merkez Komitesi'nin Altıncı Genel Oturumunda ortaya konulmuştur ve 1945 yılındaki Yedinci Kongre'de resmen Parti tüzüğüne eklenmiştir. "Dört Alanda Tabilik İlkesi" bazı ifade ve içerik değişikliklerine rağmen daima korunmuştur. Dört Alanda Tabilik, parti içindeki politik faaliyetlere ve iç düzene kılavuzluk etmiş ve parti içindeki ilişkileri ele almada temel standartları olarak işlev görmüştür.

"Tek tek parti üyeleri parti örgütüne tabidir" ilkesi, parti üyeleriyle parti örgütleri arasındaki ilişkileri ele almada ve partinin bütünsel bir yapı olmasını güvence altına almada önemli bir ilkedir. Parti tüzüğünde de öngörüldüğü gibi parti üyeleri; parti örgütleri tarafından benimsenmiş karar ve eylemi kabul etmeli ve uygulamalıdır. Partinin kararı ve politikasına karşı ortak görüşte olunmadığı durumda parti üyeleri karara çekince koyabilir ve bu karar veya politikayı kararlı bir biçimde uygulamak koşuluyla, görüşlerini üst seviyelerdeki Parti örgütlerine, hatta Merkez Komitesine sunabilirler. Parti üyeleri, Parti tarafından verilmiş herhangi bir işi kabul etmeli ve kendilerine partinin vermiş olduğu görevleri aktif bir

şekilde yerine getirmelidirler. Pozisyonu ne olursa olsun her parti üyesi, parti'nin bir dalında, şubesinde ya da partinin diğer özel birimlerinde yer alarak, parti örgütünün düzenli faaliyetlerine katılmalı ve parti içindeki ve dışındaki kitlelerin kendisi üzerinde gözetimini kabul etmelidir. Yönetici parti kadroları ise parti komitesi veya **yönetici parti üyelerinin oluşturdukları grup örgütleri** * tarafından düzenlenen demokratik toplantılara katılmalıdır. (Bkz Ek 2, Madde 46)

Parti örgütlerinin düzenli faaliyetlerine katılmayan ve parti içinden ve dışından olan kitlelerin denetimini kabul etmeyen ayrıcalıklı hiç bir parti üyesi olmamalıdır. Herhangi bir parti üyesi, **parti örgütü adına**, parti'nin mevcut kararlarının kapsamı dışında önemli bir konuda görüşler bildirmek istemesi durumunda görüşlerin içeriğinin önceden tartışılıp kararlaştırılması için parti örgütüne ya da bu konuda bir talimat almak üzere bir üst düzeydeki parti örgütüne sunması gerekir. Konumu ne olursa olsun hiç bir parti üyesinin önemli bir konuda tek başına karar almasına izin verilmez. Acil bir durumda kaçınılmaz bir şekilde tek başına karar alınması durumunda ise, bunun hemen sonrasında, acil olarak parti örgütüne rapor edilmesi gerekir. Hiç bir lider keyfi karar alamaz ve kimse kendisini parti örgütünün üstünde göremez.

"Azınlığın çoğunluğa tabi olması", parti içinde herhangi bir konu üzerinde karar alınmasında uygulanan bir ilke olduğu gibi, ayrıca parti'nin modern bir politik örgüt olduğunun da işaretidir. Parti içinde sık sık bazı problemler üzerinde görüş ayrılığı olabilecektir. Bu durumda parti üyelerinin faaliyetlerinde eylem birliğinin sağlanması için bu ilkeye uyulması gerekir. Parti içerisinde parti üyeleri ve parti komitelerinin üyeleri tamamıyla eşittir ve hiç biri tek başına karar verme yetkisine sahip değildir. Bu, parti örgütlerinin herhangi bir önemli konu hakkında karar alırken, azınlığın çoğunluğa tabi olması ilkesine bağlı kalmalarını ve oylamaya başvurmalarını gerektirir. Azınlığın farklı görüşlerine ciddiyetle yaklaşılmalı ve hesaba katılmalıdır. Sayıları birbirine yakın olan iki grubun karşıt görüşlere sahip olmaları halinde kararlar ve oylama, konu üzerinde daha fazla araştırma, üyeler arasında bilgi alışverişi ve incelemeye olanak sağlanması için ertelenmelidir. Çok acil karar alınması gerektiği zamanlarda, çoğunluk kararına göre davranılmalıdır. Özel koşullar altında tartışma ve farklılık hüküm verilmesi için, bir üst düzeydeki parti örgütüne rapor edilebilir. Marksist partilerde doğru kararların alınması, yanlışların önlenmesi ve parti içinde dayanışmanın teşvik edilmesi için, bu yöntem oldukça önemlidir.

"Alt birim parti örgütleri üst birim parti örgütlerine tabidir." ilkesi, alt birim parti örgütleri ile üst birim parti örgütleri arasındaki ilişkilerin düzenli bir şekilde sürdürülmesi için gerekli olan bir ilkedir. Bu ilke gereğince alt birim parti örgütleri,

* Bu örgüt tipi çeşitli büyük ekonomik işletmelerde; devlet dairelerinde, araştırma kurumlarında (örneğin bir yayın organı/gazete veya üniversite de olabilir) kurulmaktadır. Buna göre üst düzey yöneticiler ve uzmanlar arasında parti üyesi olanlar "bir grup parti örgütü" olarak örgütlenmekte ve o kurumun veya işletmenin yönetimini parti politikaları çerçevesinde etkileyerek yönlendirmeye çalışmaktadırlar. Tabii ki o kurumda veya işletmede çalışan diğer partililer farklı tipte ve farklı işlevleri üstlenen örgütler içinde çalışmalar sürdürmekte, bir şube örgütü veya temel/tabana örgütü bulunmaktadır.

üst birim parti örgütlerinin kararlarını sıkı bir şekilde uygulamalıdır. Alt birim parti örgütleri, üst birim parti örgütleri tarafından alınan bir kararın kendi yerelliklerindeki veya bölümlerindeki özgül koşullara uymadığını düşünmeleri halinde, kararda değişiklik talep etme hakkına sahip olmalıdır. Eğer üst birim parti örgütü kararlarında ısrar ederlerse, alt birim parti örgütleri, bu kararı yerine getirmeli ve görüş farklılıklarını kamuoyunda açıkça dile getirmekten kaçınmalıdırlar; ancak daha da yukarıdaki bir üst birim parti örgütüne rapor etme hakları saklıdır ve bu hakkı kullanabilirler. Elbette ki, alt birim parti örgütlerinin, üst birim parti örgütlerinin kararlarını tereddütsüz kabul etmeleri ve uygulamaları, alt birimdeki parti örgütü üyelerinin (tek tek üyeler kastediliyor) üst birimdeki parti örgütlerinin üyelerine itaat etmesi gerektiği anlamına gelmez. Genel olarak normal koşullar altında, her düzeydeki önde gelen üst birim parti örgütleri, alt birim parti örgütlerini ilgilendiren önemli konular üzerine karar alırken, alt birim parti örgütlerinden görüşler istemesi gerekir. Alt birim parti örgütlerinin yetki ve görevlerini olağan bir şekilde kullanabilmelerini ve çalışmalarını sağlamak için tedbirler alınmalıdır. Özel durumlar haricinde üst parti organları, alt birim parti örgütleri tarafından ele alınması gereken konulara müdahale etmemelidirler.

“Parti’yi oluşturan tüm örgütlerin ve Parti üyelerinin Ulusal Kongre’ye ve Parti Merkez Komite’sine tabi olmaları” ilkesi partiyi oluşturan örgütler ile merkez komitesi arasındaki ilişkileri düzenleyen ilkedir. Kongre, en üst iktidar organıdır ve parti’nin tüm çizgisini, ilkelerini ve politikalarını üretmekten sorumludur. Kongre’nin oturum halinde olmadığı zamanlarda merkez komitesi onun kararlarını uygular; parti’nin tüm çalışmalarını yönlendirir ve dış ilişkilerde partiyi temsil eder.

Parti inşası konusu üzerinde çalışan araştırmacılar, genelde, “Ulusal Kongreye ve parti merkez komitesine tabi olma” kuralını şöyle yorumlamaktadırlar: “bu kuralın arkasındaki düşünce aslında öncelikle Ulusal Kongre tarafından benimsenmiş önemli kararların kabul edilmesi anlamına gelmektedir, çünkü kongre merkez komitesine ideolojik ve örgütsel olarak ve eylemde ayak uydurmak açısından birincil araç konumundadır”. Fakat gerçek parti yaşamında, parti’yi oluşturan tüm örgütler ve parti üyeleri merkez komitesine ve Ulusal Kongre’ye tabidirler.

Dört Alanda Tabiiyet ilkeleri, kendi aralarında birbirleriyle ilişkilidir. Bunlar arasında “azınlığın çoğunluğa tabi olması” ilkesi, diğer üç ilkenin kendisinden türediği temel bir ilkedir. “Parti’yi oluşturan tüm örgütlerin ve Parti üyelerinin Ulusal Kongre’ye ve Merkez Komite’ye tabi olmaları” ilkesi ise, Dört Tabiiyet’in özü, diğer üç ilkenin amacı/hedefi ve partinin birlik ve dayanışmasının temel güvencesidir.

Demokratik -merkeziyetçiliğin ikinci ilkesi: Partinin her düzeydeki önde gelen organları- bunlar tarafından görevlendirilen temsilciler ve parti dışı örgüt, kurum ve kuruluşlardaki önde gelen parti üyelerinin oluşturdukları grup örgütleri hariç- seçimle işbaşına gelirler.

Seçim sistemi modern politik ve toplumsal örgütlenmelerin başlıca özelliklerinden biridir. Marksist partiler seçim sistemini daima, parti içi demokrasinin

gerçekleşmesinin başlıca işareti ve temel şartı ve azınlığın çoğunluğa tabi olmasının bir ifadesi olarak kabul etmişlerdir. Parti içinde seçim sisteminin uygulanmasının özü saflardaki parti üyelerinin iradelerine saygı göstermek ve parti üyelerine doğrudan ya da dolaylı olarak parti işlerini yönetme hakkını tanımaktır.

Seçim ve Rekabet Yöntemleri ve Aday Listeleri

İlk kongresinden itibaren ÇKP, partinin her düzeyde önde gelen organlarının seçimle işbaşına gelmelerini şart koşmuştur. 1945 yılında Yedinci Kongre'de kabul edilen tüzükte ilk kez seçim yöntemleri açıkça yer almıştır- gizli oy verme veya oylama. 1987'deki On üçüncü kongreye sunulan raporda, parti tarihinde ilk kez parti içinde seçim sisteminin düzeltilerek geliştirilmesi ve adayların belirlenmesi prosedürünün ve seçimler sürecinde adaylar arasında rekabet yöntemlerinin daha açık ve net hale getirilmesi gerektiğine işaret edilmiştir.Rapor:

“Parti'nin, her düzeyde yaptığı Parti kongrelerinde, tabandaki parti örgütlerinin üye ve sekreterlerinin belirlenmesinde, yerel parti kongrelerinde ve komitelerdeki daimi komite üyelerinin belirlenmesinde ve Parti Merkez Komitesi'nin üyelerinin seçimlerinde rekabetçi seçim yönteminin kapsamının genişletmesi” gerektiğini savunmuştur.

Partinin bugünkü mevcut tüzüğü bu konuda şunları öngörmektedir: “Her düzeydeki parti kongresi delegelerinin ve parti komiteleri üyelerinin seçimi, seçmenlerin iradesini yansıtmalıdır. Seçimler gizli oyla yapılır. Aday listeleri, üzerinde müzakere edilmesi ve tartışılması için, parti örgütlerine ve seçmenlere sunulacaktır. Aday sayısının seçilecek kişilerin sayısından fazla olduğu durumlarda, resmi seçim prosedürü ya doğrudan uygulanabilir, ya da bir ön seçim yöntemi ile resmi seçime katılacak adayların listesi belirlenebilir. Seçmenlerin adaylar hakkında araştırma yapma, adayın bir başkasıyla değiştirilmesini talep etme veya adayı reddetme hakkına sahiptirler. Hiç bir örgüt veya kimse, herhangi bir kişiyi bir adayı seçmeye veya seçmemeye zorlayamaz.”

Parti kongrelerinin seçimlerinden veya genel üye toplantılarından önce dikkatli bir değerlendirme ve tam müzakere temelinde dikkatle hazırlanan aday listesi belirlenmesi yöntemi seçimlerin gerçekten demokratik-merkeziyetçilik ilkesini, seçmenlerin iradesini yansıtmasını sağlamaktadır ve parti çalışmalarına uygun bir yöntemdir. Aksi takdirde, seçimin ciddiyetini sağlamak ve seçmenlerin iradesini merkezileştirmek mümkün olamayacaktır. Marksist partilerde öncesinde yapılacak hazırlık çalışmaları ile uygun bir aday listesinin oluşturulması seçim sürecinin önemli bir halkasıdır. Rekabetçi seçim yöntemi de seçmenlerin en uygun gördükleri adayı seçmelerini ve seçmenlerin iradesinin daha iyi bir şekilde yansıtılmasını sağlayabilir ve bu özellikle parti-içi demokrasisinin gelişmesi açısından olumlu bir yöntemdir.

Ayrıca 2002 yılındaki Parti Tüzüğü, bu konularda olası ihlaller ve sorunlar hakkında belirgin hükümler getirmiş ve düzenleyici önemler belirlemiştir: “Eğer, yerel düzeyde parti kongrelerinin veya ilk/tabana düzeyindeki parti kongrelerinin delege belirlenmesi ve seçiminde tüzük ihlalleri ortaya çıkarsa bir üst düzeydeki

parti komitesi, soruşturma ve doğrulama işleminden sonra seçimin geçersizliğini açıkça ilan eder ve uygun önlemleri alır. Seçim sonuçlarının resmen açıklanmasından ve uygulamaya sokulmasından önce delege seçim sonuçları kontrol ve onay için bir üst parti komitesine rapor edilmelidir.”

Parti tüzüğü, seçim yönteminin kullanılmadığı durumlar için de açık ve kesin hükümler getirmektedir: “Yeni bir parti örgütünün oluşturulmasına veya mevcut bir parti örgütünün feshedilmesine, bir üst parti örgütüne karar verilir. Herhangi bir düzeydeki yerel bir parti örgütünün kongresi veya ilk seviyedeki/ tabandaki bir parti örgütünün kongresinin toplantı süreci içinde olmadığı hallerde bir üst düzeydeki parti organı gerekli gördüğü takdirde, bahse konu örgütün sorumlu düzeydeki üyelerini değiştirebilir ya da bu örgütlere sorumlular tayin edebilir. Parti Merkez Komitesi, her düzeydeki yerel Parti komitelerine temsilci organlarını gönderebilir.”

Demokratik-merkeziyetçiliğin üçüncü ilkesi: Parti’nin en üst düzey yönetim organı, Ulusal Kongre ve onun tarafından seçilen Merkez komitesidir. Yerel Parti örgütlerinin yönetici organları, kendi düzeylerindeki parti kongreleri ve kongreler tarafından seçilen parti komiteleridir. Parti komiteleri kendi düzeylerindeki parti kongrelerine karşı sorumludurlar ve yaptıkları çalışmaları onlara rapor ederler.

Parti, İkinci Kongresinden itibaren yönetici önderlik organlar hakkında net açıklamalar yapmış ve bunların görev ve yetkilerini tanımlamıştır. Parti’nin en yüksek yetkili iktidar organının dört görevi ve yetkileri ilk kez, Beşinci kongrede kabul edilen tüzükte yer almıştır. İlk kez Yedinci Kongre tarafından benimsenen tüzükte de Ulusal Kongre ve onun görev ve yetkilerinin içeriği belirtilmiştir. On ikinci Kongre’de kabul edilen tüzükte ise parti Ulusal Kongresi’nin görev ve yetkileri altı başlıkta sınıflandırılmıştır. Son olarak, 2002’deki 16. Kongre tarafından kabul edilen tüzükte de partinin Ulusal Kongresi’nin görev ve yetkileri şu şekilde formüle edilmiştir : “Kongre Merkez Komitesi’nin raporlarını dinlemek ve incelemek; Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonunun raporlarını dinlemek ve incelemek; Parti ile ilgili önemli sorunları tartışmak ve kararlar almak; parti tüzüğünü değiştirmek; Merkez Komitesini ve **Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonu**’nu seçmek”.

Parti’nin önderlik sistemine ilişkin bu hükümler, özellikle de en üst iktidar organı olan Parti Ulusal Kongresi’nin statüsü, görev ve yetkilerine ilişkin olan hükümler demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanmasında önemli bir güvencedir ve tüm parti üyelerinin demokratik haklarını yansıtmaktadır. Bu hükümler aynı zamanda örgütsel olarak “Parti’yi oluşturan seçilmiş tüm örgütler ve parti üyeleri, Ulusal Kongre’ye ve Merkez Komite’ye tabidir” ilkesini güvence altına almakta ve demokratik-merkeziyetçilikte “merkeziyetçilik” yönünü yansıtmaktadırlar.

Demokratik-merkeziyetçiliğin dördüncü ilkesi: Üst düzeydeki parti örgütleri daha alt düzeydeki parti örgütlerinin ve sıradan parti üyelerinin görüşlerine sürekli kulak vermeli ve onların gündeme getirdikleri sorunları, zamanında

çözmelidirler. Alt düzeydeki parti örgütleri çalışmalarını üst düzeydeki parti örgütlerine rapor etmeli ve onlardan talimatlar talep etmeli; aynı zamanda kendi yetkileri dâhilindeki konuları bağımsız ve makul bir şekilde ele almalıdırlar. Üst ve alt düzey parti örgütleri, aralarında bilgi alışverişi yapmalı ve birbirlerini desteklemeli ve birbirlerini denetlemelidirler. Her düzeydeki parti örgütleri, parti üyelerini parti işleri hakkında daha fazla bilgilendirmeyi ve onların parti işlerine katılmalarına daha çok fırsatlar sağlamayı öngören tüzük kurallara uygun şekilde parti işlerinde şeffaflığı arttırmalıdırlar.

Dördüncü ilke “ Alt birim parti örgütleri üst birim parti örgütlerine tabidir.” ilkesine yeni ve önemli tamamlayıcı bir destek sağlamaktadır ve aynı zamanda alt birim parti örgütleri ve üst birim parti örgütleri arasındaki ilişkinin ele alınmasında temel kuraldır. Dördüncü ilke, bir yandan, üst birim parti örgütlerini demokratik ruha çağırmakta ve onların alt birim parti örgütlerine karşı olan yükümlülüklerine işaret etmektedir; diğer yandan da alt birim parti örgütleri için, pratik çalışmalarda ve bunların üst birim parti örgütlerine karşı yükümleri açısından merkeziyetçilik ruhuna işaret etmektedir.

Dördüncü ilke alt ve üst birim örgütlerinin daha koordineli ve uyumlu çalışmasını sağlar ve onların etkinliklerini arttırmaktadır. Onlar arasında karşılıklı güven, karşılıklı yardımlaşma ve karşılıklı denetimi teşvik etmektedir. Bunun da ötesinde, bu ilke üst parti örgütlerinin, parti saflarındaki tüm üyelerin görüşlerini sürekli olarak dikkate almalarını öngörür. Bu anlayış; parti işlerinde açıklık ve şeffaflığı olumlu yönde etkileyecek ve partinin önderlik sistemini daha demokratik, hukuka dayalı ve bilimsel hale getirecektir; böylece parti örgütlerinin kendilerin seçen parti üyelerinin bilgeliklerini toparlamalarına ve onların düşüncelerinden yararlanmalarına yardım edecektir.

Demokratik-merkeziyetçiliğin beşinci ilkesi: Her düzeydeki parti komitesi, işbölümü temelinde, kolektif liderlik ilkesini bireysel sorumluluk alma ilkesi ile birleştirme tarzı ile çalışmalıdır. Bir önderlik sistemi olan “parti komitesi sistemi” ya da “iş bölümü temelinde kolektif liderlik ilkesini bireysel sorumluluk alma ilkesi ile birleştirme tarzı” ilk kez Lenin’in döneminde Marksist partilerin önderlik sisteminin bir ilkesi olarak kabul edilmiştir. Yeni demokratik devrim süreci boyunca ÇKP, Lenin’in bu konu hakkındaki açıklamalarını değerlendirerek uygulamaya sokmuş ve “parti komitesi sisteminin” işleyiş biçimleri hakkında açık kurallar getirmiştir. Bu sisteme göre tüm önemli konular parti komiteleri tarafından tartışıldıktan sonra, kolektif önderlik, demokratik-merkeziyetçilik ve aynı zamanda komite üyeleri arasındaki bireysel görüş alışverişi ilkelerine göre kararlaştırılmalı ve komite kararları sadece toplantılarda alınmalıdır parti komitesinin üyeleri, işlev ve yetkilerini, kolektif olarak alınmış kararlara ve iş bölümüne uygun bir şekilde canla başla uygulamalıdır.

1956 yılında Yedinci Kongre’de kararlaştırılan tüzükte bu konuda şunlar kabul edilmiştir: “Her düzeydeki parti örgütleri, kolektif liderlik ilkesini bireysel sorumluluk ilkesi birleştirme yaklaşımıyla göre görev yaparlar. Bireylerin rolüne tam önem verilirken aynı zamanda bütün önemli konular, kolektif bir şekilde

karara bağlanmalıdır.” 12. Kongre'den sonra benimsenen tüzükler, bu anlayışı daha da geliştirmişlerdir. 2002'deki 16.Kongre'de parti “Bütün önemli konular, kolektif liderlik ilkesi, demokratik-merkeziyetçilik, komite üyeleri arasında bireysel danışmalar yapılarak ve kararların toplantılarda alınması ilkelerine uygun olarak Parti komiteleri tarafından karara bağlanacaktır” şeklinde daha net bir formülasyonu kabul ederek bu ilkeyi açmıştır.

Marksist Partilerde “kolektif liderlik ilkesi” partinin önderlik sisteminin en önemli ilkesi ve temel sistemidir; Marksist bir parti ancak kolektif önderlik ilkesine dayanarak mevcut durumu daha doğru bir şekilde analiz edebilir, doğru kararlar alabilir ve hatalardan kaçınabilir.

Büyük bir amaç için çalışan ve karmaşık koşullar altında çeşitli karmaşık sorunlarla başa çıkmak zorunda olan bir Marksist işçi partisi için bireysel bilgeliği ve yetenek hiçbir zaman yeterli olamayacaktır; bu partiler muhalefette ve iktidarda üyelerin yeteneklerini ve çabalarını bir pota içinde eritmek ve kolektif liderlik ilkesine dayanmak durumundadırlar.

“Demokratik-merkeziyetçilik” kolektif liderlik ilkesinin dayandığı kök yaklaşımdır. Bir Marksist partide en doğru kararları kolektif tartışmalar içinde oluşabilir. Bir parti ancak ve ancak ortak kolektif aklı kullanarak ve demokrasinin tam anlamıyla uygulanması temelinde tüm yararlı fikirleri benimseyerek, geniş kaynakları harekete geçirmiş olabilir, yaptığı işte kararlı olabilir ve bilimsel kararlar alabilir. Parti komitesinin herhangi bir üyesi, önemli konular hakkında karar verme ve kararın oluşmasına katılma yetkisine sahip olmalıdır.

Yönetici komite üyeleri arasında belirli bir sorun (karar) hakkında“ karşılıklı bireysel görüş alışverişleri” yapılabilmesi gerekli olan bir ilişki ve bilimsel kararlar oluşturmak açısından başlıca yöntemlerden biridir. Yönetici organların üyeleri, toplantılarının öncesinde ilkelere bağlı kalmak ve pragmatik yaklaşmak koşuluyla görüş ayrılıklarını gidermek ve belirli bir konsensüs oluşturmak yoluyla beyin fırtınasına benzer yöntemleri de kullanarak alınacak kararlar için en iyi öneriyi bulmak için fikir alış verişini yapmalıdırlar. Bu yöntem ve uygulamalar demokrasiyi teşvik etmek, görüş birliğini zenginleştirmek ve parti içinde birlik ve dayanışmayı sağlamak için oldukça olumlu sonuçlar vermektedir.

“Kararların Toplantılarda Alınması” ilkesi kolektif liderliği gerçekleştirmenin önemli parçalarından biridir. Tüzükte ve parti yönetmeliklerinde öngörüldüğü gibi, prosedür bakımından kararların resmi toplantılarda alınması, demokrasiyi ve merkeziyetçiliği yansıtan adil ve eşitlikçi bir yaklaşımdır ve bilimsel ve standart kararlar almayı güvence altına almaktadır. Buradaki “ toplantılar” terimi esas olarak parti komitelerinin ve onların daimi komiteleri tarafından yapılan toplantıları kastetmektedir.

Hangi toplantılarda, hangi yollarla (seçim vb.) hangi konularda karar alınması doğrudur? sorusu önemli bir konudur. Marksist parti bu sorunu netleştirmek için uygulanabilir prosedür kuralları formüle etmeli ve sıkı bir şekilde buna

uymalıdır. Parti, resmi toplantılar ile kısa gayri resmi toplantıları birbirine karıştırmamalı ya da önemli konular üzerinde sözlü kararlar almamalıdır.

Demokratik-merkeziyetçiliğin altıncı ilkesi: Marksist bir parti, her türlü biçimde ortaya çıkabilecek kişilik kültürünü yasaklamalıdır. Bu ilke parti liderlerinin, parti ve halk tarafından gözetim ve denetime tabi tutulmasını güvence altına almak için gereklidir ve özellikle geleneksel ataerkil hiyerarşik kültürün yoğun olduğu ve demokrasi ve sivil toplum tarihi zayıf ülkelerdeki Marksist partiler açısından oldukça önemlidir. Aynı zamanda parti ve halkın çıkarlarını temsil eden tüm liderlerin prestiji takdir edilmeli ve liderler onurlandırılmalıdır.

Lenin ve Kişi Kültü Sorunu

Marksist partilerde kişilik kültürü bir liderin fazlaca hayranlık beslenmesi, övülmesi ve bu liderin bireysel rolünün abartılmasıyla ortaya çıkmaktadır, böylece bir lidere olan güven ve bağlılık, kolektife duyulan güven ve bağlılığı aşar ve insanlar lidere körü körüne sorgulamaksızın itaat eden duruma gelirler. Doğal olarak bu davranış tarihsel sürecin idealist algılanmasının bir ifadesidir. Kişi kültürü, sıradan parti üyelerinin ve hatta halkın rolünün küçümsemesine ve hatta inkâr edilmesine yol açar; Marksist partilerde kolektif önderlik sistemini önemsizleştirmekte ve demokratik-merkeziyetçilik ilkesine zarar vermektedir. Bu durum, liderlerin keyfi kararlar almalarına veya ataerkil tavır takınmalarına ve siyasi faaliyetlerin anormal bir nitelik kazanmasına neden olur.

Lenin'in parti inşa teorisinin dikkat çeken özelliği bu teoride önderlik sisteminin çeşitli bileşenleri arasında net bir ayrım yapılmasıdır, liderlerin otoritesinin korunmasına önem verilirken ile kişilik kültürüne karşı özel bir dikkat gösterilmiş, Marksist partilerin gücünün kolektif yapılarından geldiği ve kitlelerin tarihin ve olayların gelişmesinde asıl rolü oynadığı düşüncesi vurgulanmıştır. Bu düşünceler özellikle Lenin'in tarihte bireylerin rolünün mutlaklaştıran Narodnik-halkçı düşüncelere karşı mücadelesinde zenginleşmiştir, Lenin liderler, partiler, sınıflar ve kitleler arasındaki ilişkilerin doğru ele alındığı birçok derinlikli çalışma ile göze çarpmaktadır.

Ancak Marx ve Lenin'in bu olumlu birikimlerine karşın hem uluslararası komünist hareketin hem de ÇKP'nin tarihinde, sosyalizmin amaç ve değerlerine, Marksist Partinin imajına ciddi zarar veren kişilik kültürü olayları tanıklık etmiştir. İktidara gelmeden önce ÇKP açık bir biçimde kararlar alarak parti içinde bireylerin rolünün abartılmasına ve bireylerin fazlaca öne çıkarılarak yüceltilmesine karşı çıkmaktaydı. Fakat bu kararlar tüzüklere yansıtılmamıştı. Parti, 1956 yılında yapılan 8. Kongresinde bu ilkeye dikkat çekti fakat tüzüğe yine ilave etmedi. 1978'de 11.Merkez Komite'nin 3. Genel Oturumundan sonra açılan yeni dönemde, ÇKP tarihten ders çıkartarak, uluslararası komünist hareketin ve ÇKP'nin tarihindeki dersler ışığında ilk kez 1982'deki 12. Kongre'de, "Partide her türlü kişilik kültürü yasaklanır" ibaresini resmen tüzük maddelerine eklemiştir.

Tüzükteki bu formülasyon demokratik-merkeziyetçilik ilkesini tamamlamakta ve partinin tek tek liderleri ile kolektif liderlik arasında ve parti liderleri ile

sıradan parti üyeleri arasındaki ilişkinin doğru olarak ele alınması açısından büyük önem taşımaktadır. Demokratik-merkeziyetçiliğin altıncı ilkesi parti içinde politik faaliyetlerin olağan ve normal biçimler içinde yürütülmesini ve Marksist bir partinin en üst yönetici organlarının iyileştirilmesi-bu açıdan denetlenmesi açısından oldukça anlamlıdır.

Sonuçlar:

ÇKP'nin uyguladığı demokratik-merkeziyetçiliğin yukarıda ele aldığımız 6 ilkesi, kendi içlerinde bağlantılı ve birbirini tamamlar niteliktedir. Özetlersem, birinci ilke, tüm partinin demokrasi temeli üzerinde bir bütünsellik oluşturduğunu vurgulamaktadır. İkinci ilke, seçim sisteminin parti-içi demokrasi için önemli bir işaret ve temel gereklilik olduğunu vurgulamaktadır. Üçüncü ilke, parti kongreleri sistemini düzenlemekte ve aynı düzeydeki yönetici parti organları arasındaki yatay ilişkilerin altını çizer. Dördüncü ilke, üst parti örgütleri ile alt parti örgütleri arasındaki olumlu dikey ilişkilerin altını çizmektedir. Beşinci ilke, Marksist bir partideki önderlik sisteminin en önemli en temel karakterine ışık tutulmaktadır. Altıncı ilke ise, bir anlamda beşinci ilkeyi tamamlamakta partinin tek tek liderleri ile kolektif liderlik arasındaki ve aynı zamanda partinin tek tek liderleri ile sıradan üyeler arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Böylece bu 6 ilke, demokratik-merkeziyetçiliği bir bütün olarak yansıtmaktadır.

3.4 MARKSİST PARTİDE DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK UYGULAMASININ İYİLEŞTİRİLMESİ

Marksist partilerin temel örgütsel ilkesi ve sistemi olarak demokratik-merkeziyetçilik ilkesi uzun bir tarihsel süreç içinde sınavlardan geçmiş ve pratik mücadeleler içinde geliştirilmiştir. Yeni ve sürekli değişen koşullar altında demokratik-merkeziyetçiliği korumak ve iyileştirmek için teorik alanda olduğu gibi pratik alanda da çabalar yürütülmesini gerektirmektedir. Bu alanda Marksist parti inşası teorileri üzerinde çalışan araştırmacılara da önemli görevler düşmektedir.

3.4.1 TARİHTE ORTAYA ÇIKAN ÇEŞİTLİ HATALI UYGULAMALAR VE NEDENLERİ

Marksist partilerin tarihi boyunca, demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanmasında ciddi hatalar ve sapmalar ortaya çıkmıştır. Bu aksaklıklar özellikle 1980'lerin sonlarında uluslar arası sosyalist/komünist hareketin ciddi sorunlarla yüz yüze kaldığı koşullarda suyun yüzüne çıkmıştır ve Çin'de de ciddi hataların ortaya çıkmış olduğu gerçeği ÇKP'nin de bu genel sorunun dışında olmadığını göstermektedir. Bu nedenle bazı insanlar, Marksist proletarya partilerin demokratik-merkeziyetçilik ilkesini devam ettirip ettirmemeleri gerektiği konusunda şüphe duymaya başladılar. 1980'lerde Çin'in sosyalist pazar ekonomisini kurup geliştirmeye başlamasından bu yana geçen süreç içinde ülkedeki sosyal ve ekonomik hayat oldukça çoğulcu bir yapı kazanmıştır. Bu süreç içinde ülkedeki bazı parti üyeleri de bu ilkeyi koruyup korumama konusunda kafa karışıklığı yaşamıştı. Bu yeni olgular ve düşünsel karmaşa demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanması açısından çeşitli ölçülerde önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu sorun hakkındaki bir değerlendirme yapmak yararlı olacaktır.

ÇKP açısından demokratik-merkeziyetçilik güncelliğini yitirmiş midir? Bazıları bu ilkenin partinin kolektif ve birleşik önderliğine gereksinim olan devrimci savaşlar döneminin ve 1980'lere kadar süren planlı ekonomi döneminin bir ürünü olduğuna inanmaktadır. Bu görüşe göre o günlerde demokratik-merkeziyetçilik ilkesi, büyük ve zorlu mücadeleleri başarmak ve halkın tüm güçlerinin birleştirilmesi adına gerekli ve kullanışlı olmuştur. Fakat sosyalist pazar ekonomisinde bu ilke ve sistem, gerçekçi değerini ve güncelliğini yitirmiştir ve mevcut ekonomik ve politik sisteme uymamaktadır. Böylece partinin kademeli olarak bu ilkeyi hafifletmesi ve sonunda terk etmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Demokratik-merkeziyetçilik sosyalist pazar ekonomisi ile çelişmekte midir? Demokrasinin daha yüksek maliyetli bir uygulama ve zaman kaybına mal olduğunu; Bazıları, pazar ekonomisinin halkın inisiyatifini gerektirdiğini, yerel yönetimlerin ve büyük kamu işletmelerinin öz-yönetim (yerinden-yönetim) tarzını uygulayabilmesi, işletmelerin yüksek verimlilik ve yüksek getiriler elde etmesi gerektiğini ileri sürmektedir: bu kişilere göre demokrasi daha yüksek maliyetli bir uygulamadır ve zaman kaybına mal olmaktadır. Bunlara göre demokratik-merkeziyetçiliğin ilke ve prosedürlerinin devam ettirilmesi halinde, bu verimlilik ve getiriye olumsuz şekilde etkileyecek, hatta ekonomik kalkınmayı kısıtlayacaktır. Bu yüzden demokratik-merkeziyetçiliğin, sosyalist pazar ekonomisine uyum sağlayamayacağı ve sosyalist pazar ekonomisi ile birlikte yürüyemeyeceği sonucuna varmaktadırlar.

Peki demokrasi ile merkeziyetçilik birbiriyle çelişmekte midir? Bazıları, pazar ekonomisinin, pazarı güçlendirmek amacıyla yetkilerin âdemi-merkeziyetçileşmesini vurguladığını öne sürmektedirler; böylelikle demokrasinin daha fazla öne çıkması gerekmektedir. Öte yandan bazıları da makro-ekonomik kontroller olmaksızın pazar ekonomisinin yeterince düzgün işleyemeyeceğini, çünkü bazı yerel yönetim karar vericileri ve işletmeler hükümet politikalarının etkisini ve hedeflerini etkisizleştirmektedir ya da hükümetin makro politikalarını göz ardı etmektedirler; onların bu davranışları ekonomik faaliyetlerde kaosa yol açmaktadır; bu nedenle bazıları da merkeziyetçiliğin veya makro ekonomik kontrol ve düzenlemelerin daha fazla dikkate alınması gerektiğini düşünmektedirler. Bu iki görüşün de iyi niyetli olduğunu düşünebiliriz fakat aslında bu iki görüş de demokrasiyi, merkeziyetçiliğin karşıtı olarak ele alıyorlar; oysa bu ikisi demokrasi ve merkeziyetçilik birbirlerinden vazgeçememektedirler.

Önerilen **yürütme başkanının sorumluluk alması sistemi** demokratik-merkeziyetçilik sisteminin yerini alabilir mi? Bazıları, demokratik-merkeziyetçilik çerçevesinde uzun yıllar yürüttüğümüz parti komiteleri sisteminin modern karar alma mekanizmasına uygun olmadığını savunmaktadırlar. Bunlar, **yürütme başkanının sorumluluk alması sistemi** liderlerin otoritesini daha yararlı bir biçimde teşvik edeceğini, yönetme açısından daha etkili ve daha etkili bir karar alma mekanizmasına sahip olduğunu için uygun olduğunu düşünmektedir. Bunun için demokratik-merkeziyetçiliğin yerini **yürütme başkanının sorumluluk alması sisteminin** alması gerektiğinin öneriyorlar.

Kanımca yukarıdaki yanlış anlamaların esas nedenleri şunlardır; ilk olarak geçmişte uygulamada ortaya çıkan bazı hatalar demokratik-merkeziyetçiliğe atfedilmektedir; aksaklıkların, oysa bu sorunların bizzat Marksist demokratik-merkeziyetçilik ilkelerinin çarpıtılması ve kötüye kullanılmalarından kaynaklandığı göz ardı edilmektedir; ikincisi, parti-içi demokrasi, demokratik-merkeziyetçilikle çelişen bir şey olarak görülmektedir. Dolayısıyla, demokratik-merkeziyetçilik uygulamasının içinde bulunduğumuz tarihi koşullar içinde değerlendirilmesi ve pazar ekonomisi koşullarında demokratik-merkeziyetçiliğin nasıl sürdürüleceği, parti inşası ve sosyalist mücadele açısından temel bir konudur.

Tarihteki Olumsuz Uygulamalar

Uluslararası komünist hareketin ve ÇKP'nin tarihine baktığımızda, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, Lenin döneminde 1920'lere kadar ve ÇKP'nin, 1935'te düzenlenen Zunyi toplantısından 1950'lere kadar kendi içlerinde demokratik-merkeziyetçiliği uygulamakla oldukça başarılı olduklarını görebiliyoruz. Bu dönemlerde bu iki parti içindeki demokratik faaliyetlerin oldukça normal olduğunu söyleyebilirim. Ancak Sovyetler Birliği Komünist Partisinde Stalin iktidara geldiğinde ve ÇKP'de, 1950'lerin sonundan 1970'lerin sonuna kadar olan süreçte, demokratik-merkeziyetçilik ciddi şekilde zarar görmüş ve parti içi politik yaşam olağan işleyişten çıkmıştır. Kanımca bunun nedenleri şunlardır: birincisi, tarihsel koşullar bakımından Çin'in de dâhil olduğu bazı sosyalist ülkelerin geçmişteki uzun tarihsel geçmişlerine baktığımızda bunların oldukça uzun bir feodal despotizm süreci yaşamış olduklarını demokrasi geleneğinin zayıf olduğunu ve sivil toplumun da zayıf olduğunu görebiliriz. Tarihsel ataletin etkisiyle, bu ülkelerdeki işçi sınıfı partileri ülkelerinin tarihsel ve sosyal koşullarından etkilenmiş, bu yüzden parti içinde gerçek demokratik-merkeziyetçiliği uygulamamışlardır. İkinci olarak, sosyalist pratik açısından baktığımızda iktidarı ele geçiren işçi sınıfı partileri, aslında devrimci muhalefet partilerden Marksist iktidar partilerine dönüşmüşlerdir. Devrimci muhalefet mücadelelerinde, parti içerisinde merkeziyetçiliğin yüksek dozda olması gerekmektedir. Fakat sosyalist inşa aşamasına geçildiğinde bazı partiler, hâlâ eski kalıplaşmış demokratik-merkeziyetçilik anlayışına sıkıca sarılarak eski uygulama tarzını devam ettirmişlerdir. Dolayısıyla, parti içi yaşamda demokratik-merkeziyetçilik gerçek anlamda uygulanamamıştır. Üçüncüsü, sosyalizmin inşasında izlenen model açısından baktığımızda şunları söyleyebilirim Sovyetler Birliği modeli-veya Stalin modeli olarak bilinen model- öncü bir örnek olarak sosyalist ülkelerin çoğunun izlediği modeller üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuştur ve bu ülkeler inşa süreci için ileri derecede merkezileşmiş politik ve ekonomik sistemleri, karakteristik bir özellik ve vazgeçilemez yasalar olarak görmüşlerdir- Çin'de 1978'lere kadar esas olarak bazı farklılıklara karşın bu model kullanılmıştır.

Bu şekildeki sistem ve yapılar belirli bir dönem içinde nispeten ilerletici ve olumlu roller oynamalarına ve sosyalist ülkelerin henüz kuruluş aşamasında katkıda bulunmuş olmalarına rağmen siyasi ve ekonomik yaşamda aşırı merkeziyetçi uygulamalar genellikle bireylerin keyfi kararlar almalarına, kişilik kültüne, bürokratizme, parti ve devletin işlevlerinin birbirinden ayrılmaması ve iç içe geçmesine, parti - içi demokrasiyi ve ülkenin siyasi yaşamını kesinlikle tahrip edecek olgulara, aynı zamanda da gözetim ve denetim eksikliği gibi yanlış uygulamalara yol açmıştır.

Dördüncüsü, tüm işçi sınıfı partilerinin demokratik-merkeziyetçiliği temel örgütsel ilke olarak kabul etmelerine ve hatta bazı partilerin kendi uygulamalarında iyi bir çalışma tarzı ve iyi bir partileşme geleneği oluşturmalarına rağmen, maalesef bu gelenekleri ve çalışma biçimlerini sağlam bir şekilde kurumlaştıramadılar ve bu da demokratik-merkeziyetçilik uygulamalarının yerleşik sistemler haline gelmemesi anlamına gelmektedir. Bu nedenlerle demokratik-merkeziyetçilik uygulamada çarpıtıldı ve asıl özü göz ardı edildi, sempatizanlar ve hatta Marksistler arasında bile yanlış anlamalara ve kafa karışıklığına yol açtı. Yeni döneme girildiğinden bu yana ve yeni yüzyılda ÇKP sosyalist modernleşme çabalarında kayda değer başarılar elde etti. Bence bunun temel nedeni demokratik-merkeziyetçiliği yaratıcı bir biçimde uygulaması ve bu sistemi iyileştirme çabalarını sürdürmesidir.

3.4.2 DEMOKRATİK-MERKEZİYETÇİLİK UYGULAMALARININ İYİLEŞTİRİLMESİNDE ODAK NOKTASI

Partinin, sosyalist pazar ekonomik sisteminin kurulup geliştirilmesi sürecinde, demokratik-merkeziyetçiliği sürdürmesi sorunu önemli bir sorudur. Aslında, genellikle ÇKP'nin bu konuya yaklaşımı soğukkanlı ve ihtiyatlı bir yaklaşım olmuştur. 1994 yılının Eylül ayındaki On dördüncü Merkez Komite'nin Dördüncü Genel Oturumu'nda ÇKP, "Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Parti İnşasının Güçlendirilmesi Üzerine Bazı Önemli Konular Üzerine Kararı adlı bir belgeyi kabul etti. Bu kararda şöyle denilmektedir: "Sosyalist temel ekonomik sistem" (Bkz dipnot 11) ile birleştirilmiş olan sosyalist pazar ekonomisi sistemi, devletin makro düzeyde kontrolü altında, Pazar sisteminin kaynakların tahsisinde temel bir rol oynaması anlamına gelmektedir. Sosyalist pazar ekonomisini kurmak için; tüm olumlu faktörleri seferber etmeli, tüm Parti'nin ve tüm ulusun inisiyatif ve yaratıcılığına alan açmalı, geneli kapsayan bütünsel planlar yapmalı, planları adım adım ve düzenli bir biçimde koordine ederek yürütmeli, ekonominin nesnel yasalarını öğrenmeli ve pratikte uygulayabilmeli, bu çabalarımızı bütünü kapsayan bir yasal hukuk sistemiyle düzenlemeli ve güvence altına almalıyız. Partinin ve merkezi hükümetin demokratik-merkeziyetçiliğe dayalı doğru bir önderliği olmadan, bunlar gerçekleşemeyecektir. Sosyalist pazar ekonomisinin, Partinin önderliğini ve ülkenin önderlik sisteminde demokratik-merkeziyetçiliği gerektirmediği ya da demokratik-merkeziyetçiliğin bizi geriye, planlı ekonomiye doğru götürdüğü değerlendirmesi doğru değildir."¹² Bu belge, demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanmasında ortaya çıkan sorunlarla ilgili olarak ise, şuna işaret etmekteydi "parti içerisinde, özellikle önder kadrolar arasında demokratik-merkeziyetçilik konusunda eğitimi güçlendirmeli, demokratik-merkeziyetçiliğin doğru uygulanması için özel sistemler geliştirmeli ve parti içindeki siyasi faaliyetleri düzenleyen iç kuralları geliştirmeliyiz."¹³

12 Temel sosyalist sistem, üretim araçları üzerinde kamusal mülkiyetin egemen olduğu bununla birlikte değişik mülkiyet sistemlerine sahip sektörlerin bir arada bulunmasıdır; temel sosyalist sistemin ikinci özelliği bölüşümle ilgili olarak emek katkısına dayalı bölüşüm temel olmakla birlikte diğer faktör getirilerin bir arada bulunduğu bir sistemdir. Burada diğer faktör derken bazı birey ve kuruluşların sermaye geliri elde etmelerine izin verilmesidir. ÇKP Merkez Komitesi, Parti Literatürü Araştırma Merkezi: ÇKP 14. Kongresi'nden Bu Yana Önemli Seçme Belgeler, Cilt 2, s. 960. Pekin: People's Press, 1997.

13 A.g.e. s. 960-961

15. ve 16.Kongrede ve 16. Merkez Komite'nin Dördüncü Genel oturumunda ÇKP demokratik-merkeziyetçiliğin sürdürülmesi ve geliştirilmesi üzerine önemli bazı yeni yorumlamalar getirdi ve oldukça önemli tedbirler aldı. Ben okuyucuya, On birinci Merkez Komite'nin Üçüncü Genel oturumundan bu yana gerçekleşen son adımlar üzerine bir özet bazı bilgiler sunacağım.

Öncelikle parti- içi demokrasi teşvik edilmiştir; ÇKP, 2002'deki On altıncı Kongresi'nde şuna işaret etmiştir; "parti-içi demokrasi, partinin yaşam suyudur ve halk demokrasisi sisteminin ilerletilmesinde örnek ve öncü bir rol oynar." Bu yeni ifade tarzı partinin parti içi demokrasi kavramı üzerine yeni bir ilerleme kaydetmiş olduğunu belirtmektedir. ÇKP, kurumsal açıdan gelişim bakımından parti üyelerinin demokratik haklarının korunmasını, parti-içi demokrasinin ilerletilmesinin temeli olarak görmektedir ve bu yüzden, 1995 yılında (Deneme Uygulaması için)" Çin Komünist Parti Üyelerinin Haklarını Güvence Altına Alma Amaçlı Yönetmelik"adlı önemli bir belge yayımlanmıştır. 2004 yılında bu yönetmelik resmen kabul edilerek ve yürürlüğe girdi. Bu yönetmelik, parti içi demokrasi açısından kurumsal gelişimin odak noktası olarak, parti kongreleri ve parti komiteleri sistemini esas almaktadır. Belge yeni dönemde parti kongreleri sisteminin-daha çok şehir ve eyaleti kapsayacak şekilde- düzenli yıllık konferanslar şeklinde yürütülmesini önermekte ve parti kongrelerinin toplantı halinde olmadıkları zaman, delegelerin rolünü öne çıkarmak için bazı yöntemler ortaya koymaktadır. Ayrıca bu yönetmelik kolektif önderlik, demokratik- merkeziyetçilik, yönetici komite üyeleri arasında karşılıklı bireysel görüş alışverişi ve kararların toplantılarda alınması ilkelerini öne çıkararak yönetici parti komitelerinin işleyiş ve karar alma mekanizmalarını iyileştirmeyi öngörmüştür.

ÇKP, partideki seçim sistemini reforma tabi tutma ve iyileştirme için ve buna ilaveten tabandaki temel parti örgütlerinde uygulanacak doğrudan seçim sistemini genişletmek üzere, adım adım reform yapan kademeli bir gelişimi tercih etmiştir ve bu yönde adımlar bugün de devam etmektedir.

Yukarıda sözünü ettiğimiz bu yönetmelik parti işlerinde şeffaflık sorunu ile ilgili olarak da, parti örgütlerinin çalışmalarında şeffaflığı arttırmayı ve bu işler konusunda parti üyelerini daha iyi bilgilendirerek onların bu çalışmalara katılmaları açısından daha çok fırsat sağlamak için, parti içi bilgi paylaşımı ve raporlama sistemlerinin ve önemli politik kararlara ilişkin üyelerden görüş alma sisteminin kurulup ilerletilmesi çabalarını teşvik etmektedir. Kanımca, parti içi demokrasinin geliştirilmesi ile ülke çapında halk demokrasisi uygulaması arasında kaçınılmaz bir bağlantı vardır ve bu ikisi birbirlerine uygun şekilde tasarlanmalıdırlar; bu ikisi arasındaki ilişkinin doğru bir biçimde ele alınması halinde, parti-içi demokrasinin teşvik edilmesinde önemli bir ilerleme kaydedilmiş olacaktır.

İkinci olarak ÇKP Merkez Komitesi'nin yetkileri arttırılmıştır. Sosyalist pazar ekonomisi sistemini ve reform politikasını oluşturup geliştirmeye başladığından bu yana, ÇKP demokratik- merkeziyetçiliğin merkezileşme yönüne ilişkin olarak şu temel anlayışın altını çizmeye devam etmiştir: "Bütün parti ve tüm ülke, yönlendirici ideoloji, temel çizgi, ilkeler ve politikalar ve başlıca ilke sorunları üzerinde yüksek derecede bir birliğe sahip olmaya devam etmelidir. Çin geliştirmekte

olan, uçsuz bucaksız bir ülke ve büyük bir nüfusa sahip olduğundan, partimiz inşa ve reform açısından, çetin ve karmaşık görevlerle karşı karşıya bulunmaktadır. Dolayısıyla, Merkez Komitesinin yönlendirici otoritesinin muhafaza edilmesi; parti'nin toparlayıcı gücünün ve mücadele yeteneklerinin arttırılması, ulusal birliğin, etnik- ulusal dayanışmanın, toplumsal istikrarın güvence altına alınması, reform, açılım ve modernleşme stratejisinin pürüzsüzce devam ettirebilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır. Anca bu şekilde ülkede nihai olarak tüm etnik-ulusal grupları kapsayan şekilde ortaklaşa bir biçimde refah düzeyine ulaşılabilmesi; ekonomi, toplum, politik yaşam, kültür ve doğal çevrenin dengeli bir şekilde geliştirilebilmesi olanaklı olabilecektir. Parti üyelerinin örgüte, azınlığın çoğunluğa, alt örgütlerinin üst örgütlere, Parti'yi oluşturan tüm seçilmiş örgütlerin ve parti üyelerinin Kongreye ve Merkez komitesine tabi olması şeklindeki ilkelere bilinçli olarak uyulması üyelere istenen bir gerekliliktir. Merkez komitesinin otoritesinin sürdürülmesi ve kararlarının eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesi beklenir. Ayrıca her düzeydeki parti örgütlerinin ve parti üyelerinin, özellikle önder kadroların, parti disiplinine sıkı bir biçimde uymaları ve emirlere ve yasaklara aldırmaksızın kendi başlarına hareket etmelerine asla izin verilmesi beklenir”.

Üçüncü olarak, parti içi denetim ve gözetim güçlendirilmiştir. ÇKP parti içi denetim ve gözetimin iyileştirilmesini ve parti disiplininin geliştirilmesini demokratik-merkeziyetçiliğin geliştirilmesi açısından önemli bir içerik olarak görmektedir. 31 Aralık 2003'te Merkez komitesi (Deneme Uygulaması için) “Çin Komünist Partisi'nin Parti İçi Gözetim Çalışmaları Yönetmeliğini” uygulamaya sokmuştur. Böylesi bir çalışma ÇKP'nin kuruluşu ve iktidarı almasından bu yana ilk kez yapılmıştı ve aynı zamanda dünyada var olan Marksist partiler arasında da parti içi denetim ve gözetim konusunda bir ilkti. Bu yönetmelik parti içi gözetim ve denetim üzerine ayrıntılı hükümler içermekte ve partinin her düzeydeki disiplin organlarının çalışma kuralları üzerine kurallara yer vermektedir. Aynı zamanda hem yukarıdan aşağıya ve hem de aşağıdan yukarıya parti içinde gözetimi, parti dışından halkın gözetimi ile birleştirerek, güçlü bir gözetim/denetim yapısı kurmaktadır. Bu yönetmelik gözetim ile ilgili on sistem formüle etmiştir ve gözetim açısından altı başlık üzerinde üyelerin hak ve sorumlulukları somut olarak belirtilmiştir. Yönetmelikte de ön görüldüğü üzere parti içi gözetimin esas içeriği, her düzeydeki parti örgütünün ve parti üyelerinin, partinin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını doğru ve titizlikle yürütmeleri, Anayasaya ve diğer yasalara özel bir özen göstermelerini, yasalar çerçevesinde halk tarafından kendilerine verilen yetkileri doğru bir biçimde kullanmalarını ve demokratik-merkeziyetçiliğin tüm sistemlerine uymalarını sağlamaktır. Doğaldır ki, parti içi gözetimin ana hedefi partinin yönetici organları, her düzeydeki önder kadroları ve özellikle üst düzey liderler üzerinde odaklanmaktadır. Reform döneminin ve sosyalist pazar ekonomisinin yeni koşullarında parti özellikle maddi yolsuzluklara ve yetkilerin kötüye kullanılmasına karşı, kadroları arasında yasaların ve disiplinin ihlâl edilmesini önlemeye özel bir dikkat göstermelidir. Yönetmelikte “meslekleri ve pozisyonları ne olursa olsun, parti üyeleri, parti disiplinine sıkı bir biçimde uymalı ve parti örgütleri ile kitlelerin gözetimini bilinçli bir biçimde kabul etmelidirler; parti disiplini karşısında tüm parti üyelerinin eşitliği güvence altına alınmalı ve parti disiplin ihlalleri karşısında etkili cezai önlemler alınmalıdır.”

4. BÖLÜM

PARTİ İNŞASINDA YÜKSEK NİTELİKLİ BİR KADRO HAVUZU OLUŞTURMA SORUNU

GİRİŞ

Yüksek nitelikli bir kadro havuzu oluşturma sorunu, Marksist parti inşasının önemli bir ögesi ve partinin siyasi çizgisinin yaşama geçirilmesi açısından önemli bir örgütsel güvencedir. Gelişkin görev ve sorumluluklar üstlenebilecek, zorlu sınavlara göğüs gerebilecek yüksek nitelikli bir kadro havuzu oluşturmak, parti inşası açısından kritik önemde bir görevidir.

4.1 MARKSİST BİR PARTİ AÇISINDAN TEMEL BİR STRATEJİK GÖREV

Çağdaş siyasi partilerin ayırt edici özelliklerinden biri, görece kalıcı ve istikrarlı bir liderler grubuna sahip olmaları ve bu grubun merkezinde yine görece daha dar bir tepe yöneticileri grubu bulunmasıdır. Bundan dolayı, bir siyasi parti için, yüksek nitelikli kadrolardan oluşan bir parti omurgası yaratmak, bu kadroları eğitmek ve onlara uygun roller ve görevler vermek çok önemlidir. Bu özellikle Marksist proletarya partileri için daha da önemlidir.

4.1.1 MARKSİST PARTİDE KADROLAR BELİRLEYİCİDİR

Marksist partiler, her zaman gelişkin bir kadro havuzu oluşturmaya önem vermektedirler. Marx ve Engels de, Komünist Lig döneminde ve ardından gelen Birinci Enternasyonal çalışmaları döneminde işçi hareketinin omurgasını oluşturacak çok sayıda siyasi eylemciyi eğitmişler ve bu amaçla yoğun çalışmalar yürütmüşlerdir. Lenin, Rusya'daki devrim için yeni tipte bir proletarya partisi kurulmasını önerirken, profesyonel devrimcilerden oluşan bir çekirdek grubun yetiştirilmesi fikrini ortaya atmıştı. Lenin, 1917 Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra yaptığı bir konuşmada "Hızla, kaliteli ve yetenekli kadrolar arayışına girmeli, yeni kadrolar keşfetmeliyiz"¹ diyerek sorunun önemine dikkat çekmişti. Stalin de bu mesele üzerine önemli açıklamalar yapmıştır. Onun bu konuya verdiği önemi en iyi ifade eden cümle, 1935 Mayıs'ında Kızıl Ordu Akademisi'nden mezun olanlara yaptığı konuşmada yer almıştı. Bu ifade, "kadrolar her şeyi belirler" önermesi, daha sonraki dönemde tüm sosyalist örgütçülerin önem verdiği bir ilke haline gelmiştir. Konuyu bu konuda önemli çalışmalar yapmış Marksist liderlerin görüşlerini ele alarak işlemeye çalışacağım.

Liu Shaoqi, 1937 Mayıs'ında, Yen'an'daki Parti Konferansı'nda sunduğu "Beyaz Bölgeler'deki Durum Üzerine" başlıklı raporunda su ifadeyi kullanmıştı: "Bütün çalışmalar ve elde edilen olumlu değişiklikler kadrolarımıza bağlıdır. Bundan dolayı kadro sorunu partimizin en merkezi sorunudur"² diyerek konunun önemine dikkat çekmiştir. 1938 Ekim'inde partinin Altıncı Merkez Komitesi'nin Altıncı Genel oturumuna sunduğu raporunda Mao Zedung, "Politik çizgi belirlendikten sonra, kadrolar belirleyici faktör haline gelir"³ demişti.

1978 yılında partinin 11. Merkez Komitesi'nin 3. Plenumu'ndan sonraki yeni dönemde de, Deng Xiaoping, örgütsel çizgi ve kadro havuzu oluşturma sorunu üzerine oldukça önemli bazı saptamalarda bulunmuştur: "Politik bir çizgi belirlendikten sonra, onun insanlar tarafından somut olarak hayata geçirilmesi gerekir: Elde edilecek sonuç, bu çizginin onu destekleyen kadrolar tarafından mı, yoksa karşı çıkan kadrolar tarafından mı, yoksa saptadığımız bu politik çizginin orta yolcu kadrolar tarafından mı hayata geçirileceğine bağlı olarak değişecektir."⁴

1 *Lenin, Toplu Eserler*, Cilt 42, s. 392. Pekin: People's Press, 1987.

2 *Liu Shaoqi, Toplu Eserler*, Cilt 1, s. 69.

3 *Mao Zedung, Toplu Eserler*, Cilt 2, s. 526.

4 *Deng Xiaoping, Seçme Eserler*, Cilt 2, s. 191.

Deng Xiaoping, diğer bir konuşmasında ise, “doğru bir örgütsel çizgi ortaya konularak, politik çizginin ve görevlerin uygulamaya konulmasını güvence altına almak gerekir. Simdi gündemimizde olan sorun, doğru bir örgütsel çizgi ortaya koymaktır. Bu örgütsel çizgi sorununu uygun bir biçimde çözmede başarısız olursak, öte tarafta Marx ile karşılaşınca mahcup olabiliriz”⁵ diyerek konunun önemini vurgulamıştır.

Deng Xiaoping, 1992 Şubat’ında Güney Çin’e yaptığı denetleme gezisinde: “Doğru bir politik çizginin hayata geçirilmesi sorunu, doğru bir örgütsel çizgi ile güvence altına alınmalıdır [...] Diğer bir deyişle, ülkenin iç işlerini iyi idare edip edemeyeceğimiz, sosyalist yolda devam edip edemeyeceğimiz, reformlara ve açılım politikalarımıza bağlı kalıp kalamayacağımız, ekonomiyi daha hızlı geliştirip geliştiremeyeceğimiz ve uzun vadeli barışı ve istikrarı sürdürüp sürdüremeyeceğimiz gibi sorunlarda başarımızın kaderini daima insanlar belirleyecektir.”⁶ Yeni yüzyıla başlayan dönemde de ÇKP’nin liderler çekirdeğinde bulunan parti önderleri, bu stratejik görevin önemini vurgulamışlardır.

Yukarıdaki ifadelerden, Marksist liderlerin kadro sorununun partinin örgütsel çizgisi ile politik çizgisi arasındaki ilişkiler açısından değerlendirildiklerini açıkça görebilmekteyiz.

4.1.2 İKTİDARDAKİ PARTİ VE UZUN VADELİ İSTİKRAR GEREKSİNİMİ SORUNU

Kadroların Devrimcileştirilmesi:

Marksist bir partinin iktidar konumunda olduğu bir toplumda, doğal olarak kadroların kalitesi, partinin ve devletin uzun süreli istikrar gereksinimine katkıda bulunabilmektedir. Bunun da, genel olarak toplumdaki uyum ve istikrara doğrudan etkisi vardır. Bunun nedeni, yüksek niteliklere ve iyi bir çalışma tarzına sahip olan kadrolar, geniş kitlelerin temel çıkarlarını daha iyi temsil edebilmekte, halkın çıkar ve özelemlerine karşı daha duyarlı olabilmektedirler. Böylece, halkın duygu ve düşünceleri daha doğru biçimde yorumlanabilmekte ve halkın bilgeliği ve yaratıcılığı harekete geçirilmektedir, böylece halktan daha büyük bir destek sağlanabilmektedir. Nitelikli kadrolar ellerinde tuttıkları iktidar gücünü ve yetkilerini halkın çıkarları doğrultusunda daha doğru kullanabilmekte ve halkın somut çıkarlarını gözeterek, görevlerini daha etkin yerine getirebilmekte ve hem gerçekçi, öte yandan da pratik yaklaşımlar sergileyerek, ileriye daha başarılı adımlar atabilirler. Bu kadrolar, üstün fedakârlık duygusu ve güçlü politik bilince sahip olmaları nedeniyle çok daha karmaşık problemler ve acil durumlarla başa çıkabilmektedirler. Böylelikle daha gelişkin önderlik nitelikleri sergileyerek, örgütlenme ve örgütsel koordinasyon çalışmalarında daha iyi sonuçlar alabilmektedirler. 2002’de partinin 16. Ulusal Kongre’sine sunulan raporda bu konu ele alınarak: “partinin, devletin ve ordunun işlerinin iyi yürütülebilmesi için, çok sayıda seçkin lider kadrolar eğitmek gerekmektedir. Bu sorun, partinin ve devletin

5 A.g.e., s. 193.

6 Deng Xiaoping, *Seçme Esaslar*, Cilt 3, s. 380.

uzun süreli istikrarının sürdürülmesi için hayati öneme sahiptir”⁷ değerlendirmesi getirilmiştir.

Parti tüzüğünün 33. Maddesi, parti kadrolarının niteliğini şöyle formüle etmektedir: “parti kadroları, partinin davasının omurgası ve kamusal alanda halkın hizmetinde olan kişilerdir. Parti kadroları, parti çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının yaratıcıları (ortaya koyanlar) ve uygulayıcılarıdır. Onlar, halkın devrim, sosyalist inşa ve reform çabalarındaki önderleri, örgütleyici ve aynı zamanda partinin kitlelerle yakın bağlarını sağlayan bağlantı ögeleridir.”

Eğer bir Marksist parti gelişkin bir kadro havuzuna ve iyi bir çalışma tarzına sahip ise, partiyle kitleler arasındaki ilişki ve kadrolarla kitleler arasındaki ilişki uyumlu olacak, devrimci süreç ilerleyecek ve halkın gündelik yaşamı ve çalışma hayatında olumlu bir atmosfer ortaya çıkacaktır. Ters durumda ise, kadrolar açık fikirli olmayıp, hatalı olduğu kanıtlanmış çizgileri izlerlerse, çalışma biçimleri ruhsuz ve rutin hale gelirse, işler genel olarak kötüye gidecektir. Kadroların, inanç ve idealleri zayıflarsa; kişisel olarak kolay ve rahat bir yaşamı hedef olarak benimsemeye başlarsa, olumsuz bir hava doğacaktır. Bu kadrolar böylece, kendilerini gerçeklere kapatacak, kendilerini kitlelerin üzerinde bir konumda görmeye başlayacak, hatta yoz ve dejenere ögeler haline geleceklerdir. Ellerindeki yetkileri ve iktidar gücünü, kendi kişisel çıkarları için kullanmaya yeltenecek, yasaları ve parti disiplinini çiğnemeye başlayacak, böylece devrimci süreç gerileyecek ve kitleler hoşnutsuz olacaktır.

Bu konunun uzmanı olan akademisyenlerin görüşüne göre, ÇKP geçtiğimiz on yıllarda radikal farklılıklar içeren yeni bir dizi politik ve ekonomik hedefler için çaba göstermek zorunda olması dolayısıyla, bu yeni görevlere uygun bir kadro havuzu oluşturma sorununda ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalmıştır. Bunun yanında, kadrolar arasında eskilerle yenilerin yer değiştirdiği geçiş süreçleri ortaya çıkmaktadır. Demokratik devrim sürecinde ve Yeni Çin’in ilk yıllarında çalışmaya başlayan kadrolar görevlerinden çoktan emekli oldular; seksenlerin ilk yıllarında başlayan reform çalışmalarında öne çıkan kadrolar da bugünlerde emekli oluyorlar. Bunların yerine, yeni yetişen çok sayıda genç ve yetenekli kadro, bu önemli görevleri üstlenmektedirler. Fakat bu, kadroların pratik tecrübeleri henüz yetersizdir.

Son yıllardaki istatistik veriler kadroların eğitiminin önemli oranda yükseltildiğini ve bilgi seviyelerinin geliştiğini göstermektedir. Buna rağmen, son dönemde bazı kadroların partinin nihai hedefi ve idealleri hakkında yetersiz bir bilince sahip olduklarını, kitlelere yabancılaştıklarını, partinin “sade yaşamak ve sıkı mücadele yürütme” şeklindeki geleneğinden uzaklaştıklarını da görmekteyiz. Bu kadrolar, gerçekleri derinlemesine araştırmaya önem vermemekte ve kitlelerle sağlam bağlar geliştirmede isteksiz davranmaktadırlar. Bunlar, “yükseklerden uçmayı” sevmekte ve ayakları yere basan bir tarzda sonuç alıcı işler yapmaya önem vermemektedirler. Bununla birlikte, kitlelerle ilişkilerinde, onların sorunlarını ele almada ve onlar için bir şeyler yapmada başarısız kalmaktadırlar.

71 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 571.

Kamuoyunda ve basında da bu yönde yapılan eleştiriler az değildir ve parti inşası alanında çalışan uzman akademisyenler de benzer değerlendirmeler yapmaktadırlar. Bu nedenle parti önderliğinin son on yılda bu konuya çok daha büyük bir önem vermesinin nedeni daha iyi anlaşılmaktadır.

4.2 YÜKSEK NİTELİKLİ KADROLARDA BULUNMASI GEREKEN EN TEMEL NİTELİKLER

Geçtiğimiz on yıllar içinde, parti, yetenekli bir kadro havuzu yaratılması üzerine oldukça zengin deneyimler biriktirmiş bulunuyor; bunun sonucunda kadro çalışmasıyla ilgili olarak bir dizi doğru çizgi, ilke ve politika belirlenmiş ve bunlar yazılı kurallar haline getirilmiştir. Bu arada, kadro çalışmaları konusunda dikkat edilmesi gereken temel nitelikler ortaya koyulmuş ve bu politikalar şu anda içinde bulunulan yeni dönemde pratik içinde sınanarak geliştirilmiştir.

Kadrolarda aranması gereken bu nitelikler, esasen ÇKP Merkez Komitesinin yakın dönemde yayınladığı kadro çalışması konusundaki genelge ve yönergelerde somutlanmaktadır. Bunları şöyle örnekleyebilirim: 2002 Temmuz’unda “Parti ve Devletin Yönetim Organlarının Yönetici Kadrolarının Seçilmesi ve Atanmasına Dair Yönetmelik”, 2003 Temmuz’unda “Parti ve Devletin Yönetim Organlarında Yönetici Kadroların Seçilmesi ve Atanmasının Gözetim ve Denetimi için Uyulacak Önlemler (Geçici Deneme Amaçlı Yönetmelik)”, 2004 Nisan’ında çıkarılan “Parti ve Devletin Yönetim Organlarında Yönetici Kadroların Açık Şeffaf Seçim İlkesi Üzerine Geçici Yönetmelik”, “Parti ve Devletin Yönetim Organlarında Görevlilerin Belirlenmesinde Rekabet Kuralları Üzerine Geçici Hükümler”, “Parti Komitesi Liderinin Belirlenmesinde Adaylık Sorunu ve Tavsiyeler Oluşturma Yöntemleri Üzerine Karar”, “ÇKP’nin Yerel Parti Komitesi Plenumu Üyelerinin Seçilme Yönetici Kadroların İstifaları ve Görevden Alınmaları Üzerine Geçici Yönerge”, “Parti ve Devletin Yönetim Organlarında Görev Yapan Yönetici Kadrolar Arasından Partiden İstifa Ederek, Ticari Faaliyetlere Girişen Kadrolarla İlgili Görüşler” ve “Parti ve Devlette Yönetim Organlarında Görev Yapan Yönetici Kadroların İşletmelerdeki Yarı-zamanlı Görevlerinin Sona Erdirilmesi Üzerine Tebliğ”, 2006 Haziran’ında da “Parti ve Devletin Yönetim Organlarının Lider Kadrolarının Sürdürdükleri Görevlerde Kalma Süresi Hakkında Geçici Hükümler”, “Parti ve Devletin Yönetim Organlarında Görev Yapan Yönetici Kadroların Görevden Alınması Üzerine Geçici Hükümler” ve “Parti ve Yönetimin Yönetici Kadrolarının Tayini ve Yer Değiştirmesi Üzerine Hükümler” düzenlenmiştir. Bu belgeler, yüksek nitelikli bir kadro havuzunun oluşturulması çabalarında yukarıda görüldüğü gibi önemli bir birikim oluşturmuş ve günün gereksinimlerine cevap vermeye çalışmıştır.

4.2.1 KADRO HAVUZU OLUŞTURMA ÇALIŞMASINDA “DÖRT NOKTA İLKESİ”

Mao, Yeni Demokratik Devrim dönemi gibi oldukça erken bir süreçte, kadroların–hem yeteneklerini ve de aynı zamanda politik sadakati ve liyakati temel alan–bir ölçüt ortaya koymuştu. Daha sonra, yeni Çin’in ilk döneminde, Mao, hem sosyalist bilinci, hem de profesyonel bilgi açısından nitelikli olmayı içeren yeni bir ilke daha ortaya koydu. Bu ilkeler, uzunca bir dönem boyunca kadroların seçimi ve atanması çalışmalarında partinin temel ilkeleri olmuştur.

1978’de partinin 11. Merkez Komitesi’nin 3. Plenumunun ardından Deng Xiaoping, partinin yeni dönemdeki merkezi görevi olan -ekonomik çalışmalara odaklanma- gereksinimine uygun olarak, kadroların o günkü seviyesini dikkate alarak “Dört Nokta İlkesi” olarak anılan yeni bir kriter önermiştir. Deng Xiaoping bir merkezi çalışma konferansında bu konu üzerinde şöyle bir yorum getirmiştir; “Sosyalist yolu sürdürecekt kadroların doğru bir biçimde belirlenmesini güvence altına almamız için, bu kadroların yaş ortalamasını düşürmeli ve onların eğitim düzeyini yükseltmeli ve profesyonel yeteneklerini geliştirmeliyiz. Bunu sağlamak için kadro sistemi aşamalı olarak iyileştirilmelidir. Tabii ki, kadrolar öncelikle devrimci olmalıdırlar. Devrimci nitelik, yaş, eğitim ve mesleki yetenek konularına kıyasla daha önceliklidir. ‘yeni dönemde sosyalist yola bağlılık kadroların temel vasfı olmalıdır’ dememizin nedeni de budur.”⁸

Yeni dönemde kadro çalışması hakkında “Dört Nokta İlkesi” böylece ortaya çıkmış ve kadroların daha da devrimcileştirilmesi, ortalama yaşın gençleştirilmesi, daha iyi eğitilmiş olmaları ve profesyonel (mesleki) olarak daha nitelikli olmaları gibi 4 hedefi içermiştir. Gerek 1981 Haziran’ında 11. Merkez Komitesinin 6. Plenumu’nda onaylanan ‘Partinin Yeni Çin’in Kuruluşundan İtibaren Olan Döneminde Belirli Tarihsel Sorunları Hakkında Karar’ adlı belgede ve aynı zamanda 1982 Eylül’ünde 12. Parti Kongresinde Deng Xiaoping’in yaptığı açılış konuşmasında ve bu kongrede onaylanan politik raporda “Dört Nokta İlkesine” yer verilmiştir. Bu ilke, yeni dönemde kadro saflarının oluşturulmasında izlenen yönlendirici bir politika olarak, parti tüzüğüne de dâhil edilmiştir.

“Dört Nokta İlkesi”, aslında uluslararası komünist hareketin ve partinin önceki deneyimlerinin de bir özetidir. Bu ilke, Mao Zedung’un daha önce ortaya koymuş olduğu kriterlerle uyumlu, aynı zamanda yeni tarihsel koşullar altında yaratıcı bir geliştirme çabasını da içermektedir. Aşağıda bunları açmak istiyorum.

Kadroların daha da devrimcileştirilmesi, kadroların politik kalitesi açısından bir gerekliliktir ve politik duruş, tavır, devrimci inanç ve politikalara sadakat, ideolojik tutum ve kadronun çalışma tarzının kalitesi gibi öğeleri içermektedir. Genel ve tüm kadro saflarının oluşturulması için aranan politik kriterler de özetle bunlardır.

İçinde bulunulan yeni aşamada kadroların daha fazla devrimci olabilmesi için gereken temel nitelikler şunlardır: sosyalist/komünist ideallere sıkı sıkıya bağlı olmak, partinin temel teorilerine ve temel çizgisine bağlı olmak, partinin kadrosunun halka tam bir özveri ile hizmet etmesi amacını aklından çıkarmamak, namuslu ve temiz, adil ve dürüst olmak ve halk için karşılık beklemezsizin katkılar sunmaktır. Bu nitelikler geliştirildiği takdirde Marksistlerin parti ve devletin önderliğinin bütün kademelerini ellerinde tutmaları mümkün olabilecektir.

Ortalama kadro yaşının daha gençleştirilmesi, özellikle farklı kademelerdeki lider kadroların daha genç, yetkin, enerjik olmaları ve ağır görevleri üstlenebilecek duruma gelebilmeleri anlamını içermektedir. Kadro saflarının yaş ortalamasını düşürmek için, parti on binlerce yeni kadroyu proletaryanın devrimci davasına kazanmalı, aynı zamanda yaşlı kadrolarla genç kadrolar arasında işbirliğini güçlendirmeli ve partinin nitelikli yeni kadrolara sahip olmasını sağlamak amacıyla, yetişen gençlerin yaşlıların yerini düzenli bir biçimde alması işini başarmalıdır.

Bu hedef yalnızca tek tek kadroları değil, bütün bir kadro havuzunu ilgilendirmektedir; kadro saflarında bir bütün olarak, özellikle de Yönetici organlarında kadroların, yaş ortalamasının mümkün olduğunca genç olması gerektiğini söylemem gerekiyor. Kadrolar için yaşlanma karşı konulamaz doğal bir yasadır; insanlar genç ya da yaşlı olmayı seçme şansına sahip değildirler. Ama bu, kadrolarla ilgili başka önemli nitelikler göz önüne alınmaksızın, sadece gençlik olgusuna ağırlık verilmesi anlamına, ya da yaş sorunu konusunda hiç bir esneklik gösterilmemesi anlamına gelmemelidir.

Kadro saflarında eğitim düzeyinin yükseltilmesi kriteri, daha fazla eğitilmiş kadroya sahip olma ve kadroların belirli bir eğitim düzeyine ulaşmış olmasını zorunlu kılar. Son yıllarda kadro saflarında eğitim ve bilgi derecesi, üniversite ya da daha üst eğitim derecesine sahip kadroların büyük oranda arttırılması ile oldukça yükselmiştir. Bilim ve teknolojinin hızlı gelişmesiyle birlikte, tüm parti kadroları, kendilerini yaşam boyu öğrenmeye ve eğitmeye önem veren, bilgili, doğa bilimleri dâhil olmak üzere bilimsel çalışmalara yatkın olmalıdırlar. Yönetme işinde ve yönetim tekniklerinde başarılı kadrolar haline gelebilmek için bilgilerini güncelleyip, sosyal bilimleri ve yönetim bilimlerini de içeren tüm çağdaş bilimlerin temel bilgilerini öğrenmeye, anlamaya ve uygulamaya çalışmalıdırlar.

Dördüncü olarak, profesyonel (mesleki) nitelikler açısından daha gelişkin olma hedefi, kadroların bizzat kendi çalıştıkları önderlik alanı üzerine gerekli olan mesleki bilgi ve seviyeye sahip olmalarını ve bu çalışmalarda uzman olmalarını gerektirir. Daha eğitilmiş olmak ile mesleki açıdan daha yetkin olmak hedefi birbiriyle bağlantılıdır ve ikisinin de ayrı vurguladığı farklı nitelikler vardır. Birinci ilke esas olarak kadroların genişlemesine bir bilgi birikimine sahip olmasını öngörürken, diğeri ise kadroların esas olarak odaklanmalarını, kapsamlı ve derinlemesine bir bilgiye sahip olmalarını gerektirir. Bu iki nokta, yeni kadroların seçiminde ve görevlendirilmesinde büyük önem taşımaktadır. Yönetici organları işlere daha uygun bir entelektüel bir yapıya kavuşturmak bu organlarda çalışacak kadroların eğitim seviyelerinin yüksek olması, sosyalist modernleşme

çabaları açısından kadroların mesleki açıdan yönlendirici olabilme kapasitelerinin yükseltilmesi gerekmektedir. Bu iki nokta hakkında doğru bir anlayışa sahip olunmalı ve kadro seçimi ve görevlendirilmesinde, tek taraflı bir biçimde akademik düzeye ve diplomaya aşırı vurgu yaparak, kadronun yetenek düzeyi ihmal edilmemelidir.

Bu dört nokta arasında kadroların devrimcileşme düzeyinin geliştirilmesi her zaman öncelikli olmalıdır; bu olmaksızın diğer üç nokta doğru bir yörüngeye sahip olamayacaktır. Fakat bu diğer üç noktanın ihmal edilebileceği anlamına gelmez; onlar olmaksızın daha fazla devrimci olmak gerçekleştirilemez. Ancak, “Dört Nokta İlkesini” doğru bir şekilde kavrayabilirsek, yüksek nitelikli bir kadrolar havuzu oluşturmak mümkün olabilir.

4.2.2 PARTİNİN YÖNETİCİ KONUMDAKİ KADROLARININ SEÇİMİ VE ATANMASI AÇISINDAN GETİRİLEN YENİ İLKELER

“Parti ve Hükümet Organlarında Yönetimin Yönetici Kadrolarının Seçilmesi ve Atanması Çalışması hakkındaki Yönetmeliğe” göre bu alanda altı ilke öngörülmektedir:

Birincisi, kadroları yönetme işinin partinin sorumluluğunda olması ilkesidir:

Bu, kadro çalışması için başlangıçsal veya temel ilkedir ve aynı zamanda kadro çalışması için de genel bir koşuldur. Bunun anlamı şudur; parti üyeleri kadro çizgisinin ve politikalarının formüle edilmesi ve uygulanmasından, kadro ve personel işlerinin yönetiminden, kadroların denetiminden ve kadro sorunlarının incelenmesinden, tetkikinden ve devlet organlarındaki önemli görevlere getirilecek yönetici kadroların tavsiye edilmesinden sorumlu olmalıdırlar.

Bu ilkenin özü, kadrolar ve personelle ilgili çalışmalarda partinin önderliğini güvence altına almak ve partinin önemli makamlardaki kadroları yönetme hakkını sağlama almaktır. Bu ilke basit bir biçimde anlaşılmamalıdır. Örneğin bu ilke tüm kadroların doğrudan parti komiteleri tarafından atanıp, azledilmesi anlamında anlaşılmamalıdır. Diğer deyişle partinin işi, kadroların yönetilmesi ise sınırlı değildir, parti bu görevin ötesinde birçok alanda yönetim ve önderlik sorumlulukları üstlenmektedir.

İkincisi, yetenek ve iş açısından liyakat ve politik açıdan sadakat ilkesi:

Bu ilke, kadro çalışmasında izlenecek kadro çizgisinin temel kriteri ve temel bir ögesidir. Aranılan yetenek ve politik sadakat ögesi dönemlere göre değişebilmektedir. Bu ögelerin nasıl düşünülmesi gerektiği son parti tüzüğü'nün 34. Maddesinde getirilen açıklamada ele alınmıştır. Aynı zamanda “Parti ve Devletin Yönetim Organlarındaki Yönetici Kadrolarının Seçilmesi ve Atanması Hakkındaki Yönetmeliğin” 6. Maddesinde bu sorunun detayları verilmektedir. Bu ilkenin iyi uygulanması açısından, partinin kadroların seçimi ve görevlendirilmesinde adalet ve dürüstlüğe özel bir özen gösterilmesi vazgeçilmez bir yaklaşımdır.

Üçüncüsü, kadronun geniş bir kabul görmesi ve üstün bir performansa sahip olması ilkesi:

Bu ilke, Çin’de “gerçeği olgularda arama” olarak terimlendirilen, ideolojik çizgi ile partinin kitle çizgisini yansıtmaktadır.

Kadronun geniş bir kabul görmesi, halkın ve kamuoyunun, kadroların seçilmesi ve atanması konusunda bilgilendirilmesi, onların bu sürece katılması, onların kadroların seçilmesinde ve denetlenmesinde sahip oldukları haklara tam olarak saygı gösterilmesi ve onlara bu alanlarda olanakların sağlanması ve bu olanakların her geçen gün daha da etkili bir biçimde genişletilmesi anlamına gelmektedir. Bu ilkenin başarılı bir biçimde uygulanması, kadroların atanmasında sağlıklı uygulamaları engellemenin en etkili yoludur.

Üstün bir performansa sahip olma şartı, kadroların değerlendirilmesi, seçilmesi ve atanmasında, onların görev ve sorumluluklarını ne derece iyi yerine getirdiklerine bakılması ve performans düzeylerinin temel alınması anlamına gelir. Böylece kadroların arasındaki farklılıklar değerlendirilirken; onların çalışmaları temel alınacaktır. Böylece, kadrolar değerlendirilirken, çabuk başarı peşinde koşanlar, anlık çıkarlara teslim olanlar, gösterişli projelere ve imaj parlatmaya önem veren kadroların görevlendirilip ön plana çıkartılmasından kaçınmak mümkün olabilecektir.

Dördüncüsü, şeffaflık, eşitlik, rekabet ve liyakat temelli kadro seçme ilkesi:

Bu ilke, son dönemlerdeki kadro çalışmasında yeni ve reform niteliğinde önemli bazı öğeleri içermektedir. Açıklık ilkesi, kadro çalışmasında şeffaflığın arttırılması anlamına gelmektedir. Kadroların seçimi ve atanmasına ilişkin politikaların, ilkelerin, ölçütlerin ve prosedürlerin tüm parti üyeleri ve halk açısından daha fazla bilinir kılınması ve bu işlerin kapalı kapılar ardında –kapalı kutu- işler olarak yürütülmesinden kaçınılması anlamına gelmektedir. Eşitlik ilkesi, farklı insanlara eşit fırsatlar sunulması ve herhangi bir bireye herhangi bir ayrıcalığın tanınmasına engel olmak anlamına gelmektedir. Rekabet ilkesi, kadro çalışması içinde, kadrolar arasında belirli düzeyde bir rekabet mekanizmasının işletilmesi, parlak kadroların öne çıkabilmesinin koşullarını yaratılabilmesini sağlar. Liyakat temelli kadro seçimi ise, partinin iyiler arasından en üstün nitelikli olanları veya en iyileri seçmesi ve ataması anlamına gelmektedir.

Beşincisi, demokratik-merkeziyetçilik ilkesi:

Bu ilke, partinin temel örgütsel ilkesinin kadro çalışması alanında uygulanmasıdır. Bu uygulama, her düzeydeki parti komitelerinin bir konuda karar alırken kararın konusunu mutlaka grup halinde tartışmasını (komitedeki birkaç kişinin toplantı dışı karar almasının engellenmesini) ve herhangi bir kadronun atanması ve görevden alınmasıyla ilgili karar alma sürecinde da azınlığın çoğunluğa tabi olması ilkesinin uygulanmasını öngörmektedir. Diğer bir deyişle, karar alınmadan önce mutlaka oylama yapılmasını, komitedeki hiçbir bireyin veya küçük bir azınlığın bu konuda karar almasına izin verilmemesi anlamına gelir.

Altıncısı, hukuka uygun hareket etme ilkesi: Bu ilke, reform döneminde temel ilkelere biri haline getirilen, ülke çapında hukukun üstünlüğünü gerçekleştirme ilkesini yansıtır ve Parti tüzüğündeki şu hükmün uygulanması anlamına gelmektedir: “Parti, faaliyetlerini ülkenin anayasası ve yasalar çerçevesinde uygulamaya en büyük özeni göstermelidir”. Her düzeydeki halk kongrelerinin daimi komite üyeleri, halk hükümetlerinin üyeleri, halk mahkemelerinin başkanları, halk savcılıklarının başsavcıları, kendi düzeylerindeki parti komiteleri tarafından ülkedeki yasal mevzuata uygun olarak tavsiye edilmeli, seçilmeli ve atanmalıdır.

Yukarıdaki altı ilke birbiriyle bağlantılı olarak ele alınmakta ve bir bütünsellik oluşturmaktadır. Bu altı ilkenin, partinin yeni dönemdeki kadro çalışmalarını daha demokratik, kurumsallaşmış, standartlaşmış ve hukuk temelli duruma getirdiği ve olumlu bir rol oynadığı genel olarak kabul edilmektedir. Bu ilkeler aynı zamanda partinin bu alanda son on yıllarda kazandığı yeni deneyimleri yansıtmaktadır.

4.2.3 KADROLARIN SEÇİM VE ATANMA PROSEDÜR VE YÖNTEMLERİ

Kadroların seçimi ve atanmasıyla ilgili olarak açık ve kesin prosedürler belirlenmiş olması büyük önem taşımaktadır. Bu önlem, sağlıklı eğilimleri ve bu alanda ortaya çıkabilecek yolsuzlukların köküne yönelmekte kadroların atanmasında açıklığın ve adaletin sağlanabilmesi için önemli bir güvence oluşturmaktadır. Bu konuda, çeşitli parti belgelerine ve yönergelere ve tüzüklere girmiş kesin hükümler bulunmaktadır. Parti ve hükümette yönetici kadroların seçimi ve atanması işlerinde aşağıdaki prosedürler uygulanmaktadır.

Birinci adım, demokratik tavsiye kuralı:

Adaylar, toplantılarda uygulanacak oylama yöntemi dâhil olmak üzere (oylama yoluyla adaylar belirlenebilir) veya bireylerin tavsiyeleri ile demokratik tavsiye yöntemiyle belirlenmelidir. Bir adayı ilgili parti örgütündeki liderlik görevine tavsiye eden bireyler, tavsiye ile ilgili belgeyi sorumluluk taşıyan bir tutum içerisinde doldurmalı görüşlerini belirtmeli ve kendi imzalarıyla beyan etmelidirler. İlgili kurum veya personel bölümü bu belgeleri inceleyip onayladıktan sonra, artık demokratik tavsiye süreci belirlenmiş prosedürlere göre devam edecektir.

İkinci adım, ilgili parti örgütü tarafından gözlem ve değerlendirme yapılması:

İlgili parti örgütü veya personel dairesi, demokratik tavsiye yoluyla belirlenen aday üzerinde, yetkisi dâhilinde ve kadroların seçimi ve atanması için gereken niteliklere ve liderlik mevkiinin gerekliliklerine uygun şekilde ciddi bir gözlem ve değerlendirme yapmalıdır. Gözlem ve değerlendirme yöntemleri arasında adayla yüz yüze görüşme ve adaydan çeşitli konular hakkında yorumlar getirmesi istenmesi yöntemi de izlenebilecektir. Gözlem ve değerlendirmenin içeriği ve adayın siyasi ahlakını, mesleki yetkinliğini ve gayretini, o güne kadarki performansını ve dürüstlüğüne araştırmayı içermektedir. Bu faktörler arasında adayın performansının değerlendirilmesine özel bir önem verilmelidir.

Üçüncü adım, tartışma ve karar alma süreci:

Parti veya hükümetin önde gelen organlarında çalışacak bir kadronun seçimi ve atanması için, ilgili parti komitesi veya **yönetici parti üyelerinin oluşturdukları grup örgütleri*** toplantılarının düzenlenmesi zorunludur. Konu bu toplantılarda tartışmaya açılmalı, getirilen tavsiyeyi ve aday gösterme sürecini göz önünde bulundurarak bir karar oluşturmalıdır. Bu toplantılarda parti komitesinin veya yönetici parti grubunun üyelerinin en az üçte ikisi mevcut olmak zorunladır. Etraflıca bir tartışmadan sonra sesli olarak veya el kaldırarak veya gizli oy yöntemi ile bir oylama yapılmalı ve karar ancak toplantıda hazır bulunan mevcut üyelerin yarısından fazlasının oyuyla belirlenmelidir. Daha sonra alınan bu karar onay için veya parti kayıtlarına geçmesi için bir üst parti komitesine veya bir üst önder parti grubuna rapor edilir.

Çn.: Çin'de **yönetici parti üyelerinin oluşturdukları grup örgütleri**, bir hükümet organı veya kamu kuruluşu içinde o organı veya kamu kuruluşunu yönlendirmek/yönetmek amaç ve işlevi için oluşturulmuş partililer grubunu anlatmaktadır. Bu kuruluştaki çalışan diğer personel arasındaki parti üyeleri, başka tipte ve başka işlevler üstlenen parti örgütlerinde çalışmaktadırlar. (Bkz. Ek 2, Madde 46)

Dördüncü adım, atama yapmadan önce kamuoyuna duyuru yapılması:

ÇKP Merkez Komitesinin Örgütlenme Dairesi, 2000 yılının Aralık ayında yerel bölgelerde elde edilen pratik tecrübelerle dayanarak "Parti ve Hükümet İle İlgili Yönetici Kadroların Ataması Yapılmadan Önce Halka Duyurulması Sisteminin Yaygınlaştırılması Üzerine Düşünceler" adlı bir belge yayınlamıştır. Bu belgede, hangi görevlerin duyurulması gerektiği, duyurunun alanını, duyurunun içeriğini, uygulanacak yöntemleri, duyuru zamanını ve duyuru prosedürleri ele alınmaktadır.

4.3 KADRO ÇALIŞMASINDA ÖNDER ORGANLAR ÜZERİNE ODAKLANMA POLİTİKASI

Kadro saflarını başarılı bir şekilde oluşturmak ve kadro çalışmasında başarılı olabilmek için her düzeyde yönetici organların iyi bir biçimde oluşturulmasına odaklanmak ve bu alanda başarılar elde etmek gerekmektedir.

1995 yılında, 14. Merkez Komitesi'nin 4. Plenumunda, ÇKP, "Parti'nin İnşasını Güçlendirme Üzerine Belirli Önemli Sorunlar Üzerine" başlıklı bir kararı onaylamıştır. Karar, bu politika üzerine derinlemesine bir analiz ve görevler getirmektedir. Kararda şöyle bir ifadeye yer verilmiştir: "partinin her düzeydeki yönetici organları, partinin temel çizgisini kesin bir biçimde uygulayan, halka yürekten hizmet eden ve sosyalist modernleşme hamlesine önderlik edebilecek kapasitede sadık ve sağlam kolektiflere dönüştürmeliyiz."⁹

9 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürünü Araştırma Merkezi: Çin Komünist Partisi 16.Kongresi'nden Bu Yana Karar Altına alınmış Önemli Belgeler, Cilt 2, s. 970.

ÇKP, yeni durum ve görevlere ayak uydurmak ve cevap verebilmek için, 2002'deki 16. Ulusal Parti Kongresinde bu politikayı daha da derinleştirmiştir. Kongrede alınan kararda yönetici parti organlarının oluşturulması konusunda daha yüksek hedefler belirlenmiştir: "Partinin her düzeydeki yönetici organlarını Üç Temsil Düşüncesini kararlı bir biçimde uygulayan, çetin kolektiflere dönüştürmeliyiz. Bu amaçla, temel olarak bu organların niteliklerini iyileştirmeli, organın kompozisyonunu optimal hale getirmeli, çalışma stilini rafine bir düzeye çıkarmalı ve organ içi dayanışmayı güçlendirmeliyiz."¹⁰

ÇKP Merkez Komitesi'nin ve 16. Merkez Komitesi'nin Dördüncü Plenumu'nda kabul edilen "Parti'nin Yönetim Kapasitesinin Arttırılması Üzerine" başlıklı kararda ise ÇKP, bu konuda yeni bir adım atmıştır. Bu kararın ifadesi şöyledir: "partinin her düzeydeki yönetici organlarını, politik açıdan kararlı, gerçekçi ve pratik/pragmatik bir duruşu olan, öncü bir ruhla ileri adımlar atan, yönetimle ilgili işlerde dürüst ve gayretli olan, birleşik ve eşgüdümlü çalışan sağlam kolektiflere dönüştürmeliyiz."¹¹

2004'te ise ÇKP Merkez Komitesi, bu politika ile ilgili olarak detaylı düzenlemeler getiren süreli bir taslak belge hazırlamış ve dağıtımına sokmuştur (2004-2008)": "Ülke Çapındaki Parti Komitelerinin ve Hükümet Organlarındaki Yönetici Organların İnşası Üzerine Taslak".

Parti yapısı bakımından ÇKP'nin örgütsel sistemi üç düzeyden oluşmaktadır: merkezi örgütler, yerel örgütler ve temel (taban) örgütler. Dolayısıyla yönetici organların inşası görevi de buna uygun olarak bu üç düzeyi kapsamaktadır: merkezi düzeyde yönetici organlar, yerel düzeyde yönetici organlar, temel (taban) düzeyde yönetici organlar.

Partinin merkezi düzeyde yönetici organları şunlardır: Parti Merkez Komitesi, Merkezi Düzeyde Parti Disiplinini Denetleme Komitesi, Merkez Komitesi Politik Bürosu ve Merkez Komitesi Daimi Komitesi. Partinin yerel düzeydeki yönetici organları ise şunlardır: Eyaletlerdeki, kentlerdeki ve ilçelerdeki parti komiteleri ve bu parti komitelerinin daimi komiteleri ve özerk bölgelerdeki parti komiteleri ve bunların daimi komiteleri.

Temel veya taban düzeydeki yönetici organlar ise; partinin taban düzeyindeki örgütlerini yöneten parti komiteleri ile bu komitelerin daimi komiteleri.

Bu üç düzeydeki yönetici organların seçilme kuralları, statüleri, işlev ve yetkileri birbirlerinden farklı olduklarından dolayı, bu organların inşasında izlenecek yöntemler de oldukça farklılaşabilmektedir. Ancak sosyalizmin temel ilkesi olan, sosyalizmin inşasını başarmak için güçlü bir önderlik çekirdeği gereksinimi bulunduğu açısından bakıldığında bunların inşasında birçok ortak ve genel nitelikler bulunmaktadır.

10 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 571.

11 Çin Komünist Partisi 16.Kongresi'nden Bu Yana Karar Altına alınmış Önemli Belgeler, Cilt 2, s. 292. Pekin: Central Party Literature Press, 2006.

Devletin organlarının yapısı bakımından Çin'in siyasi sistemi dört ana bileşenden oluşmaktadır: Halk Kongreleri sistemi, ÇKP'nin önderliğinde ilerletilen çok-partiye dayalı işbirliği ve siyasi danışma sistemi, bölgesel etnik özerklik sistemi, dördüncüsü ise devletin idari kollarının örgütsel sistemi ve diğer sistemler. (Çn: Çin'de devrime katılmış 8 parti bu gün de yasal olarak çalışmakta ve ÇKP önderliğinde devlet iktidarına ve politik sürece katılmaktadır. Bunların faaliyetleri birleşik cephe Maclisi olarak bilinen Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı çatısı altında sürdürülmekte bu meclisin binası Tian-men meydanında Merkezi Halk Kongresi binasının karşısında bulunmaktadır.)

Buna paralel olarak da, değişik düzeylerde dört örgütsel grup mevcuttur: Halk Kongreleri, Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı (CPPCC), Parti Komiteleri ve dördüncüsü merkezi ve yerel düzeyde Halk Hükümetleri. Bu dört örgütlenmenin nitelikleri, seçim kuralları, statüleri, işlev ve yetkileri ve işleyiş mekanizmaları da birbirlerinden farklıdır.

Aşağıda, daha çok parti komitelerinde ve devlette yönetici organlarının inşası çalışmalarında izlenen yöntemleri irdeleyeceğim.

4.3.1 YÖNETİCİ ORGANLARININ BÜTÜNSSEL YETENEKLERİ

Önder organlarının iç uyumu ve mücadele kapasitesi temel olarak bunların sahip oldukları bütünsel yetenek düzeyine bağlıdır. Bu nedenle, yönetici organların inşasını ve yapısını güçlendirmek için yapılacak ilk iş onların bütünsel yeteneklerini arttırmaktır.

2002 yılında, ÇKP'nin, 16. Ulusal Kongre'sine sunulan raporda "iktidar koşullarında ve partiyi çevreleyen toplumsal şartlardaki köklü değişiklikler karşısında, tüm düzeylerdeki parti komiteleri ve yönetici kadrolar, yeni durumun ve yeni hedeflerin gerekliliklerine yanıt verebilmek için yeni bilgiler edinmeli, yeni tecrübeler biriktirmeli ve pratik içinde yeni yetenekler geliştirmelidirler. Ancak ve ancak böylece kendilerine verilen misyonu yerine getirebilir ve kendilerine bağlanan güvene tam olarak yanıt verebilirler" şeklinde bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

Devamla "önder kadrolar dünyaya daha geniş bir perspektifle bakmalı, içinde bulunulan zamanın/çağın gereklilikleri konusunda doğru bir bakış geliştirmeli ve durumu bilimsel bir şekilde anlama yeteneklerini geliştirmek için teorik düzlemde ve stratejik bir bakış açısıyla fikir yürütmede iyi olmalıdırlar. Nesnel ve bilimsel yasalara uygun hareket etmeli, içinde bulunduğumuz reform ve gelişme sürecinde yeni ortaya çıkan sorunları hızlı bir biçimde saptayarak çözümler aramalıdırlar. Kalkınma sürecini hızlandırmak için ortaya çıkabilecek fırsatları değerlendirmeyi bilmeli, piyasa ekonomisinin iplerini elde tutabilme kapasite ve yeteneklerini geliştirmelidirler. Toplumda ortaya çıkan çeşitli toplumsal ilişkileri doğru anlamalı ve doğru ele almalı, oluşmakta olan farklı çıkarlar arasındaki ilişkileri nasıl dengeleyeceklerini bilmeli, zorlukların üstesinden gelebilme ve karmaşık durumlarla baş edebilme yeteneklerini geliştirmeye devam etmelidirler.

Hukuk alanı ile ilgili bilinç ve duyarlılıklarını yükseltmelidirler. Bununla birlikte, ülkenin ve sosyalizmin inşasında partinin önderliği ve halkın ülkenin efendisi olması ilkesine bağlılık ile ülkeyi yasalarla yönetme ilkesini birleştirmeyi iyi bir biçimde öğrenmeli ve uygulamalıdır. Bununla birlikte devlet yetke ve iktidarını yasalar çerçevesinde uygulama yeteneklerini geliştirmelidirler. Tüm düzeylerdeki parti komiteleri ve lider kadrolar çalışmalarında, partinin bütünsel çalışmasının gereksinimlerinin ve ülkenin bütününe çıkarlarını kendilerine temel almalı, partinin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını sıkı sıkıya uygulamalı, gerçekleri temel alan yaratıcı bir çalışma yürütmeli ve durumun bütününe kumanda edebilme yeteneklerini arttırmayı sürdürmelidirler.”¹²

Tek tek yönetici kadroların kalitesi onların sergiledikleri yeteneklere bakıldığında görülebilmektedir. Farklı düzeydeki parti yönetici organlarının kalitesi ise, onların ekonomik gelişmeye ve sosyal ilerlemeye verebildikleri katkı ile ölçülebilmektedir. İyi bir yönetici organının inşası için bu organdaki üyeler partinin ideolojik yönlendirmesini büyük dikkat göstererek izlemeli ve yönetme yeteneklerini geliştirmeye odaklanmalıdırlar. Bu kadrolar, çalışmalarında coşkulu ve gayretli olmalı, durumun bütününe göz önüne almalı, pratik ve ayağı yere basan planlar çerçevesinde çalışmalı ve önlemler almalıdırlar. Ciddi hatalar yapmadan ilerlemeler sağlama konusunda istekli olmalı ve somut başarılar peşinde koşarak halka çeşitli somut faydalar sağlayabilmelidirler.

4.3.2 YÖNETİCİ ORGANLARIN YAPISINI OPTİMAL HALE GETİRME SORUNUNUN ELE ALINMASI

Herhangi bir yönetici organı çeşitli üyelerden oluşan bir organizmadır. Bu organın kendi işlevini başarılı bir biçimde ortaya koyabilmesi, yalnızca tek tek üyelerinin niteliğine bağlı değildir, aynı zamanda yapısının bütününe bağlıdır. Yönetici organlarının inşasını güçlendirmek için öncelikle doğru bireyleri seçmek gereklidir. Politik sadakati, mesleki yetkinliği, iyi bir çalışma tarzı olan ve çalışmalarda üstün performans gösterebilecek kadroları seçilmeli ve bunlar değişik düzeylerdeki yönetici görevlere getirilmelidir. Bu organlar için nitelikli ve yetkin üst düzey liderler seçmek, daha özel ve öncelikli bir önem taşımaktadır; çünkü bu tip liderler, yönetici organların iyi bir biçimde gelişmesine katkıda bulunabileceklerdir. Dahası, her üyenin özgün mizacı ve güçlü noktalarının dışında, bu yönetici organlardaki yaş bileşimini, bilgi yapısını ve mesleki bileşim dikkate alınmalıdır. Bütün bu önlemlerin hepsi güçlü bir ideolojik temel ve politik çizgi önceliği göz önünde bulundurularak düşünülmelidir.

Bu organlardaki yaş bileşimini daha rasyonel hale getirmek için, genç ve parlak kadroları cesaretle organlara seçmeli ve onları daha enerjik olmaya teşvik etmeliyiz. Organlardaki bilgi yapısını geliştirmek için organ üyelerinin belirli bir düzeyde eğitim ve öğretim almış olmalarına dikkat gösterilmeli, özellikle günümüzün yüksek ve yeni teknolojilerine ilişkin bir eğitime sahip olmalarına önem verilmelidir. Bu organları bilgi yapısı açısından değerlendirdiğimizde, organda görev yapan üyelerin aralarında farklılıklar olabilir, fakat bunlar birbirlerini tamamlayabilmeli ve kolektif olarak işlerin üstesinden gelebilmelidirler.

¹² Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, ss. 569-570.

Yönetici organların mesleki bileşiminin daha rasyonel hale getirmek için görev alan her bir üyenin mesleki bir arka plana ve belli bir alanda mesleki bilgiye sahip olması önemlidir. Hatta her birinin belirli farklı bir alanda uzman olması en olumlu sonucu verebilir ve böylece üyeler mesleki açıdan birbirlerini tamamlayabileceklerdir.

Organlarda davranış ve mizaç bileşimini daha rasyonel hale etmek için, görev alan üyeler arasında hem dışa dönük öte yandan da içe dönük, neşeli olanlar ile ağırbaşlı olanlar ve sert olanlar ile yumuşak üyeler bulunmalı ve bunların birbirlerini dengelemesi ve tamamlaması çok önemlidir. Üyelerin aile kökenleri, yetiştirme süreçleri ve karakter yapıları birbirlerinden farklı oldukları için, her birinin organa katkıda bulunacak farklı mizaçları olabilir. Yönetici organlarının daha etkin ve optimal bir konuma getirilmesi, son tahlilde, personelin doğru bir biçimde belirlenmesi sorunudur. Ancak ve ancak her bir üye sahip olduğu yetenekleri ortaya koyabilirse ve olumlu özellikler ortaya çıkabilecek olumsuz özellikler ise dışarıda tutulabilecektir. Üyelerin birbirlerini tamamlayıcı üstünlüklere sahip olmaları halinde, bir organ daha güçlü olabilir ve daha yüksek bir bütünsel kaliteye sahip olabilir.

4.3.3 YÖNETİCİ ORGANLARI ARASINDAKİ DAYANIŞMA

Dayanışma, yönetici organların ve lider kadroların niteliğini ve partililik ruhunu ölçme ve sınama bakımından önemli bir ölçüttür. Ayrıca dayanışma, önder organların ortaklaşa ve koordineli bir çalışmada bulunmaları açısından önemli bir sorundur. Marksist bir parti, önder organlarda dayanışmayı teşvik etmek için iki noktayı hedeflemelidir: bunlardan birisi araştırma ve inceleme faaliyetini teşvik ederek, politik bilince ve politik sadakate önem vermek, diğeri ise demokratik-merkeziyetçiliğe sarılmak.

Marksist bir partide araştırma faaliyetlerine önem vermek, politik duyarlılık ve politik sadakat, önder kadroların en temel niteliklerini oluşturmalıdır ve bu nitelikler yönetici organların inşasında önemli bir güvence sağlar. Tüm düzeylerdeki yönetici kadrolar, bilinçli bir şekilde sıkı araştırma çalışmasına önem vererek, bilgi düzeylerini yükselterek daha gelişkin bir düşünme düzeyine erişebileceklerdir. Böylece önder kadrolar, sağlam politik duyarlılıkları sayesinde karmaşık uluslar arası ve iç sorunlar karşısında soğukkanlı olabilir, doğru yönelimlere kararlı bir biçimde bağlı kalmaya devam edebilir ve her türlü zorlu sınava göğüs gerebileceklerdir. Yönetici kadrolar, politik sadakatleri sayesinde daha halk içinde daha iyi bir imaja sahip olabilecek, daha sağlıklı bir politik çalışma yürütebileceklerdir. Aynı zamanda, üyeler arasında uyumlu ilişkiler ve iç sorunları çözmek için daha gelişkin tekniklere sahip olabilirler. Bu noktada organlarda iç dayanışmayı olumsuz etkileyen unsurların ortadan kaldırılması çok önemli bir rol oynayabilir.

Demokratik-merkeziyetçilik, özellikle kolektif önderlik kuralı, yönetici organların inşası açısından kurumsal bir güvence oluşturmaktadır. Parti komitelerindeki ve devletin yönetim organlarındaki önde gelen parti liderleri geniş görüşlü, belli riskli kararların sorumluluklarını almaktan ve sorumluluk altına girmekten

çekinmeyen ve demokratik bir çalışma tarzına sahip, organdaki diğer insanların olumlu görüşlerini alıp toparlayabilen ve farklı görüşleri olan üyeleri birlikte çalışmaya yönlendirebilen kişiler olmalıdır.

Lider organların üyeleri, görevlerini kolektif kararlara ve iş bölümüne uygun bir şekilde yürütmeli aynı zamanda da organın bütünsel faaliyetleri ile ilgilenmeli ve organdaki kolektif liderlik içinde aktif olarak rol almalıdırlar. Yönetici organlar, üyeleri arasında parti ruhunu, genel durumu kavramaya çalışma duyarlılığını ve ilkeli çalışma bilincini teşvik etmeli ve üyeler arasında dayanışma içinde çalışmayı güçlendirmelidirler.

4.4 SOSYALİZMDE KADRO VE PERSONEL SİSTEMİNİN REFORMLARLA GELİŞTİRİLMESİ

Sosyalist ülkelerde, kadro ve personel sistemi terimi, parti ve devletin kadro ve personel ile ilgili çalışmalarda izlediği kural ve yönetmeliklerini kapsayan genel bir terimdir. Bu sistemde yerinde ve gerekli reformlar yapılması, politik yeniden yapılanmanın önemli bir parçasıdır. Bu alanda reformcu ve yenilikçi bir yaklaşım sahip olmak yüksek nitelikli kadrolar havuzu oluşturma ve büyük sayıda seçkin personel eğitiminin temel çözümüdür. Çin'de 1990'lardan bu yana, ekonomik ve politik yeniden yapılandırmanın ilerlemesiyle birlikte, merkezi otorite, kadro ve personel sisteminin reformuna öncelik vermiştir.

2000 yılının Haziran ayında, ÇKP Merkez Komitesi'nin Genel Bürosu, kadro ve personel sisteminin reformu ile ilgili bütünsel hedefleri, ilkelerini, reform çalışmasında vurgu yapılacak önemli noktaları ve reform çalışmasının temel gereksinimlerini ortaya koyan "Kadro ve Personel Sisteminin Reformunu Derinleştirme Üzerine Taslağı" yayımlamıştır.

2001 yılının Eylül ayında, 15. Merkez Komitesinin Altıncı Plenumu'nda ÇKP "Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Parti'nin Çalışma Tarzını İyileştirme ve Geliştirme Üzerine Kararları" adlı bir belgeyi uygulamaya sokmuştur. Bu kararda, ÇKP partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi için gereken önemli bir görevin "kadroların atanmasında liyakat temeline bağlı kalmak ve sağlıklı uygulamalara karşı çıkmak" olduğu değerlendirilmesini getirmiştir. Ayrıca, kadro ve personel sisteminin reformunun hızlandırılmasını, kurumsal davranışların iyileştirilmesini ve kişilerin seçilmesinde çalışma tarzı kriterinin göz önünde bulundurulması gerektiğini ve iyi bir çalışma tarzı olanların seçilmesini önermiştir.

2002'deki 16. Ulusal Kongre'ye sunulan raporda ve ayrıca 16. Merkez Komitenin Dördüncü Plenumu'nda çıkarılan "Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Partinin Yönetim Kapasitesinin Geliştirilmesi Üzerine Kararları" başlıklı diğer bir belgede de kadro ve personel sisteminin reformunu derinleştirme ihtiyacı tekrar dile getirilmiş ve bu alanda somut gereksinimler açıklanmıştır.

Geçtiğimiz yıllarda, yerel parti örgütleri de kadro ve personel sistemi reformunu derinleştirmek için etkin çabalar göstermiş ve başlangıç niteliğinde bazı belirli başarılar elde etmişlerdir.

Bu başarıları söyle sıralayabilirim: liderlik görevlerinde ömür boyu kalma uygulamasına son verilmesi ile ilgili yeni politika yerleşik bir uygulama haline getirilmiş ve bu kadrolar için uygun bir emeklilik sistemi kurulmuş ve bu alandaki uygulamalar iyileştirilmiştir.

Çok katmanlı ve daha detaylı sınıflandırmalar içeren yeni bir kadro yönetim sistemi kurulmuş ve bir kamu görevlileri sistemi kurulmuştur. Tek bir yöntem dayalı kadro ve personel atama sistemi değiştirilmiş ve bunun yerine, farklı yöntemler içeren daha gelişkin bir atama sistemi getirilmiş; seçimle atama, aday göstererek atama, sınav ve gözetimle atama ve davetle atamayı kapsayan diğer bazı yöntemler uygulamaya konulmuştur; kadroların seçimi ve atanmasıyla ilgili kural prosedürler daha açık, detaylı ve standart hale getirilmiştir. Genel olarak kitlelerin atamalarda ve kadro politikalarında kararlara katılım olanakları artırılmış ve kadro yönetim teknikleri daha standartlaştırılmıştır. Kadroların değerlendirilmesi sistemi daha da gelişkin bir düzeye getirilmiş; parti ve devletle ilgili önder yönetici organlar ve önder kadrolar için yıllık değerlendirme, çalışma dönemi süresince değerlendirme ve dönem sonunda değerlendirmeyi içeren düzenli bir değerlendirme sistemi kurulmuştur.

Ayrıca, kadroların atanmasında bilimsel performans değerlendirme sonuçları daha fazla göz önünde bulundurulmaya başlanmış ve bu şekilde kadroların çoğunlukla terfi ettirilmesi, fakat bir alt dereceye indirilmemesi şeklindeki eski yaygın uygulama adım adım iyileştirilmeye başlanmıştır.

Devlet Konseyi'nin "Kamu Görevlileri Üzerine Geçici Yönetmelik" adlı belgeyi uygulamaya koymasından itibaren adım adım yeni bir kamu görevlileri sistemi kurulmaya başlamıştır.

10. Ulusal Halk Kongresi Daimi Komitesi, 2005 Nisan'ında, yaptığı 15. Toplantısında "Çin Halk Cumhuriyeti Kamu Görevlileri Yasası" üzerinde tartışarak ve bu konudaki yasayı kabul etmiştir. Bu yasa, Çin'deki kamu görevlileri sisteminin resmen yasal ve bilimsel bir çerçeve içine girdiğini gösteren ve kadro ve personel sisteminde girilen reform çabaları açısından kritik bir adım olmuştur.

Kadro ve personel sistemi reformunun günümüzdeki genel hedefi, kadroların atanmasında açıklık, eşitlik, rekabet ve liyakat temelli seçme sisteminin gerçekleştirilmesinin ortamını yaratmaktır. Ayrıca, etkin teşviklere dayanan bir kadro yönetim mekanizması oluşturulmuş ve yasa ve kurallarda-bu alanda var olan eksiklik ve boşluklar giderilmiş- sıkı disiplini temel alan bir gözetim ve denetim sistemi kurulmuştur. Buna karşın bu alanda yapılacak daha gelişkin reformlar olduğu genel kabul görmektedir; kadro ve personel yönetimi çalışmasının, daha demokratik, bilimsel ve yasa temelli bir tarza dönüşmesi talep edilmektedir. Tüm bu hedefler için 2010'a kadar genel politikalara uygun bir dizi kadro ve personel kurumunun (normların) oluşturulmasını hedeflenmiştir. Aşağıda, bu alanda başarıya ulaşmak için gerekli gördüğüm noktalara değinilecektir.

4.4.1 KADROLARLA İLGİLİ SEÇME VE ATAMA SİSTEMİ

Kadrolarla ilgili **seçme ve atama sistemi** kadroların seçilmesi, onaylanma, atanma ve azletme sürecinde uygulanan ilkeler, prosedürler ve yöntemleri kapsayan genel bir terimdir; bu sistem kadro ve personel sisteminin temel içeriğini oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu alanda oluşturulacak iyi bir sistem sayesinde, parlak kadroların kendisini gösterebilmesi olanaklı olmaktadır.

Hangi tür kadrolar atanmalı? Hangileri atanmamalıdır? Ve kadrolar nasıl seçilmeli ve atanmalıdır? Bu sorular bu alandaki yönlendirici sorular olmakla kalmaz, aynı zamanda partinin kadro atamalarındaki sağlıklı eğilimleri düzelterek düzeltemeyeceğini doğrudan belirleyecek olan sorulardır. Kanımca bugün bu sorunların en iyi çözümü, parti içi demokrasiyi geliştirmek, kitle çizgisini izlemek ve parti üyelerinin ve sıradan insanların kadroların seçimi ve atanmasına ilişkin bilgi edinme haklarının yaşama geçirilmesi, onların bu alanda aktif katılımını geliştirmekten geçmektedir. Parti üyeleri ve sıradan halk kadroların seçilmesine denetlemesine çok daha fazla katılabilmesi, kadro seçme ve atamasına ilişkin için bir “günüşığı projesi” başlatılmalıdır.

Parti, kadroların seçilmesi ve atanması için aday belirleme yol ve yöntemlerinde reformlar yapmalı ve bununla ilgili kanalları genişletmelidir. Bugün bu alanda özellikle yönetici organlar ve önder kadroların belirleyici olduğu aday gösterme uygulamasının değiştirilmesi gerekmektedir. Onların belirleyici olması yerine ilgili parti örgütlerinin üyelerinin seçme ve atamalarda inisiyatiflerinin geliştirilmesi ve liderlerin öne çıkarak kendi kendilerini tavsiye ettikleri bir uygulamanın geliştirilmesi olumlu bir adım olacaktır.

Son yıllarda, kadroların seçilmesi ve atanmasına ilişkin prosedürlere kesin bir şekilde uyulmaya gayret gösterildiğini görebiliyoruz. Örneğin: demokratik tavsiye, ilgili parti örgütü tarafından gözlem ve değerlendirme yapılması yöntemi, kararların ilgili parti komitesi tarafından tartışma sonucu verilmesi, atama öncesi kamuoyuna duyuru ve bir üst parti örgütü tarafından değerlendirme ve onaylama gibi yöntemler ciddiyetle uygulanmaktadır.

Adayların gözlemlenme ve değerlendirilmesi prosedürünün daha da reforma tabi tutulması talep edilmektedir. Gözlem ve değerlendirmeye alınacak adayların belirlenmesinde bazı liderlerin tekeli aşılmalı ve bu adayların belirlenmesinde diğerlerinin de rolü arttırılmalıdır; tek adaylı sistemin değişmesi ve çok adaylı bir gözlem ve değerlendirme uygulamasına geçmek gerekmektedir. Bunun yanında, bu alanda parti komitelerinin, parti üyeleri ve kitlelerin konuşmalarını ve görüş bildirmelerini teşvik etmek gerekir. Bu gibi önemli konularda spontane ve acele davranış ve kararlardan kaçınılmalı ve kararların bir kaç birey tarafından alınmasının önüne geçmeli, parti komitelerinde oylama ile karar verme sisteminin sıkı bir biçimde uygulamak gerekmektedir.

Parti, yönetici kadroların açık seçim ilkesini daha da teşvik etmelidir. Merkez Komitesi Örgütlenme Dairesinin 1999 yılının Mart'ında yayımlanan "Yönetici Kadroların Açık Seçimi Üzerine" tebliğine uygun bir şekilde bu bağlamdaki titizlik güçlendirilmelidir. Açık seçim ilkesinin uygulama alanını doğru kavramak, açık seçim ilkesine tabi olacak görevleri ve açık seçimle ilgili temel nitelikleri açığa kavuşturmak, bu ilke ile ilgili prosedürleri ve yöntemleri standartlaştırmak ve geliştirmek gerekmektedir. Bunların yanı sıra, deneme, sinama ve sinav çalışmalarının örgütlenmesini güçlendirmek, denetleme işlemlerini daha bilimsel bir temele oturtmak, açık seçim ilkesine göre seçilen yönetici kadroların oranını arttırmak gerekmektedir.

Kadroların, parti ve devlette çeşitli mevkilere gelebilmek için yürüttükleri rekabeti teşvik etmeyi sürdürmek önemlidir. 1998 Temmuz'unda yayımlanan "Parti ve Devlette Çeşitli Mevkiler İçin Rekabetin Teşvik Edilmesi Üzerine Görüşler" belgesine uygun olarak rekabetçi bir ortam yaratılmalıdır; bu rekabetin aynı zamanda kadroların kendilerini daha da iyileştirme çabasına katkıda bulunduğunu iyi bir şekilde kavranmalıdır.

4.4.2 PARTİ VE DEVLET ORGANLARINDA ÇALIŞAN YÖNETİCİ KADROLARIN DEĞERLENDİRME SİSTEMİ

Kadro değerlendirme sistemi, örgütlenme ve personel konularında görevli olan organların, kadroları ideolojik, etik, çalışmaya karşı tutumları, çalışma kapasitesi, performans ve diğer yönlerden düzenli bir biçimde gözlem ve değerlendirmele tabi tuttukları bir sistemdir.

Kadro değerlendirme sistemi, kadro yönetimi çalışmasının önemli bir ögesi ve kadro saflarının yapısını güçlendirmek bakımından önemli bir çalışmadır. Bilimsel bir kadro değerlendirme sistemi, daha iyi kadroları belirleyip istihdam etmeye yardımcı olmakta ve kadroların düşünsel değerler açısından taşıdıkları eğilimlerin yeniden düzenlenmesi, kadroların çalışma tarzının geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu yolla aynı zamanda kadroların ayakları yere basan bir biçimde çalışarak, halka daha somut hizmetler götürmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca bu sistem, kadrolarda yaygın görülen alt düzeylerde çalışmayı küçümseme eğilimine karşı mücadele açısından önemlidir ve ödüllendirme, cezalandırma ve tasfiyeyi öngören sıkı bir mekanizmaya sahip bulunmaktadır.

Kadroların performansını değerlendirmede bilimsel standartlar geliştirmek ve bu değerlendirmede prosedürleri sıkı bir şekilde uygulamak gerekmektedir. Kadroların performansını değerlendirme yollarını geliştirmek için, nitel ile nicel değerlendirmeleri, normal zamanlardaki değerlendirmeler ile düzenli aralıklarda yapılan değerlendirmeleri ve parti örgütleri tarafından yapılan değerlendirmeler ile kitlelerin katılımına dayalı değerlendirmeleri bütünsel bir sistem içinde bütünleştirmek gerekmektedir.

Kadroların performansını nesnel, adil ve gerçekçi bir biçimde değerlendirmek, değerlendirme sonuçlarını söz konusu ödüllendirme, ceza, terfi ve alt dereceye düşürme hususlarında doğru bir biçimde uygulamak ve rasyonel bir teşvik

mekanizması kurmak gerekmektedir. Nitelsiz kadroların belirlenmesi ve ayıklanmasındaki kriterler daha da netleştirilmelidir. Kadro değerlendirme sistemi, kadro tasfiye, kadro istifa ve alt dereceye indirme sistemi ile birleştirmek, nitelsiz kadrolarla ilgili daha hızlı düzenlemeler yapmak gerekmektedir.

4.4.3 ÖMÜR BOYU GÖREVE KALMA UYGULAMASININ AŞILMASI İLE İLGİLİ SORUNLAR

Uluslararası sosyalist hareket ve ÇKP tarihine baktığımızda, dünyadaki Marksist partilerin hemen hemen hepsinin, üst liderlik mevkilerinde ömür boyu görevde kalma sorununu yaşadığını gösteriyor. Bu sorun, birçok durumda ve önemli konularda bireylerin (liderlerin) keyfi kararlar vermelerine yol açmış, aynı zamanda Marksist partilerde ve sosyalist ülkelerin yönetim organlarında yüksek derecede merkezileşmiş yapıların oluşmasına yol açan olumsuz kurumsal bir yapı-gelenek yaratmıştır.

Deng Xiaoping, 1979'un Kasım ayında yapılan bir kıdemli emektar kadrolar toplantısında, "önemli olan bir emeklilik sistemi kurmaktır... Bu önermedeki amaç, herhangi bir kimseyi küçümsemek değil, partimizin ve devletimizin güç ve canlılığını ilgilendiren temel bir soruna el atmaktır"¹³ diyerek, sorunun altını çizmiştir.

ÇKP Merkez Komitesi, 1982 Şubat'ında "Uzun Süre Hizmet Etmiş Kıdemli Kadrolar İçin bir Emeklilik Sisteminin Kurulması Üzerine Karar" başlıklı bir Merkez Komitesi Kararı yayımlamıştır. Bunu takiben, ÇKP. Merkez Komitesi ve Devlet Konseyi bu konu üzerinde bir dizi belge yayımlamış ve kadrolarla ilgili emeklilik sistemini giderek adım adım genişletmiştir.

ÇKP 80'li yıllardaki, 12. ve 13. Kongrelerinde aldığı kararlarla, yeni kadroların eskilerin yerini alması konusunda geçici bir örgütsel önlem olarak, emekli kadroların çalışabilecekleri, "merkezi ve yerel düzeyde danışma kurulları" adlı organları kurmuştur. Bu o günler açısından önemli bir adım olmuştur. 1992 yılına kadar geçen süre içerisinde bu alanda bir emeklilik sistemi tamamen kurulmuş ve yeni kadroların eskilerin yerini alması hususunda beklenen olumlu gelişme elde edilmiştir. Dolayısıyla başlangıçta kurulmuş olan **danışma kurulları** işlevini kaybetmiş ve parti bu uygulamaya son vermiştir. Bu dönemde, Deng Xiaoping, kendi emekliliği ile ilgili olarak parti örgütünü ikna edebilmek için 4 yıla yakın bir çaba sürdürdükten sonra, aldığı liderlik görevlerinden geri çekilerek ve partiye iyi bir örnek teşkil etmiştir. Bu ilk adım, Marksist partilerde köklü bir sorun olan ömür boyu mevkide kalma sistemini yürürlükten kaldırmasında parti için belirleyici olmuştur.

Yönetici konumlarda ömür boyu kalma sistemini tamamen yürürlükten kaldırmak için hem ideolojik ve de kurumsal (görenek ve davranış geleneği) düzlemde çabalar devam ettirilmelidir. Birleşik Devletlerin ilk başkanı, George Washington da peş peşe iki dönem hizmet ettikten sonra, üçüncü dönemdeki seçimlere

13 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler*, Cilt 2, s. 226.

adaylığını koymaktan feragat ederek, iyi bir örnek teşkil etmişti. Çin'deki 2000 yıllık feodalizm, resmi unvanlara ve mevkilere çok yüksek bir değer biçen köklü bir düşünüş tarzı yaratmıştır. Bu sorunu çözmek için, buna elverişli, gerilimden arınmış daha toleranslı bir toplumsal ortam yaratmak gerekmektedir, lider kadrolar geniş görüşlü olmalı, partinin davasına ve genel koşullara uyum sağlayabilmiş olmalı ve emeklilik gerçeği karşısında doğru bir tavır geliştirmelidir.

Bu yeni uygulama, kurumsal olarak, parti ve devletin yönetimindeki yönetici kadrolarının görevde kalma sürelerinin yasal bir biçimde sabitlenmesi anlamına gelmektedir.

2006 yılının Haziran'ında ÇKP. Merkez Komitesi Genel Bürosu, ÇKP tarihinde bu alanda ilk düzenleyici belge olan "Parti ve Devletin Yönetim Mevkilerindeki Görev Sürelerinin Sabitlenmesi Üzerine Geçici Hükümler" belgesini yayımlamıştır.

Bu belge açıkça şunu belirtmekteydi: "Parti ve devletin lider mevkilerindeki görev süresi beş yıla sınırlıdır ve kadrolar, bu beş yıllık görev süresinde kadroların mümkün olduğunca kalıcı olmasına dikkat gösterilmelidir; peş peşe iki dönem hizmette bulunan her hangi bir kadro, aynı göreve bir kez daha tavsiye edilmeyecek, aday gösterilmeyecek ve atanmayacaktır; aynı düzeydeki liderlik mevkiinde 15 yıl ve daha fazla hizmette bulunan bir kadro, aynı düzeydeki liderlik mevkiine bir daha tavsiye edilmeyecek, aday gösterilmeyecek veya atanmayacaktır."

Bu karar, Marksist bir partinin fiili liderlik görevlerinde ömür boyu kalma sistemini yürürlükten kaldırması bakımından oldukça önemli bir adım oluşturmuştur.

4.4.4 KADROLARIN YER DEĞİŞTİRME SİSTEMİ

Kadroların transfer sistemi, örgüt veya personel dairelerinin planlı bir biçimde kadroları bir görevden başka bir göreve transfer ettiği bir sistemdir ve kadro yönetimi çalışmalarında önemli bir sistemdir.

1999 Nisan'ında ÇKP M.K. Genel Bürosu, Merkez Komitesi tarafından onaylanan "Parti ve Devletin Yönetimindeki Yönetici Kadroların Transfer İşlemleri Üzerine Geçici Hükümler" adlı belgeyi yayımladı. Genel Büro, 2006 Haziran'ında ayrıca bu geçici hükümlere dayanarak, "Parti ve Devletin Yönetimindeki Yönetici Kadroların Transfer İşlemleri Üzerine Düzenlemeler" adlı bir genelge de yayımlamıştır.

Bu belge bu işlemlerle ilgili hedefleri, uygulama alanını, uygulanan yöntemleri, örgütlenmesini ve yürütmesini, çalışmada uyulması gereken disiplin ilkelerini ve destekleyici önlemleri açıkça belirtiyordu. Kadro transfer sistemi, insan kaynaklarının etkin akışını kolaylaştırmak ve yönetici organların yapısını optimal bir duruma getirmek açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

Kadroların farklı alanlarda çalışmalarına olanak tanıyarak, ufuklarını genişletmekte, farklı deneyler biriktirerek, liderlik etme sanatını geliştirmede kadrolara yardımcı olduğu gibi aynı zamanda kadroların çevreleriyle oluşturdukları özel ilişkiler ağından kopmalarına yardımcı olmaktadır.

Kadro transfer sisteminde, transferlerin çapına ve yoğunluğuna dikkat etmek gerekmektedir. Kadroları, farklı alanlar arasında, farklı daireler arasında, yerel ile merkezi daireler arasında, parti, devletin yönetim organları ile devletin ekonomik işletmeleri veya halk örgütleri arasında planlı ve düzenli bir biçimde transfer etmek gerekmektedir.

Parti, komitelerdeki ve devletin yönetim organlarındaki önde gelen liderlerin ve önemli dairelerdeki veya kritik görevlerdeki lider kadroların transferine öncelik vermelidir. Merkezi organlar ile yerel organlar arasında işbirliğini arttırmalı ve parti ve devletin yönetim organlarındaki orta dereceli kadroların rotasyonu da teşvik edilmelidir.

4.4.5 ÖRGÜTSEL YAPILARIN STANDARTLAŞTIRILMASI SORUNU

Uzun yıllar boyunca uygulanan planlı ekonomi sistemi koşullarında ortaya çıkmış olan son derece merkeziyetçi yönetim sisteminin sonucunda, birçok alanda aşırı personel birikimi ve bir dizi sakıncalı durum oluşmuştu. 1990'larda Reform ve Açılım politikaları yürürlüğe sokulduktan sonra devlet organlarının örgütsel yapısı düzenlenmiş, işlev ve yetkiler yeniden tanımlanarak daha akılcı yapılar oluşturulmuş, aşırı personel durumu kısıtlanmıştır.

Bu reformla birlikte devlet organlarının işlevlerinde de değişiklikler ortaya çıkabilmiştir. Günümüzde, parti ve devlet organlarının örgütsel yapısının standartlaştırılması konusunda genel bir fikir birliği vardır. Son yıllarda üst düzey parti liderleri, parti komitelerindeki daimi komitelerinin yapısının da iyileştirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadırlar. Parti ve devlet organlarındaki liderlik mevkiilerinin sayısının sıkı bir biçimde denetim altına alınmasının gereği vurgulanmaktadır. Parti ve devlet organlarındaki liderlerin bu alanlar dışındaki alanlarda da işler üstlenmeleri teşvik edilmektedir. Parti ve devlet organlarında organ işlevlerinin çakışması ve birkaç organın bir anda aynı işi yaptığı durumların ortadan kaldırılmalı, benzer işlevleri olan organları kaldırmak veya birleştirmek gereklidir.

Aynı zamanda, Halk kongrelerindeki ve Çin Halkının Politik Danışma Konferansı'ndaki (CPPCC'deki) liderlik görevlerinin sayısını azaltmak gereklidir. Bu önlemlerin, yalnızca yüksek nitelikli bir kadro havuzu oluşturmak için değil, partinin liderlik tarzını geliştirmek ve yönetim kapasitesini arttırmak için de önemli olduğunu düşünmekteyim.

4.4.6 KADRO SEÇME VE ATAMA ÇALIŞMALARININ DENETLENMESİ MEKANİZMASI

Kadroların seçim ve atama çalışmasının denetimi için bir mekanizma kurmak ve bunu geliştirmek için kadroların seçimi ve atanmasına ilişkin kanun ve yönetmeliklerin getirilmesi gibi pek çok yön üzerinde yeniden düşünmek gerekmektedir. Ayrıca, bu alandaki kanun ve yönetmeliklere uyulması sıkı bir şekilde güvence altına almalı, bu işin düzenli incelenmesi ve denetlenmesi için bir sistem kurulmalı, bu işin denetlenmesi işinde parti üyelerinin ve halkın katılımını yükseltmek için katılım kanallarını genişletmek gerekir. Kadroların seçimi ve atanmasındaki sağlıksız eğilimleri önlemek ve düzeltmek büyük önem kazanmaktadır.

ÇKP Merkez Komitesi'nin Örgütlenme Dairesi, 2000 yılının Aralık ayında Örgütlenme Departmanlarının denetiminin nasıl yapılacağı hakkındaki kural-ları tanımlayan "Örgütlenme Bölümlerinde Çalışan Kadroların Denetiminin Güçlendirilmesi Üzerine Çeşitli Düşünceler (Deneme Uygulaması için)" adlı bir belge yayımlamıştır.

ÇKP Merkez Komitesi, 2002 Temmuz'unda da disiplin veya denetimden sorum-lu organların işlerini nasıl yapacağına ilişkin, denetim sisteminin nasıl geliştirebileceğine ve çalışma disiplininin nasıl arttıracağına ilişkin gereksinimleri tanımlayan "Parti ve Devletin Yönetim Organlarının Lider Kadrolarının Seçimi ve Atanması Çalışması ile İlgili Yönetmelik" adlı bir belge yayımlamıştır.

2003 Temmuz'unda, ÇKP Merkez Komitesi yukarıdaki belgeleri tamamlayıcı tedbirler öneren ve yönetici kadroların seçim ve atanma çalışmasını denetleme sistemini daha da geliştiren "Parti ve Devlet Yönetimindeki Yönetici Kadroların Seçim ve Atama Çalışmasının Gözetim ve Denetimi Üzerine Önlemler (Deneme Uygulaması için)" adlı bir genelge yayımlamıştır.

Disiplin denetim veya gözetim organları, seçim ve atama çalışmalarını yürüten kadroları da bu yönetmeliklere göre denetim ve gözetim altına almaktadır. Kanımca, örgüt veya personel daireleri ile ilgili disiplin denetim ve gözetim işlerini yürüten organlar için birleşik bir konferans sistemi kurmak gereklidir, böylece bu alanda denetim ve gözetim işlerini yürüten organlar, aralarında bilgi alışverişi yapabilir ve kadroların seçim ve atama çalışmalarının denetimini nasıl güçlendireceklerine ilişkin ortak öneriler geliştirebilirler.

4.5 YETKİN PERSONEL GELİŞTİRME STRATEJİSİ UYGULAMALARI

2003 yılının Aralık ayında ÇKP Merkez Komitesi ve Devlet Konseyi birlikte çalışarak "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Üzerine Karar" adlı bir önemli karar üretmiştir. Bu karar yeni tarihsel koşullarda personel stratejisinin önemini şu şekilde açıklamıştır: "Önemli Üç Temsil Düşüncesinin personel çalışmalarında yönlendirici olabilmesi için, kalkınma görevini çalışmamızın amacı olarak ele almalı, yetkin personel kavramı hakkında bilimsel bir perspektif oluşturmali, insan kaynaklarını geliştirme yeteneğimizi arttırmalıyız. Üç alanda gelişkin bir kadro havuzu oluşturulmalıdır: Parti ve devlet görevleri için personeli havuzu, işletmelerdeki yöneticilerle ilgili personel havuzu ve teknik mesleklerde personel havuzu... İnsan kaynakları alanında yapısal düzenlemeleri ilerletmeli, personel çalışmasıyla ilgili mekanizmalarda önemli yenilikler yapmalı ve bu çalışmalarla ilgili ortamı uygun hale getirmeliyiz." Kanımca bu görev üzerinde hala yoğunlaşılması gereken, zorlu bir sorun olmaya devam etmektedir.

4.5.1 YETKİN PERSONELE İLİŞKİN BİLİMSEL BAKIŞ

Günümüz dünyasında, ülkelerin bütünsel ulusal güçlerini arttırma konusunda aralarında zorlu bir rekabet sürmektedir, kanımca bu rekabet son tahlilde yetkin ve üstün personellere sahip olmak ile yakından bağlantılıdır. Ne tür insanları yetkin personel olarak görebiliriz? Uluslararası alanda bu kavrama ilişkin standart bir tanım yoktur. Eski Çin’de, bu konudaki kriterler sadakat, yetenek ve bilgiyi kapsamaktaydı. Çağdaş Çin Sözlüğü de bu konuda şöyle bir açıklama getirmiştir: “yetenekli ve sadık olan kişi; belirli bir alanda uzmanlığı olan kişi” Ci Yuan (Çincesi) terimin etimolojisi şöyle açıklanmaktadır: “kişinin becerisi ve yeteneği; öğrenmede yetenekli ve bilgili kişi olması; kişinin karakteri ve görünümü.”

1982’de, Devlet Konseyi tarafından onaylanmış olan “Devlet Planlama Komisyonunun Uzun Vadeli Planlamanın Düzenlenmesi Üzerine Tebliği”, yetkin personel kavramını şöyle tanımlamıştır: “teknik ortaokul veya daha yüksek düzeyde bir diploması olan ve mesleki unvanı teknisyen veya buna denk bir unvan sahibi veya daha yüksek unvanı olan kişiler”.

ÇKP Merkez Komitesinin “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesinin Daha İleriye Götürülmesi Üzerine Kararı” bu konuda yeni bir tanım daha önermiştir: “Belirli bir bilgisi veya yeteneği olan, yenilikçi çalışmalara katkıda bulunabilen, sosyalist maddi ilerleme, sosyalist politik uygarlaşmanın gelişmesi ve sosyalist kültürel ve ideolojik ilerleme için çalışan ve Çin’deki sosyalizmin inşası büyük davasına olumlu katkılar yapan kişiler, parti ve devletin ihtiyacı olan yetkin personeldir”. Bu yeni tanımda, daha önceki diploma ve mesleki unvan kriterlerinin yerini sadakat, bilgi, yetenek ve performans kriterleri almıştır.

Personelin yetkinliğine ilişkin Marksist ve bilimsel bir bakış açısı oluşturabilmek için insan kaynaklarını birincil önemde bir kaynak olarak gören düşünceyi iyice yerleştirmek ve ekonomik ve sosyal gelişmede insan kaynaklarının temel, stratejik ve belirleyici rolünün açığa çıkabilmesi için tüm kapıları açan bir pratiğe geçmek gerekmektedir. Bununla ayrılmaz bir şekilde toplumda her bir bireyin faydalı ve yetenekli bir kişi olabileceği fikrini iyice yerleştirmek gerekmektedir.

Parti, geçmişte uzun bir tarihsel dönem boyunca, insan kaynaklarının geliştirilmesi sorununu, kadro saflarının oluşturulması görevinin bir parçası olarak düşünmüştü; fakat son dönemde bu yaklaşımda yeni bir bakış açısı ortaya çıkmıştır. Kadro sorunu insan kaynaklarının geliştirilmesi sorunu ile iç içe görülmeye başlanmıştır. Bu yeni bakış açısının insan kaynakları kavramında olduğu gibi insan kaynaklarının yönetim tarzında da önemli bir değişiklik getirmekte olduğuna inanıyorum.

4.5.2 ÜÇ ALANDA KADRO HAVUZUNUN OLUŞTURULMASI

Günümüz dünyasında yetkin personel alanları çok zengin bir çeşitlilik göstermektedir. Dolayısıyla aynı şekilde yetkin personelleri keşfetme, eğitme ve istihdam etme yaklaşım ve yöntemleri de zengin ve çeşitli olmak durumundadır. Çin'deki insan kaynaklarının üç temel taşıyıcı sütunu kavramı, parti ve devlet personeli, ekonomik işletmelerdeki yönetici personel ve teknik alandaki profesyonelleri kapsamaktadır ve kısaca bunlar **üç havuz** olarak adlandırılır.

Parti, hem uluslar arası alanda, hem ülke içinde insan kaynaklarını geliştirmeye önem vermeli, yetkin personelin eğitime, yurtdışından da yetenekli personel sağlamaya, bunlar için cazip koşullar yaratmaya ve bunlardan iyi yararlanma yollarını bulmalıdır. Yetkin personelin sayısını arttırmalı, personel yapısını geliştirmeli, insan kaynaklarının kalitesini iyileştirmelidir. Bunun yanında hem belirli bir alanda çok yüksek nitelikleri olan ve aynı zamanda çeşitli farklı alanlarda çalışabilen yetkin personel yetiştirilmesine odaklanmalıdır. Mesleki, teknolojik ve yöneticilik bilgisi olan, uluslararası uygulamaları bilen ve yabancı dillerde iletişim kurabilen personel büyük önem taşımaktadır.

Üç havuz, birçok ortak noktayı paylaşmakla birlikte oldukça farklı özelliklere de sahiptir; bu havuzları insan kaynaklarının gelişme yasasına göre oluşturmak ve farklı yöntemler kullanmak gereklidir.

Bunlarda ortak olan yön, personelin kalitesini arttırmada onları hem araştırma ve inceleme faaliyetine ve de pratik faaliyete teşvik etmek gerektiği gerçeğidir.

Parti ve devlet personelinin eğitiminde onları ideolojik açıdan derinleştirmeye ve alt-taban örgütlerinde, özellikle de zor ve karmaşık çalışma ortamlarında bileyip, pekiştirmeye ağırlık vermek gerekir.

Ekonomik işletmelerdeki yönetici personelin eğitiminde ise, onları zor piyasa koşullarında bileyip pekiştirmeye ve piyasa ekonomisinin kurallarını öğrenme ve uygulamada iyileştirmeye çalışılmalıdır. Ekonomik işletmelerdeki yönetici personelin günümüzün yönetim tekniklerine hâkim olmaları da büyük önem taşımaktadır.

Teknik alandaki profesyonellerin eğitiminde onların yüksek düzey ve yüksek hassaslık içeren ileri teknolojilerini edinmede ve araştırma yöntemlerinde pekiştirmeliyiz. Onlarda bilime adanmışlık ruhunu yükseltmeye, yenilikçi yeteneklerini geliştirmeye ve onları bilimsel araştırma sonuçlarını uygulama alanına yansıtma açısından teşvik etmeliyiz.

4.5.3 YETKİN PERSONELİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İSTİHDAMI

Yetkin personelin değerlendirilmesi ve istihdamı ile ilgili düzgün işleyen bir mekanizmanın bulunması büyük önem taşımaktadır. Bu mekanizma personelin kalitesine doğrudan etkide bulunmaktadır. Personelin performansını değerlendirmek açısından, sadakat, bilgi, beceri ve diğer kriterler temelinde bilimsel bir sistem kurmak gereklidir. Ayrıca, performans değerlendirme sistemini değişen koşullarda yeni değerlendirme yöntemleri ile zenginleştirmek de gerekmektedir.

Örneğin, parti ve devlet personelinin değerlendirilmesinde halkın ilgili kadro hakkındaki görüşüne daha fazla dikkat gösterilmelidir.

Bir ekonomik işletme kadrosunun değerlendirilmesinde bu kadronun pazardaki itibarı da önemli bir kriter olmalıdır. Teknik alandaki profesyonel kadroların değerlendirilmesinde ise bu kadronun toplumdaki ve ilgili bilim-teknik çevreler içinde kazandığı itibar önemli bir kriter olmalıdır. Diplomaya ve kıdemli olmaya aşırı önem veren, beceri ve performansa düşük değer biçen sağlıksız yaklaşımların aşılması gerekmektedir. Eğitimli personelin farklı birimlere geçmesini engelleyen kurumsal engelleri kaldırmak önemli bir reform konusudur. Ayrıca, günümüzde yetkin personellere daha kolay bir biçimde görev verebilmeyi sağlayan bir personel alım mekanizması geliştirmek de önem kazanmıştır.

Partinin ve sosyalist yönetimin bugün önüne koyduğu hedefler çok sayıda yetkin personel gerektirmektedir ve bu tür insanların eğitilmesi için daha geniş bakış açılarına ihtiyaç vardır. Bugün yetkin ve yenilikçi personel yetiştirilmesi sorunu, basında ve politik yayın organlarında, parti ve devletin büyük ve acil görevi olarak tanımlanmakta, aynı zamanda “parti inşası” ile ilgili “yeni büyük projenin” önemli bir parçası olarak görülmektedir.

5. BÖLÜM

MARKSİST PARTİLERDE ÜYELİK SİSTEMİ ÜZERİNE

GİRİŞ

Marksist bir partinin üyelerini partinin en küçük hücreleri veya parti etkinliklerinin özneleri olarak düşünebiliriz. Marksist bir partinin üyelerinin genel özellikleri, partinin başarısı ile doğrudan ilgilidir. Bu bağlamda, sağlıklı bir parti üyeliği sistemi oluşturmak, Marksist parti inşasının temel unsurudur. Marksist partilerde yüksek nitelikli bir üyelik yapısı ve rasyonel bir üyelik sisteminin bulunması ve aynı zamanda partideki üye kitlesinin uygun bir nicelik boyutuna sahip olması Marksist bir partinin ileri gelişkin karakterini koruması açısından büyük önem taşımaktadır.

5.1 PARTİ ÜYELERİNİN ÖNCÜ KARAKTERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Marksist bir partinin öncü karakterini belirleyen nitelikler, onun doğası, hedefi, programı, politik rotası, partinin yönlendirici ideolojisi, amaçları, ilkeleri ve politikaları, örgütsel çizgisi, çalışma tarzı ve kadrolarının yetenekleri gibi çok yönlü etkenlerdir.

Marksist bir partinin öncü karakteri temel olarak, partinin bütünsel kalitesi ile bağlantılıdır; öte yandan tek tek olarak parti üyelerinin gelişkin özellikleri ve partinin yapısı, partinin bütünsel kalitesini yansıtabilmektedir. Parti üyelerinin öncü karakteri, partinin genel kalitesini yansıttığına göre, tek tek parti üyelerini partinin öncü karakterini geliştirmenin başlangıç noktası olarak görmek yanlış olmayacaktır. Bu yüzden proleter partilerin çeşitli önlemler olarak üye yapısının sağlığını ve üyelerin öncü karakterini koruma çabası büyük anlam taşımaktadır.

5.1.1 PARTİNİN ÜYELİK YAPISINI GÜÇLENDİRME SORUNU

Marksist partilerin gücü ve sağlayabildikleri etki, üye sayısına değil, daha çok üyelerinin niteliğine bağlıdır. Bu nedenle, proletaryanın önemli tarihsel liderleri genellikle daha büyük vurguyu parti üyelerinin niteliğine yapmışlardır. Örneğin, Marx ve Engels, dünyanın ilk proletarya partisi olan Komünistler Birliği'ni kurma çabalarında partinin proleter karakterinin korunması ve partinin üstlendiği tarihsel misyonu gerçekleştirebilmesi açısından temel başlıklardan biri olarak parti üyelerinin öncü karakteri üzerinde durmuşlardır. Lenin de, Rusya'da yeni tip bir proletarya partisi kurma çabaları sırasında yüksek nitelikli parti üyeliğinin devrimci harekette belirleyici ve kilit bir etken olduğunu savunmuştu. Lenin bu konuda şöyle yazıyordu: "parti üyesinin statüsünü ve önem derecesini yükseltmek ve yukarıya, daha yukarı, daha da üst düzeye çıkarmak için çabalamalıyız"¹; "üyelikleri kâğıt üzerinde kalan parti üyelerine, bedava- hibe dahi olsalar ihtiyacımız yok."²

Halk, bir parti hakkında görüşlerini genellikle çevresinde gözlemlediği parti üyeleri üzerinden oluşturmaktadır. Parti üyesi, yüksek nitelikli olur ve örnek bir davranış sergilerse, halk üzerinde iyi bir izlenim bırakacak ve partinin saygınlığını arttırmasına ve halkla yakın bağlar kurmasına yardımcı olacaktır. Sonuç olarak parti üyeleri halkı parti çizgisini, ilkelerini ve siyasetini uygulamaya yönlendirebilecek ve halka önderlik edebileceklerdir. Çin'de Devrimci savaş politikalarının izlendiği zor dönemlerde üyeler, komünist partisine katılarak büyük riskler göze almışlardı; parti üyeliği kendini devrime ve feda etmek ve adamak anlamına gelmekteydi. O zamanlar partiye katılmak için başvuran insanların büyük çoğunluğunun olağandışı kişiliklere sahip olduklarını ve çeşitli zorlu sınavlara göğüs germiş olduklarını söyleyebiliriz. Bunun ötesinde, acımasız mücadele koşulları, tıpkı atıkları temizleyen dalgalar gibi, güçsüz ve inançsız insanları kıyıya sürüklüyordu. Liu Shaoqi, bir konuşmasında bu mekanizmayı "doğal ve nesnel eleme"³ olarak değerlendirmişti. Marksist bir parti devlet iktidarını ele aldıktan

1 Vladimir Lenin, *Seçme Eserler*, Cilt 7, s. 272.

2 Vladimir Lenin, *Seçme Eserler*, , Cilt 4, s. 51.

3 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, Cilt 2, 1985, s. 68.

sonra parti üyeliği risk olmaktan çıkmakta, aksine avantajlar getiren bir duruma dönüşmektedir ve yeni koşullarda geçmişte mücadeleye seyirci kalan birçok kişi genellikle partiye girmeye çalışmakta beraberlerinde sömüren sınıfların düşünce ve ideolojilerini getirerek partinin üyelik yapısını zayıflatmaktadır.

1949'da Yeni Çin'in kurulmasından itibaren partinin üye sayısında keskin bir artış yaşanmıştır. 1945'te Yedinci Kongre toplandığında ÇKP 1.21 milyon üyeye sahipti; bu sayı 1950'nin ilk yarısında 5 milyona kadar yükseldi. Sadece 1949 yılında, partiye bir milyon 4 yüz bin yeni üye alınmıştır. Bu nedenle, 1951'in Mart ve Nisan ayları arasında ÇKP Merkez Komitesi, partiyi ideolojik, örgütsel ve çalışma tarzı açılarından saflaştırmak, parti üyelerinin eğitim düzeylerini güçlendirmek ve temel taban örgütlerinin çalışmalarını düzenlemek amacıyla Birinci Ulusal Örgütsel Çalışmalar Toplantısı'nı düzenlemiştir. Liu Shaoqi, bu toplantıda "Komünist Parti Üyeleri İçin Gerekli Sekiz Nitelik" başlıklı önemli bir konuşma yaptı ve "Parti Üyelerinin Daha Yüksek Nitelikli Olmaları İçin Çaba Gösterin" başlıklı bir rapor sunmuştu. Bu raporda, partinin konumunda oluşan değişiklik ele alınıyor, çalışma ortamı ve görevlerde ortaya çıkan değişiklikler ışığında parti üyeliğinin niteliklerini artırmanın önemi ve aciliyeti üzerine detaylı analizler yapılmıştı. Zhou Enlai, 4 Mayıs 1957'de Bulgaristan'ın yeni Çin Büyükelçisi ile yaptığı bir görüşmede "gereğinden çok büyük bir partinin riskli olduğunu, çünkü bunun komünistleri sıradan insanlara indirgeyeceğini ve böylece Marksist bir partinin öncü karakterini kaybedeceğini"⁴ belirtmişti.

Daha sonraki dönemlerde Parti bu konuda çeşitli önlemler almasına karşın, büyüleyici büyük bir üye sayısına sahip bir partinin üyelik sistemini kontrol etmesi oldukça zor olmuştur. Bu açıdan en ciddi olumsuzluklar özellikle "Kültür Devrimi" sırasında ortaya çıkmıştır, isyancı kliklerin bazı liderleri ve bazı şiddet düşkünleri çeşitli sına ve eğitimlerden geçmeksizin kolayca parti üyeliğine alındılar ve parti üyeliği büyük ölçüde yozlaştı. 1976'da "Kültür Devrimi" sona erdirildikten kısa bir süre sonra yaptığı bir değerlendirmede Deng Xiaoping, parti üyelerinin niteliklerini yükseltme sorununu gündeme getirerek: "bu yüzden, şimdi partinin bütün tarihi boyunca oluşturmuş olduğu güzel gelenekleri ve çalışma tarzını yeniden canlandırmaktan söz ediyoruz. Bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorun parti üyelerinin niteliği sorunudur. Bir komünistin parti üyeliğinin gereklerini yerine getirip getirmediği sorunu sadece yeni parti üyelerini değil, aynı zamanda belirli sayıdaki emektar eski üyeler için de geçerlidir,"⁵ demiştir. Yeni yüzyıla ve yeni koşullara girilmesi ile birlikte parti güçlü bir üyelik yapısı oluşturmada yeni zorluklarla karşılaşmaktadır; partinin konumunun ve görevlerinin değişmesi ışığında parti üyelerinin eğitimi ve yönetiminde yeni yollar arayışına girilmiştir. Merkez Komitesi, 7 Kasım 2004 tarihinde, "Temel Olarak Önemli 'Üç Temsil' Düşüncesini Pratiğe Geçirerek, Parti Üyelerinin Gelişkin Niteliğinin Korunması İçin Parti Üyelerinin Eğitilmesi Konusunda Tüm Parti Genelini Kapsayan Bir Kampanya Yürütülmesi Üzerine Görüşler" başlıklı bir kampanya belgesi hazırlamıştır. 5-6 Ocak 2005 tarihlerinde bu kampanya hakkında bir çalışma konferansı oturumu düzenlenmiştir. Ardından bu kampanya-planladığı gibi-Ocak 2005'den 2006'nın ilk yarısı arasında bir buçuk sene boyunca sürdürülmüştür.

4 Zhou Enlai, *Kronoloji* (1949-1976), Cilt 2, Merkezi Parti Literatürü Yayınları, s. 40.

5 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (2.Baskı), 2. Cilt, s. 269.

Bu kampanya kararı, partinin tarihsel deneyimlerinin değerlendirilmesi ve yeni dönemde uluslararası ve ülke içi durumu bilimsel olarak analiz edilmiş ve yeni dönemdeki parti görevleri düşünülerek alınmış önemli ve stratejik bir karardır. Parti üyelerinin son on yıllarda geçirdikleri değişim, gerçekçi bir biçimde araştırılmış buna göre bir kampanya planı tasarlanmıştır. Parti inşası alanında çalışan birçok araştırmacı o dönemde yazdıkları makalelerde bu kampanyanın partinin iktidar parti konumunun sağlamlaştırılması, partinin yönetme kapasitesinin güçlendirilmesi ve misyonunu yerine getirebilmesi açısından kaçınılmaz bir gereksinim haline gelmiş olduğunu belirtmişler ve uyarıcı olumsuz örnekler vermişlerdir.

5.1.2 YENİ GERÇEKLERİN GETİRDİĞİ GEREKLİLİKLER

Çin Komünist Partisi, bu kitabın yayınlandığı tarih itibarıyla 78 milyon üyesiyse, dünyadaki en kalabalık sosyalist ülkesinin iktidar partisi konumundadır. Bu Marksist politik partiler dâhil genel olarak dünyadaki çeşitli tipte parti tarihinde son derece nadir ve özel bir olgudur. ÇKP 'nin üyelik yapısının geliştirilmesi sorunu yeni tarihsel koşullar içerisinde yeni özellikler kazanmaktadır; 87 yıllık tarihi içerisinde parti üyelerinin sayısı önemli ölçüde artmış bulunmaktadır. 1921'de kurulduğunda ÇKP'nin sadece 50 dolayında üyesi bulunmaktaydı; 1945 yılında, Yedinci Ulusal Kongre toplandığı zaman, üye sayısı bir milyon 210 bin, 1949'da, Yeni Çin kurulduğunda ise, üye sayısı 4 milyon 480 binin üzerindedir -ki bu nüfusun, binde 8'ine tekabül ediyordu-; 1956'da, Sekizinci Ulusal Kongre toplandığı zaman, üye sayısı on milyon 730 bindi, yani nüfusun yüzde 1.6'sı. 1978'de reform ve dışa açılma stratejisinin henüz yeni başlatıldığı günlerde üye sayısı 36.980 milyon idi.

Merkez Komite'nin Örgütlenme Dairesine bağlı Bilgi Yönetim Merkezi'nin yayınladığı istatistiklere göre, 2005'in sonunda ÇKP'nin üye sayısı 71 milyona ulaşmıştı- bu nüfusun yüzde 5.3'ünü oluşturmaktadır. Yalnızca 2005 yılında, partiye iki milyon 470 bin yeni üye katılmıştır; gençler arasından ve öğrencilerden katılım ciddi bir derecede artış göstermektedir. Yeni katılan üyeler içinde bir milyon 980 bin üye 35 yaşın altındadır ve bu grup yeni üyelerin yüzde 80.1'ini oluşturmaktadır. Yeni katılanların 734 bini ise öğrenci kesimindedir ve böylece parti içinde öğrenci olan üyelerin oranı yüzde 5 artmış bulunmaktadır⁶.

Parti yapısı giderek daha çoğulcu bir nitelik kazanmaktadır; bu gelişme ile ilgili şu verileri vermemiz olanaklıdır. Örneğin partiye katılma tarihleri açısından yapılan bir istatistiğe göre bugünkü üye sayısının yüzde 2'sinden azı Yeni Çin kurulmadan önce (1949) partiye katılmış görünmektedir. Öte yandan, Yeni Çin kurulduktan sonraki partiye katılanların oranı yüzde 98'in üzerindedir. Cinsiyet oranına baktığımızda, kadın üyelerinin toplamı 13.573 (yüzde 31.9) milyondur; kadınların toplam üyelere oranı ise yüzde 19.2 ile son derece düşük bir orandır. Etnik dağılım açısından bakıldığında, etnik azınlıklara mensup olan üye sayısı 4.516 milyondur. Bunların toplam üyelere oranı yüzde 6.4'tür. Yaşa göre, üye dağılımına baktığımızda, 35 yaşın altındaki üyelerin toplamı 16.304 milyondur ve

6 “85 Yıl İçerisinde Elli Güçlü'den 70,8 Milyona“, People's Daily, 5. Bölüm, 1 Temmuz, 2006.

bunların toplam üyelere oranı yüzde 23'tür.

36-50 yaş arası üyelerin toplamı ise 38.193 milyondur ve bunların toplam üyelere oranı yüzde 54 tür; 60 yaş üstü üyelerin toplamı 16.313 milyondur ve bunların toplam üyelere oranı yüzde 23'tür. Mesleklere göre dağılıma baktığımızda, işçi üyelerin toplam sayısı 7.959 milyondur (1.424 milyon kamu-dışı ekonomi sektöründe çalışan işçiler dâhil), bunların toplam üyelere oranı yüzde 11.2'dir. Çiftçiler, hayvancılıkla uğraşanlar ve balıkçılar, 22.639 milyon, bunların toplama oranı ise yüzde 32'dir, memurlar-devlet ve hükümet görevlileri, 19.155 milyondur ve bunların oranı yüzde 27.1; askerler ve polislerin sayısı 1.559 milyondur, bunların toplam üyelere oranı yüzde 2.2'dir, öğrencilerin sayısı 1.289 milyondur ve bunların toplama oranı yüzde 1.8, ekonominin kamu-dışı sektörlerindeki (Çn.: özel sektör) yöneticiler ve bu işletmelerde çalışan profesyonel teknisyenlerin sayısı 1.316 milyondur ve bunların tüm üyelere oranı yüzde 1.9'dur; bireysel çalışan işçiler ve serbest meslek sahipleri (noter, danışman avukat vb.) 3.61 milyondur ve oranı yüzde 5.1'dir; emekliler 13.283 milyondur ve bunların toplama oranı yüzde 18.8'dir.⁷

Üyelerin eğitim düzeyleri açısından da olumlu bir iyileşme görülmektedir. 1949 yılında, yüksekokul ve üzeri okullardan mezun olan üyelerin oranı sadece yüzde 0.32 iken, okur-yazar olmayan üyelerin ve ilkokul mezunlarının oranı yüzde 96.6 idi. 1978 yılında ise, bu ilk grubun (Çn.: yüksekokul ve üzeri) parti içindeki oranı yüzde 2.99'a yükselmişti. 2000 yılında ise, sadece ikinci grubun toplama oranı yüzde 22.4'ü buldu. 2005'in sonlarında, lise mezunu ve daha üzeri okullardan mezun üyelerin toplamı 41.087 milyonu, bunların toplam üyelere oranı ise yüzde 58'i buldu; bu arada üyeler arasında yüksekokul ve üzeri mezunu üyelerin toplamı 20.568 milyona yükselmişti ve toplam üye sayısına oranı yüzde 29 idi.⁸

Üyelerin İdeolojik Yapısı

Öte yandan parti üyeleri ideolojik açıdan eskisine göre daha etkin hale gelmiş bulunmaktadır. Parti üyelerinin gençleşip, üyelerin eğitim düzeylerinin yükselmesi ile birlikte, parti üyelerinin demokratik bilinci daha da artmaktadır. Bu arada, sosyal yaşam biçimleri ve tercihlerinde çoğulculuşma eğilimi açıkça görülebilmektedir. Özellikle internet kullanımındaki hızlı yükseliş, üyelerin bilgi edinme kaynaklarını çeşitlendirmekte ve arttırmakta, parti üyelerinin düşünce şekillerine değişiklikler getirmektedir. Genel olarak eskiden olduğu gibi birtakım görüş ve önerilerin sorgusuz sualsiz kabul edilmediği açıkça gözlenmektedir. Bunun yerine, üyelerin, bağımsız biçimde düşünme, analiz yeteneklerini kullanma ve daha iyi kararlar verebilme kabiliyetini elde etmeye başladıkları gözlenmektedir.

Genelde parti üyelerinin büyük bir bölümünün örnek bir rol ve davranış gösterebildikleri ve her alandaki çalışmalara daha fazla katkı sağlayabildiği araştırma bulgularıyla kanıtlanmaktadır. Örneğin, Örnek İşçilik ve 1 Mayıs ödülleri kazananlar arasında, parti üyelerinin oranı yüzde 85'den fazladır; 1998'de ortaya

7 *Ag.e.*

8 *Ag.e.*

çıkan çok sayıda sel felaketi karşısında yürütülen kurtarma çalışmalarında, felaketin yaralarının sarılması çabalarında ve 2003'te SARS salgın hastalığına karşı mücadele sürecinde bazı parti üyeleri hayatlarını feda etmiş ya da çalışmalar sırasında hayatlarını kaybetmiştir. Üyelerin bu tür örnek davranışlar sergilediği birçok olay doğal olarak partinin hanesine olumlu olarak etkide bulunmaktadır.

Partinin inşası alanında çalışan uzman akademisyenler ve üst düzey parti görevlileri, genellikle, parti üyelerinin bütünü göz önüne alındığında yadsınamayacak birtakım sorunların da olduğunu ifade etmektedirler. Bazı üyelerin taşıdıkları nitelikler, tüzükte öngörülen niteliklerle örtüşmüyor, bazı üyeler yeni koşullara uyum sağlayamıyor ve yeni ortaya çıkan görevleri yerine getirmekte yetersizlikler göstermektedirler. Parti inşası alanında çalışan uzman araştırmacılar, bu konuda daha somut gözlemlerini de ifade etmektedirler: "Bazı parti üyeleri, partinin ideallerine ve inançlarına yeterince sıkı biçimde bağlılık sergilememektedir, sosyalizme olan güvenlerinde eksikler bulunmaktadır, üyeler arasında farklı boyutlarda bir inanç krizi görülebilmektedir. Bazıları ise, parti programını net biçimde kavrayamamakta ve bu yüzden dünya görüşlerinde, hayata ve değerlere bakışında tutarsızlıklar göstermektedir, az sayıda üye arasında ise servet düşkünlüğü, zevk düşkünlüğü ve aşırı bencillik gibi davranış ve düşünüş biçimlerinden etkilenmiş bulunmaktadır. Bunlar arasında fedakârlık tutumu da oldukça zayıflamıştır. Bu yüzden bu tip üyeler sadece kendilerini düşünmekte, kendi itibarlarını ve çıkarlarını gözetmekte, topluma, halka ve diğer insanlara karşı ilgisiz ve duyarsız davranmaktadırlar. Bazı üyeler arasında disiplinsiz davranışlar yaygınlaşmaktadır ve bunlar parti üyeleri olarak görevlerini ciddi bir şekilde yerine getirmemektedirler, parti faaliyetlerine katılım konusunda isteksizlik göstermekte veya üyelik aidatlarını zamanında ödememektedirler.

Bazı üyeler parti ruhunu yüksekte tutma ilkesi konusunda duyarsız kalmaktadır ve bu da bürokratizme ve liberalizme sebep olmaktadır. Bu tür üyeler, şikâyetçi tutum ve şikâyetleri kulaktan kulağa yayma davranışına girmekte ve parti içinde dedikodu temelli bilgiler yaymaktadırlar. Bazı üyeler, insanları kitle eylemlerine katılmaya ikna etme çabasına girişmemekte ve kitle eylemlerine katılmaktan hoşlanmamakta, hatta kendileri de bu eylemlere aktif bir biçimde katılmamaktadırlar. Bazı üyeler, öncü/gelişkin konumda olma isteklerini kaybetmiştir. Bu tip üyeler köhne ve tutucu fikirlerini muhafaza etmekte ısrar etmekte ve başarılı çalışma düzeyleri sürekli düşmektedir. Bu nedenle bu üyeler üretimde, çalışmada ve sosyal hayatta örnek davranışlar sergileyememektedirler. Küçük bir grup parti üyesi ise ideolojik ve politik olarak yozlaşmış durumdadır, bu yüzden bu tip üyeler gerçek anlamda parti disiplinini ve ülke yasalarını ihlal etmektedirler."

Son yıllarda, ülke yasalarına ve parti disiplinine aykırı davranışta bulunma olayları hala artmaya devam etmektedir. 2000-2003 yılları arasında 288 bin parti üyesine-kadrolar dâhil olmak üzere- ekonomik suçlar sebebiyle disiplin cezası uygulanmıştır. 2006 yılında, partinin tüm kademelerindeki disiplin denetim soruşturma kurulları 123 bin 489 olayı incelemeye almış ve 97 bin 260 üyeye karşı disiplin önlemleri uygulama kararı vermiştir.

Üyeler ile ilgili olarak yukarıda sıralanan sorunların kaynakları oldukça çeşitlilik göstermektedir: Bunlar arasında uluslararası ortamın etkisi, yurtiçi ortam, parti örgütlerinin gevşek davranması ve kontrolleri ihmal etmeleri ve üye eğitime yeterli özeni göstermemeleri, üyeler ile ilgili kişisel sebepler, kişisel çıkarları ilgilendiren bazı somut zorluklar ya da çelişkiler vb. gibi birçok neden gösterilmektedir.

Bütün bu sorunların uzun vadeli çözümleri açısından, tüm partinin öncü karakterini korumak için, tek tek her bir parti üyesi kendi gelişkin niteliğini koruyabilmelidir. Tek tek üyeler gelişkin öncü niteliklerini koruduğu sürece, tüm partinin gelişkin karakteri güvence altına alınabilir ve parti yeni yüzyılda, önündeki yeni sosyalist görevleri omuzlayabilir. Yukarıdaki olgular ve sorunlar yeni tarihsel koşullarda, parti üyelerinin niteliklerini yükseltmenin öne çıkan bir problem olduğunu göstermektedir.

5.2 PARTİ ÜYELİĞİ İÇİN GEREKLİ NİTELİKLERİN YÜKSELTİLMESİ

Parti üyeliği için gerekli nitelikler bir Marksist partinin doğası, programı ve tarihsel misyonu temelinde üyelerinden beklediği en temel gereksinimlerdir; bu gereksinimler parti üyelerinin nitelikli olup olmadığını ölçen kriterler ve normlardır. Çin Komünist Partisi tüzüğü'nün 1., 2., 3. ve 4. maddelerinde bu başlıklar ele alınmıştır; bu maddelerde, parti üyelerinden istenen ortalama standart gereksinimler, üyelerden en temel istemler, parti üyelerinin görevleri ve hakları titiz bir biçimde ele alınıp açıklanmaktadır. Tüzükte belirtilen üyelik niteliklerine bağlı kalınması güçlü bir parti üyelik yapısı oluşturmak için birincil önemde bir sorundur ve parti üyelerinin öncü niteliklerini korumada belirleyicidir.

5.2.1 PARTİ ÜYELİĞİNİN NİTELİKLERİ PRATİK İÇİNDE GELİŞTİRİLMELİDİR

Marksist proletarya partileri ve önemli Marksist devrimci liderler, parti üyelerinin sahip olması gereken nitelikler üzerinde daima önemle durmuşlardır. Marx ve Engels, Komünistler Birliği'ni kurdukları günlerde birlik üyelerinin niteliklerini tanımlayan üyelik koşullarını titizlikle belirlemişler, başlıca şu koşulları tanımlamışlardır: **Birliğin-** partinin hedefine uygun bir hayat ve faaliyet tarzı, propaganda veya kamuoyu çalışmasında devrimci gayret ve azim, komünizmin kabul edilmesi; anti-komünist ya da milliyetçi örgütlerde çalışmama koşulu, üyelerin üye oldukları başka dernekler varsa, bu durum hakkında üst kurulu bilgilendirmeleri koşulu; Birliğin kararlarına bağlılık ve tabi olma ilkesi; Birliği ilgilendiren tüm konularda gizliliğin korunması ve üyenin bir parti topluluğuna (koluna) oy birliğiyle kabul edilmesi koşulu vb. **Bkz. kitap eki. Komünistler Birliği Tüzüğü.**

Lenin, Rusya'nın özgün koşullarına göre geliştirdiği yeni tipte proletarya partisi teorisi ışığında, parti inşasını tasarlarken, Bolşevik Partisinin üyelik koşulları olarak oldukça sıkı nitelikler belirlemişti.

Temmuz 1903 tarihindeki R.S.D.İ.P. (Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi) İkinci Kongresi'nde Lenin, ne tür insanların partiye katılabileceği ve bir parti üyesinden neler beklenilmesi gerektiği konularında Martov ve diğer bir takım

Menşevik Marksistler ile çetin bir mücadeleye girişmişti. Martov ve yandaşları bir üyenin parti örgütlerinden birine katılmak ve bu örgüt içindeki çalışmalara katılmak zorunda olmadığını savunurken, Lenin bu görüşe karşı çıkmıştı, çünkü Lenin'e göre, ancak ve ancak bir parti üyesi, örgütlerden birine katıldığında ve burada aktif olarak çalışma yürüttüğünde Marksist bir parti şekilsiz ve gevşek bir grup olmaktan çıkabilir ve böylece bu parti proletaryanın ileri, gelişkin örgütlü gücü olabilirdi. Sonuç olarak Lenin'in bu fikirleri kongrede onaylandı ve bu ilke R.S.D.İ.P'nin yazılı tüzüğüne dâhil edildi.

Çin'in ve Çin'deki parti çalışmasının özgün koşulları nedeniyle ÇKP de parti üyelerinin niteliklerine özel bir önem vermiştir. ÇKP'nin 1921 deki kuruluşundan hemen sonra Mao Zedung Marksizm'e güçlü bir inançla bağlı olan "gerçek yoldaşlar" arasından yeni üyeler kazanma doğrultusunda partiye bir önerge sunmuştur. Parti'nin Birinci Kongresinde kabul edilen ÇKP Tüzüğü'nün 4. Maddesi'nde: "Cinsiyet ya da milliyete bakmaksızın parti programını ve politikalarını benimseyen, sadık bir üye olmaya istekli olan herkes, bir parti üyesi tarafından tavsiye edilerek üyeliğe kabul edilebilir. Ancak bu kişi, partiye katılmadan önce, partimizin programına karşı çabalar içinde olan tüm parti ve gruplarla bağlarını koparmış olmalıdır;"⁹ ifadesi yer almıştır.

Aralık 1929'da yapılan "Gutian Konferansı Karar Belgesi" ilk kez "yeni parti üyelerinin kabul edilme koşullarını" açıkça belirlemiştir: (1) siyasi fikirlerde hiç bir hata taşımaması (sınıf bilinci dâhil); (2) partiye sadakat; (3) fedakârlık bilincine ve aktif çalışma yeteneklerine sahip olmak; (4) zenginleşme düşüncesinin olmaması; (5) kumar ve uyuşturucudan uzak durması.

Örnek Partili Tutumlar

Ekim 1938'de ÇKP Altıncı Merkez Komitesinin Altıncı Genel Plenumu'nda Mao Zedung, bir parti üyesinin örnek olması gereken 11 madde üzerinde öneriler getirerek, ideal bir üye tipi ortaya koymuştur: "parti üyesi şu başlıklarda örnek bir tutum ve yüksek bir bilinç sergilemelidir: cesur bir mücadele tutumu, emirlere uymada, disipline uymada, politik faaliyetlere katılmada, parti içi birliğe ve dayanışmaya katkıda bulunmada, Japonya'ya Karşı Savaş ile ilgili görevleri yerine getirmede, birleşik cepheye dâhil olan partiler arasındaki ilişkilerin koordinasyonunda, temiz ve dürüst olmada, çıkarı için arkadaşlık ya da akraba ilişkilerinden yararlanma çabasına girmemede, ödeme talep etmeden sıkı çalışmada, gerçeği olgularda arama çabasında ve bir parti üyesi araştırma faaliyetlerinde ileri görüşlü ve titiz olmada da örnek olmalıdır.

1939 Mayıs'ında ÇKP Merkez Komitesi Genel Sekreterlik Bürosu'nun sekreteryaya işlerini üstlenmiş bulunan ve bu organın Örgütlenme Bölümü Başkanı olan Chen Yun, bir parti üyesinin taşıması gerekli altı niteliği açıklayan "Bir Komünist Parti Üyesi Nasıl Olunur?" başlıklı bir belge hazırlamıştı. Bu belge, üyenin bütün yaşamı boyunca komünizm için mücadele etmesini, devrimin çıkarlarını diğer her şeyin üzerinde tutmasını, parti disiplini ve parti sırrı ilkesine bağlı kalmasını, tüm

9 ÇKP Merkez Komitesi Arşiv Dairesi: ÇKP-Merkez Komitesi Seçme Eserleri, 1. Cilt, s. 3.

güç koşullara karşın parti kararlarını yerine getirmesini, halk kitlelerine örnek davranışlar içinde olmak ve altıncısı araştırma çabası göstermesini öngörüyordu.

Dört Hak ve Dört Ödev

1945 yılında yer alan ÇKP Yedinci Kongresinde, ilk defa, parti tüzüğüne, üyenin sahip olması gereken nitelikleri dâhil etmiş ve bunun yanı sıra parti üyeleri ile ilgili olarak dört ödev ve dört hakkı içeren yeni bir tüzüğü yürürlüğe koymuştur.

Daha sonra parti, 1949'da iktidara geldiğinde, üyelerinden beklediği nitelikleri daha da yükseltmiştir. 1951 yılında, Liu Shaoqi, "Komünist Parti Üyelerinin Taşınması Gereken Sekiz Nitelik" adlı bir belgeyi kaleme aldı. 1956 yılında yapılan Sekizinci Parti Kongresi'nde kabul edilen yeni tüzükte ise parti üyelerinin "On Ödevi ve Yedi Hakkı"nı tanımlayan maddeler karar altına alındı.

Ancak "Kültür Devrimi" döneminde yer alan Dokuzuncu ve Onuncu Parti Kongreleri'nde karar altına alınan tüzüklerde, parti üyelerinin ödevleri ve hakları ile ilgili daha önceki kongrelerde benimsenen hükümlerin yerine "Halefler İçin Beş Kriter" başlıklı bir bölüm geçirildi. Bu kriterlerin içerik ve ifade biçimleri "sol" ideolojinin belirimi olan- sınıf savaşının kavranacak halka olarak ele alınması şeklinde- bazı hatalı fikirler de içermekteydi.

1982 yılındaki On ikinci Ulusal Kongre'de kabul edilen yeni tüzük ise, bu "sol" hataları düzelten değişiklikler getirmiş ve parti üyelerinin ödev ve hakları ile ilgili daha önceki örgütsel çizgiyi restore etmiştir. Bu kongre, aynı zamanda bu alanda tüzüğe yeni dönemin koşulları ışığında, yeni bazı içerikler ve kavramlar da ilave etmiştir. Bu yeni tüzükteki ikinci madde, bu kez iktidarda olan bir partinin üyeleri için gereken en temel nitelikleri de tanımlıyordu. Ardından yapılan On Dördüncü, On Beşinci, On Altıncı Ulusal Kongre'lerde kabul edilen tüzüklere getirilen yeni bazı kavramlar genellikle, 1982'de kabul edilen tüzüğe gerekli görülen bazı tamamlayıcı eklemeler niteliğini taşımıştır ve bu tüzüklere yapılan eklemeler parti üyelerinin taşınması gereken nitelikleri daha net ve gelişkin bir biçimde ifade etmeyi amaçlamıştır.

Parti üyeliği ile ilgili olarak belirlenen niteliklerin gelişimine baktığımızda, bunların partinin içinde bulunduğu ortam-kosullar ve partinin görevlerinin değişimi ile birlikte ve parti inşa pratiği ilerledikçe zenginleştirildiğini ve geliştirildiğini görebiliriz. Bu olgu, güçlü bir parti üyeliği inşa etme çabalarının zaman içinde adım adım ilerlediğini göstermektedir.

5.2.2 PARTİ ÜYELERİ İÇİN GEREKLİ ASGARÎ NİTELİKLER

Parti üyeleri için gerekli asgari nitelikler kavramı, partiye yeni üye olacak bir adayın sahip olması gereken temel nitelikleri ve adayda bulunması gereken kişisel kimlik özelliklerini ifade etmektedir. Son parti tüzüğünde bu asgari nitelikler şöyle belirlenmiştir: “18 yaşına erişmiş, işçi, köylü, asker, aydın veya da diğer sosyal tabakalardan herhangi bir Çinli ileri gelişkin unsur ve partinin programını ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birine katılmaya ve aktif çalışmaya, partinin kararlarını uygulamaya istekli ve üyelik aidatını düzenli ödemeyi kabul eden kişiler, Çin Komünist Partisi'ne üyelik başvurusunda bulunabilir. (Çn.: Bu maddedeki diğer sosyal tabakalar ifadesi kamu ve kamu-dışı işletme sahibi veya işletme yöneticilerini kapsayan bir terimdir ve ilk defa 2002 yılında bir tüzük hükmü olarak ifade edilmiştir. Çeşitli eleştirmenler bunu kapitalistlerin komünist partisine sızması ve onun karakterini değiştirmeye başlaması olarak değerlendirmişlerdir. ÇKP’de bu gruptaki üye sayısı, sonradan işveren konumuna geçen eski işçi ve memurlar dâhil olmak üzere % 4.8’dir. Bu madde, kimlerin parti üyeliğine başvurabileceğini tanımlamaktadır. Gerekli asgarî nitelikleri şöyle açıklayabiliriz:

Yaş Konusunda: İkinci, Üçüncü ve Dördüncü kongrelerde kabul edilen tüzüğe göre, başvurularda herhangi bir yaş sınırı bulunmamaktaydı.

1927’deki “ÇKP’nin Tüzüğünde Üçüncü Değişiklik Kararları”, “Her hangi bir parti üyesinin 18 yaşını doldurmuş olması” gerektiğini belirlemiştir. Böylece, parti üye adaylarına ilk defa bir yaş sınırı koymuştur ve Yedinci Kongre’den sonra bu uygulama devam etmiştir. Partiye giriş sınırı olarak 18 yaşın belirlenmesinin nedeni, genel olarak ifade edersek 18 yaşına ulaşmış bir kişinin yetişkin olarak görülmesidir, böylece üyenin daha olgun ve iyi politik değerlendirmeye sahip olacağı ve politik inancını ve/veya idealini daha iyi belirleyebileceği düşünülmüştür. Yasal açıdan da, 18 yaşına ulaşan bir kimsenin eylem kabiliyetine sahip olduğu bir gerçektir. Elbette ki, ÇKP gibi siyasi bir örgüte sadece yetişkinler katılabilirler. Devrimci savaş stratejisi döneminde, ÇKP yaş konusunda bu kadar katı değildi; ancak günümüzde ergin olmayan gençlerin parti saflarına katılmasına izin verilmemektedir.

Üyelerin Sosyal Kökeni Konusunda: ÇKP, sınıf temeli olarak işçi sınıfına dayanan ileri ve gelişkin bir siyasi partidir. Gelişkin bir partinin sınıfsal karakteri, onun üyelerinin, işçiler, köylüler, erlerden, askerlerden ve aydınlardan oluşmasını gerektirir. Buna karşın Marksist bir parti, diğer sosyal tabakalardaki ileri unsurları reddetmemelidir. Yeni Çin’in kurulmasından bu yana ülkenin sosyal yapısında olduğu kadar ekonomik yapıda da büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Bugün de, ülkedeki sosyal yapıda yeni eğilimler gözlenmektedir: bir yandan sınıfların yapısı daha basitleşmekte, öte yandan ise sınıflar içindeki tabakalar gitgide daha çok çeşitlenmektedir. Dolayısıyla ÇKP tüzüğü ve çeşitli parti belgeleri -bu yeni eğilimlere uyacak şekilde- üyelerle ilgili toplumsal kökene ilişkin maddeler bakımından değişikliğe tutulmaktadır.

1956 yılındaki, partinin Sekizinci Kongresi’nde kabul edilen tüzükte belirtildiği gibi: “Kendisi çalışan konumunda olan ve diğer çalışanları sömürmeyen, parti programını ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birine katılıp, burada çalışma yürüten, parti kararlarını uygulayan ve parti üyelik aidatını düzenli ödeyen her Çin vatandaşı Çin Komünist Partisi’ne üye olabilir.” Dokuzuncu, Onuncu ve On Birinci Kongrelerde kabul edilen tüzüklerde ise üyeliğe başvuran adayların sosyal kökeniyle ilgili maddede esaslı bir değişiklik yapılmamıştır.

1982 yılında, yeni sınıf ilişkilerini göz önünde bulunduran On İkinci Kongre’de kabul edilen tüzükte, önceki tüzüklerdeki “fakir ve alt-orta-tabaka çiftçiler” yerine “çiftçiler” ifadesi getirilmiş ve “katılmaları mümkündür” ifadesi yerine “üyelik için başvurmaları mümkündür” şeklinde yazılmıştır. On Dördüncü ve On Beşinci Kongre’lerde kabul edilen tüzükler de bu yeni ifadeyi kullanmayı sürdürmüştür. Ancak, 2002’deki On Altıncı Kongre’de kabul edilen tüzükte “diğer devrimci öğeler” ifadesi yerine “diğer sosyal tabakalardan gelişkin unsurlar” ifadesi getirilmiştir.

Özel girişimcilerin ve özel girişimlerde üst düzey yönetici olarak çalışanların partiye kabulü

Diğer sosyal tabakalar olarak tanımlanan tabaka, işçiler, köylüler, askerler, aydınlar ve parti kadroları dışındaki kesimlere işaret etmektedir. Bunlar çoğunlukla, özel firma sahibi ve yüksek teknoloji dalındaki işletmelerde çalışan girişimciler ile teknisyenleri, yabancı girişimciler ve işletmeler tarafından istihdam edilen üst düzey yönetici personel, küçük çaplı ticari faaliyette bulunan bireyleri, özel girişimcileri, aracı acentelerde çalışanları ve serbest çalışan meslek sahiplerini (freelance) içermektedir. Kanımca, tüzükteki bu değişiklik toplumun sosyal yapısındaki değişikliklere uyumluydu.

Bu yeni tabakanın gelişmesine, 1980’lerde Reform ve Dış Dünyaya Açılma politikası yürütülmeye başladıktan sonra izin verilmiş ve bu öğelerin gelişmesi parti politikaları ile teşvik edilmiştir. 2001 yılında, Jiang Zemin, ÇKP’nin kuruluşunun 80. yılı kutlamalarında yaptığı konuşmasında bu tabakayı “sosyalizmin kurucuları” arasına dâhil eden övücü bir nitelemede bulundu. Bu konuşma sonrasında, Parti Merkezi Komitesi’nin kabul ettiği ve yayınladığı belgelerde bu terimin ve yaklaşımın benimsendiğini görmekteyiz.

Araştırmacılar arasında genel olarak, diğer sosyal tabakalar arasındaki ileri gelişkin unsurları üye olarak partiye alınması konusunda büyük bir çelişme yaşanmamıştır. Anlaşmazlık ve tartışmalar, özel girişimcilerin partiye alıp almama konusunda ortaya çıkmıştır. Sanırım okuyucuya bu konu hakkında belirli bir analiz sunmamız gerekecektir. Bu konuya çok düz veya da çok mutlakçı bir şekilde yaklaşmanın doğru olmadığını söylememiz gerekecektir. Kanımca, diğer sosyal tabakalardaki bireyleri basit bir şekilde özel girişimciler ile eş görmek, ya da diğer sosyal tabakalardaki gelişkin unsurların partiye kabul edilmesini özel girişimlerin partiye kabul edilmesi ile özdeşleştirmek doğru olmayacaktır. Çin’deki özel girişimcilerin bugünkü sosyal ve politik koşullar altındaki yeni durumunu doğru biçimde kavramak gerekmektedir. Özel sektör, reform ve dışa açılım politikası

uygulanmaya başladıktan sonra büyümüş ve teşvik edilmiştir; şu anda bu sektör ülkede izin verilen farklı ekonomik sektörler ve mülkiyet biçimleri arasında önemli bir yer edinmiş bulunmaktadır. Bundan dolayı özel girişimciler nispeten bağımsız bir sosyal tabaka haline gelmişlerdir. Fakat öte yandan, bugünün özel girişimcileri, 1940 ve 50'lerin kapitalistleriyle aynı sosyal kökene sahip değildirler ve kapitalist olarak görülmemelidirler; çünkü o dönem ve daha öncesi yılların kapitalistleri 1960'lara kadar ezici çoğunluğunun hakları ödenerek sermayeleri kamuya-halka- devredilmişti; dolayısıyla bugünkü girişimciler ile onlar arasında bir göbek bağı ve miras ilişkisi bulunmamaktadır. Bugünkü girişimciler ülkede sosyalist güçler ve öznelerin o günlere kıyasla çok daha güçlü olduğu koşullarda mevcut sistemin onlara açmış olduğu bir alan içersinde rollerini oynamaktadırlar.

Elbette, özel girişimcilerin partiye alınması sorusu, hem büyük bir teorik sorun, hem de ciddi bir pratik sorun olarak görülmelidir. Teorik çevrelerde özel girişimcilerin partiye kabul edilip edilmemesi konusundaki tartışmalar 1989 Ağustos'una dek sürmüştür ve parti bu konuda o tarihe kadar herhangi bir belge yayınlamamıştır. İlk kez, Merkez Komitesi'nin 1989'un Ağustos ayında çıkardığı "Parti İnşasını Güçlendirilmesi Konulu Tebliğ" bu konuya ilişkin bir açıklama sunmuştur: "Özel sektör, temel olarak kamusal mülkiyet temeline dayanan sosyalist ekonomiye katkı sağlayan bir unsurdur. Özel girişimcilerin yasal faaliyetleri, meşru hakları ve çıkarları korunmalıdır. Partimiz işçi sınıfının öncüsüdür. Oysa aslında özel girişimcilerin işçileri sömürdüğü bilinmektedir ve bu yüzden onlar partiye kabul edilmezler."

Bu tebliğ ayrıca şuna dikkat çekmiştir: "Partimiz, bütün halkın partisi değil, işçi sınıfının gelişkin öncü partisidir. Partinin karakterinin belirsiz hale gelmesine asla izin verilmemelidir."¹⁰ Bu tebliğ, bir zamanlar parti üyesi olan, fakat sonradan özel girişimci olmasına izin verilen kadrolar ve aydınlar için ise şöyle bir tespitte bulunmuştur: "Bugün hala partide yer alan özel girişimciler, ülke politikalarına ve yasalara bağlı kalmanın ve yasalar ve düzenlemelerce belirlenen vergilerini ödemenin yanı sıra, partinin davasını ve programını benimsemeli, görevlerini eksiksiz bir şekilde yerine getirmeli ve parti örgütlerinin ve üyelerin gözetim ve denetimini bilinçli bir şekilde kabul etmelidirler. Özel girişimciler, kendi ücretlerini- yönetici olarak hak ettikleri geliri- ve vergi sonrası karlarının büyük bölümünü tekrar üretime yatırarak, toplumun refahını artırmayı ve kamunun önceliklerine katkıda bulunmayı gözetmelidirler; işçilere eşit davranmalı ve onların yasal haklarına ve çıkarlarına saygı duymalıdır. Bu koşulları yerine getirmeyenler parti üyesi olarak kalamazlar."¹¹

Ve ÇKP, bu tebliğe dayalı olarak, özel girişimcileri partiye kabul etmeme ilkesini savundu ve oldukça uzun bir süre kapılarını özel girişimcilere kapattı. Bunun birçok önemli sebebi vardı. Özel işletmeler bu dönemde sayıca ve çap olarak pek büyük değillerdi ve sadece az sayıda yüksek teknolojilere dayalı üretim yapan az sayıda özel firma bulunmaktaydı. Ayrıca, partinin, yeni tarihsel koşullarda özel

10 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürü Araştırma Merkezi: ÇKP'nin 13. Kongresi'nden Bu Yana Önemli Belgeler, 2. Cilt, Pekin: People's Press, 1991, s. 598.

11 A.g.e.

işletmelerin taşıdığı nitelikleri ve özel girişimcilerin sosyal yapısını tamamen kavraması için bir araştırma ve deney sürecinden geçmesi gerekiyordu. Dahası, 1989 yılında ortaya çıkan kaotik ayaklanmaların ve bunun sonuçlarının da o dönemde alınan bu tebliğin niteliğine önemli bir etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü o dönemde parti içinde güçlü olan sağ hatalara ve sağcı düşüncelere karşı bir tepki oluşmuştu. Büyük bir olasılıkla, Parti bu konu üzerinde daha net bir kararı, istikrarlı bir politik ortam oluşturulması sonrasına ertelemişti.

2001 yılında Jiang Zemin, ÇKP'nin kuruluşunun 80. yıl dönümünde yaptığı konuşmada bu konuda yeni bir açılım getirmiştir: “Bir bireyin partiye kabul edilmesindeki ana kriter, partinin çizgisi ve programının uygulanması için yürekten çalışmak ve parti üyeliğinin gerekliliklerini yerine getirmektir. Partinin omurgası ve ana öğeleri işçilerden, çiftçilerden, aydınlardan, askerlerden ve memur ve kadrolardan oluşmalıdır. Aynı zamanda, toplumun diğer kesimlerinden gelen unsurlar arasından, parti program ve tüzüğünü benimseyen parti çizgisi ve programı için samimiyetle çalışan ve uzun bir deneme dönemi sonucunda parti üyeliğinin gerekliliklerini karşılayan kişilerin partiye kabul edilmesi gerekmektedir.”¹²

Onun bu ifadesi, yeni tarihsel şartlar altında parti üyeliği için gerekli kriterleri yeniden farklı bir şekilde tanımlamaktaydı. Parti inşası konusundaki araştırmalarıyla bilinen araştırmacı, Yang Chaoying, bu değişim hakkında şu düşünceleri dile getirmiştir: “parti üyeliği kriterlerine tarihsel açıdan bakmalıyız. Önceki dönemde getirilen kısıtlamaları düpedüz yanlış olarak nitelendirmek, tarihsel materyalizme aykırı bir tutum olacaktır. “Diğer sosyal tabakaları” ve “diğer tabakalardaki gelişkin unsurları”, On Altıncı Kongre’de benimsenen tüzükte tanımlandığı şekilde kavramalı ve aynı zamanda parti üyelerini esas olarak işçiler, çiftçiler, aydınlar, askerler ve kadrolar arasından seçmeli, böylece partinin ana unsurlarını ve omurgasını genişletmeliyiz”. 1993-2002 yılları arasındaki istatistikler, özel girişimcilerin oluşturduğu tabakadan gelen ÇKP üyelerinin oranının yıldan yıla arttığını göstermektedir. Bu oran, 1993’de toplam üyelerin yüzde 1.31, 1995’te yüzde 171 ve 2002’de yüzde 2.99’u olmuştur. Ancak, kökeni bu tabakaya dâhil üyelerin yüzde 90’ı partiye özel ticarete başlamadan önce katılmış olan üyelerden oluşmaktadır.”¹³

Temel inançlar ve örgütsel disiplin konusu: Parti tüzüğüne göre: “Partinin programını ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birine katılma ve aktif olarak çalışma, partinin kararlarını uygulama ve parti üyelik ücretlerini düzenli olarak ödeme konusunda istekli her bir Çin vatandaşı, Çin Komünist Partisi’ne üyelik başvurusunda bulunabilir.” Bu madde, parti üyelerinin parti programında belirtildiği gibi komünizme sıkı bir inanç beslemesi, parti disiplinine bilinçli bir şekilde riayet etmesi ve partinin düzenlemelerine ve tüzüğüne tam olarak uygun şekilde hareket etmesi gerektiği anlamına gelmektedir.

12 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 286.

13 Yang Chaoying: “Kamu-dışı işletmelerdeki Parti İnşası Ürünlerini Veriyor”, Daily of Chinese People’s Political Consultative Conference, 1. Bölüm, 2 Temmuz, 2004.

5.2.3 İKTİDARDAKİ MARKSİST PARTİDE ÜYELİK KOŞULLARI

Parti tüzüğünün 2. maddesine göre: “Çin Komünist Partisi’nin üyeleri, Çin işçi sınıfının komünist bilinçle donanmış öncü savaşçılardır. Çin Komünist Partisi’nin üyeleri, halka yürekten hizmet etmeli, tüm hayatlarını komünizmin gerçekleştirilmesine adanmalı, her türlü kişisel fedakârlığı yapmaya hazır olmalıdırlar. Çin Komünist Partisi üyeleri, daima çalışan halkın sıradan bir neferi olmalıdırlar. Komünist Partisi üyeleri, bugün yürürlükte olan yasa ve düzenlemeler çerçevesinde kişisel ve mesleki avantajlara ve yetkilere sahip olmalarına rağmen, herhangi bir kişisel kazanç ya da ayrıcalık peşinde koşmamalıdır.” Bu madde hükmü 1982’deki On İkinci Kongre’de eklenmiş ve bir iktidar partisi konumundaki ÇKP’ye üye olmada aranacak temel gereklilikleri belirlemiştir.

ÇKP’nin bir iktidar partisi olmasından sonra, zorlu devrimci savaş stratejisi döneminden en temel farkı vermekte oldukları yönetim ve iktidar sınavıdır; parti artık yönetme işinde sınanmalıdır. Bu sınav, aynı zamanda üyelerin doğru bir dünya görüşü, doğru değerler benimsemesini ve iktidar sorununa doğru bir bakış, bireysel çıkarlar ve mevkilerin kullanımı konusunda doğru bir yaklaşımın geliştirmelerinin sınanmasıdır. Kanımca, bir Marksist parti üyesi olmanın özü, insanlığın özgürleşmesinin yüce davasına olan inancın benimsenmesi, bunun için gereken değerlere sahip olunması ve üyenin kendini bunlara adanmasıdır.

Komünist bilinç, parti üyelerinin komünizmi gerçekleştirmeyi bir ömür boyu gaye edinmelerini, bu dava uğruna mücadele ederken partinin öncü niteliğini yansıtan özveriyi göstermelerini ve toplumsal görevlere kendilerini yürekten adanmalarını, esaslı bir devrimci ruha sahip olmalarını ve ciddi bir bilimsel yaklaşım gerektiren bir siyasi inancı, bir ideolojiyi ve ideolojik bir düzeyi ifade etmektedir.

Bir Komünist parti üyesinin yegâne amacı “halka yürekten hizmet etmektir.” Bu amacın hem çıkış noktası, hem de hedefi, sözüyle ve özüyle halkın çıkarlarına daima en yüksek önceliği vermektir. İktidar partisi olan ÇKP için en büyük tehlike kitlelerle olan bağlarının zayıflaması ve kopmasıdır. Her bir parti üyesi, halka yürekten hizmet etmeyi ve partinin halk için inşa edildiği gerçeğini, partinin devlet iktidarını sadece ve sadece halkın menfaati için kullanılabileceğini ve bu yüzden de halk için somut ve iyi işler yapmayı ve halkla yakın bağlar kurmayı aklından çıkarmamalıdır.

ÇKP üyeleri, daima çalışan halkın sıradan üyeleri olmalıdırlar. Bu ilke, üyelik için gerekli bir temel niteliktir ve üyeler çalışan insanlar olarak orijinal özelliklerini korumalı ve kitlelerin içinde, onlarla yakın bağlar içinde kalmaları gerekmektedir. İktidar, iki tarafı da keskin bir kılıçtır; halka hizmet için de, kişisel fayda elde etmek için de kullanılabilir. İktidar partisi olarak ÇKP’nin konumu, parti üyelerinin kişisel kazançlar elde edebileceği bir zemine izin vermemelidir. Özellikle, lider kadrolar öz disiplinli olmalı ve ellerindeki mevki ve iktidarı, asla kendileri ya da aile çevreleri için kullanmamalıdırlar.

5.2.4 PARTİ ÜYELERİNDEN BEKLENEN ÖZEL DAVRANIŞLAR

Komünist Parti Üyelerinden Beklenen Özel Davranışlar, parti tüzüğündeki 3. Madde’de belirtilen “sekiz ödev” ve 4. Madde’de belirtilen “sekiz hak” hükümlerinde belirtilmiştir. Ödevler, üyelerin parti örgütlerine karşı ve partinin davası doğrultusunda üstlenecekleri yükümlülükleridir; bu ödevler parti üyelerinin araştırma ve inceleme faaliyeti yürütmesi, politik alan, ahlaki alan, disiplin ve çalışma tarzı alanında yerine getirmeleri gereken sorumlulukları kapsar. Bunlar, parti üyelerinin faaliyetlerini düzenleyen kurallar olarak tüzükte ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

Partinin 1945’teki Yedinci Kongresi’nden önceki tüzüklerde, parti üyelerinin ödevleri hakkında özel maddeler yoktu. Sadece birkaç özel yükümlülük tanımlanmıştı. Yedinci Kongre’de kabul edilen tüzükte ise ilk kez dört ödev ilkesi kabul edildi; 1956’daki Sekizinci Kongre’de kabul edilen tüzükte ise parti üyeleri için on ödev belirlenmiştir; 1982’deki On İkinci Kongre’de kabul edilen tüzükte, sekiz ödev tanımlanmış; On Dördüncü, On Beşinci, On Altıncı Kongre’lerde kabul edilen tüzüklerde ise bu sekiz ödevde bazı yeni içerikler eklenmiştir. Çin Komünist Partisi’nin son tüzüğü de, parti üyelerinin, zamanın ruhunu yansıtan yeni ve özgün gereksinimleri yansıtan özel ödevleri içermektedir.

Parti Üyelerinden Beklenen Sekiz Ödev

Aşağıda, dört başlıkta “Parti Üyelerinin Sekiz Ödevi” hakkındaki düşüncelerimi sunmak istiyorum.

İnceleme ve araştırma alanında ödevler: Parti üyeleri, partinin ideolojik temelini Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesini, partinin çizgisini, ilkelerini, politikalarını ve kararlarını incelemeleri, parti ile ilgili gerekli bilgileri edinmeleri, genel, bilimsel, yasal ve mesleki bilgi elde etmeye çalışmaları ve halka hizmet için gereken bilgi yeteneklerini geliştirme konusunda gayretle çalışmalarının gereği bu kapsama girmektedir.

Siyaset ve çalışmalar alanında: Parti üyeleri, partinin temel çizgisini, ilkelerini ve politikalarını uygulamalı, Reform ve Dış Dünyaya Açılma ve sosyalist yenilenme çabalarına öncülük etmeli, halkı ekonomik kalkınma ve toplumsal ilerleme için sıkı çalışmaya teşvik etmeli ve üretim, çalışma ve toplumsal etkinliklerde örnek ve öncü bir rol oynamalıdır. Bununla birlikte, parti üyeleri, kendi kişisel çıkarlarını hiçbir zaman partinin ve halkın çıkarlarının üstünde ele almamalı, zorlukları taşımada ilk, rahat ve kolay konum ve işleri seçmede son kişi olmayı tercih etmeli, halkın çıkarları için kendini düşünmeksizin, daha fazla katkı sunmak için çalışarak, partinin ve halkın çıkarlarını her şeyin üstünde tutma ilkesine bağlı kalmalıdır.

Örgütsel disiplin: Parti üyelerinin parti disiplinine bilinçli bir şekilde uyması, aynı zamanda ülkenin yasalarına ve yönetmeliklerine örnek teşkil edecek şekilde bağlı kalması, partinin ve ülkenin sırlarını sıkı bir şekilde koruması önemli bir ödevdir. Üyeler parti kararlarını uygulamalı ve parti tarafından kendilerine

verilen her işi kabul edip görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelidir. Parti üyelerinin, partinin birliğini ve bütünlüğü koruması, partiye karşı sadık ve dürüst olması, söyledikleri ile eylemlerinin birbirini tutması, tüm gruplaşmalara, küçük-hizipçi faaliyetlere, ikiyüzlülüğe ve her türlü istismara kesinlikle karşı olması gerekmektedir.

Ahlak ve çalışma tarzı: Parti üyeleri, ciddi bir şekilde eleştiri ve özeleştiri yapabilmeli, çalışmalardaki eksiklik ve aksaklıkları cesurca açığa çıkarıp düzeltmeli, yozlaşma ve diğer olumsuz olaylara karşı azimle mücadele etmelidirler. Parti üyeleri, kitlelerle yakın ve sıkı bağlar kurmalı, partinin görüşlerini kitlelere yaymalı, sorunlar ortaya çıktığında onlara danışmalı, onların görüşleri ve talepleri ile ilgili partiyi zamanında bilgilendirmeli ve halkın meşru çıkarlarını savunmalıdır. Parti üyeleri, yeni sosyalist pratikleri ve yeni ileri alışkanlıkları teşvik etmeli, sosyalist onur-utanç ilkelerini uygulamada öncülük etmeli ve komünist ahlakı savunmalıdır. Parti üyeleri, zor ve tehlikeli anlarda öne çıkmalı ve cesurca mücadele etmeli, halkın ve ülkenin çıkarlarını korumak için her türlü fedakârlığı yapmaya hazır olmalıdır.

Parti Üyelerinin Hakları

Üyelerin sahip olduğu haklar, parti üyelerinin tüzükle belirlenen güç ve yetkilerini ve çıkarlarını kapsar. Bu husustaki maddeler de, koşullardaki değişikliklerle ve partinin gelişmesine bağlı olarak geliştirilmiştir. Parti üyelerinin sahip olduğu haklarla ilgili dört temel hakkı içeren ilk tüzük, 1945'teki Yedinci Kongre'de kabul edilen tüzüktür. 1956 yılındaki Sekizinci Kongre'nin tüzüğünde, üyelerin bu hakları yediye yükseltilmiştir. On İkinci Kongre'de kabul edilen tüzükte, şu anda da geçerli olan sekiz hak belirlenmiştir. Merkez Komitesi, parti içi demokrasinin gelişmesi ve parti üyelerinin haklarının daha güçlü bir şekilde korunabilmesi için, 7 Ocak 1995'te "Üyelerin Haklarının Güvence Altına Alınması Üzerine Yönetmeliği" (deneme uygulaması için) çıkarmış ve bu yönetmeliği 22 Eylül 2004 tarihinde, dokuz yıllık deneme uygulamasından sonra yürürlüğe sokmuştur. Bu düzenlemeler tüzüğe dayalı olarak parti üyelerinin hakları üzerine kesin ve tam hükümleri ve parti üyelerinin haklarının korunması için atılacak yeni adımları içermekte, bu konuda bütün düzeylerdeki önde gelen lider parti kadroları ve parti örgütleri için sorumlulukları somut olarak tanımlamakta ve ayrıca bu sorumlulukların yerine getirilmesi gereken koşulları tanımlamaktadır.

Parti üyeleri, tüzüğün 4. maddesi ve bu konuyla ilgili yönetmelikler uyarınca, başlıca bilgi alma, katılma, seçme, denetleme ve itiraz etme gibi haklara sahiptir. Bu haklar üç alanı kapsamaktadır:

Birincisi, partinin gündelik çalışmalarına ve bunlarla ilgili kararlara katılma hakkı, parti belgelerini okuma, partinin verdiği eğitim-öğretiminden yararlanma, parti politikaları ve teorilerine ilişkin tartışmalara katılma ve partinin işleri konusunda öneri ve plan sunabilme dâhil olmak üzere bir dizi hakları kapsamaktadır.

İkincisi, sorumluk taşıyan bir biçimde olmak üzere, parti disiplininin ya da kurallarının ihlal edilmesine karşı parti örgütlerini ve diğer üyeleri gözetim altında

tutma, bu durumlarla ilgili olarak örgütlere ve üyelere karşı eleştiri yapma ya da suçlamalar getirebilme, bir üyeye karşı disiplin cezası talep etme ya da yeterli niteliklere sahip olmayan bir parti kadrosunun üyelikten çıkarılması ya da yerinin değiştirilmesi hakkında talepte bulunma hakları dâhil olmak üzere parti örgütlerini ve diğer üyeleri denetleme hakları.

Üçüncüsü, oylama ve seçimlere katılma ve seçimlerde aday olma dâhil olmak üzere, kendisine ait bireysel politik hak ve çıkarlarını savunabilme, kendisi ve diğer üyeler adına savunma, şahitlik ya da lehte tartışma yürütme hakkı veya görüşlerini saklı tutma hakkını kapsamaktadır. Üyelerin üst düzeydeki parti örgütlerine talep dilekçesi sunma, başvuru ya da şikâyetle bulunma hakları bulunmaktadır.

Parti üyelerinin hakları ile ilgili tüzük hükümleri, üyelerin parti içindeki asli oyuncular-aktörler- olduğu şeklindeki konumlarını yansıtır. Parti üyelerinin bu haklarının korunması için parti içi demokrasinin geliştirilmesi için vazgeçilmez bir ön koşuldur. Merkez komitesi de dâhil olmak üzere hiçbir parti örgütünün bir parti üyesini yukarıda sözü geçen haklardan mahrum etme hakkı yoktur. Yukarıdaki hükümlerin tümü, parti üyelerinin haklarına tecavüz eden davranışları cezalandırma, sorumluları yasa ve yönetmeliklere göre yargılama dâhil olmak üzere, parti üyelerinin haklarını korumak için etkili önlemlerin uygulanması gerektiği anlamına gelmektedir.

Marx ve Engels'in 1847'deki "Uluslararası İşçi Birliği Genel Tüzüğü"nde belirtmiş olduğu gibi, "Ödevler olmadan haklar olmaz, haklar olmadan da ödev olamaz."¹⁴ Bu ifade, parti üyelerinin ödev ve haklarının birbiriyle ilgili ve birbirine bağımlı olduğu anlamına gelir. Öte yandan, bunların her biri, bir diğeri için bir koşul teşkil etmektedir. Parti üyeleri haklara sadece ödevlerini yerine getirmiş olmaları koşullarında sahip olabilirler; hakları ödevlerle kısıtlandırılmıştır ve bu haklara ödevlerini yerine getirmeden sahip olamazlar. Aynı şekilde, üyelerin ödevlerini yerine getirme sürecinde, onların kullanabildikleri bu haklar ödevlerin yerine getirilebilmesinin koşul ve güvencesi olmaktadır. Eğer üyeler haklardan yararlanamaz ise, genel olarak ödevlerini yerine getirmeleri de mümkün değildir. Diğer yandan, haklar ile ödevler birbirini tamamlamaktadır. Diğer bir deyişle, hak ve ödevler birbirinin zıttı değil, tersine birbirlerini teşvik eden şeylerdir. Eğer parti üyeleri ödevlerini canla başla yerine getirirlerse, partinin davası ve parti çalışması ile ilgili olarak daha güçlü bir sorumluluk duygusu hissetmektedirler. Bu anlamda devlet işlerinin belirlenmesine katılımda daha etkili olabilecekler; bunun sonucunda da demokratik haklarını daha etkili bir biçimde kullanabilecek, inisiyatif ve yaratıcılıklarını daha tam bir biçimde ortaya koyabileceklerdir. Üyelerin haklarına saygı duyulursa, parti üyeleri daha güçlü bir onur ve gurur duygusu içinde olacak, üyeler daha güçlü bir iç motivasyon taşıyacaklar, kendilerini daha fazla disipline edecekler ve tüm ödevlerini görevlerini canla başla yerine getireceklerdir.

14 Marx & Engels, *Seçme Eserler*, Cilt 2, s. 610.

Genel olarak diğer sınıfların partileri nispeten daha gevşek siyasi gruplardır, üyeleri çoğunlukla güçlü hak ve ödevlere sahip değildir. Buna karşın Marksist partiler doğaları gereği ve öncü doğaları gereği olarak hak ve ödevlerin birliğini vurgulayarak bunları uygulamaya geçirmektedirler. Proletarya partilerinin deneyimlerine ve bunlardan çıkarılan derslere baktığımızda, üyelerin hakları güvence altına alınmadığı durumlarda bu partilerin canlılıklarını yitirdiğini görülmektedir. Parti inşası üzerine çalışan araştırmacılar, son günlerde yaptıkları değerlendirmelerde, parti üyelerinin öncü karakter ve örnek olma rollerini uygulama kriterleri bakımından, nispeten zayıf durumda oldukları konusunda genelde yakın fikirler ileri sürmektedirler. Bu olgu, büyük ölçüde, görevlerini canla başla yerine getirmemeleri ve sahip oldukları hakları doğru biçimde kullanmada başarısız olmaları şeklinde kendisini göstermektedir. Bazı üyeler sadece hakları kullanmaya eğilim göstermekte, buna karşın ödevlerini yerine getirmede, gerek parti örgütleri tarafından kendilerine verilen görevleri yerine getirmede ve de parti disiplininin gerekleri içinde hareket etmede isteksiz davranmaktadırlar. Ayrıca, bazı üyeler zayıf düzeyde bir hukuksal ve demokratik bilince sahiptir. Sahip oldukları kendilerine verilen hakların bilincine varamamakta, bu haklara saygı duymamakta veya da bu hakları nasıl kullanacaklarını bilememektedirler. Bu tip üyeler haklarına tecavüz eden davranışlara karşı etkin biçimde mücadele etmemekte ve parti çalışmalarına ve etkinliklerine yeterli özeni göstermemektedirler. Öte yandan bazı parti örgütleri ise görev ve ödevlere vurgu yapmakta, üyelerin haklarını göz ardı etmektedirler, parti üyelerinden görevlerini yerine etmelerini beklemekte, fakat onların haklarını görmezden gelmektedirler ve hatta parti içi demokrasiyi dahi kısıtlamaktadırlar. Doğal olarak yukarıda adı geçen uygulamalar parti tüzüğüne aykırıdır ve doğru biçimde ele alınmalı ve düzeltilmelidir.

5.2.5 MARKSİST PARTİNİN GELİŞKİN ÖNCÜ KARAKTERİ TARİHSEL VE SOMUTTUR

Marksist partilerin görevleri tarihsel şartlara göre farklı içerikler almaktadır. Buna uygun olarak, üyelerden beklenen nitelikleri de farklı içerikler kazanmalıdır. Doğal olarak bir partinin tarihindeki her bir dönem kendine özgü özellikler gösterir. Marksistler, parti üyelerinin niteliklerini ve partinin gelişkin öncü karakterini korumak için, çağın ve günün özelliklerini iyi kavramak zorundadır.

Kasım 2004 tarihinde çıkarılan ve dağıtılan “Merkez Komitesi'nin Parti Üyelerinin Öncü Karakterinin Korunması Amacıyla Eğitim için Parti Çapında Yürütülen Kampanya Hakkındaki Görüşü” belgesi, parti üyelerinden beklenen nitelikleri “4+1” olarak daha da yükseltmiştir. Bu belgede şu fikirlere yer verilmişti: idealere ve inançlara sıkı bir biçimde bağlılık, partinin amacını savunmak, parti bilincini güçlendirmek, partinin güzel geleneklerini sürdürmek, beşinci ve ek olarak pratik sorunları çözmek. Gerekli nitelikler şu şekilde özetlenmişti: sürekli bir biçimde araştırma ve inceleme yapmak, inançlara sıkı bir biçimde bağlılık, daima genel durumu göz önüne alma, halkın sorunları ile gerçek anlamda ilgilenmek, ilerleme sağlayabilmek için çaba gösterme, öncü bir ruh ile ileriye doğru adımlar atma, işinde sıkı çalışma ve kendin için bir şey beklemeden adanmışlık içinde çalışma.

Üyelerden Beklenen Altı Nitelik

14 Ocak 2005'te Hu Jintao, bu konu hakkında üyelerin nitelikleri ile ilgili altı noktayı vurgulayan önemli bir konuşma yapmıştır. Önerileri şöyle sıralanabilir: birincisi, ideallere ve inançlara sıkı bir şekilde sarılmak ve Çin'e özgü sosyalizmin inşası için daima sıkı bir biçimde çalışmak; ikincisi, gayretli bir biçimde inceleme ve araştırma faaliyeti sürdürmek ve 'Önemli Üç Temsil' düşüncesini uygulama yeteneğini geliştirmek; üçüncüsü, partinin temel amacını savunmak ve partinin tamamen halka hizmet için inşa edilmiş olduğu gerçeğini ve partinin devlet iktidarını sadece halk için kullandığı gerçeğini daima akılda tutmak; dördüncüsü, sıkı ve düzenli çalışmak ve çalışmada sürekli başarılar sağlamak; beşincisi, parti disiplinine özen göstermek, parti içinde birlik ve dayanışmayı pratik çabalarla korumak ve altıncısı, 'İki Gereklilik' ilkesine bağlı kalmak ve Komünist parti üyelerinin siyasi niteliklerini korumak.

Ayrıca şunu belirtmeliyim ki, her bir parti üyesinin nitelikleri onun sosyal köküne, mesleğine, konumuna ve eğitim durumuna bağlı olmalıdır. Tüzük ve Merkez Komitesinin parti inşası ile ilgili genelgeleri temelinde bir konsensüs oluşturularak, her mesleğe ve toplumsal gruba özgün ve içinde bulunulan zamanın ruhuna göre, ideal üyelik nitelikleri belirlenmelidir. Örneğin yukarıda aktardığımız 6 ilke üyelerden istenen temel ve genel nitelikleri yansıtmaktadır, fakat özel üye grupları hatta bireylere kadar inebilen özel yaklaşımlar geliştirilmelidir. Böylece, her bir üyenin kendine özgün bireysel niteliği de, gelişme içinde ve diyalektiğe dayalı bir bakış açısıyla göz önünde bulundurulmalıdır.

Marksist Partide Gençlik ve Üniversite Öğrencileri

Üniversite öğrencileri, parti üyeleri arasında özel bir grubu oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinden genellikle gerekli nitelikleri karşılama ve öncü karakterler sergileme bakımından daha yüksek beklentiler olması doğaldır. Şu an geçerli olan parti tüzüğü, partiye bağlı Komünist Gençlik Örgütü'nü partinin politik etkinliklerinde yerine göre harekete geçirilecek bir "şok kuvvet" olarak tanımlamaktadır. Gençliğin parti faaliyetleri ile çok hızlı politik sonuçlar alınabilmektedir. Jiang Zemin, 4 Mayıs 1998'de Pekin Üniversitesi'nin kuruluşunun yüzüncü yılında yaptığı konuşmada üniversite öğrencileri ve diğer gençler için istenen dört nitelik konusunda görüşlerini şöyle açıklamıştır: "bir yandan ideolojik bağlılığı güçlendirirken öte yandan bilimsel bilgi edinmek, bir yandan kitaplardan öğrenirken öte yandan toplumsal pratik içinde aktif olmak, bir yandan ülkeye ve halka hizmet ederken bireysel değerleri ve bireysel gelişmeyi gerçekleştirmeye çabalamak, yüce bir ideale sahip olmak ve bu ideal için sıkı bir biçimde çalışmak. Bu dört nokta, üniversite öğrencileri ve diğer gençlerle ilgili olarak umut edilen davranışları ve ideal tutumu yansıtmaktadır. Burada verilen tanımlama aslında hem içinde bulunulan dönemin özgünlüğünü ve aynı zamanda bu özel grubun gerçekliğini göz önüne alan bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Öğrenciler ve gençlik ile ilgili bu dört nokta, özü itibarıyla parti üyelerinden beklenen genel üyelik nitelikleriyle de uyumludur. Üniversite öğrencileri genel olarak gençliğin özel bir kesimini oluşturmakta parti üyesi olan üniversite öğrencileri

ise üniversite öğrencileri arasında liderler konumundadırlar. Üniversiteli partililer ile ilgili partinin beklentileri şu şekilde özetlenebilir: parti üyesi üniversite öğrencileri partinin amaçlarını güçlü bir şekilde benimsemeli, inançlarında sıkı olmalı, sıkı çalışmalı, mütevazı ve sabırlı olmalı, kendilerini sorumlu hissetme konusunda köklü bir alışkanlık geliştirmeli, duruma veya sorunlara bütünü göz önünde bulunduran bir şekilde yaklaşmalı, zor görevleri üstlenmeye hazır olmalı, küçük tabloyu dikkate alan bir yaklaşımdan yola çıkarak büyük tabloya bakabilmeli, akademik çalışmada, iş hayatında ve yaşamda örnek bir rol oynamaları gereklidir.

5.2.6 ÜYELERİN PARTİ RUHU KONUSUNDA YETİŞTİRİLMESİ

Liu Shaoqi, Temmuz 1939'da parti üyelerinin kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmelerinin gereği üzerine açıklamaların bulunduğu "Nasıl İyi Bir Komünist Nasıl Olunur" başlıklı önemli bir çalışma yazmış ve bu başlık doğrultusunda çeşitli önermeler oluşturmuş ve yollar ortaya atmıştı. Bu çalışma gerçekten de bu konuda sistematik bir teorik yaklaşım sunmaktaydı. Liu Shaoqi, parti üyelerinin çok yönlü ve bütünsel bir biçimde kendilerini yetiştirme çabası içine girmeleri gerektiğini savunmuş ve şu ifadeyi kullanmıştı : "üyelerin Marksist-Leninist teori hakkında kendilerini yetiştirme çabası içinde olması, her türlü sorunun incelenmesi ve ele alınmasında Marksist-Leninist duruşu, bakış açısını ve yöntemi uygulama konusunda kendilerini yetiştirmeleri; proleter ideoloji ve ahlak konusunda kendilerini yetiştirmeleri; partinin birliğini koruma konusunda kendilerini yetiştirmeleri, eleştiri ve özeleştiriye uygulama ve disiplinli olma konusunda, sıkı bir çalışma tarzı geliştirme ve ısrarlı bir mücadele yürütme konusunda kendilerini yetiştirmeleri; kitlelerle yakın ve sıkı bağlar kurma konusunda kendilerini yetiştirmeleri; çeşitli bilim dallarında bilgi edinmek konusunda kendilerini **yetiştirmeleri vb.**" önemli olan bunlardır.¹⁵

Nasıl Komünist Olunur ve Parti Ruhu Kavramı

Liu Shaoqi, Haziran 1941'de, parti ruhu kavramının ne olduğunu açıklayan "Halk Kavramının Sınıfsal Doğası" adlı bir çalışma yazmıştı. Bu eserde de şöyle belirtmekteydi: "Komünistlerin sahip olduğu parti ruhu, proletaryanın sınıfsal doğasının en yüksek ve kolektif düzeyde ifadesidir, aynı zamanda proletaryanın çıkarlarının en yüksek ve kolektif düzeyde ifadesidir. Komünistlerin parti ruhu alanında kendilerini yetiştirme ve pekleştirme çabaları, kendi doğalarını yeniden biçimlendirme doğrultusunda bir süreçtir. Komünistler, proletaryanın tüm üstün ve ilerici özelliklerini en üst seviyeye taşımalıdır. Her bir parti üyesi, bu iyi nitelikleri edinecek şekilde kendisini yeniden biçimlendirmelidir. Bu çaba komünistlerin kendi doğalarını yeniden biçimlendirme ve kalıba dökme çabasıdır."¹⁶

Liu Shaoqi'ye göre parti ruhu, proletarya partilerinin sınıfsal karakterinin ve öncü karakterinin parti üyeleri tarafından somut olarak sergilenmesidir. Diğer deyişle: "parti ruhu, parti üyelerinin, yüksek düzeyde bir proleter bilince sahip

15 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, 1. Cilt, s. 109.

16 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürü Araştırma Merkezi ve Merkez Komitesi Parti Okulu: Liu Shaoqi: Parti İnşası Üzerine, s. 225. Pekin: Central Party Literature Press, 1991.

olmalarını ve eylemlerinde bilimsel teorileri rehber olarak almaları, komünizmi hedef olarak görmeleri, halka bütün kalpleri ile hizmet etmeleri, güçlü bir örgüt ve disiplin duyusuna sahip olmaları, partinin birlik ve bütünlüğünü korumalarını, kitlelerle yakın bağlar kurmalarını ve eleştiri ve özeleştiriyi cesurca uygulamak dâhil olmak üzere proletaryanın tüm iyi nitelikleri doğrultusunda yenisinden biçimlendirmelerini gerektirir. Komünistler için parti ruhu, proletaryanın sınıfsal doğasını ve önce karakterinin, Marksizmin bilimsel ve pratik yönleri ile birleştirilmesidir.”

Parti ruhu kavramı, tarihsel ve dinamik bir kavramdır, içinde bulunan dönemin ayırt edici özelliklerini içinde barındırır. Bu, partinin temel ilkelerinin değişmez kaldığını, ancak bunların içeriklerinin ve şekillerinin çağın ilerleyişiyle beraber evrimleştiği anlamına gelir. Çin’in koşullarında bugünkü yeni tarihsel şartlar altında komünistler için parti ruhu şu öncelikleri gerektirmektedir: partinin ideoloji ve teorilerini güçlü bir şekilde kavrayıp savunmak, bunları uygulamaya koymak, kendini reform ve dışa açılım ve sosyalist modernleşme çalışmalarına adanma, kamuya ve halka hizmet etmek, çalışmalara karşılıksız katkılarda bulunma ve her yönden gelişkin, orta halli bir refah düzeyi olan bir toplum yaratmak için sıkı biçimde çalışmak.

Marksist bir partide, üyelerde parti ruhunu geliştirmek ve pekiştirmek, teori ile pratiği birleştiren ve üyelerin öznel dünyasının nesnel dünyadaki değişikliklere göre yeniden biçimlendirilmesini içeren uzun ve zorlu bir süreçtir. Parti üyeleri, parti ruhu ile bağdaşmayan her hangi bir özelliklerini teorik araştırmalar ve pratik içinde aşma çabasını sürekli olarak yürütmeli bu yolla ideolojik ve etik düzeylerini yükseltmelidirler.

5.3 AKTİVİSTLERİ YETİŞTİRME VE YENİ ÜYE ALIMI

Parti inşası alanında çalışan uzmanlara göre, genelde, parti üyeliğinin niteliğini geliştirmek ve parti üyelerinin gelişkin öncü karakterini korumak için ilk öncelikle yapılacak şey, partiye “giriş kapısını” sıkı kontrol altına almak ve parti üyeliğine başvuran aktivistleri yetiştirme ve yeni üye alınması konularında iyi bir çalışma yürütülmelidir. Bu konuda, Çin Komünist Partisi Tüzüğünü ve ÇKP Merkez Komitesi Örgütlenme Departmanı tarafından yayınlanan “ (Deneme Uygulaması İçin) Yeni Üye Kazanma Çalışmalarında Çin Komünist Partisi’nin Uygulayacağı Kurallar” adlı belgedeki düşünce ve kavramları aşağıdaki başlıklar altında incelemek istiyorum:

Yeni üye alımında izlenen temel politikalar: Yeni üye alımında izlenecek temel politika, Marksist bir partinin yeni üye alımında belirli bir dönemdeki politik görevlerine, üyelik yapısının durumuna ve bu dönemdeki örgütsel temelinin durumuna dayalı olarak belirlediği temel ilkelerdir. Üye alım politikaları yeni üye alınması çalışmasını yönlendirmek açısından önemlidir.

Dönemsel Politikalar

Geçmişte ÇKP bu konuda çeşitli dönemlerde farklı politikalar belirlemiştir. Örneğin, demokratik devrim döneminde “çok sayıda aydını partiye katma” ve “bir yandan cesaretle yeni üyeler kabul ederken, kötü unsurların dışarıda kalmasına dikkat göstermek” şeklinde formüle edilen politikalar kabul edilmişti. Yeni Çin kurulduktan sonraki ilk dönemde parti, başka bir politika benimsedi : “yeni üye alımında aktif ve ihtiyatlı olma çizgisi” Haziran 1988’de parti örgütlenmesi ile ilgili olarak yapılan ülke çapındaki önemli bir toplantıda parti örgütü bu alandaki yeni dönem çalışmaları için yeni bir temel politika belirledi: “gerekli nitelikler konusunda özen göstermeli ve kalite konusunda emin olmalı üye alımında ise partinin mevcut üyelik yapısını yapısal olarak iyileştirmeye ve tedbirli biçimde davranmaya özen gösterilmelidir”. Ağustos 1989’da “Merkez Komitesi’nin Parti İnşasının Güçlendirilmesine Dair Bildirgesi” bu alandaki politikayı daha da netliğe kavuşturmuştur. Daha sonrasında ÇKP’nin Eylül 1994’te yaptığı On Dördüncü Merkez Komitesi’nin Dördüncü Plenumu’nda “Merkez Komitesi’nin Parti İnşasını Güçlendirmeye Dair Çeşitli Önemli Konular Üzerine Kararlar” adlı bir belge resmi olarak onaylanmıştır. Bu belge daha önceki belgelerde ifade edilen temel politikayı onaylamıştır. Aslında bu yeni dönemdeki politika, 1950’lerdeki politikanın- “yeni üye alımında aktif fakat sakıngan davranma” politikasının bir biçimde genişletilmesi ve geliştirilmesi olarak yorumlanabilir.

Yukarıda adı geçen Merkez Komitesi belgesi bu temel politikanın gerekliliklerini şöyle belirlemiştir: “Yeni dönemde yapılacak üye alımlarında tüzükte belirtilen parti üyeliğiyle ilgili şartlara sıkı bir biçimde uyulmalı, parti üyelerinin kalitesine öncelik vermeli ve aynı zamanda mevcut parti üyeleri ile ilgili sistemi ve üyelerin niteliklerini, partinin tüm alanlarda mücadele etkinliğini adım adım iyileştirmeliyiz. Daha özele inerek, üye alımında gerekli üye nitelikleri ile ilgili şartlara sıkı bir biçimde uymak için, yeni üyeleri tüzükte belirtilen nitelikleri sıkı bir biçimde göz önünde bulundurarak partiye katmamız ve gerçekten ileri olan unsurları partiye dâhil etmemiz gerekmektedir; fakat bunları yaparken üyelere beklenen nitelikler aşağı düşürülmemelidir ve aynı zamanda üyelik için yeni nitelikler belirlenmemelidir. Parti üyelerinin kalitesine öncelik vermek derken ise, üye alma çalışmasını etkili ve başarılı bir biçimde yürütmek ve giriş niteliklerinde katı olmak ve böylece her bir yeni üyenin Çin işçi sınıfının komünist bilince sahip birer öncü partili olmasını güvence altına almalıyız. Mevcut üyelik yapısını (sistemini) iyileştirmek derken ise, bu konu üzerinde çeşitli çalışma programları belirlemek ve uygulamak gerekir; bu programlarda makro düzeyde yönlendirici hedefler belirlenmeli, parti üyelerinin yaş yapısını, eğitim yapısını, meslekî yapısını ve coğrafi dağılımını daha rasyonel hale getirmeliyiz. Üye alımında tedbirli olmak derken ise bireysel üye alım politikasına bağlı kalmaya, acelecige karşı çıkmaya, bir yandan niceliğe odaklanmaya öte yandan da partinin kapısını kapatmamaya özen göstermek anlamına gelmektedir.

Yeni dönemde yeni parti üyeleri alımında yukarıdaki temel politikayı uygulamak için aşağıdaki ilişkilerin doğru bir şekilde ele alınması gerektiği kanaatindeyim:

Birincisi, nicelik ile nitelik arasındaki ilişki: Bir ülkede belirli bir nicelikte üye almaksızın bir Marksist kitle partisi inşa etmek mümkün değildir. Fakat diğer yandan, üyenin niteliğine önem vermeksizin de partinin öncü karakteri de sağlanamayacaktır. Bir Marksist partide bu iki yön, diyalektik bir birlik oluşturur. Bu ikisi arasındaki ilişkide nitelik öncelikli konumda olmalı, nicelik sayısı niteliğin güvence altına alınması ön koşuluna göre belirlenmelidir. Peki, parti üyelerinin toplam ülke nüfusuna göre oranı ne olmalıdır? Bu konu hakkında farklı görüşler öne sürülmektedir. Şu anda ÇKP üyelerinin sayısı nüfusun %5,3'ünü oluşturmaktadır. Bazı uzmanlar, bu oranın yüzde beşi aşmaması gerektiğini, aksi halde sorunlara neden olacağını ileri sürmektedirler.

İkincisi, belirli hedeflere odaklanma ile genel hedefler arasındaki ilişki: Parti, bu konudaki belgelerinde ve örgütsel konular ile ilgili toplantılarında, üyelerin genel olarak işçiler, köylüler, aydınlar, erler-askerler, memurlar ve kadrolar arasından alınması gerektiğini, böylece partinin temel öğelerini ve omurgasının genişleyeceğini ortaya koymaktadır. Öte yandan ise özel olarak üretimde ve çalışmada en ön saflarda olanlar, daha seçkin aydınlar ve gençlerin partiye üye alımı çabalarının hızlandırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu özel gruplara odaklı bir üye alım sistemi, partinin genel üye yapısını iyileştirmek, partinin bazı bölgelerde ve alanlardaki zayıf etkisinin güçlendirilmesi, partinin işçi sınıfı ile bağlarının sağlamlaştırılması ve partinin genç aydınlar üzerindeki etkisinin arttırılması gibi hedeflere ulaşmak için bir önlem olarak düşünülmektedir. Ancak kanımca, pratikte üye alım çalışmasında bu özel hedeflere aşırı vurgu yapılmamalı diğer deyişle genel hedefler yadsınmamalıdır. Odaklanma ve genel hedeflere ağırlık verme çabası, birincisine öncelik verilerek bütünleştirilmelidir.

Üçüncüsü, üyeleri yetiştirme ve üye alımı arasındaki ilişki: Sıradan bir adayın, işçi sınıfının ileri bir unsuru haline gelmesi için bir eğitim ve yetiştirme sürecinden geçmesi gereklidir. Bu süreçte üyenin öznel yanı nesnellikle, üyenin içsel motifi ile dışsal motif karşılıklı etkileşime girmektedir. Parti, uzun yıllar boyunca kişilerin partiye gönüllülük temelinde katılmasını gerekli gören ilkeye bağlı kalmıştır. Ancak bu, parti örgütlerinin hiçbir şey yapmadan, partili olmayan insanların partinin ayağına gelmelerini beklemesi anlamına gelmemelidir. Bir Marksist parti, yeni üyeleri yetiştirme ve partiye alma sorununda parti örgütlerinin, başvuran kişilerin “doğal bir biçimde olgunlaşmalarını” beklemek, ya da üye alımına odaklanırken üyeyi yetiştirme çabalarını ihmal etme şeklindeki hatalı uygulamaların üstesinden gelmelidir ve parti bu alanda daha iyi çalışmalar yürütmek için inisiyatif almalıdır.

Parti Üyeliğine Başvuran Aktivistlerin Eğitimi: Parti üyeliği için başvuran aktivistleri yetiştirme alanında iyi ve pratik işler yapmak, başvuranları eğitme ve gözlemleme çalışması yapmak, partinin günlük rutin örgütsel çalışmaları olarak

düşünülmelidir. Parti örgütleri, partinin politik çizgisini halka duyurarak ve özenli ve derinlemesine bir şekilde ideolojik ve politik eğitim yaparak, Gençlik Birliği üyelerinin ve parti dışındaki insanların parti konusundaki kavrayışlarını derinleştirmeli, onları parti üyesi olmaya ve parti örgütlerine yakınlaşmaya teşvik etmeli ve böylece üyeliğe başvuracak aktivistlerin sayısını genişletmelidir.

Daha özel olarak incelediğimizde, Parti örgütleri, partiye başvurabilecek aktivistleri temel teoriler, partinin temel çizgisi, partinin iyi gelenekleri ve partinin çalışma tarzı hakkında eğitecek şekilde planlar tasarlamalı ve uygulamalıdır. Ayrıca aktivistlere partiye katılma konusunda doğru ve geçerli bir nedene sahip olmaları konusunda yardım edilmelidir.

Parti örgütleri, bir aktivisti düzenli bir biçimde gözlemlemeli ve ilgili kurumdaki **yönetici parti üyeleri grubu örgütünün** bu kişi hakkındaki düşüncelerini alarak, onu üye yapmayı hedeflemelidir. Aktivistin ilişkilerinden ve parti içi ve parti dışı kitleden bilgi toplandıktan sonra partinin şube komitesi başvuruyu onaylamalıdır. Hedeflenen kararlı bir aday ise, parti örgütü onunla ilgili dikkatli bir politik inceleme yapmalı ve daha sonra sekiz konuyu kapsayan kapsamlı bir belge hazırlanmalıdır: başvuranın politik niteliği; partiye katılma nedeni; mesleki performansı; sosyal etkinliklerdeki tutum ve performansı; öğrenmeye karşı tutumu, akademik sicili ve meslekî bilgisi; adayın taşıdığı eksiklikler konusunda titiz bir değerlendirme, politik konumunun değerlendirme sonuçları; yetiştirme sürecinin ve adayın partiye alınmasındaki nedenler açıkça belirtilmelidir.

Partinin saygınlığı yükseldikçe, parti üyeliği için başvuran aktivist adayların sayısı da artmaktadır. 2006 yılında 18.67 milyon insan parti üyeliği için başvuru yapmıştır, bunların arasından 13.37 milyon, yani toplam başvuranların yüzde 75,7'si 35 yaşın altındadır ve görece olarak genç sayılırlar. Bu nedenle, bu insanların yetiştirilmesi ve eğitimi çok ağır ve önemli bir görev olarak görülmelidir.

Üye Alımında Prosedürlere Uyulması: Üye kabulünde prosedürlerin sıkı biçimde uygulanması parti üyelerinin niteliğini güvence altına almak açısından önemli bir önlemdir. Amaç, örgütsel olarak, nitelikli ileri unsurların partiye alınmasını sağlamaktır.

Şu an geçerli olan tüzük bu konuda şöyle bir ifadeye yer vermiştir: "Parti üyeliğine başvuran adayın, bir başvuru formu doldurmuş olması ve iki tam üye tarafından tavsiye edilmiş olması gerekir; başvuru, ilgili parti şubesinin genel üye toplantısında kabul edilmeli ve bir üst parti örgütü tarafından onaylanmalıdır; adaya, tam üyelik verilmeden önce aday bir deneme süreci boyunca gözlem altına alınmalı ve deneme aşamasındaki aday üye parti bayrağı önünde partiye giriş yemini etmelidir."

Tüzüğün 5. maddesinde bu konuda şunlar belirtilmektedir: "Yeni parti üyeleri bir parti şubesince üyeliğe kabul edilmeli ve bireysel başvuru ilkesine bağlı kalınmalıdır." Bu ilke, devrimci savaşlar stratejik döneminde oluşturulmuştur ve uzun yılların pratiği içinde parti üyelerinin niteliğini güvence altına almak

açısından önemli ve doğru bir ilke olduğu kanıtlanmıştır. Bu ilke parti şubelerinin bütün üye alma prosedürleri uygulamaları gerektiğini ve yeni üyeleri grup olarak değil bireysel olarak kabul etmesini öngörmektedir.

Aday, parti şubesinin üyeliğe alım ile ilgili toplantısında, kendi adına oy kullanabilir ve adayı partiye öneren üyeler oy verme işlemi dışında kalmamalıdır. Aday, ancak oy verme hakkına sahip parti üyelerinin yarısından fazlasının olumlu oyunu alırsa üyeliğe kabul edilir. İl düzeyinin üstündeki parti komitelerinin doğrudan önderlik ettiği bağımsız örgütlerin genel parti şubeleri, büyük sanayi işletmelerdeki ve üniversite ve yüksek okulların genel parti şubelerinin üye adaylarını incelemeleri ve partiye üye kabul edebilmeleri için il düzeyi üzerindeki parti şubeleri tarafından –bu konuda- yetkilendirilmeleri gerekmektedir.

Tüzüğün 5. maddesi ayrıca şöyle belirtmektedir: “özel koşullarda Merkez Komitesi ve Merkezi Hükümetin yönetimi altında bulunan bir eyaletin, özerk bölgenin ya da belediyenin parti komitesi, kendi başına partiye yeni bir üye kabul edebilir.” Bu prosedür tarihte belirli dönemlerde uygulanmıştır. Yukarıdakine benzer kurallar, Beşinci Kongre’de, Sekizinci Kongre’de, On İkinci, On Dördüncü ve 15. Kongre’lerde kabul edilmiş tüzüklerde- tüzüğün 5. Maddesinde- yer verilmiştir.

Deneme Sürecindeki Üyelere Tam Üyelik Verilmesi: Deneme sürecindeki üyelerin gözlemlenmesi ve eğitimi parti üyelerinin kalitesinin güvence altına alınabilmesi açısından önemli bir konudur. Bir aday, gerekli prosedürlerden geçtikten ve adaylığı bir üst düzeydeki parti örgütü tarafından onaylandıktan sonra deneme sürecindeki parti üyesi olur ve böylece parti üyeliğini elde etmiş sayılır. Bu durumdaki bir üyenin deneme dönemi asla bir yılın altına düşmemelidir. Deneme sürecindeki üyeler ile tam üyelerin üstlenecekleri ödevler aynıdır. Bu tür üyelerin hakları da, oy verebilme, seçimlere katılma ve seçimde aday olma dışında tam üyelerin haklarıyla aynıdır. Bu üyeler, deneme dönemi boyunca parti örgütlerinin eğitim ve gözetimini kabul etmeli, kendilerini parti içi etkinliklerde pekleştirmeye çaba sarf etmelidirler.

İlgili parti şubesi, deneme döneminin sona ermesinin ardından onun tam üyelik için yeterli nitelikte olup olmadığını tartışmalı ve gecikmeden değerlendirmelidir. Görevlerini kararlı bir biçimde yerine getiren ve tam üyelik için gerekli niteliklere sahip olduğuna kanaat getirilen bir deneme üyesi, zaman planlamasında öngörüldüğü şekilde tam üyelik kazanır. Üyenin partideki gerçek üyelik konumu, deneme döneminin sona ermesinden itibaren ve tam üyelik kazandığı günden itibaren başlar. Eğer deneme üyesi tam üyelik için gerekli niteliklere tam olarak sahip değil ise ve daha fazla gözetim ve eğitime gerek duyuluyorsa, deneme dönemi bir yıldan fazla olmamak şartıyla uzatılabilir. Eğer bu üye, görevlerini yerine getirmede başarısız görülür ve tam üyelik için yetersiz bulunursa, geçici üyeliği resmi olarak iptal edilir. Bir deneme üyesinin tam üyeliğe kabul edilmesi, deneme döneminin uzatılması ya da geçici üyeliğin iptal edilmesi şeklindeki herhangi bir karar, ilgili parti şubesinin genel üye toplantısı tarafından düzenlenen toplantıda tartışma yoluyla verilmeli ve bir üst parti örgütü tarafından onaylanmalıdır.

Pratikte, bazı olumsuz gelişmeler de ortaya çıkmaktadır, örneğin: bazı deneme üyeleri, geçici üyeliğe kabul edilmelerinden sonra kendilerini sıkıkmamakta, ilerlemek için yeterince çaba sarf etmemekteler. Diğer yandan, bazı parti örgütleri de bu insanların eğitimini ve gözetimini gevşek tutmakta ve ciddi hatalar yapmadıkça onlara otomatik olarak tam üyelik vermekteler. Bence bu olumsuz uygulamalar da parti üyeliğinin niteliğini bir düzeye kadar olumsuz etkilemekte ve kitleler üzerinde de olumsuz bir etki yaratmaktadır.

28 yaşın altındaki her hangi bir parti üyesi, aynı zamanda hem Partiye ve aynı zamanda da Komünist Gençlik Birliği'ne üye olabilir. Komünist Gençlik Birliği tüzüğü, üyelerinin partiye katılmasından sonra, 28 yaşına kadar Komünist Gençlik Birliği üyeliğini de ellerinde tutabileceklerini öngörmektedir. Komünist Gençlik Birliği üyesi olan genç parti üyeleri Komünist Gençlik Birliği'nin etkinliklerinde aktif bir rol almalıdır; parti etkinlikleri ile Komünist Gençlik Birliği etkinlikleri zaman olarak çakıştıklarında, genellikle parti etkinliklerine öncelik vermeli veya alternatif olarak Komünist Gençlik Birliği etkinliklerinde yer almak için ise ilgili parti örgütünün onayını almalıdırlar.

5.4 PARTİ ÜYELERİNİ EĞİTME VE YÖNETME ÇALIŞMASI

Parti üyelerine yönelik eğitim ve yönetim çalışması, parti örgütlerinin tüzüğe ve Merkez Komitesinin yönetmeliklerine uygun olarak, parti üyelerinin görevlerini kararlı bir şekilde yerine getirmeleri ve haklarını tam olarak kullanmalarını sağlamak için yapılan çalışmaları ifade etmektedir. Bu çalışma, partinin örgütsel çalışmasının önemli bir parçasıdır ve parti üyelerinin gelişkin öncü karakterini korumayı ve üyelerin örnek bir rol oynamalarına sağlamayı hedeflemektedir.

Merkez Komitesi Genel Bürosu, Haziran 2006'da parti üyelerinin gelişkin öncü karakterinin korunması çalışmasının düzenli ve sürekli bir işleyişe kavuşturulması üzerine dört belge yayınlamıştır: Parti Üyelerinin Düzenli Bir Biçimde Eğitiminin Güçlendirilmesi Üzerine Görüşler, Üyelerin Halkla Yakın Bağlar Sürdürmesi ve Halka Hizmet Konusunda Üyeler Arasında İyi Bir Çalışma Yapma Üzerine Görüşler, Genellikle Sık Bir Biçimde Yer Değiştirmek (Çn.: mesleki vb. nedenlerle) Durumunda Kalan Parti Üyelerinin Yönetiminin ve Eğitiminin Güçlendirilmesi Üzerine Görüşler ve dördüncüsü: Yerel Parti Komitelerinin ve Departmanlar Olarak Çalışan Parti Gruplarının Temel Parti Örgütleri (taban örgütleri) İnşası Konusunda Sorumlu Tutulacakları Bir Sistem Oluşturma ve Geliştirme Üzerine Görüşler.

Aslında bu belgeler, son dönemlerde ÇKP nin parti üyelerini eğitmek için parti çapında yürüttüğü kampanyaların tecrübelerinin özetlenmesidir. Bu dört belge bu kampanyaların deneylerini toparlamakta ve üyelerin eğitim ve yönetimi çalışmasında kalıcı mekanizmalar oluşturmayı amaçlamaktadır. Aşağıda bu mekanizmaları değerlendireceğiz.

5.4.1 EĞİTİM VE YÖNETİM İŞİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ

Parti üyelerinin eğitimi ve yönetimi parti çalışmalarının rutin bir parçasıdır ve oldukça zorlu bir çalışmadır. Yeni üye alımından çok daha zordur ve parti, daima ister yeni ister eski üye, ister sıradan kadro ister lider kadrolar olsun, parti üyelerinin eğitimini ve yönetimini güçlendirmeyi sürdürmelidir. Ayrıca, bu çalışma uzun süreli bir süreçtir ve tek bir adımda başarıya ulaşamaz. Bu yüzden bir dizi aşama içinde başarıya ulaşmak hedeflenmelidir. Parti, bu alanda yıllar boyunca büyük çaba sarf etmiştir ve belli başarılarla şimdiden ulaşıldığı söylenebilir. Ancak pek çok parti inşa uzmanı, henüz bu çabaların, partinin içinde bulunduğu çevredeki değişimlere ve parti üyelerinin ideolojilerinde ortaya çıkan değişimlere tam anlamıyla ve yeterince cevap veremediğini düşünmekte ve tartışmaktadırlar. Sorunlu alanlar şöyle tanımlanmaktadır: Eğitimde politik içeriğe aşırı vurgu yapılmakta, buna karşın, kapsamlı bilgi verilmesi ihmal edilmektedir; bazı eğitim malzemelerinde içerik gereğinden fazla derin ve yoğundur; kullanılan eğitim yöntemleri basit ve çağdışı kalmaktadır ve eğitimde şekilcilik oldukça yaygındır. Bu yüzden, eğitimler verilen büyük çabaya rağmen yarı yarıya sonuç vermekte ve hatta üyeler arasında eğitime karşı olumsuz duygular oluşturmaktadır. Bu yüzden, geçmiş deneyimlerin toparlanarak, parti üyelerinin eğitimine dair yeni yaklaşımlar araştırmak ve geliştirmek gerekmektedir. Aşağıda, eğitim ile ilgili getirilen bazı önerileri özetleyeceğim.

Üyelerin Eğitimi

Daha planlı bir eğitim: Partinin tarihinde uzun bir dönem boyunca, eğitim işi partinin politik görevleri esas alınarak düzenlenmiş ve bu yüzden de “politik hareketler” ya da “kampanyalar” karakteri taşımıştır, ayrıca geçmiş dönemlerde eğitimin rastgele bir nitelik taşıdığını da söyleyebiliriz. Belirli bir dönemdeki çalışma henüz bitirilmeden bir başka çalışmanın başlatılması geçmişte çok yaşanan bir olguydu. Bu uygulama, taban düzeyindeki parti örgütlerinde ve bunların üyelerinde genelde huzursuzluk yaratmaktaydı. Elbette ki parti üyelerini belirli dönemler içerisinde düzenli olarak eğitmek gereklidir, ancak bu tür dönemsel periyodik programlar çok sık olmamalıdır. Pek çok parti inşası uzmanı üyelerin her günkü gündelik çalışmalar içinde eğitmenin önemini vurgulamaktadır.

Bilimsel içerik: Eğitim sadece ideolojik ve politik konuları değil, aynı zamanda kapsamlı bir bilgi vermeyi de içermelidir. Eğitimin içeriği, partinin mevcut durumu ve karşı karşıya bulunduğu sorunlar, üyelerin çalıştığı iş sektörü ve mesleklerin gerçekliklerine uygun bir şekilde tasarlanmalıdır. Dünya bugün bir bilgi patlaması çağında bulunmaktadır ve bilimsel ve teknolojik alanında her gün yeni ilerlemeler kaydedilmektedir, dolayısıyla insanlar sıkı bir şekilde öğrenmezlerse, geri kalacaklardır. Parti örgütleri sıkı bir biçimde çalışarak, ÇKP’yi sürekli öğrenen bir partiye, toplumu sürekli öğrenen bir topluma ve parti üyelerini sürekli öğrenen üyelere dönüştürmek için gerekli ortamı sağlamalıdır. Eğitim içerikleri şunları içermelidir: Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi, Deng Xiaoping Teorisi, Önemli Üç Temsil Düşüncesi, Kalkınmaya Bilimsel Bakış Açısı Düşüncesi, uyumlu bir sosyalist toplum inşası; onur ve utanç değerlerine sosyalist bakış gibi temel ideolojiler alanı. İkincisi, parti ve tüzük üzerine temel bilgiler; partinin

çizgisi, ilkeleri ve politikaları üzerine temel bilgiler; günümüzdeki mevcut durum, görevler ve ülke koşulları; ortak sosyalizm ideali ve yüksek komünist idealler; yurtseverlik, kolektivizm ve sosyalist ideolojiler; partinin güzel gelenekleri, çalışma tarzı ve parti disiplini üzerine eğitimler. Yolsuzluklarla mücadele ve temiz bir yönetim inşası çabaları üzerine kapsamlı bilgiler, pazar ekonomisinin işleyişi üzerine, hukuk, bilimsel ve kültürel bilgiler ve mesleki beceriler üzerine eğitimler verilmelidir. Parti, üyelerinin bir anda çok çeşitli farklı alanlarda bilgiye sahip olan mesleki uzmanlık alanlarında yetişmiş uzmanlar haline gelebilmeleri için onlara yardımcı olmalı, onların daha büyük roller oynamalarını sağlamalıdır.

Modern eğitim yöntemlerine geçiş: Eğitimde ileri modern medya araçları ve çeşitli yeni bilgi kaynakları kullanılmalıdır. Toplantılar düzenleme, okuma belgeleri yayınlama, raporlar üzerine eğitim ve ortaklaşa gazete okumak gibi geleneksel eğitim şekilleri artık eskisi kadar etkili değildir. Parti şubeleri, geleneksel eğitim yöntemlerini modern eğitim yöntemleriyle birleştirmeli ve internet, gazete ve dergiler, radyo yayınları, televizyon ve video kasetleri vb. araçlardan etkili bir biçimde yararlanarak, daha hızlı, daha doğrudan ve canlı bir eğitim yapılmalıdır. Liderlerin ve eğitim görevlilerinin insanlara bilgi aktarması gibi eski yöntemler yerine, üyelerin kendi kendilerini eğitmesi şeklinde daha etkili ve pratik olan yeni yöntemler geliştirilmelidir.

Yönetim İşinin Kurumsallaştırılması: üyelerin yönetimi ve eğitimi birbirini tamamlayan çalışmalardır; eğitim, üyelerin bilinç düzeylerini artırmaktadır, yönetim de üyelerin üzerlerinde bir gözetim ve yönlendirme etkisi sağlamaktadır. Bu şekilde üyelerin kendi öz-disiplini ile dışarıdan disiplini birleştiren, üyelerin gelişkin niteliklerini koruyabildikleri kalıcı bir mekanizma oluşturulabilecektir. Parti üyelerinin yönetimi işi daha da kurumsallaştırılmalıdır. Örneğin, “üç toplantı ve bir sınıf” sistemi; genel üye toplantısı, şube komitesi toplantısı, yönetici partililer örgütü (grubu) toplantısı ve parti sınıfı şeklindeki sistem titizlikle uygulanmalıdır. Bugüne kadar etkili olduğu kanıtlanmış olan sistemler şunlardır: üyelerin demokratik bir şekilde değerlendirmeye tabi tutulması sistemi, ikili düzenli örgütsel faaliyetler sistemi ve demokratik toplantılar sistemi bunlar daha da geliştirilmelidir. Araştırmacılar, parti içi denetim sistemi ve üyelere gerçekçi ödül ve teşvikler verilmesi gibi yeni sistemler de önermektedirler.

Eğitim ve yönetimde “halka öncelik verme ilkesi”: Marksist tarihsel materyalizmin önemli bir içeriği, her bir bireyin çok yönlü ve özgür gelişimini teşvik etmektir. Halka öncelik verme ilkesi son yıllarda parti önderliği tarafından ortaya atılan ‘Gelişme Sorununa Bilimsel Bakış Açısı’ doktrininin temel yaklaşımıdır. Bu doktrinin parti çalışmaları ile ilgili olan içeriği, parti üyelerine özen göstermek ve onları sevmek ve onların rollerini tam olarak oynamalarına olanak tanımak gibi yönleri kapsamaktadır. Bilindiği gibi her bir parti üyesi, iki kimliğe-mesleki ve siyasi – sahiptir. Yeni olan Pazar ekonomisi koşullarında, parti üyeleri de aynen diğer insanlar gibi yeni sorunlarla karşılaşmakta, kafa karışıklığı yaşamakta ve pek çok pratik sorunla baş etmek zorunda kalmaktadırlar. Parti örgütleri, Yeni Çin’in kurulmasından önce partiye katılan eski üyelere, zorlu ortamlarda çalışmakta olan üyelere, işsiz kalan ve zor bir yaşam sürdürmekte olan üyelere

yardımcı ve destek olmalı ve onlara özel bir ilgi göstermelidir. Tüm düzeylerdeki parti örgütleri, bir yandan üyelerini kitlelerle yakın bağlar kurmaya ve kitlelere hizmet etmeye yönlendirirken, aynı zamanda üyelere özen göstermede ve onları desteklemede iyi işler yapmalı ve üyelerine pratik yardımlar sunmalıdır.

5.4.2 GEZİCİ OLAN ÜYELERİN EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ

Gezici parti üyeleri, mesleki/iş nedenleri ya da yerleşme yeri değişiklikleri nedeniyle, oldukça uzun bir süre boyunca üye kaydının bulunduğu parti örgütünün düzenli etkinliklerinde yer alamayan üyelerdir. Sosyalist pazar ekonomisi koşullarında, ülkenin endüstriyel yapısı yeniden düzenlenmiş, aynı zamanda eski personel çalıştırma sistemleri de reforma tabi tutulmuştur. Bu nedenle insanlar devlet çalışanı konumundan, birçok kararı kendisi veren sosyal insan konumuna geçiş süreci içindedir. Bunun doğrudan sonucu olarak partide gezici üyelerin sayısı artmaktadır, böylece parti üyelerinin eğitim ve yönetiminde zorluklar artmaktadır. Bugün gezici parti üyeleri ile ilgili olarak dört nokta öne çıkmaktadır. Bunların sayıları hızla artmaktadır; istatistiklere göre 2003'ün sonu itibariyle, parti örgütleri ile temasını sürdüren 1,2 milyon gezici parti üyesi varken, bugün bu sayı 2,3 milyona çıkmıştır ve bu rakam gün geçtikçe artmaya devam etmektedir. İkinci olarak, bu üyelerin mesleki dalları ve konumları bir hayli çeşitlenmektedir: Örneğin, göçmen işçiler, işten çıkartılmış ve tekrar iş edindirilmiş işçiler, serbest meslek sahipleri, üniversite mezunu işsizler, işsiz gaziler, gezici aydınlar ve ticari ya da kişisel nedenlerden dolayı yurtdışına çıkanlar, vb. Üçüncü olarak, bu üyelerin ortalama yaşı düşüş eğilimi göstermektedir. Gezici parti üyelerinin çoğunluğu gençtir ve çoğu öğrenim görmüş ve mesleki eğitime sahip olan kişilerdir. Bunlar hayatlarının ilk dönemlerindedirler ve bu nedenle giderek artan toplumsal rekabette avantajlı konumdadırlar. Dördüncü olarak, gezici parti üyeleri farklı tipte sektörlerle dağılmış durumdadır ve farklı mülkiyet yapılarının olduğu sektörlerle kolayca uyum sağlayabilmektedirler. Çoğunlukla ekonominin kamudışı olan (özel) sektörlerinde çalışmakta, bunların küçük bir bölümü de devlet mülkiyeti altındaki işletmelerde ve kamusal kurumlarda çalışmaktadırlar. Tüm bu karmaşık gerçeklik, bu üyeler için düzenli bir yönetim sistemi ve düzenli bir örgütsel etkinlik sistemi kurulmasını ve uygun yeni yöntemler geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

5.4.3 UYGUN NİTELİKLER TAŞIMAYAN PARTİ ÜYELERİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMA

Uygun nitelikler göstermeyen parti üyeleri kavramı özel bağlamlara sahiptir. Bu üyeler, genelde, devrimci inanç ve irade zayıflığı gösteren, üyelik görevlerini yerine getirmede başarısız, üyeliğe uygun nitelikler taşımayan ve örnek tutumlar sergileyemeyen kimselerdir. Ancak bu kategorideki üyeler, partide çeşitli disiplin önlem ve cezalarına muhatap olmuş olan yozlaşmış üyelerden farklı bir kategoridir. Uygun nitelikler göstermeyen parti üyesi, disiplini ya da ülke yasalarını ihlal etmediği halde gerçek bir parti üyesi gibi hareket etmemektedir. Bugün parti içerisinde az sayıda bu tür niteliksiz üye bulunmaktadır, ancak bunlar parti saflarını gevşetmekte ve partinin imajını yıpratıcı kötü bir etki oluşturmaktadırlar.

Parti, nitelikli bir insanın partiye katılmaya gönüllük temelinde karar vereceğini ve her hangi bir parti üyesinin partiden çekilme özgürlüğüne sahip olmasını benimsemektedir. Tüzüğün 9. Maddesi bu konuları düzenlemektedir. Bir parti üyesi üyelikten çekilmek istediğinde, ilgili parti şubesi, konuyu genel üye toplantısında tartıştıktan sonra bu üyenin adını parti kayıtlarından çıkarır ve ardından bu değişikliği kamuoyuna ilan eder ve konuyu kayıtlarına alması için bir üst parti örgütüne rapor eder. Ciddi bir hata yapan bir parti üyesinin çekilme talebi ile başvurması halinde, çekilme talebinin kabul edilmesi yerine partiden ihraç edilmesi daha uygun olacaktır. Uygun nitelikler göstermeyen parti üyeleri ile ilgili olarak, parti “üyelik niteliklerini sürekli kollama, problemlere karşı esas olarak eğitim yöntemlerine bağlı kalmak, bu tür üyelere farklı yaklaşımlar geliştirme ve kapsamlı önlemler alma” şeklinde formüle edilmiş olan politikayı izlemektedir. Parti bu tür durumlarda, sabırlı ve soğukkanlı bir yaklaşım göstermeli, belli bir çabadan sonra onları ya partiden çekilmeye ikna etmeli veya da partiden ihraç etmelidir. Parti üyesinin, düzenli parti etkinliklerinde yer almada, üyelik aidatlarını ödemede ya da parti tarafından verilen bir görevi geçerli bir neden olmaksızın ardışık olarak altı ay boyunca yerine getirmemesi halinde, üyeliği terk etmiş sayılır.

İstatistiklere göre, 1989 ve 2001 yılları arasında, ÇKP toplam 473 bin uygun nitelikler taşımayan parti üyesi ile ilgili olarak demokratik değerlendirme yöntemini uygulayarak, bu tip üyelere karşı çeşitli önlemler almıştır¹⁷. 2005 yılında ise 44.700 üyeye karşı örgütsel önlemler alınmıştır. Uzmanlar, partinin üye yapısının kalitesinin korunması için niteliksiz üyelere karşı daha sıkı önlemler alması gerektiğini ileri sürmektedirler: “her düzeydeki parti örgütü kendisini yeni duruma ve yeni görevlere adapte etmeli, üyelerinin öncü karakter konusunda bilinçlerini sürekli bir biçimde geliştirmeli ve üyelerinin kendini eğitime ve kendini geliştirme konusunda iç motivasyonlarını teşvik etmelidirler.”

17 Bkz. Halkın Günlüğü 29 Temmuz, 2001.

6. BÖLÜM

MARKSİST PARTİDE TEMEL ÖRGÜTLERİN İNŞASI

GİRİŞ

Marksist bir parti, sınıfsal doğası, dünya görüşü, idealleri ve hedefleri temelinde kendisine özgü bir örgütsel biçime ve yapıya sahiptir. Toplumda azınlık konumunda olan kapitalistleri temsil eden burjuva partileri ise, genellikle idealist felsefeye bağlı kalarak, üstün ve kahraman bireylerin tarihi yarattığı şeklinde bir tarih bakışına sahip çıkarak, örgütlenmede elitçi politikalar uygulamaktadırlar. Burjuva partilerinin uzun tarihsel evrimine baktığımızda, bunların terimin gerçek anlamında temel örgütlere sahip olmadıklarını, çalışmalarında kilit bir öge olarak taban örgütlerine ve geniş üye kitlesine dayanma gereği duymadıklarını görebilmekteyiz. Marksist partiler ise, burjuva partilerin aksine işçi sınıfının ve geniş halk kitlelerinin çıkarlarını temsil etmeleri gerektiğine inandıkları için temel örgütlerin inşasına büyük önem verirler ve güçlü temel örgütleri başarının temel güvencesi ve kriteri olarak görmektedirler.

6.1 MARKSİST PARTİ VE TEMEL ÖRGÜT

Tarihte Marksist partilerin kurucusu olarak rol almış önemli liderler temel örgütlerin rolüne daima büyük bir değer vermişlerdir. 1847 yılında Komünistler Birliği kurulduğunda, Marx ve Engels, Birlik için sistematik bir yapı öngörmüşler, bu yapıyı aşağıdan yukarıya belirtirsem: komünler, çevreler, yönetici çevreler, Merkezi Yönetim ve Birlik Kongresi olarak terimlendirmişlerdi. Marx ve Engels, ancak böylesi bir yapının örgütün bütünlüğünü ve birliğini güvence altına alabileceğini düşünmüşlerdi. Komünler (topluluk), partinin örgütsel yapısında taban düzeyindeki örgütlerdir. Ağustos 1847’de Brüksel komünü ve Brüksel çevresi kurulduğunda Marx, bu komünün sekreteri ve bir üstteki çevre komitesinin üyesi olarak seçilmişti. Komünistler Birliği’nin, Kasım 1847’deki İkinci Kongresi Marx, Engels ve diğer yoldaşların hazırladığı, yazımını Marx’ın yaptığı -Birliğin örgütsel yapısını- tüm açıklığı ile ortaya koyan “Komünistler Birliği’nin Kuralları” adlı belgeyi onayladı. (Bkz. Kitabın eki) Bu taslakta, temel örgüt olan “komünlerle” ilgili özel ve bağımsız bir bölüm ayrılması dikkat çekicidir. 1848’lerde Avrupa çapında yükselen Avrupa devriminin başarısızlığa uğramasından sonra Komünistler Birliği büyük kayıplar yaşamış, Marx ve Birliğin diğer liderleri Londra’ya sığınıp yeni bir Merkezi Yönetim oluşturmak zorunda kalmışlardır. Mart 1850’de Marx ve Engels hazırladıkları bir raporla geçmiş dönemin mücadelelerinin deneyimlerini ve derslerini “Merkez Komitesi’nin Komünistler Birliği’ne Hitabı” başlıklı çalışmalarında şöyle özetlemişlerdi: “Birlik, işçilerin kendi bağımsız örgütü olacak partilerin yaratılması için çaba göstermeli, bu örgütler açık ve gizli biçimlerde çalışmalı, kendilerini legalist demokrat aydınlardan ayırmalıdır. Birlik, her bir komünün içinde proletaryanın çıkarlarının burjuvazinin etkisinden bağımsız olarak tartışıldığı bir merkez ve çekirdek haline getirmeyi hedeflemelidir.”¹

Lenin de, Rusya’da Marksist bir parti oluşturma sürecinde temel örgüt inşasına büyük önem vermiştir. Lenin, İkinci Enternasyonal’de Sosyal Demokrat Parti’nin diğer liderlerine karşı yürüttüğü polemikte sorunun önemine şu şekilde dikkat çekmekteydi: “eğer bir partinin şubeleri olmaz ve bu şubeler, fabrikalarda, madenlerde ve demiryolu birimlerinde oluşturulacak temel örgütler ile pekiştirilemez ise, etkili bir örgütsel sistemin oluşması olanaksızdır. Güçlü ve gizli Merkezi Parti örgütleri, sistemli bir biçimde yürütülen gizli yayın faaliyeti ve hepsinden daha önemlisi bizzat işçilerin kendi arasından ileri unsurların öncülük ettiği, kitlelerle doğrudan teması olan yerel ve özellikle de fabrika parti grupları- ancak bu temel üzerinde, devrimci ve sosyal demokrat nitelikli işçi sınıfı hareketinin güçlü ve sert çekirdeğini inşa etmekteyiz ve edilmiştir.”² Ayrıca Lenin, her bir parti şubesinin “kitleler içinde ajitasyon, propaganda ve pratik örgütlenme çalışması yapan bir üs”³ haline getirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

1 Marx & Engels, *Seçme Eserler* 1. Cilt, s. 369.

2 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler*, Cilt 17, s. 4. Pekin: People’s Press, 1988.

3 *A.g.e.* s. 338.

Temel Örgütlerin Varlık Nedenleri

Marksist partilerin temel örgütlerin inşasına büyük önem vermelerinin bir dizi nedeni vardır: **Birincisi, sınıfsal doğaları bakımından:** bu partiler, işçi sınıfının bir parçasıdır, işçi sınıfının ve geniş kitlelerin içinde kendilerini tam kurtuluşa ulaştırmak için mücadele ettikleri ve işçi sınıfının ve geniş kitlelerin çıkarlarını sadık bir şekilde temsil eden öncü örgütlerdir. Böylesi bir örgüt inşa etmek için parti üyeleri bu partinin efendileri olmalıdır. Diğer yandan ise üyelerin parti üzerindeki efendilik konumunu güvence altına alabilmek ve onların rollerini etkili bir biçimde oynayabilmelerini sağlayabilmek için; bu parti sahip olacağı temel örgütler yoluyla kendisini güçlü bir birliktelik olarak inşa etmelidir.

İkincisi, dünya görüşü bakımından: tarihsel materyalizm ve diyalektik materyalizm, Marksist partilerin insanlık tarihinin geçmişini, bugünkü durumunu ve geleceğini gözlemleyip analiz ettikleri iki temel felsefi dayanaktır. Marksistler, tarihin nihai olarak halklar tarafından yaratıldığını savunmaktadırlar, insanlığın özgürleşmesinin kahramanlar, tanrılar ya da imparatorların eliyle sunulmayacağını, bunun ancak Marksist partilerin doğru önderliği, bu partinin üyelerinin etkin çabaları ve sıkı mücadeleleri ve halkların bizzat kendi mücadele başarıları şeklinde oluşacağına inanırlar. Parti üyelerini ve kitleleri örgütleyen temel parti örgütleri, bu nihai amacın gerçekleştirilmesi sürecinde kilit bir rol oynamalıdır.

Üçüncüsü, ulaşılabilecek hedefler bakımından: Marksist partilerin nihai hedefi, sömürücü sınıfların iktidarını alaşağı etmek, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirmek, ayrıcalıkları, sınıf farklılıklarını ve sömürüyü ortadan kaldırmak ve komünizmi gerçekleştirmektir. Bu hedefe ulaşmak için, halkların birçok neslinin, onlarca neslin sürekli ve ısrarlı mücadeleleri ve tüm dünya komünistlerinin yaratıcılığının, güçlerinin ve ortak zekâsının birleştirilmesi gerekmektedir. Bu hedefleri ancak, birleştirilebilecek tüm güçleri birleştirebilen ve bu hedeflere ulaşmada tüm olumlu etkenleri harekete geçirebilen Marksist partiler başarabilir.

Dolayısıyla yukarıdaki gerçekler- temel örgütlerin inşasına büyük önem verilmesi- Marksist partilerin özgün bir niteliği ve Marksist Parti İnşa Teorisi'nin önemli bir ögesidir. Bu sorun aynı zamanda Marksist partilerin inşa pratiğinde de kilit bir ögedir.

ÇKP, Marksizmi benimseyen bir parti olarak, uzun yıllara dayalı pratiği içinde kendisine özgü bir temel örgüt inşası teorisi geliştirmiştir.

Komünist partiler, işçi hareketinin Marksizm-Leninizm ile bütünleştirilmesinin bir ürünüdür; ÇKP Rusya Ekim Devrimi ve Çin'deki Dört Mayıs Hareketi'nin etkileri ve Lenin'in önderliğindeki Komünist Enternasyonal'in Çinli Marksistlere sağladığı destekle doğmuştur. Partinin kuruluş döneminde çok az sayıda üyesi (56) olması nedeniyle sadece iki düzeyde örgütü bulunmaktaydı – Merkez Komitesi ve yerel komiteler. Partinin İkinci Kongresi'nde kabul edilen Çin Komünist Partisi'nin ilk parti tüzüğünün 4. Maddesi, partinin örgütsel yapısını şöyle tanımlamaktaydı: "Tüm köylerde, fabrikalarda, demiryolu birimlerinde, madenlerde, kırsallarda, okullarda ve diğer birimlerde üç ila beş arasında parti üyesi, bir grup oluşturmali

ve seçimle bir grup lideri belirlemelidir. Gruplar yerel parti şubesine bağlıdır, (eğer yerel parti şubesi yoksa, bölge yürütme komitesi bu grubu yakındaki bir şubeye bağlayacak ya da kendisi üst organ görevini üstlenecektir. Eğer bir bölge yürütme komitesi yoksa, bu grup, Merkezdeki Yürütme Komitesi'ne doğrudan tabi olacaktır. Bir ya da iki birleşik organ içerisinde iki ya da ikiden daha fazla grup bulunduğunda, yerel yürütme komitesi her bir grup için birkaç kişiyi kadro olarak tayin etmelidir. Gruplar, partinin üyelerini yetiştirdiği ve onlara dayanarak eylemler düzenlediği, en temel birimleridir ve her bir parti üyesi bir gruba mensup olmalıdır." Burada söz edilen "grup" daha sonraki dönemlerde "şube" olarak adlandırılmıştır. Şube, partinin temel örgütüdür ve parti üyelerinin parti içi yaşama katılabilecekleri birinci düzeydeki birimdir; bu birim üyelerin eğitimi ve yetiştirilmesinde doğrudan sorumluluk taşımaktadır. ÇKP Ocak 1925'te toplanan Dördüncü Kongresi'nde onaylanan "Örgütsel Sorunlar Üzerine Karar" belgesinde ilk defa partinin bu temel hücreleri için "parti şubesi" ifadesini kullanmış ve yeni bir tanım vermiştir: "Partimizin temel örgütleri, sanayi sektöründeki her bir işletmede şube örgütleri olarak inşa edilecektir. İşletme bazında örgütleyemediğimiz ve şubeler içinde örgütleyemediğimiz, küçük esnaf, tüccar ve işadamlarını bölge ilkesi temelinde örgütleyebiliriz."⁴ Bu kongrede Parti Tüzüğü'nde İkinci Değişiklik başlıklı bir belge kabul edilmiştir, bu belge şu ifadeyi içermekteydi: "üç ya da üçten fazla parti üyesi bir şube oluşturmalıdır". Haziran 1927'de ise "Parti Tüzüğü'ndeki Üçüncü Değişiklik" adlı belge benimsenmiş ve bu belgede: "şubeler partinin temel örgütleridir; bunlar partinin-üzerlerinden- kitlelerle doğrudan bağlar kurduğu örgütlerdir" ifadesine yer verilmiş ayrıca şubelerle ilgili altı özel görev ve şubelerin standart çalışma normları tanımlanmıştır.

Büyük Devrim'in (1924-1927) başarısızlığından sonra ÇKP, Çin devrimine sınıfsal ittifaklardan yoksun bir şekilde - oldukça zor koşullarda- önderlik etmek zorunda kaldı. Bu dönemde Mao Zedung'un temsil ettiği birinci kuşak liderler grubu, temel örgütlerin inşası sorununu, devrimin analizi ve parti inşası sürecini inceleyerek yaratıcı bazı arayışlara girdiler. 1927yılıının sonbaharında girişilen Sonbahar Hasadı Ayaklanması'nda silahlı birlikler, Hunan ve Jiangxi eyaletleri arasındaki sınırı üzerinden Luoxiao Dağları'nın orta bölgesine doğru ilerlediğinde, Mao Zedung, ordu birliklerini Sanwan'da yeniden düzenledi ve başarılı bir harekât başlattı. Mao, burada ilk kez, partinin ordu üzerindeki mutlak önderliğini güçlendirmek açısından parti şubelerinin, bölük temelinde örgütlenmesi gerektiği düşüncesini ortaya attı. Mao, 1928 yılının Kasım ayında toplanan ÇKP Merkezi Komitesi'ne sunduğu bir raporda şunu belirtmişti: "Parti şubeleri, bölük temelinde örgütlenmektedir. Kızıl Ordu'nun bu kadar zorlu bir savaşı dağılmadan yürütebilmesinin önemli bir sebebi budur."

Chen Yun Japonya'ya karşı yürütülen Direniş Savaşı esnasında (1937-1945) Haziran 1939'da yazdığı Parti Şubeleri başlıklı makalede, parti şubelerinin "taban örgütleri olduğu kadar aynı zamanda en temel örgütlenmeler" olduklarını ve onların "partiye kitlelerle birleştiren çekirdek" olduğunu belirtmiştir. "Parti

4 ÇKP Merkez Komitesi Arşivleri; ÇKP Merkez Komitesi Çalışmaları Üzerine Belgeler, Cilt I, s. 309.

5 Mao Zedung, *Secme Eserler*, Cilt 1, s. 65-66.

şubeleri, örgütsel açıdan, önderlik çekirdeği ve kalesi olma rolünü üstlenmekle kalmamalı, bu rolü gerçekten yerine getirmelidir.”⁶

Liu Shaoqi, 1945’in Mayıs ayında düzenlenen Yedinci Kongre’ye sunduğu “Parti Tüzüğü Değişikliği Üzerine” adlı raporda temel örgütler konusuna özel bir bölüm ayırarak, “parti şubeleri, partinin kitleler içindeki çalışma birimleridir; şube kitlelerle partinin liderlik organları arasındaki bir köprüdür”⁷ ifadesine yer vermiş ve şubeleri partinin “uç kaleleri”⁸ olarak tanımlamıştı. Parti şubelerinin tanımlanmasında, bugün de “köprü” ve “uç kale” terimleri kullanılmaya devam etmektedir. Partinin Yedinci Kongresi’nde kabul edilen tüzük parti şubelerinin inşası ile ilgili olarak daha geniş kapsamlı açıklamalar ve kurallar getirmiştir.

ÇKP’nin iktidar partisi olmasıyla birlikte, temel örgütler, tüm ülkeye yayılmıştır. Bugün de ülke çapında 4 milyon civarında temel örgüt çalışmaktadır. Devrimin zaferinden sonra temel parti örgütlerini güçlendirmek parti inşasının önemli bir parçası haline gelmiştir. ÇKP’nin Eylül 1956’da toplanan Sekizinci Kongresinde parti temel örgütlerinin yapısı üzerine yeni kurallar ortaya koyulmuştur. Bu kongre kararları, temel parti örgütlerini; şube, genel şube ve temel parti komitesi olarak aşağıdan yukarıya doğru üç düzeye ayırmıştır.

Deng Xiaoping de bu kongrede Parti Tüzüğü’nün gözden geçirilmesi üzerine sunduğu raporda temel örgüt inşasının önemini altını çizerek: “Temel örgüt, parti ile kitleler arasındaki en temel bağları oluşturmaktadır. Partinin yönetici organlarının önemli siyasi görevlerinden biri bu örgütlerin çalışmalarını sürekli olarak denetlemek ve onların kendilerini iyileştirmelerine yardımcı olmaktır.”⁹

1978’den sonra içine girilen yeni dönemde, partinin temel örgütlerinin inşasında yeni nitelikler ve yeni görevler ortaya çıkmıştır, bu yeni koşulları dikkate alan Deng Xiaoping, partiye temel örgütler konusunda yeni bir yaklaşım önermiştir: “Eğer bir parti temel örgütü, bir üretim takımında(kırlarda), fabrikada, işyerinde ya da bir bölümde somut sorunlarla karşılaştığında, kitle çizgisini izliyor, saflarındaki tüm üyelerin fikrini alıyor, onlara olumlu tavsiyelerde bulunabiliyor, üyelerine diğer insanlara somut örnekler vererek önderlik etmeleri çağrısında bulunabiliyor ve böylece sorunları gerçekten çözebiliyorsa, bu durumda bu parti örgütü, partinin dört alanda modernleşme genel hedefine değerli katkılar sunuyor demektir.”¹⁰ Partinin 12. Kongresi’nde kabul edilen tüzük, yeni dönemde temel parti örgütlerinin inşasında ortaya çıkan yeni koşullar ve yeni görevler ışığında, parti şubeleri için sekiz temel görev belirlemiştir. 1989’da gerçekleşen 13. Merkez Komitesi’nin Dördüncü Plenumu’nun sonraki dönemde,

6 A.g.e., s. 147.

7 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürü Araştırma Merkezi ve ÇKP Merkezi Parti Okulu Belgeleri: Liu Shaoqi: Parti Üzerine, s. 450.

8 A.g.e., s. 488.

9 Deng Xiaoping Seçme Eserleri 1. Cilt, s. 253.

10 Deng Xiaoping Seçme Eserleri 2. Cilt s. 280. Dört Modernleşme hedefi ilk kez 1963 yılında benimsenmiş fakat “kültür devrimi nedeniyle sekteye uğramıştı, 1976 dan itibaren bu hedef güçlü bir şekilde gündeme geldi; tarımda, sanayide, ulusal savunma alanında ve bilim ve teknoloji alanında modernleşme hedefi öne çıkarıldı.

Jiang Zemin etrafında oluşan partinin üçüncü kuşak merkezi kolektif önderliği de temel örgütlerin inşasına büyük önem vermiştir.

Özet olarak, gerek devrim ve sosyalist dönüşüm, gerekse reform ve dışa açılım dönemlerinde, ÇKP temel örgüt inşasına her zaman büyük önem atfetmiştir, bu da Marksist bir partinin ayırt edici niteliklerinden biridir ve partinin siyasi üstünlüğünü sağlayan bir maniveladır.

6.2 MİLİTAN BİR PARTİNİN TEMELİ OLARAK TEMEL ÖRGÜTLER

Eylül 1994'te düzenlenen 14. Merkez Komitesi'nin Dördüncü Plenumu'nda, ÇKP Merkez Komitesi "Parti İnşasını Güçlendirme Konusunda Çeşitli Önemli Noktalar" başlıklı bir karar belgesini onayladı. Bu kararda: "Partinin temel örgütleri, partinin tüm çalışmalarının ve daha etkin bir mücadele gücüne erişmesinin temelini oluşturmaktadır. Temel örgütler, partinin kitlelerle doğrudan bağlarını korumasında, partinin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını kitlelere tanıtmada, kitleleri örgütlemeye ve onlarla birleşmede; partinin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını taban düzeyinde uygulama ve yürütmede önemli sorumluluklar üstlenmektedirler"¹¹ ifadesine yer verilmiştir.

Partinin 2002'deki 16. Kongresi'nde kabul edilen yeni tüzüğün 31. maddesi de (Bkz. kitap eki): "parti temel örgütleri, partinin tüm çalışmalarının yürütüldüğü, partinin mücadele kapasitesinin temeli olma görevini yerine getiren, toplumun temel birimlerindeki militan kalelerdir." İfadesine yer vermiştir. Buradaki formülasyon partinin temel örgüt inşasındaki deneyimlerini özetleyerek, Marksist parti temel örgüt inşası teorisini zenginleştirip geliştirmiş ve yeni tarihsel koşullar içinde parti inşası projesinin bütünü içinde bu alandaki çalışmanın önemine tekrar vurgu yapmıştır.

Aşağıda temel örgütü inşasının Marksist partilerdeki konumunu ve işlevlerini toparlamaya çalışacağız:

Temel Örgütlerin İşlevleri

Birincisi, daha önce yukarıda belirttiğimiz gibi, örgütsel sistem bakımından incelendiğinde, temel örgütler partinin örgütsel sisteminin temelini oluşturmaktadır. Marksist bir partinin örgütsel sistemi, yukarıdan aşağıya birbiriyle yakından bağlantılı üç temel alt sisteme ayrılır: merkezî, yerel ve temel örgütler. Partinin merkezî örgütleri, partinin çekirdeğini oluşturan önderlik organlarıdır. Yerel örgütler, merkezi örgütler ile temel örgütler arasındaki ara bağlantı işlevini gören örgütlerdir. Temel örgütler ise, partinin onlar üzerinden üyelerini örgütlediği ve partiyi güçlü ve militan bir kuvvet haline getiren, tüm örgütsel sistemin temelini oluşturan örgütlerdir.

11 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürü Araştırma Merkezi: ÇKP'nin 14. Kongresi'nden Bu Yana Yayınlanan Önemli Belgeler, 2. Cilt s. 965.

Ağustos 1989'da düzenlenen "Birimlerde Örgütsel Çalışmalardan Sorumlu Olan Liderlerin" katıldığı ülke çapında düzenlenen bir toplantıda Jiang Zemin bu konuda şu değerlendirmeyi getirmiştir: "Partinin mücadeledeki etkisinin ve gücünün kaynağı nedir? Kanımca bunun kaynağı, en öncelikle yaklaşık üç milyon temel parti örgütünün, mücadele kaleleri olarak ortaya koydukları işlevdir. Aksi halde, Merkez Komitesinin önderliği nasıl mümkün olabilir? Eğer tüm parti temel örgütlerinin rolü gözden kaçırılırsa, parti genel sekreteri kesinlikle 'halktan yabancılaşmış bir lider' konumuna düşecektir. Bu nedenle, bu ilke sorunu konusunda muğlâklığa asla düşmemeliyiz... Sonuçta, tüm parti temel örgütlerinin mücadele kapasitesi olmaksızın, Marksist bir partinin mücadele etkinliği boş bir kavramdır, gücün kaynağı nerededir? Temel örgütler."¹²

İkincisi, temel örgütler, Marksist bir partinin koordineli gelişimini sağlamak açısından rol oynayarak, partinin büyüme ve genişlemesinin kaynağı olurlar. Parti inşası kapsamlı ve bütünsel bir projedir ve temel parti örgütlerinin inşası bu projenin altyapı bölümünü oluşturur. Bunu bir kentin bütünsel altyapısı ile benzeştirebiliriz. Temel örgütlerin inşası çok sayıda ve geniş kapsamlı, dikkatli ve gerçekçi bir çalışma gerektirir ve oldukça zorlu bir iştir. Koordineli gelişme açısından, temel örgütler; partiye üye kazanma, onları eğitme, yönetme ve denetleme gibi önemli görevleri omuzlarlar. Temel örgütler, temel sosyal birimlerle yakın ilişkide olduklarından- ya da bunların içinde olduklarından- politik aktivistlere ulaşabilir, onlar arasından aday üyeler seçebilir, eğitebilir ve onları partiye yeni üye olarak kazanabilirler. Bu yüzden, temel örgüt partinin yeni insanları içine dâhil edebildiği ve büyümeyi sağlayan temeli oluşturur. Temel örgütler, parti üyelerinin eğitildiği ve yetiştirildiği okullardır; üyelerin eğitimi ve yönetilmesi görevini yerine getirirler ve üyelerin kalitesinin ve partinin mücadele etkinliğinin iyileştirilmesine katkıda bulunurlar.

Üçüncüsü, temel örgütler, parti üyeliği konusunda sıkı kurallı/disiplinli olma ilkesi açısından ele aldığımızda, yüksek bir sorumluluk üstlenen örgütlerdir. İktidardaki bir Marksist partide, üyelerin sosyal ve ekonomik konumlarındaki değişimler, genellikle yolsuzluklar, değerlerin kaybı ve benzeri diğer olumsuz olgularla karşı karşıya getirir. Temel örgütler, tüzük gereği bu tür olgularla mücadele konusunda görevli kılınmıştır: "her bir parti üyesi, partideki konumu ne olursa olsun, bir şube, hücre ya da partinin bir biriminin faaliyetlerine düzenli olarak katılmalı ve partinin içindeki ve dışındaki kitlelerin denetimi altında olmayı kabul etmelidir. Lider kadrolar, parti komitesinin ya da önde gelen parti üyelerinin oluşturdukları grup örgütlerinin düzenlediği demokratik toplantılara katılmalıdır. Parti örgütünün düzenli faaliyetlerinde yer almayan ve parti içi ve dışındaki kitleler tarafından denetlenmeyi kabul etmeyen ayrıcalıklı parti üyeleri olamaz."

12 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürü Araştırma Merkezi, ÇKP'nin 14. Kongresi'nden Bu Yana Yayınlanan Önemli Belgeler, 2. Cilt, s. 582-583. Pekin: People's Press, 1991.

Temel örgütler, parti içi denetimi gerçekleştiren öznelere biridir. Marksist bir partide gerekli olan öz-disiplini sağlayabilmek için, ilk öncelikle, temel örgütlerin kendi üyelerini başarılı bir şekilde yönetmeleri gerekmektedir. Temel örgütler, parti üyeliği konusunda sıkı kurallı olma ilkesi açısından, özellikle başta lider konumlarındaki üyeler olmak üzere, tüm üyelerini partinin kural ve yönetmeliklerini sıkı bir titizlikle uygulayarak, onları yönetmede, eğitmede ve denetlemede başarılı bir iş çıkarmalıdır. Dolayısıyla, parti üyeliği konusunda sıkı kurallı olma ilkesinin hayata geçirilebilmesi için kilit halka, temel örgütleri iyi bir biçimde inşa etmektir.

Dördüncüsü, parti içi iş bölümü açısından, temel örgütler partinin tüm çalışmalarını yürüten birimlerdir. Partinin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını uygulayabilmesi için bileşik bir kavrayışa, koordinasyona ve eyleme gereksinimi bulunmaktadır. Parti çalışmasının koordine edilmesi ve paylaşılma sürecinde, merkezî örgütler makro kararlar almak ve geneli dikkate alan düzenlemeler yapmakla yükümlüdürler. Yerel örgütler ise, Merkez Komitesi'nin yönlendirici ilke ve politikalarını incelemek ve bu konularda özel planlar yapmakla yükümlüdür. Temel örgütler ise, tüm parti üyelerine ve kitlelere üst örgütler tarafından belirlenen görevleri yerine getirmeleri sürecinde önderlik etmekten ve onları harekete geçirmeden sorumludur. Sonuç olarak, tüm parti çalışmaları aslında temel örgütler tarafından hayata geçirilmektedir. Bu yüzden, temel örgütlerin üstlendiği çalışma olmaksızın, parti çalışmasından söz etmek içi boş bir konuşmadan ibaret olacaktır.

Beşincisi, parti ile kitleler arasındaki ilişkiler açısından ele alındığında temel örgütler partinin kitlelerle sıkı bağlarını koruyup sürdürdüğü köprülerdir. Temel örgütler, toplumun en tabanında ve kitlelere yakın olduklarından dolayı, parti bu örgütler aracılığıyla kitlelerle olan sıkı bağlarını sürdürebilmektedir. Temel örgütler, sadece partinin hücreleri değil, fakat aynı zamanda kitleler açısından parti hakkında bilgi edinmelerini sağlayan pencere veya vitrin işlevi görürler. Temel örgütler, bir yandan partinin ilke ve politikalarını kitlelere yaymalı ve bunları hayata geçirmeli, diğer yandan partinin karar verici liderlik organlarını kitlelerin istekleri, arzuları ve düşünceleri konusunda zamanında bilgilendirir haberdar ve böylece partinin aldığı kararların bilimsel ve kitlelerin çıkarlarına dönük olması güvence altına alınabilmektedir. Aynı zamanda bununla birlikte, temel örgütler halkın lehine iyi ve pratik işler yaparak, partinin kitleler arasındaki prestijinin yükselmesine katkıda bulunurlar; bu çalışmalarda kadroların yüksek çalışma yetenekleri ve iyi bir çalışma tarzı sergilemeleri önemli bir rol oynamaktadır.

Altıncısı, partinin yönetim kapasitesi bakımından ele alındığında, temel örgütlerin partinin liderlik ve yönetim kapasitesinin sürekli bir biçimde iyileştirilmesi açısından önemli bir rol oynadığını görebiliriz. Bir Marksist parti, felsefi duruşu gereği daima kitlelere, onların zekâ ve bilgeliğine, gücüne ve becerilerine güvenmekte ve kitlelere dayanmaktadır. Bu bakış açısı parti önderliğinin üye kitlesi ve parti dışı kitleler ile ilişkileri açısından da aynı yaklaşımı gerektirir. Gerçek bilgi sadece ve sadece pratikten gelir ve buradaki pratik kavramı Marksistler açısından öncelikle kitlelerin pratiği ve toplumsal eylemlilikleri anlamına gelmektedir;

işte bundan dolayı Marksistler partinin yetenekleri ve önderlik zekâsının (bilgiğinin) kaynağını pratik olarak düşünmektedirler. Böylece Marksist bir parti, kitlelerin pratik deneyimlerini toparlayıp, özetlemeli, onların bilgiğinden-zamanında-yararlanmalıdır; parti bunu ancak temel örgütler üzerinden yapabilir.

6.3 TEMEL ÖRGÜTLERİN ÖRGÜTSEL YAPISI VE GÖREVLERİ

Temel örgütlerin örgütsel yapısı ve faaliyet tarzı ile ilgili ilkeler, Marksist parti inşasının uzun yıllara dayalı zengin pratiği içinde oluşturulmuştur; bu ilkeler temel örgütlerin çalışmalarını doğrudan etkilemektedir.

6.3.1 TEMEL ÖRGÜTLERİN ÖRGÜTSEL YAPISI

Marksist partilerdeki temel örgütlerin, farklı tarihsel dönemlerde ve farklı toplumlarda farklı yapılaraya sahip olduğunu görebiliyoruz, ancak yakından incelendiğinde, bunların en temel yapı özelliklerinin özdeş olduğu da bir gerçektir. Bu ortak ilkeleri açıklarsam: birinci ilke, temel örgütlerin üretim birimleri bazında ya da parti üyelerinin çalışma birimlerinin yakınlarında kurulması ilkesidir. İkincisi, sayısal ilke; temel örgütlerin düzeyini sahip oldukları üye sayısı belirler.

Marx ve Engels'in yaşadığı serbest rekabetçi kapitalizm çağında başlayan büyük çaplı toplumsallaşmış üretim binlerce insanı dağınık bir biçimde yaşadıkları köylerden kapitalist fabrikalara çekmiştir. Üretim sürecindeki iş bölüşümü ve ortak bir mekanda toplu yaşam, sanayi işçileri arasındaki birebir ilişkilerin güçlenmesini ve ileri düşüncelerin yayılmasını, onların sınıf kimliği bilincine varmalarını sağlamıştır. Bu yüzden, ilk Marksist partiler, temel örgütlerin inşasında doğal olarak üretim birimi ve sayı ilkelerini benimsemişlerdir. Bu iki ilkenin, temel örgüt inşasında etkili bir çözüm olduğu kanıtlanmıştır. Daha sonra bu ilkeler sadece kentsel bölgelerde ve işletmelerde değil, kırsal kesimlerde de ve toplumsal yaşamın diğer temel örgütlenmelerinde de uygulanmıştır.

Devrimci savaşlar döneminde, Çin'de geleneksel tarımsal üretim hâkim yapı olmasına karşın kentlerde modern endüstri gelişmekteydi ve dolayısıyla, ÇKP kurulduğu günlerden itibaren sınıfsal temelinin sanayi işçileri olması gerektiği tercihini yapmıştı. Yeni kurulan ÇKP, Bolşeviklerin temel örgütlerin inşasında edindikleri deneyimlerden faydalanarak, işletmelerde, köylerde ve ordu birliklerinde üretim yeri ve sayı ilkesine uygun bir şekilde tabanda örgütlendi ve temel örgütler kurdu.

ÇKP, Şubat 1922'de Anyuan Madeni'nde ve Zhuping Demiryolu işletmesinde ilk sanayi işçileri şubelerini (temel örgüt) ve 1924 kışında da Huangpu Askerî Akademisi'nde ilk askeri şube örgütünü (temel örgüt); Haziran 1925'te Shaoshan'da ilk kırsal şubesini oluşturdu. Liu Shaoqi, Mayıs 1945'te Parti Tüzüğü'nün değişikliği ile ilgili raporunda, "Parti Tüzüğü'nde de öngörüldüğü gibi partimizin temel örgütleri üretim birimleri ya da çalışma birimleri temelinde oluşturulmaktadır; bu partimizin örgütsel ilkelerinden biridir ve bu ilke parti

örgütlerinin temelini toplumsal organizmanın hücrelerine yerleştirmektedir,”¹³ tespitini yapmıştı.

ÇKP, iktidara geldikten sonra da temel örgütleri üretim yeri ve sayı ilkelerine dayalı olarak bütün ülke çapında yaygınlaştırmaya devam etmiştir. 1980’lerle başlayan Reform ve Dışa Açılım stratejisi sürecinde, özellikle sosyalist pazar ekonomisinin kurulması ve geliştirilmesi süreci ile birlikte, Çin’deki ekonomik yapıda, ekonominin işleyiş biçiminde ve toplumsal nüfusun yaşamının örgütsel biçiminde esaslı değişiklikler gerçekleşti ve bu değişimler hala sürmektedir. Ancak partinin temel örgütlerinin ilkeleri ve temel faaliyet tarzı değişmeden varlığını sürdürmektedir; çünkü bu ilke ve tarz ile toplumun tabanında örgütlenilebilmekte ve parti ile kitleler arasındaki yakın bağları en gelişkin bir biçimde bu temel örgütler sağlayabilmektedir, partinin kitlesel tabanını genişletmekte, partinin etkisini tüm toplum ölçeğinde arttırabilmektedir.

Şu anda parti temel örgütleri, tüzükte belirtildiği gibi ilçe düzeyi altındaki taban düzeyindeki örgütsel birimlerdir. Dikey olarak bakıldığında bu örgütler üç düzeyde ele alınır: temel komite, genel parti şube (temel örgüt) komitesi ve şube komitesi (temel örgüt). Yatay olarak bakıldığında ise, işletmelerde, kırsal alanlarda, devlet ve hükümet organlarında, okullar, araştırma enstitüleri, topluluklar, toplumsal örgütler, Halk Kurtuluş Ordusu’nun bölüklerinde ve diğer taban birimlerinde -en az üç parti üyesinin bulunduğu yerde- bu temel örgütler kurulacaktır.

Partinin temel örgütleri, temel olarak üretim yeri ilkesine dayalı olarak, parti üyelerinin üretim ya da çalışma birimlerinin yakınında kurulur. Temel örgütler, aynı zamanda üyelerinin uğraştığı, sanayi ya da ticaret biriminin özelliklerine ve bu birimlerdeki parti üyelerinin sayısına göre kurulmaktadır. 50’nin üzerinde üyeye sahip bir temel örgütte-bir üst düzey parti komitesinin onayı ile- bir genel parti şube (temel örgüt) komitesi kurulabilir ve bu genel parti şube (temel örgüt) komitesine bağlı birkaç temel örgüt(şube) kurulabilir. 100’ün üzerinde üyeye sahip bir temel örgüt bir temel komite olarak örgütlenebilir. Bu temel komite ise kendi altında genel parti şube (temel örgüt) komiteleri ve parti şubeleri kurulabilir.

Parti tüzüğünde, temel örgütlerinin önderlik organları -yukarıdan aşağıya-temel parti komiteleri, genel parti şube komiteleri ve parti şube komiteleri olarak belirlenmiştir. Bir temel parti komitesi (yönetim organı) genel üye toplantısında ya da seçilmiş delegeler tarafından belirlenebilir. Fakat genel parti şubesi ya da bir parti şubesinin komitesi (yönetim organı) ise genel üye toplantısında seçilmelidir. Seçilen yönetim organlarının sekreteri ve sekreter yardımcıları bir üst düzeydeki parti örgütün onayına sunulur.

Parti, yeni demokratik devrim döneminde uzun bir süre boyunca sert silahlı savaşlar içinde olduğundan dolayı, temel örgütlerde sık sık değişiklikler olmaktadır ve bu dönemde temel örgütlerin yönetim organlarının görev süresine ilişkin hiçbir yazılı belge yoktu. ÇKP, iktidarı ele aldıktan sonra toplanan Sekizinci Kongre’de kabul edilen tüzük, bir temel parti komitesinin, bir genel parti şube

13 Liu Shaoqi, *Parti İnşası Üzerine*, s. 488.

komitesinin ya da parti şube kolu komitesinin-yönetimlerinin-bir yıllık bir görev süresi için seçileceğini öngörmüştür. Partinin Dokuzuncu Kongresi'nde kabul edilen tüzük, "parti temel örgütü yönetimleri her yıl yeniden seçilmelidir; özel durumlarda seçim öne alınabilir ya da ertelenebilir" ilkesini getirmiştir. Partinin Onuncu Kongresi'nde kabul edilen tüzük ise şöyle bir değişiklik öngörmüştür: "şubeler ve Partinin genel şubeleri her yıl yeniden seçilmeli, fakat temel komiteler her iki yılda bir yeniden seçilmelidir. Özel durumlarda seçim öne alınabilir ya da ertelenebilir."

Parti, reform ve dışa açılım politikalarını uygulamaya başladıktan sonra, 1982 yılında yapılan 12. Ulusal Kongre yeni bir tüzük kabul etmiştir. Bu tüzük konuyu şöyle ele almıştı: "Temel komiteler, üç yıllık bir dönem için seçilmelidir, fakat genel parti şube komiteleri ya da parti şube komiteleri iki yıllık bir dönem için seçilmelidir."

Partinin 14. Ulusal Kongresi'nde kabul edilen tüzükte ise "Temel komiteler, üç ya da dört yıllık bir dönem için seçilmelidir, genel parti şube komiteleri ya da parti şube komiteleri iki ya da üç yıllık bir dönem için seçilmelidir" ifadesi yer almaktadır.

2002 yılında toplanan 16. Kongrede kabul edilen tüzük ise şu hükmü getirmiştir: "bir temel parti komitesi üç ilâ beş yıllık bir dönem için seçilmelidir, fakat genel parti şube komiteleri ya da parti şube komiteleri ise iki ya da üç yıllık bir dönem için seçilmelidir." Tüzükte yapılan daha sonraki değişikliklerde, temel parti örgütlerin görev sürelerinin uzatıldığı görülmektedir. Bunun birkaç başlıca nedeni vardır. ÇKP, iktidar partisi olduktan sonra partinin üye sayısı, ülkedeki hızlı nüfusla artışı ile birlikte artmıştır. Ayrıca, reform ve dışa açılım politikaları uygulamaya koyulduktan sonra toplumsal ve ekonomik gelişim hızlanmış ve parti üyelerinin toplumsal hareketliliği ve toplumsal değişkenliği yükselmiştir. Öte yandan son dönemlerde, genellikle kendi kendilerini yöneten bu temel örgütlerde demokratik seçim sisteminin oldukça güçlenmesiyle birlikte bu örgütlere belirli bir istikrar kazandırılması gereği öne çıkmıştır. Dahası, partinin faaliyet yürüttüğü geniş ülke topraklarında çeşitli bölgelerde oldukça farklı koşullar mevcuttur ve çeşitli bölgelerde temel örgütlerinin büyüklüğü de farklılaşmaktadır. Dolayısıyla temel örgüt yönetimlerinin görev süreleri ile ilgili daha esnek bir tüzük yapılmış ve önderlik yapılarının daha istikrarlı hale getirilmesi hedeflenmiştir.

En alttaki parti şubeleri, temel örgütler arasında, en temel olan örgütlerdir ve bunlar toplumun tabanındaki kurulmuş parti kaleleridir, bu yüzden parti inşasında bunlara vurgu yapılması gerekmektedir. Tüzüğe göre, en az üç tam parti üyesinin (aday üye tam üye sayılmamaktadır) bulunduğu taban birimlerinde bu tür parti şubeleri kurulmalıdır. Parti şubesinin kurulması bir üst parti komitesinin onayına tabidir. Parti şubesi komitesinin (yönetiminin) üyeleri, genel üye toplantısında iki yıl için seçilir. Yönetici komitenin üye sayısı, örgütün çalışmalarının çapına ve örgütteki üye sayısına göre belirlenir. Genellikle yönetici komiteler, genelde üç ilâ beş veya en fazla yedi üyeden oluşur. Bir parti kolu komitesi, genellikle bir sekreter, bir sekreter yardımcısı, örgütlenme, propaganda, disiplin,

gençlikten ve gizlilikten sorumlu komiserlerden oluşur. 10'dan daha az üyesi olan bir parti şubesinde genellikle bir yönetici komite bulunmamaktadır. Bu tür küçük örgütlerde genelde bir sekreter ve gerekirse bir sekreter yardımcısı görev yapar; sekreter ve sekreter yardımcısı, genel üye toplantısında doğrudan seçilir. Bir parti şubesinin yönetiminde eksilme ortaya çıktığında, bu boşluğu doldurmak için uygun bir zamanda genel üye toplantısı düzenlenmelidir. Parti şubesinin genel üye toplantısı halinde olmadığı durumlarda-günlük işlerin yürütülmesinden şubenin yönetici komitesi sorumludur. Sekreter ve yardımcı sekreter, şubenin rutin çalışmalarını denetlerler. Bir parti şubesi yönetim komitesi yalnızca genel üye toplantısında onay verilen kararları uygulamalı ve genel üye toplantılarında çalışmalarını üzerine düzenli aralıklarla raporlar vermelidir.

Parti inşasını daha etkili hale getirmek için genellikle parti şubesinin altında parti grupları bulunur. Parti şube yönetim komitesi, toplam üye sayısı ve çalışmaların gereklerine göre çeşitli sayıda parti grupları oluşturur. Parti gruplarının kurulmasında ana kriter üretim birimi ve çalışmanın gereksinimleri olmalıdır. Bir parti grubu en az üç kişiden oluşmalı, bunlardan en az biri partide tam üye olmalıdır. Parti grupları parti şubesinin önderliği altında, üyeleri yönetmek ve örgütlemek ve onların günlük faaliyetlerini yönlendirmekten sorumludur.

6.3.2 TEMEL PARTİ ÖRGÜTLERİNİN ANA GÖREVLERİ

Temel parti örgütlerinin ana görevleri genelde şunları içerir: Parti'nin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını özümsemek ve uygulamak; parti üyelerinin siyasi teoriler üzerine inceleme ve araştırma çalışmalarını örgütlemek, üyelerin genel, bilimsel ve mesleki alanlarda bilgiler edinmelerini örgütlemek; parti üyelerini eğitmek, yönetmek ve denetlemek; yeni parti üyelerini kabul etmek ve üye kazanmak; kitlelerle yakın ve sıkı bağlar kurmak; lider kadroları denetlemek. Partinin genel görevleri ve misyonları dönemlere göre değişebildiği temel örgütlerin hedeflerinde de değişiklikler olabilmektedir.

ÇKP, iktidara geldikten sonra, Dokuzuncu ve Onuncu Kongrelerde kabul edilen tüzüklerde temel örgütlerin ödevleri üzerine 5 başlık olmuştur. 12. Kongre'de kabul edilen tüzük bu konuda sekiz başlık öngörmüş, 2002'deki 16. Kongrede kabul edilen tüzük ise, bu sekiz başlığın yazımında temel ilkeleri korumasına rağmen, görevlerin yazım tarzında bazı değişiklikler getirmiştir. Aşağıda bu başlıkları aktarmak istiyorum:

Temel Örgütlerin Sekiz Ödevi

(1) Parti'nin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını, Parti Merkez Komitesi'nin ve diğer üst örgütlerinin kararlarını ve kendi kararlarını yaymak ve uygulamak; parti üyelerinin öncü karakterini ve örnek rolünü tam olarak ortaya koymak, kendi birimlerinin görevlerini yerine getirmek için, kadroları ve Parti içindeki ve dışındaki safları örgütlemek ve birleştirmek.

(2) Parti üyelerini, Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi ve partinin diğer ideolojik düşünceleri üzerinde ve bunun yanı sıra parti çizgisi, ilkeleri,

politikaları ve kararları üzerinde bilinçli bir biçimde inceleme ve araştırma yapmaları ve parti ile ilgili gerekli temel bilgileri edinmeleri ve aynı zamanda bilimsel, mesleki bilgiler elde edinebilmeleri doğrultusunda örgütlemek.

(3) Parti üyelerini denetlemek ve eğitmek, Parti üyelerinin bütünsel niteliğini yükseltmek, onlarda parti ruhunu güçlendirmek, üyelerin parti örgütlerinin faaliyetlerine düzenli olarak katılmalarını, eleştiri ve özeleştiri yapmalarını, parti disiplinini korumalarını ve ona uymalarını üyelerinin görevlerini tam olarak yapmalarını güvence altına almak ve onları haklarının çiğnenmesine karşı korumak.

(4) Kitlelerle yakın ve sıkı bağlar sürdürmek sürekli olarak kitlelerin parti üyeleri ve parti çalışmalarıyla ilgili eleştirilerini ve görüşlerini takip etmek, kitlelerin yasal haklarını ve çıkarlarını korumak ve onlar arasında etkili ideolojik ve politik çalışmalar yürütmek.

(5) Parti üyelerinin ve kitlelerin inisiyatif ve yaratıcılıklarını tümüyle ortaya koymalarını sağlamak, parti üyeleri ve kitleler içinde bulunan yetenekli ve sevilen insanları keşfetmek, teşvik etmek ve aralamak; bu insanların yetenek ve bilgi birikimleri ile reform, dış dünyaya açılma ve sosyalist modernleşme çabasına katkıda bulunmalarını teşvik etmek.

(6) Parti üyesi olmak için başvuran aktivistleri eğitmek ve öğretime tabi tutmak, yeni üyeler kazanmak için öngörülen düzenli rutin çalışmaları yapmak; üretimin ve işlerin ön saflarında olanlar ve genç insanlar arasından parti üyeleri kazanmaya büyük önem vermek.

(7) Partili ve partili olmayan kamu görevlisi kadroların yasalara, idari disiplinlere, devletin mali-ekonomik ve personel tüzüklerine titizlikle uymalarını ve onlar arasından hiç bir kimsenin devletin, kolektifin veya kitlelerin çıkarlarına zarar vermemelerini sağlamak

(8) Parti üyelerini ve kitleleri bilinçli olarak sağlıklı ve haksız uygulamalar karşısında direnmeye ve bütün yasadışı hareketler ve suç içeren eylemlere karşı kararlılıkla mücadele etmeye teşvik etmek.

Bu ödevlerin tümü birbiriyle ilişkilidir ve bir bütün oluşturmaktadır. Bu ödevler yeni koşullar altında ve içinde bulunulan aşamada temel parti örgütlerinin inşasının gereksinimlerini yansıtmaktadır. Temel parti örgütleri bu sekiz ödevi inançlı bir şekilde uygulayarak, toplumun en alt tabakasının örgütlenmesinde partinin "kaleleri" olarak işlev görebilirler. Temel örgütlerin -gerçek anlamda partinin bütün çalışma ve mücadele kapasitesinin"temeli ve kaynağı " olabilmesi için bu sekiz ödevin eksiksiz bir biçimde uygulanması gerekmektedir.

6.4 TEMEL ÖRGÜTLERİN İNŞASINI İYİLEŞTİRME ÇALIŞMALARI

Parti temel örgütlerinin inşası Marksist bir partinin örgütsel sisteminin inşasında çok önemli bir konuma sahiptir. İktidardaki bir Marksist parti açısından, partinin öncü doğasını korumak, partinin yönetme kapasitesini geliştirmek ve iktidar konumunu pekiştirebilmek büyük bir görevler projesi olarak ele alınmalıdır. Parti inşası alanında çalışan araştırma görevlileri ve uzmanlar, bu konuda yaptıkları değerlendirmelerde, reform ve dışa açılım döneminde de temel örgüt inşası çalışmasının iyileştirilmesinin acil bir görev olduğuna sık bir biçimde işaret etmektedirler. Aşağıda son dönemlerde bu konuda yapılan çalışmaları ele almak istiyorum.

6.4.1 1990'LI YILLARDA TEMEL ÖRGÜT ÇALIŞMALARINDA YENİLİKLER

Partinin 13. Merkezi Komitesi'nin Dördüncü Genel Oturumu'ndan sonra- 1989 sonrası dönemde- merkezinde Jiang Zemin'in bulunduğu merkezi liderler grubu partinin temel örgütlerinin inşasına büyük önem vermiştir. Bilindiği gibi ÇKP 14. Kongre'sinde sosyalist bir pazar ekonomisi oluşturma ve bunu zaman içinde adım adım iyileştirme hedefini belirlemiştir. Yeni durumları göz önüne alan ÇKP deneyimleri özetleyerek, "Çin Komünist Partisi Merkezî Komitesi'nin Parti İnşasını Güçlendirme Konusunda Çeşitli Önemli Sorunlar Üzerine Kararı" adlı bir belgeyi karar altına aldı. Bu karar temel örgütlerin inşasını güçlendirme ve iyileştirme çalışmaları açısından net bir yönlendirme içermekteydi: "**Birincisi**, partinin temel çizgisine odaklanmak, merkezî göreve hizmet etmek ve temel örgütlerinin çalışmalarını ve performanslarını değerlendiren görevlerini yerine getirmede gerçek anlamda hangi somut sonuçlara ulaştıklarına bakmak. **İkincisi**, yeni koşulları ve yeni sorunları reform bakış açısıyla incelemek ve araştırmak, yenilikçi ve yaratıcı çalışma açısından güncel başarılı deneyimlerden faydalanmak ve böylece temel örgütlerin çalışma tarzını ve faaliyetlerini geliştirmek. **Üçüncüsü**, parti içi faaliyetlerde sıkı davranmak, parti disiplini sıkı bir biçimde uygulamak, sağlıklı eğilimleri desteklemek, kötü pratiklere karşı mücadele etmek, parti üyelerinin öncü doğasını ve saflığını korumak, temel örgütlerin kendi çelişkilerini ve sorunlarını kendi başlarına çözme becerisini geliştirmek. **Dördüncüsü**, bir yandan ayaklarımızı rutin çalışmalar üzerine basarken, uzun vadeli uygun planlar yapmak ve günümüzün açık görünür hale gelen sorunlarını çözmek için sıkı bir biçimde çalışmak."

15. Kongre'ye sunulan Merkez Komitesi raporu da, bu yönlendirici fikirleri kısaca özetlemiş ve tekrar vurgulamıştır. Bu yönelimin devamı olarak, 16. Kongre'ye sunulan raporda da, temel örgütler konusunda daha gelişkin bir toparlama yapılmış ve temel örgütlerin inşasını ilerletme çabası önde tutulmuştur: "temel örgütleri partinin bütün çalışmasını yapmada, partinin militan mücadele etkinliğini artırmada temeli ve kaynağı oluşturmaktadırlar. Bu örgütler önemli Üç Temsil düşüncesinin uygulamasını organize etmeli ve yerine getirmelidir. Temel örgütlerimiz hareket alanını ve mücadele etkinliğini artırmak için, merkezî göreve

14 ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürü Araştırma Merkezi, ÇKP'nin 14. Kongresi'nden Bu Yana Yayınlanan Önemli Belgeler,, 2. Cilt, s. 966-967.

odaklanarak ve halkın genel çıkarlarına uygun olarak partinin çalışma gücünü artırmalıyız.”¹⁵

16.Kongredeki yeni açıklama parti çalışmaları ile ilgili olarak geliştirilen Önemli Üç Temsil Düşüncesi’nin çerçevesine oturtulmuştur. Bu kongrede kabul edilen tüzük, mahallelerde, toplumsal örgütlerde ve ara kuruluşlar denilen birimlerde temel parti örgütleri ile ilgili yeni bazı ilkeler getirmiş ve temel örgütlerin ve onların çalışmalarının kapsam alanını genişletmiştir. Tüzükte, temel örgütlerin görev süresi uzatılmış ve farklı tipte olan bazı temel örgütlerin üstlenecekleri görevler hakkında daha ayrıntılı açıklamalar getirilmiştir.

16. Merkez Komitesi’nin 4. Plenumu “Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin Partinin Yönetim Kapasitesinin Güçlendirilmesi Üzerine Kararı” adlı bir belgeyi karar altına almıştır. Bu belgenin üçüncü bölümünde açık bir vurgu yapılmıştır: “kendimizi, temel örgütlerin inşası ve parti üyeliğinin inşası üzerine dayandırmalıyız”; belgenin dokuzuncu bölümünde temel örgütlerinin inşasını güçlendirme ve iyileştirmek açısından özel düzenlemeler öngörülmüş ve vurgular yapılmıştır: “taban düzeyinde çalışan parti üyelerine ve kadrolarına özen göstermeli ve onları korumalıyız...” “parti çalışanları grubunu iyileştirmeli ve işlevlerini tam olarak yerine getirebilecekleri koşulları oluşturmamızdır”. Kanımca temel örgütlerle ilgili bu değişiklikler, yeni tarihsel dönemin gereksinimlerine cevap vermeye çalışmıştır.

On yılı aşkın bir süreç içinde parti Merkez Komitesi pek çok sayıda yeni yaklaşım ve önlemler geliştirmiş, temel örgütler alanında yoğun çaba göstermiştir. Kırsal bölgelerde temel örgüt inşası konusunda özel bir telekonferans düzenlenmiş; konuyla ilgili çok sayıda bilimsel ve politik makale yayınlanmıştır. Örgütlerin zayıfladığı, gevşeme ve gerileme eğilimleri görülen parti şubelerini ve yoksul köylerdeki şubeleri düzeltmek amacıyla birkaç milyon kadroya özel görev verilerek buralara gönderilmiştir. Bir rotasyon sistemi kurularak kentlerdeki kadrolar kırlardaki şubelerde iyileştirme çalışmalarına gönderilmiştir. Devlet mülkiyetindeki işletmelerin önderlik yapılarını iyileştirmek için yoğun bir çabaya girilmiş, işletmelerdeki kadro ve personel sisteminde önemli reformlar gerçekleştirilmiştir.

Üretimi durdurmak zorunda kalan, kapatılmış ya da iflas etmiş işletmelerde parti inşasına önem verilmiş; kamu-dışı (özel sektör) işletmelerde parti inşasına daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. Kent birimlerinde, yerleşim sitelerinde ve mahallelerde parti inşası ile ilgili yeni pratik arayışlara girilerek önemli bazı sonuçlar elde edilmiştir. Genç aydınlar ve öğrenciler arasından yeni üyeler kazanmada, lise öğrencilerinin ideolojik ve politik eğitiminde önemli başarılar elde edilmiştir.

İstatistiklere göre 2005 sonu itibariyle, Çin’de aşağıdan yukarıya sıralarsak, 170.000 temel parti komitesi, 210.000 genel parti şube komitesi ve 3.140.000 parti şubesi olmak üzere toplam 3.520.000 parti temel örgütü bulunmaktaydı. 1949’da partinin 190.000 temel örgütü bulunuyorken, bu sayı 1978’de 2.100.000’e , 2003’de 3.452.000’e çıkartılmıştı.

15 Jiang Zemin, Seçme Eserler, Cilt 3, s. 571.

Özellikle, yeni ekonomik birimlerde, yeni toplumsal birim ve alanlarda ve kentsel alanlardaki yerleşim birimlerinde temel örgütlerin kapsamı genişletilmiştir.50'den fazla işçi çalıştıran ve parti örgütlerinin kurulabilmesi için gerekli koşullara sahip olan 98.000 özel sektör işletmesinin yüzde 97,9'unda parti örgütleri kurulabilmiştir.

Gerekli koşullara sahip 9000 özel kurumun (işletme değil) yüzde 88,9 unda yeni parti örgütleri kurulmuştur.2005 sonu itibariyle kentlerdeki 6000 mahallede, her bir mahallede ortalama 30 tane olmak üzere, toplam 180.000 temel örgüt, 36.000 ilçe ve kasabada ise her birinde ortalama 31 adet olmak üzere, toplamda 1.102.000 temel örgüt bulunmaktadır.¹⁶

Bu temel örgütlerin, partinin iktidar konumunu pekiştirmek açısından zengin bir kaynak oluşturacağı açıktır, aynı zamanda partinin önderlik ve yönetim çabaları açısından sağlam bir örgütsel temel yaratılmıştır. Bütün bu temel örgütler sosyalist devlet iktidarı açısından da önemli dayanaklar oluşturmaktadır.

6.4.2 TEMEL ÖRGÜTLERİN İNŞASINI İYİLEŞTİRMEDE KAYDEDİLEN SON AŞAMALAR

Geride kalan on yıllarda, temel örgütlerin inşasının önemine bu denli vurgu yapılmasına ve pek çok ilerleme kat edilmesine karşın, ekonominin yeniden yapılandırılması, toplumsal yapıda hızlı ve büyük değişimlere yol açmış ve birçok temel örgüt bu duruma ayak uyduramamıştır. Örneğin kırlarda komün sisteminin kaldırılması, tarımda hane bazında sözleşmeye dayalı sorumluluk sisteminin getirilmesi, kasaba şirketlerinin ve hizmet sektörü işletmelerinin hızla çoğalması sonucunda kırlarda yaşayan nüfus oldukça hareketli hale gelmiştir.

Dolayısıyla, üyelere dönük eski tip eğitim, yönetimi ve denetim yöntemleri artık geçersiz hale gelmekte ve kitleler içinde düzenli ve örgütlü propaganda ve seferberlik çalışması yürütülememektedir. Ayrıca, 1970'lerin sonlarından bu yana kentlerdeki işletmelerin yönetimleri oldukça özerk bir karakter kazanmış, yeni getirilen işletme yönetim reformları önemli sonuçlar getirmiştir. Birçok temel örgüt, kendilerini yukarıdaki değişimlere adapte edememişlerdir. Dahası, bazı parti üyeleri ve kadroları, düşüncelerin özgürleştirilmesi hareketine ve dışa açılım politikasının uygulamalarına ayak uyduramamış ve eski düşünüş alışkanlıklarını korumaya devam etmiştir. Özellikle 1980'lerin ortalarında ve sonlarında temel örgütlerinin çalışmasında ciddi zayıflıklar ortaya çıkmıştır. Bu yıllarda, bazı temel örgütler zayıflamış ve gevşemeye başlamıştır, hatta bazıları tümden dağılmıştır. Temel örgütlerdeki bazı kadrolar dürüstlük ve doğruluk gibi etik davranışları yitirmiş, kitlelerden iyice uzaklaşmıştır. Bazı parti üyelerinde parti ruhu zayıflamış, kitleler arasında örnek bir rol oynayamaz duruma gerilemişlerdir. Bazı kırsal bölgelerdeki temel örgütlerdeki kadrolar yaşlanmış, eğitim düzeyleri gereksinimlerin gerisinde kalmış ve kitlelere yeni bir yön göstermeleri olanaksız hale gelmiştir. Hatta bazı parti şubeleri aile tipi çetelerinin aralarındaki güç ve zenginlik kavgalarına alet edilmiştir.

16 Zhang Shouhua: "Örgütlenmeyi Genişletmek ve Canlı Bir Çalışma Ortaya Koymak ", Halkın Günlüğü, 5. Bölüm, 1 Haziran, 2006.

Tüm bu sağlıksız gelişmeler partide yeni bir alarm durumuna yol açmıştır. Bu zor koşullarda seçilen Jiang Zemin bu sorunlar üzerine şöyle bir değerlendirme yapmıştı: “çürük ve istikrarsız bir temel bütün bir zemini sarsacaktır. Yeni bir yüzyıla yaklaştığımız şu günlerde eski sorunlar halen tam anlamıyla çözülmemiştir, öte yandan karşımıza her geçen gün yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ekonomik yapıda yaptığımız yeni düzenlemelere, farklı mülkiyet yapılarına sahip işletmelerin ortaya çıkışına ve çalışma hayatında çok çeşitli yeni çalışma biçimlerinin gelişmesine- tüm bunlara- nasıl ayak uydurabilir, partinin temel örgütlerini nasıl daha rasyonel ve bilimsel hale getirebiliriz? Halkın çıkarlarının çoğulcu bir yapı kazanması karşısında, halkın değer yargılarının ve düşünüş biçimlerinin farklılaşması olgusuna nasıl bir cevap vermeli, bu koşullarda ideolojik ve politik çalışma alanında odaklı bir çalışmayı- iyi bir şekilde- nasıl geliştirebiliriz? Farklı özellikler taşıyan gruplardan oluşan parti üyesi gruplarına nasıl hitap edebilir ve temel örgütlerin faaliyet modelini nasıl iyileştirebiliriz? Parti kadrolarının yaşlanmaya başlaması ve göreceli olarak geri eğitim düzeyleri gibi sorunları nasıl aşabilir; yüksek niteliklere sahip yarı zamanlı ve tam zamanlı parti kadrolarının sayısını nasıl arttırabiliriz?” O günlerde bu değerlendirme, birçok arayışın ve çabanın önünü açarak olumlu bir rol oynamıştır.

Temel Örgütler Konusunda Başarılar

Okuyucuya yukarıda ortaya atılan sorunlarla ilgili çözüm çabaları konusunda bazı temel başarılardan söz etmek istiyorum:

Temel örgütler ülkedeki bütün bölgelere, sanayi sektörlerine ve temel toplumsal birimlere yayılmıştır; tüm bu örgütler farklı düzeylerde ve bu nedenle farklı görevlere ve işlevlere sahiptir. Bu nedenle, bugün geçmişte olduğu gibi tüm temel örgütlerin inşasında tek bir yöntem kullanılmamaktadır, ayrıca bugün geçmişteki oldukça basit ve yekpare toplumsal yapı yerini oldukça karmaşık bir yapıya bırakmıştır.

Bu noktada **Dört İlke** politikası geliştirilmiştir: gerçeklerden yola çıkmak, belirleyici örgütlerin inşasına öncelik verilmesi ve çalışmaların odaklanarak ilerletilmesi, örgütlerin kurumsallaşması ve standartlaşmasına dönük adımlar atılması...

Birincisi, kırsal alanlardaki temel örgütlerin inşasında atılan adımlar:

Tarım, ülkedeki tüm yeni gelişmelere karşın hala ekonominin temelini oluşturmaktadır. Çiftçiler, sayıca toplumun büyük çoğunluğunu oluşturmakta ve kırsal gelişimin, reform, toplam kalkınma ve ülkedeki istikrarın genel gidişat üzerinde büyük etkide bulunmaktadır – tarım, çiftçiler ve kırsal bölgelerin sorunları her yönden gelişkin orta seviyeli bir refah toplumunu inşa etme hedefi açısından belirleyici öneme sahiptir. Böylece kırsal alanlardaki temel örgütlerin inşasını güçlendirmek ve iyileştirmek çok önemlidir.

Merkez Komitesi, Şubat 1999’da “Kırsal Bölgelerdeki Temel Örgütlerin Çalışmaları Üzerine Düzenlemeler” adlı bir belgeyi karar altına almıştır. Bu belgede kırsal bölgelerdeki örgütsel yapı, örgütlerin sorumluluk ve ödevleri,

örgütlerin ekonomik gelişmede rolleri, sosyalist kültür ve etiğin gelişiminde rolleri, örgütlerde kadro ve lider havuzunun oluşturulması, parti üyelerinin iyileştirilmesi ve diğer konulara ilişkin olarak yönlendirici fikirler ele alınmıştır. Belge, kırlardaki temel örgütlerin partinin kırsal bölgeler ile ilgili politikasını kararlı bir biçimde uygulamalarını ve kırsal alanda reformların derinleştirmede, kültürel ve ideolojik alanda ilerlemeyi teşvik eden çalışmalar yapmalarını, köylülerin orta seviyede bir refah düzeyine çıkmalarına önderlik etmeye çağırmıştır.

Eylül 2003'te de Merkez Komitesine bağlı Genel Büro, kırsal kesimdeki temel örgütlerin inşası için gerekli hedefleri düzenleyen "Kırsal Bölgelerde Köy, Kasaba ve İlçe Düzeylerinde Parti İnşası Faaliyetlerinin Derinleştirmesi Üzerine Düşünceler" adlı bir belge yayınlamıştır. Bu belge, kırdaki parti örgütleri için beş temel ilke tanımlamıştır: iyi bir önderlik, parti üyeleri ve kadro saflarının iyileştirilmesi, iyi çalışan mekanizmalar kurulması, orta derecede refah seviyesinde bir yaşam sağlanmasında iyi bir performans gösterilmesi ve köylüler arasında iyi bir intiba edinmek. Belge, ayrıca kırdaki parti örgütlerinin bu beş ilkeyi yerine getirebilecek şekilde iyileştirilmesi için somut planlar önermiş ve temel parti örgütlerinin inşasında örnek oluşturacak modeller yaratma düşüncesini ortaya atmıştır.

Yeni Sosyalist Kırlar Yaratılması Projesi

2004 yılında ÇKP, "Yeni Sosyalist Kırlar Yaratılması Projesi" adlı uzun vadeli bir politika ve program belirlemiştir.

Parti, son dönemde "yeni sosyalist kırlar yaratılması projesinin" genel gereklerine uygun olarak, bu konuda yürütülmüş olan eğitim kampanyasının kazanımlarını pekiştirmeye odaklanmıştır. Diğer bir odak noktası temel örgütlerde düzenli bir kadro eğitimi mekanizması oluşturmak olarak görülmektedir; bunun uzun vadede çiftçilerin yaşam tarzının iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada kilit nokta, köylerdeki idari örgütleri geliştirmek ve köy parti komitelerinin bu idari yapının çekirdeğini oluşturmalarını sağlamaktır. Böylece köy işlerine, köy düzeyindeki kolektif ekonomiye ve köy düzeyinde demokratik yönetim sistemine önderlik edecek sağlıklı parti şubeleri oluşturulması hedeflenmektedir. Kanımca, kırsalda temel örgütlerin inşası konusunda daha fazla yenilikçiliğe, temel örgütlerin etkinlik modelinin zenginleştirilmesine, kırsal kadrolarının nitelik ve yetkinliğini artırmaya ve kırsal parti inşasının kapsamını genişletmeye ihtiyaç vardır.

İkincisi, devlet mülkiyeti ve kolektif mülkiyet altındaki işletmelerde temel parti örgütlerinin inşası çabaları:

Devlet mülkiyetindeki işletmeler, ekonominin temel dayanağını, ülkenin finansal gelirlerinin başlıca kaynağını oluşturmaktadır, ayrıca bunlar sosyalist toplumsal mülkiyetin önemli bir ifadesidir. Devlet mülkiyetindeki işletmeler, ekonominin uluslararası rekabette ve işbirliğinde başarısını yer sağlayan temel güçtür. Yeni koşullar altında, devlet mülkiyeti altındaki işletmelerin güçlendirilmesi, ülkenin sosyalist pazar ekonomisini kurması ve iyileştirmesi ve ülkedeki sosyalist

sistemin pekişmesi açısından başlıca önemli sorundur. Parti tüzüğü, devlet mülkiyeti altındaki işletmelerde faaliyet yürüten temel örgütlerin işlevini ve görevlerini açıkça belirtmektedir. Merkez Komitesi, Ocak 1997’de devlet mülkiyeti altındaki işletmelerde parti inşası çalışmasına dair genel düzenlemeleri içeren- dokuz başlığa sahip olan “Çin Komünist Partisi Merkezi Komitesi’nin Devlet Mülkiyeti Altındaki İşletmelerde Parti İnşasının Daha da Güçlendirilmesi ve İyileştirilmesi Üzerine” adlı bir genelge yayınlamıştır. Devlet mülkiyeti altındaki ya da kolektif mülkiyet altındaki işletmelerde faaliyet yürüten temel örgütler işletmelerin tüm faaliyetlerinde siyasi çekirdek rolünü oynamaktadır. Bu örgütlerin temel görevi, işletmelerde partinin ve devletin ilke ve politikalarının uygulanmasını temin etmek ve denetlemek, işletmenin hissedarlar kurulunun, işletme yönetim kurulunun, işletme denetim ve idareciler (fabrika yöneticisi) kurulunun çalışmalarına destek olmaktır. Bu örgütler temel olarak güçlerini o işletmede çalışan işçiler ve çalışanlardan almakta, çalışanların (büro ve üretimdeki) temsilcilerinden oluşan işyeri meclislerinin etkili bir biçimde çalışmasını destekler ve temel örgüt işletme ile ilgili önemli sorunlar üzerinde nihai kararların verilmesi sürecine katılırlar. İşletmedeki ideolojik ve siyasi çalışmalara, kültürel ve etik alanda iyileştirme çalışmalarına ve sendikal çalışmalara, Komünist Gençlik Birliğinin çalışmalarına ve ülke çapındaki diğer kitle örgütlerinin işletmeye dönük çalışmalarına önderlik etme görevini üstlenirler.

Üçüncüsü, mahalle, site ve sokak vb. yerleşim bölgelerindeki temel parti örgütlerinin inşasındaki çabalar:

Bu temel örgütler partinin kentsel bölgelerdeki halk tabanında faaliyet yürütmektedirler. Kentsel bölgelerde siyasi ve ekonomik reformların derinleşmesi ile birlikte, bu temel örgütlerin toplumsal hizmetler ve toplumsal işlerin yönetimi alanında daha büyük bir roller oynamaları gerekli hale gelmiştir. Dahası, reformlarla birlikte kentsel alanlarda çok sayıda ve çok çeşitlilik gösteren yeni tipte ekonomik işletme ve birimler oluşmuş, çeşitli aracı toplumsal örgütler kurulmuştur. Bu değişimler mahalle, site ve sokak vb. yerleşim bölgelerindeki temel örgütlerin inşasında yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Merkez Komitesi Örgütlenme Dairesi, 1999 ile 2002 arasında bu çalışmaların iyileştirilmesi ile ilgili olarak, Şanghay, Nanjing, Shenyang ve Pekin kentsel alanlarına odaklanan üç özel toplantı düzenlemiştir. Bu toplantıların sonuç bildirgelerinde yeni çalışma mekanizmaları ve yeni düzenlemeler ortaya çıkarılmıştır. Partinin 2002 de 16. Kongreye sunduğu rapor da, bu konuda şöyle bir vurgu yapmıştır : “mahalle, sokak ve sitelerde parti inşasına son derece büyük önem verilmeli, halka verilen hizmetlerin güçlendirilmesi temelinde, kentsel mahalle parti örgütlerinin inşasında yeni bir model oluşturmak için çaba gösterilmelidir.”

Dördüncüsü, toplumsal örgütlerde, sivil kitle örgütlerinde ve aracı kurumlarda (çoğu özel sektör olan noter avukatlık, mali değerlendirme kuruluşları vb birçok kurum) çalışan temel örgütlerin inşası çabaları:

Yeni dönemde, çok sayıda insanın çalıştığı toplumsal örgütler ve aracı kurumlar hızla gelişmektedir. Bu nedenle bu birimlerdeki parti inşası çalışması partinin

taban düzeyinde inşa çalışmalarının yeni bir odağı haline gelmiştir. Merkez Komitesi Örgütlenme Dairesi ve İçişleri Bakanlığı, Şubat 1998’de, “Toplumsal Kitle Örgütlerinde Parti İnşasını Güçlendirmede Karşılaşılan Bazı Sorunlar Üzerine Görüşler” başlıklı bir genelge yayınlamıştır. Merkez Komitesi Örgütlenme Dairesi Temmuz 2000’de konuyu yeniden ele alarak “Toplumsal Kitle Örgütlerinde Parti İnşasını Güçlendirme Üzerine Düşünceler” başlıklı yeni genelge yayınlamıştır. Bu bildiriler, toplumsal örgütlerde ve aracı kurumlarda yürütülecek parti inşası çalışması için açık bazı yönlendirici ilkeler getirmiştir. Ancak bu çalışmanın nasıl ilerletileceği konusunda araştırmalar halen sürmektedir.

Beşincisi, kamu-dışı ekonomik kurumlarda (özel sektör işletmeleri) temel parti örgütlerinin inşası çabaları:

Bu kurumlar başlıca yabancı ve özel sermayeli işletmeleri kapsamaktadır; yabancı işletmeler, Çinli ve yabancı yatırımcıların ortak olduğu girişimleri, Çinli ve yabancı yatırımcıların sözleşmeye dayalı ortak işletmelerini ve tamamen yabancı yatırımcıların mülkiyeti altındaki işletmeleri içerir ve bu kavram aynı zamanda üç farklı tipte sermayeye sahip işletmeler olarak bilinmektedir. Kamu-dışı özel ekonomik sektör, reform ve dışa açılım politikalarının bir ürünüdür. Yeni dönemde bu sektöre Çin’in ekonomik ve toplumsal kalkınmasına önemli katkıda bulunan tamamlayıcı bir güç olarak bakılmaktadır. Kamusal olmayan ekonomik kurumlarda parti inşası çalışması bu yeni dönemde parti için önemli ve yepyeni bir sorun haline gelmiştir.

Merkez Komitesi Örgütlenme Dairesi, Eylül 2000’de kamu-dışı ekonomik kurumlarda temel parti örgütlerinin inşasının önemini ve aciliyetini ve parti örgütlerinin bu kuruluşlarda çalışırken izleyeceği yönlendirici ilkeleri tanımlayan “Ekonomide Serbest Meslek Sahipleri, Özel Sektör ve Diğer Kamu-dışı Sektörlerde Parti İnşasını Güçlendirme Üzerine Düşünceler” başlıklı (deney amaçlı geçici kaydıyla) bir genelge yayınlamıştır.

Partinin, 16. Kongre’sine sunulan raporunda ve bu kongrede kabul edilen Parti tüzüğünde (2002), kamu-dışı ekonomik kurumlarda faaliyet gösteren temel örgütlerin görevleri daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır: “Kamu-dışı ekonomik kurumlarda faaliyet gösteren temel parti örgütleri, partinin ilke ve politikalarını uygular, bu işletmenin ülke yasaları ve düzenlemelerine uygun bir biçimde çalışmasını gözetir ve denetler, bu kurumlardaki sendikal çalışmalara, Komünist Gençlik Birliği çalışmalarına ve diğer kitle örgütlerinin çalışmalarına önderlik yapar, işçileri ve büro çalışanlarını etrafında toparlamaya çalışır, işletmedeki tüm tarafların meşru hak ve çıkarlarını gözetir ve işletmenin sağlıklı bir biçimde gelişiminde teşvik edici bir rol oynar.

Altıncısı, parti ve hükümet organlarında, okullarda, araştırma kurumlarında, kültürel örgütlerde ve diğer kamusal örgütlerde temel örgütlerin inşasında geliştirilen çabalar:

Parti ve devlet veya hükümet organlarında faaliyet yürüten temel örgütler: parti komiteleri, bağlı genel şubeler ve parti şubeleridir. Bu temel örgütler, hükümet daireleri ve partinin farklı düzeylerinde oluşturulmaktadır. Parti ve devlet organlarına baktığımızda şu özellikler göze çarpmaktadır: birincisi bu kurumlarda parti üyesi olmayan kişilerin sayısı oldukça azdır, hükümet kurumlarında da yasal olarak faaliyet gösteren diğer partilere mensup az sayıda kadro ve memur bulunmaktadır. İkincisi, bu kurumlardaki parti üyeleri ve kadroları parti ve devlet politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında görev aldıkları için büyük etki ve nüfuza sahiptirler. Üçüncüsü, parti üyeleri ve kadrolarının ellerinde farklı düzeylerde olmak üzere yetkiler ve iktidar bulunmaktadır, bu nedenle iyi bir parti kültürü ve temiz ve dürüst bir yönetim oluşturmak açısından bu gücün kontrolü ve doğru kullanılması önemli bir sorun oluşturur. Bu açılardan baktığımızda parti ve hükümet organlarındaki temel örgütler oldukça özel niteliklere sahiptir ve önemlidir.

Merkez Komitesi, Mart 1998’de parti ve hükümet organlarındaki temel örgütlerde parti inşası için kurumsal ve standart bir zemin sağlayan “Çin Komünist Partisi ve Devlet Organları İçindeki Temel Örgütlerin Çalışma Kuralları” başlıklı bir genelge yayınlamıştır. Mart 1996’da ise “Yüksek Öğrenim Kurumlarındaki Temel Örgütlerin Çalışma Kuralları” başlıklı bir genelge yayınlanmış bu genelgenin ardından da okullarda “Parti Komitesinin Önderliği Altında Güvenilirlik Sistemi” yeniden oluşturulmuştur. Bu genelge parti komitelerinin yüksek öğrenim kurumlarında önderlik çekirdeği olduğunu vurgulamıştır. Bu temel örgütlerin okullardaki ahlaki alanda eğitimi güçlendirmelerini ve iyileştirmelerini ve “yüksek ideallere, ahlaki sadakate, iyi bir eğitim düzeyine ve güçlü bir disiplin bilincine sahip olan- bugün sosyalizm davası için çalışan kişiler ve yarının halefleri olacak kişiler” yetiştirmeleri gereğini öne çıkarmıştır.

7. BÖLÜM

PARTİNİN ÇALIŞMA TARZININ İYİLEŞTİRİLMESİ

GİRİŞ

Marksist bir partinin çalışma tarzı, partinin imajını, niteliğini, amacını, programını ve çizgisini içerir ve gelişkin öncü karakterini yansıtan önemli bir sembol niteliğini taşır. Marksist partinin bir çalışma tarzı oluşturması, parti inşasının önemli bir ögesidir ve bu yüzden partinin tüm yaşamında kendisini yansıtır. Partinin çalışma tarzı bir kişinin karakteri davranış özelliklerine benzetilebilir. İktidarda olan bir Marksist parti için, çalışma tarzı, hem parti inşasının, hem de toplumda sosyalist kültür ve ahlâkın gelişiminin önemli bir parçası ve partinin iktidar konumunu, devlet iktidarını ve toplumsal istikrarı etkileyen kritik önemde bir konudur.

7.1 PARTİNİN ÇALIŞMA TARZININ İYİLEŞTİRİLMESİ

Dünyadaki her siyasi parti, kendi karakterini ortaya koyan bir çalışma tarzına sahiptir. Ancak toplumsal ortam, kültürel çevre, tarihsel koşullar, sınıfsal tutum ve siyasi davranış farklılıklarına bağlı olarak bazı partiler, çalışma tarzlarını bilinçli bir şekilde iyileştirirken, bazı partiler, kendi çalışma tarzlarını bilinçsiz bir şekilde oluştururlar. Marksist partiler, uzun parti inşası pratiklerinde, çalışma tarzının geliştirilmesi için adım adım sistematik bir teori oluşturmuşlar ve bu teoriyi uygulamanın yollarını araştırmışlardır.

7.1.1 PARTİNİN ÇALIŞMA TARZI KAVRAMININ BİLİMSEL AÇILIMI

Marksist olmayan partiler, genellikle partinin çalışma tarzı kavramını kullanmazlar. Partinin çalışma tarzının bilimsel açılımı, proletarya partilerine özgüdür. Engels, “tarz” kelimesini ilk kez parti içi faaliyetlerde ve parti inşasında, Bakunin gibi oportünistlerin “abartılı” ve “gösterişçi” tarzını eleştirirken kullanmıştır.

Lenin de, Ekim Devrimi’nin zaferinden sonra “tarz” kelimesini Sovyet devlet organlarındaki bürokrasiyi, kitlelerden kopuşu ve ağır işleyen çalışma tarzını eleştirmek için pek çok kez kullanmıştır. Marx, Engels ve Lenin partinin çalışma tarzı konusunda çok net kavramlar ortaya koymamış olsalar da, pragmatizm, eleştiri ve özeleştiri, kitlelere saygı duyma ve onlarla yakın bağlar kurma ilkelerini savunarak, proleter partilerin çalışma tarzlarını oluşturmada teorik bir zemin ortaya koymuşlardır.

Partinin çalışma tarzı olarak ifade edilen bilimsel kavramı ortaya koyan ve bu kavram üzerinde kapsamlı ve sistematik bir açılımlar getiren ve Marksist parti inşasında “Partinin çalışma tarzını geliştirmeye” önemli bir öge olarak yer veren, Mao’nun da içinde bulunduğu Çinli komünistler olmuştur. ÇKP 1929’un Aralık ayındaki “Gutian Konferansı Kararı”nda üç bileşen olarak, ideoloji, çalışma tarzı ve parti çizgisinin geliştirilmesi arasındaki ilişkiyi analiz ederek, çalışma tarzının geliştirilmesini kavramsallaştırmada ilk adımı atmıştır. Parti, 1930’larda Sovyet Bölgesi’nde sürdürülen parti inşasında, çalışma tarzı sorununu çözmeye başlamıştır. 1942’de Yen’an karargâhında parti çapında ilk bir “Düzeltilme Hareketi” başlatılmıştır. Bu hareket sırasında Mao Zedung, partinin çalışma tarzı konusunda derin bir bilimsel açılım getiren ve çalışma tarzının iyileştirilmesine yönelik konular ve yaklaşımlar içeren “Çalışmalarımızı Reforma Tabi Turalım”, “Partinin Çalışma Tarzının Düzeltilmesi” ve “Basmakalıp Parti Yazımına Karşı Çıkalım” başlıklı makalelerin de arasında bulunduğu pek çok makale yazmıştır. Böylelikle partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi konusunda bilimsel açılımlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Mao, partinin çalışma tarzı hakkında yeni bir açılımı ilk kez Şubat 1942’de kaleme aldığı “Partinin Çalışma Tarzının Düzeltilmesi” başlıklı makalesinde şöyle ortaya koymuştu: “Araştırma tarzını düzeltmek için öznelliliğe karşı mücadele etmek, Parti içindeki ilişkilerde tarzımızı düzeltmek için sekterliğe karşı mücadele etmek ve partinin yazım tarzını düzeltmek için partideki basmakalıpcılığa karşı mücadele etmek gerekmektedir”. Ayrıca Mao,

“Araştırma ve yazım tarzının da partinin birer çalışma tarzı olduğuna”¹ dikkat çekiyordu. Kanımca, bu çalışmalar Mao’nun Marksist parti inşası teorisine önemli katkılarıdır.

Teorisyenler, Mao’nun partinin çalışma tarzı konusunda yaptığı bu açılımlardan sonra aslında uzun bir dönem boyunca, bu kavram üzerinde bir araştırma yürütmeler. 1950’lerde partinin tanınmış bir teorisyenisi olan Yang Xianzhen, il kez bu kavramı felsefe bir açıdan ve dünya görüşü ile arasındaki ilişki açısından ele almıştır. 1980’lerde, o sırada ÇKP Merkez Disiplin Denetleme Komisyonu’nun daimi sekreteri Huang Kecheng, bir sempozyumda ideoloji, siyaset, çalışma ve parti üyelerinin yaşamlarına ilişkin olarak, partinin çalışma tarzının çeşitli biçimlerini özetledi. Diğer yandan, bazı teorisyenler de farklı açılardan daha farklı tanımlamalar sundular. Bu kavram üzerinde bir uzlaşmaya varılması, 80’lere kadar sürmüştür.

Devrimci önderlerin ifadelerine ve parti inşa teorisyenlerinin katkılarına dayanarak şöyle bir tanım getirmek mümkündür: Partinin çalışma tarzı ya da çalışma tarzı, tüm düzeylerdeki örgütler ve her bir üye dâhil olmak üzere tüm partinin ideoloji, siyaset, örgütlenme, çalışma, yaşam ve diğer alanlarda gösterdiği tutarlı bir yaklaşım ve davranıştır. Partinin karakterinin, amacının, programının ve çizgisinin önemli bir yansıması ve somut ifadesidir. Partinin genel imajını yansıtır ve parti inşasının tüm yönleriyle ilişkili olan kapsamlı bir konudur. Partinin çalışma tarzı ideolojiden doğar, pratikte var olur ve tüm düzeylerdeki parti örgütlerinin ve her parti üyesinin eyleminde kendisini gösterir. Bir siyasi partinin düşünme biçimini, politik duruşunu, örgütsel ilkelerini, çalışma tutumunu, parti üyelerinin yaşam tarzını ve ahlakî ilkelerini sergiler. Bu anlamda çalışma tarzı, partinin imajını etkiler.

7.1.2 PARTİNİN ÇALIŞMA TARZININ ÖZELLİKLERİ

Partinin çalışma tarzının bilimsel bağlamlarını anlamak için, genel özelliklerinin anlaşılması gerekir. Partinin çalışma tarzları, dışsallık, tutarlılık, grup özelliği, çeşitlilik ve tarihsellik özelliği olarak özetlenebilir.

Dışsallık, partinin çalışma tarzının saf fikir ve kavramlar yerine, somut sözler ve eylemler aracılığıyla ifade edilmesi anlamına gelmektedir. Halk, çalışma tarzını görebilmeli, hissedebilmeli, öğrenebilmeli ve anlayabilmelidir.

Tutarlılık, partinin çalışma tarzının belli bir yer ve zamana özgü olmaktan çok, oldukça uzun bir süre varlığını sürdüren, uzun vadeli ve sürekli bir eylem olması gerektiğini belirtir.

Grup özelliği, partinin çalışma tarzının, çoğunluğun ya da belli sayıda üyenin eylemlerinde ortak sergilenmesi ve eylemin parti içerisinde ortak bir pratiğe dönüşmesi anlamına gelmekte ve bireysel bir eylem tarzı yerine, bir grup tarzının benimsenmesini ifade etmektedir.

1 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 812.

Çeşitlilik, partinin çalışma tarzının, parti üyelerinin ve tüm düzeylerdeki örgütlerin faaliyetlerinin her alanında farklı şekillerde kendini göstermesi anlamına gelir.

Tarihsellik ise, partinin çalışma tarzının somut ifade biçiminin ve çalışma tarzının iyileştirilmesindeki odak noktasının nesnel, tarihsel koşulların ve içinde bulunulan çağın özgünlüğüne göre gelişmesi ve değişmesini ifade eder.

7.1.3 PARTİNİN ÇALIŞMA TARZI KAVRAMININ ÖZÜ NEDİR?

Partinin çalışma tarzının özü, parti ile halk arasındaki ilişkidir. Bunu farklı açılardan ele alabiliriz.

Partinin çalışma tarzı, insanların partiyi tanımaları için en doğrudan yaklaşımdır. Genel idrak yasasına göre, bir olgu hakkında bilgi edinmek, ilkin algısal bilgi ve daha sonra kavramsal bilgi edinme sürecinden geçer. Partinin çalışma tarzı, insanların parti hakkında en kolay biçimde algılayabildiği izlenimdir. İnsanlar, partinin söz ve eylemlerinden yola çıkarak, doğrudan yaptıkları gözlemler aracılığıyla ilk olarak genel bir izlenime sahip olurlar. Ancak bu aşamadan geçtikten sonra, kavramsal bilgi ile birlikte kapsamlı bir anlayışa sahip olmaları mümkündür.

Partinin çalışma tarzı, halkın partiye karşı tutumunu doğrudan etkiler. Bir halkın, tüm diğer partiler arasından Marksist bir partiyi seçmelerinin nedeni, partinin iyi çalışma tarzından etkilenmeleri ve partinin programı ve çizgisinin doğruluğunun ve partinin davasının adil olduğunun bilincine varmaları ve partinin onların çıkarlarını gerçekten temsil ettiğini kişisel olarak hissetmeleridir. Partinin iyi çalışma tarzı birleştirici bir güce sahiptir, kitleleri partinin etrafında birleştirir ve kitlelerin partiye güvenmelerini, partiyi desteklemelerini ve onu izlemelerini sağlar. Ancak parti içinde sağlıklı eğilimler ve yozlaşma, kitlelerde güvensizliğe ve hatta büyük hayal kırıklığına ve tereddüde neden olur.

Partinin çalışma tarzının geliştirilmesinde temel amaçlardan biri, parti ile kitleler arasındaki bağı güçlendirmektir. Bir proletarya partisi ile kitleler arasındaki ilişki sorunu daima Marksist Parti İnşası Teorisinin bir parçası olmuştur. Partinin çalışma tarzı sorunu, geniş açıdan bakıldığında, parti ile kitleler arasındaki ilişki sorunudur. Marksist bir parti, işçi sınıfının öncüsü olarak sınıfsal karakterini korumak ve kitlelerle yakın bağlarını sağlamlaştırmak için çalışma tarzının gelişmesine önem vermelidir.

ÇKP, teorik çevrelerde belli bir uzlaşmaya varıldıktan sonra, 2001'deki 15. Merkez Komite'nin Altıncı Genel Oturumunda "Merkez Komitesinin, Partinin Çalışma Tarzını Güçlendirme ve Geliştirme Üzerine Kararı" adlı bir belge yayınlamıştır. Bu belgede, "partinin çalışma tarzını güçlendirmenin ve iyileştirmenin esası, kitlelerle sıkı, canlı ve kopmaz bağlar kurmaktır."² İfadesi kullanılmıştır. Bu ifade kanımca, partinin çalışma tarzının özünün eksiksiz bir özetidir.

2 Derleyen, ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürünü Araştırma Merkezi: Çin Komünist Partisi'nin 15. Kongresinden Bu Yana Önemli Belgelerden Seçmeler, Cilt 2, s. 1998. Pekin: People's Press, 2003.

7.1.4 PARTİNİN ÇALIŞMA TARZININ İYİLEŞTİRİLMESİNDE BELİRLEYİCİ KURALLAR

Tüm diğer sistemler gibi partinin çalışma tarzı da onun gelişimini belirleyen bazı kurallara sahiptir. Partinin seksen yılı aşkın tarihine bakarak, bu kuralları şöyle özetleyebiliriz:

Birincisi, partinin çalışma tarzı, politik çizgisiyle yakından bağlantılıdır. Politik çizgi, çalışma tarzını belirlerken, çalışma tarzı da politik çizginin oluşturulmasını ve politik çizginin uygulanmasını doğrudan etkiler; bu ikisi birbirini tamamlar. Bu nedenle Marksistler, partinin çalışma tarzı sorununun kavranması ve ele alınmasına, politik çizgi perspektifinden bakmalıdır.

İkincisi, partinin çalışma tarzı, parti ruhu ve dünya görüşü ile yakından bağlantılıdır. Çalışma tarzı, parti ruhunun doğal ve somut bir ifadesi iken, parti ruhu çalışma tarzının içkin bir yönüdür ve bu ikisi arasında töz ile görüngü arasındaki ilişki vardır. Dünya görüşü çalışma tarzının özü olan parti ruhunun temelidir. Dünya görüşü, çalışma tarzını belirleyen parti ruhunu belirlemektedir. Partinin çalışma tarzı sorununu, kökeninde bir dünya görüşü sorunu, bir parti ruhu sorunudur. Bu üç kavram arasındaki içsel ve kaçınılmaz bağıntılar Marksistlerin, partinin çalışma tarzı sorununu dünya görüşü ve parti ruhu perspektifinden ele almalarını gerekli kılar.

Üçüncüsü, toplumsal zihniyet partinin çalışma tarzının gelişimini etkiler. Olumlu bir toplumsal zihniyet iyi çalışma tarzının somutlaşmasını ve gelişmesini artırırken, olumsuz bir zihniyet de parti içindeki kötü eğilimleri cesaretlendirebilir. Partinin çalışma tarzı toplumsal ahlak ile yakından ilişkilidir, bu nedenle kapsamlı önlemleri gerekli kılar.

Partinin Çalışma Tarzının Geliştirilmesi üzerine yukarıdaki tezler, çalışma tarzının bilimsel açılımını, özelliklerini, özünü ve gelişiminin genel kurallarını da içerecek şekilde doğru biçimde anlaşılması, partinin çalışma tarzındaki sorunları nesnel, kapsamlı bir anlayışla, tarihsel bir yaklaşımla ve gelişen bir sistem olarak görmeye ve incelemeye yardımcı olan bakış açıları getirmektedir.

7.2 ÇALIŞMA TARZI MARKSİST BİR PARTİNİN VE SOSYALİST ÜLKENİN YAŞAMI İÇİN NEDEN KRİTİK ÖNEMEDİR?

Marksist bir partinin çalışma tarzı, onun yaşamı ile yakından ilişkilidir, bu yüzden parti inşasında çok önemli bir konum işgal eder. Devrimci savaşlar döneminde partinin çalışma tarzı onun yaşamasında, gelişmesinde ve büyümesinde doğrudan bir etkiye sahip olmuştur. Çalışma tarzı sorunu ÇKP'nin iktidarı elde etmesinden sonra, partinin yaşaması ve sosyalist ülkenin geleceği için daha da önemli hale gelmiştir. ÇKP, baskı altında olan, kuşatılmış ve ezilen bir Marksist partiden, iktidar partisi konumuna doğru dramatik ve hızlı bir değişim geçirmiştir. İktidara geldikten sonra yozlaşacak mıydı? Tüm dünyadaki komünistler ve uluslararası komünist hareket içinde bu soru ortaya çıkmıştır. Komünist hareketin 100 küsur

yıllık tarihi bu sorunun muhtemelen ortaya çıkabildiğini göstermektedir. Bu bir soyut teorik sorun değil, aksine kritik önemde olan pratik bir sorundur.

ÇKP iktidarı eline aldıktan sonra kitlelerle canlı bağlarını korumuştur. Partinin kimliği, amacı ve tarihsel görevleri, halk üzerinde iyi bir imaj oluşturulmasını gerektirmektedir. Yeni Çin kurulmasından sonraki erken dönemde, Parti çalışma tarzının gelişimini rejimin bütünlüğünü ve devrimci dava için yeni başarıları sağlayacak bir aşamaya çıkaran “Parti’nin sağlamlaştırılması kampanyası ve üç kötülüğe karşı (yolsuzluk, israf ve bürokrasi) hareketi” başlatılmıştır. Bütün parti saflarına alçakgönüllü ve basiretli olma, sade yaşama ve sıkı mücadele etme şeklindeki iyi çalışma tarzını uygulama çağrısı ve burjuvazinin şeker kaplı kurşunlarına karşı uyarı yapılmıştır. Yine de parti ve devletin demokratik uygulamadaki aksaklıkları ve feodal ve burjuva fikirlerin, gerçeklikten ve kitlelerden kopma gibi sağlıklı eğilimlerin etkisiyle, parti içinde öznellik, bürokratik eğilimler ve sekter davranış eğilimleri büyümüş ve ardından sonunda “kültür devrimi” gibi büyük bir hataya neden olmuştur. “Kültür devrimi” boyunca sağlıklı eğilimlerin hâkim olmasıyla partinin çalışma tarzı ve parti ruhu büyük bir çöküntü yaşamış, partinin mücadele gücü zayıflamıştır. 1978’de partinin 11. Merkez Komite’sinin Üçüncü Genel Oturumu’ndan sonra çekirdeğini Deng Xiaoping’in oluşturduğu ikinci kuşak merkezi kolektif önderlik, partinin çalışma tarzının geliştirilmesine büyük önem vermiştir. 1980 Kasımı’nda “Parti İçi Faaliyetlerde Bazı Kurallarının Uygulanması Gereği” üzerine yapılan üçüncü sempozyumda, o sırada Parti Merkez Disiplin Denetleme Komisyonu birinci sekreteri olan Chen Yun şuna işaret etmişti: “İktidar partisinin çalışma tarzı, partinin yaşamı için hayati bir konudur. Bu yüzden, çabalarımızı daima partinin çalışma tarzı konusuna yoğunlaştırmalıyız.”³ Bu düşünce hemen Deng Xiaoping’in de aralarında bulunduğu diğer üst düzey önderlerin onayını kazandı ve kısa sürede bütün partinin genel görüşü haline geldi. Haziran 1981’de, 11. Merkez Komite’nin Altıncı Genel Oturumu’nda ÇKP, parti tarihi konusunda “Yeni Çin’in Kurulmasından Bu Yana Partimizin Tarihindeki Belirli Tarihsel Sorunları Üzerine Karar” başlıklı önemli bir değerlendirme belgesini onayladı. Bu belge aynı zamanda Chen Yun’un vardığı sonucu da teyit ederek, “çalışma tarzını iyileştirme” politikasını parti inşasının temel görevlerinden bir haline getirmiştir.

Ekim 1987’de ÇKP 13. Kongresinde de bu görüş tekrarlandı ve partinin, 11. Merkez Komite’nin Üçüncü Genel Oturumu’ndan bu yana bilimsel sosyalizmi geliştirme teorisinde yaptığı yeni bir ilerleme olarak kabul etti. Daha sonra, üçüncü kuşağın önde gelen lideri Jiang Zemin, Çin’de 1989’daki politik karışıklık ve dünyada kurulmuş bulunan bazı büyük partilerin yozlaşma ve bozulma sebebiyle çökmeleri ya da değişim geçirmeleri olgusu üzerine bir değerlendirme yaptı: “Yolsuzluk partinin ve devlet organlarının sağlığına zarar veren bir virüstür. Biz savunmamızı gevşetip onun yayılmasına izin verirse, yolsuzluk partimizi, halkımızın politik gücünü ve sosyalist modernleşme davamızı yıkacaktır.”⁴ Zemin’in ifadesi de bu konudaki uyanıklığı daha da arttırmıştır.

3 Chen Yun, Seçme Eserler (2. Çince baskı), Cilt 3, s. 273. Pekin: People’s Press, 1995.

4 Jiang Zemin, Seçme Eserler, Cilt 1, s. 319.

Bana göre, daha açıklayıcı olmak gerekirse, çalışma tarzının geliştirilmesi iki nedenden ötürü önemlidir.

Birincisi, partinin çalışma tarzı, doğru bir parti çizgisinin formüle edilmesine ve uygulanmasına etki eder. Diğer yandan, çalışma tarzı partinin çizgisi, ilkeleri ve politikaları çalışma tarzı ile yakından ilişkilidir. Sosyalist modernleşme atılımını başarıya ulaştırmak için parti, önce doğru bir çizgiye ve doğru politikalara, ikinci olarak ise iyi çalışma tarzına bağlı olmalıdır. İyi çalışma tarzı Marksist bir partinin çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının belirlenmesinin ön koşuludur. Parti Marksist teorileri, ancak iyi çalışma tarzı vasıtasıyla o ülkenin ulusal ve toplumsal gerçeklikleri ile birleştirebilir ve nesnel yasalara uygun, halkın çıkarlarını, dileklerini ve taleplerini yansıtan çizgiyi, ilkeleri ve politikaları ortaya koyabilir. Öte yandan, partinin çalışma tarzı, onun çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının uygulanmasını doğrudan etkiler. Parti doğru çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının yürütülmesinde, halkı etkileme ve motive etmede ve çizgisini, ilkelerini ve politikalarını halkın bilinçli eylemine dönüştürmede üyelerine ve kadrolarına dayanır. Tarih göstermiştir ki, Marksist bir partinin çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının doğru olup olmaması çalışma tarzını belirler; bu da, çizginin, ilkelerin ve politikaların belirlenmesinde ve uygulanmasında uzun vadeli bir etkiye sahiptir.

İkincisi, Marksist bir partinin çalışma tarzı, parti önderliğinin gerçekleşmesinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Partinin önderlik niteliği, proletaryanın davasında başarı sağlamasının temel güvencesidir. Marksist bir parti önderliğini güç, konum ve idari emirler vasıtasıyla değil, kitleleri yönlendirmede doğru bir çizgi, doğru ilkeler ve politikalar uygulayarak, kitlelerle birleşmek için etkili ideolojik ve örgütsel çalışmalar yürüterek ve kitleleri motive etmede, iyi çalışma tarzını ve parti üyelerinin örnek olmalarını sağlayarak gerçekleştirir. Kötü bir çalışma tarzı, partinin gelişkin öncü karakterini ve yaratıcılığını, önderlik ve yönetim yeteneğini, yolsuzlukla mücadele etme ve yozlaşmaya ve risklere karşı tedbir alma becerisini zayıflatacaktır. Konfüçyüs'ten Seçmeler'de, "eğer hükümdar namuslu ise, o emir vermese de her şey yolunda gider. Ama eğer namuslu değil ise, emir verse de, o emirlere itaat edilmez" denilmiştir. Bu anlamda partinin önderliği, iyi geleneklerini ve çalışma tarzını ileri taşıma ve parti üyelerinin örnek rol oynamasını sağlama çabalarında sergilenmektedir.

Bu şekilde Marksist bir partinin çalışma tarzının, halkın iradesini ve partinin ve devletin kaderini etkilediğini görmekteyiz. Partinin çalışma tarzlarının geliştirilmesi, parti inşasında bir evrensellik sorunudur. Biz Marksistler stratejik açıdan çalışma tarzının konumunu ve işlevini anlamalı ve bu konuda başarı sağlamalıyız.

7.3 MARKSİST BİR PARTİNİN İYİ GELENEKLERİ VE ÇALIŞMA TARZI

Partinin iyi gelenekleri ve çalışma tarzı, ÇKP'nin devrim, inşa ve reform dönemlerinin uzun pratiğinde eğittiği ve yetiştirdiği soylu kişilikler, erdemler ve ruhla ilgilidir. Bu birikimler, üç ana tarzı- teoriyle pratiği birleştirme, kitlelerle yakın bağlar oluşturma ve eleştiri ve özeleştirme yapma- ve bunların yanında alçakgönüllü ve basiretli olma, sade bir yaşam sürme ve sıkı mücadeleyi içermektedir. Partinin iyi gelenekleri ve çalışma tarzı, onun niteliği ve amacı tarafından belirlenir; parti üyeleri için partinin özünü, özelliklerini ve parti ruhu ilkesini yansıtır ve partinin çalışma tarzının ana çizgisini oluşturur. Parti, Çin'de yaşayan tüm etnik gruplar arasındaki yüksek saygınlığını, büyük ölçüde iyi geleneklerine ve çalışma tarzına borçludur. Partinin çalışma tarzını güçlendirmek ve iyileştirmek için, onun iyi geleneklerinin ve iyi çalışma tarzının oluşturduğu mirasın ileriye taşınması gerekmektedir.

7.3.1 PARTİNİN İYİ GELENEKLERİ VE ÇALIŞMA TARZININ OLUŞUMUNDA BİLİNCİN ROLÜ

Partinin iyi gelenekleri ve çalışma tarzı kendiliğinden ya da sezgisel olarak değil, partinin devrim, inşa ve reform pratiğinde, Marksizm-Leninizm'i Çin'in gerçeklikleri ile birleştirme ve Çin ulusunun geleneksel kültürünü eleştirel bir bakışla özümsemesi sonucunda oluşmuştur. Komünistler, Marksist teorileri ve geleneksel Çin kültürünün zengin içeriğini özümstediler ve de birkaç kuşak boyunca süregelen sıkı bir çalışma yürüttüler. Çin'in uzun uygarlık tarihinde etik değerler ve etik eğitim özellikle öne çıkan bir yöndür. Antik Çin'de, uzun uygarlık döneminde meydana gelen adetler veya bir kişinin ya da bir topluluğun davranış biçimleri veya iyi ve yasalara uyan insanlar eğitmek için, fengsu (adet), fengyi (davranış), fenghua (ahlak ve tutum) ve fengji (ahlakî değerler) gibi kavramlar kullanılmıştır. Çin halkı uzun tarihi boyunca, insanın kendisini yetiştirmesi, ailesini düzene sokması, yerel yönetimi iyi bir şekilde yürütmesi ve tüm ülkeye huzur getirmesi gibi ahlak ve siyaseti bütünleştirme düşüncesine inanmıştır; "Dürüstlük, 100 büyük erdemin en yücesidir," (Shi Shuo Xin Yu'dan, ya da Liu Yiqing'in New Anecdotes of Social Talk adlı eserinden) ve "Düzgün bir insanın sözü ile eylemi bir olmalıdır," (Konfüçyüs'ten Seçmeler'den) sözlerine önem vermiş ve "fedakârlık" ve "erdemini kullanmak ve yardımseverliği uygulamak" (Meng Zi, ya da Mencius'tan) ilkelerine titizlikle uymuşlardır. Çin komünistleri, Çin ulusunun ileri kültürünün mirasçıları olarak, sözü edilen birikimleri içselleştirerek ve pratiklerinde bunlardan faydalanarak, özgün bir çalışma tarzı yaratmışlardır.

Mao Zedung yeni demokratik devrim döneminde partinin iyi geleneklerinin ve çalışma tarzının bir özetini yapmıştır. Nisan 1945'te Japonya'ya Karşı Savaşta zaferin yakınlığı ve partinin, Çin'in kaderini belirleme fırsatını yakaladığı bir dönemde Mao Zedung, partinin 24 yıllık deneyimini Yedinci Kongre'ye sunduğu "Koalisyon Hükümeti Üzerine" adlı raporunda özetlemiştir: "Marksist-Leninist teori ile donanmış Çin Komünist Partisi, Çin halkına temel olarak teori ile pratiğin birleştirilmesini, kitlelerle yakın bağlar kurulmasını ve özeleştirme uygulamayı

içeren yeni bir çalışma tarzı getirmiştir.”⁵ Mao, bu üç tarzı ÇKP’yi diğer bütün partilerden ayıran belirleyici unsurlar olarak görmüş ve tüm parti üyeleri tarafından ileriye doğru taşınmasını istemiştir. Mart 1949’da, Çin halk devriminin zaferinin arifesinde gerçekleştirilen Yedinci Merkezi Komite’nin İkinci Genel Oturumunda Mao, tüm partiyi şöyle uyarmaktaydı: “ülke çapında bir zafer kazanmak sadece on bin li’lik (Çn.: kilometrelik) uzun yürüyüşümüzün yalnızca ilk adımıdır. Çin devrimi büyük bir devrimdir, ancak devrimden sonraki yolumuz daha uzun, işimiz daha büyük ve daha zorlu olacaktır. Bunu, şimdi tüm partiye açıklamak gerekir. Yoldaşlarımıza, alçakgönüllü ve basiretli olmaları, çalışma tarzlarında kibir ve acelecilikten uzak kalmaları öğretilmelidir. Yoldaşlarımız sade bir yaşam sürme ve sıkı mücadele tarzına bağlı kalmalıdır.”⁶

7.3.2 PARTİNİN İYİ GELENEKLERİ VE İYİ ÇALIŞMA TARZININ İÇERİĞİ

Partinin olumlu gelenekleri ve çalışma tarzı birtakım özellikler içerir, bu özellikler genel olarak şöyle özetlenebilir.

Birincisi, teoriyi pratikle birleştirme tarzıdır: ÇKP, Marksist teorilere ve tarza göre kurulmuş bir proletarya partisidir. Teori ve pratiğin bütünleştirilmesi partinin temel bir özelliğidir ve onun ruhunu yansıtır. Eğer Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi ve partinin güncel ideolojileri gerçeklikle bütünleştirilmezse ölü dogmalar haline gelirler. Teoriyi pratikle bütünleştirme tarzını ileri götürmek bunu gerektirir: Marksistler somut sorunları bilimsel teorilerin rehberliği altında incelemeli, gerçeğe uyan yeni teoriler meydana getirmeli ve gerçeği pratikte denemeli, sınamalı ve geliştirmelidirler.

İkincisi, kitlelerle yakın ve kopmaz bağlar kurma tarzı: Partiyi diğer partilerden farklı kılan bir şey de geniş kitlelerle yakın bağlar kurması, halka yürekten hizmet etmesi, kendini kitlelerden ayrı tutmaması, devamlı olarak halkın çıkarlarını dikkate alması, halka ve partinin yönetici organlarına karşı sorumlu olmasıdır. Marksistler kitlelerle yakın bağları koruma tarzını ileri götürmek için temel bir çizgi olarak partinin kitle çizgisine bağlı kalmalı, bütün çalışmasını kitleler için yapmalı, kitlelere güvenmeli, kitlelerden başlayıp yine kitlelere gitmelidir.

Üçüncüsü, eleştiri ve özeleştirme yapabilme tarzı: Eleştiri ve özeleştirme partinin sağlıklı gelişimini sağlayan ve aynı zamanda mücadele gücünü artıran iki silâhtır. Mao Zedung bu konuyu açıklamak için bir benzetme kullanmıştır: “evi temizlemek, yüzünü yıkamak ve eleştiri, özeleştirme yöntemi ile kendini sorguya çekmek için aynaya bakmak”. Marksistler eleştiri ve özeleştirme tarzını ileri taşımak için iki yanlış eğilime karşı mücadele etmelidir. Bunlardan biri ilkelerin içini boşaltmak ve parti içindeki yanlışları, hataları ve kötü görüngüleri eleştirmeye cesaret etmemektir. Diğerisi ise başkalarını eleştirirken basit, kaba, öznel ve keyfî davranmaktır. Bence bugün günümüz Çin’inde Marksistler çabalarını, ilk eğilime karşı çıkmaya yoğunlaştırmalıdır. Eleştiri, özeleştirme silahlarını doğru biçimde kullanmak için eleştiri yapan insanlar bildiklerini, hiç çekincesiz, gerçekçi

5 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, (2. Çince baskı), Cilt 3, s. 1093-1094.

6 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, (2. Çince baskı), Cilt 4, s. 1438-1439.

bir şekilde, eleştirinin etkilerine de dikkat ederek söylemelidirler; eleştirilen insanlar eğer yapmışlar ise hatalarını düzeltmeli ve bu hatalara karşı kendilerini korumalıdır, eğer hata yapmamışlarsa diğerlerini açık bir zihinle dinlemeli, herhangi bir yanlışlık ya da hatayı düzeltmek için yeterince cesur olmalıdırlar. Eleştiri ve özeleştiri Marksist bir parti içinde ve halk arasındaki uzlaşmazlıkları çözmede ve demokrasiyi somutlaştırmada gerekli olan iki yöntemdir, ayrıca parti içi demokrasinin geliştirilmesinde ve demokratik-merkeziyetçiliğin uygulanmasında da yararlı olan bir tarzdır.

Dördüncüsü, alçakgönüllü, ölçülü olma ve kibir ve acelecilikten uzak durma tarzı: Alçakgönüllü, ölçülü olma ve kibir ve acelecilikten uzak durmak komünistlerin gerçek niteliğidir. Bu tutumu ileriye taşımak için Marksistler önceki başarılarına yönelik olarak doğru bir tavır sergilemelidir; her zaman dikkatli ve bilinçli olmalı, özenle çalışmalı, sakıngan adımlarla ilerlemeyi sürdürmeli ve çağa ayak uydurmalıdır; birtakım başarıların ardından kibirden, halinden memnun olmaktan ya da tutuculuktan uzak durmalı ve bunun yerine açık fikirli, olası tehlikelere karşı dikkatli, kibirsiz, çabalarını gevşetmemeli ve durağanlıktan uzak durmalıdırlar.

Beşincisi, sade bir yaşam sürdürme ve sıkı mücadele tarzı: Sade bir yaşam sürdürmek ve sıkı mücadele yürütmek komünistlere özgü bir çalışma ve yaşam tarzıdır. Komünistlerin güçlü bir kararlılıkla nasıl çığır açtığını ve partinin politik programını ve çizgisini uygulamak için tekrar tekrar karşılaşabilecekleri başarısızlıklara rağmen asla teslim olmayacaklarını ifade eder. Ülke halkının kendine güvenmesi ve kendini geliştirmesi, ülkenin ilerlemesi ve gelişme kaydetmesi de partinin gelişmesi için güçlü bir manevî destektir. Sade yaşam sürdürmek ve sıkı mücadele tarzının ileri taşınması için Marksistler azimli olmalı ve ayakları yere basmalı, azami dikkatle çalışmalı, zorluklardan korkmamalı, gayretli ve tutumlu olmalıdır; diğer yandan kısa zamanda başarı ve ürün elde etmek peşinde koşmak, hedonizm, başarılarla yetinmek, tutumsuzluk ve gösterişçi israf gibi sağlıklı davranışlar eleştirilmelidir.

7.3.3 PARTİNİN İYİ GELENEKLERİ ÜZERİNE YENİ FİKİRLER

Marksist partinin çalışma tarzı çağın özelliklerini yansıtmalıdır; partinin iyi gelenekleri ve çalışma tarzı her zaman belli bir dönemin teması ve ruhu ile bağlantılıdır. Başka bir ifadeyle öz değişmez, ancak dönemlerin değişmesi ile ifade şekilleri değişir. 1995'in Ocak ayında Jiang Zemin, Parti Merkez Disiplin Denetleme Komisyonu'nun Beşinci Genel Oturumu'nda bu konu üzerinde önemli bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında devrim, inşa ve reform dönemleri arasındaki ilişkiyi ve bu dönemlerin olumlu gelenekleri miras alma konusu ile ilişkileri karşılaştırmış, yeni koşulların analizini yapmıştır: "devrim ve insanın uzun sürecinde parti bir dizi yararlı gelenek ve çalışma tarzı meydana getirip ve geliştirmiştir. Bunlar bizim politik avantajımızı ve partimizi ve devleti yönetmek için gerekli mirasımızı meydana getirir; bunlardan asla vazgeçemeyiz, yoksa büyük başarısızlıklar yaşarız... Partinin bütün yararlı geleneklerini ve çalışma tarzını sadece miras alıp saklamakla kalmayacağız, aynı zamanda bunları zenginleştirip, geliştirip, yeni pratiklerle birleştirerek ileri taşıyacağız, böylece daha fazla

rol oynamalarını sağlayacağız.”⁷ Yeni tarihsel koşullar altında ve yeni pratiklerin ışığında Marksistler olarak partinin üç ünlü tarzını ve **iki zorunluluk ilkesini** *, parti tarzının merkezine yerleştirmeliyiz, ancak diğer yandan ulusal koşullara dayalı olarak dünya trendlerine adapte olma, kesin kararlılıkla reform yapma ve kalkınmada yoğun çaba sarf etme, cesur, çalışkan ve umutlandırıcı olma, sağlam adımlarla ilerleme ve yenilikler yapmada cesaretli olma, canlı bir biçimde çalışma, pragmatik ve güvenilir olma, kamu yararı için cömertçe çalışma ve kamu yararını, demokrasi ve eşitliği, birlik ve uyumluluğu akılda tutma, dürüst ve ahlaklı olma ve insanlar için sıkı biçimde çalışma, disiplin sağlama ve yasalara uyma gibi yeni çalışma tarzları keşfetmeli ve üretmeliyiz. Ancak böylece partinin yararlı geleneklerine çağın ruhunu yansıtan yeni fikirler ekleyebiliriz. Yeni koşulların ışığında, reform ve dışa açılımın yeni döneminde beslenmiş yeni çağın yeni çalışma biçimleri geliştirilip yüceltilirken, birkaç kuşak boyunca komünistlerin süzgecin-den geçmiş olan olumlu gelenekler ve çalışma tarzı ileriye taşınabilir.

Bununla birlikte, yeni durumda partinin yararlı gelenekleri konusunda eğitim verilmesi için yeni fikirler ve yöntemler de keşfedilmelidir. Elbette ki, doğrudan kişisel deneyimin eksik olmasından dolayı bugünün gençlerinin partinin olumlu geleneklerini kavramak oldukça zordur. Eski ve basmakalıp alışılmış metotlar yürümeyecektir. Gençler partinin yararlı gelenekleri konusunda daha açık bir perspektifle ve onların fikirlerine daha yakın metotlar ile eğitilmeli, bu türden bir eğitim çok yönlü gelişime yönelik bir eğitimle birleştirilmeli; gençlerin eğitimdeki yönelimleri politik yönelimleri ile birleştirilmeli; olumlu ve sağlıklı özellikler taşıyan temel değerler savunulmalıdır.

7.4 “SEKİZ YAPILACAK VE SEKİZ YAPILMAYACAK ŞEY”

2001 yılının Eylül ayında gerçekleştirilen 15. Merkez Komite Altıncı Genel Oturumunda parti tarihinde ilk kez merkezî bir toplantıda ilk kez “Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin, Partinin Çalışma Tarzını Güçlendirme ve Geliştirme Üzerine Karar” adlı bir belge onaylanmıştır. Bu karar partinin çalışma tarzının geliştirilmesinin önemi ve aciliyeti üzerinde kapsamlı bir açıklama getirmekteydi ve bu sorun üzerinde genel düzenlemeler getirmiştir.

Bu düzenlemelerde “sekiz yapılacak ve sekiz yapılmayacak şey” ilkesi getirilmiştir: 1) zihinlerimizi özgürleştirmek ve gerçeği olgularda aramak; eski yöntemlere takılıp kalmamak ve yerinde saymaktan kaçınmak; 2) teoriyi pratikle birleştirmek; kitaplardan mekanik bir şekilde kopya etmemek ve kitaplara tapmaktan kaçınmak; 3) halkla yakın bağları sürdürmek; şekilcilik ve bürokrasiye saplanmamak; 4) demokratik-merkeziyetçilik ilkesine bağlı olmak; keyfî davranmamak, zayıf ve gevşek kalmamak; 5) parti disiplinine uyum sağlamak; liberalizmi uygulamamak; 6) açık ve dürüst olmak; yetkinizi kişisel kazançlar için kullanmamak; 7) sıkı çalışmak; hedonizme (hazcılık) batmamak; 8) insanları bir göreve yeteneklerine göre tayin etmek; personel yerleştirmede kötü uygulamalara yer vermemek.

⁷ Jiang Zemin: *Parti İnşası Üzerine*, s. 171.

* İKİ ZORUNLU TARZ İLKESİ: Yoldaşların birincisi alçakgönüllü, ölçülü olma ve kibir ve acelecilikten uzak durması; ikincisi; sade bir yaşam sürdürmek ve sıkı mücadele yürütmek.

Bu karar ayrıca ek bir vurgulama yapıyordu: “partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi için özellikle: ideoloji, çalışma, önderlik, araştırma ve hayat tarzı- alanlarındaki ortaya çıkan sorunlara odaklanmak ve bu sorunları çözmek gerekmektedir”. Bu karar parti inşa uzmanları tarafından genel olarak olumlu karşılanmıştır.

7.4.1 MARKSİST PARTİDE BÜROKRATİZM, ŞEKİLCİLİK VE DİĞER SAĞLIKSIZ EĞİLİMLER

Partinin iyi gelenekleri ve iyi çalışma tarzına karşıt olarak parti içinde çeşitli sağlıksız eğilimler de bulunmaktadır. Basit bir biçimde ifade etmek gerekirse sağlıksız eğilimler bazı parti örgütlerinin ya da üyelerinin partinin niteliği ve amacı ile çelişen tutum ve davranışlarıdır. Bu eğilimler şunları içerir: adam kayırma yoluyla göreve getirme, örgütler ve kurumlar içinde klikler oluşturma, yetkilerin kişisel kazanç için kullanılması, rüşvet kabul veya teklif etmek ve ahlakî yozlaşma gibi. Benim fikrime göre halk kitleleri en çok bürokrasi ve şekilcilikten hoşnutsuz ve rahatsızdırlar.

Bürokrasi genel olarak bazı parti örgütlerinin ya da kadrolarının gerçeklikten ve kitlelerden yabancılaşması ve bunun sonucunda halkın çıkarları ile ilgilenilmemesi ya da yöneticilerin esaslı bir araştırma ve inceleme yapmasızın altlarındaki örgütlere talimatlar yağdırması şeklinde bir çalışma ve önderlik tarzıdır. Daha açık ifade edilirse, bu çalışma tarzı ifadesini kibirlilik, yetkinin kötüye kullanılması, kemikleşme, alışlagelmiş uygulamalara bağlı kalma, personel sayısının gereksiz yere şişirilmesi, etkin çalışmama, sorumsuzluk ve benzeri davranışlarla gösterir. 1963 Mayıs’ında “Bürokrasiye Karşı Mücadele” başlıklı bir makalesinde Zhou Enlai 20 farklı bürokrasi uygulamasını sıralamış ve bürokrasiyi “çoğunlukla yönetici organlarında ortaya çıkan bir politik hastalık”⁹ olarak nitelemiştir. Zhou Enlai’nin eleştirdiği bu bürokrasi uygulamalarının bugün halen değişik oranlarda varlığını sürdürdüğünü ve hatta bazı yönlerden gelişme gösterdiğini görebilmekteyiz.

Şekilcilik Hastalığı

Şekilcilik, bazı parti örgütleri ya da kadrolarının, pratik etkiler yerine sadece şekillere vurgu yaptıkları bir çalışma tarzına işaret eder. Bu tarz ifadesini genellikle gücümüzü abartma, boş gevezelik, kibar değerlendirmeler, gerçek dışı söylemler, büyük başarılar elde etme hırsı (daima büyük balık yakalamak) , sahtekârlık ve abartmacılık, yapmacık saygı, gösterişçi projelere girişme, para ve işgücü israfı vb. olgular olarak kendisini göstermektedir.

Bürokrasi ve şekilciliğin parti ve hükümetin imajına ciddi biçimde zarar verdiği, parti çizgisini, ilkelerini ve politikasını uygulamayı zora soktuğu ve kitlelerin acil ihtiyaçlarının önüne geçtiği gözlemlenmektedir. Elbette ki, bu iki olguyu düzeltmek için yoğun çaba gereklidir.

9 Zhou Enlai, *Seçme Eserler*, Cilt 2, s. 418. Pekin: People’s Press, 1984.

7.4.2 YÖNETİCİ KADROLARIN ÇALIŞMA TARZININ İYİLEŞTİRİLMESİ

Partinin çalışma biçimini iyileştirmede belirleyici nokta yönetici kadroların çalışma biçimini iyileştirmektir. Halk arasında geçerli olan olumsuz çalışma tarzlarını düzeltmek için öncelikle partinin çalışma tarzı düzeltilmelidir; partinin çalışma tarzının düzeltilmesi için öncelikle yönetici kadroların çalışma tarzının düzeltilmesi gereklidir, bu ilke partinin çalışma tarzının geliştirilmesinde hayati öneme sahiptir. Marksist bir partide yönetici kadroların partinin çalışma tarzı üzerinde güçlü bir etkisi bulunmaktadır, halkın ve sıradan parti üyelerinin bu yöneticilere büyük umutlar bağlamaları da bir bakıma doğaldır. Ocak 2007’de Hu Jintao ÇKP’nin Merkez Disiplin Denetleme Komisyonu’nun Yedinci Genel Oturumunda yaptığı konuşmada bu konuya özel bir önem vermiştir. Bu konuşmada partinin, içinde bulunulan yeni koşullar altında, yönetici kadroların çalışma tarzını her yönden geliştirme çabasına odaklanması gerektiğini savunarak, iyi bir çalışma tarzının sekiz özelliği taşıması gerektiğini vurgulamıştır: sıkı çalışmak ve öğrenilen şeyi uygulamaya koymak; daima kitleleri akılda tutmak ve onlara hizmet etmek; gerçekten ayakları yere basan somut çalışma yapmaya dikkat etmek ve somut sonuçlar elde etmek için çabalamak; sıkı bir biçimde mücadele etmek ve sade bir yaşam sürdürmek; bütünün çıkarlarını hesaba katmak, emir ve yasakları katı biçimde uygulamaya sokmak; demokratik bir çalışma tarzı geliştirmek ve diğer kadrolarla birlikte uyum içinde çalışmak; yetkilerini taraf tutmadan kullanmak ve resmî ödevleri dürüstçe yerine getirmek; ahlaklı ve sağlıklı bir yaşam sürmek.

Sağlıksız ve Yoz Uygulamaların Merkezi Partidir

Yukarıda andığımız sağlıksız eğilimler ve yoz uygulamalar genellikle Marksist bir partinin yönetici kadroları arasında ortaya çıkmaktadır. Bunun sebepleri şöyle sıralanabilir. İlk olarak, yönetici kadrolar önderliğin en üst noktasında olanlardır, güç ve etki sahibidirler. Bu gerçek durum da bu kadroları kişisel kazançlar için güç ve yetkilerini kötüye kullanma açısından daha elverişli hale getirir. İkincisi, sosyalist pazar ekonomisi bazı insanların diğerlerinden daha önce zengin olmasına olanak vermektedir, bu yüzden de bazı yönetici kadrolar da kısa zamanda zenginleşmeye heves edebilmektedirler. Bazıları yasaları ihlal ederek ve disipline aykırı davranarak devletin ve kamunun parasını zimmetine geçirmekte; bazıları çeşitli ekonomik faaliyetlerle ilgili karar verirken yetkisini para karşılığında ekonomik çıkar peşinde koşanlara satmaktadırlar. Üçüncüsü, Çin şimdilerde bir kurumsal dönüşüm ve reform döneminde olduğu için ve yönetici kadroları denetleyen ve sınırlayan kurumların henüz yeterli gelişkinlikte olmaması nedeniyle, bazı insanların ekonomik gelişmeye hizmet maskesi altında kişisel çıkar yararlanabilecekleri çeşitli boşluklar bulunmaktadır.

Yönetici kadroların çalışma tarzını iyileştirmede başarı sağlamak için ne yapılması gerektiği, partinin çalışma tarzının iyileştirilmesinde ağır bir sorun haline gelmiştir. Sorunun kökten çözümü için Marksistlerin hem ideolojik alana hem de kurumsallaşma konulara özen göstermesi gerekmektedir. Yönetici kadrolar yaşam, değerler, güç/yetki, çıkarlar ve statü konularında doğru bir dünya görüşü ile eğitilmiş olmalı ve partinin nihai amacı daima akılda tutulmalıdır. Bu amaç en

özet biçimiyle, halka hizmet etmek ve “güç/iktidar bir sınavdır, bir ödevi yerine getirmektir ve itici güçtür” düşüncesidir. Kanımca yönetici kadroların ideolojik ve etik standartları bu yolla iyileştirilmelidir. Güçlü bir denetim ve sınırlandırıcı mekanizmalar geliştirilerek, yetkilerin kötüye kullanılması engellenebilir. Bunun için yönetici kadroların seçilmesi ve çalıştırılması ve davranışlarının sınırlanabilmesi için gelişkin düzeyde standart kurallar, mekanizmalar ve kurumların yerleştirilmesi gerekmektedir. Yönetici kadroların, resmi görevlerini dürüstçe yerine getirmelerinde aile ortamının da önemi büyüktür. Bazı yönetici kadrolar iyi bir çalışma tarzına sahiptir, çünkü aile ortamları olumludur ve bu onlar için bir destek sunmaktadır. Bazılarının hatalarında eşlerin, çocuklarının ya da akrabalarının olumsuz hırsları rol oynamaktadır ve kadrolar bu durumlar konusunda uyanık olmadıkları sürece ciddi sorunlar çıkabilmektedir. Bu nedenle, yönetici kadroların ailelerinin eğitim düzeyi de önemli bir konudur.

7.5 YOLSUZLUĞA KARŞI MÜCADELE VE MARKSİST PARTİ

Yolsuzluğa karşı kararlı biçimde mücadele etme ve yolsuzlukları önlemek parti ve devletin var oluş kaderi üzerinde etkisi olan hayati önemde bir siyasi mücadele konusudur. Bu mücadele Marksist bir partide bütün parti üyeleri için büyük bir siyasi görevdir. Marksistler yeni koşullar altına bu konunun uzun süreli ve karmaşık bir mücadele alanı olduğunu tam olarak anlamalı ve yolsuzluklara karşı mücadeleleri derinleştirmeyi sürdürmelidir.

7.5.1 YOLSUZLUKLARIN ORTAYA ÇIKIŞ BİÇİMLERİ

Yolsuzluk, temel olarak parti faaliyetlerinde ve toplumsal yaşamda bazı parti ve devlet çalışanlarının kişisel çıkarlar için gücünü ve yetkisini kötüye kullanma davranışlarına verilen isimdir. Daha geniş bir anlamda ele alındığında, bireylerin veya küçük bir grubun menfaatleri için devletin yasalarını ve toplumdaki davranış normlarını ihlal etmesi, kamu yararını ve halkın menfaatlerini göz ardı etmesidir. Böylece kamusal yetkiler kötüye kullanılmakta ve kamusal kaynakları israf edilmektedir. Güç ve yetki sahibi insanlar, bazı devlet birimlerinde ya da işletmelerde kötü niyetli uygulamalarla ve ticari rüşvet gibi davranışlara buna ön ayak olmaktadır. Dar anlamda yolsuzluk ise,- parti kadrolarını ilgilendirmektedir-kendileri, ailesi ya da kliği için yasadışı menfaatler elde etme adına devletin yasasını ve parti disiplinini ihlal eden ve gücünü kötüye kullanan, özellikle birtakım yönetici kadrolar olmak üzere bazı parti üyelerinin yolsuz davranışlarıdır. Bu türden davranışlar zimmetine para geçirme, rüşvet ve görev ihmali gibi gücün ve yetkinin kötü yönde ve hatalı kullanımını içermektedir.

Yukarıda da değinildiği gibi, yolsuzlukların parti çevresinden çok daha geniş bir alana yayılabilmesi, toplumun çeşitli alanlarında ortaya çıkabilmesi olanaklıdır. Dahası, yolsuzluk yukarıda ele aldığımız sağlıksız eğilimler ile karşılaştırıldığında çok daha ciddi bir sorundur; yolsuzluk yapan insanlar hem devletin yasalarını çiğnemekte ve aynı zamanda da parti disiplinini ihlal etmektedirler; elbette bu tür kimseler soruşturulmalı ve cezalandırılmalıdır.

Günümüzde yolsuzluk, aşağıdaki belirtilen şekillerde görülmektedir:

Siyasi alanda: Bazı parti üyeleri parti çizgisine, ilkelerine ve politikalarına yönelik olarak pragmatik bir tutum almaktadırlar, hatta bunları çevresine, dışa dönük davranışlarında onaylar görünürler, fakat özel çevrelerinde yaptıkları konuşma ve davranışlarında bunlara karşı çıkar, hatta bu kadrolardan bazıları toplum içinde dahi partinin kararlarına karşıt olan görüşlerini ifade etmekten kaçınmaz. Bazı parti üyeleri siyasi dedikodular üretmeye, yaymaya ve liberal politik görüşlerini yaymaya büyük eğilim göstermektedirler.

Ekonomik alanda: Zimmetine para geçirme ve rüşvet, yolsuzluğun iki önemli yansımasıdır. Parti ve hükümet organlarında görev yapan bazı yönetici kadrolar güçlü konumlarından avantaj sağlamaya çalışmakta, devlet mülkünü zimmetine geçirmekte ve gücünü para karşılığı satmaktadırlar. Bazı organlarda çalışan yetkililer devlet görevlisi olmak ile işadami olmak arasındaki ayrım çizgisini unutmakta, yönetici bir birimin işlevleri ile işletmelerin işlevlerini birbiriyle karıştırmakta ve kişisel kazançlar uğruna reform süreci içindeki ortaya çıkan boşluklardan yararlanmaya çalışmaktadırlar. Bazı yargı organları da rüşvet almakta ve arkadaşlarının yararına yasadışı edimler gerçekleştirebilmektedirler. Yönetici ya da kolluk gücü görevindeki yetkililerden bazıları ise insanlardan makul olmayan harçlar ve ödeme talep etmekte, yetkilerinin kullanarak insanları keyfi bir biçimde bağış yapmaya zorlamakta ya da para cezası kesmektedirler.

İdeolojik alanda: sosyalist inançlar konusunda bocalamak, yolsuzluğun en temel yansımalarından biridir. Bazı parti üyeleri sosyalist sistem hakkında kuşku- lar taşımakta, hatta sosyalizmi reddetmektedirler. Bu tür üyeler ayrıca sağlam bir analize sahip olmaksızın bütün Batılı değerleri yüceltmekte Çin'in kendi özgün felsefelerine ve kültürüne yukardan bakmaktadırlar. Bazı parti üyeleri ise birey- ciliğe inanmakta ve paraya tapmaktadırlar.

Örgütsel alanda: Bu alandaki yolsuzluk insanların, kayırmacılık yoluyla göreve gelmesidir ve oldukça sık ortaya çıkabilmektedir. Bazı yönetici parti kadroları, örgütsel disiplin kurallarını ihlal ederek, insanları kişisel tercihlerine ve ilişkilerine göre göreve atamaktadırlar. Bazıları her türlü yolu kullanarak veya nüfu- zunu kullanarak çocuklarını ya da akrabalarını terfi ettirmeye ya da istedikleri göreve atamaya çalışır. Bazıları yetkilerinin, başkalarına dalkavukluk yapmada ve hatta resmi makamlar talep etmede, resmi makamları alıp ve satma işlemleri- ne bulaşmaktadırlar.

Hatta bazı parti üyeleri eğitim kariyerlerini/diplomalarını daha yüksek bir mes- leki kademeye geçmek için tahrif etmekte. Bazı yönetici kadrolar terfi almak için sahte belgeler düzenleyebilmektedirler.

Yaşam alanında yolsuzluk: Burada kamu mallarının gereksiz israfı önemli bir başlıktır. Bazı örgütler kamusal fonları pahalı ziyafetler, hatıra, nakit hediyeler, tahvil şeklinde hediyeler, seyahat biletleri şeklinde Çin içindeki ve diğer ülke- lerden kişi veya kuruluşlara hediye vererek harcamalar yapmaktadırlar. Bazı

birimler ya da örgütler çeşitli gereksiz kutlamalar düzenlemektedirler. Bazı kadrolar kamunun parasını standardın üzerinde ofis binaları düzenlemek, pahalı ve lüks ithal makam otoları satın almak ya da kişisel konutlarını dekore etmek için kullanmaktadır. Ayrıca çok az sayıda parti üyesi uyuşturucu kullanarak ya da ticaretini yaparak, kumar oynayarak ya da fuhuşa yönelerek, çürümüş ve tamamen dejenere hale gelmiştir.

7.5.2 YOLSUZLUĞUN TEMEL NEDENLERİ

Yolsuzluk tarihsel bir olgudur ve yolsuzluk özünde sömürü sisteminin ve sınıf sömürsünün bir ürünüdür. Sosyalist bir sistemin doğası itibariyle, herhangi bir yolsuzluk türü ile bağdaşması kabul edilemez. Ancak Çin’de halen çeşitli türden yolsuzluk olayları varlığını sürdürmektedir; bunun ekonomik, siyasi, sosyal, tarihsel, ideolojik ve kültürel etmenleri içeren pek çok karmaşık nedeni bulunmaktadır.

İlk temel neden, feodal düşüncelerin kalıntılarının etkisidir. Çin’in uzun bir feodalizm tarihi vardır ve bu günlerde dahi feodalizmin kalıntıları ve eski sömürücü sınıfların düşünüş tarzlarının çeşitli etkileri halen görülmektedir. “Özel ayrıcalıklar talep etme” mantığı, hiyerarşi alışkanlığı ve ataerkil düşünce gibi bazı feodal görüşlerin Çin’de derin kökleri bulunmaktadır. Yeni Çin bir yarı sömürge-yarı feodal bir toplum üzerinde kurulmuştur; ancak feodalizmin yıkılıp sosyalist sistemin kurulmasıyla birlikte feodal görüşler ortadan kaybolmamıştır. Feodal düşüncelerin kalıntıları bir şekilde partinin politik faaliyetlerine yansımaktadır ve bunların parti üyeleri ve kadroları üzerindeki etkisi hafife alınmamalıdır. Parti bu alanda önemli ilerlemeler sağlamış olmasına karşın bu kalıntılar tümüyle ortadan kaldırılamamıştır.

Reform ve Dışa Açılma stratejisinin yarattığı yeni koşullarda birtakım eski fikirler, kurallar ve adetler gibi toplumsal tortular yeniden hayat bulmuş ve belirmeye başlamıştır. “Özel ayrıcalıklar talep etme mantığı ” hiyerarşi alışkanlığı ve adam kayırma gibi önceki döneme özgü uygulamalar son zamanlarda yerini kişisel çıkarlar için güç ve yetkiyi kötüye kullanma, bürokratizm, maddi çıkar için adam kayırma yoluyla insanları göreve atama, ataerkil ilişkiler, yetkilerin kişisel kazanç için kötüye kullanımı, akrabalık ağını kollama vb. yolsuzluklara bırakmıştır. Bunların kaynaklarının kısa vadede ve kısa vadeli mücadelelerle kökünün kazınması olanaksızdır, sabırlı ve sistemli bir mücadele gerekmektedir.

İkinci temel neden ise, yozlaşmış burjuva fikirlerin ve hayat tarzının etkisidir. 1978’de gerçekleşen 11. Parti Merkez Komitesi Üçüncü Genel Oturumundan sonra Çin gelişmiş kapitalist ülkeler de dâhil olmak üzere dünyanın diğer ülkelerinden öğrenmeye, onlarda var olan olumlu yanları değerlendirerek, bunları kendi gereksinimleri için kullanma şeklinde bir bakış açısı benimsemiştir. Fakat baştan da öngörüldüğü gibi bu süreçte iyi şeylerin yanı sıra yoz ve çürümüş kapitalist öğelerin de ülkeye girebilmesi için bir fırsat doğmuş oldu.

Reform ve Dışa Açılım olarak tanımlanan bu yeni dönemde bazı kimseler yönetici konumda olmanın sınavına dayanamamakta; bir ideolojik gevşeme içine girmek- te ve dünya görüşlerini yeniden biçimlendirip yeni bir kalıba sokma konusunda çaba göstermeyi görmezden gelmektedirler. Partinin tüm kalbiyle halka hizmet etmesi şeklindeki asıl amacını unutmakta; öte yandan para ve maddî şeylerle karşılaştıklarında sadakatlerini yitirmekte, rahatlık peşinde koşmakta ve hazcılı- ğa saplanmaktadırlar. Böylece nedenle paraya tapma, hazcılık ve aşırı-bireycilik yaygınlaşabilmektedir. Bu yozlaştırıcı fikirler ve değerler paralel bir biçimde et- kide bulunarak, halkın düşünce yapısı için bir meydan okuma anlamına gelmek- tedir ve teorik ve ideolojik alanda erozyona kaosa neden olmaktadır. Bu gerçeklik de yolsuzluğun önemli bir nedenidir.

Üçüncü temel neden, kurumsal sistemlerin yetersizliğidir. Çin günümüzde sos- yalizmin birincil başlangıç aşamasındadır ve ileri düzeyde gelişkin bir sosyalist pazar ekonomisi sistemi ve bunun kurumlarının oturtulmasına kadar geçecek süre içinde zorlu döneminden geçmek zorundadır. Bu dönemde adım adım ku- rumsal düzenlemelerin oluşturulması ve yeni sistemlerin yaratılması gerekmektedir. Merkezîyetçi ve planlı bir ekonomiden sosyalist pazar ekonomisine dönü- şümün sürdüğü günümüzde sırasında hem eski sistemin zaaf ve yetmezlikleri hem de yeni sistemin yetersiz ve tamamlanmamış bileşenleri kendisini göster- mekte ve mevcut ekonomik sistemde çeşitli boşluklar yaratmaktadır. Eski ve yeni sistem arasındaki çelişmeler bazılarının yararlanabileceği çatlaklara ve yarıлма- lara yol açmaktadır. Bu anlamda bir ölçüde doğal olarak dönüşüm süreci boyunca pek çok şey istendiği gibi kontrol edilememekte ve bazı zayıf noktalar ortaya çık- maktadır; bu nedenle bazı spekülâtörler ve yozlaşmış unsurlar açısından çeşitli fırsatlar doğmaktadır.

Örneğin, pazar ekonomisine geçişin başladığı ilk dönemlerde hükümet mallarla ilgili fiyat politikalarında ikili bir sistemi bir arada uygulamak zorunda kalmıştı (yeni malların gerçek maliyetleri ve eski sisteme göre destekli fiyatlar bir ara- da uygulanmıştı; sonuç olarak, bu dönemde “resmî yolla işletilen işletmeler” ve “bürokrat spekülâtörler” gibi olgular yaygın bir yolsuzluk biçimi haline gelmişti. Bu geçiş döneminde devlet kadroları (yüksek memurlar) fiyat onaylama ve satın alma kotalarının tahsisinde, yetkilerini kullanarak çıkarlar sağladılar. Pazar eko- nomisine geçiş ilerledikçe pazar ekonomisinin doğal iç çelişkileri ortaya çıkma- ya başlamıştır; tek tek işletmelerin çıkar güdüsü ile halkın çoğunluğun kamusal çıkarına özen gösterilmesi bu çelişmelerden bir tanesidir, öte yandan metaların değişim değerleri ile kullanım değerleri arasında ve metaların arz ve talebi ara- sındaki çelişmeler ortaya çıkmıştır. Bütün bu çelişmeler bazı kimselerde çıkarıcı- lığı, paraya tapmayı, para fetişizmini ve maddî şeyler için güçlü tutkular besleme eğilimini beslemektedir; bunları yolsuzluğun ekonomik nedenleri veya kaynak- ları olarak tanımlayabiliriz.

Dördüncü temel neden, ideolojik, politik çalışmalarda ve etik, kültürel geli- şim çabalarında gevşeme olgusudur. Son yıllarda bazı parti üyeleri, ideolojik ve politik, kültürel ve etik ilerlemeyi teşvik etmek “uzun vadeli ilkelerle ilgili” bir durum olarak değerlendirmekte (ertelemeci mantık), ekonomik kalkınmaya

yoğunlaşmanın “pratik bir gereklilik” olduğunu düşünmeye başlamışlardır; bunun sonucunda bu ikisi arasındaki bağlantıyı koparmaktadırlar. Sadece ekonomik alanda adanan çabaların üretici güçleri geliştirdiği, ideolojik ve politik, kültürel ve etik alanda yürütülen çalışmaların üretici güçlerin gelişimiyle ilgili olmadığı şeklindeki yanlış görüşe saplanmış durumdadırlar. Bu kadrolar üstyapının, toplumun ekonomik temeli üzerindeki dinamik interaktif etkisini ihmal etmektedirler. Böylece bu hatalı düşünce sahipleri ideolojik ve kültürel ilerlemeyi ihmal etmekte, maddi alanda gelişmeyi güçlendirmeye odaklanmaktadırlar. Ancak bu durum reformlar başlatıldığında üzerinde uzlaşılan “her iki soruna da eğilmek ve her ikisine de yeterli derecede önem vermek” ilkesinin yarım, eksik bir kavranışıdır. Dolayısıyla son dönemlerde belirli bir dönem boyunca sosyalist ideallerin güçlendirilmesi yerine topluma maddi yararlar sağlanması ilkesine, verme yerine almaya, ödevler yerine haklara, zorlu mücadelenin yerine kolaylık ve rahatın tadını çıkarmaya ve ilkeler yerine kişisel duygulara daha fazla önem verilmeye başlanmıştır.

Partide ideolojik ve politik çalışmaların zayıflatılması kadrolarda daha düşük bir ideolojik motivasyona ve bazı parti üyelerinin kafalarının karışmasıyla sonuçlanmıştır; bu nedenle olumsuz ve sağlıklı olgulara kayıtsız kalınmış ve yozlaşmış fikirlere karşı direnme güçlerini kaybetmişlerdir.

Beşinci temel neden, partideki yetersiz denetim/teftiş mekanizmalarıdır. Şu anda parti aynı düzeydeki parti komitelerinin önderliği altında bir denetim ve teftiş sistemi benimsemektedir. Bu sistem bugüne değin önemli bir rol oynamış ve partinin çalışma tarzını geliştirmede yardımcı olmuş olsa da, bu sistemde halen önemli kusurlar vardır: partinin denetim ve teftiş organları gerekli otoriteden yoksundur. Şu anki denetim sisteminde bir disiplin denetleme organı, aynı düzeydeki parti komitesini ve bu komitenin üyelerini, özellikle de önde gelen yönetici kadroları denetlerken, işinden olma riski ile karşı karşıya kalabilir. Ayrıca, bugün geçerli olan bazı denetim kuralları/tüzükleri disiplin ihlalleri karşısında uygulanacak yaptırımlar için detaylı koşullar ve tanımlardan yoksundur ve bu denetim esnasında somut bir biçimde uygulamayı güçleştirmektedir. Ayrıca kadro ya da organ ne kadar üst konumda ise, onları denetlemek de o kadar daha zor olmaktadır.

Altıncı temel neden, yozlaşan üyelerin cezalandırılmasında var olan aksamalardır. Yasa ve tüzükler çerçevesinde ciddi bir cezalandırma yönteminin izlenmesi yolsuzluğu sınırlandırmak ve ortadan kaldırmak için önemli bir adımdır. Parti son dönemde yolsuzluklarla ilgili olarak pek çok vakayı ele almış ve incelemiştir; ancak genelde çabalar yeterli değildir ve hatta bazı yönetici kadroların yozlaşmış öğeleri korudukları durumlara dahi rastlanmıştır.

Özet olarak, şu anki aşamada yolsuzluğun yaygın bir durumda olmasının nedenleri oldukça karmaşıktır, öznel ve nesnel nedenler, tarihsel ve gerçek nedenler, kurumsal ve kişisel nedenler bir arada bulunmaktadır. Bu nedenleri doğru bir biçimde incelemek ve yolsuzlukları önlemede etkili yollar bulmak için Marksist bir yaklaşım uygulanması belirleyici önemdedir.

7.5.3 YOLSUZLUĞUN MARKSİST PARTİYE VEREBİLECEĞİ CİDDİ HASARLAR

Yolsuzluğun yayılması Marksist bir partinin yapısını ciddi bir biçimde erozyona uğratmakta, saygınlığına gölge düşürmekte, onun kitlelerle olan ilişkilerine zarar vermektedir. Ayrıca ekonomik gelişme açısından da ciddi tahribata neden olmakta, toplumsal istikrarsızlığa yol açmakta ve partinin yönetim gücünü sarsmaktadır.

Birinci olarak, yolsuzluk partinin kitlelerle olan ilişkisine zarar vermekte ve sosyalist rejimin temelini sarsmaktadır. Tarihte çeşitli sosyalist ülkelerde rejim değişiklikleri arka arkaya ortaya çıkmıştır; burada en temel etmen halkın desteğidir: halkın desteğiyle, devlet iktidarı ele geçirilebilir, halkın desteği yitirildiği zaman ise iktidar kaybedilebilir. Marksist bir parti halkın desteğiyle iktidara gelebilir ve ülkeyi halkın desteğiyle yönetebilir; halk ile sağlanan sıkı ve canlı bağlar partinin gücünün kaynağıdır. Yolsuzluk bugün ülkede halk içindeki en güçlü “merkezkaç kuvveti” oluşturmaktadır ve halkın en fazla hoşnutsuz olduğu sorundur.

Partinin kitlelerle olan ilişkisini tahrip etmekte ve halkın duygularını incitmekte ve sosyalist rejimin temelini aşındırmaktadır. Yolsuzluğun yayılması bazı batı ülkelerine sosyalist bir ülkeyi batılılaştırmak ve bölmek için bir kaldıraç da sağlayabilmektedir. İçeride ve dışarıdaki sosyalizm karşıtı çeşitli güçler sosyalist bir ülkedeki yolsuzluklar hakkında büyük bir yıpratma ve reklâm çalışması yürütmektedirler. Tabii ki bu güçler art niyetli bir biçimde bir avuç kişinin gerçekleştirdiği yolsuzluk olaylarından hareketle bu olayları abartılı bir biçimde işleyerek tüm partinin yoz ve yolsuz bir yapı içinde olduğunu kanıtlamak için çaba sarf etmekte, Marksist partinin kitleler içindeki güvenini sarsmaya çalışmaktadırlar. Amaçları partinin tümüyle gözden düşürülmesi bu yönde bir kitle desteği yaratılması ve en sonunda sosyalizmden kapitalizme “barışçıl bir evrimi” başarmaktır. .

İkincisi, yolsuzluklar Reform politikalarının ilerlemesine engel olmakta, ekonomik kalkınmayı ve toplumsal istikrarı olumsuz etkilemektedir. Yolsuzluk toplumsal üretici güçlerde önemli bir tahribata yol açmakta, makro ölçekte kaynakların dağılımını olumsuz etkilemekte, devletin işletmelerinin kontrolündeki sosyal sermaye varlıklarının kaybına yol açmaktadır. Toplumdaki olağan ve normal ekonomik faaliyetleri engellemekte ve toplumda çeşitli toplumsal gruplar arasında var olan refah açığını genişletmektedir. Yolsuzluğun özneleri olan bireyler yetke ve güçlerini kullanarak, diğer insanların dürüst çalışma ve adil rekabet yoluyla zenginlik elde etme fırsatını ellerinden alarak, büyük miktarda zenginlik elde etmektedirler. Sonuç olarak, yolsuzluk yapan birkaç kişi, Reformun sağladığı yararları zimmetlerine geçirmekte, geniş kitlelerin Reformun sağladığı yararları paylaşımların kısıtlamaktadırlar; dolayısıyla bu durum halk üzerinde güçlü bir nefret duygusunu provoke etmekte ve toplumsal istikrarı ciddi bir biçimde tehdit etmektedir.

Üçüncüsü, yolsuzluklar ahlaki alçalmaya ve toplumsal değerlerin yozlaşmasına neden olmaktadır. Ahlak kültürel değerlerin bir parçasıdır ve aynı zamanda üst yapı anlamında belirli bir toplumsal yapı ile uyumlu olan toplumsal psikolojinin

(bilinçliliğin) temelidir. Ahlak böylece belirli bir toplumsal yapının meşruiyetini sağlamaktadır; bu yüzden toplumsal yapıdaki istikrarı güvence altına almadaki önemli bir araçtır. Bireysel olarak incelediğimizde ise yolsuzluk ahlaki bir alçalmadır. Yönetici kadroların, yüksek düzeyde memurların mesleki ahlak ve toplumsal ahlak ilkelerini çiğnediklerini ve onların yönetici makamlar için yeterli nitelikte olmadığı anlamına gelmektedir. Bu insanların genellikle – sosyalist ideallerden yoksun olma, zihinsel karmaşa içinde olmaları, dengesiz psikolojik davranışlar ve hatta kârı her şeyin üzerinde tutma özlemleri içinde oldukları, çabuk başarılar ve anlık yararlar peşinde koştukları görülmektedir; bütün bu davranış tarzları toplumsal ahlaki değerler ve davranışlar üzerinde kötü etkiler yaratmaktadır.

Son olarak, yolsuzluk kanuna aykırı yasa dışı bir eylemdir ve toplumda düzensizliği teşvik etmektedir. Reform ve Dışa Açılma stratejisinin izlendiği 30 yılı aşkın süre boyunca Çin sosyalist bir hukuk sistemi ve “hukukun ve erdemin üstünlüğü ilkesini” yerleştirmede büyük ilerleme kat etmiştir. Yine de, mevcut yasalar ve yasal sistem halen gerçek toplumsal yaşamın gerisinde kalmaktadır ve dahası, yasayı uygulayacak ve yasaya aykırı eylemleri cezalandıracak yeterli yasal düzenlemeden yoksun olan bazı alanlar halen bulunmaktadır. Kanımca, kamu hizmetleri ve yargı alanında ortaya çıkan yolsuzluklar en ciddi yolsuzluk türüdür ve diğer yolsuzluk türlerinin yayılması için önemli bir nedendir. Yolsuzluklar var oldukça, bırakınız yeni bir sosyal, siyasi ve ekonomik düzenin kurulup destek almasını, insanların yasalar önünde gerçek bir eşitlikten yararlanabilmeleri dahi olanaksızdır.

7.5.4 YOLSUZLUKLARI CEZALANDIRMA VE ÖNLEME ÇABALARI

1978'deki 11. Merkez Komite'nin Üçüncü Genel Oturumu'ndan sonraki dönemde izlediği yeni stratejiler nedeniyle Yeni Çin'in kurulmasından itibaren yürütülen yolsuzluk karşıtı kampanyaların deneyimlerini ve derslerini özetlemek gereksinimini duymuştur. Bu anlamda yeni dönemin karakteristiklerinin ışığında yolsuzluğu cezalandırma ve önlemenin etkili yollarını bulmak için yoğun bir arayış başlatılmıştır. Parti aşamalı olarak yeni döneme uygun yeni bir yaklaşım oluşturmuştur. Yolsuzluğa karşı mücadelede hem semptomları (hastalığın belirimlerini) hem de temel nedenlerini analiz etmeyi ve yolsuzluğa karşı mücadelede daha kapsamlı önlemler almayı öngören bir çizgi benimsenmiştir; bu çizginin diğer bir içeriği yolsuzluğa karşı mücadelede, bir yandan uzun sürecek mücadelenin her bir aşamasında başarılar kazanmak; öte yandan da uzun soluklu mücadeleye hazırlıklı olmak ilkesi benimsenmiştir.

Bu aşamalı ve adım adım ilerlemeyi öngören uzun soluklu yaklaşım, olumlu bir toplumsal atmosfer yaratmak için kitleleri seferber etmeyi amaçlamaktadır ve bu anlamda yolsuzluğa karşı mücadelede devrimci kitle hareketlerinin kullanılmasını öngören eski uygulamadan farklı bir yaklaşım getirmektedir. Bu anlamda yolsuzluğa karşı mücadelede daha çok eğitime, hukuki yasal sistemin güçlendirilmesine ve denetim ve teftiş sistemlerine önem verilmektedir.

Elbette ki bu durum eski yöntemlerin tamamen gereksiz olduğu ve gelecekte de gerekli olmayacağı anlamına gelmemektedir.

Partinin 16. Kongresi'nde şu yaklaşım formüle edilmiştir: "eğitimi güçlendirmek, parti içi demokrasiyi geliştirmek, hukuk sistemini geliştirmek, denetim ve teftiş sistemlerini güçlendirmek ve sıkılaştırmak, kurumsal reformlar yapmak gerekmektedir. Bütün yeni önemli politikaların belirlenmesi ve tanımlanması çabalarında aynı zamanda bu politikaların içine yolsuzluğu önleyecek alt-politikalar ve önlemler koymak gerekmektedir. Ancak bu adımlarda yolsuzluğu kaynağında önlemek ve alt etmek mümkün olabilecektir." Kanımca bu oldukça gerçekçi bir politikadır ve bu yaklaşım partinin iktidarda bulunması koşulunu ve aynı zamanda Reform ve Dışa Açılma döneminin yeni koşullarını göz önüne almaktadır. Bir anlamda partinin 1949'dan bu yana yolsuzluklara karşı mücadelede kazandığı deneyimlerin bir özetidir. Kanımca yolsuzluğa karşı yürütülen kampanyayı derinleştirmek için şu konular üzerinde yoğunlaşmak gerekmektedir:

Yolsuzluğa Karşı Mücadelede Odak Noktaları

Birincisi, partinin merkezî görev olarak belirlediği ekonomik kalkınma çalışmasına odaklanmak yolsuzluğa karşı mücadelenin başarılmasında göz ardı edemeyeceğimiz asıl temeli oluşturmaktadır. Günümüzde yolsuzluğa karşı mücadeleler partinin ve devletin çalışmaların odak noktasını sınıf savaşımlarından sosyalist modernleşmeye kaydırıldığı-1978'de başlayan- yeni şartlar altında gerçekleştirilmektedir.

Bu nedenle doğal olarak yolsuzluğa karşı mücadelenin önemi ve içeriği sosyalist modernleşme çabalarında genel olarak ulaşılan düzey ile bağlantılı olarak tanımlanmalıdır. Partinin siyasi liderleri, reform ve dışa açılma politikasının uygulandığı otuz yılı aşkın zaman boyunca yolsuzlukla mücadele konusunda yaptıkları değerlendirmelerde bu noktaya vurgu yapmışlardır: yolsuzluğa karşı mücadelede, bu mücadeleyi saf ve bağımsız/yalıtık bir politik mücadele olarak düşünmek, ekonomik kalkınmanın ötesinde ele almak doğru olmayacaktır; aynı zamanda bu mücadeleyi yürütürken merkezî görev olan ekonomik kalkınmadan uzaklaşıp bu çabayı aksatmak da doğru olmayacaktır.

Merkezi görev olan ekonomik kalkınmaya odaklanma ile birlikte yolsuzluk olgularına karşı mücadelede başarılar elde edilebilmesi için, yolsuzluk sorunun merkezi görev içinde önemli bir konuma yerleştirilmesi gereklidir çünkü bu sorun genel durumu etkileyen bir sorun özelliği göstermektedir. Ne yolsuzlukları cezalandırmak hedefi ile ekonomik kalkınma çabaları durdurulmalı, ne de ekonomik kalkınma gerekçesi ile yolsuzluğun serbestçe yayılmasına izin verilebilir.

Yolsuzlukla mücadeleye ilişkine her çalışma, politika ve görev, ekonomik kalkınmaya bağlı olmalı ve ona hizmet etmeli, yolsuzlukla mücadele politikaları reform, kalkınma ve toplumsal istikrar üçlü hedefine katkıda bulunmalıdır.

İkincisi, yolsuzluğa karşı mücadelede ortak bir uzlaş ve daha yüksek düzeyde bir öz güven olmalıdır. Sosyalist pazar ekonomisine geçiş sürecinde, partideki

üst düzey liderler kararlı bir biçimde yolsuzluğa karşı mücadele etmeyi ve mücadeleyi yoğunlaştırmayı savunmuşlar, bu konuda irade ve öz güven sahibi olduklarını sergilemişlerdir. Ancak bazı parti üyeleri, hatta yönetici kadrolar bunun önemini tam olarak kavrayamamakta, bu konuda kuşku duymakta, yeterli öz-güveni gösterememektedirler. Bu yüzden bu insanlar kendi görev alanlarında ortaya çıkan yolsuzluk olgularına karşı öz güvenden yoksun bir biçimde hareket etmekte ve bu konudaki ödevlerini gerektiği bir biçimde yerine getirememektedirler. Onların bu tür davranışları tersine çevrilemediği takdirde mücadelenin ilerlemesi kesinlikle sekteye uğrayabilecektir. Bu mücadelenin önemi ve aciliyeti konusundaki bilincin yükseltilmesi en önemli başlangıç noktasıdır.

Üçüncüsü, bu konudaki hukuk sistemi yetkinleştirilmeli ve yolsuzluğa karşı mücadele daha gelişkin standartlar ve yasalar temeline dayandırılmalıdır. Yasal yargı yolunun partinin, devlet organlarının ve devlet personelinin yetkilerini kötüye kullanmalarının sınırlandırılması amacıyla kullanılması ve diğer kriminal faaliyetlerin önlenmesi için radikal bir önlemdir. Hukuk sisteminin yetersizlikleri yolsuzluğun yayılmasının ve ortadan kaldırılamamasının önemli nedenlerinden biridir. Hukuk sisteminin iyileştirilmesi için, yasama faaliyetleri mükemmelleştirilmeli, bu konuda özellikle yolsuzluğun en fazla görüldüğü alanlara odaklanılmalıdır. Yasaların zorlayıcı gücü daha kesin ve net olmalı, yolsuzluk kararlı bir biçimde cezalandırılmalıdır.

Açığa çıkartılan yolsuzluk olaylarında, özellikle de büyük ve önemli olanlarda detaylı bir soruşturma yapılmalı ve şüphelilere koruma sağlayanlar ve davayı engellemeye çalışanlar da ciddi biçimde cezalandırılmalıdır. Güçlü bir yasal yaptırım gücü sağlamak için yüksek nitelikte özel bir yargılama personel grubu eğitilmelidir ve bu şekilde yargılama ve savcılık organlarının yasalara göre ve tarafsız bir biçimde yetkilerini tam olarak kullanabilecekleri bir kurumsal yapı oluşturulmalıdır.

Dördüncüsü, denetim, gözetim ve teftiş kurumları güçlendirilmeli ve aynı zamanda bir güç ve yetkiyi başka bir güç ve yetki ile sınırlandırmaya dönük yeni bazı mekanizmalar oluşturulmalıdır. Sınırlanmamış bir güç ve yetki kesinlikle yolsuzluğa kapı açacaktır; gücün ve yetkinin kötüye kullanımını önlemek için denetim, gözetim ve teftiş çalışmasının güçlendirilmesi gücün belirleyici bir öneme sahiptir. Yolsuzlukları önleme ve cezalandırmada ve yüksek görevlilerin yetkilerini sınırlandırmada temel yöntemler şunlar olabilir: başka bir yetkili özne ile diğer yetkiliyi kontrol etmek ve dengelemek; meslek rotasyon sistemi ve gücün/yetkinin paylaşılması ve âdemi-merkezileştirilmesi. Bununla birlikte, yetkilerin kullanımını gözetleyen ve denetleyen sınırlandırıcı bir mekanizma kurulmalı; ayrıca yetkilerin kullanımında izlenecek ayrıntılı ve somut prosedürler tanımlanmalıdır.

Halk ve tüm kamuoyu yolsuzlukla mücadele süreci konusunda iyi bir biçimde bilgilendirilmelidir, mücadelede elde sonuçlar daha saydam ve açık bir biçimde sergilenmeli; böylece daha geniş bir kitlenin bu süreci denetleme arzusu teşvik edilmelidir. Bence içinde bulunduğumuz dönemde denetim ve gözetim çalışmalarının

kurumsallaşmasını geliştirmek için özellikle denetimi gerçekleştiren kurumsal özneler arasındaki koordinasyona önem verilmelidir. Bugün bu özneler partiyi, halk kongrelerini, yargı organlarını, Çin Halkı Politik Danışma Konferansı ve komünist olmayan partileri içermektedir. Ayrıca medyanın denetimi ve kamuoyu denetimi vasıtasıyla, toplumsal denetimin artırılması da gerekmektedir.

Beşincisi, parti bu konuda üyelerine karşı katı olmalı, yolsuzluğun (belirtile-ri)hem semptomları ve aynı zamanda temel kök nedenleri dikkate alınmalıdır. Yolsuzluğa karşı mücadelede hem semptomların ve aynı zamanda temel kök nedenlerin dikkate alınması bu mücadelenin birbirini tamamlayan ve birbirini geliştiren iki yanıdır. Semptomları dikkate almak, çeşitli yolsuzluk olaylarını cezalandırmak ve yozlaşmış kişi ya da kuruluşların fütursuz davranışlarını kontrol etmek anlamına gelmektedir. Eğer bu tür kişi ve kurumlar cezalandırılır ise halkın hükümete ve partiye inancı ve güveni artacak, yolsuzluğu karşı mücadelede kalıcı bir mevzi ve önkoşul yaratılmış olacaktır. Yolsuzluk kronik ve inatçı bir hastalıktır ve tekrar tekrar ortaya çıkmakta ve çıkacaktır. Dolayısıyla temel köksel nedenlerin dikkate alınması yolsuzluğu kaynağından başlayarak önlemek ve kontrol etmek içindir. Ancak köklere yönelen bu yaklaşımla bugün kazandığımız başarılar ve ilerlemeler kalıcı çözümlere dönüştürülebilecektir.

2005'in Ocak ayında Merkez Komitesi "Eğitime, Kurumlara ve Denetim-Gözetim Çalışması Üzerine Vurgu Yaparak Yolsuzluğu Önleyecek ve Kontrol Edecek Bir Sistem Oluşturma ve Geliştirme Üzerine Taslak" başlıklı bir belge yayımlamıştır. Bu belgedeki düşünce ve önlemler uzmanlar ve halk içinde büyük bir destek sağlamıştır. Son günlerde bu belgeye uygun biçimde yolsuzluk karşıtı çalışmalar daha güçlenmiştir ve bu çizgi doğrultusunda tavsiye edilen kurumlar yapılandırılmaktadır.

Altıncı olarak, yolsuzlukla mücadelede taktik açıdan mücadelenin her bir aşamasında başarıya ulaşmaya çalışırken, stratejik açıdan uzun soluklu bir mücadeleye hazırlanmak gereklidir. Yolsuzluğun köksel nedenleri çok karmaşıktır ve geniş bir alanı etkisi altına alabilmektedir; bu nedenle kısa vadede tam ve nihai bir çözüme ulaşmak zordur. Reform ve Dışa Açılma stratejisinin erken döneminde parti belgelerinde şöyle bir ifade dikkat çekmekteydi: "partinin çalışma tarzını iyileştirmede temel bir dönüşümü başarabilmemiz için beş yıla gibi bir süreye ihtiyaç duyulacaktır." Bu ifade kuşkusuz partinin bu konuda kararlılığını sergilemektedir, ancak görüldüğü üzere daha fazla zamana gerek duyulduğu ve mücadelenin oldukça karmaşık olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla uzun soluklu bir mücadele için hazırlanmalı ve kesintisiz bir mücadele sürdürülmelidir. Fakat aynı zamanda bir aciliyet kavramına sahip olmalı, her bir aşamada yolsuzluğu alt edecek etkili önlemler alınmalıdır. Mücadelenin bu iki yönü daha açık bir biçimde net olmalıdır.

1992'de, 14.Parti Kongresi'nin ardından Jiang Zemin'in oluşturduğu merkezî kolektif önderlik, ordu birliklerinin, silahlı polis gücünün, yargı ve kamu güvenlik organlarının ticari faaliyetlerle ilgilenmesini yasaklayan önemli bir reform ve kampanya başlatmıştır. Ayrıca öne çıkan bazı önemli sağlıksız durumlara

odaklanılarak soruşturmaya tabi tutuldu; merkezî parti ve yönetim organları tarafından işletilen ve yönetilen ekonomik kurumlar bu organların kontrolünden ayrıldı. Bu kampanya sırasında para cezaları ve el koymalar, gelir ve giderleri birbirinden ayırma ilkesi ile uyumlu şekilde yönetilmiştir. Bu kampanya süreci içinde savcılık organlarında çalışan personel ve kamu güvenliği personeli de sorunlar üzerine kolektif eğitimi gönüllü olarak kabul etti ve kapsamlı bir eğitim gerçekleştirildi. Ayrıca bu kampanyanın ardından kaçakçılığa karşı birleşik bir eylem ve özel bir mücadele de gerçekleştirildi. Bana göre bunlar, taktik birer başarı sağlamıştır.

16. Kongre'den sonraki Merkez Komitesi de yolsuzluğa karşı mücadelede daha birçok özel operasyon gerçekleştirdi ve çeşitli taktik başarılar sağlandı.

Günümüzde yolsuzlukla ilişkili davaları soruşturmada ve ele almada harcanan çabalar artırılmalıdır. Bu çalışmada önde gelen üst düzeydeki parti ve hükümet organlarını, önde gelen yönetici kadroları ve adli organları, idari ve kolluk gücü organlarını, ekonomiyi yönlendiren yönetici organları ve onların personelini kapsayan olaylara odaklanmaya önem verilmelidir. Bu olaylar içinde zimmete geçirme ve rüşvet, kamu varlıklarının değerleri ile oynayarak borsada ve gayrimenkul sektöründe spekülasyon yapılması olayları; kaçakçılık olayları ya da kaçakçılığa destek olan olaylar; sahte ürünlerin üretiminin ve satışının örtbas edildiği olaylar; görev ve yetki ihmalî şeklindeki olaylar üzerine odaklanılmalıdır. Çok sayıda görevlinin karıştığı zincir olaylar ve yüksek miktarda paranın israf edildiği olaylar, en yüksek yetkilere ve büyük etkiye sahip olan üst düzey kadroları içeren olaylara odaklanılmalı ve öncelikle bu olaylar çözümlenmelidir.

Yedincisi, yolsuzluğa karşı mücadelede partinin önderliği güçlendirilmeli, yolsuzluğa karşı mücadelede önderlik organlarına ve bunların çalışma mekanizmalarına dayalı bir mücadele yürütülmelidir. Bu bakış açısı partinin ilk kez 15. Kongresinde de dile getirilmiştir. “yolsuzluğu kontrol altına alma çabalarımızda, birleşik önderlik sistemini uygulayan parti komitelerine, parti ve devlet organlarının koordineli bir biçimde yürüttükleri çabalara dayanılmalıdır, disiplini denetlemeden sorumlu parti ve devlet organları bu çalışmalarını koordine edecek ve örgütleyeceklerdir; diğer departmanlar da bu mücadelede kendilerini ilgilendiren yükümlülükleri üstlenecekler ve çalışmalarında kitlelerin desteği ve katılımına dayanmaya özen göstereceklerdir”

Bu ifade yukarıda ele aldığımız gibi aslında yolsuzlukla mücadelede yönetici organlara ve bunların çalışma mekanizmalarına vurgu yapan bir tarz önermektedir. Bu yaklaşıma göre her düzeydeki yönetici kadrolar iki tür sorumluluk üstlenecektir: **birincisi**, partinin çalışma tarzını iyileştirmeye çalışacaklar ve kendi çalışma alanlarında temiz bir yönetim oluşturmaya çalışacaklar; **ikincisi**, ekonomik kalkınma, ideolojik ve kültürel çalışmaları teşvik edecekler; fakat bununla birlikte yolsuzluklarla mücadele edeceklerdir. Bununla birlikte, yolsuzluğa karşı mücadelede halkın desteğinin harekete geçirilebilmesi için var olan kanallar genişletilecektir.

Sekizincisi, ekonomik küreselleşme koşullarında yolsuzluklarla mücadele üzerinde uluslararası bilgi alış verişi ve işbirliği önemlidir ve yabancı ülkelerin bu konu üzerine deneyimleri incelenmelidir. Günümüz dünyasında ekonomik küreselleşmeye bağlı olarak yolsuzluk olguları bütün dünyaya yayılmıştır ve yolsuzluklar genellikle ulusal sınırların ötesine geçen, uluslararası bir niteliğe sahip bulunmaktadır. Bütün ülkeler bir yandan bu alanda uluslararası işbirliğini artırma çabalarını arttırmakta aynı zamanda kendi ülkeleri içinde yolsuzluklara karşı mücadeleyi yoğunlaştırmaktadırlar. Dünyadaki bu eğilim dikkate alınmalı, parti ve hükümet düzeyinde bu çabalara katılınmalı ve kendi olanaklarımız içersinde katkı sunulmalıdır.

Örneğin Singapur'daki kamu hizmetleri sistemi, ABD'deki mülk bildirim sistemi ve Küba'da uygulanan parti üyeleri ve kadroları üzerindeki denetim sistemi gibi diğer ülkelerin başarılı deneyimlerinden dersler çıkarılabilir.

31 Ekim 2003'te 58. BM Genel Toplantısında kabul edilen ve 14 Aralık 2005'te yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi, yolsuzluğa karşı ilk resmi ve kapsamlı uluslararası belgedir. Son yıllarda Çin'deki soruşturma, denetim ve yargı organları bu konuda etkin bir biçimde uluslararası paylaşım ve işbirliği yürütmektedir; 70'den fazla ülke ve bölge ile ilişki kurulmuş; 30'dan fazla ülke ve bölge ile karşılıklı işbirliği kanalları oluşturulmuştur. 40'tan fazla ülke ve bölge ile karşılıklı yasal destekleme ve suçluların iadesi konularında 50'den fazla anlaşmaya imza atılmıştır ve yolsuzluğa karşı işbirliği çerçevesinde bazı ülkelerle anlaşmalar yürütülmektedir.

Çin kendi topraklarında Yedinci Uluslararası Yolsuzlukla Mücadele Konferansını, Yedinci Asya Ombudsmanlar Birliği Toplantısını ve Beşinci Asya ve Pasifik Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele Konferansını düzenlemiştir. Ayrıca Çin'den kaçan yolsuzluğa bulaşmış devlet çalışanlarının yakalanması için uluslararası toplulukla ortak çalışmalar yapılması noktasında büyük ilerlemeler kat edilmiştir. Çin 2003 yılında 596 ve 2004'te 614 şüpheliyi yakaladı. Kanımca, yolsuzluğa karşı uluslararası işbirliğinde çok daha fazla ilerleme sağlanması gerekmektedir.

Özet olarak yolsuzluğun derin tarihsel köklerinin bulunması ve yolsuzlukların günümüz koşulları içinde kazandığı temeller, yolsuzluğa karşı mücadelenin uzun, zorlu ve karmaşık bir süreç olduğunu ve bu mücadele görevinin tek bir vuruşla çözülemeyeceğini göstermektedir. Yolsuzlukla mücadele hem problemin belirtilerine hem de temel kök nedenlerine eğilen, kapsamlı ve sistematik bir proje olarak ele alınmalıdır.

8. BÖLÜM

MARKSİST PARTİNİN KURUMSAL AÇIDAN İYİLEŞTİRİLMESİ

GİRİŞ

Parti inşası alanında çalışan akademisyenlere göre kurum kavramı, insan faaliyetlerini etkileyen ve yönlendiren bir dizi düzenlemeleri, davranış biçimlerini ve normları ifade etmektedir. Kurumsal açıdan iyileştirme çabaları parti inşasının bütün alanlarını kapsayan bir çalışmadır; bu alandaki iyileştirmeler parti inşasının önemli bir teminatıdır.

Önemli bir teorik ve pratik sorun olan kurumsal iyileştirme çabaları parti inşası çalışmalarında giderek daha fazla öne çıkmaktadır. Kurumsal iyileştirme çalışmaları, partinin gelişkin öncü karakterinin korunması ve aynı zamanda partinin kendi üyelerini iyi bir disiplin içinde yönetmesi açısından kalıcı bir mekanizma oluşturmaktadır.

8.1 MARKSİST BİR PARTİNİN OLGUNLAŞMA DÜZEYİNDE KURUMSAL GELİŞİMİ ROLÜ

8.1.1 KURUM KAVRAMI VE KURUMLARIN İŞLEVLERİ

Her toplum, örgüt ya da parti, belirli kurumlara sahip olmalıdır. Kurumlar bir toplumun düzenli işlemesine, toplumsal adalet ve toplumsal uyumun oluşumuna katkıda bulunabilmektedir. Kanımca kurumlaşma iktidardaki bir Marksist parti açısından özel bir öneme sahiptir; tabii ki kurumlaşma muhalefetteki Marksist partiler açısından da çok önemlidir.

Çince bir kelime olan “zhidu” kelimesine, antik Çin kitaplarında da rastlanmaktadır. Geleneksel olarak bu sözcük halkın eylemlerini sınırlandıran sistemlere, kurallara, düzenlemeler ya da koşullara işaret etmektedir. Çağdaş Çince Sözlükte bu terim için iki açıklama getirilmektedir: ilki, çalışma kuralları ve düzenlemeleri, mali sistem gibi bütün insanların uyması gereken sistem, kurum, kurallar ya da düzenlemeler; ikincisi, sosyalist sistem ya da ataerkil klanlara dayalı feodal sistem gibi sistemlerde belirli tarihsel koşullar altında politik, ekonomik ve kültürel alanlarda oluşturulan sistem ya da kurumlardır. Terim oldukça geniş bir anlama sahiptir. Devlet ve toplum söz konusu olduğunda kurumlar bir ülkenin politik ya da ekonomik sistemine işaret edebilir. Ancak bu sözcük parti sistemi, temsili sistem, yasal sistem, adli sistem, yönetsel sistem, seçim sistemi, kamu maliyesi sistemi, gelir dağılım sistemi ve sosyal güvenlik sistemini anlatmak için de kullanılabilir. Örneğin, Çin'deki merkezi ve yerel düzeyde uygulanan halk kongreleri sistemi, ÇKP'nin önderliği altında çok partiye dayalı işbirliği ve bunlar arasında sürekli politik danışmalar yürütülmesi sistemi ve Çin'deki etnik uluslar için getirilmiş “bölgesel etnik özerk yönetim sistemi” - bunların tümü politik kurumlar olarak düşünülebilir. .

Kurumlar insanları yükümlü kılabilir, destekleyebilir, cezalandırabilir ve insanlara yol gösterebilir. İyi bir kurumsal tasarım genellikle davranışları düzene sokar, iyiliği yayar ve kötülükleri engelleyebilir. İngiliz tarihçi Charles Bateson tarafından kaleme alınan The Convict Ships (Tutukluları Taşıyan Gemiler) adlı eser 18. yüzyıldan 19 yüzyıla dek İngiliz işadamlarının kürek mahkûmlarını çalıştırmak için Avustralya'ya nasıl taşıdığını anlatır. Başlangıçta İngiliz yönetimi yükleme liman kentinde gemiye bindirilen her bir tutuklu için gemi sahiplerine teşvik primi ödemesi yapmaktaydı. Özel gemilerin sahipleri daha fazla kazanmak için gemilerini olabildiğince fazla mahkûmla doldurmaktaydı. Gemilerdeki sıkışık alan, yetersiz beslenme ve sağlık koşulları sadece büyük ekonomik kayıplara neden olmakla kalmayıp, oldukça yüksek bir ölüm oranına yol açmaktaydı, bu durum güçlü bir toplumsal tepki uyandırıyordu. Peki, bu problem nasıl çözüldü? İngiliz yönetimi ne gemi sahiplerinden iyi kalpli olmalarını istedi, ne de onları denetleyecek memurlar gönderdi; basit ve işlek bir yeni düzenleme getirdi, gemiye bindirilen mahkûm sayısı üzerinden değil, Avustralya'da gemiden indirilecek mahkûm sayısı üzerinden ödeme yaptı. Mahkûmların uzun yolculuklarında hayatta kalabilmeleri için gemi sahipleri bundan sonra onlara kötü davranmaktan vazgeçmişti. Bu sistemin uygulamaya geçirilmesinin hemen ardından hızlı sonuçlar alınmıştı. 1793 yılında Avustralya kıtasına üç gemi ulaştı ve gemiden

indirilen mahkûm karşılığı devletin ödeme yapması ilk kez gerçekleşti. Gemideki 422 mahkûm arasından sadece biri ölmüştü. Daha sonra sistem iyice geliştirildi ve eğer gemiden inen mahkûmların hepsinin sağlık durumu yerinde ise ve kimse ölmemiş ise prim ödemesi yapılması benimsendi. Bunun sonucunda ölüm oranı yüzde 1 ilâ 1,5 arasına çekildi. Aslında gemi sahiplerinin karakteri değişmemişti, daha önceden olduğu gibi açgözlüydüler ve kâr peşindeydiler ve burada devlet özel bir yasa koymadan ya da denetim uygulamadan başarıya ulaşmıştı. Devletin yaptığı şey sadece teşvikin ödeme sistemini değiştirmektir, bunun ardından sorun çözüldü. Bu örnek bizlere kötü bir kurumun iyi bir insanı bir canıye dönüştürebilirken iyi bir kurumun kötü bir insanı iyiye zorlayabildiğini anlatmaktadır.

8.1.2 KURUMSAL İYİLEŞTİRME İLERLEME ÇABALARINA TARİHSEL BAKIŞ

Parti kurumları dediğimizde demokratik-merkeziyetçilik temeline dayanan parti tüzüğüne uygun olarak oluşturulan bütün sistemler, yönetmelikler, kural ve prosedürlerin tamamı kastedilmektedir. Kurumsal iyileştirme çabası Marksist parti inşasının vazgeçilmez bir ögesidir.

Kuruluşundan bu yana geçen 80 yılı aşkın sürecine baktığımızda partinin kurumsal ilerleme bağlamında birçok dönüşümler yaşadığı görülebilir. Parti kurulduktan sonra en öncelikli temel görev bir parti tüzüğü çıkarmak ve bunun uygulanmasını sağlamak olmuştur.

Henüz o dönemlerde partinin örnek alabileceği iyi kurumlar mevcut değildi. Bu dönemde parti içinde Chen Duxiu'nun sağcı çizgisinin, Qu Qiubai ve Li Lisan'ın "sol" hatalarının, Wang Ming'in "sol" ve daha sonrada sağ sapmalarının aralarında bulunduğu birçok büyük hata ortaya çıkmıştır. Bu tür büyük hataların ortaya çıkabilmesinin çeşitli nedenleri vardı. Parti politik mücadele alanında halen yeterince olgun değildi, ancak hataların kaynağında yetersiz ve eksik kurumsal yapı da önemli bir neden olmuştur. ÇKP'nin kurumsal açıdan iyileştirilmesi ve kurumsallaşma çabaları gerçek anlamda 1935'deki Zunyi Konferansı'ndan sonra başlamıştır.

1938'in Eylül ayında ÇKP Merkez Komitesi Politbürosu partide uygulanacak kuralların bir taslak haline getirilmesi için bir çalışma organı kurmayı kararlaştırdı. Liu Shaoqi ve birkaç başka isim, partide uygulanacak kurallarla ilgili olarak üç parti içi yönetmelik taslağı hazırlamakla görevlendirildiler: Merkez Komitesinin çalışma kuralları ve kendi iç disiplin kuralları üzerine karar; her düzeydeki parti örgütleri ve kadroları için çalışma kuralları ve disiplinleri üzerine kurallar ve üçüncüsü her düzeydeki parti komitelerinin kuracağı geçici örgütler üzerine kurallar.

Kasım 1938'de Liu Shaoqi bu üç belge üzerine raporunu partinin Altıncı Merkez Komitesinin Altıncı Genel Oturumunda sundu ve üç karar da bu oturumda kabul edildi. O günden itibaren parti önderlik sistemleri ve çalışma sistemleri, çalışma kuralları ve disiplinleri resmi olarak oluşturulmaya başlanmıştır. 1942 Eylülünde ÇKP Merkez Komitesi Politbürosu ; "Japonya'ya Karşı Üs Bölgelerinde Parti Önderliğinin Birleştirilmesi ve Örgütler Arası İlişkilerin Düzenlenmesi

Üzerine Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Kararı" adlı bir belgeyi yayımladı. Japonya'ya Kurtuluş Savaşı sırasında (1945-1949) Mao Zedung "Bir Rapor Sisteminin Kurulması Üzerine"; "Parti Komiteleri Sisteminin Güçlendirilmesi Üzerine"; "Çalışma Komitelerinin Yöntemleri" ve başka önemli belgelerin taslaklarını oluşturdu, partinin çalışma tarzı ve önderlik metotları üzerine detaylı belirlemeler ortaya koydu. Bunlar, partinin iktidarı ele geçirmesinden önce kurumsal ilerleme anlamında ortaya koyduğu çabalardı.

ÇKP, iktidar partisi olduktan sonra devrimci savaş yıllarından kalma eski kurumları uygulamayı sürdürmüştür. 1956 yılında toplumsal alanda üç önemli dönüşüm tamamlandıktan sonra, eski kurumların içinde bulunan koşullarda parti inşası için uygun olmayan yönleri açıkça yüzeye çıkmaya başlamıştı. Parti 1956'daki Sekizinci Kongrede kurumsal gelişime belirli bir ölçüde önem vermesine karşın, bu konuda parti içinde bir uzlaşmaya varılamamış, yeterli önem verilememiş ya da etkili adımlar atılamamıştır.

Bununla birlikte, bu dönemde yurt içi ve yurt dışında meydana gelen çeşitli önemli politik hareketler, (Sovyetlerde Kruşçev olayının patlak vermesi ve içerde sağcı güçlere karşı mücadele gibi) partinin teorik ve pratik açıdan kurumsal gelişimini kesintiye uğratmıştır. Sonuçta, parti adım adım demokratik-merkeziyetçilik çizgisinden kaymaya başlamıştır.

1976'da "Kültür Devrimi"nin sona ermesine kadar geçen süre içinde partideki önderlik sistemi, örgütsel düzen ve çalışma düzeni alalarında yaşanan sorunlar üzerine etkili çözümler geliştirilememiştir. Hatta bu dönemde geçmişte etkili olduğu kanıtlanmış bazı sistemler de devreden çıkarılmış ve uygulamada göz ardı edilmiştir. Kanımca bu dönemde yaşanan sıkıntılar, parti inşası açısından acı derslerle doludur.

Partinin kurumsal gelişimi ve kurumsal açıdan iyileştirme çabasını önemli bir konuma yerleştiren ve bu konuya büyük önem veren parti lideri Deng Xiaoping olmuştur. Deng Xiaoping Ağustos 1980'de "Parti Sistemi ve Devlet Yönetiminin Reformu Üzerine" başlıklı makalesinde "Kültür Devriminden" çıkarılan dersleri şöyle özetlemiştir: "geçmişte yaptığımız hataların kısmen bazı liderlerin düşünme ve çalışma tarzına bağlanabileceği doğrudur. Ancak bu hatalar daha çok örgütsel ve çalışma sistemlerimizdeki sorunlara bağlanabilir. Eğer bu sistemler sağlam ve ayakları yere basan sistemler ise olumsuz roller oynayabilecek bireylerin eylemlerine sınırlamalar getirebilir; eğer sistemlerimiz iyi değilse, iyi şeyler yapmak isteyen insanların çabaları da engellenilmiş olacaktır; hatta kötü sistemler belli durumlarda bu olumlu insanları hatalı yönlere itebilecektir. Yoldaş Mao Zedung gibi büyük bir insan dahi parti içindeki bazı zayıf ve olumsuz sağlam sistemler ve kurumlardan ciddi bir oranda olumsuz yönde etkilenebilmiştir. Ve bu durum parti, devlet ve kendisi için büyük talihsizliklere yol açmıştır... Bu gerçeklerden öğrenilebilecek çok daha ağır bir ders vardır: hatalarla ilgili bireylerin hatalardaki sorumluluklarının dışında tutulması gerektiğini kast etmiyorum; söylemek istediğim şey: daha çok önderlik sistemlerinde ve örgütsel sistemlerde var olan sorunların daha temel, yaygın ve uzun süreli sorunlar olduğunu ve hatalar

üzerinde etkileri olduğundan söz etmek istiyorum; bu sistem ve kurumların ülkemizin bütünsel çıkarları üzerinde büyük bir etkisi olduğundan bahsediyorum. Bu, partimizin ve devletin siyasi rengini değiştirip değiştirmeyeceği konusuyla yakından ilgili olan bir sorundur ve bu nedenle tüm parti bu konuya özel bir dikkat göstermelidir.”¹ Deng Xiaoping, böylece kurumsal gelişim ve iyileştirme çabasının önemi konusunda oldukça net bir yaklaşım getirmiştir.

Kanımca uluslararası komünist hareketin tarihini kapsamlı bir biçimde incelediğimizde de, sosyalist ülkelerdeki iktidar partilerinin inşa çalışmalarından çıkarılacak en büyük dersin, bu partilerde gerekli olan kurumların eksikliği olduğu görülebilir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Stalin’in iktidarda olduğu dönemde yoğun biçimde merkezileşmiş bir yönetim sistemi kurmuştu, bunun yanında partinin önde gelen mevkilerinde yaşam boyu görevde kalma geleneği vardı ve büyük ve hayati sorunlar üzerine bireysel kararlar verilebilmekteydi.

1943 yılında onaylanan bir ÇKP belgesinde de en üst parti liderinin her sorunda son söze sahip olması gerektiği ilkesi kabul edilmişti. Bu belge de Mao Zedung’un ileriki yıllarda yaptığı hatalara kurumsal bir zemin hazırlamış olduğunu söyleyebiliriz. Deng Xiaoping parti ve devlet faaliyetlerindeki bürokratism uygulamalarının, ataerkil metotların ve çeşitli tipte ayrıcalıkların varlığı gibi sorunların, kısmen bazı liderlerin düşünme ya da çalışma tarzlarına bağlı olabileceğini, fakat bu sorunların daha çok, örgütsel sistemler ve çalışma sistemleriyle bağlantılı olduklarını düşünmüştür. Bu düşüncesini şöyle açmaktaydı: “mevcut kurumsal sistemlerimizdeki zaaflar ortadan kaldırılmadıkça, geçmişte karşılaştığımız bazı ciddi sorunlar tekrar tekrar ortaya çıkabilir. Ancak ve ancak bu zayıflıklar planlı, sistematik ve kapsamlı reformlarla kararlı biçimde ortadan kaldırılabilirse, halk önderliğimize, partimize ve sosyalizme daha güçlü bir inanç duyacaktır. O zaman davamız gerçek anlamda umutla dolu bir geleceğe sahip olacaktır.”² 13. Kongre’de ÇKP yukarıdaki bu yaklaşımlar doğrultusunda yeni yaklaşımı formüle etmiştir: “bundan böyle parti inşasının yeni yolunda, siyasi hareketler (kampanyalar) yerine reformlara ve kurumsal yapıda iyileştirmelere dayanan bir yolda ilerlenmelidir.”³

8.1.3 KURUMSAL İYİLEŞTİRMEYİ GÜÇLENDİRME

Partinin 15. Kongresi’ne sunduğu raporda Jiang Zemin ilginç bir değerlendirmede bulunmuştur: parti inşasında “eğitim temeldir, hukuk sistemi güvence sağlayacaktır ve denetim ise kilit alandır. Partinin önündeki görevleri gerçekleştirmede karşılaştığı sorunlara baktığımızda ve kurumsal iyileştirme çalışmalarımıza yakından baktığımızda, parti inşası ile ilgili günümüzde karşı karşıya olduğumuz hemen hemen bütün sorunların kurumların yetersiz olması ile ilişkili olduğunu görebilmekteyiz”. Örneğin karar alma süreçlerine baktığımızda; binlerce yıldır süren feodal, otokratik sistemler içinde egemen olan kişilere bağlı karar verme kuralı ve düşünceler, kısa bir zaman içinde ortadan kaldırılamamaktadır; bu eski

1 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (2.ci basım), Cilt 2, s. 333.

2 A.g.e.

3 Derleyen, ÇKP Merkez Komitesi Parti Literatürünü Araştırma Merkezi: Çin Komünist Partisi’nin 13. Kongresinden Bu Yana Önemli Evraklardan Seçmeler, Cilt 1, s. 54.

köklü kuralın bazı yönetici kadrolar üzerinde olumsuz etkileri sık sık karşımıza çıkmaktadır; bu insanlar yasalar ve düzenlemeleri dikkate almak yerine yetkilerine dayanarak ya da kişisel iradeleri ile kararlar alabilmektedirler.

Bazı yönetici kadrolar zihinlerine işkence uygulayan bir biçimde kendi başlarına düşünceler oluşturmaya çalışırlar, diğer bazıları ise kendi kişisel düşüncelerini parti örgütünün düşüncelerinin üzerine çıkarmaya çalışır, kendini örgütün üzerinde görürler. Sonuçta parti çalışması öznel, gelişigüzel, düzensiz ve pasif bir hal alır ve hatta bazen bu hatalı uygulamalar sonucunda ağır bedeller ödenir. Bu tür sorunların aşılması için, eski arkaik düşünüş biçimi olan kişiye bağlı karar alma kuralının-kişilere bağlı sistemlerin- kalıntıları sökülüp atılmalıdır. Marksist partiler bunun yerine demokratik ve bilimsel karar almayı güvence altına alacak yapıları kurumsallaştırmaya önem vermeli ve bu yolla gereksiz hatalardan kaçınabilmelidirler.

Başka bir örnek daha verelim. Partinin üye tabanının yönetilmesinde bazı eski yönetim yöntemleri, artık geçerliliklerini yitirmektedir,- koşullar değişmiştir-çünkü günümüzde parti üyeleri daha bağımsız düşünebilmekte ve üyelerin değer yargıları, davranışları oldukça çoğulcu bir özellik kazanmış ve üyeler aralarında farklılıklar gösterebilmektedir. Eski yönetim yöntemleri genellikle insanların aynı zamanda bazı kötü niteliklere sahip olduklarını ihmal etmekte, ya da insanların kendi kendilerine gerçekleştirebilecekleri öz-disipline vurgu yapmakta, bir kişinin başkası veya bir kurum tarafından da disipline edilebileceği gerçeğini görmezden gelmektedir. Eski yönetim yöntemleri kişiler arasındaki toplumsal ilişkilere ve kişiler arasındaki güven ilişkilerine kurumların, kuralların ve disiplinin üzerinde bir değer biçmektedirler.

Sonuç olarak, birbiri ardına, parti disiplininin ve yönetmeliklerinin çiğnenmesi ya da hatta devlet yasalarının ihlali olayları ortaya çıkabilmektedir Bu nedenle parti üyelerini sıkı bir biçimde eğitebilmek, yönetmek ve denetleyebilmek için partinin gelişkin öncü niteliğine ve sosyalist ekonomik yapılara uygun ve aynı zamanda da bilimsel geçerliliği olan sistemlerin oluşturulması gerekmektedir.

Bir başka örnek de partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi ve temiz bir devlet yönetimi inşa etme görevini ele alma sorununda karşımıza çıkmaktadır. Son zamanlarda bu alanlarda oldukça fazla kurumsal boşluk olduğunu gösteren pek çok sorunla yüz yüze gelinmektedir. Eyaletler ve merkezdeki üst düzey organlar ve daha üzeri yönetici kadrolar için uygulanan üç eski sistem- gelir bildirimi sistemi, hediye kayıt sistemi ve önemli olaylarda rapor verme sistemi - bugün sadece bir formalite haline gelmiştir ve pek uygulanmamaktadır. Bu nedenle bugün bazı yönetici kadroların gelirlerini ve varlık durumlarını belirlemek açısından yeterli bilgi bulunmamaktadır.

Tekrar tekrar getirilen yasaklamalara karşın inşaatlar için arazi tahsislerinde, inşaat işlerinde, tıbbi bakım ve sağlık alanında, okullardaki eğitim harçları alanlarında sağlıksız eğilimler ve yolsuzluklar, özellikle ticari rüşvetler, çeşitli birimlerde gizli kasalar, finansal disiplini ihlal ederek kamu fonlarının yetkisiz bir biçimde kullanımı şeklinde olgular halen varlığını sürdürmektedir.

Bunun nedeni var olan kurumlar ve sistemlerde yolsuzluk için zemin yaratan boşlukların bulunmasıdır. Yolsuzluk olayları, yalnızca kurumsal iyileştirme çabaları arttırılarak sınırlandırılabilir ve kaynağından- olası en yüksek ölçüde- engellenebilir.

Kanımca bugün partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesine dönük çalışmalarda bazı göze çarpan sorunlar vardır: kurumsal iyileştirmeye verilen önem hala yeterli değildir ve parti üyeleri arasında kurumsal düşünüş biçimi yeterince güçlü değildir; bazı kurumlar sorunları çok genel düzeyde ele almakta ve getirdikleri kurallar uygulamada sonuç alabilmek açısından yeterince detaylı ele alınıp tanımlanmamıştır. Kurumlar tam bir biçimde uygulanmamaktadır. Kurumların ihlali durumunda yapılan soruşturmalar ve verilen cezalar yetersizdir. Sonuç olarak, ya uyulacak bir kurumsal düzenleme yoktur; ya da kurumlar var olsa dahi onlara uyulmamaktadır, bu durum kurumların otoritesini ve saygınlığını ve onların olası olumlu katkılarını zayıflatmaktadır.

Sosyalist pazar ekonomisini yerleştirme süreci ve ülkenin içinde bulunduğu hızlı toplumsal dönüşüm süreci kendilerine uyum sağlayabilecek bir yasal sisteme gereksinim duymaktadır; bu süreçler aynı zamanda partinin kurumsallaşma düzeyinin daha da ilerletilmesini gerekli kılmaktadır. Bugün özellikle partideki kurumların iyileştirilmesi çabası acil bir önem taşımaktadır: çünkü partinin hızlı toplumsal dönüşüme ayak uydurabilmesi, yeni zorluklar ve meydan okumalar karşısında inisiyatifini arttırabilmesi, önderlik etme ve yönetme sanatını geliştirebilmesi ve yolsuzluklara karşı mücadele edebilme yeteneğini geliştirebilmesi gerekmektedir. Partinin mevcut riskler ve yozlaşma tehdidi karşısında kendini koruyabilmesi ve üyelerinin kalitesi konusunda sıkı olabilme ilkesinde tutunabilmesi için kurumsal iyileştirmeleri başarması gerekmektedir.

2005 yılında, parti üyelerinin gelişkin öncü niteliklerinin korumak için yürütülen eğitim kampanyasında edinilen deneyimlerin sonucu olarak üyelerinin gelişkin öncü niteliklerini korumak açısından kalıcı bir mekanizma oluşturma fikri öne sürülmüştür. Aynı zamanda parti inşasını güçlendirme ve iyileştirmek için de kalıcı bir mekanizmanın gereği vurgulanmıştır. Partinin Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonu'nun Ocak 2006'da düzenlenen Altıncı Genel Toplantısında da Hu Jintao, parti tüzüğünü asıl temel olarak ele alan bir biçimde, partide kurumsal iyileştirmelerin gereğinin altını çizmiştir. Kanımca kurumsal iyileştirme çalışmalarında süreklilik, kalıcılık, kalite düzey kriterleri bir arada düşünülmelidir.

8.2 MARKSİST BİR PARTİDE KURUMLARIN ÖZELLİKLERİ, İŞLEVLERİ VE TÜRLERİ

Bir Marksist partideki kurumlar, bütün düzeylerdeki parti üyelerinin ve örgütlerinin uyması gereken bütün davranış normlarının toplamıdır. Bu kurumlar kendilerine özgü karakteristiklere ve işlevlere sahiptir ve Marksist bir partideki kurumları çeşitli kriterlere göre sınıflandırabiliriz.

8.2.1 MARKSİST PARTİDEKİ KURUMLARIN DÖRT DOĞASI

Kanımca bir Marksist partinin kurumlarının dört özgün doğası bulunmaktadır.

Birinci olarak, Marksist bir partideki kurumların yüksek derecede bir etki gücüne sahip olduklarını söyleyebilirim. Marksist bir partideki kurumlar partideki genel iradeyi yansıtmaktadır; bu kurumlar partinin yetkili veya güçlü organları tarafından- sıkı bazı belirli prosedürler içinde- kararlaştırılır ve formüle edilirler. Bu nedenle doğal olarak bu kurumlar yüksek derecede etkili ve saygın olabilmektedirler. İdeolojik eğitim veya parti ideolojisinin etkisi ile karşılaştırdığımızda dahi partideki kurumların daha katı ve bağlatıcı olduğunu görebilmekteyiz.

İkincisi, genel ölçek içinde uygulanabilmektedirler. Parti kurumları bir kez belirlendikten sonra herkesin uyması gereken, bütün düzeylerdeki parti örgütlerinin ve bütün parti üyelerinin bağlı olacağı kurallar haline gelmektedir. Partinin kurumsal çerçevesi içerisinde bütün parti örgütleri ve üyeleri aynı haklardan yararlanır ve aynı ödevleri yerine getirmek durumundadır. Kurumları çiğneyen herhangi bir birey ya da örgüt soruşturmaya tabi tutulabilir ve cezalandırılabilir.

Üçüncüsü, kurumlar nispeten daha istikrarlıdır. Parti kurumları belli bir dönem içinde ya da oldukça uzun bir süre boyunca oldukça kalıcı ve istikrarlı olan kurallardır ve hiçbir üye onları rastgele keyfi bir biçimde değiştiremez. Nesnel koşullar değiştiğinde ve kurumları gözden geçirmek ve reforma tabi tutmak gerekli olduğunda dahi, bu değişiklikler belli prosedürler yoluyla belli organlar tarafından yapılmalıdır. Bu kurumlar yönetim değişiklikleri ile birlikte, ya da yöneticilerin her görüş değişikliği ya da önem atfettiği noktalar değiştiğinde değiştirilemez. Bu nedenle, parti kurumları, parti için bireysel yöneticilerin demokratik çalışma tarzından ve bireysel yöneticilerin deneyimlerinden daha istikrarlı ve daha güçlü bir dayanak oluşturmaktadır.

Dördüncüsü, Marksist bir partideki kurumlar kapsamlı ve sistemattir. Partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi ile parti inşasının diğer görevleri (ikinciler) arasındaki ilişkiyi incelediğimizde şöyle bir gerçek göze çarpmaktadır: partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi ikincilerin içinde içerilmiştir, öte yandan da partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi parti inşasının diğer görevlerinin başarılmasının güvencesini oluşturmaktadır.

Örneğin, Marksistlerin partinin ideolojik ve teorik inşasını güçlendirebilmeleri için partideki teorik araştırma sistemini geliştirmeleri gerekmektedir; parti içinde demokrasinin geliştirilmesi için de parti içi denetim sisteminin iyileştirilmesi

gerekmektedir. nitelikli kadro havuzunu güçlendirebilmek için kadro ve personel sistemi geliştirilmelidir; birincil/temel düzeydeki parti örgütlerini güçlendirmek için bu örgütlerin etkinlik sistemleri geliştirilmelidir; partinin çalışma tarzının iyileştirilebilmesi ve temiz bir devlet hedefine ulaşılabilmesi için, kadroların temiz, dürüst ve öz-disipline sahip olmasını güvence altına alabilecek bir sistem geliştirilmelidir; partinin çalışma tarzının iyileştirilebilmesi ve temiz bir devlet hedefine ulaşılabilmesi için liderlerin sorumluluğunu sağlayabilecek bir sistem uygulanmalıdır.

Kurumsal iyileştirme çalışması parti inşasının tüm yönlerini, parti faaliyetlerinin her bölümünü kapsar ve partinin bütün parçalarını etkileyen bir çalışmadır. Belirli bir derecede partinin bütünsel durumuna etkide bulunur ve parti inşasının ilerletilmesinde itici bir rol oynayabilir. Aynı zamanda partideki tüm kurumlar birbirleri ile yakından ilişkilidir ve organik bir sistem oluştururlar.

8.2.2 MARKSİST BİR PARTİDEKİ KURUMLARIN İŞLEVLERİ

Yukarıda karakteristik özelliklerini incelediğimiz parti kurumları, diğer araçlarda göremeyeceğimiz bazı özel işlevlere sahiptir. Daha da açıklarsak, parti kurumlarının üç özel işleve sahip olduğunu görmekteyiz.

Birincisi, sınırlandırıcı işlevdir: çeşitli sistemlerden ve mekanizmalardan oluşan yapısal özellikleri ile parti kurumları, partinin tüm bölümlerini ve her bir parti üyesini etkili bir denetim altına almaktadır. Böylece kurumlar partinin, normal, sağlıklı ve düzenli bir yaşam ve çalışma şekli oluşturmasını sağlar. Bu işlev parti kurallarını ihlal eden bütün davranışları etkili biçimde sınırlar ve düzeltici bir rol oynar.

İkincisi, koruma işlevidir: parti kurumları bir dizi olumlu, somut sistemler ve mekanizmalar getirerek, çeşitli ihlaller karşısında parti üyelerinin demokratik haklarını korur ve bu şekilde üyelerin inisiyatif ve yaratıcılığı için güçlü bir dayanak sağlar. Böylece kurumlar partinin önderlik çalışmalarının ve yönetimle ilgili işlemlerinin düzgün bir şekilde yürümesini sağlar ve sonuçta tüm parti çalışmaları daha etkili bir biçimde yürütülebilir.

Üçüncüsü, eşgüdüm sağlama işlevi: Kurumlar, partinin farklı yönleri arasındaki ilişkilerin tanımlanmasına yardımcı olmakta ve böylece parti içinde var olan çeşitli çelişmelerin doğru bir biçimde ele alınmasını sağlar ve böylece parti içindeki ilişkilerin daha uyumlu bir nitelik kazanmasına katkıda bulunur. Bu şekilde kurumlar tüm partiyi kapsayan bir ideolojik birlik ve eylem birliğinin oluşmasına katkıda bulunur ve tüm partinin çalışma kapasitesini arttırır.

8.2.3 MARKSİST BİR PARTİDE VAR OLAN KURUMLARIN TÜRLERİ

Marksist bir partide farklı tipte kurumlar bulunmaktadır ve bunlar farklı kriterlere göre sınıflandırılabilir.

İşlevleri bağlamında ele aldığımızda Marksist bir partide **temel ve somut kurumlar** bulunur. Temel kurumlar parti içindeki etkinliklerde temel bir rol oynayan kurumları ifade eder. Örneğin demokratik-merkeziyetçilik Marksist bir partinin temel örgütsel sistemdir ve aynı zamanda demokratik-merkeziyetçilik Marksist partilerin önderlik sistemidir, demokratik-merkeziyetçilik aynı zamanda parti içinde ve dışındaki etkinliklerde uygulanan temel bir sistemdir. Sonuç olarak demokratik-merkeziyetçilik partinin diğer bütün kurumlarının temeli ve çekirdeğidir.

Somit kurumlar dediğimizde: kolektif önderlik sistemi, kadro seçimi ve atama sistemi, parti üyelerinin haklarını güvence altına alan kurallar sistemi, partinin gezici üyelerini yönetme sistemi, parti üyeleri ve kitleler arasında sıkı bağlar oluşturmayı güvence alan kurallar sistemi gibi kurumlar akla gelmektedir.

İşlev şekilleri bağlamında ele aldığımızda iki tip kurum bulunur: temel kurumlar ve ikincisi izlenecek prosedürlerle ilgili kurumlar söz konusudur. Temel kurumlar bütün düzeylerdeki yönetici organların, örgütlerin - üyelerini de içerecek şekilde- işlevlerini, yetkilerini, haklarını ve yükümlülüklerini belirleyen kurumlardır. Parti tüzüğü bunun bir örneğidir. Tüzük, Ulusal Kongrenin, Merkez Komitesinin, Merkez Komite Politbürosu'nun ve Merkez komitesi Daimi Komitesinin işlevlerini ve yetkilerini tanımlar

Prosedürlerle ilgili kurumlar, tüm düzeylerdeki yönetici organların, örgütlerin ve onların üyelerinin işlevlerini ve görevlerini nasıl gerçekleştireceklerini ve yetkilerini nasıl kullanacaklarını belirleyen kurumlardır. Bu kurumlara örnek olarak karar alma prosedürü ve seçim prosedürü anılabilir.

Partideki kurumları içerik bağlamında sınıflandırılacak olursak kurumlar 5 farklı içerikte sistemi düzenlemektedir. Bunlar örgütsel sistemler, önderlik sistemleri, parti çalışmaları sistemi, faaliyet sistemi ve denetim sistemleridir.

Örgütsel sistemler, parti örgütlerinin ve üyelerinin faaliyetlerinde izleyeceği sistemleri içermektedir. Bunlar demokratik -merkeziyetçilik sistemi, kadro sistemi, yeni üyeler alım sistemi, parti üyelerini eğitme ve yönetme sistemi ve birincil/tabana düzeyindeki parti örgütlerinin faaliyet sistemidir.

Önderlik sistemleri: partinin yönetici organların ve partinin merkezi departmanlarının önderlik işlevlerini gerçekleştirirken izlemesi gereken kuralları tanımlamaktadır. Bunlar parti komitelerinin karar alma kuralları, parti komiteleri ile bunların işlevsel birimleri arasındaki ilişkilerde uygulanacak kurallar; parti komiteleri ile devlet organları arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar, parti komiteleri ile silahlı kuvvetler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar; parti komiteleri ile halkın kitle örgütleri arasındaki ilişkileri düzenleyen kuralları içeren sistemlerdir.

Çalışma sistemleri dediğimizde, partinin rutin çalışmalarında izleyeceği kuralları anlıyoruz. Bu rutin düzenli çalışmalar şunları kapsamaktadır: Burada parti komitelerinin, onların daimi komitelerinin ve Parti komitelerinin işlevsel birimlerinin çalışma yöntemleri ve izleyecekleri prosedürler tanımlanmaktadır.

Etkinlik sistemleri denildiğinde, parti içindeki faaliyetlerin kuralları tanımlanmaktadır. Bunlar parti içindeki siyasi etkinlikler sistemi, parti üyelerinin ve yönetici kadroların katıldığı demokratik toplantılar sistemi, parti üyelerinin düzenli yerine getirmeleri gereken etkinlikleri tanımlayan sistemdir.

Denetim sistemleri, parti içerisinde yapılacak ve parti dışından gelen denetim çalışmalarını yöneten kuralları tanımlamaktadırlar. Denetim sistemleri şu sistemleri de içerir: bireysel sorumluluk ilkesi ile kolektif önderlik ilkesini birleştiren sistem, önemli konular üzerine bilgi paylaşımı ve raporlar verme sistemi, yönetici kadroların görevlerini dürüst bir biçimde yerine getirmelerini sağlamak amacıyla çeşitli biçimlerde çalışmalarını ve çabalarını rapor ettikleri sistem, ikna ve dostane tavsiye(uyarı) verme sistemi, kamuoyu vasıtasıyla denetim sistemi.

Yukarıdaki metinde görece olarak kabaca bir sınıflandırma yapmaya çalıştım; doğal olarak bu sınıflandırma çabasında bazı işlevler çakışmış veya iç içe geçmiştir ve bazı durumlarda da net bir sınır çizmekte zorluklar ortaya çıkmaktadır. Yine de bu türden bir sınıflandırma parti kurumları arasındaki ilişkilerin ve kurumların işlevlerinin özelliklerinin anlaşılmasında yardımcı olabilir ve verimli bir şekilde kullanılabilir.

8.3 KURUMSAL İYİLEŞTİRME ÇABASINDA GÖZETİLECEK BAŞLICA ÖNEMLİ İLİŞKİLER

Marksist bir partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi çalışması parti inşasının tüm alanlarını kapsayan sistematik bir projedir. Bu nedenle aşağıdaki başlıca ilişkiler dikkatli ve doğru bir biçimde ele alınmalıdır.

8.3.1 PARÇA İLE BÜTÜN ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DOĞRU ELE ALINMASI (SOMUT İLE BÜTÜN)

Her bir kurum somuttur. Bu anlamda bir kurum ancak diğer kurumlar ile bir arada, organik olarak tamamlanmış bir yapı oluşturabilmektedir. Kurumlar bütünsellik gösteren bu organik yapı içerisinde birbirlerini tamamlamakta ve birbirlerini teşvik ederler. Genellikle kurumların oluşturduğu bu organik sistemde boşluklar ve çatlaklar bulunmamaktadır; fakat bazı kurumların işlev ve kurallarının üst üste çakıştığı durumlar ortaya çıkabilmektedir. Böylesi bir organik sistemde hem her bir kurumun rolünü oynaması olanaklı olabilmekte hem de bütünsel sistemin tamamı birleşik işlevlerini yerine getirebilmektedir.

Kurumsal iyileştirme çalışmalarında bu ideal duruma ulaşabilmek için planlı ve eşgüdümlü bir çalışma yürütülmelidir. Ancak bu koşul altında temel ve somut nitelik taşıyan kurumlarla, temel kurumlar ile prosedürel kurumların birbirlerini tamamlaması ve birbirleri ile eşleşmesi sağlanabilir, bu doğru bir biçimde başarıldığı takdirde kurumsal yapının bütünü daha sistematik bir hale gelebilecektir.

8.3.2 KURUMLARIN FORMÜLE EDİLMESİ VE UYGULANMASI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bir kurumu oluştururken gerçek durum ve koşullardan yola çıkılmalı, bütün öznel ve nesnel koşullar değerlendirilmelidir. Yeni sosyalist ekonominin koşulları içinde parti inşasının taşınması gereken özellikleri ve yasaları üzerinde derinlikli bir araştırma yapılmalı ve oluşturulacak kurumun bilimsel özelliği olan ve işleyebilir bir kurum olmasına özen gösterilmelidir.

Bir kurumun oluşturulması ile birlikte - bu ciddi bir iştir- ve o kurum, gevşeme olmaksızın kararlı bir biçimde işletilmelidir. Eğer bir kurum günümüzün koşullarından - sosyal, ekonomik ve siyasi koşullardan yola çıkmıyor ise veya parti inşasının gerçekliğinden kopuk ise ya da partinin üyelerinin geniş bir çoğunluğu tarafından anlaşılamıyor ya da kabul edilmiyor ise, bu tür bir kurumun yapı içinde bir yer edinmesi veya iyi biçimde işletilmesi mümkün olamayacaktır.

Eğer bir kurum iyi niteliklere sahip fakat işlemesi insanlardan kaynaklanan nedenlerle kesintiye uğruyorsa, bu kurumu pek ciddiye almaya gerek yoktur ve pratikte bir rol oynaması da olanaklı değildir. Bu nedenle, kurumların oluşturulması ile kurumların uygulanabilmesi kurumların birbirini tamamlayan iki yönüdür, bu yüzden özellikle uygulamayı ihmal eden herhangi bir öznelci eğilimle mücadele edilmelidir.

Bununla birlikte, var olan parti kurumlarının otoritesini (saygınlıklarını) korumak ve bu kurumların tüm partililerin davranış normları haline gelmesini sağlayabilmek için kurumların uygulanma durumları ile ilgili olarak başarılı rutin denetimler yapmalı, kurumların ihlallerini soruşturma ve ele alma çabalarımızı yoğunlaştırmalı, kurumların getirdiği emir ve yasakların uygulamasında sıkı bir biçimde davranılmalıdır.

8.3.3 ÜYELERİN İDEOLOJİK EĞİTİMİ İLE PARTİDE KURUMSAL İYİLEŞTİRME ÇABALARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hem ideolojik eğitim hem de kurumsal iyileştirme Marksist parti inşasının vazgeçilmez öğeleridir; bu iki çalışma yakından ilişkilidir ve birbirini tamamlamaktadır. Parti ideolojik eğitim yoluyla üyelerinin ideolojik ve etik standartları yükseltmek için çeşitli eğitsel yolları kullanır ve aynı zamanda parti ruhu anlayışını güçlendirir; buradaki asıl amaç üyelerin inisiyatiflerini ve yaratıcılıklarını ortaya koyabilmelerine alan açmaktır.

Kurumsal iyileştirme yoluyla ise partide yıllar boyu şekillenmiş olan gelenekleri, kuralları ve adetleri kurumsallaştırır ve bu kurumları, üyelerini sınırlamada kullanır. Marksist partide her ikisine de eşit önem verilmelidir ve birini hafife alma pahasına bir diğerine aşırı vurgu yapılmamalıdır. Bunun nedeni her kurumun insanlar tarafından biçimlendirilmesinin ve yürütülmesinin gerekmesidir. Marksist bir parti ancak üyelerinin, özellikle de lider kadrolarının kurumlar, demokrasi ve hukuk sistemi konularında eğitimini güçlendirerek ve bu insanları kurumlara uygun biçimde hareket etmeleri noktasında daha bilinçli hale getirerek,

kurumsal iyileştirme için gereken ideolojik temele sahip olabilir. Diğer yandan, ideolojik eğitimde sağlanacak başarı kendisini kurumsal iyileştirme içinde yansıtmaktadır; bu yüzden ancak kurumsal iyileştirme güçlendirilebilirse partideki ideolojik eğitim güvence altına alınabilir ve bu alanda daha başarılı sonuçlar elde edilebilir.

8.3.4 GEÇMİŞTEN MİRAS ALIMI İLE YENİLİKÇİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Marksist bir parti çağın akışına ayak uydurmalı reformcu bir ruh ile kurumsal iyileştirmeyi güçlendirmelidir. Diğer ülkelerdeki iyi yöntemlerden öğrenirken başarılı deneyimlerini özetlemeli ve bunları adapte etmelidir. Uygulanabilirliği olmayan kurumları iptal etmeli ve özellikle uygulamada başarısı kanıtlanmış ve denenmiş metotları kural ve düzenlemelere dönüştürmelidir. Son dönemlerde parti kurumsal iyileştirme açısından önemli ilerlemeler sağlamıştır. Parti, son dönemlerde daha önce uygulanmış olan siyasi hareketler (kampanyalar) tarzı yerine kurumsal iyileştirmeye dayalı bir parti inşası tarzına geçmiştir.

Örneğin ÇKP, 2003'ün Aralık ayında, geçmişteki deneyimleri özetledikten sonra parti içi denetim için gerekli olan on adet kurum tasarısını içeren "Çin Komünist Partisi İçindeki Denetim Faaliyetleri Üzerine Düzenlemeler" başlıklı belgesini (deneme uygulaması için) yayımlamıştır.

Bu on kurum üç tipe ayrılabilir: birinci tip kurumlar: kolektif önderlik ilkesi ile bireysel sorumluluk ilkesini birleştiren kurum, önemli konularda bilgi paylaşımı ve rapor verme sistemini tasarlayan kurum, demokratik toplantılar sistemi üzerine bir kurum, halkın mektuplarını- ve ayrıca ziyaretlerini- değerlendirme sistemini içeren kurum ve kamuoyu vasıtasıyla denetim sistemini düzenleyen kurum gibi... bu kurumlar etkili oldukları yılların deneyimi ile kanıtlanmış kurumlardır; ikinci tip kurumlar: yönetici kadroların görevlerini dürüstçe yapmaları için çalışmaları ve çabaları üzerine çeşitli biçimlerde bildirimde bulundukları sistemin kurum haline getirilmesi, denetleme ve teftiş turları sisteminin kurum haline getirilmesi, ikna ve dostane tavsiye (uyarı) sistemi gibi nispeten daha özgün alanları kapsayan kurumlar oluşturulmuştur.

Üçüncü tip kurumlar henüz tamamıyla uygulamaya konmamış ve halen inceleme gerektiren kurumlardır; bunlar soruşturma sistemi, görevden alma ve rotasyon sistemi gibi uygulamaya konmamış ve halen daha çok inceleme gerektiren kurumlardır. Kanımca, 2003'teki bu belge hem geçmiş olumlu mirası değerlendirmekte hem de yenilikçi bir yaklaşımı benimsemektedir.

Bir diğer örnek de, partinin yıllar boyunca parti içi etkinliklerde kullandığı bir sistemin kurum haline getirilmesidir. **Yönetici parti üyelerinin oluşturdukları grup örgütlerinin*** yaptıkları demokratik toplantılar sistemi gibi için bir dizi yeni kurum oluşturulmuştur.

1990'da ÇKP Merkez Komitesi, "Vilayet Düzeyinde ya da Üzerindeki Parti ve Devlet Organlarından Gelen Yönetici Kadroların Demokratik Toplantıları Üzerinde Bazı Düzenlemeler" başlıklı belge yayımladı. 1997'de ÇKP Merkez Disiplin Denetleme

Komisyonu ve ÇKP Merkez Komitesi Örgütlenme Birimi, “Vilayet Düzeyinde ya da Vilayet Düzeyi Üzerindeki Parti ve Devlet Organlarındaki Yönetici Kadroların Demokratik Toplantıları Üzerine Görüşler” başlıklı belge yayımlamıştır. 2000 yılında bu iki tepe parti organı bu konuda ortaklaşa bir belge daha yayımlamıştır: “Vilayet Düzeyinde ya da Vilayet Üzerindeki Parti ve Devlet Organlarındaki Yönetici Kadroların Demokratik Toplantılarının Kalitesini İyileştirme Üzerine Bazı Görüşler” başlıklı bir belge daha yayımladı. Yayımlanan bu yeni belge şöyle yenilikler getirmiştir: toplantıların zamanlaması üzerine belirli özel kriterler getirilmiştir, toplantılardan önce yerine getirilmesi gereken birkaç önemli nokta belirlenmiştir, toplantılarda ciddi bir eleştiri ve özeleştiri yapılması kuralı getirilmiştir; bu tür toplantıların başarılı geçmesinde daha fazla sorumluluk üstlenmesi gereken sekreterlerin hazırlık çalışmaları ile ilgili kurallar gibi... 2000 yılındaki bu ikinci belge ayrıca **demokratik toplantıların** işleyişini dele alıp tartışmıştır; yapılan değerlendirmede bu toplantıların - bazı örgütlerde ya da organlarda - düşük verimlikte gerçekleştirildiği, etkisinin zayıf olduğu ve bu kurumun düzgün biçimde uygulanmadığı belirtilmiştir. Bence geçmişin mirası ile yenilikler getirme arasındaki ilişki doğru biçimde ele alındığı takdirde demokratik toplantılar sistemi uygulamada daha başarılı olabilecek aynı zamanda da bu toplantıların nitelikleri de artırılabilir.

8.3.5 PARTİ KURUMLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ İLE ÜLKEDEKİ DEMOKRASİ VE HUKUK SİSTEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

İktidar partisi olarak ÇKP'nin doğası ve toplum içindeki konumunu dikkate aldığımızda, partinin kurumsal açıdan iyileştirilebilmesi için ülkede uygulanan demokrasinin ve hukuk sisteminin iyileştirilmesi tayin edici önemdedir. Aynı zamanda partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi ülkede uygulanan demokrasinin ve hukuk sisteminin iyileştirilmesini etkilemektedir. Bu ikisi yakından ilişkilidir ve birbirine katkı sağlamaktadır. Parti kurumları mevcut anayasası ve yasalar göz önünde bulundurularak inşa edilmektedir ve diğer yandan ÇKP'nin tüzüğü de somut yasalar ve yönetmeliklerle bağlantılıdır. Parti kurumlarının normal performansı, ancak bu ikisi arasındaki iyi bir ilişki sayesinde korunabilir ve sağlanabilir. Bu yüzden Çin'de şu iki ilkeyi doğru bir biçimde birleştirmek gerekmektedir: partiyi kurumlarla yönetme ilkesi ile ülkeyi yasalar yoluyla yönetmek ilkesi. Ayrıca bu iki ilke birbirinin yerine geçirilmemelidir.

Partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi ve temiz bir devlet inşası hedefinin gerçekleştirilebilmesi için parti yıllardır pek çok politika belirlemiş ve ortaya koymuştur. Çin'deki gerçek duruma baktığımızda devletin yasalarının parti politikalarından daha az sayıda olduğunu görebiliyoruz. Bu yüzden de bazen parti politikalarının devlet yasalarının eksikliğini doldurmak için kullanılması söz konusu olmaktadır, ne yazık ki bu uygulama bir ölçüde parti kurumlarının ciddiyetini zayıflatmaktadır.

Kurumları Yenileme Çabaları

Parti, 2002’de gerçekleştirilen 16. Kongresinden bu yana Merkez Komitesi yolsuzlukla mücadele konusunda kurumların gelişimine büyük önem vermektedir. Bununla beraber, partinin Merkezi Düzeydeki Disiplin Denetleme Komisyonu ile Devlet Denetleme Bakanlığı birlikte çalışarak daha önceki dönemlerden gelen (1980-2003 arası dönem) 1500 politika ve düzenlemeyi yeniden ele almış ve sınıflandırmıştır.

Yeniden ele alınan bu düzenlemeler partinin çalışma tarzının iyileştirilmesi, yolsuzlukla mücadele ve temiz bir devlet oluşturulması ile ilgili düzenlemeler olmuştur. Ortak çalışma grubu 115 eski belgeyi lağvetmiş ve eskilerinin yerini alan ve onları daha da genişleten yeni önemli düzenlemeler oluşturmuştur. Bunlar arasındaki üç önemli düzenleme şunlardır: “(Deneme Uygulaması olarak) Çin Komünist Partisi İçindeki Denetim Üzerine Düzenlemeler”, “(Deneme Uygulaması olarak) Çin Komünist Partisi’nde Disiplin Önlemleri Üzerine Düzenlemeler”, “(Deneme Uygulaması olarak) üçüncüsü de Çin Komünist Partisi’nin Üyelerin Haklarını Güvence Altına Alan Düzenlemeler”.

Diğer yenilenen kurumlar şunlardır : “(Deneme Uygulaması olarak) Disiplin Denetleme Komisyonlarının Parti Komitelerinin Yolsuzluğa Karşı Çalışmalarını Organize Etme ve Eşgüdümlü Hale Getirmelerine Yardımcı Olması Üzerine Kurallar”; “ÇKP’nin Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonu ile ÇKP Merkez Komitesi Örgütlenme Bürosunun Ortaklaşa Denetleme Turları Üzerine Geçici Hükümler”; “Disiplin ve Yasalara Göre Davaları İnceleyen Disiplin Denetleme ve Danışma Organları Üzerine Görüşler”; “(Deneme Uygulaması olarak) Devlet Mülkiyeti Altındaki İşletmelerin Yöneticilerinin Dürüst ve Temiz Çalışması Üzerine Bazı Hükümler” ve “Yasadışı Parasal Eylemlere Karşı Cezalar ve Yaptırımlar Üzerine Düzenlemeler”.

Ayrıca, partinin Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonu ile Denetleme Bakanlığı ortaklaşa yaptığı bir çalışma ile düzenlemeleri ve kurumları bilimsel bir biçimde yeniden sınıflandırmıştır. Bu iki organ ayrıca kurumsal iyileştirme çalışmaları için 2004’ten 2007’ye kadar sürecek olan ortak bir çalışma planı hazırlamıştır.

Devlet Konseyi de “Çin Halk Cumhuriyeti Anayasasındaki İdari Denetim Yasasının Uygulanma Şekilleri” başlıklı bir kararname yayınlamıştır.

27 Ağustos 2006’da, Onuncu Halk Kongresi’nin Daimi Komitesi 23. Toplantısında yeni bir yasaı onaylamıştır: “Çin Halk Cumhuriyeti’ndeki Farklı Düzeylerdeki Halk Kongrelerinin Daimi Komitelerinin Denetimi Üzerine Yasa”. Bu yeni yasa dokuz bölüm altında 48 fıkradan oluşmaktadır ve farklı düzeylerdeki halk kongrelerinin daimi komitelerinin denetim işlevini nasıl yürüteceğini tanımlamaktadır. Bu yeni yasa Temmuz 2007’de uygulamaya konmuştur ve devletin iktidar organları üzerinde denetimini güçlendirmede ve bu tür denetim işlemlerinin kurumsallaştırılmasında önemli bir rol oynaması beklenmektedir.

Partinin yönetmelikleri ve devlet yasaları, partinin denetleyici kurumları ve devletin denetleme sistemi hep birlikte yolsuzluklarla mücadele edilmesi ve temiz bir devlet oluşturulması için kurumsal bir yapı oluşturmaktadır. Kanımca, yukarıdaki yasa ve kurumlar bir yandan partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesine katkıda bulunmakta ve diğer yandan aynı zamanda ülkedeki demokrasi ve hukuk sisteminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

8.4 BÜTÜNSSEL BİR KURUMSAL İYİLEŞTİRME NASIL YAPILABİLİR?

Marksist bir partide kurumsal iyileştirme çalışmalarının amacı, parti içindeki çeşitli ilişkileri standart hale getirmek için sistemler ve mekanizmalar oluşturmaktır. Kurumsal iyileştirme çalışmaları, düzenli-rutin- parti faaliyetlerinin sağlıklı işlemesi ve partideki önderlik faaliyetlerinin kolaylaştırılması açısından önemli bir kaldıraçtır. Kurumsal iyileştirme çalışmalarının temel hedefi partinin inşasını ve parti çalışmalarını aşamalı olarak standart, bilimsel ve kurumsallaşmış bir seyre sokmaktır. Kanımca günümüzde partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesini güçlendirmede aşağıdaki konulara önem verilmelidir.

8.4.1 KURUMSAL İYİLEŞTİRME ÇALIŞMASINDA BAŞLICA TEMEL İLKELER

Birincisi, partinin kurumsal yapısını iyileştirme çabaları partinin tüzüğü temelinde olmalıdır ve bu yaklaşım en temel ilke olmalıdır. Marksist bir partide program ve tüzük belgesi onun politik davranış kurallarını belirleyen en temel ve en yüksek düzeydeki yasaıdır. Marksist bir partinin program ve tüzük belgesi partinin politik tutumunun, örgütlenme şeklinin, teorik düzeyinin ve çeşitli hareketleri örgütlenme yeteneğinin kolektif bir ifadesidir ve bir Marksist parti için vazgeçilmezdir.

Bir proletarya partisinin program ve tüzük belgesi onu diğer politik partilerden ayırır, onun niteliğini ve genel iradesini yansıtır ve en saygın parti düzenlemesidir.

Deng Xiaoping, bu konuda şu değerlendirmeyi yapmıştır: “aynen bir ülkenin yasalarının olması gerektiği gibi, parti de kurallara ve yönetmeliklere sahip olmalıdır. Program ve tüzük belgesi bu kural ve yönetmeliklerden en temel olanlarını kapsamaktadır; partideki bu kurallar ve yönetmelikler olmaksızın devletin yasalarının uygulanmasını sağlamak mümkün olmazdı. Bütün parti, program ve tüzük belgesini incelemeli bilinçli bir şekilde ona uymalı, onu etkin olarak uygulamalı ve kararlı biçimde korumalıdır.”⁴

Bu da göstermektedir ki parti tüzüğü parti içinde en üst konumdadır, partinin en yüksek otoriteye sahip, en kalıcı ve ciddi yönetmeliğidir, partinin onunla kendisini inşa ettiği genel kurallardır, üyelerine karşı sıkıdır ve öz-disiplin uygular. Partinin program ve tüzük belgesi girişinde bir genel program bölümü ve ilave on bir bölümden oluşmaktadır. Bu on bir bölüm üyelik, örgütsel sistem, merkezî örgütler, yerel örgütler, birincil/temel düzeydeki örgütler, kadrolar, disiplin, disiplin denetleme organları, yönetici parti üyelerinin oluşturdukları grup

4 Deng Xiaoping, *Seçme Esaslar* (2. baskı), Cilt 2, s. 147.

örgütlerinin çalışmalarını, partinin Çin Komünist Gençlik Birliği ile olan ilişkilerini, parti amblemi ve bayrağı konularını içerir. Partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesini güçlendirmek için çalışmalar parti program ve tüzüğü temeli üzerinde oturmalı ve onu ihlal etmemelidir.

İkinci ilke, partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesini güçlendirmek için harcanan çabalar şu üç ilke tarafından yönlendirilmelidir: gerçeği olgularda arama ilkesi, demokrasi ve şeffaflık ilkesi ve üçüncüsü sistem ve düzey ilkesi. Partinin kurumları nesnel yasaları doğru bir biçimde yansıtmalıdır. Bu şu anlama gelir; kurumları oluştururken gerçeği olgularda arama ilkesine bağlı kalınmalı, yapılan her şeyde gerçeklikten yola çıkılmalı, ayrıntılı inceleme ve araştırma yapılmalı, her bir eylemden önce tavsiyeler toplanmalı ve eylemin hazırlığı/geçerliliği gözden geçirilmelidir. Ayrıca, kurumları çalıştırırken yerel gerçekler özenle incelenmelidir.

Partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesinin özü demokratik-merkeziyetçilik ilkesini kurumsallaştırmaktır; bütün somut kurumlar bu ilke temelinde biçimlendirilmeli, detaylı ve pratik olmalıdır. Bu yüzden, partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesinde en önemli şey, parti içi demokrasiyi geliştirmek için sıkı bir biçimde çalışılmak, parti üyelerinin şevk ve inisiyatifinin önünü açmak, üyelerin bilgilendirme ve parti işlerine katılma hakları güvence altına alınmalı, parti içinde demokratik çalışma biçimleri ve prosedürleri oluşturarak vasıtasıyla parti işlerinde şeffaflık ve açıklık düzeyi yükseltilmelidir. Partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi büyük bir sistematik projedir. Bu projeyi yürütürken genel bütünsel durumu ve sosyo-ekonomik sistemi, ayrıca bunların farklı düzeylerini ve katmanlarını akılda tutmalıyız. Çeşitli kurumlar ile sosyal çevre arasındaki bağlantılar dikkate alınmalı, bunlar bütünleştirilmeli ve eksiksiz bir sistem oluşturulmalıdır.

Üçüncü ilke, partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesini güçlendirmek için, parti üyelerine karşı sıkı olması ilkesi ve parti disiplinini sıkı bir biçimde uygulama ilkesi belirleyici etmenlerdir. Üyelere karşı sıkı olma ilkesi partinin değişmez bir ilkesi olduğu kadar aynı zamanda partinin olumlu bir geleneğidir. Bu ilke partinin gelişkin öncü niteliğinin ve saflığının korunmasını temin eder, aynı zamanda iç dayanışmasının/birliğinin ve mücadele kapasitesinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. “Devleti iyi yönetmek için, öncelikle partiyi iyi yönetmeliyiz; partiyi iyi çalıştırmak için, parti üyelerine karşı sıkı olmalıyız. Sadece ve sadece partiyi iyi yönetmede başarılı olduğumuz sürece, devleti yönetme çabalarımız doğru ve etkili olacaktır.”⁵

Bu ilke, ideolojik eğitim çalışmalarında, yeni üyelerin kazanılmasında, parti içi etkinliklerde ve parti disiplininin yaşama geçirilmesi alanlarını içerecek şekilde parti inşasının bütün alanlarında uygulanmalıdır. Yukarıdaki dört alan arasında parti disiplinini sıkı bir biçimde uygulanması ilkesi diğerlerine göre daha önemli bir bağlantıdır. Parti disiplinine uyulmasını teşvik çalışması üç alan içermektedir: parti disiplinini kurallarının oluşturulması, ikincisi parti disiplinini gözetimi ve üçüncüsü parti disiplinini yaptırımlaştırılmasıdır. Parti disiplinini

5 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 2, s. 496.

kurallarının oluşturulması sırasında parti üyeleri için davranış normları belirlenir, onların neleri yapıp yapmayacaklarını anlamaları sağlanır. Parti disiplininin gözetimi çalışması parti üyeleri disiplin anlayışlarını daha da güçlendirmek ve daha bilinçli olarak disipline uymalarını sağlamak için eğitimler yapılmasıdır. Parti disiplininin yaptırımlaştırılması çalışmasında ise parti disiplininin ihlal edildiği olaylar soruşturulur ve incelenir ve parti disiplininin saygınlığı ve ciddiyeti korunmaya çalışılır.

Partinin tüzüğü parti disiplininin ihlal eden üyeler için ayrıntılı ilkeler ve politikalar getirmektedir, tüzük disiplin önlemlerini ve prosedürlerini tam olarak tanımlar ve sınıflandırır.

Aralık 2003'te yayımlanan "Çin Komünist Partisi'nin Disiplin Önlemleri Yönetmeliği" 3 kısım, 15 bölüm, 178 maddeden oluşmaktadır, 27.000 üzerinde Çince karakterden oluşan bir belgedir. Bu da İngilizcede A-4 boyutunda yaklaşık 30 sayfaya denk düşmektedir.

On Alanda Disiplin Önlemleri

Bu belge, on alanda disiplin ihlali ve bunların karşılığı olan disiplin önlemleri üzerine detaylı hükümler ortaya koymaktadır.

Bu on disiplin ihlali başlıkları şunlardır: politik disiplini ihlal eden davranışlar, örgüt ve personel çalışmalarında disiplini ihlal eden davranışlar, dürüstlük ve öz-disiplin ile ilgili düzenlemeleri ihlal eden davranışlar, yolsuzluk ve rüşvet eylemleri, sosyalist pazar ekonomisi düzenini göz ardı eden davranışlar, finansal ve ekonomik işlerde disiplini ihlal eden davranışlar, görevi ihmal ve terk etme, parti üyelerinin ya da vatandaşların haklarını ihlal niteliği taşıyan davranışlar, sosyalist ahlakı ciddi bir şekilde ihlal eden davranışlar, sosyalist yönetim sistemi engelleyen davranışlar.

Bu yönetmelik, parti disiplininin ve parti üyelerinin sosyal yaşamının bütün yönlerini kapsamaktadır; fakat özellikle başlığa özel bir önem vermektedir: politik disiplin, örgütsel disiplin, ekonomik disiplin ve partinin kitle çalışmalarında disiplin.

Bu günlerde bazı parti üyeleri zayıf bir disiplin anlayışına sahiptirler; ayrıca bazı parti örgütleri parti disiplininin çok gevşek bir biçimde yaptırımlaştırmaktadırlar, hatta bazı yozlaşmış üyelerin yasal yaptırımlardan sıyrılmasına ortam sağlamaktadırlar. Bu açıdan getirilen düzenlemeler oldukça önemlidir.

8.4.2 MARKSİST PARTİDE ÜYELERİN KENDİ-KENDİLERİNİ YETİŞTİRMESİ İLKESİ

Parti üyelerinin kurumlar çerçevesinde, kurumların desteği ile kendi-kendilerini yetiştirme çabası içinde olmaları; üyelerin kurumların önemini kavradıklarını, kurumları gözetme ve koruma bilincine sahip olduklarını gösteren bir semboldür. Bu davranış ve bilinç düzeyi partinin kurumsal açıdan iyileştirme çalışmaları için bir ön şart ve temel oluşturmaktadır. Dolayısıyla üyelerin kendi-kendilerini yetiştirme çabasına özel bir dikkat gösterilmesi gerekmektedir.

ÇKP'nin tarihinin şartlarına baktığımızda, şu gerçekler göze çarpmaktadır: ülkede uzun bir feodal politik kültürün ve savaşlar yaşanmıştır ve bunların kalıntıları devam etmiştir, ikincisi arka arkaya gelen çeşitli siyasal hareketler (kampanyalar) yaşanmıştır ve yüksek derecede merkezileşmiş planlı bir ekonomi uygulaması yaşanmıştır. Partiyi çevreleyen bütün bu koşullar içinde ülkenin kurumlarının ve hukuk sisteminin mükemmel olmadığı da bilinen bir gerçekliktir. Bu tarihsel gerçeklerin bir sonucu olarak, parti üyelerinde, kurumsal anlayışlar ve kurumlara göre hareket etme yetenekleri oldukça zayıftır ve parti üyelerinde daha çok önderliğin isteğine göre hareket etme alışkanlığı güçlüdür. Bu durum da feodal ataerkil sistem ve kişi kültü için uygun şartları hazırlamaktadır.

Parti içinde hala bir grup davranış psikolojisi, "yasa herkesi cezalandırmaz" anlayışı ve kan kardeş yardımlaşma psikolojisi varlığını sürdürmektedir; bazı yönetici kadrolar karar almada keyfi ve bir başına davranmakta ve kuralları ve kurumları rastgele biçimde ihlal etmektedirler; ayrıca halen bazı parti örgütlerinde bazı insanlar için elverişli bir ortam sağlayan "üstü kapalı fakat işleyen kurallar" bulunmaktadır. Bütün bunlar partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi çabalarını yavaşlatmakta ve kesintiye uğratmaktadır. Bu tür sorunları çözmek için sıkı ve sabırlı bir çalışma gereklidir.

Parti üyelerinin kendi-kendilerini yetiştirmesi uygulamasını güçlendirmek için ilk olarak, üyelerin kurumsal bilincinin yükseltilmesi gerekmektedir, üyelerde demokrasi ve hukuk sistemine ilişkin anlayışların daha da güçlendirilmesi için eğitilmeleri gerekmektedir.

Özellikle de lider kadroların kurumsal açıdan iyileştirilme çalışmalarının önemini tamamen anlamalarının sağlanması ve kurumları işletmede ve korumada daha bilinçli hale getirilmeleri gereklidir.

İkincisi, parti üyelerinin kurumlar üzerine bilgileri arttırılmalı, parti kurumları iyi bir biçimde tanıtılmalı, bu kurumların içerikleri ve gereklerinin bilinmesi sağlanmalı ve üyelere çeşitli parti işlerinin bu kurumlara uygun biçimde nasıl ele alınacağı öğretilmelidir.

Üçüncüsü, bunlara ek olarak, kurumların ihlali olaylarında araştırma ve soruşturma çalışmaları yoğunlaştırılmalıdır. Kurumlar keyfi biçimde ihlal edilmemelidir; kurumları ihlal eden kim olursa olsun cezalandırılmalıdır. Bu şekilde kurumların otoritesi ve saygınlığı korunmuş olacaktır.

Ancak her bir üye sağlam bir kurum anlayışına sahip olduğu ve üyeler pratikte etkin bir rol aldığıında Partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi çabalarının sağlam bir temele sahip olması olanaklı olabilecektir.

8.4.3 KURUMSAL İYİLEŞTİRME ÇABALARINDA ÖNEMLİ ODAK NOKTALARI

Partinin kurumsal açıdan iyileştirilmesi çabaları geniş bir alanı kapsamaktadır ve oldukça zorlu bir görevdir. Bu nedenle, bu çalışmada öncelikli odak alanları belirlenmeli ve adım adım ilerleyerek kapsamlı bir kurumlar sistemi oluşturulmalıdır. Kanımca günümüzde aşağıdaki konulara odaklanmak gerekmektedir.

Birincisi, partinin örgütsel sistemi iyileştirilmelidir. Demokratik-merkeziyetçilik partinin temel örgütsel sistemi ve aynı zamanda önderlik sistemidir ve demokratik-merkeziyetçilik bütün parti kurumlarının temeli ve özüdür. Demokratik merkeziyetçiliği korumak ve geliştirmek partinin kurumsal gelişiminde odak noktası olmalıdır. Demokratik-merkeziyetçilik ilkesini uygulamada, özellikle de kolektif liderlik ilkesi ile bireysel sorumluluk ilkesini birlikte uygulamada, bütün düzeylerdeki yönetici organlar ve bunların önder kadroları öncü roller oynamalıdır.

Demokratik-merkeziyetçiliği korumak ve iyileştirmek için bir dizi destekleyici sistemlerin kurulup geliştirilmesi gereklidir.

Örneğin, parti komitelerinin karar alma mekanizmaları ile ilgili iyileştirmeler sıkı bir biçimde ele alınmalıdır. Karar alma ilgili prosedürler ve karar almada uyulacak ilkeler (kolektif önderlik sistemi, demokratik-merkeziyetçilik ilkesi, komite üyeleri arasında bireysel danışmalar sistemi ve kararların komite toplantılarında alınması ilkesi gibi) iyileştirilmeli ve sıkı bir biçimde uygulanmalıdır.

Parti komiteleri ile ilgili diğer önemli bir başlık ise: komitelerin bütün önemli konularda demokratik tartışmalar yürütmesi ve bu konularda kararların kolektif bir biçimde karar altına alınmasıdır. Önemli konular denildiğinde, önemli konularda bulunan kadroların atanması ya da görevden alınması konuları, önemli inşaat projelerinin düzenlenmesi ve büyük miktarlardaki fonların kullanımı ile ilgili kararlar anlaşılmaktadır. Bu önemli konular parti komitelerinde demokratik bir şekilde tartışılmalı ve kolektif olarak kararlaştırılmalıdır. Bireyler ya da bir azınlık tarafından alınan keyfi kararlara karşı çıkmak gereklidir, kararların bu şekilde alınması önlenmelidir.

İkincisi, partinin önderlik sistemi iyileştirilmelidir. Marksist bir partide önderlik sistemi ilkesi, parti önderliğini ve partinin yönetim işlevinin gerçekleştirilmesinde önemli bir güvencedir. Bu sistemin iyileştirilebilmesi için partinin önderlik mekanizmaları ve yönetim mekanizmaları iyileştirilmek zorundadır.

Kongreler Sistemi

Partinin önderlik mekanizmalarının iyileştirilebilmesi için en önemlisi, parti kongreleri sisteminin iyileştirilmesi gerekmektedir. Farklı düzeylerdeki parti kongreleri, bulundukları düzeylerdeki en yüksek iktidar ve yetkili olan organlarıdır. Parti içerisinde bu organların otorite ve saygınlıkları iyice yerleştirilmelidir ve parti kongreleri tüzük tarafından öngörülen takvime göre düzenlenmeli, kongreler tüzük tarafından kendilerine sağlanan işlevlerini ve yetkilerini etkili biçimde kullanmalı, en yüksek düzeyde karar alma ve denetim organı olarak rollerini tam olarak oynamalıdır.

Bu nedenle, parti kongreleri sistemini iyileştirmek için kongreler için adaylık ve seçim yöntemleri reforma tabi tutulmalı ve iyileştirilmelidir; delegeler için bir teklif sistemi ve ayrıca delegelerin tekliflerini ele alınması ve yanıtlanması sistemi oluşturulmalıdır; delegeler ile onları seçen parti üyeleri arasındaki bağlantılar güçlendirilmeli ve delegelerin üyelerin düşüncelerini alıp dinlemeleri ve üyelerin fikir ve önerilerini kongreye rapor etmeleri sağlanmalıdır.

Bir parti komitesi, kendi komitesinin toplantısı öncesinde aynı düzeydeki parti kongresi delegelerinden görüş isteyebilmeli, ya da bazı delegeleri toplantısına katılmaya davet edebilmelidir.

Yeni parti kongreleri sistemi, daha fazla şehirde ve eyalette deneme amacıyla uygulamaya koyulmalıdır. Kongre delegelerin parti kongreleri oturumunda değilken belirli roller oynayabilmeleri için etkin bir biçimde çeşitli yöntemler arayışına girilmelidir.

Bununla birlikte, parti kongreleri, parti komiteleri ve parti komitelerinin daimi komiteleri arasındaki ilişkiler iyileştirilmelidir. Parti komiteleri ve bunlarla aynı düzeyde olan disiplin denetleme komisyonlarının bağlı oldukları kongreler tarafından verilen görevleri birlikte el birliği ile yerine getirmeleri sağlanmalıdır.

Partinin yönetim mekanizmasının iyileştirilmesi için en önemli şey; iki gereksinimi bir araya getirmektir: bir başka deyişle ülkeyi yasalarla yönetme gereksinimi ile halkın ülkenin efendisi olmasını gereksinimi... (partinin önderliğini koruma gereği)

Daha açıklayıcı olursak, iktidardaki ÇKP ile Ulusal Halk Kongresi arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi (yürütme ve yargı arasındaki ilişki) ve aynı zamanda ÇKP ile komünist olmayan partiler ve kitle örgütleri arasındaki ilişkiler iyileştirilmelidir.

Bu organlar arasında iyi çalışan, partinin politik önderliğini doğru şekilde kullanan, partinin yönetim gücünü bilimsel, demokratik ve yasalara uyan bir anlayışla kullanmasını sağlayan bir karşılıklı etkileşim mekanizması kurulmalıdır.

Üçüncüsü, parti içi denetim sistemi güçlendirilmelidir. Parti içi denetimin esası, partinin kendi-kendini sınırlaması ve bir kendini denetleme işini yürütmesidir. Parti içi denetimin temel içeriği ve temel hedefi şudur: parti örgütlerinin ve

üyelerinin parti çizgisini, ilkelerini ve politikalarını doğru biçimde ortaya koymalarını sağlamak, halk tarafından onlara verilen yetkiyi doğru biçimde kullanmalarını sağlamak ve üyelerin demokratik-merkeziyetçiliğin çeşitli kurumlarına sıkı bir biçimde uymalarını sağlamaktır. Parti içi demokrasiyi geliştirmek ve parti içi denetimi güçlendirmek için temel olan şey kurumsallaşma sorununu çözmektir.

Örneğin, önde gelen kadroların çalışmaları konusunda çeşitli şekillerde rapor verdikleri sistem iyileştirilmelidir.

Deneme Uygulaması olarak yürürlüğe konulan “Çin komünist Partisi İçerisinde Denetleme İşleri Yönetmeliği” ve “Önde Gelen Kadroların Çalışmaları ve Dürüstlüklerini Rapor Etmeleri Üzerine Geçici Yönetmeliğe” göre, ÇKP Merkez Komitesi Siyasi bürosu çalışmasını Merkez Komitesi’nin tüm üyelerinin katıldığı genel toplantılara rapor etmektedir. Bu da kendini bir denetime açma olayıdır.

ÇKP’nin Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonu Daimi Komitesi de çalışmalarını Komisyonun genel oturumlarına rapor etmeye başlamıştır.

Yerel parti komitelerinin daimi komiteleri de bunların ilgili parti komitelerinin genel toplantılarına yılda bir kez bildirimde bulunmalıdır. Yönetici bir organ böylesi bir raporu kendi görev dönemi süresi içinde hazırlar ve ayrıca kendi çalışma döneminin sona ermesinden bir yıl öncesinde de bu rapor çalışmasını demokratik toplantılar düzenleyerek olgunlaştırır.

Yönetici organ bu raporu onay için sunmadan önce, kendi üyeleri hakkında, kadroların ve kitlelerin görüşlerini almalıdır. Kadroların çalışma ve dürüstlükleri üzerine bildirimde bulunma sistemini hazırlamak için belirleyici olan şey bu bildirimi daha fazla kadronun yapmasını sağlamaktır. Partinin disiplini denetleyen organları ve partinin örgütlenme birimleri bu çalışmayı denetlemeli ve bu çalışmada yönlendirici olma çabasını yoğunlaştırmalıdır.

Başka bir örnek: denetleme ve teftiş turları sisteminin iyileştirilmesidir.

Denetleme ve teftiş turları, ÇKP Merkez Komitesi ve doğrudan Merkezî Hükümete bağlı olan, eyaletlerdeki parti komitelerinin, özel denetim organları vasıtasıyla, kendilerine bağlı olan parti örgütlerinin yönetici organlarını ve üyelerini denetleyebildikleri bir sistemdir.

Bu sistem ilk olarak 1990’larda oluşturulmuştur. Ağustos 2003’te ÇKP’nin Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonu ve ÇKP Merkezî Komitesi Örgütlenme Dairesi, ortaklaşa bir biçimde özel denetleme organları ve tam-zamanlı olarak çalışan müfettişler atamıştır. 2004 yılının sonuna dek, doğrudan Merkezî Hükümete bağlı olan bütün eyaletler, otonom bölgeler ve belediyelerin üçte birinde denetlemeler yapıldı. 2005 yılında da, denetleme turları konusunda oldukça çaba harcanmıştır. Merkezî düzeydeki denetleme turları doğrudan Merkezî Hükümete bağlı olan 10 eyalet, özerk bölge ve belediyeyi, merkezi idareye bağlı 5 bankayı ve 2 varlık yönetimi şirketini kapsamıştır.

Eyalet düzeyindeki denetleme turları 94 şehri ya da bölgeyi kapsamıştır ve daha sonra alt düzeydeki 210 vilayete ulaştı. Dahası, önceden denetleme ve eşzamanlı denetimler arttırıldı, bu da aynı organ tarafından yapılan denetimlerin kusurlarının üstesinden gelmeye ve parti içi denetimde “kör noktalar” sorununu çözmeye yardımcı olmaktadır. Şimdi ise, ilgili denetim kurumlarını daha rasyonel hale getirmek, denetleme turlarının çalışma sistemini geliştirmek gerekmektedir.

Parti içindeki denetimi, diğer denetleme şekilleriyle birleştirmeye özel bir önem verilmelidir. Hâlihazırda, denetim yapısı şunları kapsamaktadır: parti içi denetim, halk kongreleri yoluyla denetim, Adli organlar yoluyla denetim, Çin Halkı Politik Danışma Konferansının yaptığı denetim, komünist olmayan partilerin denetimi ve medya denetimi ve kamuoyu üzerinden yapılan denetimi içeren toplumsal denetim.

Denetimi gerçekleştiren öznelerin rollerini tam olarak oynamalarına olanak sağlanmalı ve bu öznelerin enteraktif ve koordineli çabaları teşvik edilmelidir. Son yıllarda Çin Halk Cumhuriyeti Ulusal Sayıştay'ının, merkezi devlet organları ve yerel yönetimler üzerinde denetlemeyi sıklaştırması, Çin'deki denetim çalışmalarının önemli bir göstergesidir.

Devlet Konseyi, 1996 yılında denetleme alanında yapılan reformların sonuçları konusunda Ulusal Halk Kongresi'nin Daimi Komitesine bir çalışma raporu sunmuştur, ancak rapor kamuya yansıtılmamıştı.

İstatistiklere göre 2005 yılının Ocak ayından Kasım ayına dek toplam 91.000 örgüt denetlenmiş, 29 milyar Euro'luk bir meblağın yasa ve düzenlemelere aykırı biçimde harcamalara dâhil edildiği, 1.5 milyar Euro üzerinde bir meblağın ise boşa harcandığı tespit edilmiştir. Denetleme yoluyla toplam 1.7 milyar Euro'luk meblağ devlet hazinesine geri kazandırıldı ve finansal dağıtımda ya da kurumlara ayrılan meblağlarda kesinti yapıldı. 1370'den fazla yasa ihlali dosyası disiplin soruşturma ya da adalet kurumlarına aktarıldı. 22,000 parti ve yönetim kadrosu denetim geçirdi ve toplamda 3.5 milyar Euro'luk bir meblağın, yönetmelik ihlali kapsamında olduğu ortaya çıktı ve toplam 49 milyon Euro'nun boşa harcandığı anlaşıldı. Bu “denetleme fırtınası” yoluyla halk özel denetim organlarının oynadığı rolü görebilmektedir.

Dördüncüsü, parti üyelerinin haklarını koruyan kurumlar işletilmelidir. Partinin 16. Kongresinde kabul edilen parti tüzüğü parti üyelerinin hakları üzerine geniş kapsamlı kurallar getirmiştir. Ve aynı zamanda üyelerin haklarının korunmasının denetlenmesi partinin disiplin denetleme organlarının görevlerinden biri haline getirildi. Parti tüzüğüne dayalı olarak çıkarılan, Çin Komünist Partisi'nin Üyelerinin Haklarını Güvence Altına Alma Konusundaki Yönetmelik, üyelerin haklarını koruma konularında alınan ayrıntılı tedbirleri içermektedir, bu tedbirler parti içi demokrasinin geliştirilmesi ve partinin canlılığının artırılması için son derece önemlidir. Üyelerin haklarının çiğnenmesinin engellenmesi, parti içindeki farklı görüşlerin tartışılması için ortam yaratılması, parti üyelerinin doğruyu ve en içten düşüncelerini söylemeleri konusunda teşvik edilmesi, disiplini

çiğneyen kişilerin yasal haklarına saygı duyulması ve bu hakların korunması gibi Parti Tüzüğünde yer alan bu düzenlemeler uygulanmalı, parti üyelerinin bu hakları kullanmaları desteklenmelidir.

Beşincisi, partinin her türlü işlerinde şeffaflık getiren sistem iyileştirilmelidir. Bugün ülkede hem üst düzeyde hem de taban demokrasisi düzeyinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu gelişmeye bağlı olarak, devlet işleri, fabrika işleri, okullardaki işler konularında kamuoyunu bilgilendiren kurumlar aşamalı olarak oluşturulmakta ve geliştirilmektedir.

ÇKP, bu konuda bütün toplumun ön saflarında olmalı ve parti ilişkilerinde şeffaflığı artırmak için daha fazla çaba harcamalıdır. Örneğin, parti üyelerini parti işleriyle ilgili konularda, daha iyi bir biçimde bilgilendirilmeli ve onlara önemli kararlar, kadroların tayini ve yeni üyelerin kaydını içeren bu işlere daha fazla katılma olanağı sağlanmalıdır. Daha açıklayıcı olursak, parti içi bilgi paylaşım sistemi ve bildirim sistemleri, önemli politik kararlara ilişkin üyelere görüşler alma sistemleri iyileştirilmelidir. Önemli politik kararların alınması süreci için kurallar ve prosedürler iyileştirilmelidir; yeni üyelerin partiye alınmasında ve model kimselerin seçiminde parti üyelerini bilgilendiren bir sistem ve parti üyelerini parti işleri hakkında bilgilendirme sistemi ve bir geri bildirim sistemi oluşturulmalı ve iyileştirilmelidir. Bu kurumsal reformlar yapıldığında parti çalışmalarında daha büyük oranda şeffaflık oluşturulacaktır.

9. BÖLÜM

İKTİDARDAKİ MARKSİST PARTİNİN YÖNETİM YETENEKLERİ SORUNU VE ÖNDERLİK SANATI

GİRİŞ

Marksist partilerin pratiğinde yönetim yeteneklerini geliştirmek her zaman önemli bir düşünce ve konu olmuştur. Yeni yüzyılın yeni döneminde partinin amacı her yönden orta refah düzeyinde bir toplum kurmak ve Çin'deki sosyalizmin inşasında yeni bir duruma ve aşamaya ulaşmaktır. Bu hedefi gerçekleştirmek için belirleyici olan şey partinin yönetim yeteneklerini artırmak ve önderlik ve yönetim sanatını geliştirmektir.

9.1 İKTİDARDAKİ MARKSİST PARTİNİN YÖNETME YETENEĞİ

ÇKP, 16. Kongre'ye sunduğu raporda, Marksist parti inşası teorisinin tarihinde ilk kez olmak üzere “yönetim yeteneklerini artırma” konusunu ele almıştır. 16. Merkez Komitesinin İkinci Genel Oturumunda Genel Sekreter Hu Jintao parti inşasının yeni, son zamanlardaki projesinin odak noktasının partinin yönetim yeteneklerini artırmak olduğunu belirtmiştir. Bu düşünce parti inşasındaki en önemli öge olarak birkaç defa tekrarlandı ve çalışmaların bu konuya yoğunlaştırılması gerektiğine dikkat çekildi. 16. Merkez Komitesinin Dördüncü Genel Oturumunda parti bu konu üzerinde iktidara gelişinden bu yana ilk kez olmak üzere özel bir karar verdi. Bu konuya şu anda parti içinde neden oldukça değer verildiği üzerine düşüncelerimi sunmak istiyorum.

9.1.1 LENİN VE İKTİDARDAKİ PARTİNİN YÖNETME YETENEĞİ SORUNU

Proletarya partilerinin, iktidarı aldıktan sonra karşılaştıkları ilk görev halkı sosyalist ekonomiyi ve toplumsal üretici güçleri geliştirmeye nasıl yöneltecekleri sorunudur. Dünyanın ilk sosyalist ülkesini yönetme pratiğinde Lenin yönetim yeteneklerini artırma düşünceleri de dâhil olmak üzere bir iktidar partisinin inşası üzerine pek çok değerli fikir geliştirmiş ve ortaya koymuştur. Lenin, Marksist bir iktidar partisinin kapitalizmi ekonomik olarak yenilgiye uğratması için ekonomik yapılanmaya ve üretkenliği artırmaya öncelik vermesi gerektiğini önemle vurgulamıştı. Lenin ünlü bir slogan ortaya atmıştı: “Öğrenin, öğrenin ve tekrar öğrenin.” Ve o bütün parti üyelerinin ekonomiyi yönetmeyi öğrenmesi gerektiğini, parti üyelerinin parti dışındaki uzmanlardan ekonomik çalışmayı yönetmeyi öğrenmeleri ve partinin kendi uzmanlarını yaratması gerektiğini dile getirmişti.

Çin’de merkezî kolektif önderliğin üç kuşağı da ÇKP’nin yönetim yeteneklerini artırmak için yoğun çaba sarf etmişlerdir.

Mart 1949’da, 28 yıllık zorlu mücadelenin ardından iktidarın ele geçirilmesinden önce, Mao bir toplantıda vurgulayarak partinin çalışmasının odak noktasını kaydırma sorununu dile getirmiştir. Değişime ayak uydurmak için parti üyelerinin saygılı ve bilinçli bir şekilde: bilen herkesten öğrenmelerini; kendilerini dışarıdaki olan konumdan, içerideki olan konuma dönüştürmelerini; şehirleri nasıl yöneteceklerini ve inşa edeceklerini ve ekonomik, politik, kültürel ve diplomatik mücadeleleri nasıl sürdüreceklarını öğrenmelerini önerdi. “ÇKP başarılı bir biçimde iktidarı eline geçirebildi ancak devleti yönetmede aynı başarıyı gösteremez” karşı savına karşılık Mao Zedung yalnız ÇKP’nin yeni Çin’i yönetmek için nite-likli olduğunu belirtmişti.

Sosyalizmin tam kapsamlı bir biçimde inşasına geçiş tarihsel noktasında düzenlenen 1956'daki 8. Kongre'de Liu Shaoqi hiçbir parti üyesinin anlayamadığı konularda bilgisiz kalmayı kabul etmemesi gerektiğini belirtmişti. "Parti, üyelerine ve kadrolarına durmaksızın zorlu bir biçimde araştırma ve inceleme çalışması yapmalarını, çalışmalarında anlamadıkları konularda uzmanlaşmaları çağrısında bulunmalıdır. Ne kadar çok araştırma ve inceleme yapar, çalışırsak, o kadar iyi yönetiriz."¹

Reform ve Dış Dünyaya açılma döneminde Deng Xiaoping'in merkezinde olduğu merkezî kolektif önderlik "parti inşası çalışmasının, partinin temel çizgisi temelinde sürdürülmesini ve parti inşası çalışmasının bu temel çizgiye hizmet edecek şekilde yürütülmesini, partinin militan bir Marksist parti şeklinde inşa edilmesini önermiştir. Halka sosyalist maddi ilerlemede, kültürel ve ideolojik ilerlemede önderlik edebilecek güçlü bir önderlik çekirdeği oluşturulmasının gerekli olduğuna" işaret edilmiştir.

Böylece parti inşasının amacına ve yönlendirici ideolojisine yeni bir boyut getirilmiş oluyordu. Partinin önderliği düşüncesine sahip çıkmak bu önderliğin yeteneklerinin iyileştirilmesini gerektiriyordu. Kanımca burada partinin önderliğini iyileştirmek aslında partinin yönetim yeteneklerini ve önderlik kapasitesini geliştirmektir. Deng Xiaoping özellikle bütün partinin üç konuda sıkı çalışmasını talep etmişti: ekonomi, bilim ve teknoloji, yönetim bilimi.

13. Merkez Komite'nin Dördüncü Genel Oturumu'ndan sonra, Jiang Zemin'in liderliğindeki ÇKP'nin üçüncü kuşak merkezî kolektif önderliği, partinin gelişkin öncü niteliğini geliştirmeye de vurgu yapmış ve parti inşası projesini derinleştirmeye karar vermişti. Bu dönemde partinin yönetim yetenekleri kavramını sistematik bir teori düzeyine yükseltmek için araştırma süreci başlatıldı. Ayrıca özellikle yönetici kadrolar için partinin yönetim yeteneklerinin artırılmasına nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda somut yönergeler de belirlendi.

2002'deki 16. Kongre'den bu yana başında Genel Sekreter Hu Jintao'nun bulunduğu ÇKP Merkez Komitesi partinin yönetim yeteneklerinin geliştirilmesine öncelik vermektedir ve Hu Jintao'ya göre-son tahlilde - parti inşası çalışmasının bütün yönleri şu noktaya indirgenebilir: partinin yönetim yeteneklerinin ve iktidar konumunun geliştirilmesi... Kanımca son otuz yılda parti bu konuda önemli ilerlemeler kaydetmiştir.

1 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, Cilt II, s. 264.

9.1.2 PARTİNİN YÖNETME YETENEKLERİNİN NESNEL KOŞULLARI

Bir Marksist parti için çağın ruhunu doğru biçimde algılama ve çağın eğilimlerine ayak uydurma gücü, daha fazla inisiyatif alabilmesi ya da iktidar konumunu pekiştirebilmesi için bir ön koşuldur. Yurtiçi ve yurtdışı rekabet temelinde bu bir gerekliliktir. Yeni tarihsel koşullar partinin yönetimi için iyi fırsatları beraberinde getirmektedir, ancak aynı zamanda ciddi zorluklar ve sınavlar da söz konusudur.

Birincisi, ekonomik küreselleşmenin getirdiği zorluktur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle 1960'ların başlarında ekonomik küreselleşme ekonomik gelişme sürecinde geri döndürülemez bir eğilim haline gelmiştir ve bilimsel ve teknolojik gelişim de çok daha hızlanmıştır; bu durum farklı ülkeler arasındaki ekonomik bağların daha da yakınlaştırılmasını gerektirmiştir. Günümüzde, ekonomik küreselleşme dalgası tersine çevrilemez bir süreç haline gelmiştir ve küreselleşme bugün Çin için yeni kalkınma ve gelişme fırsatları sunmaktadır. Bununla birlikte ekonomik küreselleşme daha büyük ölçekli toplumsallaşmış meta üretiminin gerçekleşmesini zorlamaktadır. Küresel ekonomik rekabette yer alan herhangi bir ülke pazar ekonomisini yöneten nesnel yasaları iyi anlamalı ve bu yasayı yönetmeyi öğrenmelidir; Çin için bunlar sosyalist pazar ekonomisi sistemini kurmada ve geliştirmede yardımcı olabilir ve bu noktalarda ülke için kazanımlar elde edilebilir. Ekonomik küreselleşmeye etkin katılım, Çin ile gelişmiş ülkeler arasındaki ekonomik ve toplumsal farkın azalmasına da yardımcı olabilir. Sonuç olarak parti ve devlet daha büyük uluslararası sorumluluklar ve yükümlülükler almak ya da daha büyük ve daha fazla riskler almak zorunda kalmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü'ne katıldıktan sonra Çin ortak uluslararası uygulamalara uyum sağlamayı kabul etmiştir; gerçekçi baktığımızda, partinin eski planlı ekonomiye karşılık gelen eski ekonomik yönetim şekli ile yeni uluslararası duruma uyum sağlamada başarılı olabilmesi oldukça güç olacaktı.

Dünyada petrol fiyatlarındaki artış ve doların değer kaybetmesi gibi, finansal ve ekonomik belirsizlikler, kapitalist krizler, sarsıntılar ve öngörülemeyen etmenler giderek daha fazla ortaya çıkmaktadır, bu etmenlerin Çin'in ekonomik kalkınması üzerinde kaçınılmaz bir etkisi olmaktadır. Küreselleşme dalgası parti için riskler taşımakta ve daha ileri düzeyde gereksinimleri ve yetenekleri beraberinde getirmektedir. Ekonomik küreselleşmenin "iki yanı keskin bıçak" özelliğinden yararlanmak, daha fazla kalkınma alanı için çaba sarf etmek ve dünya ekonomik sisteminde üstte kalabilmek yönetim tecrübesi göreceli olarak az olan proletarya ve Marksist bir parti zor ve karmaşık bir iştir. Bilindiği gibi burjuvazi birkaç yüzyıl boyunca iktidar deneyimine sahiptir.

İkincisi, çok kutuplu dünya politik yapısının getirdiği zorluktur. Sovyetler Birliği ve Doğu Bloğunun dağılmasından sonra eski uluslararası sistem birdenbire ortadan kalkmış ve çeşitli siyasi güçler arasındaki ilişkiler yeni biçimler almaya başlamış ve konumlar yeniden düzenlenmek durumunda kalmıştır. Bu yeni durum dünyadaki politik sistemde çok kutupluluğa doğru yeni bir eğilimin doğmasına yol açmıştır. Çok kutupluluğa doğru eğilim uluslararası ilişkiler, dünya barışının korunması ve dünya dengesi için ileride genel olarak daha iyi olanaklar sunabilir. Parti nispeten daha barışçıl olan bu uluslararası ortamın sunduğu fırsatı

ekonomik kalkınmada ve Çin'in genel gücünü artırma konularına odaklanarak kullanabilir ve aynı zamanda parti bilgisini ve yönetim yeteneklerini tam olarak ortaya koyarak, uluslararası politik güçler arasındaki koşullar ve dengelerden yararlanabilir, Çin'in uluslararası toplumdaki statüsünü ve işlevlerini geliştirebilir ve daha fazla uluslararası destek kazanabilir.

Buna karşın, eski, adaletsiz ve irrasyonel uluslararası politik ve ekonomik düzen- de hiçbir radikal değişimin gerçekleşmediğini de açıkça belirtmemiz gerekiyor; Güney ile Kuzey arasındaki ve zengin ile yoksul arasındaki genişleyen uçurum sorunu olduğu gibi durmaktadır; dünya barışını ve gelişimini olumsuz etkileyen bölgesel savaş etmenler ve askeri müdahaleler giderek artmaktadır. Etnik-ulusal, dini, nedenlere dayalı ve enerji kaynaklarına sahip olmak için çelişmeler temeline yerel savaş benzeri olaylar birbiri ardına meydana gelmektedir; çeşitli ayrılıkçı güçler, aşırı dinci güçler ve uluslararası terör denilen güçler uluslararası toplum açısından önemli sorunlar yaratmaktadırlar. Ayrıca, ekolojik çevre sorunları, uyuşturucu ve mülteciler gibi küresel sorunlar da oldukça belirgindir. Özellikle Batı ülkeleri insan hakları ve demokrasi kavramlarını sosyalist ülkeleri "batılılaştırma", "bölme" ve "zayıflatma" amacıyla "soft silahlar" olarak kullanmaktadırlar. 21. yüzyılın ilk dönemindeki dünya koşulları insanoğlu için pek iç açıcı koşullar sunmamaktadır.

Hala sosyalizmin inşası çabasında direnen ülkeler uzun vadeli, karmaşık ve dolambaçlı savaşım- larla karşı karşıyadır. Bugün bu ülkeler nüfuz etme ve sızma çabalarına karşı, ABD önderliğindeki batılı güçlerin kuşatma çabalarına karşı ve onların barışçı bir biçimde kapitalizme dönüştürme çabalarına karşı olmak üzere üç alanda mücadele yürüttüklerini görüyoruz. Kanımca bütün bu yeni olgular partinin yönetim yetenekleri ve kapasitesi açısından daha büyük gereksinimleri doğal olarak beraberinde getirmektedir.

Üçüncüsü, bilim ve teknoloji- deki yeni devrimlerin getirdiği değişimdir. Bilim ve teknoloji her geçen günle birlikte daha hızlı ilerlemektedir; bilgi-işlem ve gen bilimlerinin temsil ettiği modern bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi üretici güç- lerin gelişmesi için yeni bir potansiyeli açığa çıkarmaktadır. Gelişmekte olan bir ülkeler, ancak bu yeni devrimin yarattığı fırsatları kullanarak, ekonomik yapılarını stratejik olarak kendi avantajları doğrultusunda yeniden düzenleyerek, sahip oldukları üretici güçlerde bilimsel ve teknolojik içeriği arttırarak, kalkınmada geriden başlamanın çeşitli avantajlarını kullanarak bir takım atılımlar yapabilirler. Diğer yandan, bilim ve teknoloji- deki devrim halkın anlayışında ve düşünsel yapısında yeni değişimler meydana getirmektedir; bu durum fırsata dönüştürülerek, partinin yönetim yeteneklerini arttırılması çabası için sınırsız bir içsel motivasyon olabilir. Bir dereceye kadar, devrime adapte olmak yetkin uzman personelin nicelik ve niteliklerine bağlıdır. Bu nedenle parti için üstün yetenekli uzman personelin nasıl kazanılabileceği, elde tutulabileceği ve yetiştirileceği sorununu çözmek büyük önem taşımaktadır. Parti için bilimsel ve teknolojik düzeyi geliştirme yoluyla üretici güçlerde büyük bir atılım gerçekleştirme görevinin öne çıkması partiyi yönetim yeteneklerini geliştirmeye zorlayan yeni bir sorun alanı ortaya çıkarmıştır.

Dördüncüsü, parti yurtiçi ortamda ve partinin kendi içindeki yeni değişimlerin getirdiği meydan okumalarla karşı karşıya kalmıştır. Reform ve dışa açılma politikalarının gerçekleştirildiği otuz yılı aşkın dönem içinde Çin, ekonomisinde hızlı bir gelişime, insanların hayat standartlarında hatırı sayılır bir yükselişe ve toplam bütünsel ulusal gücünde istikrarlı bir büyümeye tanık olmuştur; Çin şu anda kalkınmasının en iyi dönemindedir ve Çin'in uyguladığı sosyalizm tarzı halkın desteğini kazanmıştır. Reform ve Dışa Açılma stratejisinin derinleştirilmesi ve sosyalist pazar ekonomisinin derinleşmesi ile birlikte yurtiçi koşullarda büyük ve kayda değer değişimler meydana gelmektedir.

Böylesi bir kurumsal geçiş döneminde geride bırakılan eski sistemin bıraktığı bazı sorunlar, ilerlemeye karşı tutucu fikirlerin engellemeleri ve her konuda ciddi zorluklar birbiri ardına yaşanmıştır. Ekonomide yeni sektörler, yeni örgütsel şekiller, yeni istihdam şekilleri, yarar ve çıkar bazlı ilişkiler ortaya çıkmakta ve toplumsal bölüşüm biçimleri çeşitlenmektedir. Ayrıca ideoloji ve siyaset alanlarında pek çok göze çarpan yeni eğilimler ortaya çıkmaktadır. Bu koşullar altında parti, devlet mülkiyetindeki işletmelerin nasıl modern şirketlere dönüştürüleceği, tek boyutlu değil farklı yapılar içeren bir kamu mülkiyeti sisteminin nasıl gerçekleştirileceği, ekonomik büyümede hem verimliliğin hem de kalitenin nasıl sağlanacağı, ekonomik gelişme ile toplumsal gelişme arasındaki nasıl koordine edileceği, hem verimliliği hem de sosyal adaleti gözetken bir bölüşüm yapısının nasıl oluşturulabileceği ve halk içinde toplumsal farklılıklarda kutuplaşmadan nasıl kaçınılacağı gibi pek çok önemli sorunla karşı karşıyadır.

Marksist parti, halkın çabalarını devlet iktidarını almaya yönlendiren bir devrimci muhalefet partisinden, halkı iktidarı kullanmaya yönelten ve reformlarla ilerleyen bir partiye dönüşmektedir. Ayrıca gerçekçi baktığımızda Marksist bir partinin uzun bir dönem iktidarda bulunuyor olması hem avantajları hem de dezavantajları olan bir olgudur ve partinin kendisini ve imajını sürekli yenilemesi gerekmektedir. Ayrıca parti ulusal yeniden yapılanmayı dış abluka, uluslar arası yoğun baskılar ve planlı ekonomi şartları altında yöneten bir partiden, ulusal kalkınmayı ülke dış dünyaya açılırken ve bir sosyalist pazar ekonomisi geliştirirken yöneten bir partiye dönüşmektedir.

Bu değişimler hiç şüphesiz parti inşasında pek çok yeni sorun ortaya çıkarmaktadır. Parti içerisinde üye sayısındaki önemli artışlar ortaya çıkmakta aynı zamanda bazı parti üyelerinin gelişkin öncü nitelikleri zayıflamaktadır. Eski kadroların yerini yeni kadroların alması ile birlikte yüksek nitelikli yönetici kadro yetiştirme sorunu önem kazanmaktadır. Bazı temel/tabani parti örgütleri etkisiz ve gevşektir; parti içi demokrasi yeterli değildir; partinin önderlik sistemi ve yönetim şekli halen bazı açmazlar barındırmaktadır. Bütün bu sorunlar partinin karşı karşıya geldiği durum ve görevlerle ya da üstlenmiş olduğu misyonla uyuşmamakta; partinin yönetim kapasitesine sınırlamalar getirmekte ve performansını etkilemektedir.

İçinde bulunduğumuz çağın gerçekleri partinin önüne “iki büyük tarihsel sorun” koymaktadır: birincisi: partinin önderlik ve yönetme yeteneklerini artırma

sorunudur; ikincisi de partinin, yolsuzlukları engelleme, yozlaşmayı önleme ve risklere karşı direnme kapasitesini artırma sorunudur. Ayrıca partinin önünde uzun bir dönem iktidarda kalmış olmanın dezavantajlarını giderme, reform ve dışı açılımı devam ettirme ve sosyalist pazar ekonomisini geliştirme gibi “üç büyük sınav” bulunmaktadır. Özetle partinin yönetim yeteneklerinin modernleşme ihtiyaçlarına uyum sağlayacak şekilde geliştirilmesi, parti inşa çalışmasının daha modern bir hale getirilmesi, ülkenin ve partinin karşı karşıya kaldığı çeşitli yeni ve karmaşık çelişkilerin ve sorunların çözülmesi gerekmektedir

9.1.3 SOVYETLER BİRLİĞİ VE DOĞU AVRUPA'DAKİ SOSYALİST ÜLKELERDEN ALINACAK DERSLER

1980'lerin sonları ve 1990 başlarında dünyada pek çok büyük boyutlu, uzun süre ayakta kalmış Marksist sosyalist partiler birbiri ardına devlet iktidarını kaybetti. Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerindeki komünist partiler de bunlar arasındaydı. Bunun pek çok nedeni vardı, ancak en önemli nedenler şunlardı: bu partiler uzun bir dönem boyunca iktidarı ellerinde tutmaktaydılar, katı ve dogmatik yönetim sistemlerine sahiptiler, yönetim yeteneklerinin gerilemesi karşısında iyileştirmeler yapmayı becerememişlerdi ve yönetim performansları zayıftı ve bütün bu nedenlerle halkın desteğini kaybetmişlerdi. Daha açık ifade edilirse, tutucu görüşleri, geri kalmış teorileri ve istikrarsız politikaları nedeniyle ideolojik önderliği kaybetmişlerdi. Özellikle 1970'lerde ekonomik gelişmede doğru stratejiler belirleme konusunda başarısızlığa uğramışlar bu nedenle yönetme yeteneklerini yitirmeye başlamışlardı; ekonomik gelişmede başarısızlıklar neticesinde halkın yaşamında sağlanan iyileştirmeler çok yetersiz kalmaya başlamıştı.

Önderlik olanaklarını tam olarak kullanamadılar, çünkü parti ile devlet arasındaki ilişkiyi doğru biçimde tanımlamada ve ele almada başarısız oldular ve son derece merkezîyetçi bir yönetim sisteminin kurulması, parti işleri ile devlet işlerinin birbirine karışmasına yol açmıştı. Bazı parti üyeleri ve kadrolarının kitlelerden kopması ve bazı parti ve devlet yöneticilerinin yolsuzluklara bulaşması nedeniyle toplumsal dayanaklarını ve desteklerini yitirdiler.

Kitlesele iletişim organları sistemini doğru bir biçimde yönlendirmede düzenlemede başarısız oldular, bunun sonucunda sağlıklı bir kamuoyu ortamının oluşmasını sağlayamadılar ve bunun sonucunda ideolojik alan üzerindeki etkilerini ve kontrollerini kaybettiler. Son dönemlerinde çeşitli sosyalizm karşıtı ideolojilerin medyada yayılmasına olanak sağlayan adımlar da atıldılar.

Sosyalist demokrasinin ve sosyalist hukuk sisteminin gelişimini göz ardı ettikleri için canlılıklarını yitirdiler ve karar almada keyfilik ve bireysellik, kişiye bağlı karar alma sistemleri egemen oldu.

Bir açıdan bakıldığında bütün bu sorunlar aslında partinin yönetim yeteneklerine dair sorunlardır ve parti yönetim kapasitesi dediğimizde; teorik yenilikler yapabilme, ekonomik ve toplumsal kalkınma modelini kontrol etme, kurumsal iyileştirmeler ve reformlar yapabilme, yolsuzlukları önleme, ileri bir sosyalist

kültür inşa etme ve sosyalist demokrasiyi geliştirme becerilerini içine almaktadır.

Bu türden acı dersler Marksist bir partiye yönetim yeteneklerinin gelişimine büyük önem vermesi gerektiğini hatırlatmalıdır.

Özet olarak, partinin yönetim yeteneklerinin artırılması sorunu, Çin'in sosyalist davasının başarı kazanması, ülkenin kalıcı bir istikrar ve refah süreci yaşaması, Çin ulusunun geleceği ve kaderi, partinin ölmesi veya ayakta kalabilmesi gibi soru ve sorunları içeren önemli bir stratejik sorundur.

9.2 PARTİNİN YÖNETME YETENEKLERİNİ GELİŞTİRME ÇABASINDA GÖREVLERİN TANIMLANMASI

Genel olarak ifade edilirse bir Marksist partinin yönetim yetenekleri dediğimiz şey: politik programını, çizgisini, ilkelerini ve politikalarını gerçekleştirebilme kapasitesi-iktidarda ise - ülkeyi yönetme ve devrim sonrası rejimi sağlamlaştırma beceri ve kapasitesini içermektedir.

Bu tanımlamanın bir kısmı dünyadaki bütün iktidar partileri için kullanılabilir. ÇKP için yönetim yetenekleri ve kapasitesi demek partinin doğru teoriler, kurallar, ilkeler, politikalar ve taktikler ortaya koyması ve gerçekleştirmesi, anayasa ve yasaların belirlenmesinde ve bunların uygulanmasında öncü bir rol oynaması, bilimsel bir önderlik sistemi ve şekli benimsemek, halkı yasalara uygun olarak ekonomik ve kültürel çalışmalar yanında, devleti ve toplumsal işleri yönetmeleri amacıyla harekete geçirmek ve örgütlemek, partiyi, devleti ve orduyu etkili bir biçimde yönetmek ve Çin'i modern bir sosyalist ülkeye dönüştürmek anlamına gelmektedir.

ÇKP'nin 16. Kongresi'nde bütün düzeylerdeki parti komitelerinden ve yönetici kadrolarından mevcut durumlarla bilimsel bir şekilde başa çıkabilmek için becerilerini artırmalarını, pazar ekonomisinin iyi bir şekilde kontrol altında tutulmasını, karmaşık sorunların halledilmesini, devlet iktidarının yasalara uygun bir biçimde kullanılmasını ve duruma bütünsel bir biçimde kumanda edilmesi tavsiyesini karar altına almıştır.

16. Merkez Komitesi'nin 4. Genel Oturumunda ÇKP, "Partinin Yönetme Yeteneklerinin Artırılması Üzerine Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Kararı" başlıklı bir belgeyi kabul etmiştir. Bu belgede bütün partiden sosyalist pazar ekonomisini iyi bir şekilde kontrol etme yeteneklerini artırması, sosyalist demokrasiyi geliştirmesi, ileri bir sosyalist kültür inşa etmesi, uyumlu bir sosyalist toplum inşa etmesi ve uluslararası durum ve ilişkilerin üstesinden gelmesi talep edilmekteydi. Kanımca yukarıdaki iki belgede belirtilen talepler birbirlerini tamamlayıcı niteliktedir, birincisi bütün düzeylerdeki parti ve devlet kadrolarının niteliklerini ve yeteneklerini vurgulamakta, ikincisi ise partinin genel yönetim yeteneklerinin altını çizmektedir.

Partinin yönetim yeteneklerinin artırılması genel hedeflere uygun şekilde parti inşasının bütün yönlerini güçlendirerek ve partinin yönetim sistemi ile çalışma mekanizmalarını geliştirerek partinin yönetim yeteneklerini artırmayı hedefleyen bir kampanya olarak da görülebilir. Aşağıda bu stratejik kampanyanın görevleri fikirler sunulmaktadır.

Partinin Sosyalist Pazar Ekonomisini Yönetme Yeteneği

Toplumsal ve ekonomik kalkınma, özellikle ekonomik gelişme Çin'deki bütün önemli sorunların çözümlenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır; bu genel kabul gören bir teoridir. Partinin yönetim yeteneklerini artırmak için kalkınmayı yönetme yetenekleri ve kapasitesi kilit etmendir. Şu anda Çin genel olarak halen sosyalist pazar ekonomisinin inşasında erken bir aşamada bulunmaktadır, ayrıca hâlâ planlı ekonomiden, pazar ekonomisine geçişle birlikte ortaya çıkan bir dizi köklü sorun bulunmaktadır. Bu nedenle partinin yönetim yeteneklerini artırmada temel önceliği, ülkenin yönetiminde ve partinin sosyalist pazar ekonomisini işletme yeteneğini geliştirmede, kalkınmaya öncelik vermektir.

Bir yandan, partinin ekonomik çalışma üzerindeki önderliğini güçlendirmesi ve geliştirmesi, ayrıca ekonomik ve mali alandaki çalışmaları yönetme yeteneğini artırması gereklidir. Pek çok uzman bunu bir sanat olarak isimlendirmektedir. Parti kalkınmayı hızlandırmak için fırsatların iyi kullanılmasını öngören stratejik ilkeye sıkı biçimde bağlı kalmalı ve merkezî görev olan ekonomik kalkınma görevini ısrarla sürdürmelidir; bununla birlikte ekonomik işleyişte önemli çelişkileri ve göze çarpan sorunları düzgünce çözümlmeli; sürdürülebilir, hızlı, koordineli ve sağlıklı ekonomik kalkınmayı artırmak için uygun ilkeler ve politikalar önermelidir. Son dönemde parti "Kalkınmada Bilimsel Bakış Açısı" şeklinde ifade edilen bir doktrin geliştirmiştir: bu teoriye göre; bütün ekonomik çalışmalarda halkın önceliklerini birinci sıraya koyulmalı ve kapsamlı, koordineli ve sürdürülebilir ve çevreci kalkınmaya vurgu yapılmalıdır. Parti sosyalist pazar ekonomisini derinleştirmeye yönelik reform politikasına bağlı kalmalı ve reformları yönetme ve planlamada öncü konumda kalabilmek için çağa ayak uydurmada ön saflarda olmalıdır; aynı zamanda reform adımlarının zamanlaması ve temposu üzerinde iyi bir kontrol sağlamalıdır. Dış dünyaya açılmada inisiyatif güvence altına almak ve inisiyatif yitirmemek için ekonomik alanda "yabancı şirketleri içeriye alma" ve "yerli şirketleri dışarıya yöneltme" çalışmalarını uygun şekilde birleştirmeli ve ülke için uluslararası pazarı büyütürken, ekonomide ayaklarını asıl olarak yurtiçi talebe dayamalıdır.

Yabancı yatırımları etkili bir biçimde kullanırken yurtiçi sermayeden de tam olarak yararlanmalıdır, yabancı yetenekleri ülkeye getirirken yurtiçi insan kaynaklarına da dayanarak ve bu kaynakları geliştirerek yurtiçi ve uluslararası pazarlar ve kaynaklardan daha iyi faydalanmalıdır. Parti ekonomik çalışmalarını sosyalist pazar ekonomisini yöneten yasalara bağlı olarak yönetmelidir aynı zamanda ekonomik çalışmanın yönlendirilmesi için gerekli kurumları, sosyalist pazar ekonomisinin gereksinimlerine uyumlu bir biçimde yapılandırmalıdır. Parti, ekonomik alandaki çalışmalara önderlik ederken genel planlar hazırlamalı, stratejiler ve politikalar üretmeli, bu alanlarda yasama çalışmalarını teşvik etmeli ve bütün

bu çalışmalar için uygun bir ortam yaratmalıdır. Bütün bu görevler, parti komitelerinin genel durumu göz önünde bulundurmaları ve çalışmalarını belirleyici kilit alanlar üzerinde yoğunlaştırmaları gerektiği anlamına gelmektedir.

Diğer yandan, parti ekonomide yeniden yapılanmanın genel durumu üzerinde etkili olan önemli sorunları ve pazar ekonomisini geliştirmede karşılaşılan ana sorunları çözmelidir. Kanımca bu alanda ana sorunlar şunlardır: ekonominin sürdürülebilir, hızlı ve sağlıklı kalkınmasını sağlamak; bir yandan kamusal mülkiyeti ekonominin temel direği olarak alırken ile kamu-dışı (özel) sektörün gelişimini teşvik etmek ve ikisi arasındaki ilişkiyi düzgün bir şekilde ele almak; bir yandan bölüşüm sisteminin temel direği olarak “emeğe göre” sosyalist bölüşüm sistemini sürdürürken öte yandan farklı bölüşüm şekillerini (sermaye vb.) uygulamak arasındaki ilişkiyi doğru biçimde ele almak; bir yandan bütün ülke nüfusunun ortak refahını sağlamayı hedeflerken öte yandan farklı bölgeler ve farklı toplumsal gruplar arasında genişleyen gelir düzeyi farkını önlemek ve bugünkü şartlarda bazı bölgelerin ve toplumsal grupların diğerlerinden daha önce zenginleşmiş olduklarını hesaba katan dengeleyici politikalar oluşturmak.

Partinin bu tür sorunların çözümünde yeni atılımlar yapması gerektiği genel kabul görmektedir.

Sosyalist Demokrasiyi Daha İleriye Doğru Geliştirme Yeteneği

Her yönden orta düzeyde refaha sahip gönençli bir toplum kurmak için önemli bir koşul da sosyalist demokrasiyi geliştirmek ve sosyalist siyasi uygarlaşma sürecini ilerletmektir. Bu nedenle, partinin yönetim yeteneklerini artırmada için ikinci öncelikli görevi, partinin sosyalist demokrasiyi geliştirme yeteneğini artırmaktır. Bunun anlamı parti önderliği ilkesi ile “halkın ülkenin efendisi olması ve ülkeyi yasalarla yönetme ilkesi” ile birleştirilmesidir.

Sosyalist Demokrasi için Dört Hedef

Daha açıklayıcı olmak gerekirse, şu anki somut durum itibariyle sosyalist demokrasiyi iyileştirme çalışması dört alanı kapsamaktadır: birincisi; halkın ülkenin efendisi olması statüsünün gerçekleşmesi için halkı yönlendirmek, onu desteklemek ve bu statüyü güvence altına almak -bu partinin yönetim felsefesinin özüdür- ; ikincisi, partinin önderliği ilkesi ile “halkın ülkenin efendisi olması ve ülkeyi yasalarla yönetme ilkesi” ile birleştirilmesidir -bu temel gereksinimdir-. Üçüncüsü, partinin ve halkın seçmiş olduğu politik gelişim yoluna kararlı biçimde bağlı kalmak-bu önemli bir yaklaşımdır-sorundur-dördüncüsü - yönetim erki ni bilimsel, demokratik ve yasalara uygun bir anlayışla uygulamak- bu da yönetim tarzı anlayışını yansıtmaktadır-.

Halkın ülkenin efendileri olma statüsünün gerçekleşmesi için halkı yönlendirmek, onu desteklemek ve bu statüyü güvence altına almak için esas olarak halk demokrasisi sistemi geliştirilmelidir. Bunun yanı sıra diğer çeşitli demokrasi sistemleri ilerletilmeli, çeşitli tipte yeni demokrasi şekilleri geliştirmeli ve sosyalist demokrasinin kurumsallaşmasını, standartlaşmasını ve düzenli bir yapı kazanmasını hızlandırmalıdır.

Daha açık bir söylemle, halkın halk kongreleri yoluyla devlet iktidarını kullanmasını desteklemek için-Çin'in temel sistemi olan-iyileştirmek, görevlerini yasalara uygun olarak yürütmeleri, özellikle de yasama ve denetleme işlevlerini başarılı bir biçimde gerçekleştirebilmeleri için halk kongrelerini ve bunların daimi komitelerini desteklemek; halk kongrelerinin öz yapısını geliştirmek ve bu organlardaki vekiller ile kitleler arasındaki yakın bağları korumak. Halk kongreleri sistemi insan haklarına saygı duyulmasını ve bu hakların güvence altına alınmasını sağlamalı; sistem düzenli bir biçimde politik işlere katılabilmeleri için vatandaşlar için gerekli olan kanalları genişletmeli; halkın demokratik seçimler ve karar verme süreçlerinde düzenli ve aktif bir biçimde yer alabilmesini sağlamalı, halkın kanunlara uygun olarak demokratik yönetim ve denetim uygulamalarını gerçekleştirebilmesini sağlamalıdır. Halk kongreleri sistemi, devlet işleri, fabrika işleri ve köy işleri gibi ele alınan konularda halkı bilgilendirme sistemini iyileştirmelidir.

Sosyalist Demokrasinin Temel Gereksinimi

“Partinin önderliği ve halkın ülkenin efendisi olması ilkesi ile ülkeyi yasalar ve erdem ilkeleri çerçevesinde yönetme ilkesini” doğru bir biçimde birleştirmek için partinin önderliğinde ısrar etmek kilit bir bağlantıyı oluşturmaktadır. Kilit bağlantı, parti önderliğine bağlı kalmak ve partinin önderlik sistemini iyileştirmek olarak ele alındığında şu görevler ortaya çıkmaktadır: partinin önderlik tarzının iyileştirilmesi, partinin yalnızca genel yönlendirme işlevini üstlenmesi gerektiği ilkesine dayalı olarak da halk kongreleri ile ve devlet organları, Çin Halkı Politik Danışma Konferansı organı ve halkın kendi öz-örgütleri ile ilişkilerini iyileştirmek gerekmektedir.

Parti ve devlet organlarının oluşturulmasını standartlara bağlamak, parti komitelerinin daimi komitelerinin örgütsel yapısını iyileştirmek; daha fazla parti ve devlet liderinin diğer alanlarda görev almasını sağlamak, yönetici kadrolarındaki makam sayılarını azaltmak, işlevlerin çakışması sorununu çözmek ve benzer ya da aynı işlevlere sahip olan parti komiteleri ve hükümet departmanlarını birleştirmek gereklidir.

Sosyalist Politik Gelişme Çizgisinde İlerlemek

Partinin ve halkın tarihsel olarak seçimi olan politik gelişim çizgisi içerisinde ilerlemek için “ÇKP'nin önderliği altındaki çok partili işbirliği ve partiler arasında politik danışmalar yürütme sistemini” korumak ve iyileştirmek gerekmektedir. ÇKP ile diğer sekiz farklı demokratik parti arasındaki şu tarihsel ilke korunmalıdır : “uzun vadede birlikte var olma, karşılıklı denetim, birbirine karşı içtenlikle davranma ve iyi ve kötü zamanları paylaşma” bu ilke yaklaşık 70 yıldır sürdürülmektedir ve başarısı teyit edilmiştir. Komünist olmayan bu partilerle daha fazla işbirliğinin ve önemli konularda karar vermeden önce - bu partilerle uzun zamandır uygulana gelen - danışmalar yürütme sisteminin geliştirilmesi, bu partilerin sunacağı denetim ve gözetimin içtenlikle kabul edilmesi, daha fazla sayıda partili olmayan memurun yönetici devlet görevlerine seçilmesi ve önerilmesi, böylece Çin'in kendi siyasal partiler sisteminin özelliklerinden ve

avantajlarından tam olarak faydalanılması gereklidir. Aynı zamanda devrimle birlikte kurulan “Bölgesel etnik özerklik sistemini” sosyalist etnik eşitlik, dayanışma ve karşılıklı destek ilişkilerini somutlaştırmak ve zenginleştirmek üzere geliştirmek gereklidir ve Çin’in 52 etnik grubu için ortak gönenç ve ilerlemeyi hızlandırmak gereklidir; dinlere ve inanç sahiplerine, denizaşırı ülkelerdeki Çinlilere, partili olmayan aydınlara, ekonomide kamusal olmayan sektörden olan insanlara ve toplumun diğer tabakalarındaki bireylere ilişkin çalışmaları uygun şekilde ele almak ve böylece bir araya getirilebilecek bütün güçleri birleştirmek, uzun zamandır uygulanan yurtsever birleşik cephe politikasını güçlendirmek gereklidir.

Yönetme erkini bilimsel, demokratik ve kanunlara uygun bir anlayışla kullanmak partinin temel felsefesi ve temel yönetim şekli olmalıdır. Yönetme erkini bilimsel bir anlayışla kullanmak için, parti bilimsel teorileri yönlendirici almalı ve önemli kararlar için yasaları ve prosedürleri geliştirme, danışma sistemlerini ve demokratik tartışmaları, teknik değerlendirmeleri iyileştirmelidir.

Yönetme erkini demokratik bir anlayışla kullanmak için, parti “kamuya yarar sağlamaya çalışmak ve yönetişim çalışmasını halk için yapmak” ilkesine bağlı kalmalıdır. Yönetme erkini yasalara uygun bir biçimde kullanmak için, parti yasama çalışmalarının öncü bir rol oynamalı ve bizzat kendisi yasalara uymada örnek olmalıdır, ayrıca yasaların uygulanmasını da sağlamalıdır. Partinin görüşlerinin yalnızca yasal prosedürler yoluyla devletin iradesi haline gelmesi gerekmektedir.

Oluşturulan kurumların ve kanunların yönetim kademesindeki değişikliklerle ya da herhangi bir parti liderinin görüşlerindeki ya da önem verdiği noktalar-daki değişimlerle birlikte değişmemesi gereklidir. Parti üyeleri, özellikle yönetici kadrolar, sağlam bir hukuk anlayışına sahip olmalı, Anayasa ve yasaların sınırları içerisinde hareket etmeli ve Anayasa ve yasaların otoritesini korumada örnek bir rol oynamalıdır. Adli organların ve savcılık/kolluk organlarının güçlerini ve sorumluluklarının uygun biçimde belirlendiği adalet sistemi reformunu hızlandırmak gereklidir. Toplumda adalet ve eşitlik için yasal bir güvence sağlamak adına bu organlar birbiriyle işbirliği içinde olmalı, birbirini sınırlamalı ve etkili bir biçimde çalışmalıdır. Bununla birlikte, erkin kullanımı üzerindeki sınırlamaların ve denetimin güçlendirilmesi gereklidir. Örneğin özellikle önemli görevlerdeki yönetici kadrolar üzerinde denetimi sağlamlaştırmak için “denetleme ve teftiş turları sistemi” iyileştirilmelidir.

“Kadroların önemli konular üzerine rapor verme sistemi”, “yönetici kadroların, kendi çalışmaları üzerine çeşitli şekillerde rapor vermeleri sistemi”, “demokratik değerlendirme ve ekonomik sorumluluk denetimi sistemi” iyi uygulanmalıdır. Disiplin denetleme organları üzerinde önderlik sağlamlaştırılmalı ve partinin disiplin denetleme ve teftiş sistemi iyileştirilmelidir.

Halk kongrelerinin ve onların daimi komitelerinin denetim işlevlerini yerine getirmesini, Çin Halkı Politik Danışma Konferansı’nın kendi tüzüğüne uygun olarak demokratik denetim işlevini yerine getirmesini temin etmek gereklidir.

Vatandaşların denetimini güçlendirmek ve onların bildirimde bulunma, şikâyet ve başvuru haklarını korumak gereklidir. Kanımca yukarıdaki politikalar uygulandığında parti, halk tarafından kendisine verilen gücün gerçekten de halkın yararına kullanılmasını sağlayabilecektir.

Gelişkin Bir Sosyalist Kültür İnşa Etme Yeteneği Gösterebilmek

Sosyalist kültürel ve ideolojik ilerlemeyi teşvik etmek ve ileri ve gelişkin bir kültür oluşturmak, sosyalizmin ilk aşamasında partinin temel programının önemli bir parçasıdır. Bu nedenle üçüncü görev, ideolojik üstyapı alanında Marksizm'in yönlendiriciliğine sıkı sıkıya bağlı kalmak ve partinin ileri düzeyde bir sosyalist kültür inşa etme yeteneklerini geliştirmektir.

Birinci olarak, parti ve halkın üzerinde birleştiği ve ilerlediği ortak ideolojik temeli sağlamlaştırmak son derece önemlidir. Partinin ideolojik ve teorik alanda çalışmaları önemli teorik sorunlara ve günümüzdeki somut sorunlara cevaplar sunmayı hedeflemeli, ideolojik ve teorik çalışmalar daha yaratıcı, ikna edici ve etkili hale getirilmelidir. Yönetişim konusundaki Marksist teorilerin ve Marksist araştırmaların yapısının güçlendirilmesi ve bu alanda bir Marksist teorisyenler topluluğu oluşturulması gereklidir. Bir yandan teorik yenilikler için uygun bir toplumsal ortam yaratılmalı, genç ve orta yaşlı teorisyenleri yetiştirmeye özen gösterilmeli, onların partinin ve halkın davası uğruna çalışması için desteklenmesi gereklidir.

İkincisi, parti, kamuoyunda sağlıklı bir yönelim sağlamak, kamuoyunu yönlendirme yeteneklerini artırmak, medya çalışmasında inisiyatifi güçlendirmek ve propaganda çalışmalarını daha çekici ve etkili hale getirmek kritik önemdedir. Parti'nin medyayı kontrol etme ilkesini korumak, medyayı partinin görüşlerini ifade etmesi ve aynı zamanda da halkın isteklerini ve duygularını yansıtmaması için ikna etmek gerekmektedir. "Sadece olumlu propaganda beklememek ve medyanın eleştirel denetimini de geliştirmek" ilkesini uygulamak gereklidir. Kamuoyuna bilgi sunma sistemini iyileştirmek ve haber medyasının önemli acil durumlarda hızlı biçimde yanıt verme yeteneğini geliştirmek gereklidir. Bununla birlikte, internetin ve yeni medya biçimlerinin kamuoyu üzerindeki etkisine çok dikkat edilmesi ve interneti yönetim sistemini güçlendirmek ve çevrimiçi propaganda personelinin kontenjanını artırmak, böylece olumlu kamuoyunu çevrimiçi medyanın temel eğilimi haline getirmek kritik önemdedir.

Üçüncüsü, halkın bilimsel ve kültürel niteliğini olduğu kadar halkın ideolojik ve etik standartlarını da yükseltmek, bu alanlarda ideolojik ve politik çalışmayı sağlamlaştırmak ve eğitim ve bilimin gelişmesine öncelik vermek önem taşımaktadır. İdealler ve inançlar konusundaki eğitimin sağlamlaştırılması gereklidir. Bugünkü iç ve dış koşullarda; günümüzün öncelikleri: birincisi kolektivizm ve sosyalist düşünceler; ikincisi: reform ve yenilikçilik düşüncesi üçüncüsü de yurtseverliği çekirdek değer olarak ele alan ulusal düşünüş tarzıdır. Toplumsal ahlağın ilerletilmesine yönelik kampanyanın sürdürülmesi, halkın onur ve onursuzluk üzerine Sekiz Sosyalist ilkeyi² yaşamına uygulamasını teşvik etmek gereklidir.

2 Ülkeyi sev; ona zarar verme. Halka hizmet et; onlara asla ihanet etme. Bilimi izle; boş inançları defet. Gayretli ol, tembel olma. Birlik ol, birbirine yardım et; başkalarının dezavantajlı durumundan çıkar sağlamayı düşünme. Dürüst ve güvenilir ol; kâr için ahlâkı feda etme. Disiplinli ol ve kanunlara uy; kaotik ve yasadışı davranma. Sade bir yaşam sürdür, sıkı çalış; lüks ve zevk içinde yüzme.

Aynı zamanda Çin ulusunun geleneksel değerlerini ileri taşımak ve temel etik değerleri savunmak gereklidir. Halkın çoğunluğunun düşüncelerine gerekli önemi gösterirken, ileri kültür desteklenmeli, farklılıklara saygı gösterirken ortak bir anlayışa ulaşmaya çalışılmalı ve hem ideolojik hem de somut sorunlar, özellikle farklı toplumsal grupların ideolojik sorunlarına odaklanarak çözümlenmelidir.

Bütün bunlara ek olarak, kültürel yeniden yapılanmayı ve özgürleşmeyi etkin bir biçimde ileri taşıyıp, ülkenin kültür endüstrilerinde var olan üretici güçleri geliştirilerek, Çin kültürünün genel gücünü ve uluslararası etkisini artırmak gereklidir. Sosyalist pazar ekonomisinin gereksinimlerini desteklemek için sosyalist ideolojik ve kültürel doktrinlerle uyumlu olarak kültürel gelişmeyi önleyen yapısal engeller ortadan kaldırılmalı ve sağlıklı kültürel ürünler için pazar sistemini olgunlaştırmak gerekmektedir. Buna ek olarak, kültürel gelişme stratejileri üzerine daha fazla ve daha iyi araştırmalar yapılmalı, mümkün olduğu kadar çabuk bir biçimde kültürel gelişme ve kültürel yeniden yapılanma üzerine planlar oluşturulmalı ve bir kültür çalışanları kadro havuzu oluşturulmalıdır.

Uyumlu Bir Sosyalist Toplum İnşa Etmede Partinin Yeteneklerini Geliştirmek

16. Kongre'ye sunulan raporda ÇKP, içinde ekonominin daha fazla geliştirileceği, demokrasinin iyileştirileceği, bilim ve teknolojinin ilerleyeceği, kültürün daha canlı, toplumun daha uyumlu ve halkın yaşam kalitesinin daha artacağı,-her yönden daha yüksek standartlara sahip ve gelişmiş - orta seviyede gönençli bir toplum kurmak için çalışacağını açıklamıştır.

16. Merkez Komite'nin Dördüncü Genel Oturumu'nda ÇKP modernleşme stratejisinin bir parçası olarak "uyumlu bir sosyalist toplum kurma" şeklinde ifade edilen bir doktrin ortaya atmıştır. Böylece kongrede benimsene daha önceki şu üçlü ifadeye dördüncü bir başlık eklenmiştir: Bu, modernleşme atılımının dört alanı kapsamalı demektir: maddî ilerleme, politik ilerleme, ideolojik ve kültürel ilerleme, toplumsal ilerleme. Bu yeni doktrinin içerdiği temel fikirleri ve getirdiği tanımlamaları özetlemek isterim.

Uyumlu Bir Sosyalist Toplum Doktrini

Birincisi, uyumlu bir sosyalist toplum yaratıcı ve yenilikçi bir canlılığı yansıtmalıdır. Yaratım ve yenilik istencinin değer gördüğü bir atmosfer yaratmak için emeğe, bilgiye, yetkin personele ve yaratıcılığa saygı ilkesinin öne çıkarılması gereklidir.

İkincisi, uyumlu bir sosyalist toplum, toplumdaki farklı taraflar (toplumsal tabakalar) arasındaki çıkarların ve ilişkilerin etkili bir biçimde koordine edildiği bir toplum olmalıdır. "Sosyalizmi inşa sürecinde farklı toplumsal tabakalara dâhil olan insanların menfaatlerini doğru biçimde yansıtmak ve bu menfaatleri gözetmek için, halkın büyük çoğunluğunun temel çıkarları, politikaların belirlenmesinde ve uygulanmasında başlangıç noktası ve hedef olarak alınmalıdır.

"Bununla birlikte, partinin halk içindeki çelişmeleri çözme kapasitesi arttırılmalı; politik, hukuki, ekonomik ve idari ölçütler ve eğitim, danışma, arabulucu kurumları işletme ve diğer araçlar iyi kullanılmalı; halk arasındaki çelişmeleri çözen çalışma mekanizmaları geliştirilmeli ve toplumsal menfaatlerin koordine edilebildiği bir sistem kurulmalı ve geliştirilmelidir. Halk için büyük önem taşıyan sorunlar öncelikle ve acil olarak çözümlenmelidir. Dahası, toplumsal istikrar ve toplumsal birliğin korunması için toplumsal menfaatlerin koordine edilebildiği bir sistem oluşturulmalı ve geliştirilmelidir. Kitlelerin çıkar-bağılantılı istemlerini rasyonel ve yasal araçlar yoluyla ifade etmelerine ve bu konudaki anlaşmazlıkları çözmelerine önderlik yapılmalıdır. Parti bütün kalbiyle işçi sınıfına dayanma ilkesine bağlı kalmalı, işçi sınıfı ve köylülüğün ekonomik ve toplumsal kalkınmayı ilerletmede temel güçler olarak rollerini tam olarak oynamalarını sağlamalı ve diğer toplumsal tabakalardan insanları ekonomik ve toplumsal kalkınmaya etkin biçimde katılmaları yönünde teşvik etmelidir.

Parti, bir yandan azgelişmiş bölgelere, rekabet gücünden yoksun endüstrilere ve zor koşullardaki insanların yaşam koşullarına büyük dikkat ve ilgi gösterirken, gelişmiş bölgelerin, diğerlerinden önce zenginleşmiş rekabetçi endüstri ve grupların kalkınma coşkularını da korumalıdır. Parti insanların birlik ve yakın işbirliği içinde çalıştığı ve insanların büyük sıkıntıda olanlarla, büyük zorluklar yaşayan kimselerle ilgilendiği, olumlu bir toplumsal ortam yaratmalıdır. Kişilerarası ilişkilerde eşitlik, arkadaşlık ve uyum ile nitelenen ilişkiler teşvik edilmelidir.

Üçüncüsü, uyumlu bir sosyalist toplum, toplumsal yönetim sisteminin sürekli olarak yenilendiği ve geliştirildiği bir toplum olmalıdır. Toplumdaki ekonomik sektörler, örgütsel biçimler, istihdam şekilleri, çıkara dayalı kâr ilişkiler ve bölüşüm şekilleri giderek çeşitlenmektedir. Toplumsal yönetimin kuralları üzerine derinlikli araştırmalar yapılmalı; toplumsal yönetim yapısı ve ilgili politikalar, yasalar ve düzenlemeler geliştirilmeli; toplumsal yönetimin kaynakları yeniden düzenlenmelidir. Parti komitesinin önder konumunda, hükümetin sorumlu olduğu, hükümet dışı desteğe dayanan ve halkın katılımını içine alan yeni bir toplumsal yönetim yapısı kurulmalıdır.

Tabandaki temel parti örgütleri ve bunların üyeleri kitlelere hizmet etmede ve halkın kamusal desteğini harekete geçirmede aktif bir rol oynamalıdır.

Mahallelerde, sitelerde, kentsel topluluklarda ve köylerde özerk örgütler olmalı bunlar çevrelerinde çıkar ilişkilerini koordine etmede, halk içindeki çelişmelere çözüm bulmada, halkın endişelerini ve sorunları ortadan kaldırmada rol oynamalıdır.

Kitle örgütleri, ticaret örgütleri ve toplumsal aracı kuruluşlar, hizmet sunmada, halkın taleplerini yansıtmada ve halkın davranışlarını düzenlemede rol almalıdır. Bütün bu işler toplumsal yönetim ve toplumsal hizmetler alanında koordineli bir çalışma olarak yürütülmelidir. Bu temelde, sosyal sigorta, sosyal destek, sosyal refah ve bağış sistemlerini içine alan bir toplumsal güvenlik sistemi geliştirilmelidir. Bununla birlikte her çeşit toplumsal örgüt üzerinde parti ve devletin yönetimi ve denetimi artırılmalıdır.

Dördüncüsü, uyumlu bir sosyalist toplum istikrarlı ve düzenlilik içinde olan bir toplum olmalıdır. Toplumsal istikrar sorunu toplumsal olduğu gibi aynı zamanda politik bir sorundur. Toplumsal istikrar sadece halkın iyi ve gönençli yaşam sürdürmesini etkilemekle kalmaz, aynı zamanda ülkenin ve toplumun istikrarı ve birliği üzerinde de etkiye bulunmaktadır. Toplumsal istikrarın korunmasının en birinci öncelik olduğu ilkesi savunulmalı, toplumsal istikrarı koruyan bir sorumluluk sistemi uygulanmalı ve toplumsal çelişkileri önlemenin ve çözmenin yeni yolları etkin bir biçimde araştırılmalıdır. Toplumsal koşulları ve kamuoyunun eğilimlerini yansıtan etkili kanallar korunmalıdır, böylece insanlar fikirlerini tam olarak ifade edebilmeli ve halkın önem verdiği konular zamanında ve rasyonel bir anlayışla çözülebilmelidir. Diğer yandan, bugün günümüzde toplumsal istikrar üzerinde olumsuz etkiye bulunan faktörleri göz önüne alarak, toplumsal istikrarı bozan konulara ilişkin bir erken uyarı sistemi kurulmalı ve geliştirilmeli, çok fonksiyonlu, çabuk cevap veren ve yüksek etkinliği olan bir acil durum yanıt mekanizması oluşturulmalı ve ülkedeki toplumsal güvenliği koruma becerisi artırılmalıdır. Son olarak, insanların yaşamlarını ve mülklerini korumak için, cürümleri cezalandırmada, karşıtlıkları çözmede ve istikrarı korumada adli organların işlevlerini tam olarak yerine getirmeleri sağlanmalı, kapsamlı reformlar yapılarak yasaları ve düzeni koruyan çalışma mekanizması sağlamlaştırılmalı, kriminal suç faaliyetleri yasalara uygun bir şekilde bastırılmalıdır.

Kanımca “uyumlu bir sosyalist toplum inşasının” başarısı partinin ve toplumun ortak çalışmalarına bağlıdır. Partinin kitle çizgisi ilkesi uygulanmalı ve partinin kitleler içinde çalışmaları yetkinleştirilmelidir. Şimdilerde, bazı yeni yöneticiler kitle çalışmasında başarılı değildir; uzun bir zamandır yönetici konumlarında olan bazı kadrolar zayıf bir kitle anlayışına sahiptir ve bu yöneticiler kitlelerin sesini dinlemek ya da zor durumlarında insanlara yardım etmek için çok nadiren kitlelerin arasına inmektedirler. Bazı alanlarda ve birimlerde partinin kitle içindeki çalışması, parti ile kitleler ve kadrolar ile kitleler arasındaki ilişkileri olumsuz etkileyecek bir biçimde zayıftır. Bu olgular güçlü bir toplumsal hoşnutsuzluk doğurmaktadır. Parti bu soruna büyük önem vermelidir.

Marksizmin ve partinin kitle çizgisi ilkesinin kitleler sorununa bakış açısı hakkında propaganda ve eğitimi güçlendirmek gerekmektedir. Bütün düzeylerdeki yönetici kadrolar halkın inisiyatifine tam olanak sağlamak için, partinin tabanındaki birimlere inmeli, kitleleri ilgilendiren önemli ve zorlu sorunlara odaklanmalı ve onları ikna ederek, olumlu örnekler ortaya koyarak ve hizmetler sunarak kitle çalışmasını iyi bir biçimde yürütmelidir.

Özet olarak bu yeni doktrin, toplumdaki yeni değişiklikler üzerine yeni bir değerlendirme ortaya koymuştur. Toplumda oluşan yeni karşıtlıkların ele alınması ve bu karşıtlıkların çözüme ulaştırılması gerekmektedir, toplumda uyuma katkısı olabilecek faktörler güçlendirilmeli, uyuma zarar verebilecek olanlar kısıtlanmalıdır ve bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

Bu doktrine göre toplumsal uyum toplumu şöyle tanımlanmaktadır: bütün halk tabakalarının iyi bir konuma sahip olabileceği, bunların olanakları ölçüsünde en

iyi çabayı gösterdikleri, uyum içinde yaşadıkları ve kazanımları paylaşabildikleri bir toplum.

Partinin Karmaşık Uluslararası Sorunlarla Başa Çıkma Yeteneğinin Geliştirilmesi

Reform ve Dışa Açılma politikalarının uygulana geldiği yıllar boyunca Çin'in uluslararası statüsü yükselmiş ve uluslararası toplumla alışverişleri artmıştır. Parti ülke içindeki ve ülke dışındaki işlerin birbirine bağlı olduğu gerçeğini hesaba katmalı ve Çin'in modernleşme atılımı için uluslar arası alanda ve çevresindeki bölgede kalkınma için olumlu bir ortam yaratmaya çalışmalıdır. Bu nedenle partinin yönetim yeteneklerini arttırmada beşinci görev alanı, uluslararası ilişkilerde barış politikasına bağlı kalmak ve partinin hassas uluslararası durumlar ve sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirmektir.

Günümüz dünyası oldukça çoğulcu bir yapı göstermektedir, karmaşık ve oldukça değişken bir yapıya sahip bulunmaktadır. Marksist teorilere dayanarak ve tarihsel ve bütünsel bir açıdan bakarak günümüz dünyasında meydana gelen önemli değişimleri daha kapsamlı bir biçimde analiz edebilmekteyiz. Parti çağın eğilimlerine ayak uydurmalı, hem yurtiçi hem de yurtdışı koşulları göz önünde bulundurmalı, şartlara göre soğukkanlı ve sakıngan yargılar üretmeli, sahip olduğu avantajlarını geliştirmeli, dezavantajlarını gidermeye çalışmalı böylece ülkeyi kalkındırmada fırsatları değerlendirmeli ve kalkınma için daha iyi koşullar yaratmalıdır.

İkincisi, parti ülkenin dış politikasını yürütmeli ve uluslararası ilişkileri ele alma noktasında kaldırıcı elinde tutmalıdır; bunun anlamı Çin halkının temel çıkarlarından ve dünyadaki insanların ortak çıkarlarından yola çıkmak, hegemonya politikasına, uluslar arası ilişkilerde güç siyasetine ve terörizme karşı durmak anlamına gelir. Geçmişte ÇKP, Barış İçinde Bir Arada Yaşamanın Beş İlkesi ve Partiler Arası İlişkilerde Beş İlke gibi, uluslararası ilişkilerde bir dizi doğru ilke ve politikalar ortaya koymuştur. Çin kararlı bir biçimde bağımsız bir barışçı dış politika uygulamalı, barışçı kalkınma yoluna bağlı kalmalı ve asla çevresinde ve dünyada hegemonya peşinde koşmamalıdır.

Çin, büyük ülkelerle, komşu ülkelerle ve gelişmekte olan ülkelerle olan ilişkilerin doğru biçimde yönetmesi ve farklılaştırmalıdır. Çok taraflı uluslararası faaliyetlere etkin bir biçimde katılmak, Birleşmiş Milletlerde ve diğer uluslararası örgütlerde etkin bir rol oynanması, Barış İçinde Bir Arada Yaşamanın Beş İlkesi'ne ve uluslararası ilişkilerin evrensel olarak tanınan diğer kurallarına uygun olarak tüm dünya ülkeleri ile dostça, karşılıklı işbirliğine dayalı ilişkiler geliştirilmesi gereklidir. Uluslararası ilişkileri yönetmede durumu serinkanlılıkla ele almak ve başa çıkmak, karşılıklı saygı ilkesine bağlı kalmak ve farklılıkları rafa kaldırıp ortak bir zemin aramak gereklidir.

Üçüncüsü, parti ayrı bir özne olarak uluslararası toplumla karşılıklı ilişki geliştirme yeteneklerini artırmalıdır. Büyük, fakat gelişmekte olan bir ülkenin iktidar partisi olarak ÇKP uluslararası arenada giderek daha önemli bir rol üstlenmektedir. Parti ülke dışında doğan fırsatların ve meydan okumaların genel bir

incelemesini yapmalı ve bunlarla doğru şekilde başa çıkmalı, zorlukları fırsatlara dönüştürmelidir. Çin'in bakış açısını tam olarak ifade etmeye çalışarak uluslararası kurallara ve ortak pratiğe aşinalık kazanmalı ve bunlardan faydalanmalı, uluslararası ilişkilerin ve kuralların görüşülmesinde ve bu kurallara ilişkin karar verme sürecinde etkin bir biçimde yer almalıdır. Dahası, uluslararası toplumun Çin'e gösterdiği olumlu dikkate olumlu bir yanıt verilmeli, ülkenin yurtdışında tanıtımını güçlendirmek ve geliştirmek, diğer ülkeler ve bölgelerle etkin bir biçimde kültürel alışverişte bulunmak ve Çin'in gelişimi için uygun bir uluslararası kamuoyu oluşturmak için sıkı biçimde çalışmak gereklidir.

Son olarak, Çin'in bağımsızlığını, boksuzluk politikasını ve güvenliğini korumak gereklidir. Karmaşık jeopolitik ortam ve ekonomik küreselleşme sürecinde boy veren sayısız karşıtlık ve çelişkiler, Çin'in devlet güvenliğine önemli potansiyel tehditler oluşturmaktadır. Bu nedenle, güvenliğe yönelik geleneksel ve geleneksel olmayan tehditlerin iç içe girmesi ile şekillenen yeni durumda devlet güvenliği algısını artırmak, devlet güvenliği stratejisini geliştirmek ve bu alanda etkili bir çalışma mekanizması kurmak için zaman kaybetmemek gereklidir, böylece politikada, ekonomi, kültür ve bilişimde devlet güvenliği korunabilir.

Silahlı kuvvetler devlet güvenliğinin temel dayanağını oluşturur. Hong Kong ve Macao ile olan ilişkilerde ve boğazın öteki tarafıyla (Tayvan) olan ilişkilerde, dış güçler tarafından yapılan müdahalelere karşı çıkmak, boğazın öteki tarafıyla (Tayvan) ilişkilerde dış güçlerin herhangi bir müdahalesine kararlı bir şekilde karşı çıkmak ve bu müdahaleyi durdurmak, Tayvan'ı Çin'den ayırma hedefli herhangi bir gizli anlaşma ya da etkinliğe kararlı biçimde karşı durmak, devletin bağımsızlığını ve sınırlarının bütünlüğünü korumak kritik önemdedir.

Özet olarak, partinin yönetim yeteneklerinin artırılması ekonomi, politika, kültür, toplum, diplomasi, devlet egemenliği ve güvenlik konularını kapsamaktadır. Partinin sosyalist demokrasiyi geliştirme yeteneğini arttırmak sosyalist siyasi uygarlığın inşasının kaçınılmaz bir gereğidir. İleri düzeyde bir sosyalist kültür inşa etme yetenekleri ve kapasitesi, ideolojik ve kültürel ilerlemeyi teşvik etmenin bir gereğidir. Partinin uyumlu bir sosyalist toplum inşa etme yeteneklerini ve kapasitesini arttırmak partinin yönetişiminin toplumsal temelini sağlamlaştırmanın gereğidir. Partinin uluslararası durum ve ilişkilerle başa çıkma yetenekleri ve kapasitesini arttırmak devletin bağımsızlığını ve güvenliğini korumanın ve anayurdun yeniden tam olarak birleşmesini gerçekleştirmenin bir gereğidir.

9.3 MARKSİST PARTİNİN YÖNETME YETENEKLERİ NASIL GELİŞTİRİLEBİLİR?

Marksist bir partinin yönetim yeteneklerinin artırılması çabası hem partiyi bir bütün olarak hem de tek tek bireyler olarak parti üyelerini ve parti kadrolarını, hem bütün düzeylerdeki parti örgütlerini hem de partinin önderlik sistemi kapsayan sistematik bir projedir. Yüzümüzü geleceğe çevirirken çalışmaları güncel gerçeklikler üzerine temellendirmek, tüm yönleri kapsayan çalışmalar yaparken belirleyici olan kilit bazı noktalara odaklanmak, yeni durumları sürekli olarak incelemek, yeni sorunları çözmek, yeni kurumlar oluşturmak ve yeni beceriler edinmek gereklidir.

9.3.1 GEÇMİŞİN YÖNETME DENEYİMLERİNİN DOĞRU BİR BİÇİMDE ÖZETLENMESİ

Parti uzun yıllar boyunca halkın ülkeyi yönetmesine önderlik etmiş ve bu süreçte zengin yönetim pratikleri içinde yönetim deneyimleri edinmiştir; bu gerçekten de partinin sahip olduğu değerli bir varlığıdır. Son yıllarda partinin üst düzey liderleri farklı vesilelerle bu deneyimleri özetleyen çeşitli açıklamalar yapmaktadır. Örneğin Jiang Zemin partinin bu alandaki deneyimlerini 11. Parti Merkez Komitesinin Üçüncü Genel Oturumunun 20. Yıldönümünün bir kutlamasında 11 başlık halinde, Çin Komünist Partisi'nin kuruluşunun 80. yıldönümünün kutlama toplantısında ise 3 başlıkta, 2002'deki 16. Kongre'ye sunulan raporda 10 başlıkta ve 16. Parti Merkez Komitesi'nin Dördüncü Genel Oturumu'nda altı başlıkta özetlemiştir. Partinin yönetim deneyimleriyle ilgili bu değerlendirmeler partinin yönetim yeteneklerinin geliştirilmesi çabalarında önemli bir rol oynamaktadır.

Yönetimde karşılaşılan zorluklar yönetim ile ilgili yasaların anlaşılması ve kavranması ile ilgili bir sorundur. Yönetim ile ilgili bilimsel yasalar yönetimin özü, içeriği, koşulları, biçimi ve diğer etmenleri arasındaki içsel ilişkileri kapsamaktadır. Bu nedenle, partinin yönetim yeteneklerinin iyileştirilmesi yönetim konusundaki nesnel yasalara uygun olarak biçimlendirilmelidir. Diğer yandan dünya tarihindeki ve tüm dünyadaki yönetim deneyimlerinden faydalanmak, özellikle de Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'nın çöküşünden bazı dersler çıkarmak son derece önemlidir.

9.3.2 PARTİ İNŞASINI YÖNETME YETENEĞİ

Partinin yönetim yeteneklerinin güçlendirilmesi parti inşasının bütün yönleri ile yakından bağlantılıdır. Bu konular birbirinden ayrı tutulmaz. Partinin yönetim yeteneklerinin güçlendirilmesi çalışması parti inşasının bütün alanlarında içkin olan bir çalışmadır. Partinin yönetim yeteneklerinin güçlendirilmesi ile partinin gelişkin öncü niteliğinin güçlendirilmesi çok yakından alakalıdır. Bu ikisinin vurgusu farklı olmakla birlikte, bunlar arasında içsel bir bütünlük ilişkisi bulunmaktadır. Bir taraftan, iktidar partisi olarak ÇKP sadece gelişkin öncü niteliğini koruyarak yönetim yeteneklerini artırabilir ve yönetici statüsünü sağlamlaştırabilir, bu da parti inşasının temelidir. Diğer taraftan, bir Marksist partinin yönetim yetenekleri ve kapasitesine ve performansına bakılarak onun gerçekten ileri ve öncü bir parti olup olmadığını çıkarmak mümkündür. Bu nedenle partinin gelişkin öncü niteliğini güçlendirmek partinin yönetim yeteneklerinin artırılmasının temelidir.

Günümüz koşullarında partinin yönetim yeteneklerinin güçlendirilmesi için partinin bugüne dek süren ideolojik sistemlerinin gösterdiği yolun izlenmesi, partinin temel çizgisi, programı ve deneyiminin sürdürülmesi gerekmektedir. Partinin yönetme yeteneklerini güçlendirme çabalarını, parti inşasının bütün yönlerini içerecek tarzda partinin gelişkin öncü niteliğini güçlendirme çabaları ile kitlelerle taze ve sıkı bağlarını koruma çalışmaları ile kadroların yüksek nitelikli bir konuma getirilmesi çalışmaları ile partinin önderlik sisteminin ve çalışma mekanizmasının reforma tabi tutulması ve iyileştirilmesi çalışmaları ile partinin temel/tabana örgütlerini ve üyelik yapısını güçlendirme çalışmaları ile bütünleştirmek gerekmektedir. Daha belirgin şekilde ifade edilirse, ideolojik ve teorik çalışmalarda partinin gelişkin öncü niteliğini korumak için partinin teorik alanda yenilikler yapabilme kapasitesi artırılmalıdır.

Genelde partinin yönetim yeteneklerinin artırılması, bir dereceye kadar parti üyelerinin ve yönetici kadrolarının niteliklerine ve yeteneklerine bağlıdır. İçinde bulunulan yeni tarihsel koşullar altında bütün parti üyeleri, özellikle de yönetici kadrolar, görevlerine partinin yönetim felsefesinin perspektifinden bakmalıdır. Özellikle yönetici kadrolar çalışmalarını yönlendirirken bir yandan komünizm hedefinin gerçekleştirilmesini diğer yandan da partinin yönetici konumunun pekiştirilmesini gözetmelidirler.

9.3.3 PARTİNİN SAHİP OLDUĞU SİSTEM VE PARTİNİN YÖNETME TARZI

Partinin yönetim yeteneklerinin güçlendirilmesi sorununu dikkatle incelediğimizde, partinin bu sorunu çözmede karşılaştığı güçlüklerle yakından baktığımızda bir gerçek ortaya çıkmaktadır. Partinin sahip olduğu sistemin ve partinin yönetme tarzının, partinin yönetim yeteneklerini etkileyen iki önemli faktör olduğu görülmektedir. Yönetme tarzı bir partinin yönetme sürecinde kullandığı bütün kurumları, yaklaşımları ve metotları kapsamaktadır. Partinin benimsediği yönetim tarzı temel olarak onun yönetim felsefesine, yönetim koşullarına ve tarihsel ve kültürel geleneklerine dayanır; ayrıca iktidar partisi ile devlet iktidarı arasındaki ilişkileri de içinde barındırır.

ÇKP, demokratik-merkeziyetçilik temelinde kurulan organik bir bütündür, bu nedenle ÇKP'nin yönetim tarzında yekpare/birleşik bir önderlik özelliği bulunmaktadır; başka bir partiyle önderliğini paylaşmaz ve aynı zamanda devlet faaliyetleri üzerinde yönetim uygular; parti ve devletin ayrı ele alınması gerçeği nedeniyle devlet faaliyetleri üzerinde yönetimden vazgeçemez.

Bu yaklaşım proletarya partilerinin karakteristikleri ile uyumlu olduğundan; partinin birleşik ve kolektif önderlik ilkesi korunmalı, partinin politik, ideolojik ve örgütsel alanlarda önderlik yapması ilkesi sürdürülmeli ve partinin önderliği toplumsal pratiğin tüm alanlarını kapsamalıdır.

Partinin sosyalist demokrasiyi geliştirme yeteneklerini güçlendirmesi üzerinde durduğumuz sayfalarda halk kongresi sistemini ve çok partili işbirliği ve politik danışmalar yürütülmesi sistemini iyileştirme konularından bahsederken de bu sorun üzerine bazı değerlendirmeler yapmıştık.

Burada ise politik yeniden yapılanma konusuna girmek istiyorum. Politik sistemler bir ülkenin temel politik sistemi esas alınarak kurulmuş olan çeşitli sistemlerdir. Çin'in şu andaki politik sistemleri devrimci savaş yıllarında doğmuştur; (1952-56) sosyalist dönüşüm döneminde şekillenmiş ve planlı ekonomi döneminde geliştirilmiştir.

Bu politik sistemlerin olumlu yanları olduğu gibi, kaçınılmaz olarak bazı eksiklik ve sakıncaları da bulunmaktadır. Olumsuzlukları: iktidarın fazlasıyla merkezileşmiş ve yoğunlaşmış olması, partinin ve devletin işlevleri arasında ve devletin işlevleri ile ekonomik işletmelerin işlevleri arasında ayrım olmaması; devlet organlarında fazla kadro birikimi oluşması gibi olgular olarak tanımlayabiliriz.

Parti yıllardır yönetim ile ilgili kurumlarda reformlar ve iyileştirmeler şeklinde pek çok çalışma yapmış ve hatırı sayılır bir ilerleme sağlamıştır. Buna karşın, geçmişten miras alınan politik sistemler yeni görevlerin yerine getirilmesinde ayak bağı oluşturmakta, ihtiyaçları karşılayamamakta, partinin yönetim yeteneklerini tam olarak ortaya koymasını engellemektedir.

Bu nedenle, ekonomik yeniden yapılanma ile birlikte politik yeniden yapılanmanın adım adım ilerletilmesi ve bir dizi yeni yönetim mekanizmalarını oluşturulması gerekmektedir. Yeni yönetim yapıları güç ve iktidarın paylaşılmasını sağlayan mekanizmalar, iktidarın uygulanmasını ve iktidarın denetimini sağlayan mekanizmalar içermelidir. Bu reformlar sonucunda halk sahip olduğu gücü yasalara uygun olarak ilgili organlara devredebilecek, parti ve devlet iktidarı yasalara uygun bir biçimde kullanabilecek ve halk iktidarın kullanımını hukuka uygun biçimde denetleyebilecektir. Partinin ve devletin tüm faaliyetleri kanunlar ve yasal prosedürlerin kapsamı içine dâhil edilmeli, parti ile devlet arasındaki ilişkiler de yasalar çerçevesinde, bilimsel, standartlaşmış ve kurumlaşmış olmalıdır.

Özet olarak, bütün parti üyeleri, partinin toplumun çıkarı için inşa edilmiş bir Marksist parti olarak kalmasını ve devlet iktidarını halk için kullanmasını ve aynı zamanda devlet iktidarını bilimsel, demokratik ve kanuna uygun bir anlayışla kullanan; gerçekçi, pragmatik ve reforma ve yenilenmeye adanmış; çalışkan, verimli, ahlaklı ve temiz bir parti olarak kalmasını sağlamalıdır.

Son sözlerle, ancak Çin'in gelişkin ileri üretici güçlerinin gelişme eğilimini, Çin'in ileri kültürünün ve Çin halkının ezici çoğunluğunun temel çıkarlarının yönelimini temsil eden iktidardaki Marksist bir parti, gelişkin, öncü niteliğini koruyabilir.

10. BÖLÜM

MARKSİST BİR PARTİNİN PROGRAMI, POLİTİK ÇİZGİSİ VE ÇKP'NİN PRATİĞİ

GİRİŞ

Bir partinin programı, hedefleri ve amacının tanımı üzerinden o partinin karakterini içermektedir. Bu anlamda program, bir partiyi diğerinden ayıran en önemli özelliklerinden biridir. Burjuva partilerinin her seçimde değişen seçim programları ve kısa ömürlü hükümet veya iktidar programlarından farklı olarak, Marksist partinin tarihin herhangi bir aşaması için hazırladığı programlar, bunlara kıyasla daha kalıcıdır ve bilhassa işçi sınıfının azami programı ve hedefi ile tutarlılık içindedir. Marksist bir partinin programı, işçi sınıfının tarihi içersindeki diğer siyasi örgütlenmelerinin gizli veya kısmi programlarından farklı bir şekilde, kamuya açıktır ve siyaset, ekonomi ve kültür dâhil olmak üzere bütün alanlardaki hedeflerini kapsar. Marksist bir parti yüksek bir ideale sahiptir ve yüksek düzeyde bir pratik misyon üstlenir. Marksist bir parti, programını gerçekleştirebilmek için, hayatın gerçeklerine uygun bir biçimde her bir tarihsel özel aşamada ayrı bir çizgi belirler.

10.1 PARTİNİN PROGRAMI, KAMUOYU ÖNÜNDE ONUN BAYRAĞIDIR

Her hangi bir program; bir ülkenin, siyasi partinin veya grup gibi siyasi bir öznenin hedefleri ve görevleriyle ilgili kısa ve özlü ifadeler içerir. Marksist bir partinin programı kamuoyu önünde bir bayraktır. Halk kitleleri bu program vasıtasıyla Marksist bir partinin mevcut koşullardaki hareketinin düzeyini kavrama imkânı bulur. Halk içinden ileri öğeler aynı veya benzer siyasi hedefler güttüğü için o partiyi seçip katılabilir; sonrasında partinin programını gerçekleştirmek için yoldaşlarıyla birlikte çabalar; ya da partiye sempati duyup onu dışarıdan destekler ve mali yardımda bulunur.

Genel olarak burjuva partileri iki tür programa sahiptirler. Birincisi, seçim programı olup genellikle, belli bir zaman diliminde belli araştırmalar sonucu ortaya çıkar ve halkı ilgilendiren konulardaki temel hedefler belirler. Parti seçim kampanyası sırasında ağırlığı, seçim döneminde halk içinde var olan eğilimlere uygun olarak belirler. Böylece seçmenlerden daha fazla destek almaya çalışır. Diğeri ise, yönetim veya iktidar programıdır. Partinin seçimi kazanıp iktidara gelmesi durumunda, iktidar programı seçim programından oldukça farklılaşır. Bunun nedeni, iktidar programının, nüfusun sadece bir kısmını oluşturan ve kendisine oy veren kesimi değil bütün yurttaşları hedeflemesidir. Dolayısıyla iktidar programı, seçim programına göre daha kapsayıcıdır, çünkü iktidardaki parti, kendi seçim programıyla çelişse bile, rakip partilerin seçim programının bir kısmını benimsemek zorunda kalır. Elbette burjuva partilerinin hem seçim hem iktidar programları burjuvazinin çıkarlarının, burjuva değerlerinin yansımasının bir toplamıdır. Seçmenlerin veya yurttaşların çıkarlarını temsil ettiği yaftası vurulsa da, bu gerçek değişmez. Bunun aksine, Marksist partilerin programı, proletaryanın siyasi doktrini ve hedeflerinin yoğunlaşmış ifadesidir.

10.1.1 MARX'TAN BUGÜNE MARKSİST PARTİLERDE PROGRAM KAVRAMINDA TEORİK AŞAMALAR

Marksist partilerin kurucularının hepsi, uzun devrimci pratik sürecinde parti programı kavramının geliştirilmesine büyük önem vermişlerdir. Biz bunu Marksist partilerin programlarını geliştirme teorisi olarak adlandırmayı öneriyoruz.

Bu teorinin başlıca unsurları şöyledir:

Önce parti programının temel niteliklerini ele alalım. Marksist partilerin kurucuları, bir proletarya partisinin programının halka açık olması ve partinin görüşlerini gizlemek yerine halka duyurması gerektiğini savunmuşlardır. “yeni bir program sonuçta toplumun içinde çekilen bir bayraktır ve dış dünya ve kitleler partiyi buna göre değerlendirir.”¹ Proleter partiler bilimsel sosyalizmi temel aldıklarından, parti programının ideolojik ve teorik temeli yansıtan genel bölümü (giriş bölümü) karşı çıkılamayacak bir içeriğe sahip olmalıdır.

1 *Marx & Engels, Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 3, s. 325-6.

Parti üyelerinin, bu temel bölümde ele alınan kavramlar üzerinde uzlaşmaya varamamaları halinde, partinin doğası, gelişkin öncü rolü, ideali ve uğraşı rastgele veya keyfi olarak değiştirilebilir ve bu durumda Marksist bir partinin varlığından söz edilemez.

Parti programı, partinin hareketinin düzeyini ve olgunluğunu yansıtan bir ölçütür, çünkü partinin bakış açısının, siyasal görüşlerinin, ideolojik temelinin, örgütlenme ilkesinin, stratejilerinin ve diğer bütün yönlerinin yoğunlaşmış ifadesidir. Bütün bunlar partinin ne kadar olgun olduğunu gösterir. Dolayısıyla, ilkeleri içeren bir program, “bütün dünyanın gözü önünde parti hareketinin düzeyinin ölçüldüğü nirengi noktalarını oluşturur.”²

Parti Programının İyileştirilmesi

İkinci önemli nokta, parti programının iyileştirilmesidir. Proletarya partilerinin programında, bütün parti üyeleri arasında tek bir zihniyet oluşturup, onları ortak ideal ve hedefler için mücadele etmek amacıyla birleştirme düşüncesi öne çıkmaktadır. “Bir parti, programa sahip olmadığı takdirde, olaylar ne yönde giderse gitsin çizgisini savunmaya muktedir bütünsel bir siyasal organizma haline gelemmez. Mevcut siyasi durumun değerlendirilmesine dayanan taktiksel bir çizgi olmadan ve zamanımızın ‘can sıkıcı sorunlarına’ açık çözümler sunmadan, bir teorisyen çevresine sahip olabiliriz ama işlevini yerine getiren siyasal bir özne olamayız.”³ Proleter partilerin programı halka seslenebilir, sınıfı birleştirebilir ve halkın ezici çoğunluğunun çıkarları için mücadele edecek milyonlarca insandan oluşan bir devrimci ordu yaratabilir.

Üçüncüsü, parti programının iyileştirilmesinde uygulanacak ilkelerdir. Birincisi, parti programı bilimsel sosyalizmin ve proletaryanın temel ilkelerine bağlı kalmalıdır. Marx ve Engels’in belirttiği gibi, program “halkın içinde çekilen bir bayrak” olduğundan, proleter partiler bu bayrakta insan toplumunun temel sorunları hakkındaki görüşlerini sergilemelidir: kapitalizmin yok olması ve sosyalizmin onun yerini alması, insan toplumunun ilerlemesinde değişmez bir yasadır. Parti programının acil hedefi burjuvazinin yönetimini yıkıp proletaryanın yönetimini kurmak, nihai hedefi ise komünizmi gerçekleştirmek olmalıdır. Parti programı sınıf mücadelesinin ilkelerine ve proletarya diktatörlüğüne ve işçi köylü ittifakına ve proletarya enternasyonalizminin ilkelerine bağlı kalmalıdır. İkincisi, parti programı teori ile pratiği birleştirme ilkesini savunmalıdır. Marx ve Engels’e göre, parti programı partinin ideolojik teorilerinin toplu yansımasıdır ve program, bilimsel sosyalizm ilkesine bağlı kalma temelinde pratik faaliyetlere rehberlik eder. Programın kendine özgü içeriği ise ortama göre değişebilir ve mücadelenin farklı koşullarına uygun olarak geliştirilebilir. Bu şekilde parti daha geniş bir sınıfsal ve toplumsal tabana oturup acil hedefi için mücadele eden bir “eylem partisi” haline gelir. Üçüncüsü, bir parti, programını oluştururken, stratejilerde oldukça esnek davranmalı ancak ilkelerine büyük bir kararlılıkla bağlı kalmalıdır. Kısa vadeli, acil çıkarlar için nihai hedefinden asla vazgeçmemeli, ayrıca devrimin mevcut

2 *Age.*, s. 296.

3 *Vladimir Lenin, Toplu Eserler*, (2. Çince baskı) Cilt 20, s. 311-312. Pekin: People's Press, 1989.

yapısını göz ardı edecek şekilde nihai hedefe aşırı bir vurgu yapmamalıdır. Ayrıca devrimin de farklı aşamalara bölünmesi gerekir. Son olarak bir Marksist parti, üyeleri ile kitlelerin mevcut ideolojik gerçekliğini göz ardı etmemeli ve gerektiği zaman stratejilerini uygun biçimde ayarlamalı veya gerekli uzlaşmaları sağlamalıdır.

Dördüncüsü, parti programının pratikteki önemidir. Marksist partilerin kurucuları, partinin teorik programını iyileştirmenin yanı sıra bu hususa daha fazla dikkat etmişlerdir. Marx'ın belirttiği gibi, "Gerçek hareketin her adımı bir düzine programdan daha önemlidir." Marx ve Engels parti programının gerçeklikle bağdaşması gerektiğine ve ancak pratiğe yol gösterdiği zaman bir değeri olacağına inanıyorlardı. Gerçeklikten uzaklaşmış ve pratiğe yol göstermeyen bir programın, hiçbir değeri kalmaz. Bu arada önerilen program ve çizgiler ile programın rehberliğindeki stratejilerin sürekli sınanması, gözden geçirilmesi ve pratikte geliştirilmesi gerekir. Bu şekilde program bütün partiyi koordine etme ve kitle mücadelesine önderlik etme rolünü daha iyi yerine getirir. Hiçbir programın belli bir süre boyunca, değişikliklere izin vermeyen kutsal bir doktrin olarak görülmesi gerekir.

10.1.2 MARKSİST PARTİLERDE ASGARİ VE AZAMİ PROGRAMLARIN BİRLİĞİ

Marksist partilerin kurucuları komünizmi gerçekleştirme şeklindeki nihai hedefi azami program olarak belirlerken, proletarya devriminin gelişiminin her bir aşaması için gerçekçi bir hedef- bir asgari program- tasarladılar. Bu nedenle, gerçek bir Marksist daima nesnel zorunlulukların belirlediği koşulları dikkate almalı, diğer bir deyişle asgari ve azami programların birliğini savunmalıdır.

Marx ve Engels, Şubat 1848'de dünyanın ilk proleter partisi olan Komünistler Birliği için "Komünist Partisi Manifestosu"nu kaleme aldılar. Bu belgede komünist partilerin azami ve asgari programlarının içeriğini açıkça ortaya koydular. "Komünist Manifesto"da proleter partilerin azami programı, "Komünizmin ayırt edici özelliği mülkiyetin genel olarak ortadan kaldırılması değil, burjuva mülkiyetinin ortadan kaldırılmasıdır," şeklinde belirtiliyordu. "Komünistlerin teorisi tek bir cümleyle özetlenebilir: Özel mülkiyetin ortadan kaldırılması."⁴ "Sınıfları ve sınıf düşmanlıklarıyla eski burjuva toplumunun yerini, üreticilerin birliği toplumu alacak. Bu toplumda her bir bireyin özgür gelişimi, tüm toplumun özgür gelişiminin koşulu olacaktır."⁵ "Komünist Manifesto" proleter partilerinin asgari programını ise şöyle belirtir: "Komünistlerin acil hedefi bütün diğer proleter partileriyle aynıdır: proletaryanın bir sınıf haline gelmesi, burjuvazinin üstünlüğünü yıkması, siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi."⁶

4 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 1, s. 286.

5 A.g.e., s. 294.

6 A.g.e., s. 285.

Marx, Nisan 1875'te gelecekteki toplumsal gelişmenin aşamalarını (sosyalizm ve komünizm) tasarladığı "Alman Sosyal Demokrat Partisinin Gotha Programının Eleştirisi" adlı eserinde proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden sonra toplumsal gelişmenin üç aşamaya bölünebileceğini belirtir: kapitalist toplumdan komünist topluma geçiş dönemi, komünist toplumun başlangıç aşaması, komünist toplumun ileri aşaması. Ayrıca Marx burada her bir aşama için programlar veya hedefler belirlemiştir. "Kapitalist ve komünist toplum dönemleri arasında, birinden diğerine devrimci dönüşümü sağlayan bir dönem yer alır. Buna denk düşen bir siyasal geçiş dönemi vardır ki, devlet burada proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz."

"Komünist toplumun daha yüksek bir aşamasında, bireyin iş bölümüne kölece bağımlılığı olgusu ile kafa emeği ve kol emeği arasındaki çelişme ortadan kalktıktan sonra; emek sadece bir geçim aracı değil yaşamın temel ihtiyacı olduktan sonra; bireyin her yönüyle çok yönlü bir biçimde gelişmeye başlaması ile birlikte üretici güçlerin de artması ve işbirliğine dayalı bütün zenginlik kaynakları daha bol akmaya başladıktan sonra - ancak o zaman burjuva hukukunun dar ufku tamamen aşılır ve toplum kendi bayraklarına şu cümleyi yazabilir: Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre!"⁷ Ancak komünist toplumun ilk evresi ya da "başlangıç aşaması", "kendi temelleri üzerinde gelişemez, aksine kapitalist toplum içinden ortaya çıkar. Ve her bakımdan, ekonomik, ahlaki ve düşünsel anlamda, hâlâ rahminden çıktığı eski toplumun doğum izlerini taşır."⁸

Dolayısıyla, bu aşamada sadece şu bölüşüm ilkesi benimsenebilir - herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre.

Özetle bir Marksist partinin programı sınıf çıkarlarını ve sınıfın hedefini gerçekleştirecek eylem çizgilerini öne çıkaran bir araçtır. Bir başka deyişle, partinin hedefleri ve görevleridir. Program, asgari ve azami unsurları içerir. Azami program nihai hedefin ve partinin görevlerinin kısa ve öz bir biçimde dile getirilmesidir. Asgari program ise belli bir aşamadaki acil hedef ve görevlerin kısa ve özlü ifadesidir. İkisi de ideolojik ve teorik temelleri ile sınıf niteliği açısından eşdeştir. İkisi de teoriyi pratikle bağdaştırır. Azami program daima asgari programın oluşturulması ve yürütülmesi için belirleyicidir. Azami program, farklı aşamalarda asgari programlar vasıtasıyla kademeli olarak gerçekleştirilir.

10.1.3 ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ'NİN PROGRAMLARI

Marksist bir parti olan ÇKP, kuruluşundan itibaren, daima "komünizmin gerçekleştirilmesini" azami program hedefi olarak belirlemiştir. Temmuz 1921'deki ilk ÇKP programında şöyle deniliyordu: "Partimizin programı şöyledir: önce proletaryanın devrimci ordusuyla burjuvaziyi devirmek ve işçi sınıfının yardımıyla, sınıf farklılıkları ortadan kaldırılınca kadar devleti yeniden oluşturmak. İkinci olarak, sınıf mücadelesinin hedefi olan sınıfların ortadan kaldırılmasını gerçekleştirebilmek için proletarya diktatörlüğü ilkesini benimsemek. Üçüncüsü,

7 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 1, ss. 305-6.

8 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 1, ss. 304.

burjuvazinin elindeki özel mülkiyeti ortadan kaldırmak ve makineler, araziler, fabrikalar, yarı mamul ürünlerden oluşan bütün üretim araçlarına el koymak; bunları topluma ait kılmak. Dördüncüsü, Komintern (Üçüncü Enternasyonal) ile birleşmek.”

ÇKP’nin Kasım 2002’de kabul edilen programının, Genel Program-giriş- bölümünde de bu fikirler tekrar vurgulanmıştır: “Komünizmin gerçekleştirilmesi partimizin en büyük ideali ve nihai hedefidir.”

Uzun devrimci silahlı savaşlar, ülkenin ve ulusun sosyalist perspektif ile yeniden inşası ve ardından 1980’lerde başlatılan reformlar sürecinde ÇKP farklı dönemlerde değişen ülke koşullarına uygun programlar oluşturmuş, önemli tarihsel dönüm noktalarında programında bazı değişiklikler yapmıştır. ÇKP, yeni demokratik devrim dönemi sürecinde, asgari program hedeflerini ilk kez 1922’deki İkinci Kongrede karar altına almıştır: iç karışıklığı ve bölünmeleri yok etmek, feodal savaş ağalarını devirip iç barışı korumak; emperyalist boyunduruğu yıkarak Çin ulusunun tam bağımsızlığını sağlamak; Çin’i (ülkeyi Kuzeydoğu Çin’deki üç eyalet dâhil) gerçek bir demokratik cumhuriyet olarak birleştirmek”.

1945’teki Yedinci Kongrede ÇKP, yeni demokratik devrim sürecindeki asgari programını “yeni demokratik devlet sistemi”⁹ formülasyonunu içerecek şekilde genişletti. ÇKP asgari programlara ek olarak, yeni demokratik devrimle uyumlu ekonomik, siyasal ve kültürel programlar da geliştirmiştir.

ÇKP, devrimin zaferi ile birlikte Yeni Çin kurulduktan sonra farklı dönemlerde farklı programlar veya hedefler belirledi: yeni demokratik düzenden sosyalist bir topluma dönüşme görevi ve daha sonra bütün yönleri içerecek şekilde sosyalizmin inşa görevi. Ancak bazı dönemlerde, bilhassa “kültür devrimi” sırasında ÇKP asıl ideolojik çizgisinden uzaklaşınca, program inşası da - faaliyet ve içerik bakımından- Marksist partilerin genel ilkelerinden uzaklaştı. Bundan dolayı o zamanki asgari program, - sınıf mücadelesini yol gösterici ilke olarak kavrayıp, devrimi proletarya diktatörlüğü altında sürdürme teorisi benimsendi- ve bu hata ÇKP’ye ve sosyalizmi inşa davasına ciddi zararlar verdi.

1978’de, ÇKP’nin 11. Merkez Komitesi 3. Genel Oturumunda, parti “gerçeği olgulardan arama” şeklindeki ideolojik çizgiyi yeniden restore etti ve ilerletti. Bu gerçeklere dayanan ve gerçekçi çalışma tarzıydı. Böylece uluslararası, ülke içindeki ve parti içi koşullar daha iyi anlaşılıp daha doğru hükümler verilerek; sosyalizmi ekonomi, siyaset, kültür ve diğer alanları kapsayacak biçimde Çin’e özgü niteliklerle inşa etmek için yeni bir temel program tasarlandı.

Azami ve asgari programlar arasındaki ilişki konusunda ÇKP daima bu iki programın birliğine inanmıştır. Parti yönetimiyle ilgili yasalar, sosyalizmi inşa yasaları ve insan toplumunun gelişmesiyle ilgili yasalar irdelendikçe, ÇKP’nin Marksizmin temel ilkesine olan inancı giderek daha da güçlenmiştir. Bu temel ilkeye göre insan toplumu kaçınılmaz biçimde komünizme doğru yol alacak ve “komünist

9 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 3, s. 1056.

toplumda çok bol maddi zenginlikler olacak, insanlar zihinsel bakımdan mükemmel hale gelip kendilerini her bakımdan özgürce geliştirecektir.” Bu arada ÇKP “komünizmin ancak tam gelişmiş ve yüksek düzeyde gelişkin bir sosyalist toplumun ardından gerçekleşeceği” fikrini savunmuştur. Böylece Çin komünistleri “yüksek komünist idealleri savunmalı, inançlarını güçlendirmeli ve yüksek ideolojik ve ahlaki standartlara sarılarak kendilerini teşvik etmelidirler.” Daha önemlisi, içinde bulunulan mevcut aşama için partinin temel programını gerçekleştirmek amacıyla gerçekçi bir şekilde sürekli çaba harcamalı ve enerjilerini her gün yapacakları işe katmalıdırlar. Acil sorunlarla ilgilenirken yüksek idealimizi unutmak, ilerlemeye giden yolun yönünün kaybedilmesiyle sonuçlanır. Ancak pratikte herhangi bir iş yapmadan yüksek idealimiz hakkında büyük laflar etmek insanın gerçeklikten uzaklaşmasına yol açar.”¹⁰

10.2 MARKSİST PARTİNİN POLİTİK ÇİZGİSİ

Marksist bir partinin siyasal çizgisi, partinin belli bir dönemde azami programını göz önünde bulundurmak suretiyle-azami programını temel yönlendirici ilke olarak ele alarak-formüle ettiği temel ilkelerini, pozisyonunu ve partinin benimsediği eylem ve mücadele normlarını ifade eder. Fakat siyasi çizgi aynı zamanda asgari programın gereksinimlerini göz önünde bulundurur ve bu temel üzerinde verili görevleri ve hedefleri gerçekleştirmeye çalışır.

10.2.1 POLİTİK ÇİZGİ, İLKELER VE POLİTİKALAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Çizgi, insanların dünyayı yorumlayıp dönüştürme sürecinde izlediği temel ilkedir. Marksist bir partideki çizgi kavramı ise, belirli bir dönemdeki görevleri yerine getirmek için formüle ettiği temel politikalarla ilgilidir.

İlkeler ise Marksist bir partinin belli bir dönemde bir takım hedeflere ulaşmak için formüle ettiği, partiye yol gösteren ilkelerdir ve programıyla uyum içinde, belli başlı büyük olaylar veya sorunlar karşısında benimsediği tavırlar, ilkeler ve konumdur.

İlkeler genel ve özel ilkeler olmak üzere ikiye ayrılır. Genel ilke genel durumla ilgiliyken, özel ilkeler ekonomi, sanat veya edebiyat gibi belli alanlar için geçerlidir. Genellikle bir partinin tek bir genel ilkesi ve her dönem için de çeşitli özel ilkeleri vardır. Marksist bir parti belli bir dönem için genel ilkeyi uygun ve doğru bir biçimde kullanıp, genel ilkeler temelinde özel ilkeler belirlediği takdirde; devrimin görevlerine yönelik siyasal önderliğini etkin bir şekilde yerine getirebilir.

Partinin Politikaları

Politikalar Marksist bir partinin belli bir dönemdeki belli görevlerini yerine getirmek için formüle ettiği eylem temelleri ve kurallarıdır. Politikalar da genel ve özel olanları içerir. Marksist bir partinin yaptığı bütün eylemler belli bir politikayı yerine getirir ve uzun vadeli stratejik görevlerine hizmet eder. Bir parti sadece doğru ideolojik çizgiye bağlı kalarak ve nesnel koşullar hakkında bilimsel

10 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 293.

yargılarda bulunarak doğru politikalar üretebilir. Parti, politikaları belirledikten sonra bunları pratikte sinamalı; ardından bunları gerçeklere uygun biçimde uyarlamalı, gözden geçirmeli, eklemeler yapmalı ve geliştirmelidir. Doğru politikalar belirleyip yürütmek, parti inşasını geliştirmenin ve devrimi başarıya ulaştırma yolunda kolaylık sağlamanın önemli bir teminatıdır. Aynı zamanda parti önderliğinin niteliklerinin başlıca ifade şeklidir.

Marksist parti doğru bir politik çizgi formüle etmek için doğru ilkeleri takip etmelidir. Birincisi, bilimsel sosyalizmin temel gereklerine yaslanmalıdır; aksi takdirde “yön veya rota ” konusunda hatalarla karşılaşır. İkincisi, bilimsel sosyalizme ilişkin teorileri ülkenin temel gerçekleriyle bağdaştırmalıdır. Teori gerçeklerle bağdaştırılmadığı takdirde uygulama değerini kaybeder; aynı şekilde teorinin yol göstericiliği olmadığı takdirde pratik de yönünü kaybedecektir. Bu ikisi ancak bir araya geldiklerinde pratik ve doğru bir çizginin belirlenmesine hizmet edebilirler.

Üçüncüsü, bir çizginin defalarca pratikte sinanması, zenginleştirilip geliştirilmesi gereklidir. Böylece işçi sınıfıyla geniş halk kitlelerinin temel çıkarları ve gereksinimleri daha yoğun biçimde temsil edilir. Son olarak, doğru çizginin uygulanması partinin doğru önderliğine, her düzeydeki önde gelen departmanların ve kadroların, çizgiyi kararlı bir şekilde sürdürmelerine, parti üyelerinin gelişkin öncü niteliklerine ve örnek rolüne bağlıdır.

Tek cümleyle, parti çizgisi, ilkeleri ve politikalarının belirlenip yürütülmesi partinin ayakta kalıp gelişmesini, davasının başarı ve başarısızlığını doğrudan etkiler.

10.2.2 POLİTİK ÇİZGİ

Bir partinin siyasal çizgisi, diğer bir deyişle genel veya temel çizgisi, belli bir dönemde bütün alanlardaki özel çalışmaları yönetip asgari programı gerçekleştirmek için formüle edilen genel eylem politikalarını ve temel yaklaşımları içerir. Marksist bir partinin siyasal çizgisi işçi sınıfının ve geniş halk kitlelerinin temel çıkarlarını ve gereksinimlerini yansıtır. Partinin gelişkin öncü rolünü ifade eder ve parti inşa sürecinde çözmesi gereken temel sorunu oluşturur. Politik çizgi partinin davasını yönlendirmede temel ve kapsamlı bir rol oynar.

ÇKP, her dönemde, o dönemin tarihi görevleriyle uyum içinde tekrar tekrar gerçekleştirilen pratiklere dayalı olarak bir genel çizgi ortaya koymuştur. ÇKP, yeni demokratik devrim döneminde “proletarya öncülüğünde halk için, emperyalizme, feodalizme ve bürokratik kapitalizme karşı koyarak yeni bir demokratik devrim” genel çizgisini oluşturmuştur. Sosyalist devrim döneminde ise ÇKP bu geçiş süreci için, “sosyalist sanayileşmenin adım adım gerçekleştirilmesi, tarım, el sanatları sanayi ve kapitalist sanayi ile ticarete sosyalist dönüşümün oldukça uzun bir dönemde sağlanması” şeklinde bir genel çizgi oluşturmuştur. Sosyalist inşanın ilk aşaması için ÇKP, 1956’da genel çizgiyi, “yüksekleri hedefleyin, sosyalizmin inşası için daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlara ulaşın” şeklinde formüle etti. 1980’lerde başlatılan reform ve dışa açılma aşamasında ise ÇKP, sosyalizmin başlangıç aşaması boyunca izlenecek bir genel çizgi-temel çizgi- belirlemiştir.

Bu genel veya temel çizgi “bir merkezi görev ve iki temel noktadan” oluşmaktadır. Bir merkezi görev ekonomik gelişmedir; iki nokta ise birincisi Dört Yüksek İlkeye ikincisi Reform ve Dışa Açılma Politikasına sarılmaktır. Dört Yüksek İlke ise, Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesine; sosyalist yolda ilerlemeye; halkın demokratik diktatörlüğü (proletarya diktatörlüğü ilkesine ve sosyalizmin inşasında Marksist komünist partisinin önderliği ilkesinden oluşmaktadır.

10.3 SOSYALİZMİN BAŞLANGIÇ AŞAMASININ TEMEL ÇİZGİSİ

1978 yılında ÇKP, 11. Merkez Komitesinin 3. Genel Oturumunda, partinin ideolojik çizgisini ve rehber ideolojisini - Mao Zedung Düşüncesi - konumlamak amacıyla, yeni dönemde bir siyasal çizgi belirlemek için yeni ideolojik ve teorik görüşler ortaya koydu.

11. Merkez Komitenin 4. Genel Oturumunda ise ÇKP'nin yeni dönemdeki genel görevi şöyle belirlendi: “Bütün milliyetlerden halkımızı birleştirip, bütün olumlu ve lehte güçleri kullanarak, tek bir yürek ve beyinle çalışmak; tüm olanaklarımızla modern ve güçlü sosyalist ülke inşa etmek için daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde etmeyi başarmak.”¹¹

Bu formülasyon, 11. Merkez Komitenin 5. Genel Oturumunda ÇKP'nin siyasal çizgisi olarak onaylanmıştır. Deng Xiaoping ise daha kısa ve öz bir tanım yapıyordu: “Özetle, mevcut aşamada partinin siyasal çizgisi, ülkemizin dört alanda modernleşmesi için tek yürek ve tek beyinle çalışmaktır.”¹²

1982'deki 12. Kongrede, ÇKP yeni dönemdeki genel görevini (siyasi çizgiyi) bu kez şöyle belirledi: “Bütün milliyetlerden halkımızı birleştirmek, ülkemizin sanayi, tarımı, ulusal savunması, bilim ve teknolojisini modernleştirmek için kendine güvenerek çok çalışmak; Çin'i adım adım gelişkin bir sosyalist ülkeye dönüştürerek daha yüksek bir kültür ve demokrasi seviyesine ulaştırmak.”¹³

ÇKP'nin 12. Kongresinden sonra Çin'in sosyalist modernleşmesi yeni ve çağ açan bir döneme girdi. Sosyalizmi Çin'e özgü niteliklerle inşa etmenin tarihinde yeni bir sayfa açılırken, parti, Çin'in koşullarını anlama konusunda daha zengin bir deneyime ulaştı.

1987'deki 13. Kongrede ise ÇKP, artık “sosyalizmin başlangıç aşamasının” özelliklerinin daha eksiksiz ve bilimsel bir tanımını yapabiliyordu: “Ülkemiz sosyalizmin başlangıç aşamasındadır. Varılan bu sonuç, iki anlam taşımaktadır. Birincisi, Çin toplumunun zaten sosyalist bir toplum olduğu doğrulanmıştır ve kabul edilmektedir. Dolayısıyla sosyalizme bağlı kalmalı ve asla ondan ayrılmamalıyız. İkincisi, ülkemizdeki sosyalist toplum henüz sosyalizmin başlangıç aşamasındadır. Bu gerçekten yola çıkarak ilerlemeli ve içinde bulunduğumuz bu aşamayı asla atlamamalıyız.”¹⁴

11 ÇKP'nin 11. Merkez Komitesinin, 3. Genel Oturumundan bu yana Önemli Seçme Belgeler, Cilt 1, s. 206, Pekin: People's Press, 1982.

12 *Deng Xiaoping, Seçme Eserler* (2. baskı), Cilt 2, s. 276.

13 ÇKP 12. Kongresinden Bu Yana Seçme Önemli Belgeler, (1. Kısım), s. 13, Pekin: People's Press, 1986.

14 ÇKP 13. Kongresinden Bu Yana Seçme Önemli Belgeler, (1. Kısım), s. 9, Pekin: People's Press, 1991.

Çin’de sosyalizmin başlangıç aşaması her ülkenin sosyalizme girerken geçmesi gereken bir başlangıç aşaması olamaz, Çin’e özgüdür ve evrensel değildir. Anlamı şudur, Çin, bu aşamada geri üretici güçlere ve az gelişmiş meta ekonomisine sahip olması koşulları nedeniyle böylesi bir ara aşamadan geçerek sosyalizmin inşasını ilerletmek zorundadır.

Bu sürecin 1956’da üretim araçlarının mülkiyetinde sosyalist dönüşümün tamamlanması ile başladığı ve bu sürecin gelecekteki bir dönem boyunca sosyalist modernleşme sürecinin tamamlanmasıyla birlikte 100 yıldan fazla süreceği öngörülmektedir Bu yeni bilinç, partinin doğru çizgi ve politikalar belirleyip yürütmesinin zeminini yaratmıştır.

ÇKP, bu bilinçle 13. Kongresinde “Sosyalizmin başlangıç aşamasında ÇKP’nin temel çizgisi bütün etnik gruplardan halka uyumlu, kendine güvenen ve öncü bir çabayla yol gösterip Çin’i zengin, güçlü, demokratik, kültürel açıdan ileri gitmiş, uyumlu modern bir sosyalist ülke yapmak için ekonomik kalkınmayı merkezi görev edinirken, bir yandan da Dört Yüksek İlkeyi ve Reform ve Dışa açılma politikasını muhafaza etme”¹⁵ hedefini belirlemiştir.

Bu formülasyon, ÇKP’nin sosyalizmin başlangıç aşaması boyunca izleyeceği temel çizgiyi şöyle özetliyordu: “tek bir merkezi görev ve iki temel nokta.”

“Ekonomik kalkınmayı merkezi görev olarak almada” gösterilen ısrar, Çin’de sosyalizmin başlangıç aşamasında görülen temel çelişkinin yanı sıra sosyalizmin ne olduğu ve onun temel görevlerinin ne olması gerektiği konusundaki görüşler tarafından belirlenmiştir. Çin’de sosyalizmin başlangıç aşamasındaki temel çelişki, halkın sürekli büyüyen maddi ve kültürel ihtiyaçları ile düşük seviyede bulunan üretici güçler arasındaki çelişkidir. Bu çelişki sosyalizmin bütün başlangıç aşaması boyunca sürecektir ve Çin’de sosyal hayatın bütün yönlerine nüfuz etmiş olup, onun özelliklerini yansıtmaktadır. Bu durum partinin ekonomik kalkınmayı merkezi görev olarak kabul etmesinde, bütün parti ve ülke çapında ön plana çıkarmasında, temel görevlerden biri olarak üretici güçlerin geliştirilmesi çalışmalarında itici rol oynama hedefini belirlemesinde belirleyici olmuştur.

Partinin karşısına bazı çok önemli iç ve dış sorunlar ortaya çıksa dahi “sınıf mücadelesini yönlendirici ilke olarak kabul etmek” yaklaşımına geri dönülmemesi gerektiğini ekonomik kalkınmaya yapılan bu vurgunun değiştirilmemesi önerilmektedir, şüphesiz bu da bir vurgulamadır. Kitlesele ve büyük bir yabancı saldırı olayı dışında partinin bu merkezi göreve yoğunlaşması, bu görevin yerine getirmesine hiçbir şeyin müdahale etmesine izin verilmemesi kararlaştırılmıştır.

Dört Yüksek İlke şu kuralları içerir: sosyalist yoldan ayrılmamak, halkın demokratik diktatörlüğüne, ÇKP’nin önderliğine, Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesine bağlı kalmak. Bkz Ek Açıklama***

15 ÇKP 13. Kongresinden Bu Yana Seçme Önemli Belgeler, (1. Kısım), s. 15, Pekin: People's Press, 1991.

Bu ilkeleri, ilk kez Deng Xiaoping reform sürecin girildiğinde partinin uzun bir zaman boyunca biriktirdiği deneyimlerin özeti olarak ve Çin halkının ortak iradesinin manifestosu olarak ortaya koymuştur. Bu ilkeler ayrıca Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası içine de dâhil edilmiştir. Bu ilkeler ülkeyi inşa etmenin temeli olmanın yanı sıra reform, dışa açılma ve modernleşme sürecinin sağlıklı ilerlemesinin temel güvencesidir. Dört Yüksek İlke arasında sosyalist yoldan ayrılmama, ülkenin temel yönüne ışık tutarken, halkın demokratik diktatörlüğünü muhafaza etme ülkeyi yönetmenin temel teminatıdır. ÇKP'nin önderliğini muhafaza etme, modernleşmenin anahtarı ve Dört Yüksek İlkenin çekirdeğidir. Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesini muhafaza etmek, Çin devriminin ve inşasının büyük bayrağını yukarda tutmak, partinin ve devletin doğru yol gösterici ideolojilerine bağlılık anlamına gelir.

Dört Yüksek İlke, sosyalist modernleşmeyi farklı açılardan güvence altına almaktadır. Sosyalist Çin ancak bu Dört Yüksek İlkeye bağlı kaldığı takdirde yenilmez olabilir. ÇKP, Dört Yüksek İlkeye bağlı kalmak için kararlı bir duruşla burjuva liberalizmine karşı savaşmalı, parti çizgisine “sol” veya “sağdan” gelebilecek müdahaleleri gecikmeden tespit edip temizlemeli ve reform, kalkınma ve istikrar arasındaki ilişki doğru bir şekilde kurulmalıdır.

ÇKP'nin 1978'deki 11. Merkez Komitesi 3. Genel Oturumunda başlatılan “Reform ve dışa açılma politikası”, ülkenin ve sosyalizmin geleceğini ilgilendiren büyük bir karardır. Burada “reform” terimi aslında bir dizi veya çok sayıda devrimci değişim anlamında kullanılmaktadır. Bu devrimci değişimlerin niteliği ve hedefi, üretici güçlerin gelişmesini kısıtlayan ekonomik sistemi köklü bir biçimde değiştirmektir. Bu arada, reform ayrıca sosyalist modernleşmeyi diğer açılardan gerçekleştirecek olan siyasal ve diğer sistemlerdeki değişiklikleri kapsar. Üretici güçleri özgürleştirmek ve geliştirmek amacıyla başlatılan sistemli reformlar aslında Çin'de ikinci bir devrim olarak benimsenmiştir. Eski yarı-sömürge ve yarı-feodal Çin'i yeni sosyalist topluma dönüştüren ilk devrim de benzer birçok yöne sahiptir. Ancak ilk devrimden farklı olarak Reform, bir sınıfın diğerini devirdiği bir siyasal devrim değildir; fakat eski ekonomik sistemin küçük detaylarının düzeltilmesi olmayıp, aslında eski sistemde radikal değişimler getirmektedir. Reformun ardında yatan varsayımlar, Çin'de daha önce kurulan temel sosyalist sistemi sarsmadığı veya baltalamadığı gibi, aksine onu geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Çin toplumunun içinde bulunduğu durağanlığı ve geri kalmışlığını gözlemleyip dünyadaki diğer farklı tipteki ülkelerle kıyaslayarak, geçmişteki kapalı kapı politikasından ders çıkaran parti bir değerlendirme yaparak Çin'i dış dünyaya açmaya karar vermiştir.

ÇKP'nin 11. Merkez Komitesi 3. Genel Oturumundan sonra, Çin kapılarını yavaş yavaş açmaya başlamış ve sırayla özel ekonomik bölgeler kurmuş, kıyı şehirlerini dış dünyaya açmış, Hainan'ı eyalet haline getirip burada bir özel ekonomik bölge kurmuş, Şanghay'daki Yeni Pudong Bölgesini, sınır şehirlerini, Yangtze nehri kıyısındaki yeni şehirleri, taşrada bazı şehirlerini ve uygun koşullara sahip bazı şehirleri dış dünyaya açmıştır.

Parti, 13. Kongrede sosyalizmin başlangıç aşaması için daha bütünsel bir temel çizgi belirleyip bunu izlemenin yanı sıra yeni anlayışlar kazandı ve pratikte yeni ilerlemeler sağladı. Uluslararası durumda ve yurtiçi koşullarda bazı önemli değişiklikler olmasına rağmen bu temel çizgi değiştirilmedi.

Birincisi, bu kongrede parti sosyalizmin başlangıç aşamasının nispeten uzun bir süreç olacağını kabul etti. “Çin şu anda sosyalizmin başlangıç aşamasındadır ve uzun bir süre boyunca öyle kalacaktır. Sosyalizmin başlangıç aşaması, sosyalizmi Çin’e özgü niteliklerle inşa etmek için gereken uzun tarihi süreci tanımlamaktadır.”¹⁶ Bu, temel çizginin bütün bu uzun dönem boyunca kararlılıkla takip edilmesi ve bütünlüklü bir tarzda yürütülmesi anlamına geliyordu.

İkincisi, parti temel çizgiyi yürütürken “tek merkezi görev” (ekonomik kalkınma) ile “iki temel nokta” (Dört Yüksek İlke ve Reform ve dışa açılma politikası) arasındaki ilişkiyi gerektiği gibi yönetmelidir. Bu iki öge, birbirine bağımlı olup bütünsel ve birleşik bir bütün oluşturur. Ekonomik kalkınma, siyasi yön olarak Dört Yüksek İlkeyi ve güçlü bir itici kuvvet olarak da Reform ve Dışa açılmayı gerekli kılmaktadır. Reform ve dışa açılma üretici güçleri daha da özgürleştirecek ve geliştirecek, sosyalist sistemi sağlamlaştırıp güçlendirecektir. Dört Yüksek İlke ise reform ve dışa açılma ile ekonomik kalkınmanın doğru yönde ilerlemesini güvence altına alacak, daima sosyalist yola bağlı kalmayı sağlayacaktır.

10.4 SOSYALİZMİN BAŞLANGIÇ AŞAMASI SÜRECİNDE TEMEL PROGRAM VEYA GENEL POLİTİK ÇİZGİ

Çin temel çizginin yol göstericiliğinde, Reform, dışa açılma ve sosyalist modernleşme alanında büyük başarılar elde etmiştir. 1990’ların ortası ve sonunda sosyalizmi Çin’e özgü niteliklerle inşa etme konusundaki teorik ve pratik araştırmalar daha derinleşirken, sosyalist pazar ekonomisi sistemi yavaş yavaş oluşturulmuştur. Yeni yüzyılda ortaya çıkan pek çok fırsat ve zorluğa rağmen, sosyalizmin başlangıç aşamasının temel çizgisine dayanan parti, sosyalizmin başlangıç aşamasının temel programında kararlaştırılan daha açık yeni bir formülasyonu 1997’deki 15. Kongrede onaylamıştır: Çin’e özgü niteliklere dayalı bir sosyalist ekonomi, politika ve kültür inşa etmek.

1997 Kongresi’nin Kararı

Okuyucuya bu belgenin önemli noktalarını sunmak isterim:

“Çin’e özgü niteliklerle bir sosyalist ekonomi inşa etmek, sosyalist koşullar altında bir pazar ekonomisi geliştirmek ve üretici güçleri sürekli biçimde özgürleştirmek ve geliştirmek anlamına gelmektedir. Bu hedefe ulaşmak için, kamusal toplumsal mülkiyet biçiminin baskın rol oynadığı temel ekonomik sistemimize bağlı kalmalı ve onu geliştirmeliyiz. Aynı zamanda ekonomide diğer mülkiyet yapılarına sahip ekonomik sektörlerin farklı mülkiyet biçimlerinin yan yana gelişmesi sağlanmalıdır. Sosyalist pazar ekonomisi sistemi izlenmeli ve geliştirilmelidir.

Devletin makro-ekonomik düzenlemesinin önderliği altında kaynakların tahsisi için pazar güçlerinin hayati bir rol oynamasını sağlamalıyız. Bölüşümün emek katkısına göre belirlenmesi ilkesinin egemen olduğu temel sosyalist bölüşüm sistemine bağlı kalıp geliştirilmeliyiz. Öte yandan bazı bölgelerin bazı bireylerin, ortak refah için diğerlerine yardım edebilmesi amacıyla daha önce zenginleşmesine izin verilmelidir. Dış dünyaya açılma politikasına bağlı kalınmalı ve geliştirilmelidir. Uluslar arası ekonomik işbirliği ve rekabette aktif rol oynanmalıdır. Bu uygulamalar sayesinde ulusal ekonominin sürdürülebilir, hızlı ve sağlıklı kalkınmasını güvence altına alıp, halkın ekonomik refahtan pay almasını sağlayacağız.

Çin'e özgü niteliklere sahip bir sosyalizm inşa etmek; devleti yasalara göre yönetmek, sosyalist demokrasiyi partinin önderliği altında ve halkın ülkenin sahibi ve efendisi olarak kalmasını temin edecek şekilde ilerletmek demektir. Bu hedefe ulaşmak için, işçi sınıfının öncülüğünde ve işçi ile köylü ittifakına dayalı olarak halkın demokratik diktatörlüğü ilkesine bağlı kalıp halk demokrasisini geliştirmeliyiz. Halk kongreleri şeklindeki politik sistemimizi muhafaza edip geliştirmeliyiz. ÇKP önderliğinde partiler arası çok taraflı işbirliğini ve siyasi danışma sistemini; ayrıca bölgesel etnik özerklik sistemini geliştirmeliyiz. Demokrasiyi yükseltmeli, hukuk sistemini geliştirmeli ve hukukun egemen olduğu sosyalist bir ülke inşa etmeliyiz.

Çin'e özgü niteliklere sahip bir sosyalist kültür inşa etmek, ulusal, bilimsel ve halka dayalı bir sosyalist kültür geliştirmek demektir. Bu kültür Marksizmin yönlendiriciliğinde, modernleşmenin, dünyanın ve geleceğin ihtiyaçlarına göre donatılacaktır. Ayrıca bu kültürün hedefi yurttaşları yüksek ideallerle, bütünlük duygusuyla, bilimsel bilgiyle ve kuvvetli bir disiplin duygusuyla eğitmektir. Bunları başarabilmek için partiyi Deng Xiaoping Teorisiyle donatıp halkı bu teoriyle eğitmemiz gerekir. Akademi, edebiyat ve sanatın halka ve sosyalizme hizmet etme ilkesi ve ayrıca yüz çiçek açsın, yüz fikir yarışsın ilkesi üzerinde durmalıyız. Bu uygulamalar sayesinde Çin'in gerçeklerine dayalı, ulusal kültürümüzün güzel geleneklerini ileri taşıyan, yabancı kültürlerin iyi yanlarını bünyesine katan sosyalist manevi uygarlaşma sürecini inşa etmeliyiz.¹⁷

Bu kongrede formüle edilen temel program, sosyalizmin başlangıç aşamasındaki gerçekler üzerine ve temel çizginin ekonomi, siyaset, kültür alanlarında yansıtılmasına ilişkin daha derin bir anlayış ortaya koymuştur. Bu program ÇKP'nin, yeni yüzyılın ilk yarısı içinde Çin'e özgü niteliklerle sosyalizmi inşa etmesinde halka yol gösterecek olan bir programdır.

17 ÇKP 15. Kongresinden Bu Yana Seçme Önemli Belgeler, (1. Kısım), s. 18-9, Pekin: People's Press, 2000.

10.5 SOSYALİZMİN BAŞLANGIÇ AŞAMASINDA İZLENECEK TEMEL İLKELER

ÇKP için reform ve açılma politikasını yürütme ve sosyalist pazar ekonomisini kurarak geliştirme çabaları, karmaşık çıkar çelişmelerini çözmeyi içeren daha önce benzeri görülmemiş zorlu bir görev oluşturmaktadır. Uygulama sırasında herhangi bir dikkatsizlik, partiyi pasif bir konuma düşürebilir.

1980'lerdeki siyasi karışıklıklar, bilhassa 1989'da Tiananmen Meydanındaki gösterilerden sonra; parti ekonomik kalkınmanın hızı, reformların hızı ile genel kamu düzeninin ve toplumsal istikrar arasındaki üç alan arasındaki ilişkileri nasıl ele alması gerektiği konusunda daha derin bir kavrayışa sahip olmuştur. Merkez Komitesi 1994 başında çeşitli tartışmalardan ve dikkatli araştırmalardan sonra, reform, kalkınma ve toplumsal istikrar üçlüsünü dengelemek için yeni bir ilke önermiştir.

ÇKP'nin 11. Merkez Komitesi, 3. Genel Oturumunun 20. Yıldönümü kutlamasında, Jiang Zemin bu konuda şu yorumu yapmıştı: "Olgular partimizin fırsatları kavrama, reformu derinleştirme, Çin'i dış dünyaya açma, kalkınmayı teşvik etme ve istikrarı koruma konusundaki ilkesinin doğru olduğunu kanıtlamıştır. Her zaman bu ilkeye uymalı, genel durumun ve belli bir döneme özgü koşulların ışığı altında dikkatli planlar yapmalı; reformun temposunu, kalkınmanın hızını ve genel kamu düzeninin istikrarını ciddi biçimde dikkate almalı; toplumsal istikrar içinde reform ve kalkınma için uğraşmalı ve reform ve kalkınma vasıtasıyla uzun vadeli toplumsal istikrarı teşvik etmeliyiz."¹⁸

Mevcut durum açısından bu paragrafı şöyle yorumlayabiliriz:

Birincisi, "fırsatları kavramak", nesnel avantajları araştırıp kavramak ve sosyalist modernleşmeyi hızlandırmak anlamına gelmektedir. Fırsatlar nesnel olup çok kolay bir şekilde gözden kaçırılabilir. Fırsatları kavrayıp iyi şekilde kullanmanın, başarı ve uzun vadeli hedefler üzerinde büyük bir etkisi olacaktır. Bu fikir tabii ki Çin'in kalkınma için büyük fırsatlara sahip olduğunu varsaymaktadır. Birincisi, uluslararası ortam bakımından, barış ve kalkınma dünyadaki mevcut içinde bulunduğumuz dönemin ana temaları ve en güçlü eğilimler haline gelmiştir. Dünya adım adım çok kutuplu bir yöne doğru gitmektedir. Gelecekte oldukça uzun bir zaman boyunca barışçıl bir uluslararası ortam tesis etmek mümkündür. Çin'in içinde yer aldığı Asya-Pasifik bölgesi, nispeten istikrarlı siyasi atmosfere sahip, son derece dinamik ekonomik kalkınma yaşayan bir yer haline gelmektedir. Bilimsel ve teknolojik devrim büyük sıçramalarla ilerlemektedir. Dünyadaki endüstriyel yapının yeniden düzenlenmesinde yeni bir dönem sürmektedir. Dünyada atıl durumda bulunan finansal fonların büyük bir kısmı yatırım yapacak yeni pazarlar aramaktadır. Bütün bunlar Çin'in ekonomik kalkınması için yeni fırsatlar olarak görülmektedir. İkincisi, yurtiçi koşullar açısından, yeni Çin'in kurulmasından bu yana, özellikle son yirmi yılda Çin'de dikkat çekici ölçüde genel bütünsel bir ulusal güç inşa edilmiştir. Reform ve dışa açılma sürecindeki başarılar, modernleşme

18 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, ss. 534-5.

hamlesi için elverişli koşullar sunarken, daha yüksek bir iç pazar talebi ve yatırımlar için fon kaynakları yaratılmıştır. Halkın kalkınma konusundaki coşkusu büyük ölçüde artmıştır. Bu yurtiçi fırsatların da oldukça zengin olduğu anlamına gelmektedir.

İkincisi, “reformu derinleştirmek”, diğer bütün alanlardaki çabaları ileriye doğru sevk etmek için reformu itici güç olarak kullanmak anlamına gelmektedir. Ekonomi alanında yeni bir sanayileşme modeli öngörülüp “ülkeyi bilim ve eğitim vasıtasıyla canlandırıp, sürdürülebilir kalkınmaya sarılma” stratejisi ön plana çıkarılmıştır. Kırsal ekonominin gelişmesi, şehirleşmenin hızlanması, yeni bir sosyalist kırsal yapı inşa edilmesi için; batıdaki az gelişmiş bölgelerde büyük çaplı bir kalkınma atılımının sürdürülmesi stratejimizin ana unsurlarıdır. Bölgesel ekonomilerin eşgüdüm içinde kalkınmasını sağlamak, temel ekonomik sistemi geliştirip buna bağlı kalmak, kamu mülkiyetine bağlı işletmelerde yönetim sistemi reformlarını derinleştirmek; modern pazar sistemini geliştirip ekonomi ve Pazar üzerinde makro-ekonomik kontrolü sıkılaştırmak ve iyileştirmek; gelir bölüşümü sistemi reformunu derinleştirip sosyal güvenlik sistemini iyileştirmek; dışa açılmada “yabancı büyük şirketleri içeri getirme” ve “ülkenin şirketlerini dışarıya sevk etme” çalışmalarında daha iyi işler başarmak; daha fazla istihdam yaratmak ve halkın yaşamını iyileştirmek için mümkün olan her şeyi yapmak, yol gösterici hedeflerimiz olarak öne çıkmıştır.

Sosyalist Demokrasi

Siyaset alanında, sosyalist demokrasi sistemini iyileştirmek ana strateji olarak belirlenmiştir. Sosyalist hukuk sistemini iyileştirmek, partinin önderlik ve yönetim tarzında reform ve iyileştirmeler, idari alanda yeniden yapılanmayı derinleştirme, yargı sistemi reformunun tesis edilmesi, kadro ve personel sistemi reformunun derinleştirilmesi, gücün iktidarın ve yetkilerin kullanımı üzerinde kontrol ve denetimin sıkılaştırılması, sosyal istikrarın korunması, siyasi reformun diğer unsurlarıdır. Halkı ileri ve gelişkin bir kültüre doğru yönlendirme kültür alanındaki stratejiyi oluşturur. Sosyalist kolektivizmi, yenilikçi düşünüş tarzını ve yurtseverlik merkezli olarak ulusal duyguları geliştirme, kültürel ve etik ilerlemeyi tesis etme, eğitim ve bilimi geliştirme, kültür alanındaki işletmeleri ve kültür endüstrisini geliştirme, kültürel alanda yeniden yapılanmayı derinleştirme, kültürel stratejinin unsurları olarak değerlendirilir.

Üçüncüsü, “Çin’i dış dünyaya daha fazla açma”, uzun vadeli bir taahhüt olarak değerlendirilmiş ve dış dünyaya açılma uzun vadeli bir temel devlet politikası olarak oluşturulmuştur. Yani ekonomik, bilimsel ve teknolojik kalkınmada küreselleşmeyle karşı karşıya kalan Çin’in her yönde dışa açılma çabalarını geliştirerek dünyada daha aktif bir duruş alması gereklidir. Her seviyede ve geniş bir alanda açık bir ekonomi geliştirerek ülkenin uluslararası rekabet gücü arttırılmalı, ekonomik yapı elverişli hale getirilmeli ve ulusal ekonominin kalitesi iyileştirilmelidir. Çin’in DTÖ’ye girişi, uluslararası ekonomik ve teknolojik işbirliğinde yer alma ve daha fazla alanı kapsayıp daha yüksek seviyelere ulaşarak, daha büyük ölçekli rekabete katılma fırsatı olarak görülmektedir. Uluslararası ve yurtiçi pazarlardan en iyi şekilde faydalanmak; kaynakların dağılımını en verimli şekilde yapmak;

kalkınma hacmini genişletmek; mal ve hizmet ticaretini büyütmek, ihracata ağırlık vermek, daha fazla doğrudan yabancı sermaye çekip daha verimli şekilde kullanmak; muhtelif alanlarda çok sayıda deniz aşırı ülkelere profesyonel ve diğer entelektüel kaynağı getirmeye çalışmak, yatırım ortamını iyileştirmek hepsi dışa açılma kavramının somut unsurları ve hedefleridir.

Dördüncüsü, “kalkınmayı teşvik etme” kavramıdır. Kalkınma burada temel ilke olarak kabul edilmektedir; ülke bütün sorunlarını çözmek için temel olarak kalkınmaya dayanmalıdır. Kalkınma ülkenin bütünsel ulusal kapasitesini güçlendirip halkın yaşamını iyileştirmede mutlak gereklilik olarak görülmektedir. Sosyalist sistemin sağlamlaştırılıp iyileştirilmesi, toplumsal istikrarın korunması, dış dünyadan gelen bütün hegemonya ve güç politikası biçimlerine karşı devletin hükümrancılığı ve bağımsızlığının teminatı ve Çin’in gelişmiş ülkeler seviyesine çıkarılmasının yolu, kalkınmadan geçmektedir. Dolayısıyla, kalkınmaya en büyük önceliği vermek ve ekonomik kalkınmayı merkezi görev olarak belirlemek temel çözüm olarak görülmektedir.

Beşinci unsur “toplumsal istikrarın korunmasıdır”. İstikrar, reform ve kalkınmanın önkoşulu olarak vurgulanmaktadır. Tarihte hiçbir ülke kaos içindeyken ekonomisini geliştirememiş ya da başarılı bir reform uygulayamamıştır. Sosyalizmin başlangıç aşamasında reform, kalkınma ve istikrar üçlüsünü dengeleyip istikrarlı bir siyasi ortam ve olumlu bir kamu düzeni sağlamak son derece önemlidir. Bu amaçla, partinin önderliğini, halkın demokratik diktatörlüğünü korumak ve böylece toplumsal kalkınmanın bütün yönlerini teşvik etmek ağırlık kazanmıştır. İstikrarı tehlikeye atan bütün etkenleri yok etmek, burjuva liberalizmine karşı çıkmak ve yurtdışındaki ve yurtiçindeki düşman güçlerin sızma, yıkıcı ve bölücü faaliyetlerine karşı ülkeyi korumak daha somut hedeflerdir. Burada istikrar yaklaşımının oldukça dinamik olduğunu belirtmek isterim, bu da şu formülasyonla dile getirilmiştir: “toplumsal ve siyasal istikrar içinde reform ve kalkınmayı teşvik etmek ve toplumsal ve siyasal istikrarı reform ve kalkınma yoluyla muhafaza etmek.” Yorumlarımı özetlemek için bir benzetme kullanmak istiyorum: Çin’in sosyalizmin başlangıç aşamasındaki modernleşme hedefi bir satranç tahtası olarak düşünülürse; reform, kalkınma ve istikrar birbirine çok yakın bağları olan üç piyondur. Her piyon doğru oynandığı takdirde oyun başarılı bir şekilde ilerler; üç piyondan biri yanlış oynandığı takdirde diğer ikisi sorunla karşılaşır ve oyun geri dönüşlerle karşılaşır.

10.6 KALKINMAYA BİLİMSEL BAKIŞ AÇISI DOKTRİNİ

ÇKP, yeni yüzyılda sosyalist modernleşme pratiğinden elde edilen tecrübeleri özetlemiş ve geliştirmekte olan çeşitli ülkelerin modernleşmede izledikleri stratejileri yeniden değerlendirmiştir. Ayrıca parti yeni ve geleceğe yönelik kalkınma modellerini, toplumsal kalkınmanın yeni özelliklerinin ışığı altında yeniden araştırmıştır. Bundan dolayı kalkınmaya ilişkin olarak şu yeni kavramlar geliştirilmiştir:

Birincisi, kalkınma ekonomik gelişme üzerinde yoğunlaşmayı gerektirir. Modern zamanlardan bu yana Çin'in ve diğer gelişmekte olan ülkelerin tarihi, "zenginin sesi diğerlerinden daha güçlü çıkar, geride kalanın gözü sindirilir" sözünü doğrulamıştır. Günümüz dünyasında, güçlü ekonomisi olmayan bir ülke ulusal savunma kapasitesini ve ulusal birliğini ayakta tutamayacağından, gelişmiş ülkeler karşısında çeşitli olumsuz sonuçlara katlanmak durumundadır. 20. Yüzyılın son çeyreğindeki ekonomik ve toplumsal kazanımlardan dolayı, Çin'in ulusal gücü ciddi oranda artmış, halkın yaşamı büyük ölçüde iyileşmiş ve uluslararası topluluk içinde statüsü yükselmiştir. Çin yoğun dış rekabete ve karmaşık iç çelişkilere maruz kalmasına rağmen, ekonomik kalkınmadan oluşan merkezi görevini yerine getirdiği müddetçe geleceğe yönelik beklentileri daha iyimser olacaktır.

İkincisi, sosyalist bir ülke çok yönlü bir kalkınma ve ilerlemeye gereksinim duymaktadır. Marksizmin kurucuları komünist toplumun niteliklerini araştırırken; bunun her bakımdan çok yönlü kalkınan ve gelişen, her bir bireyin özgürleşeceği ve her yönüyle kendisini geliştireceği, özgür bir toplum olacağı sonucuna varmışlardı. Dolayısıyla kısa süre önce parti bu fikri şu şekilde yeniden formüle etti: "Maddi ilerleme ile birlikte kültürel ve etik ilerlemeyi sürdürürken her iki yöne de eşit ağırlık verme ilkesine bağlı kalarak Çin'i refah içinde, demokratik ve uygar bir sosyalist ülke olarak inşa etmek." Ve bu fikirle bağlantılı olarak birçok yeni kavram formüle edildi: "sürdürülebilir kalkınmayı başarmak," "ülkeyi bilim ve eğitime dayanarak kalkındırmak," "ülkeyi hukuk ve erdem ilkeleri temelinde yönetmek". Bütün bu fikirler "Kalkınmaya bilimsel bakış" adlı bir doktrin çerçevesinde sistemleştirilmiştir.

Parti 2002'deki 16. Kongresinde bütün bakımlardan orta derecede refaha sahip mazbut bir toplum inşa etme hedefini resmen açıklarken, gelecek yirmi yıldaki kalkınma hedeflerini şu şekilde tanımlamıştır: "daha gelişmiş bir ekonomi, gelişmiş demokrasi, daha ileri gitmiş bilim ve eğitim, zenginleşmiş kültür, daha uyumlu bir toplum ve halk için daha yüksek düzeyli bir yaşam."¹⁹

Ayrıca bu hedeflerin maddi, siyasi, kültürel, etik ve ekolojik uygarlık yönlerini kapsaması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Üçüncüsü, bireylerin ve halkın her alanda bütünsel gelişmesinin sürdürülmesidir. Yeni bir sosyalist toplum inşa etme konusunda Marksizmin en önemli gerekliliği, halkın çok yönlü ve bütünsel gelişmesini kalkınmasını sürdürmektir ve her türlü yabancılaşma ile mücadele etmektir. Sosyalizmi Çin'e özgü niteliklerle inşa etmede ve aslında her planda, hedef sadece halkın acil maddi ve kültürel ihtiyaçları olmamalıdır: "İnsanın her yönde bütünsel bir biçimde gelişmesini sağlamak, ekonomik ve kültürel gelişimi arttırmanın, ayrıca halkın maddi ve kültürel yaşamını iyileştirmenin vb. önkoşuludur. İnsanlar kapsamlı ve bütünsel bir biçimde geliştikçe, toplum için daha çok maddi ve kültürel zenginlik yaratırlar ve halkın yaşamı daha iyi olur. Bunun tersine, maddi ve kültürel yaşam ne kadar yeterli olursa, insanlar bütünsel bir biçimde gelişimi daha iyi gerçekleştirir. Toplumsal üretici güçlerin, ekonomi ve kültürün gelişmesi, adım adım ve sonsuz

19 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 543.

ilerlemeden oluşan tarihi bir süreçtir. İnsan'ın her yönden bütünsel bir biçimde gelişimi de adım adım ve sonsuz ilerlemeden oluşan tarihi bir süreçtir. İki süreç birbiriyle etkileşim içinde birbirini ilerletmelidir.”

Önce Halk ve Halkın Öncelikleri Kavramı

Parti, daha sonra bu anlayışlara dayalı olarak yeni bir fikir formüle etmiştir. Buna “halka yönelik bilimsel kalkınma” ya da “önce halk ilkesi” veya “ halkın önceliklerinin başa alınması” adı verilmektedir. Bu fikir daha önceki “halka hizmet etmek partinin temel hedefi olmalı ve ezici çoğunluğun temel çıkarlarını temsil etmek ana niteliğimiz olmalı” kavramının uzantısı olduğundan, Marksist parti inşasının bir parçası olması gerektiğini öneriyorum.

Halka öncelik vermek partinin, halkın her konudaki ihtiyaçlarını tatmin etmeyi ve insanların her yönden bütünsel bir biçimde gelişmesini sağlamayı, kalkınmanın ana hedefi ve itici gücü olarak kabul etmesini sağlar. Kısacası, halkın yaşam standardının bütünsel bir biçimde iyileştirilmesini başlangıç noktası olarak alır. Böylece, halka öncelik vermek ve kapsamlı, koordineli, sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak, özne ve nesneyi birleştiren iki temel kalkınma unsurudur.

Yukarıda yansıttığım bütün bu yeni fikirler, partinin “Kalkınmaya Bilimsel Bakış” adlı politikasının temel teorik unsurlarıdır.

Bu doktrin, genellikle daha önceki Üç Temsil doktrininin geliştirilmesi veya ilerletilmesi olarak değerlendirilmektedir ve aynı zamanda onun parti inşa teorilerini de genişletmektedir- örneğin parti halk için inşa edilir ve niteliği bakımından devlet iktidarını sadece halk için uygular düşüncesi daha sonradan türetilmiştir.

Kalkınmaya Bilimsel Bakış doktrini kalkınmaya rehberlik edecek bir politika veya sistem olup kalkınma teması için yeni kriterler belirlemeyi denemektedir. Kalkınmaya Bilimsel Bakış ayrıca parti inşası ve devlet inşası için kadro bakımından ve kadroların performansını değerlendirme bakımından yeni kurallar ve ilkeler getirmektedir. Kadroların performansının kapsamlı bir bakış açısından ve kitlelerin bakış açısına göre değerlendirilmesi gerektiğini belirtir.

Burada “kapsamlı ve bütünsel bakış açısı” hem ekonomik, hem de toplumsal ve insani gelişim ve çevresel ekolojik kriterleri; kentsel ve kırsal gelişmenin; hem mevcut hem de sürdürülebilir kalkınmanın; hem toplam ekonomik büyüme, hem de halkın pratik kazançlarının; hem ekonomik kalkınma hem de toplumsal istikrarın; kadroların hem şimdiki ve hem de potansiyel başarılarının; hem kadroların öznel çabalarının, hem de nesnel koşulların dikkate alınması anlamına gelmektedir. Partinin kadrolarını pratik bir bakış açısıyla değerlendirmesi demek, somut işlere önem vermek, somut işleri gerçekçi bir tarzda ele alıp pratik sonuçlara ulaşmaya çalışmak anlamına gelir. Bu şekilde her kadronun performansı pratik ve tarihi sınavlardan bir arada geçebilmelidir. Partinin kadrolarını kitlelerin bakış açısına göre değerlendirmek demek ise kadroların halkın talep ve özlemlerini ciddiyetle ele almaları gerektiği, halka inanarak hizmet etme ilkesine uyulması gerektiği, halkın çıkarlarını gerçekleştirmenin, kadroların performansını

iyileştirmede nihai hedef olarak belirlenmesi gerektiği anlamına gelir. Parti veya hükümette, bir kadronun performansını değerlendirmenin temel ölçütü; halkın kadronun bu performansını desteklemesi, kabul etmesi, bu performanstan mutlu olması ve onu onaylamasıdır.

11. BÖLÜM

MARKSİST PARTİNİN İDEOLOJİK ÇİZGİSİ

GİRİŞ

Gelişkin öncü bir Marksist parti doğru bir ideolojik çizgiyi benimsemeli ve ona dayanmalıdır. Ancak böylece zinde ve pozitif bir yaklaşıma sahip olabilir, yaratıcılığını sürekli kılabilir ve daima zamanının önünde yer alabilir.

Çin Marksistleri için: “zihinlerimizi özgürleştirmek, gerçeği olgulara dayanarak aramak ve zamana ayak uydurmak” olarak ifade edilen formülasyon diyalektik ve tarihsel materyalizmin can alıcı noktasıdır. Burada arama terimi genellikle derinlemesine araştırmak anlamında kullanılmaktadır. Bu fikirler bir bakıma parti ideolojisinin özünde içerilmekte ve parti tüzüğünde- genel program kısmında- Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi, Deng Xiaoping Teorisi ve Üç Temsil Düşüncesi olarak yer almaktadır.

İdeolojik çizgi aynı zamanda “bilişsel çizgi” olarak da tanımlanabilir ve bir Marksist’in dünyayı kavrayıp değiştirmesinde ona yol gösteren dünya görüşüyle ilgili felsefi bir konudur. ÇKP’nin ideolojik çizgisi, pratik çalışmalarında örnek alıp uyguladığı Marksist dünya görüşü ve metodolojidir. Bu, partinin doğru bir ideolojik çizgi benimseyip uygulamasının temelini oluşturur.

11.1 MARKSİST PROLETARYA PARTİSİNİN İDEOLOJİK ÇİZGİSİ

Marx ve Engels, proletarya partilerinin ideolojik çizgisinin kurucularıydılar. Onlar 1840'ların ortasında, proletaryanın mücadelesinden çıkarılan deneyimlere dayanan diyalektik materyalist felsefeyi oluşturmuşlardı. Bu felsefe, proletarya partilerinin dünyayı kavrayıp değiştirmelerini sağlayacak dünya görüşü ve metodolojiyi sağlamaktadır. Diyalektik materyalizm ve tarihsel materyalizm, bir bütün olarak bilimsel Marksist sistemin teorik temeli olmanın yanı sıra Marksist teorinin en temel özellikleridir. Bu felsefe, proleter partilere dünyayı kavrama ve değiştirme pratiğinde yeni ve bilimsel bir dünya görüşü sağlamaktadır.

Bir bakıma Marksizmin gelişmesinin tarihi; nesnel yasaları izlemenin, zihni pratik ile özgürleştirmenin, zamana ayak uydurmanın, yeni sınırları araştırmanın, çağın gereklerine göre yenilikler yapıp yeni teorik kazanımlar sağlamanın tarihidir. Marksist teoride sağlanan büyük bir kazanım ve sosyalist pratikte sağlanan ileriye dönük tarihi atılımlar, Marksizmin temel öğretilerini somut pratikle birleştiren teorik yeniliklerin sonucudur.

Marx ve Engels ütopyacı sosyalizmi eleştirip, artı değer yasasını ve sosyalizmin sonunda kapitalizmin yerini alacağını gösteren nesnel yasayı ortaya koyup, sosyalizmi ütopyacı düşüncelerden kurtarmışlar ve bilim haline dönüştürerek Marksizmi kurmuşlardı. Onların başarısı zamana ayak uydurmak için harcadıkları yenilikçi çabaların sonucuydu. Doğa, toplum ve insan düşüncesiyle ilgili tarihi ve güncel bilgilerin araştırılmasına dayanan Marksizm, bu alanlardaki temel yasaları ortaya koymaktadır. Marksizm özellikle insan toplumunun gelişmesini yöneten temel yasaları gün ışığına çıkarıp, insan toplumunun gelişme yönünün sosyalizm ve komünizm doğrultusunda olduğunu gösterir. Marksistler, Marksizm'i bilim olarak görür çünkü bu düşünce, gerçeği olgulara dayanarak arayan bir yaklaşıma sahiptir ve onun temel öğretilerinin doğruluğu kanıtlanmıştır. Bu da bizim Marksizme gerçekçi bir şekilde yaklaşıp onu ayakları yere basan bir tarzda geliştirmemizi gerektirir. Engels bu konuda şöyle bir yorum yapmıştır: "Marksizm evrimsel bir teoridir, ezbere öğrenilip mekanik olarak tekrarlanacak bir dogma değildir."

Leninizm

Nitekim, Marx ve Engels, yarattıkları teoriyi, Marksizmin doğuşundan sonra, işçilerin mücadelesinden edindikleri deneyimler ve bilimin gelişmesiyle sağlanan yeni kazanımlarla, pratikle içinde iyileştirip geliştirmişlerdir.

Rusya'da, Marksizmin temel öğretilerini çağının tarihsel koşulları ışığında inceleyen Lenin, Marksizmin devrimci proleter harekete yol gösteren bir rol oynamasını sağladı. Marksizmin bir takım basmakalıp düşüncelerine sarılmak yerine, mevcut koşulların araştırılmasına büyük önem verdi. Marksizmin temel öğretilerini Rusya pratiğiyle birleştirdi ve böylece Marksizmi yaratıcı bir şekilde uygulayıp geliştirdi. Lenin, sosyalizmin birçok ülkede aynı anda-eş zamanlı bir biçimde başarıya ulaşacağını öngören dogmaya karşı çıktı ve tek bir ülkenin veya birkaç ülkenin diğerlerinden daha önce zafere ulaşabileceği teorisini öne sürdü. Lenin,

teorisinin yönlendiriciliği altında Rus halkının Ekim Devrimini kazanmasına önderlik ederek dünyanın ilk sosyalist devletini kurdu. Aynı zamanda, Marksizmi yeni bir aşama olan Leninizm'e taşıdı. Lenin'in başarıları, zamana ayak uydurma konusundaki yenilikçi çabalarının sonucuydu.

ÇKP de, ideolojik çizgisini uzun bir araştırma sürecinden sonra pratik içinde geliştirmiştir. Gerçeği olgulardan yola çıkarak arama, zihni özgürleştirme ve zamana ayak uydurmadan oluşan bu çizgi, kuruluşundan bu yana 80 yılı aşkın bir süre geçen partinin, bütün etnik grupların oluşturduğu Çin halkına devrimi sürdürme, sosyalist inşa ve reform sürecinde yol göstermesini sağlayabilmiştir. Çin'in gerçeklerinden hareket eden Mao Zedung, Marksizm-Leninizmin temel ilkelerini Çin devriminin pratiğiyle bütünleştirmiş. Şehirleri kırlardan kuşatma stratejisini ve devlet iktidarını zor kullanarak ele geçirmeyi ilk öne süren kişi, Mao olmuştur. Ayrıca, Mao yeni demokrasi teorisini yaratarak Çin devrimini zafere taşıdı. Mao Zedung Düşüncesi, ÇKP'nin zamana ayak uydurma çabalarının doruğa çıkmasıdır.

Yeni reform ve dışa açılma çağında, Deng Xiaoping ise sosyalizmi Çin'e özgü niteliklerle inşa etme teorisini geliştirdi. Deng Xiaoping ile birlikte ÇKP, "Sosyalizm nedir, nasıl inşa edilmelidir" şeklindeki temel teorik sorunlar üzerine odaklandı ve bu konuda yeni çözümler arayışına girişti; dolayısıyla Çin sosyalizmini ekonomik gelişmenin temel görev olarak ele alındığı yeni bir döneme taşımada yol gösterdi.

Deng Xiaoping Teorisi, zamana ayak uydurma ilkesine uygun olarak ÇKP'nin sağladığı bir diğer yenilikçi başarı olmuştur. Yüzyılın başında, zamanının önünde duran ÇKP, Çin'in ulusal koşullarını Marksist bakış açısıyla ve yaklaşımla yeniden değerlendirmiştir; gerek Çin gerek diğer ülkelerdeki sosyalist devrim, inşa ve reform tecrübeleri yeniden değerlendirilmiştir. Özellikle ÇKP'yi ülkeyi yöneten bir iktidar partisi haline getirme konusundaki tecrübe ve dersler üzerinde yoğunlaşmıştır. ÇKP bu süreçte Üç Temsil Düşüncesini ortaya koydu. Bu teori ile "sosyalizm nedir, nasıl inşa edilmelidir" sorusuna verdiği cevabın yanında "içinde bulunduğumuz dönemde ne tür bir parti gerekir ve bu parti nasıl inşa edilmelidir" sorusuna yeni yanıtlar üretildi.

Bu teori ÇKP'nin coşkusunu ve canlılığını korumasını sağlayacak güçlü bir ideolojik araçtır. Marksizmin bir diğer yenilikçi arayışı olan Üç Temsil Düşüncesi, zamana ayak uydurma çabasının bir ürünüdür.

İdeolojik çizgi, olgun bir siyasi partinin, siyasi pratik konusunda dünyaya bakışının aynasıdır. Sınıflar, katmanlar ve toplumsal gruplar, tarihin değişik aşamalarında; toplumsal koşullara, zamanın özelliklerine bağlı olarak ve aynı zamanda sınıf karakterleri gibi etkenlerden dolayı farklı dünya görüşlerine sahip olmaktadır.

Proletarya bir sınıf olarak makineleşmiş kitlesel üretim çağında ortaya çıktı. Bu sınıf, insanlık tarihinin en büyük kültürel kazanımı olan Marksizm'i yönlendirici

ideoloji olarak ve insanlığın kurtuluşunu görevi olarak benimsemektedir. Bundan dolayı, işçi sınıfının en üst düzeydeki örgütü, yani proletarya partisi, Marksist dünya görüşünü yani diyalektik materyalizm ve tarihsel materyalizmi ideolojik çizgisinin teorik temeli olarak benimsemek durumundadır. Parti, çalışmalarında diyalektik materyalizm ve tarihsel materyalizmin temel ilkelerini esnek biçimde uyguladığı zaman, proleter partisinin ideolojik çizgisi gelişebilmektedir. Marx'ın da belirttiği gibi, "nesnel gerçekliğin insan düşüncesinin bir niteliği olup olmasa sorunu, teorik değil pratik bir sorundur."

İdeolojik Çizginin, Siyasal ve Örgütsel Çizginin Teorik Temelini Sağlaması

Engels, teorik düşüncenin her çağa özgün tarihsel bir ürün olduğunu belirtmiştir. Partinin ideolojik çizgisinin gelişmesi, partinin içinde bulunduğu çağla, ortamla, karşılaştığı koşullar ve görevlerle yakından ilişkilidir. ÇKP çağa ayak uydurabilmek amacıyla, ideolojik çizgisinin içeriğini ve biçimini değiştirmektedir. Mao Zedung'un dediği gibi: "Komünistler pratik olma konusunda bir örnek oluşturmalıdır... Zira, belirlenen görevleri ancak pratikçi oldukları takdire yerine getirebilirler."¹ Deng Xiaoping, "kültür devriminin" hatalarını düzeltme perspektifinden yaklaşarak doğru bir ideolojik çizginin önemini vurgulamıştır. 1979'da Deng Xiaoping bu konuda şunu belirtmiştir: "İdeolojik çizgimiz, politik çizgimizin belirlenmesinde temel görevi gördüğü için önemlidir. Doğru bir politik çizginin uygulanıp uygulanmadığı, ilk önce doğru bir ideolojik çizgiye sahip olup olmadığımıza bağlıdır. İdeolojik çizgimizi netleştirip halkın zihnini özgürleştirmedeğimiz sürece, bırakın çizgiyi sürdürmeyi, doğru bir ideolojik çizgi yaratmak bile imkânsızdır."²

Jiang Zemin, ÇKP'nin 11. Merkez Komitesinin Üçüncü Genel Oturumunun 25. Yıldönümünü anma konuşmasında, geçmiş yirmi yılda reform ve dışa açılma konusunda girilen büyük tarihi deneyimi 11 noktada özetlemiştir. On bir nokta içinde onun vurguladığı en önemli nokta, ÇKP'nin Marksist ideolojik çizgiye bağlı kalmasıdır.

Tarih ve gerçekler doğru bir ideolojik çizginin, partinin varlığını sürdürmesi ve önderlik ettiği davanın başarılı olması konusunda vazgeçilmez olduğunu tekrar tekrar göstermiştir.

1 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (Çince 2. baskı), Cilt 2, s. 522.

2 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (Çince 2.baskı), Cilt 2, s. 191.

11.2 İDEOLOJİK ÇİZGİNİN DİĞER ÜLKELERDEN AKTARILMASI, UYARLANMASI VE GELİŞTİRİLMESİ

Parti, Çin'in devrimine ve sonra da sosyalist inşa, reform ve dışa açılma çabalarına önderlik etmek için bir ideolojik çizgi geliştirmiştir. Bu ideolojik çizgi Marksizm'in teorik bilgisinin Çin'in gerçekleriyle birleştirilmesini yansıtmaktadır.

11.2.1 ÇKP'NİN KURULUŞ DÖNEMİNDEKİ AKTARMA VE UYARLAMA DENEYİ

ÇKP' nin kendisine özgün bir ideolojik çizgi oluşturma ve bunu olgunlaştırma süreci çeşitli aşamalar şeklinde gerçekleşmiştir.

ÇKP'nin tarihinde, "ideolojik çizgi" adı verilen bilimsel kavramı ortaya koyan ilk insan Mao Zedung'dur. ÇKP, 1925'lerin sonu ve 30'ların başında, Marksizmi dogmatik bir şekilde yorumlayıp Komünist Enternasyonalin kararlarını ve Rusya'nın deneyimlerini kutsal görme yanlısına düşmüştü. Büyük sorunların çözümü konusunda Marksist doktrinleri mekanik biçimde alıntılıyıp, diğer ülkelerin devrimci tecrübesini ve Komintern'in kararlarını körü körüne tekrarlıyordu. Bunun sonucunda Çin devrimi ağır yenilgiler yaşadı. Bundan dolayı Mao Zedung ÇKP'nin bu hatalı pratikleri düzeltmesine önderlik ederek insanların zihinlerinin dogmatizmin zincirlerinden kurtulmasını ve "gerçeği olgulardan yola çıkarak arama ilkesini" ÇKP'nin bir ideolojik çizgi olarak belirlenmesini sağladı.

İdeolojik Çizgi Kavramı

Mao Zedung, "ideolojik çizgi" kavramını ilk kez 14 Temmuz 1929'da Lin Biao'ya gönderdiği mektupta kullanmıştır. Mao, Çin İşçi-Köylü Kızıl Ordusunun 4. Kurultayında bazı hatalı görüşleri analiz etmiş ve bunları "hatalı ideolojik çizginin günümüzdeki çırpınışları"³ şeklinde değerlendirmişti.

Mao, Mayıs 1930'da yazdığı "Kitaba Tapınmaya Karşı Çıkın" adlı makalesinde, "Araştırma yapmayanın konuşmaya hakkı yoktur" sloganıyla ideolojik çizgi konusunu bir kez daha açıklığa kavuşturdu. "bu yoldaşlar, esnek olmayan, tutucu, şekilci ve sebepsiz yere iyimser... Mevcut mücadele taktiklerinin mükemmel olduğunu, partinin 6.Kongresindeki 'belgeler kitabının' kalıcı zaferi garantilediğini, her zaman sadece yerleşik, alışlagelmiş yöntemleri takip ederek zafere ulaşılacağını zannetmektedirler... Bu fikirler kesinlikle yanlıştır ve Komünistlerin mücadele içinde yeni uygun koşullar yaratmaları gerektiğini savunan düşünceyle ortak hiçbir yanı yoktur; tamamen tutucu bir çizgiyi yansıtmaktadırlar."⁴ Mao, şuna inanıyordu: "Gerçek durum araştırılmadığında, sınıf güçlerini idealist bir şekilde değerlendirmeye ve yaptığımız işlere idealist bir şekilde yol göstermeye mahkûm oluruz. Bu da ya oportünizmle, ya da darbecilikle sonuçlanır."⁵

3 Mao Zedung, *Seçme Eserler*, Cilt 1, s. 71. Pekin: People's Press, 1993.

4 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 1, s. 115-116. Pekin: People's Press, 1993.

5 A.g.e. s. 112.

1935 sonundaki Uzun Yürüyüşün ardından, Kızıl Ordu'nun merkez güçlerinin Shaanxi Eyaletinin kuzeyine varmasının ardından Mao, Çin devriminin deneyimleri, derslerini daha kapsamlı bir şekilde detaylandırıp özetlemişti. Bu arada bazı ÇKP yöneticilerinin dogmatik düşünüş tarzına ve kitaba tapma yaklaşımlarına eleştiriler getirdi.

Mao, "Pratik Üzerine" ve "Çelişki Üzerine" adlı, teorik açıdan yenilikçi makalelerinde, Çin devriminin deneyimleri ve derslerini Marksist bilgi teorisi açısından özetledi. Çin felsefesinin en önemli yanlarını kullanarak Marksist bilgi teorisini ve diyalektik üzerine düşünceleri zenginleştirmeye çalıştı. 1942'de başlatılan Yan'an Düzeltme Hareketi sırasında Mao, Marksist araştırma tarzı ile anti-Marksist, öznelci araştırma tarzı arasında bir çelişki olduğunu belirtti.

Mao Zedung, Mayıs 1941'de, "Araştırma Tarzımızda Reform Yapalım" adlı raporunda "gerçeği olgulara dayanarak arama" ilkesinin bilimsel bir tanımını yapmıştı: "'Olgular' nesnel olarak mevcut bulunan her şeydir. 'Gerçek' ise bunların iç ilişkisi, yani onları yöneten kanunlar anlamına gelir. 'Aramak' ise araştırmak anlamına gelir". Ülke içindeki ve dışındaki, eyalet, il veya ilçedeki gerçek koşullardan yola çıkacağız ve bunlarda içsel olarak bulunan yasaları eylem yönlendiricimiz olarak kullanacağız. Ancak bunlar hayali olmayacak, yani etrafımızda meydana gelen olayların iç ilişkilerini bulacağız. Bunu yapmak için öznel hayal gücüne, kendiliğinden ortaya çıkan coşkuya veya hayatla ilişkisi olmayan kitaplara değil nesnel olarak mevcut bulunan olgulara dayanmalıyız. Elimizdeki olgusal malzemeyi ayrıntılı biçimde işlemeli ve Marksizm-Leninizm'in genel ilkelerinin ışığı altında doğru sonuçlar çıkarmalıyız."⁶

Mao, "shishi qiushi" şeklindeki Çin deyimini (gerçeği olgularda arama), kendi el yazısıyla yazıp ÇKP Merkez Komitesinin Aralık 1941'de düzenlediği parti okulunun girişine asılmak üzere bir slogan olarak önermiştir.

ÇKP'nin gerçeği olgulara dayanarak arama konusundaki ideolojik çizgi anlayışı, 1941-45 arasında gerçekleşen Yan'an Düzeltme Hareketi sırasında yeni bir doruğa ulaştı. Emektar proleter devrimciler Liu Shaoqi, Zhou Enlai, Chen Yun ve Zhang Wentian'ın da bu ideolojik çizginin benimsenmesine katkıları olmuştur. Bu çizgi aynı zamanda ÇKP'nin kolektif ortak aklını yansıtıyordu.

Gerçeği olgularda arama, Marksizmin özünü yakalamıştır. Bilimsel Marksist sistemin temelini felsefi Marksizm oluşturmaktadır, materyalizm ve diyalektik de Marksist felsefenin özünü oluşturur. Bu bakımdan, materyalizm ilkesinin örneğini oluşturan "gerçeği olgularda arama", Marksizmin temel ruhunu somutlaştırmaktadır.

Özel olarak, gerçeği olgulara dayanarak arama ideolojik çizgisi şu iki unsurdan oluşur: Birincisi, daima gerçeklerden hareket edilmelidir. Marksist bilgi teorisine göre öncelikle nesnellik arasındaki ilişki, gerçek yaşamda madde ile bilinç arasındaki ilişkinin yansımasıdır. Dünyayı gerektiği gibi değiştirebilmemiz için önce

6 Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 3, s. 801.

onun hakkında doğru bilgileri toplamamız gerekir. Dünya hakkındaki doğru bilgileri toplamak için de gerçeklerden yola çıkmamız gereklidir. Gerçeği olgularda arama ideolojik çizgisini ayakta tutabilmek için öncelikle kitaplar ya da öznel ar-zular yerine gerçeklerden yola çıkmamız gerekir. Yeni Demokratik Devrim sırasında bazı dogmacı parti üyeleri, Çin devrimini anlama, araştırma ve yönetmeye çabalarken; Marksizmin temel ilkeleri konusunda sağlam bir bilgiye sahip olmalarına rağmen kitaplarla Komintern'in kararları ve buyruklarından yola çıkma ve yabancı tecrübeleri mekanik biçimde taklit etme eğilimine girdiler. Onların hatalarını eleştiren Mao, şöyle bir ifade kullanmıştır: "Bilime ve Marksizm-Leninizm'e zıt olan bu öznelci yöntem; Komünist partisinin, işçi sınıfının, halkın ve ulusun başlıca düşmanıdır. Parti ruhunu kirletmenin ortaya konmasıdır. Baş düşman karşımızda duruyor ve bizim onu yenmemiz gerekir; öznelcilik ne zaman yenilirse, ancak o zaman Marksizm-Leninizm'in gerçeği hüküm sürebilir, parti ruhu güçlenebilir ve devrim zafer kazanabilir." ⁷

Teori ile Pratiği Birleştirmek

Gerçeği olgularda arama ideolojik çizgisinde ikinci yön teori ile pratiği birleştirmektir. Bu ideolojik çizgiyi ayakta tutabilmek için teori ve pratik arasındaki ilişkiyi doğru biçimde ele almak gereklidir. Teoriyi pratik ile bütünleştirmek ve dogmacılıkla, kitaba tapmaktan kaçınmak hayati derecede önemlidir. Marksizm nesnel pratikten doğan ve doğruluğu pratik içinde kanıtlanmış bilimsel bir gerçekliktir. Marksizmin pratiğin gelişmesi ve çağın ilerlemesiyle birlikte gelişmesi zorunludur. Marksist araştırmanın en temel ve önemli görevi, onun özünü, temel konumlarını, bakış açılarını ve yöntemlerini araştırmaktır.

1941-45'teki Yan'an Düzeltme Hareketi sırasında Mao, Marksist araştırmanın hedefini, onu pratikte uygulamak olarak belirlemiştir. Çin Komünistlerine, hedefteki Çin Devrimine Marksizmin oklarıyla atış yapmaları çağrısında bulundu. Pratik dediğimiz şey öznel olanın, nesnel olana dönüştüğü şeydir ve pratik gerçeği sınamanın tek ölçütüdür. Teorinin geliştirilmesi ve zenginleşmesi, çağın gereklerinin yanı sıra toplumsal ve tarihsel koşullarla uyum içinde olmalıdır.

Mao Zedung önderliğindeki ÇKP'nin ilk kuşak lider kadrosu, gerçeği olgularda arama Marksist ideolojik çizgisinin yönlendirmesi altında, kendilerini mevcut Marksist teoriler ve uluslararası komünist hareketin deneyimleriyle sınırlı tutmamış, Çin'in gerçeklerinden hareketle, Yeni Demokratik Devrim'e-şehirlerin kırlardan kuşatılması ve devlet iktidarının zor kullanarak ele geçirilmesi gibi-Çin'e özgü karakteristiklerle bağımsız bir yaklaşım geliştirmişlerdi. Çin komünistleri buna dayanarak, Marksizmin temel ilkelerini, Çin devrimiyle ve teorik kazanım olarak Mao Zedung Düşüncesiyle bütünleştirme konusunda ilk hamleyi yaptılar. Böylece Yeni Demokratik Devrimin nihai zaferine giden yolun ideolojik temeli atılmış oldu. Çin Halk Cumhuriyetinin 1949'da kurulmasından itibaren 1950'lerin ortalarına kadar, ÇKP'nin ilk kuşak lider kadrosu, gerçeği olgularda arama ideolojik çizgisini sürdürmeye devam ettiler. ÇKP'nin çizgilerini, ilke ve politikalarını Çin'in ulusal koşullarına uyarladılar. Bu şekilde, Çin halkına, Yeni

⁷ Mao Zedung, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 3, s. 800.

Demokratik Devrimin bekleyen görevlerini tamamlaması için yol gösterdiler. Uluslararası komünist hareketin tarihinde yeni ve ilk pratik olarak, üretim araçlarının özel mülkiyetinin sosyalist dönüşümünü barışçı bir şekilde-ulusal kapitalistlerin hisselerin satın alma yoluyla başardılar ve ardından sosyalist sanayileşmeyi merkeze alan sosyalist inşa sürecini bu temel üzerinde başlattılar.

11.2.2 ÇKP’NİN İDEOLOJİK ÇİZGİSİNİN YENİDEN KURULARAK DOĞRU BİR ROTAYA ÇEVİRİLMESİ

Zihinlerin özgürleştirilmesi ve gerçeğin olgulara dayanarak aranması, ÇKP’nin Marksist teoriye kattığı büyük bir kazanımdı. Bu ideolojik yöntem ve bakış açısı aynı zamanda büyük bir değişiklik olan “Reform ve dışa açılma” pratiğinin tarihsel ve mantıki başlangıç noktalarıydı. ÇKP halkın desteği ile 1976 yılında “kültür devrimini” sona erdirdiğinde, önünde iki seçenek bulunuyordu: Birincisi, o güne kadar benimsenen “sınıf mücadelesini esas kavranacak halka olarak almak ve proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürmek” şeklinde formüle edilen ilkeyi ve buna uygun çizgileri ve politikaları sürdürmede ısrar etmek; ikincisi, geçmişte özellikle kültür devrimi döneminde uç noktalara giden “sol” hataları düzelterek, ÇKP’nin ve ülkenin rotasını ekonomik inşaya ve sosyalist modernleşme yönünde değiştirmek. O esnada, ÇKP’nin bazı önde gelen liderleri, tutucu düşünme şeklini savunarak “İki ne olursa” politikasına sarılmıştı (Başkan Mao ne politik karar aldı ise onu kararlı biçimde savunmalıyız, Başkan Mao ne talimat veriyse, sadık biçimde uygulamalıyız).

Başında Deng Xiaoping’in bulunduğu eski kuşaktan gelen emektar ve yaşlı Marksistler ideolojik çizgideki hatalar sorununu çözmenin, diğer sorunları çözmede ve ÇKP’nin rota değişikliğini başarılmasında önemli bir ön koşul olduğunu gören ilk grup oldu. Bu noktada Deng, Mao Zedung Düşüncesi’nin bütünsel bir sistem olduğunu, Mao’nun görüşlerinin tarihsel bağlamından ve ortaya atıldığı koşullardan soyutlanarak aktarılmasında, isteklerimize ve özlemlerimize göre çarpıtılmaması gerektiğini vurguladı. Bunların yerine, Mao’nun her zaman savunduğu inceleme ve araştırma tarzına dikkat çekti: “Kitle çizgisi ve gerçeği olgularda aramak, temel öneme sahiptir.” Deng, o günlerde az rastlanır teorik ve politik bir cesaretle, zihnin özgürleşmesinin ÇKP’ye egemen olması ve gerçekleri olgularda arama şeklindeki Marksist ideolojik çizginin yeniden kurulması için gereken ortamı sağlamak amacıyla her türlü çabayı harcadı. Nisan 1977’de ÇKP Merkez Komitesine yazdığı mektupta şu yorumu yapmıştı: “Partimize, ordumuza ve bütün ulusa, doğru ve eksiksiz Mao Zedung Düşüncesiyle daima yol göstermeliyiz. Böylece partinin, sosyalizmin ve uluslararası komünist hareketin davasını zafere taşıyabiliriz.”⁸ Deng, gündemin sıcak tartışma konusu olan gerçeğin ölçütü nedir tartışmasını desteklemiş ve bu tartışma konusunda yazılan “Gerçeği Sınamanın Tek Ölçütü, Pratikdir” adlı felsefi makalenin Marksist olduğunu belirtmiş ve ayrıca, “iki ne olursa” anlayışının tetiklediği bu tartışmanın kaçınılmaz ve olumlu bir rol oynadığını eklemişti.⁹

8 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (Çince 2.baskı), Cilt 2, s. 39.

9 Derl. ÇKP Merkez Komitesi Parti Edebi Araştırma Merkezi: *A Chronology of Deng Xiaoping’s Thought (1975-1997)*, s. 72-73. Pekin: Central Party Literature Press, 1998.

Gerçeğin ölçütü konusundaki tartışma Deng Xiaoping ve diğer emektar Marksistlerin desteğiyle hararetli bir şekilde sürdürülmüş ve kısa zamanda ülke çapında bir zihinsel özgürlük dalgası yaratmıştı. Böylece 1978'deki ÇKP 11. Merkez Komitesi Üçüncü Genel Oturumunun ideolojik ve teorik zemini oluşturulmuş oldu. Deng Aralık 1978'de, Merkezi Çalışma Konferansının kapanış oturumundaki konuşmasında şunu belirtiyordu: "Her şeyin kitaba göre yapılması gerekiyorsa, düşünme kalıplaşmış bir hal almışsa, gözü kapalı inanma alışkanlık olmuşsa, o zaman bir partinin veya ulusun ilerlemesi imkânsızdır. Hayatı durma noktasına gelen o parti veya ulus yok olur."¹⁰ "... Ana görevimiz zihnimizi özgürleştirmektir." "Ancak o zaman, Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesinin önderliğinde, olması gerektiği gibi, gerek geçmişten devraldığımız ve gerekse yeni ortaya çıkan sorunlara doğru çözümler bulabilir, üretici güçlerimizin hızlı gelişmesine ayak uyduramayan altyapı ve üretim ilişkileri konusunda sonuç alıcı reformlar yapabiliriz. Yürümemiz gereken yolun haritasını çıkarabilir, gerçek koşullarımız altında dört modernleşme hedefine ulaşmak için gereken özel politikaları, yöntemleri ve önlemleri belirleyebiliriz."¹¹ ÇKP Merkez Komitesinin Üçüncü Genel Oturumu Aralık 1978'de, yönlendirici ideoloji olarak bu konuşmanın ışığında toplanmıştı. Bu konuşma parti içinde zihni özgürleştirme ve gerçeği olgulara dayanarak arama şeklindeki Marksist ideolojik çizgiyi yeniden oluşturdu.

Zihni özgürleştirme ve gerçeği olgularda arama ideolojik çizgisinin savunucusu ve Çin'in reform, dışa açılma ve modernleşme programlarının baş mimarı olarak Deng, Mao'nun sağlığı döneminde partinin benimsediği zihni özgürleştirme kavramını bilimsel açıdan yeniden tanımlamıştı: "Bu kavram, Marksizmin yönlendiriciliğinde alışkanlık, öznelcilik ve önyargıdan oluşan zincirleri kırmamız gerektiği, yeni durumları inceleyip yeni sorunları çözmemiz gerektiği anlamına gelmektedir."¹² "Zihnimizi özgürleştirmek, düşünce yapımızı gerçekliğe uydurmak- öznel olanı nesnel olana uydurmak- anlamına gelir ki, bu da gerçeği olgulara dayanarak aramak demektir."¹³

Zihni özgürleştirme ve gerçeği olgularda arama ilkelerinin içsel bir tutarlığı vardır. Deng bu iki kavram arasındaki diyalektik ilişkinin altını çizmiş; zihni özgürleştirmenin gerçeği olgulara dayanarak arama ve yeni sorunları Marksizmin yönlendiriciliği altında çözme anlamına geldiğini belirtmiştir. Bu bakımdan ikisi arasında bir iç ilişki vardır. Marksistler ancak zihinlerini özgürleştirdikleri zaman gerçeği olgulara dayanarak arayabilirler ve ancak gerçeği olgulara dayanarak aradıkları zaman zihinlerini gerçek anlamda özgürleştirebilirler. Gerçeği olgularda aramayı, zihnimizi özgürleştirme temelinde yapmalıyız. Ancak bu şekilde gerçeği gerektiği gibi olgulara dayanarak arayabiliriz. ÇKP, 12. Kongresinde kabul edilen ÇKP Tüzüğü, partinin ideolojik çizgisini şu şekilde özetlemiştir: "Bütün meseleleri ele alırken gerçeklerden hareket etmek, teoriyi pratik ile bütünleştirmek, gerçeği olgulara dayanarak aramak ve gerçeği pratikte sınayıp geliştirmek."¹⁴

¹⁰ Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (Çince 2.baskı), Cilt 2, s. 143.

¹¹ Deng Xiaoping, *Seçme Eserler* (Çince 2.baskı), Cilt 2, s. 141.

¹² *A.g.e.*, s. 279.

¹³ *A.g.e.*, s. 364.

¹⁴ ÇKP 12. Kongresinden Bu Yana Seçme Önemli Belgeler, (1. Kısım), s. 67.

Zihni özgürleştirme ve gerçeği olgularda arama ideolojik çizgisinin yeniden oluşturulması, “kültür devriminin” hatalarını düzeltme çabalarını kolaylaştırmış; reform, dışa açılma ve modernleşme programlarının canlı bir biçimde gelişmesini hızlandırmıştır. Parti bu ideolojik çizginin yönlendiriciliği altında ‘Çin’e özgü karakteristikler taşıyan bir sosyalizm’ adı verilen yeni bir teori yarattı. Böylece Çin’in reform, dışa açılma ve toplumsal kalkınmasında kayda değer bir ilerleme sağlanmış oldu.

Deng Xiaoping önderliğindeki ÇKP’nin ikinci kuşak lider kadrosu, “sosyalizm nedir ve nasıl inşa edilmelidir” sorularına köklü bir cevap arayışı içinde, zihni özgürleştirme ve gerçeği olgulara dayanarak aramaya ağırlık verdi. Klasik Marksist teorisyenler ve liderlerden aldığı mirasın üzerine yenilikler ekleyen parti, Çin’e özgü karakteristiklerde sosyalizm politikaları, ilkeleri ve çizgilerini geliştirdi. Bütün bunlar sosyalizmin yanı sıra “bir ülke, iki sistem” (Çn.: Hongkong ve Makao’yu tekelci kapitalist güçlerden devralmak için bulunan çözüm), sosyalizmin gelişme aşamaları, itici gücü, temel görevler, dış koşullar, siyasi güvenceler, stratejik adımlar, temel güçler ve Partinin sosyalizm sürecine önderliği ile ilgiliydi. Parti, ekonomik ve kültürel olarak hâlâ az gelişmiş bir ülke olan Çin’de sosyalizmin nasıl inşa edileceği, güçlendirileceği ve geliştirileceği şeklindeki temel soruya ilk kez daha sistematik bir çözüm bulmuştu. Partinin, daha sonraki dönemde de reform ve dışa açılmanın en başından bu yana oluşturulan ideolojik çizgiye bağlı kaldığı kolayca gözlenebilmektedir.

11.2.3 İDEOLOJİK ÇİZGİ ALANINDA 1989’DAN BU YANA GERÇEKLEŞTİRİLEN DİĞER İYİLEŞTİRMELER

Çin, 21. yüzyılın başında toplumsal yaşamı bütünsel olarak ele alan bir yaklaşıma dayanan tarzda (maddi, manevi ve politik alanların bütünselliği) görece bir refah toplumu oluşturma ve sosyalist modernleşmeyi hızlandırma konusunda yeni bir gelişme aşamasına girdi. Bu konuda ÇKP’nin yurtiçi ve yurtdışından, parti içi ve dışından kaynaklanan ciddi zorluklarla karşılaştığı genel olarak kabul edilmektedir.

Jiang Zemin, 19 Temmuz 1992’de, ÇKP Merkez Komitesinin Parti Okulundaki konuşmada şunları söylemiştir: “Kalkınma ve reform için çabalarırken zihnimizi özgürleştirmeye devam etmeliyiz. Bu ideoloji ilkesi, düşünce ve çalışmalarımızda, canlılık ve gücümüzü korumamızı sağlayan sihirli bir araçtır.”¹⁵

Jiang, çağa ayak uydurmanın, Marksizmin en önemli teorik özelliği olduğunu birçok fırsatta tekrarlamıştır. ÇKP’nin Kasım 2002’de toplanan 16.Kongresine sunduğu raporda, bu kavramı kısaca şöyle tanımladı: “Partinin ideolojik çizgisini yüksek tutmak, zihni özgürleştirmek, gerçeği olgularda aramak, çağa ayak uydurmak partimizin gelişkin ileri karakterini koruyup, yaratıcılığını arttırmada belirleyici etkenlerdir. Çağa ayak uydurmak; partimizin bütün teori ve çalışmasının zamana uyumlu olması, gelişme yasasına uyması ve büyük yaratıcılık sergilemesi anlamına gelir.”¹⁶

15 Jiang Zemin, “ÇKP Merkez Komitesi Parti Okulunda Eyalet ve Bakanlık Kadrolarının Eğitim Toplantısında Konuşma”, Halkın Günlüğü, 25 Haziran 1992.

16 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 537.

Bu kongrede, “zihni özgürleştirme, gerçeği olgulara dayanarak arama, çağa ayak uydurma konularının ısrarla sürdürülmesinin”, partinin program ve tüzük belgesine, parti inşası çalışmalarında yerine getirilmesi için gereken dört temel ilkeden biri olarak yazılması kararlaştırıldı. Böylece kongrede egemen olan bu yaklaşım bir yanda çağa ayak uydurma, diğer yanda zihni özgürleştirme ve gerçeği olgulara dayanarak arama arasındaki doğal ilişkiyi, kabul ederek, ideolojik çizgi kavramı konusunda partinin anlayışının bir adım daha derinleştiğini ortaya koymaktadır. Bu yeni yaklaşım, partinin ideolojik çizgisine, çağa uygun bir anlam vererek bu çizgiyi daha da ilerletmiştir.

Çağa Ayak Uydurmak

Çağa ayak uydurma yaklaşımını korumak, sosyalist modernleşmenin sürekli bir tarzda ilerletilmesi bakımından çok önemlidir. Dünya günümüzde önemli ve büyük değişimler yaşamaktadır. Çin’in reform, dışa açılma ve modernleşme programları sağlam adımlarla yoluna devam etmekte, halkın desteğini alan büyük pratiği gelişmektedir. Tüm bunlar bitip tükenmez yeni durumlara ve sorunlara yol açmaktadır. Bugünkü karmaşık iç ve dış koşullar altında, Çin’in modernleşmesinde yeni bir ilerleme sağlamak için parti, Marksist siyasi ve teorik cesaretini yenilemeli, teorik vizyonunu genişletmeli ve yeni kavramlar geliştirmeye devam etmelidir. Kongrelerinde alınan ve kitlelerin desteğini alabilecek kararlara uygun olarak kalkınma konusunda yeni fikirler ortaya atmalı, yeni reform atılımları yapmalı, bütün uğraşlarında yeni alanlar açıp yeni çıkışlar yapmalıdır. Bütün yeni adımlarda önce bir sınama süresi içinde deneylerle sınama ilkesinden sapmamalıdır.

Çağa ayak uydurma bakış açısını korumak, partinin canlılığı ve yaratıcılığının kaynağıdır. Partinin 80 yılı aşkın tarihini değerlendirirken, basit ancak oldukça aydınlatıcı bir sonuca varabiliriz: Partinin giderek güçlenmesi ve çeşitli zaferler kazanmasının en önemli nedenlerinden biri daima çağa ayak uydurma ruhunu koruması, güçlü bir devrimci ruhu, canlılığı ve yaratıcılığı ayakta tutmasıdır. Çağa her zaman ayak uydurması sayesinde, parti bir yandan teorik yenilikler yaparken diğer yandan pratik konusunda sağlam adımlarla ilerleyebilmiştir. Bu noktada Jiang Zemin’in bir değerlendirmesini aktarmak istiyorum: “zihni özgürleştirme ve gerçeği olgulara dayanarak arama konusunda en önemli şey, sosyalizmin başlangıç aşamasındaki gerçeklerle uyuşmayan geçmiş hatalarla, siyasi tutarsızlıkları kararlı bir şekilde düzeltmek, sosyalizmin temel sistemini savunurken Marksizm ve sosyalizmin ilkeleri konusundaki dogmacı anlayışı yıkmaktır.” ...“Bu hatalı politikalar ve düşüncelerin zincirlerinden kendimizi kurtarmalıyız. Böylece teorimiz, çizgimiz, ilkelerimiz ve politikalarımız; sosyalizmin başlangıç aşamasındaki gelişmenin gereklerine ve Marksizm ve sosyalizmin temel ilkelerine uygun hale gelecektir.”¹⁷

Gerçekçilik ve Pratikçilik Vurgusu

ÇKP'nin 16.Kongresinden bu yana, Yoldaş Hu Jintao'nun genel sekreterliğindeki Merkez Komitesi, gerçekçi ve pratikçi olma ilkesini ve çalışma tarzını benimsemiştir. Ocak 2004'te, Merkezi Disiplin Denetleme Komisyonunun 3. Genel Oturumunda önemli bir konuşma yapan Hu, yeni durumun ve partinin önündeki görevlerin ışığı altında, gerçekçi ve pratikçi bir tarzda hareket etmenin önemini ve ivediliğini şöyle vurgulamaktaydı: "Gerçekçi ve pratikçi olmak, diyalektik ve tarihsel materyalizmle uyum içinde olan bir bilimsel ilkedir. Ayrıca ÇKP'nin kendi tarihinde edindiği güzel bir gelenek olup, bütün parti üyelerinin sahip olması gereken politik bir karakterdir. ÇKP'nin yaşam gücünün kaynağı aynı zamanda parti ve halkın davasının güçlü bir şekilde gelişmesinin temelidir."¹⁸ Hu, ayrıca şunları vurguladı: "tüm partinin gerçekçi ve pratikçi bir ruha sahip olmasının gereği, bütün üyeleri Çin'in sosyalizmin başlangıç aşamasındaki özgün ulusal koşullarını kavrama konusunda gerçekçi bir anlayış edinmeleri doğrultusunda yönlendirmek ve pratikçi yaklaşımla kendimizi uzun vadeli zorlu çabalara adanmaktır. Gerçekçi ve pratikçi bir ruha sahip olunmasının diğer gerekleri bütün üyeleri insan toplumunun gelişmesini yöneten yasaları gerçekçi biçimde anlamada yönlendirmek ve pratikçi bir yaklaşımla kalkınmayı teşvik etmede iyi işler yapmaktır. (çünkü kalkınma ülkeyi yönetme ve yenilemenin birinci önceliğidir). Halkların tarihteki yaratıcı konumunu ve rolünü gerçekçi biçimde kavramak ve pratikçi bir yaklaşımla halkın temel çıkarlarının gerçekleşmesine katkıda bulunmak; ÇKP'nin ülkeyi yönetebilmesinin kurallarını gerçekçi bir şekilde kavramak ve pratikçi bakış açısı ile partinin inşasını kapsamlı biçimde güçlendirme ve iyileştirme çalışmasını yürütmek ..."¹⁹

Kanımca, gerçekçiliğe ve pratikçiliğe vurgu yapan bu değerlendirmeler, partinin ideolojik çizgisindeki bakış açılarını, çok yönlü ve kapsamlı bir biçimde gelişmiş, görece bir refahın sağlanmış olacağı toplumu inşa etme hedefi ile bağdaştırmaya çalışmıştır.

Özet olarak, ÇKP'nin merkezi liderliğinin üç kuşağı,-Mao, Deng ve Jiang kuşakları) partinin uzun vadeli pratiği içinde Marksist bir ideolojik çizgi oluşturmuştur; tabii ki yaşam dümdüz gelişmemiş çeşitli yalpalamalar yaşanmıştır.

İdeolojik Çizgide Aşamalar

Partinin ideolojik çizgi anlayışı üç aşamadan geçmiştir. Aşamalar doğaları gereği birbiriyle tutarlı olup, her aşama bir öncekinin birikimini devralmıştır. Ayrıca bu aşamalar, getirilen yenilikler nedeniyle birbirinden farklı özellikler sergilemektedirler. Mao Zedung, gerçeği olgularda arama ideolojik çizgisini oluşturmuştur. Onun ardından Deng Xiaoping, zihni özgürleştirme ve gerçeği olgulara dayanarak arama şeklindeki ideolojik çizgiyi restore edip geliştirdi. Jiang Zemin ise, ideolojik çizgiyi zihni özgürleştirmek, gerçeği olgulara dayanarak aramak ve çağa ayak uydurmak şeklinde tanımlamıştır. Dördüncü kuşağın liderlerinden Hu Jintao ise,

18 ÇKP 16. Kongresinden Bu Yana Seçme Önemli Belgeler, (1. Kısım), s. 723-725, Pekin: Central Party Literature Press, 2005.

19 *A.g.e.*, s. 728-729.

kısa bir süre önce, gerçekçi ve pratikçi olma ilkesini savundu. Bütün bunlar çağa ayak uydurma`konusundaki teorileri geliştirip zenginleştirmemiz gerektiğinin kanıtıdır.

11.3 PARTİNİN İDEOLOJİK ÇİZGİSİNİN TEMEL İÇERİĞİ

Aşağıda partinin ideolojik çizgisinin temel içeriği konusunu biraz daha açacağım. Bir ideolojik çizginin doğru bir rotada olup olmadığını görebilmek için onun özünü doğru bir biçimde incelemek gerekmektedir.

11.3.1 ZİHİNLERİ ÖZGÜRLEŞTİRMEK, GERÇEĞİ OLGULARDA ARAMAK VE ÇAĞA AYAK UYDURMAK ARASINDAKİ BİRLİK

Zihnin özgürleştirilmesi, gerçeğin olgularda aranması ve çağa ayak uydurma arasında güçlü bağ vardır ve bu ilkeler, birbirini etkileyip teşvik ederler. Bunların birliği, ÇKP'nin ideolojik çizgisinin bütünü oluşturur. Zihni özgürleştirme, kalıplaşmış düşünme ve dogmacılığın tersine, öznenin bilgisinin, nesnenin gelişimine uyum sağladığı sürece geliştiği gerçeğini; gerçeği olgulara dayanarak arama, öznelcilik ve kitaba tapmanın tersine, özne ile nesne arasındaki özdeşliği vurgular. Çağa ayak uydurma, geleneklere sarılıp yenilikçiliği reddetme girişimlerinin tersine öznenin bilgisinin çağla bağlantılı oluşunu ve açık uçlu olduğunu ortaya koyar.

Çağa ayak uydurma, nesnel şeylerin yanında insanların nesneler hakkındaki bilgilerinin zaman içinde ilerlediği ve zamanın değişmesiyle birlikte, değiştiği anlamına gelir. Bir diğer deyişle, Marksist teoriler ve bu teorilerin yönlendirdiği pratiklerimiz de zamana uyum sağlamalı, gelişme yasasına uygun olmalı, yaratıcı olmalı ve yenilikler içermelidir. Çağdaşlık, zamana ayak uydurmanın işaretidir. Gelişme yasasına uygun davranmak, onun en temel gereksinimi; yaratıcılık da onun en canlı göstergesidir. Çağa ayak uydurmak, partinin kendi teorilerine, davasına ve bizzat kendisine karşı temel tavrıdır. Bu anlamda "çağa ayak uydurmak" pratik içinde olan ÇKP'nin Marksist değerlerini ve tarih hakkında Marksist bakış açısını yansıtmaktadır. Bu anlamda "çağa ayak uydurma" şeklindeki ideolojik ilke tarihin akışını yakından izlemek, tarihi eğilimleri kavramak, daima zamanının ilerisinde olmak gibi ÇKP'nin yaşamsal önemdeki özelliklerine ışık tutar.

Dolayısıyla, çağa ayak uydurma, zihni özgürleştirme ve gerçeği olgulara dayanarak arama arasında, bunların doğasından gelen bir birlik vardır.

Gerçeği olgularda arama, zihni özgürleştirmenin ve çağa ayak uydurmanın başlangıç noktası ve amacıdır. Zihni özgürleştirmenin ve çağa ayak uydurmanın özünde ise gerçekleri olgularda aramak vardır. Zihni özgürleştirme ve çağa ayak uydurma çabaları, gerçeği olgularda arama ilkesi ve hedefine dayalı olmalıdır. Yalnızca gerçeği olgularda aramayı başlangıç noktası ve amaç olarak belirlediğimiz takdirde, zihni özgürleştirme ve çağa ayak uydurma çabalarına değer verebiliriz. Gerçeği olgularda aramaksızın, zihni özgürleştirme ve çağa ayak uydurma girişimleri teoride hatalara yol açar ve pratiğe zarar verir.

Zihni özgürleştirmek, gerçekleri olgulara dayanarak aramanın ve çağa ayak uydurmanın doğal gerekliliği ve kaçınılmaz sonucudur. Yalnızca zihnimizi özgürleştirirsek, o zaman gerçek anlamda olgulara dayanarak gerçekleri arayabilir ve çağa ayak uydurabiliriz. Sosyalist modernleşme hedefi ile çalıştığımız şu günlerde, ancak ve ancak zihnimizi özgürleştirir ve Marksizmin temel öğretilerini Çin pratiğine uyarlarsak, o zaman gerçekleri olgulara dayanarak arayabilir ve yeni koşullara uygun şekilde zamana ayak uydurabiliriz. Böylece ülke topraklarında sosyalizmi inşa etmede yeni bir ilerleme sağlarız.

Çağa ayak uydurmak, gerçeği olgularda aramanın ve zihni özgürleştirmenin önkoşulu ve güvencesidir. Çağa ayak uydurmak, zihni özgürleştirmenin derinleşmesi ve gelişmesidir. İdeoloji alanındaki bu üç Marksist ilke, dünyayı tanımamızı ve değiştirmemizi sağlayan bütün metodolojiyi oluştururlar. Gerek çağa ayak uydurma, gerek zihni özgürleştirme; gerçekleri olgulara dayanarak aramayı, nesnel yasaları daha etkin biçimde ortaya koymayı hedefler ve dünyayı tanıyıp değiştirmemizi sağlarlar. Çağa ayak uydurmak; zamanımızın özelliklerini doğru biçimde anlamamızı, toplumun nabzını tutmamızı ve tarihi eğilimleri kavramamızı zorunlu kılar. Bu şekilde, fikirlerimiz ve hareketlerimiz çağdaş özellikler sergiler, yenilikçi olur ve değişen gerçeğe hızlı bir biçimde uyum sağlar.

Özetlemek gerekirse, zihni özgürleştirmenin, gerçekleri olgulara dayanarak aramanın ve çağa ayak uydurmanın diyalektik birliği, sosyalizmi inşa etme davası için yaşamsal önemdedir. Sosyalizmi Çin'e özgü niteliklerle inşa etmenin özünde Çin'in ulusal koşullarından yola çıkmak ve Marksizmin temel öğretilerini Çin'in sosyalist gelişimiyle bütünleştirmek yatar.

11.3.2 MARKSİST KONUMLARIN, GÖRÜŞLERİN VE METODOLOJİNİN BİRLİĞİ

İdeolojik çizgi, Marksist felsefenin teorik içeriğinin, Marksist felsefenin temel özelliklerinin ve Marksizmin toplumsal işlevlerinin özetlenmesidir. Marksist felsefe bütün bir Marksist teoriler sisteminin temelidir.

Gerçeği olgularda aramak şeklinde ifade ettiğimiz ideolojik çizgi, Marksist felsefenin özünü teşkil eder ve diyalektik materyalizm ile tarihsel materyalizmin en temel görüşlerinin kapsamlı bir şekilde uygulanması sonucunda ulaşılan bir formülasyondur.

Marksist materyalizm ile diyalektiğin birliğinin örneğini oluşturan gerçeği olgularda arama ilkesi, Marksist felsefenin özüdür. Marksist felsefe, Marksist materyalizm ile diyalektiğin bakış açılarının organik bir bileşimidir. Gerçeği olgulara dayanarak aramak, bu öne çıkan özelliği tam anlamıyla sergiler. Öncelikle, şeylerin nesnel varlığını, onların hareketini, değişim ve gelişimlerini, ayrıca onları yöneten nesnel yasaları kabul eder; nesnel olgulardan yola çıkmamız ve dünyayı olduğu gibi anlamamız gerektiğini savunur. "Olgular" fenomen ve özün bileşimidir. Şeylerin özünü ve yasalarını kavramaya çalışırken, inisiyatifimizi tam anlamıyla kullanmalı, tümevarım ve tümdengelim, analiz ve sentez, soyutlama ve somutlama gibi diyalektik düşünce yöntemlerini kullanarak derinlemesine araştırmalar

yapmalıyız. Gerçeği olgulara dayanarak arama teorik ilkesi, Marksist materyalizmin ve Marksist diyalektiğin bakış açılarının birliğini ve organik bileşimini yansıtır.

Gerçeği olgularda arama, diyalektik materyalizmin bilgi teorisinin temel ilkelerini içermektedir. Bu bilgi teorisinin temel bakışına göre insanın bilişinin (cognition) temel dayanağı pratiktir ve pratik insanın biliş (cognition) sürecinin temel sürecidir. Dünyayı tanımaya ve değiştirmeye götüren doğru yolu gösterir. Bu bilgi teorisi bizi bilgiye götüren doğru yolu ve dünyayı değiştirmenin yolunu açıklar. Bu bilgi teorisi bilişimde pratiğin belirleyici rolünün altını çizer; pratiği temel alır. Bu süreçte, şeylerin özü ve yasalarıyla ilgili bilgiyi elde ederiz ve bu süreç pratikten bilgiye doğru bir sıçramayı yansıtır. Ardından da bilgiyi pratiğimizde sınayabiliriz, eğer bu bilgi doğruysa, o zaman onu eylem kılavuzu olarak kullanırız. Eğer yanlışsa onu düzeltiriz. Bu da bilgiden pratiğe doğru bir pratiğe sıçramadır. Bu iki tip sıçramayı da gerçeği olgulara dayanarak arama süreci içinde gerçekleştiririz. Gerçeği olgulara dayanarak arama tek bir hamlede tamamlanamaz. Süreci birçok kez, hatta sonsuza kadar tekrarlamamız gerekir. Dolayısıyla, gerçeği olgularda arama; pratik, bilgi, yine pratik ve yine bilgi şeklindeki sonsuz süreci sürdürme yaklaşımıyla da tutarlı olan bir ilkedir.

Gerçeği olgulara dayanarak arama ilkesi Marksist tarihsel materyalizmin temel görüşlerini ve diyalektik materyalizm ile tarihsel materyalizmin birliğini kapsar. Bu anlamda “gerçeği olgulara dayanarak arama ilkesi” toplumlardaki maddi üretim biçimlerinin toplumun varlığı ve gelişmesinin asıl zeminini oluşturduğunu, toplumdaki temel toplumsal çelişkilerin insan toplumunun ilerlemesini sağladığını kabul eder. Marksistlerin, toplumun gelişmesini yöneten nesnel yasalar konusunda, sağlam bir bilgiye sahip olmaları gerektiğini savunur.

Marksist Tarihsel Materyalizmin Kitle Çizgisi İlkesi

“Gerçeği olgulara dayanarak arama ilkesi” aynı zamanda Marksist tarihsel materyalizmin kitle çizgisi bakış açısını içerir. Marksistler için olgulardan yola çıkma ve gerçekleri olgularda arama ilkesi; kitlelerin çıkarlarından yola çıkma sürecidir, halk kitlelerini ülkenin asıl sahipleri ve efendileri olması konumuna saygı duymak, onların yaratıcılığına, sorunları istemleri doğrultusunda ele almalarına saygı duymak anlamına gelir. Tarih hakkında Marksist materyalist bir görüşe sahip olmadığımız sürece, gerçeği olgulara dayanarak arama ilkesini kavrayabilmek-bırakınız bu arayışı başarılı bir şekilde sonuçlandırmayı- olanaksız olacaktır.

Gerçeği olgularda aramak Marksist konumların, görüşlerin ve metodolojinin birliğine bağlı kalmak anlamına gelir. Gerçeği olgularda aramak aynı zamanda dünyaya proletaryanın ve kitlelerin konumundan bakmak, parti ruhuna ve proletaryanın sınıf karakterine bağlı kalmak, Marksist diyalektik ve tarihsel materyalizmin dünya görüşünü ve yöntembilimini savunmak anlamına gelir.

11.4 REFORM, DIŞA AÇILMA VE MODERNLEŞME STRATEJİSİNİN DAYANDIĞI İDEOLOJİK ÇİZGİ

1980’lerde Partinin ideolojisinin yeniden kurulması-doğru bir rotaya sokulması-ve zenginleştirilmesi Çin’de Marksizmin gelişmesinde yeni ve ileriye doğru bir aşama olarak düşünülmektedir. Daha sonraki dönemde geliştirilen (Üç Temsil Düşüncesi ve Kalkınmada Bilimsel Bakış Açısı) doktrinlerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için partinin ideolojik çizgisinin doğru bir biçimde kavranması kilit önem taşımaktadır. ÇKP, son on yıllarda “kültür devriminin” hatalarını düzeltme, zihinleri özgürleştirme ve gerçeği olgularda arama çabalarını kararlılıkla yürütmüş ve aynı zamanda 25 yılı aşkın bir süre boyunca kapsamlı reformlar uygulamıştır. Bu pratik içinde partinin ve ülkenin geleceği ve kaderini ilgilendiren büyük sorunları çözülmüş, sosyalizmi Çin’in içinde bulunduğu koşullara uygun bir biçimde inşa etmeyi sağlayacak yol keşfedilmiştir. Bununla birlikte, hala Çin’in önünde sosyalist davasını gerçekleştirmek için gideceği daha uzun bir yol bulunmaktadır. Kanımca hala sosyalist ekonomik, siyasi ve kültürel kalkınmayı yöneten yasaları daha açık bir şekilde kavramamız gerekmektedir.

Birincisi, Çin’in reform, dışa açılma ve modernleşme sürecinin gerçeklerinden yola çıkarak, bugün yaptığımız işi en temel görev olarak kabul etmemiz gereklidir. Mücadelenin güncel gereksinimlerini karşılamaya çalışırken zihnimizi özgürleştirmeye ve gerçekleri olgulara dayanarak aramaya odaklanmalıyız. Şu anda, reform, dışa açılma ve modernleşme partinin en acil görevi olup, partinin ve devletin kaderini belirleyecek bir görevdir. Bu görevin getirdiği sorun alanları ile ilgili olarak zihinlerimizi özgürleştirip gerçekleri olgulara dayanarak araştırma ve incelemeler yaptığımız takdirde eski geleneksel kavramların etkilerinden uzaklaşabilir; “sol” veya sağ sapmaların partinin temel görevine müdahalesini önleyebilir, reform ve dışa açılma politikasından geriye doğru gidiş olasılığını engelleyebiliriz. İçinde bulunduğumuz güncel çalışmaların önümüze koyduğu gerçek sorunların araştırılmasından yola çıkmalı, partinin sosyalizmin başlangıç aşamasına ilişkin temel çizgisini savunmalı, bir yandan partinin belirlediği merkezi göreve odaklanırken öte yandan da ortaya çıkan özgün sorunları çözmeliyiz.

Marksist Teorik Temele Bağlılık

İkincisi, Marksizmin uygulanmasına yoğunlaşmalıyız. Çünkü Marksizm, yalnızca sorunları anlayıp analiz etmemizi sağlayan bir yöntem sunmamakta, aynı zamanda dünyayı bilmek ve değiştirmek için ideolojik bir araçtır. Zihinlerimizi özgürleştirmede ve gerçeği olgularda arama sürecinde Marksizm’i teorik temel ve yol gösterici ideoloji olarak kabul etmek bizim temel ilkemiz olmalıdır. Marksizmin bilimsel sistemini ve özünü reform ve dışa açılma sürecinin pratik sorunları ışığında inceleyip araştırmadığımız ve bunları yeni pratiğimize yaratıcı biçimde uygulamadığımız takdirde, günümüzün Marksizm’ini ileri taşıyamayız.

Marksist Parti ve Teori

Üçüncüsü, pratik sorunlara teorik bir perspektiften bakmalıyız; pratiğimize teori yol göstermelidir. Teoriler olmaksızın, pratik körlemesine yapılan bir eyleme dönüşür. Marksistler olarak Reform ve dışa açılma başladığından bu yana pek çok sorunla karşılaştık. Marksist parti bu yeni sorunları gerçeklerden yola çıkma yaklaşımıyla çözebilmiştir. Marksist parti aynı zamanda, bu pratik sorunları teorik bir perspektiften ve Marksist teorik sistemin ve Marksist teorilerin bakış açısıyla ele alarak başarı sağlayabilirdi. Bu anlamda sosyalizmin başlangıç aşaması teorisi ve sosyalizmin gerçek doğasının ne olduğuna ilişkin teoriler gibi bir dizi önemli teorik sorun Marksist teorilerin bakış açısı ile çözülebilmiş ve Marksizmin hazinesi zenginleştirilebilmiştir. Bu anlamda, Deng Xiaoping'in adıyla birlikte anılan bu teoriler,-Çine özgü bir sosyalist çizgi arayışı içinde- Marksist teorilerin Çin'in gerçeklerine, içinde olunan zamanın niteliklerine başarılı bir biçimde uyarlanmasının ürünleridirler. Dolayısıyla başarılar başka bir şeye değil Marksist sosyalizm düşüncesine bağlanmalıdır.

Dördüncü olarak, Marksistler olarak dikkatlerimizi yeni pratiklere ve yeni gelişmelere odaklamalıyız. Sürekli yeni şeyler ortaya çıkmaya devam ettiğinden, yeni şeylere ilişkin yasaları daha derinlemesine ve daha geniş bir ölçekte anlamak gibi çetin bir görevle karşı karşıyayız. Reform ve dışa açılma konusunda 30 yılı aşkın bir süreden bu yana oldukça başarılı bir tecrübe birikimi sağladık. Bununla birlikte, eski sorunları çözdükçe karşımıza yeni sorunlar çıkmaya devam etmektedir. Eski deneyimlerin yeni durumlara uyması gerektiği gibi bir zorunluluk da bulunmamaktadır. Reform çabalarımızı daha da derinleştirip yeni durumlara esnek ekonomik, siyasi ve kültürel politikalarla karşılık vermeliyiz. Karşımıza çıkan yeni sorunlar karşısında zihnimizi özgürleştirmeye, gerçeği olgularda aramaya, zamanın eğilimlerine uygun davranmaya ve yeni durumları analiz edip yeni sorunları çözme konusunda inisiyatif almaya devam etmeliyiz.

Beşincisi, arayışlarımızda cesur hareket etmeli fakat aynı zamanda gerçekçi ve pratikçi olmalıyız. Gerçeklerden yola çıkma, zihinlerimizi özgürleştirme, gerçekleri olgulara dayanarak aramada ileriye doğru bir sıçramayı başarmak için iki tür cesur tutuma gerek bulunmaktadır. Birincisi, teorik arayışlar yapabilme cesaretini göstermeliyiz. Eski kavramların ayak bağlarını, öznel önyargıların zincirlerini kırarak kadar cesur olmalıyız. Böylece gerçeklere uyum sağlayan yeni sonuçlara ulaşmaya çalışmalı ve yeni pratiklerden yeni teorik özetler çıkarmalıyız. İkincisi, pratik arayışlar yapabilme cesaretini göstermeliyiz. Pratik çok canlı bir yaşamdır. Yeni problemleri reformcu ve yenilikçi bir ruhla çözmenin pratik yollarını aramalıyız. Örneğin, ideolojik ve politik çalışma konusunda eski dönemde şekillenen yaklaşımımız, ülkede sosyal ve ekonomik koşulların tekçi/yekpare ve merkeziyetçi olduğu koşullarda altında oluşmuştu. Oysa artık ülkede bu koşullar değiştiğine göre, halkın çoğulculuğu ve halkın farklı çalışma ve yaşama koşulları yaşadığı bugünkü koşullarda ideolojik ve politik çalışma konusunda bakış açımızda ne tipte yenilikler yapabiliriz? Bilişim ve internet teknolojisinde çok hızlı gelişmeler yaşanırken ideolojik ve politik çalışmayı nasıl ele almalıyız? Bu tip sorulara pratik içinde bir cevap bulma konusunda cesur olmalıyız. Pratik arayışlar teorik arayışların zeminini hazırlar. Buna karşılık teorik arayışlar, pratik

arayışları özetleyip üst seviyeye çıkarır. Bir sonraki adım da bu teorileri sınamak ve daha sistemli gelişkin teoriler düzeyine çıkartmak olmalıdır.

Marksizm ve Halk Kitlelerinin Pratiğine Saygı Duymak

Altıncısı, halkın kendi pratiği içinde ortaya koyduğu yaratıcılığa ve yaratıcı çabalara saygı duymalıyız. Halk, toplumsal pratiğin en büyük katılımcısıdır. Sosyalizmin amacı, hedefi ve sonucu, halkın ortak çıkarlarını, ezici çoğunluğun temel ve uzun vadeli çıkarlarını gerçekleştirmektir. Marksistler pratiği, hakikati sınamak ve doğrulamak için bir ölçüt olarak kullanır. Burada pratik terimi ile genel olarak sosyalizmi inşa etme pratiğini kastettiğimize göre, sosyalizmi inşa etme pratiği halk kitlelerinin pratiğidir. Dolayısıyla halkın pratiğine saygı duyma ilkesi Marksist bir ilkedir ve pratiğin hakikati sınama ve doğrulamanın tek ölçütü olması ilkesiyle tutarlıdır. Bundan dolayı, Marksist bir partinin halkın ezici çoğunluğunun ortak ve uzun vadeli çıkarlarının sadık temsilcisi olması Marksist bir ilkedir. Dolayısıyla, Marksist bir partinin politikalarının doğru olup olmadığını halkın pratiğiyle sınanması gerektiği ilkesi gün ışığı kadar açık ve doğru bir ilkedir. Bu anlamda, Üç temsil Düşüncesinin üçüncü başlığı bu teoriden yola çıkmaktadır.

Sonuç olarak, partinin ideolojik çizgisi üç aşamalı bir evrimsel süreçten oluşmuştur. “gerçekleri olgularda aramak” arkasından “zihni özgürleştirmek ve hakikati olgulara dayanarak arama ilkesi”, ve bunun ardından da “zihni özgürleştirmek, olgulara dayanarak gerçekleri aramak ve çağa ayak uydurmak” ilkesine ulaşılmıştır. Bu evrim içinde ulaşılan ilkeler Marksizmin teorik sisteminin bakış açısına uymakta ve Marksist parti inşası teorisinin, partinin ideolojik bakımdan inşası konusundaki düşüncelerini zenginleştirmektedir.

12. BÖLÜM

MARKSİST BİR PARTİNİN İDEOLOJİK VE TEORİK AÇIDAN İYİLEŞTİRİLMESİ

GİRİŞ

Marksist bir partinin yol gösterici veya yönlendirici ideolojisi, partinin tüm faaliyetlerini yönlendiren ideolojik ve teorik sistemdir. Gelişkin öncü bir Marksist parti bilimsel teorilerin yol göstericiliği olmadan gelişemez. Marksist bir partinin ideolojik ve teorik gelişmeye önem vermesi bir proletarya partisinin önemli bir özelliği ve onun ideolojik ve politik üstünlüğüdür. Marksistler partinin bu gelişkin niteliğini sürdürme ve olgunlaştırma çabasında partinin ideolojik ve teorik gelişmesine, tüm parti üyelerinin teorik yetkinliğinin arttırılmasına ve yol gösterici ideolojisinin çağın gelişmelerine-zamana- ayak uydurması için- iyileştirmeleri teşvik etmeye öncelik vermelidirler.

12.1 İDEOLOJİK VE TEORİK AÇIDAN YETKİNLEŞME ÇABASININ ÖNEMİ

Proletarya partileri, bu partilerin Marksizmi işçi hareketleri ile birleştirmesi sonucunda ortaya çıkmışlardır. Marksist bilimsel teoriler bu partilerin ortaya çıkışları ve gelişmeleri için ideolojik temeli oluşturmaktadır. Bir partinin gelişkin olabilme niteliği, her şeyden önce, onun yol gösterici ideolojisinin gelişkin niteliğiyle yakından ilişkilidir. Dolayısıyla, partinin ideolojik ve teorik bakımdan geliştirilmesi ve iyileştirilmesi, Marksist partinin-bütünsellik taşıyan- inşa çalışmalarında önemli bir yer tutar ve özgün bir rol oynar.

12.1.1 MARX VE ENGELS'DE PARTİ İNŞASININ İLKELERİ

Marx ve Engels'in en büyük katkısı, onların insan uygarlığının parlak başarılarından ve olumlu öğelerinden yararlanarak Marksizmi kurmuş olmalarında yatar. Marx ve Engels, diyalektik materyalizm, tarihi materyalizm, artı değer teorisi ve bilimsel sosyalizmi içeren bir dizi bilimsel teoriler sistemi ortaya koymuşlardır. Onlar yaşamlarını bilimsel teoriler yaratmaya adanmış ve Marksistlere ciltler dolusu eser bırakmışlardır. Oluşturdukları teoriler, farklı ülkelerdeki proletarya partilerinin kurulması ve gelişmesi için teorik temelleri atmış ve proletaryanın özgürleşme çabaları için güçlü bir yol gösterici olmuştur. Marx ve Engels teorinin yol gösterici işlevine büyük önem vermişler, proletarya partilerinin ve kitlelerin bilimsel teorilerle eğitilmesi uyarısında bulunmuşlardır. Marx, teorinin önemini şu sözlerle açıklamıştır: “ Elbette eleştiri silahı, silahların eleştirisinin yerini alamaz, çünkü maddi bir güç maddi güce dayanarak alaşağı edilmelidir; öte yandan teori de kitleleri etkisi altına aldığı anda gerçek bir maddi güç haline gelir.”¹

Engels de bu konuda şöyle bir yorumda bulunmuştur: “bir Komünist partisinin önemli üstünlüklerinden biri, yeni bir bilimsel bakış açısını çalışmalarının teorik temeli olarak almasıdır.”² 19. Yüzyılın sonunda ve 20. Yüzyılın başında, Lenin Marksizmin temel öğretilerini Rusya'nın gerçekleri ile birleştirip “emperyalizm ve proletarya devrimleri” çağının yeni özelliklerini dikkate alarak, proletarya devrimi ve proletarya diktatörlüğü için yeni teori ve stratejiler ortaya koymuş ve bu şekilde Marksizmi zenginleştirip geliştirmiştir. Özellikle Lenin, her zaman teorinin önemli rolüne büyük değer vermiştir. Lenin o dönemde Rusya'da egemen olan “Narodnizm” ve daha sonra “Rus ekonomist akımı” gibi yanlış görüşleri eleştirmiş ve böylece parti içindeki görüşleri bilimsel teorilerle birleştirip İkinci Enternasyonal'deki oportünist parti ve grupların sahip olduklarından farklı olan yeni tipte bir proletarya partisi yaratmıştır.

1 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı, Cilt 1, s. 9.

2 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 2, s. 39-40.

12.1.2 İDEOLOJİK VE TEORİK GELİŞMENİN ÖNEMİ

Devrimci teorinin varlığı bir partinin gelişkin öncü niteliği açısından belirleyici bir faktördür. 1902’de, Lenin Ne Yapmalı adlı çalışmasında - bu çalışma proletarya partilerinin ideolojik ve teorik gelişmesinin önemini temelleri ile ortaya koymuştur-devrimci teorinin devrimci bir parti için kritik önemini irdelemişti. Onun değerlendirmesi şöyleydi: “Devrimci bir teori olmadan devrimci hareket olamaz... Öncü savaşçı rolü, ancak en gelişkin teori tarafından yönlendirilen bir parti tarafından yerine getirilebilir.”³ Lenin’in bu tespitleri daha sonraki dönemlerde proletarya partilerinin ideolojik ve teorik gelişimini güçlendirmek amacıyla sık sık üzerinde durulan bir ilke haline gelmiştir. Jiang Zemin, Aralık 1989’da, ÇKP’nin Merkez Komitesi genel sekreteri olduktan kısa bir süre sonra, ÇKP Merkez Komitesinin Parti Okulu’nda parti inşası teorisi üzerine verilen bir seminerde bu konuyla ilgili şu yorumu yapmıştı: “Gelişkin teorilerle teçhiz edilmemiş bir Marksist parti, gelişkin öncü bir parti olamaz. Gelişkin teorilerle teçhiz edilmemiş bir komünist gelişkin öncü rolünü oynayamaz. Zihinlerini gelişkin teorilerle teçhiz etmeyi reddeden insanlar gerçek parti ruhuna sahip olamaz ve bu nedenle bu kişiler işçi sınıfının öncü savaşçıları dediğimiz saflar içinde görebileceğimiz nitelikte değildirler.”⁴ ... “Marksistler, zamanın gerisinde kalmamalı ve Marksizmi zenginleştirip geliştirmeyi sürdürmelidirler. Eğer eski düşüncü alışkanlıklarına yapışıp düşünsel açıdan ilerleme çabamızı durdurursak, geride kalırız ve partimiz gelişkin niteliğini ve sosyalizmin inşasında önderliği yitirme riski altına girer.”⁵ Proletarya partileri, insan toplumunun gelişim eğilimlerini ve yasalarını, sadece ve sadece bilimsel Marksizmin teorilerini yol gösterici olarak alıp Marksist dünya görüşüne ve metodolojisine bağlı kalmak suretiyle açıkça anlayabilir, üstlenecekleri tarihsel görevleri netleştirebilir ve böylece nesnel gerçeklere, işçi sınıfı ve halkın çıkarlarına uygun programlar, çizgiler, ilkeler ve politikalar üretebilir ve halkı devrim ve sosyalizmin inşasında zaferler kazanmaya yönlendirebilirler Proletarya partileri ancak ideolojik ve teorik gelişmeyi güçlendirerek, kendi üyelerinin teorik ve ideolojik yetkinliklerini arttırabilir ve üyelerin taşıdığı proleter olmayan düşüncelerin aşılmasını başarabilir ve böylece gelişkin niteliklerini koruyup geliştirebilir.

12.1.3 MARKSİST PARTİNİN ÇOK YÖNLÜ VE BÜTÜNSSEL GELİŞMESİ

Parti inşası görevi temel olarak partinin ideolojik, politik ve örgütsel açıdan iyileştirilmesi ile birlikte onun çalışma tarzının iyileştirilmesi gibi başlıca dört alanda çalışmaları kapsar. Partinin ideolojik açıdan gelişmesi, onun diğer üç cephede gelişmesinin temeli, önkoşulu ve güvencesi olup, partinin bütünsel olarak iyileşmesinin temelini, önkoşullarını ve güvencesini oluşturur. Değişik biçimler almış olmasına rağmen Çin Komünist Partisinin tarihindeki hatalar, örneğin Chen Duxiu’nun sağa bel bağlayan oportünizmi, Qu Qiubai, Li Lisan ve Wang Min’in “sol” hataları ve Mao’nun yaşamının son yıllarında “kültür devrimini” başlatmak için aldığı hatalı karar, bütün bunlar partinin ideolojik çizgisindeki hatalar olarak

3 Vladimir Lenin, *Seçme Eserler* (3. Cilt), s. 311-312. Pekin: People’s Press, 1995.

4 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 1, s. 95.

5 Jiang Zemin, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 335.

düşünülmelidir. Özcesi teorinin pratikten koparılması Marksist bir partinin politik çizgisinde hatalara yol açmaktadır.

1978'deki, 11. Merkez Komitesinin 3. Genel Oturumundan bu yana ÇKP'nin politik çizgisinde olumlu gelişmeler yaşaması, öncelikle ideolojik çizgisini düzeltmiş olması ve doğru teorileri benimseme çabalarına bağlı olmuştur. Bir Marksist parti, örgütsel gelişmesinde ve örgütsel çizgisini iyileştirmede, demokratik-merkeziyetçiliği sürdürebilmek ve parti içindeki mücadele birliğini ve dayanışmayı korumak için öncelikle ortak bir ideolojik temel oluşturmalıdır. Bence, partinin son 30 yıl içinde başarılar kazanması, esas olarak ideolojik çizgisini ve inandığı teoriler üzerine bakışını düzeltmiş olmasına bağlı olmuştur; böylece parti içinde düşünce birliği, örgüt içi dayanışma ve eylemde tutarlılık sağlanabilmiştir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin çökmesinin doğrudan nedenlerinden biri Mikhail Gorbacev'in Marksizm'in yönlendirici işlevini inkâr etmesi, „hümanist demokratik sosyalizmi benimsemesi“ ve “ideolojide çoğulculuk” yaklaşımı ile Marksizmin ideolojik alanda ve üstyapının diğer alanlarında önderliğini yıkmaya girişmesi ve böylece partiyi manevi yönlendiricisinden ve politik inançlardan yoksun bırakmasıydı. İdeolojik alanda ortaya çıkan kargaşalık, sonunda partinin örgütsel olarak dağılmasına yol açmıştı. Çalışma tarzının iyileştirilmesiyle ilgili olarak yapılacak çalışmalarda Marksist bir parti üyelerinin, özellikle önder kadrolarının, ideolojik ve teorik eğitimini güçlendirmeli ve böylece onların sağlam bir inanca, dünyaya, hayata ve değerlere bakışlarında doğru düşüncelere ve gelişmiş bir parti ruhu anlayışına sahip olmalarını sağlamalıdır. Özetlersek, partinin ideolojik ve teorik gelişmesinde sağlanacak kazanımlar, parti inşasının çok yönlü ve bütünsel gelişmesine büyük katkı sağlayabilmektedir.

12.1.4 TARİHSEL SÜREÇTE ÇKP'NİN BAZI BAŞARILI DENEYİMLERİ

ÇKP, kurulduğu ilk günlerden itibaren, Marksizm-Leninizm'i yol gösterici ideolojisinin teorik temeli yapmıştır. Çin'in özgün ulusal koşulları nedeniyle ÇKP'nin gelişme çevresi, ana görevleri ve çalışma yaklaşımı, gelişmiş Avrupa ülkelerindeki proletarya partilerinden oldukça farklıydı. Çok az sanayi işçisi fakat büyük sayıda çiftçi ve küçük burjuva bulunan bir ülkede geniş halk desteğinin nasıl sağlanacağı, partinin karşı karşıya kaldığı yeni bir sorundu. Çekirdeğinde Mao Zedung'un bulunduğu ÇKP'nin kolektif önderliğinin birinci kuşağı, parti inşasının uzun süreli pratiği içinde, partinin ideolojik gelişmesine birinci derecede önem verilmesi gibi önemli bir ilkeyi öne sürmüştür.

Jinnang Dağlarında devrimci üs bölgeleri kurma çalışmaları yürütürken Mao, proletaryanın **ideolojik önderliğini** önemle vurguladı, çünkü partide diğer toplumsal güçler köylüler ve küçük burjuva öğeler egemen sayıda bulunmaktaydı. Gutian Konferansı Kararlarının taslağının düzenlenmesinde bizzat kendisi çalıştı ve komünistlerin, proleter olmayan fikirleri proleter düşünce ile yenmesi gerektiğini vurguladı. Mao, Yan'an'da parti üyelerinin partiye yalnızca örgütsel olarak değil, ideolojik olarak da katılması ilkesinin altını önemle çizdi. Tüm partinin Marksizm-Leninizm konusunda eğitilmesi için 1941'deki büyük Düzeltme Kampanyasını başlatmasının önemli amaçlarından biri buydu.

1945'te ÇKP Yedinci Kongresinde ÇKP Tüzüğü'nde yapılan değişiklik üzerine yazdığı raporunda Liu Shaoqi, partinin ideolojik gelişmesinin yanı sıra örgütsel gelişmeye birinci derecede önem verilmesini ve parti önderliğinin gündeminin en başına ideolojik eğitim ve ideolojik önderlik sorununun konulmasının, Mao Zedung'un parti inşası teorisine doğru biçimde yaklaşımının önemli bir gereği olduğunu açıklamıştır. Partinin ideolojik gelişmesi üzerinde önemle durmanın Çin'in özgün koşullarında ve ayrıca ÇKP'nin içinde bulunduğu koşullarda, parti inşasıyla ilgili Marksist teori için yaratıcı bir gelişme olduğuna dikkat edilmelidir. Geçen 80 yılı aşkın sürede ÇKP, bütün çok önemli dönüm noktalarında ideolojik ve teorik eğitime odaklanmış ve böylece partinin davasında ileriye doğru yol almayı sürdürebilmeyi sağlamıştır. Partinin inşasına, partinin ideolojik açıdan güçlendirilmesine büyük değer verme, partinin gelişkin öncü niteliğini sürdürüp geliştirmesi ve başarı kazanması bakımından ÇKP'nin en temel deneyimidir.

12.1.5 BUGÜNÜN YENİ KOŞULLARINDA PARTİ İNŞASI

Yeni tarihi koşullar altında, parti karmaşık bir uluslararası durum ve ülke içinde de zorlu görevlerle karşı karşıyadır. Parti zengin pratiklerini değerlendirmeli, çok sayıda önemli sorunu çözmeli ve bilinmezlerle dolu çok sayıda alanı araştırmalıdır. Bütün bu gerçekler ÇKP'nin teorik olarak daha da olgunlaşmasını zorunlu kılmaktadır. Teorik düşüncelerde olgunluk, bir partinin bütünsel olarak olgunluğunun önemli bir sembolüdür ve Marksist teoriler parti önderliği için elzemdir. Hem parti hem de kadroları açısından teorik olgunluk, politik olgunluğun temelidir. Eğer Marksistler canla başla Marksizmi incelemez, araştırmaz ve onu iyi bir şekilde öğrenmezlerse, doğru ile yanlış ayırt edemeyeceklerdir. Eğer kendilerini ideolojik açıdan geliştirmez ve donatımsız bırakırlarsa, doğru yönü kaybedecek ve ciddi hatalar yapacaklardır. 1990'ların başındaki koşullarda Doğu Avrupa'daki büyük değişikliklerin yarattığı ciddi baskı ve etkiler altında Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Batılı düşman güçlerin Çin'i Batılılaştırma ve bölme girişimleri ciddi bir sorundu. Diğer yandan Çin toplumundaki ekonomik sektörleri farklılaşmasından kaynaklanan-bir kamu dışı sektöre izin verilmesinden kaynaklanan- olumsuz etkiler ve bireylerde ekonomik çıkar güdülerinin oluşması, toplumsal yaşamın, toplumun örgütlenme tarzının yeni yapısı ve bireylerin istihdamın aldığı yeni biçimler, doğru teorilere dayanma zorunluluğu olan doğru bir teorik yönlendirmeye ve güçlü bir manevi yol göstericiye çok daha fazla ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Özellikle, günümüzde parti reformları derinleştirmeyi sürdürürken, dışa açılmayı genişletirken, halkın çıkarlarını belirlerken, parti üyeleri, araştırmacılar ve halk, yeni ortaya çıkan toplumsal tabakalara nasıl bakılması gerektiği ve zenginleşenler ile geride kalanlar arasındaki farkın nasıl kapanacağı gibi ivedilikle ele alınması zorunlu olan çok sayıdaki sıcak sorunları araştırmaktalar. Eğer parti üyeleri sağlam bir teorik bakış açısıyla bu sorulara cevap bulamazlarsa, halkın kafası karışacak ve sosyalizm ve komünizme daha az güven duyacaktır. Bence, bugünkü yeni tarihi koşullarda, parti ideolojik ve teorik gelişmeyi sürdürmek için daha da ağır bir görev yüklenmektedir.

12.2 İDEOLOJİK VE TEORİK GELİŞMEDE YENİ GÖREVLER

Kanımca, yeni koşullar altında, ideolojik ve teorik gelişme bakımından parti aşağıdaki ana görevlerle karşı karşıyadır: teorik çalışma, propaganda, araştırma ve yenilik çabalarını arttırmak; ideolojik alanda Marksizmin yol gösterici konumunu sürdürmek; gelişkin teoriler ve gelişkin bir kültür ile toplumdaki çok çeşitli düşünüş biçimlerine yol gösterme; tüm parti ve tüm ülke çapında halk için ortak bir ideolojik temeli sağlamlaştırma; ideolojik ve politik alanlarda partinin çalışmalarını güçlendirme ve iyileştirme; partinin ve ülkenin ideolojik ve ahlaki standartlarını iyileştirme uğraşı içinde olma ve halkın çok yönlü ve kapsamlı bir şekilde gelişmesini teşvik etmek gerekmektedir.

12.2.1 BİLİMSEL TEORİLER ÜZERİNE EĞİTİM

Çin’de partinin ideolojik ve teorik gelişmesini teşvik etmek için en temel görev parti üyelerini Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi, Deng Xiaoping Teorisi ve önemli Üç Temsil Düşüncesi ile eğitip, tüm partinin Marksist teoriye hâkimiyetini iyileştirmektir. 1989 yılındaki ÇKP 13. Merkez Komitesi Dördüncü Genel Oturumundan bu yana, Merkez Komitesi bu konuda bir dizi önemli önlemler almıştır. Örneğin, Deng Xiaoping’in Seçme Eserleri’nin üçüncü cildini düzeltmiş ve yayınlamıştır. Deng Xiaoping’in Seçme Eserleri’nin gözden geçirilmiş birinci ve ikinci ciltlerini yayınlamıştır. Mao Zedong’un Seçme Eserleri’nin birinciden dördüncüye kadar olan ciltlerini yeniden yayınlamıştır. Marx & Engels’in Seçme Eserleri ve Lenin’in Seçme Eserleri’nin yeniden çevirisi yapılmış versiyonlarını yayınlamıştır. Marx & Engels Toplu Eserleri’nin yeniden çevirisinin yapılmasını ve yeniden yayınlanmasını gerçekleştirmiştir. Jiang Zemin’in Seçme Eserleri’nin üç cildini düzeltmiş ve yayınlamıştır. ÇKP üyelerini partinin temel teorileri ve temel çizgisinin yanı sıra, parti ile ilgili temel bilgiler hakkında eğitmek için de on yıl süreli kapsamlı bir kampanya başlatmıştır. Üyelerine Marksist teorileri ve ÇKP Tüzüğü’nü incelemeleri için çağrı yapmıştır. Teorik çalışmaya, politik bilince ve önder kadrolar arasında bütünlüğe önem veren bir eğitim kampanyası başlatılmıştır. Bunlara ek olarak, tüm parti üyelerini önemli Üç Temsil Düşüncesi hakkında eğitmek için bir kampanya düzenlemiştir. Bütün bu girişimler, tüm partinin düşüncelerinin birleştirilmesinde ve Çin’in reform ve açılma politikasının doğru yönde ilerlemesini sağlamada önemli roller oynamıştır.

Kanımca, tüm partinin bilimsel teorilerle donatılmasında iyi bir iş çıkarmak için önemli Üç Temsil Düşüncesinin incelenmesi ve uygulanmasına olağanüstü önem vermeliyiz. Önemli Üç Temsil Düşüncesi mevcut uluslararası durumun bilimsel olarak değerlendirilmesine, bugünkü Çin’de olan gelişmelerin ve değişikliklerin bilimsel bir anlayışına ve partinin koşullarının bilimsel bir analizine dayanmaktadır. Bilimsel bir teoriler sistemi olarak önemli Üç Temsil Düşüncesi üç bakış açısından - reform, gelişme ve istikrar; iç ve dış politikalar, ulusal savunma ve partinin yönetimi, devlet ve silahlı kuvvetler-bir dizi birbiriyle ilişkili yeni düşünceler, kavramlar ve savlar ortaya koymaktadır. Sosyalizmin ne olduğu ve nasıl inşa edileceği sorularını daha ileri düzeyde teorik olarak yanıtlamakta ve içinde bulunduğumuz koşullarda ne türden bir parti inşa edilmesi ve bu partinin nasıl inşa

edilmesi sorularına yaratıcı yanıtlar vermektedir. Önemli Üç Temsil Düşüncesi, partinin Marksizm-Leninizm, Mao Zedong Düşüncesi ve Deng Xiaoping Teorisi ile birlikte uzun bir zaman sürdürmesi gereken yol gösterici bir ideoloji olarak 2002'de ÇKP'nin 16. Kongresinde kabul edilen Parti Program ve Tüzük belgesine dâhil edilmiştir. Belge Üç Temsil Düşüncesinin uygulanmasını parti inşasının temel düşüncesi, parti yönetiminin köşe taşı ve partinin gücünün kaynağı olarak tanımlamıştır. 2003 yılı Haziran'ında, ÇKP Merkez Komitesi "Önemli Üç Temsil Düşüncesinin Etüd Edilmesi üzerine Taslak" başlıklı bir genelge çıkarmıştır. Yeni parti genel sekreteri de bu inceleme ve araştırma çabasını teşvik etmiştir.

Önemli Üç Temsil Düşüncesinin incelenmesinde ve uygulamasında başarı sağlamak için, her şeyden önce Üç Temsil Düşüncesi konusundaki kavrayış geliştirilmelidir. Bu düşüncenin ileri sürüldüğü koşullara dair daha kapsamlı bir kavrayış elde etmenin yanı sıra onun pratik temelleri, bilimsel içeriği, temel nitelikleri ve tarihi anlamına dair de yeni bir anlayışa ulaşmalıyız. Genel Sekreter Hu Jintao bu inceleme ve araştırma çalışmasıyla ilgili yeni bir yaklaşım önermiştir: "Üç Temsil Düşüncesi, 21 yüzyılın yerleşmiş (Çinlileştirilmiş) Marksizmi'dir ve bu yeni yüzyılda ve yeni aşamada, tüm partiye ve Çin'deki tüm halka, gelişme hedeflerine ve yüksek ideallerine ulaşma çabalarında yol gösteren temel bir ilkedir."⁶ Bu yeni ifade, önemli Üç Temsil Düşüncesinin tarihsel anlamına dair ÇKP'nin en son ulaştığı anlayışı temsil etmektedir. Bu yeni ifade yeni yüzyılda ve yeni aşamada Üç Temsil Düşüncesine olan inancın Marksizme inanç anlamına geldiğini ve Üç Temsil Düşüncesine olan bağlılığın Marksizme bağlılık anlamına geldiğini göstermektedir. Önemli Üç Temsil Düşüncesi tüm parti ve tüm Çin halkı için ideolojik bir temel ve manevi yol gösterici ihtiyacını karşılamaktadır.

Araştırmalarımızda, teori ile pratiğin birleştirilmesi Marksizmin temel bir ilkesidir ve Çin Marksistleri bu konuda devrimci savaşlar döneminden bu yana başarılı bir çalışma tarzı geliştirmişlerdir. Bu çalışma tarzını yeni tarihi koşullarda daha da iyileştirmek için Hu Jintao tarafından önerilen "üç birleştirme" yaklaşımı oldukça önemlidir: teori alanındaki çalışmaları pratiğin yönlendirilmesiyle birleştirme, nesnel dünyayı değiştirme ilkesini öznel dünyamızı değiştirme ilkesi ile birleştirme ve teorilerin uygulanmasını teorilerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi ile birleştirmek...

Günümüz koşullarında, partiyi bilimsel teorilerle donatmada başarı sağlamak için Kalkınma Sorununa Bilimsel Bakış teorisini incelemeye öncelik vermeliyiz. Hu Jintao, ÇKP'nin 16. Kongresinin ardından Deng Xiaoping Teorisi ve önemli Üç Temsil Düşüncesi'nin yol göstericiliğinde, yeni bir teori ve yaklaşım olarak "Kalkınma Sorununa Bilimsel Bakış" düşüncesini öne sürmüştür. Kalkınma Sorununa Bilimsel Bakış", kapsamlı, dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı başarmak için halka birincil önceliğin verilmesini önermektedir. Sağlam ve hızlı bir ekonomik ve sosyal kalkınmayı kolaylaştırmak için kentsel kalkınma ile kırsal kalkınmayı, bölgeler arası kalkınma, ekonomik kalkınma ile sosyal kalkınma, insan ile doğa arasındaki ilişki ve ülke içindeki kalkınma ile dış dünyaya açılma

6 16. ÇKP Kongresinden Bu yana yayınlanan Seçilmiş Önemli Belgeler, Kısım I, 366-367.

çabalarını dengeleyip birleştirmeliyiz. Kalkınma Sorununa Bilimsel Bakış kalkınma nedir ve kalkınmayı niçin ve nasıl başarmalıyız sorusu dâhil olmak üzere bir dizi temel sorunlara yeni yanıtlar vermektedir. Bu bakış bütünlüklü bir ideolojik sistem olarak Deng Xiaoping Teorisi ve önemli Üç Temsil düşüncesinin devamı niteliğindedir, aynı zamanda Çin'in sosyalist kalkınmasına yol gösteren yeni bir ideolojik yaklaşım sunmaktadır. Parti, Kalkınma Sorununda Bilimsel Bakış düşüncesi üzerinde eğitilmeli, parti üyeleri ve kadrolarına bu bakışın ortaya konulduğu koşulların arka planını, pratiğin yönlendirilmesine dair ileri sürdüğü önermeleri ve bilimsel içeriğini derinlemesine anlamaları için yardım edilmeli ve onu partinin düşüncesini birleştirmek için kullanmalıyız.

12.2.2 PARTİ İÇİNDE TEORİK YARATICILIĞIN TEŞVİKİ

Partinin ideolojik ve teorik gelişmesini teşvik etmek için yeni uygulamalara ve yeni gelişmelere odaklanıp teorik yaratıcılığı sürdürmek gerekmektedir. Marksizm insanlığın zengin kültürel mirasının devamı ve geliştirilmesi üzerinde oluşmuştur. En bilimsel dünya görüşü ve metodoloji olarak Marksizm, doğa ve sosyal bilimlerdeki son gelişmeleri en yüksek düzeyde özetlemiştir. Marksizm pratikten doğmuştur ve pratiği yönlendirmeyi hedeflemektedir. Pratik tarafından defalarca sınanmıştır ve gelişmesini pratik içinde sürdürmektedir. Kanımca Marksizmin tarihi, yaratıcılığın tarihidir. Marksizmin uzun süreli yaşam gücüne sahip olabilmesi onun bu yaratıcılığı sayesinde.

1956'dan sonra Çin topyekün sosyalist inşa uğraşını önüne koyduğunda, Mao Zedong her düzeydeki ÇKP parti komitelerinin Marksist ekonomik teorileri daha iyi anlamaları ve o dönemdeki hatalı bakış açılarını kavrayıp düzeltebilmeleri için, Sovyetler Birliği'nde hazırlanmış olan Ekonomi-Politik Ders Kitabı dâhil tüm önemli Marksist klasikleri okumalarını önermişti. Mao Zedong, bizzat kendisi bu araştırma ve inceleme çalışmalarına önderlik ederek kendisinin de içinde çalıştığı bir çalışma grubu örgütlemişti. Mao'nün bu kitap üzerine yaptığı inceleme ve yorumlar 1959 Aralık- 1960 Şubat arasında Hangzhou, Shanghai ve Guangzhou'da basılıp yayınlanmıştır. Mao bu yazıların birinde şu düşünceleri dile getirmişti : "parti üyelerinin Marksist klasikleri okumaları ve Marksist ilkelere bağlı kalmaları birinci derecede önemlidir. Fakat tüm ülkelerdeki Komünist partiler ve araştırma grupları güncel politik ihtiyaçları karşılamak için yeni teoriler yaratmak, yeni yazılı ürünler ortaya koymak ve kendi teorisyenlerini yetiştirmek zorundadırlar, çünkü klasiklere aşırı bağlılık yetmeyecektir."⁷

Tamamen yeni özellikler taşıyan bir dönem olan Reform ve Dışa Açılma döneminde Deng Xiao Ping, Marksizmi zamanın özelliklerine ve Çin'in gerçeklerine uyarlayarak Marksizmde bir atılım daha yapmıştı. Deng Xiaoping, 1989 Mayıs'ında S.S.C.B. Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçev ile yaptığı ikili zirve toplantısında ÇKP ile Sovyetler Birliği Komünist Partisinin tarihi deneyimleri bağlamında şu değerlendirmeyi yapmıştı: "Marx'ın ölümünden bu yana bir yüzyılı aşkın sürede nelerin değiştiğinden ve bu değişikliklerin ışığında Marksizm'in

⁷ Mao Zedong, *Toplu Eserler*, Cilt 8, s. 109. Pekin: People's Press, 1999.

nasıl anlaşılıp geliştirileceğinden hiç kimse tam olarak emin değil. Marx'ın ölümünden bir yüzyıl veya bir kaç yüzyıl sonra ortaya çıkan sorunlara dair Marx'tan hazır yanıtlar beklemek ya da Lenin'in, ölümünden elli veya bir yüz yıl sonra ortaya çıkan sorunlara onun cevap vermesini talep etmek boşuna çaba olacaktır. Gerçek bir Marksist-Leninist, Marksizm-Leninizm'i mevcut durumun getirdiği yeni koşullar ışığında kavramaya çalışmalı, Marksizm-Leninizm'i sürdürmeli ve geliştirmelidir."⁸ ... "Dünya her gün değişmektedir ve özellikle çağdaş bilim ve teknoloji hızla gelişmektedir. Bugünün bir yılı eski zamanların bir kaç on yılı, bir yüzyılı ve hatta daha uzun bir zaman dilimine denktir. Yeni bir düşünce ve yeni bir bakış açısıyla Marksizm'i ileriye götürmekte başarısız olan herhangi bir kimse, gerçek bir Marksist değildir"⁹

Yeni yüzyılın başlangıcından bu yana, yeni durumlar ve sorunlar ortaya çıkagelmıştır. Jiang Zemin fırsatlar ve zorluklar karşısında, yaratıcılığın bir ulusun ilerlemesi için hayati önemde olduğunu vurgulamıştır. Jiang Zemin, ÇKP 14. Kongresine sunduğu raporda da teorik yaratıcılığa açıklık getirirken, şu ifadeleri kullanmıştır: "Belirli Marksist ilkeler ve yazılı eserler üzerine dogmatik kavrayışlara veya öte yandan, ülkemizdeki sosyalizmin birincil aşamasının ötesine geçen-ayağı yere basmayan- düşüncelere, diğer bir deyişle sosyalizmin inşası üzerine bilimsel olmayan veya çarpıtılmış düşüncelere saplanıp kalmamalıyız." 15. Kongre'de sunduğu raporunda ise şu yorumu yapmıştır: "Bir yandan Reform, Dışa Açılma ve Modernleşme sürecinde ortaya çıkan pratik sorunlara veya yapmamız gereken işlere odaklanırken; öte yandan da sorunların çözümünde Marksist teorinin uygulanmasına, pratik sorunlar üzerine teorik incelemeler yapmaya ve yeni pratikler ve yeni gelişmeler üzerine teorik incelemeler yapmaya önem vermeliyiz. Marksizme bağlı kalmalı ve onu pratik içinde geliştirmeliyiz; bunu yaparken aynı zamanda önümüze çıkan yeni tarihsel görevlerimizi göz önünde bulundurmalıyız... Zihinlerimizi çağdışı kalmış düşüncelerin, pratiklerin ve sistemlerin prangasından, Marksizm'in hatalı ve dogmatik yorumlarından ve öznelciliğin ve metafiziğin ayak bağlarından kararlı bir biçimde özgürleştirmeliyiz"

Kanımca, teorik yaratıcılığı teşvik etmek için süreklilik/kalıcılık ile gelişme arasındaki ilişkiyi doğru olarak ele almalıyız. Başka bir deyişle, teoriye bağlı kalırken, onu geliştirmeli ve teoriyi geliştirirken, orijinal teoriye bağlı kalmalıyız. Marksist çizgiye bağlı kalmalı ve böylece onları gelecek kuşaklara aktarmalıyız. Aynı zamanda, Marksizm pragmatik, açık ve gelişen bir bilimdir. Marksizm'de nihai gerçek yoktur. Onu değişmez bir şey veya düzeltilemeyecek kadar kutsal bir şey olarak görmemeliyiz. Aksine değişen koşullara uygun olarak eskimiş görüş ve yargıları düzeltmeli ve Marksist teoride yeni alanlar yaratmak için Marksizmi yeni deneyim ve görüşlerle zenginleştirip geliştirmeliyiz.

Teorik yaratıcılığı teşvik etmek için araştırma yapmaya ve bugünkü Çin'deki pratik sorunları, özellikle acil çözüm bekleyen toplumsal gelişmedeki temel teorik ve pratik sorunları çözmeye odaklanmak zorundayız. Hu Jintao, Önemli Üç Temsil düşüncesiyle ilgili bir seminerde, 14 nokta içeren "nasıl yapabiliriz" sorusunu

8 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler*, Cilt 3, s. 291.

9 A.g.e., s. 291-292.

gündeme getirmiştir: “ ülkenin yönetilmesinde ve yenilenmesinde partinin en yüksek önceliği olan kalkınmayı nasıl iyi bir şekilde teşvik edebiliriz; kamu mülkiyetinin egemen olduğu ve farklı ekonomik sektörlerin yan yana geliştiği koşullarda sosyalizmin temel ekonomik sistemini nasıl geliştirebiliriz; daha gelişkin bir sosyalist pazar ekonomisini nasıl kurabiliriz; ekonomik gelişme ile toplumsal gelişmeyi, aynı zamanda kırsal ve kentsel gelişmeyi dengeli bir biçimde götüren yeni sanayileşme çizgimizi nasıl ilerletebiliriz; istihdamı ve yeniden istihdamı nasıl arttırabiliriz; gelir bölüşümü sistemi reformunu nasıl derinleştirebilir ve sosyal güvenlik sistemini nasıl iyileştirebiliriz; uluslararası ekonomik ve teknolojik işbirliğine ve rekabete daha kapsamlı, daha geniş alanda ve daha üst düzeyde nasıl katılabiliriz; tüm toplumun genişletilmiş üretim, daha iyi bir yaşam, sağlıklı ekolojik ve çevre koşullarının oluşmasına yol açan gelişmeye dair aydınlanmış bir yaklaşımı benimsemesini nasıl teşvik edebiliriz; partinin önderliğini, ülkenin sahibi olarak halkın konumu ilkesini ve hukukun üstünlüğü ilkesiyle nasıl daha iyi birleştirebiliriz; Çin ulusunun büyük yenilenmesine taze itici güç aşlamak için tüm olumlu faktörleri en kapsamlı ve eksiksiz bir biçimde nasıl harekete geçirebiliriz; yeni tarihi koşullarda Marksizmin ideolojik alandaki yol gösterici konumunu nasıl güçlendirebiliriz; ulusal ruhu nasıl yüceltip besleyebiliriz; partinin önderlik ve yönetim tarzlarını nasıl yeniden biçimlendirip iyileştirebiliriz; parti inşası için içine girmiş olduğumuz yeni büyük girişimi nasıl kapsamlı bir biçimde ilerletebiliriz”. Bütün bunlar Çin’in sosyalist sistemini ilerletip geliştirirken yanıtlanması gereken teori ve pratikle ilgili başlıca sorulardır.

Kanımca, bu sorular ÇKP’nin teorik yaratıcılık çalışmaları için bir bakış açısı veya yön sunmaktadır. Bu sorular yalnızca bizim teorik yeniliği teşvik etmemiz için temel bir yol gösterici değil, aynı zamanda teorik araştırmaları da derinleştirmemiz için yeni bir başlangıç noktasıdır. Pratik çalışma veya yaratıcılığın sonu yoktur. Tüm parti üyeleri, özellikle teorik çalışmalarla iştigal edenler, teorik yaratıcılığı teşvik etmeyi sürdürüp önemli Üç Temsil düşüncesinin yol göstericiliğiyle yeni buluşlar, yenilikler yapmalıdırlar.

Burada 2004 yılı Nisan’ında Merkez Komite’nin Marksist Teori Çalışma ve Geliştirme Projesini başlatmaya karar vermiş olduğunu belirtmek isterim. Bu proje-gelecek 10 yıl boyunca-akademik sistemi ve Çin’deki son Marksist teorik başarıları kapsamlı bir biçimde yansıtan bir dizi yeni kitap ve araştırma geliştirmek için çok sayıda araştırmacıyı seferber etmeyi amaçlamaktadır. Bu proje ayrıca felsefe ve sosyal bilimler çalışmalarını geliştirmeyi ve böylece yaratıcılığı, ÇKP’nin ideolojik ve teorik çalışmasının ikna ediciliğini arttırmayı ve Çin’de yeni bir Marksist teorisyenler grubunun yetişmesini hedeflemektedir.

12.2.3 MARKSİST PARTİ'NİN İDEOLOJİK VE POLİTİK ÇALIŞMASI

İdeolojik ve politik çalışma kavramı, Marksist partilerin tarihsel görevlerini başarıya çabaları içinde yürütmeleri gereken ideolojik eğitim çalışmalarını ifade etmektedir.

Komünist ideoloji açısından bu çalışma, insanların sınıf konumlarıyla, politik görüşleriyle, ahlaki standartlarıyla, ideolojik bilinçleriyle ve düşünce biçimleriyle özellikle ilgilenmektedir. Bu çalışmanın parti içindeki yeri, kısmen partinin ideolojik gelişmesinin teşviki için gösterilen çabaları temsil eder. Bu çalışmanın parti dışına yönelik boyutu ise, partinin toplumdaki ideolojik alanlara önderlik etmesidir.

Dünyada bugün mevcut olan partiler ideolojik ve politik çalışmayı değişik şekillerde yapmaktadırlar. Özellikle proletarya partileri, ideolojik ve politik çalışmaya büyük önem vermişlerdir. Marx ve Engels 1847'de Komünistler Birliği'ni kurdukları zaman bu içeriği tanımlamak için "propaganda" kavramını önermişlerdi. 1903'te Lenin "politik propaganda" ve "politik eğitim" kavramlarını ortaya atmıştı ve bu işlerle görevli kadrolara "politik eğitimciler" ve "politik propagandacılar" adını vermişti. Stalin de yazı ve konuşmalarında "ideolojik çalışma" ve "ideolojik ve politik çalışma" terimlerini kullanmıştır. Bu kavramları benimseyen ÇKP de, "politik çalışma" ve "ideolojik eğitim" terimlerini öne çıkarmıştır. İdeolojik ve politik çalışmaya öncelik verme, bir Marksist partinin güzel bir geleneği ve önemli bir politik avantajıdır. Tarım Devrimi Savaşı (1927-1934) sırasında, Zhou Enlai Kızıl Ordu içinde yürütülen politik çalışmayı "politik can damarı" ve "candamarı" olarak tarif ederek politik çalışmanın önemini altını çizmişti. Mao Zedong 1955'te bizzat kendisinin editörlüğünü yaptığı Çin Kırsalında Sosyalizmin Yükselişi adlı kitaba yazdığı önsözde bu konu hakkında şöyle bir yorumda bulunmuştu: "Politik düşünce tüm ekonomik çalışmanın can damarıdır. Sosyal ve ekonomik sistem kökten değişime uğradığı zaman bu özellikle doğrudur."¹⁰ Bu, partinin Çin'de iktidara gelmesinden bu yana politik ve ideolojik çalışma hakkındaki en önemli teorik açıklamasıdır. Bu açıklama ideolojik ve politik çalışma ile diğer cephelerdeki çalışma arasındaki ilişkiye açıklık getirmektedir. "Kültür Devrimi" esnasında Lin Biao ve Dörtlü Çete'nin üyeleri olan gruptakiler insan iradesinin her şeye muktedir olduğunu savunarak, politikanın rolünü abartmışlardı. İdeolojik ve politik çalışmayı her şeyin önüne koyarak politik çalışmayı diğer tüm cephelerdeki işlerin yerine koymaya ve bu işleri nüfuzları altına almak için kullanmaya çalışmışlardı, oysa bu çabalar partinin ideolojik ve politik çalışmasını ciddi olarak tehlikeye düşürmüştü.

İdeolojik ve politik çalışma, yeni reform, dışa açılma ve sosyalist modernleşme döneminde hâlâ tüm cephelerdeki çalışmanın can damarı mıdır? 1981 Haziran'ında ÇKP 11. Merkez Komitesi Genel Oturumu'nda kabul edilen "Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kuruluşundan Bu Yana Partimizin Tarihine İlişkin Belirli Sorunlar Üzerine Karar" adlı belge, bu soruya ideolojik ve politik çalışmanın,

10 Marx & Engels, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 4, s. 651.

ekonomik çalışma ve diğer tüm cephelerdeki çalışmanın can damarı olduğunu teyit ederek olumlu bir yanıt vermiştir. Yukarıdaki belge ayrıca ideolojik ve politik çalışma ilkesinin Çin’de Marksizm-Leninizm’in gelişmesine Mao Zedong’un orijinal teorik katkısının önemli bir parçası olduğunu da belirtmiştir. Bu bakış açısı bugün de kararlı olarak sürdürülmelidir.

1989’daki ÇKP 13. Merkez Komitesi Genel Oturumu’ndan bu yana Jiang Zemin ÇKP’nin, ideolojik ve politik çalışmasını daha çağdaş, odaklanmalarla ilerleyen, pragmatik, geleceğe etki yapıcı, yaratıcı ve ikna edici biçimde yapılması gerektiğini defalarca vurgulamıştır. Bu amaçla, Merkez Komitesi 1986 ve 1996’da sosyalist ideolojik ve kültürel gelişmenin teşvik edilmesi hakkında iki kararı kabul etmiştir. “ÇKP Merkez Komitesi’nin İdeolojik ve Politik Çalışmasının Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesi Üzerine Bazı Düşünceler” başlıklı belge 1999’da kabul edilmiş. “Yurttaşların Ahlaki Gelişmesi Hakkında Taslak” 2001’de kabul edilmiştir. “Yüksek Okul Öğrencilerine Yönelik İdeolojik ve Politik Çalışmanın Güçlendirilmesi Hakkında Taslak” 2004’te kabul edilmiştir. Bu belgeler ideolojik ve politik çalışmada, yeni koşullar altında ideolojik ve kültürel çalışmanın yönetimi için yasaların araştırılmasında, “daha etkin yöntemler, yaklaşımlar, sistemler ve mekanizmaların önerilmesinde ve ideolojik ve politik çalışmanın daha ikna edici, yaygın ve popüler, çekici bir biçimde yapılması çalışmalarında” partinin önderliğinin güçlendirilmesini amaçlamaktadır.

İdeolojik ve politik çalışmayı iyileştirmek için çalışmanın içeriğinin ve çalışma yöntemlerinin iyileştirilmesi zorunludur. Kanımca geçmişte uzun bir zaman boyunca partinin yürüttüğü ideolojik ve politik çalışmalar, aşırı politik ve ideolojik özellikler göstermiştir. Parti içerik bakımından zihinsel açılım yerine politik propaganda üzerinde yoğunlaşmıştı. Yöntem bakımından, bazı insanların karşı çıkmasına yol açan, başkalarına düşünce dayatma eğilimi içinde olmuştur. Bu sorunların üzerine eğilmek için ideolojik ve politik çalışmayı-içerik açısından yurtseverlik, kolektivizm, sosyalizm, güncel gelişmeler ve devlet politikaları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü, ahlak ve devrimci gelenekler üzerinde yoğunlaştırarak-daha sistematik ve bilimsel hale getirmek zorunludur. Halka ideolojik, teorik ve kültürel boyutlar ile toplumsal değerler ve normlar dâhil çok yönlü bir yönlendirme sunmak gerekir. Bu konuları reçete tarzı bir şekilde verme yaklaşımı yerine, karşılıklı etkileşime dayalı bir yaklaşım kullanan daha geniş bir perspektif geliştirmeliyiz. Çalışmanın etkili olduğu alanı genişletmek ve etkinliğini arttırmak için İnternet’ten faydalanmak çok önemlidir. Parti, ayrıca, eğitimi, pratik ile ilişkilendirerek bu çalışmadaki farklı düzeyleri ayırt etmeli ve ideolojik sorunları, pratik sorunları ihmal etmeden çözmeye çalışmalıdır.

12.3 PARTİ İÇİ İDEOLOJİK MÜCADELELERİN DOĞRU ELE ALINMASI

Marksist partilerin ortaya çıktığı ve kendilerini geliştirdiği ortam göz önüne alınacak olursak, hoşla gitse de gitmese de, parti içi çelişmeler ve mücadeleler nesnel olarak var olacaktır. Engels buna ilişkin şu yorumu yapmıştır: “herhangi bir ülkedeki işçi partileri ancak iç mücadelelerden geçerek gelişebilir, bu durum genel olarak gelişmeye hükmeden diyalektik yasalarıyla uygunluk gösterir;”¹¹...” parti içinde sürekli olarak farklı düşünceler arasında karşıtlıklar ve mücadeleler olur.”

Mao Zedung, “Çelişme Üzerine” adlı makalesinde bu konuyla ilgili bir değerlendirme yapmıştır: “parti içinde çözülmesi gereken çelişmeler ve ideolojik mücadeleler olmasaydı, partinin yaşamı sona ererdi.”¹² Çelişme her şeyde vardır ve ÇKP’nin faaliyetleri istisna değildir. Parti içindeki bu çelişmeler onun kuruluşundan beri gözlemlenebilir. Proletarya partileri kendi iç çelişmelerini çözdükçe güçlenirler. Liu Shaoqi, parti inşası üzerine başyapıtlarından biri olan “Parti-içi Mücadeleler Üzerine” isimli çalışmasında parti içi çelişmelerin zorunluluğunu, temel nedenlerini ve parti içi çelişmelerin niteliği ile birlikte parti içi çelişmeleri doğru biçimde ele alma yöntemlerini analiz etmiştir. Bence, yukarıdaki bu makaleler bugünkü parti inşa projesinde hala uygulanabilir önermeler içermektedir.

Kanımca, bugün bazı üyeler geçmişteki keskin politik hareketlerin etkisinden ötürü parti-içi mücadelelerden uzun bir süredir korku duymaktadırlar. Kuşkusuz Çin Komünist Partisi, parti-içi mücadelelerden çok sayıda acı dersler de almıştır. Ne var ki, bu, parti-içi mücadelelerin önemini inkâr etmek için bir bahane olmamalıdır. Tabii ki, parti içinde uyumlu ilişkiler geliştirmek gerekir, fakat uyum ortak ideallere dayanmalıdır. İlkeleri gözetmeden uyum sağlamaya çalışmak veya güzel ile çirkin arasında ve doğru ile yanlış arasında hiç bir ayırım yapmamak yerine, parti ruhunu ve eşitliği ve adaleti önkoşul olarak alıp uyumu sürdürmek zorunludur. Marksistler parti-içi uyumu ve birliği ve parti-içi mücadeleler ile çelişen amaçlar olarak görmemelidirler. Bugün, bu alanda liberal bir eğilim ve kimseyi gücendirmeme yaklaşımı parti içinde hâlâ barınmaktadır. Mao Zedong’un “Liberalizmle Savaş” makalesinde eleştirdiği liberalizmin 11 türü, örneğin özel konuşmalarda sorumsuz tartışmalara düşkün olma ve teyit edilmemiş bilgileri hatta politik dedikoduları kendi çevresinde yayma; kişisel çıkarlara öncelik verme, parti tarafından verilen görevleri üstlenmekte isteksiz olma; partinin kararlarına uymama; kişisel ilişkiler geliştirmeyi, dar grup tarzı ilişkilerle, iş ilişkileri kurmayı ve hizipler oluşturmayı saplantı haline getirme; zararlı akımları eleştirmeye veya onlarla mücadele etmeye cesaret edememe, onları başıboş bırakma ve neyin yanlış olduğunu tam olarak iyi bilmesine rağmen mümkün olduğunca az eleştirme gibi davranışlar, farklı derecelerde varlığını sürdürmektedir. Bu sorunlar parti içinde yozlaşmış bir çalışma tarzının gelişmesine neden olmuş ve partiyi sıkı disiplinden yoksun bırakmaktadır ve partinin mücadele etkinliğini zayıflatmaktadır. Bunlar gelişkin bir Marksist partinin gereksinimlerine taban tabana zıttır. Parti, iktidarda olan bir parti olarak, parti-içi mücadelelerin gerekliliğini

11 *Marx & Engels, Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 4, s. 651.

12 *Mao Zedung, Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 1, s. 306.

körü körüne reddetmemelidir. Parti-içi çelişmelerin niteliğini doğru bir biçimde anlamalı, parti-içi çelişmeleri ve halk içindeki çelişmeleri uygun bir biçimde ele almalı ve partinin birliğini korumalıdır.

Doğal olarak parti-içi çelişmeler, düşünceler arasındaki çatışma ve çelişmelerdir. Bu çelişmeleri çözmek için yapılan mücadeleler esasen ideolojik mücadelelerdir. Bu nedenle parti-içi mücadeleleri yürütürken doğru bir yaklaşım benimsemek zorunludur. Yen'an'daki Düzeltme Hareketi sırasında (1941-1944), Mao Zedong şu formülasyonu ortaya koymuştu: "birlik-eleştiri-birlik" ve "gelecekteki hataları önlemek için geçmişteki hatalardan ders çıkarmak" ve "hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etme yaklaşımı". Mao ayrıca parti-içi çelişmeleri ve sorunları büyük çapta eğitim kampanyaları vasıtasıyla çözme yolunu benimsemişti. Yeni tarihsel koşullar altında, parti içinde uyumlu ilişkiler geliştirmek için bu deneyimden de faydalanmak çok önemlidir. Parti içi mücadelelerde aşağıdaki konulara daha fazla dikkat gösterilmesi uygun olacaktır:

Birincisi, parti-içindeki mücadeleler ile parti dışındaki mücadelelerin kesin olarak ayırt edilmesi gerekir. Mao Zedong parti-içi mücadelelerin "toplumdaki sınıflar arasındaki ve toplumdaki eski ile yeni arasındaki çelişmelerin parti içine doğru bir yansıması olduğunu"¹³ öne sürmüştü. Yansıma ile gerçekliği aynı şeyler olarak düşünmemeliyiz çünkü gerçekten de aralarında fark bulunmaktadır. Uzun bir süre boyunca, bu görüşler parti-içi mücadeleler ile parti dışındaki mücadeleler arasındaki ilişkiyi açıklamak için alıntılanmıştır. Fakat bu ifadeler doğru ele alınmamış, bunun sonucunda, doğal olarak parti-içi mücadeleler ile parti dışındaki mücadeleleri aynı kefeye koyarak, normal parti yaşamını tehlikeye sokmuştur.

Ayrıca, Çin'in Japonya'ya Karşı Direniş Savaşı içinde olduğu ve sınıf mücadelesinin keskin olduğu koşullarda Mao'nun bu görüşleri ile doğru bir yönlendirme yaptığını da belirtmek zorundayım. Ne var ki, ÇKP iktidarı aldıktan sonra partinin bu önermeleri körü körüne ele alması; büyük ve şiddetli sınıf mücadeleleri sona erdiği dönemlere uygulaması, basit bir biçimde yorumlamaması ve olur olmaz durumlarda kullanmaması gerekirdi. Bunun diğer bir nedeni, parti-içi mücadeleler ile toplumdaki sınıf mücadelesi arasında her koşulda zorunlu bağlantılar bulunmaması gerçeğidir. Bu, partinin sınıf mücadelesi yöntemlerini parti-içi mücadelelere uygulaması gerekmediği anlamına gelir. Bunun yerine, parti-içi mücadeleleri parti tüzüğü ve bu konuyla ilgili yönetmeliklere uygun olarak birleşik liderlik altında örgütlü bir biçimde yürütmek çok daha iyi sonuçlar verebilecektir. Özellikle, demokratik-merkeziyetçilik ilkesini doğru bir biçimde uygulamak ve parti-içi politik yaşamı yöneten normlara göre hareket etmek daha iyi olabilirdi.

İkincisi, "iki çizgi arasında mücadele" yaklaşımı artık günümüze uygun bir yaklaşım değildir. Geçmişte, parti, "sol" hataların etkisiyle, parti içi mücadelelere ilişkin hatalı yargılarda bulunmuş ve "iki çizgi arasında mücadele" ve "parti çizgisi hatası" gibi yaklaşımları uygunsuz şekilde gelişigüzel kullanmıştır. Gereksiz aşırı-lıktaki parti-içi mücadeleler, partili yoldaşlara büyük zarar vermişti. Bu nedenle,

13 Mao Zedong, *Seçme Eserler* (2. Çince baskı), Cilt 1, s. 306.

Deng Xiaoping, “kültür devriminden” kısa bir süre sonra önemli bir açıklamada bulundu: “Geçmişteki formülasyonlarda, ‘iki çizgi arasında mücadele’ ve ‘parti çizgisinin hatası’ gibi kavramlar yanlış, rastgele ve çok sık kullanılmıştı... parti-içi mücadeleler söz konusu olduğuna göre, bu mücadelelerin niteliğini ve her durumla ilgili hataları kendi özelliklerine göre değerlendirmeliyiz. Bu mücadelelerin neleri içerdiğini açıklığa kavuşturmalı ve ilke olarak, bundan böyle onları ‘iki çizgi arasında mücadele’ olarak sunmamalıyız.”¹⁴ Deng bu konuşmasında geçmişte „iki çizgi“ mücadelesi olarak ele alınan bütün mücadeleleri analiz ederek bunların asıl niteliklerini ortaya koymuştur; örneğin Parti önderliğine karşı komplo düzenleyerek kişisel ihtirasları için bir girişim içinde bulunan kişilerin suçüstü yakalanmasının iki çizgi mücadelesi olarak ele alınamayacağını olayların somut hikâyelerini vererek analiz etmiştir. Kanımca, Deng’in yukarıdaki açıklamaları “kültür devriminin” hatalarını düzeltmeye yardımcı olmada çok önemli bir rol oynamış ve parti-içi mücadelelerin doğru bir biçimde yürütülmesi için yeni bir yönlendirme getirmiştir. Bugün, “parti çizgisini” tartışmak mümkün olabilir, fakat “iki çizgi arasında mücadele”den söz etmekten sakınmak gerekir. Parti içindeki temel sorunlar hakkında konuşmak mümkün olabilir fakat başkalarına parti çizgisine ilişkin “çizgi hatası” yaptıkları suçlaması yapmamak gerekir.

Üçüncüsü, parti-içi eğitim ile parti-içi mücadeleler arasındaki ilişkiyi doğru biçimde ele almak gerekmektedir. Liu Shaoqi parti-içi mücadelelerde amacın, partiyi ve hata yapan parti üyelerini eğitmek olduğuna işaret etmiştir. “Parti-içi eğitim ılımlı bir türde parti-içi mücadele olmakla birlikte, parti-içi mücadeleler de parti-içi eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Mücadelenin bir tür eğitim olması ve eğitimin bir tür mücadele olması nedeniyle, mücadele ile eğitim ayrılmaz ve onları mekanik olarak birbirinden ayırmak yanlıştır.”¹⁵ Geçmişteki kıyasıya parti-içi mücadelelerinin aksine, bugünün parti-içi mücadeleleri çoğunlukla parti üyelerinin inisiyatiflerini eğitim yoluyla olumlu bir açıdan harekete geçirmek için kullanılmaktadır. Parti üyelerinin gelişkin öncü niteliğinin sürdürülmesine ilişkin ülke çapındaki son kampanya, eğitim yoluyla parti içindeki çelişmelerin üzerine eğilinmesi için yeni bir girişimdir. Bu kampanyadan çıkarılacak derslerden biri şu olabilir: eğitime olumlu bir açıdan ve kendini eğitime anlayışıyla öncelik vermek, eğitime yönelik açık bir tavır benimsemek, demokrasinin rolü üzerinde tam olarak durmak ve partinin kitle çizgisine bağlı kalmak zorunludur. Parti inşası araştırmacıları bu kampanyanın yeni perspektifler açmış olduğu konusunda genellikle hemfikirdirler.

Dördüncüsü, eleştiri ve özeleştiriye düzgün biçimde yürütmek zorunludur. Eleştiri ve özeleştiri, partimizin üç güzel çalışma tarzından biridir. Parti bu ilkeyi uzun süreli pratiği içinde geliştirmiştir. Eleştiri ve özeleştiri, parti-içi mücadelelerin doğru bir biçimde yürütülmesinde partinin deneyimlerini özetler. Bence bugünkü parti-içi yaşamda, çok sayıda üye için başkalarını eleştirmek zor görünürken, özeleştiri yapmak oldukça kolay görünmektedir. Bugünlerde bizde eksik olan şey başkalarına karşı doğru eleştiride bulunmaktır. Tabii ki, eleştiriye birbirine koşulsuz bir biçimde karşı çıkma olarak yorumlamak doğru değildir. İçtenlikle

14 Deng Xiaoping, *Seçme Eserler*, (2. Çince baskı), Cilt 2, s. 307-308

15 Liu Shaoqi, *Seçme Eserler*, Cilt 1, s. 193.

söylemek veya hatırlatmak da bir çeşit eleştiridir. Eleştiriye düşünerek kapsamlı, nesnel, sakın ve uygun bir tarzda yapmak gerekir. Önderlik eden organların yıllar boyu etkinliği kanıtlanmış olan demokratik toplantılar yöntemi ve aynı zamanda “parti üyelerinin gelişkin öncü niteliğini sürdürme kampanyasında” yaygın bir biçimde benimsenen içten konuşmalar, eleştiri ve özeleştiri yapmak için iyi yöntemlerdir ve gelecekte de işe yarayabilir.

EK BELGE 1:İLK MARKSİST PARTİNİN TÜZÜĞÜ

KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ'NİN KURALLARI

Bütün Ülkelerin İşçileri, Birleşin!

Yazılış tarihi: Aralık 1847

Kaynak: MECW Cilt 6, s. 633

İlk basımı: Berlin, 1853 *

1. BÖLÜM BİRLİK

Madde 1- Birliğin amacı burjuvazinin devrilerek proletaryanın iktidarının kurulması, sınıf karşıtlığı üzerinde yükselen eski burjuva toplumun ortadan kaldırılması ve sınıfsız ve özel mülkiyetin olmadığı yeni bir toplumun kurulmasıdır.

Madde 2- Üyelik koşulları şunlardır:

- Bu amaca uyan bir yaşam tarzı ve faaliyet sürdürmek;
- Propagandada devrimci enerji ve gayretkeşlik;
- Komünizmi benimsemek;
- Başkaca herhangi bir anti-komünist siyasi veya ulusal derneğe üye olmamak ve herhangi bir derneğe üye olunması halinde bunu üst otoriteye bildirmek;
- Birliğin kararlarına tabi olmak;
- Birliğin tüm işlerinin varlığı konusunda gizliliğe uymak;
- Birliğin topluluklarından birine oybirliğiyle kabul edilmiş olmak.

Bu koşullara uymaktan vazgeçen kim olursa ihraç edilir, Bkz Bölüm (8)

Madde 3- Bütün Birlik üyeleri eşittir ve kardeştir, dolayısıyla her durumda birbirine yardım etmeye borçludurlar.

Madde 4- Üyeler Birliğin verdiği isimleri taşır.

Madde 5- Birlik topluluklar, çevreler, yönetici çevreler, Merkezi Otorite ve kongreler şeklinde örgütlenir.

2. BÖLÜM TOPLULUK

Madde 6- Bir topluluk en az üç, en fazla yirmi üyeden oluşur.

Madde 7- Her topluluk bir başkan ve bir başkan yardımcısı seçer. Başkan toplantıları yönetir, Yardımcısı ise parasal fonları yönetir ve yokluğunda başkanı temsil eder.

Madde 8- Yeni üyelerin kabulü, önceden topluluğun rızasının alınmasıyla, o topluluğun başkanı ve adayı öneren üye tarafından birlikte yerine getirilir.

Madde 9- Farklı topluluklar birbirlerini tanımaz ve aralarında hiçbir irtibat kurmazlar.

Madde 10- Topluluklar, farklı isimler taşırlar

Madde 11- İkametini değiştiren her üye, bunu önce başkanına bildirmek zorundadır.

1* Editörün Notu: Komünist Manifesto ilk Marksist partinin programı sayılabileceğine göre aşağıdaki belge de bu partinin tüzüğünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla iki tarihsel belge birbirini tamamlamaktadırlar. Komünist Manifesto 1847 sonlarında yazılmış ve 1848 Şubatında yayımlanmıştır.

3. BÖLÜM

ÇEVRE

Madde 12- Bir çevre en az iki, en fazla on topluluktan oluşur.

Madde 13- Toplulukların başkanları ve yardımcıları çevre otoritesini oluşturur ve bunlar kendi içlerinden bir çevre başkanı seçerler. Çevre, kendine bağlı topluluklarla ve önder (Çn.: üst organ) çevreyle irtibat içinde olur.

Madde 14- Çevre otoritesi, çevrenin bütün toplulukları için yürütme organıdır.

Madde 15- Yalıtık durumdaki topluluklar, ya mevcut bir çevreye katılmalı ya da diğer yalıtık topluluklarla yeni bir çevre oluşturmalıdır.

4. BÖLÜM

YÖNETİCİ ÇEVRE

Madde 16- Bir ülkedeki veya eyaletteki çeşitli çevreler, bir yönetici çevreye tabidirler.

Madde 17- Birliğin çevrelerinin eyaletler arasında bölünmesi ve bunlara bir yönetici çevrenin atanması, Merkezi Otorite'nin önermesiyle, Kongre kararı ile gerçekleştirilir.

Madde 18- Yönetici çevre, eyaletindeki bütün çevreler için yürütme yetkilisidir.Yönetici çevre,eyaletindeki çevrelerle ve Merkezi Otorite ile irtibat halindedir.

Madde 19- Yeni oluşturulan çevreler, en yakın yönetici çevreye katılırlar.

Madde 20- Yönetici çevreler, geçici olarak Merkezi Otorite'ye ve son aşamada Kongreye karşı sorumludurlar.

5. BÖLÜM

MERKEZİ OTORİTE

Madde 21- Merkezi Otorite bütün Birliğin yürütme organıdır ve böylece Kongre'ye karşı sorumludur.

Madde 22- Merkezi Otorite en az beş üyeden oluşur ve Kongre'nin yerleşmiş olduğu yerdeki (ülke veya eyalet) çevre otoritesi tarafından seçilir.

Madde 23- Merkezi Otorite, yönetici çevrelerle irtibat halindedir. Üç ayda bir, tüm Birliğin durumu hakkında rapor verir.

6. BÖLÜM

ORTAK KURALLAR

Madde 24- Topluluklar, çevre otoriteleri ve ayrıca Merkezi Otorite en az on beş günde bir toplanır.

Madde 25- Çevre otoritesi ve Merkez Otoritenin üyeleri bir yıllığına seçilir. Süreleri dolunca tekrar seçilebilir veya seçenler tarafından istenildiğinde görevden alınabilirler.

Madde 26- Seçimler Eylül ayında yapılır

Madde 27- Çevre otoriteleri, toplulukların tartışmalarını Birliğin amacına uygun olarak yönlendirmek zorundadırlar. Eğer Merkezi Otorite belirli sorunların tartışılmasının geneli ilgilendirdiğini ve acil olduklarını düşünürse, bunların tartışılması için Birliğin tümüne çağrı yapmalıdır.

Madde 28- Tek tek Birlik üyeleri, kendi çevre otoriteleriyle en az üç ayda bir irtibat kurmalıdırlar, topluluklar bunu en az ayda bir yapmalıdırlar. Her çevre en az iki ayda bir kendi bölgesi hakkında yönetici çevreye, her yönetici çevre en az üç ayda bir Merkezi Otorite'ye rapor vermelidir.

Madde 29- Birliğin her otorite kendi sorumluluğu altındaki Birliğin etkili çalışması ve güvenliği için Kurallara (tüzüğe) uygun önlemler almakla ve aldığı bu önlemleri derhal üst otoriteye bildirmekle yükümlüdür

7. BÖLÜM

KONGRE

Madde 30- Kongre tüm Birliğin yasama otoritesidir. Kurallarda (tüzükte) değişiklik talep eden bütün öneriler, yönetici çevreler vasıtasıyla Merkezi Otorite'ye gönderilir, ve Merkezi Otorite tarafından Kongre'ye sunulur.

Madde 31- Her çevre Kongre'ye bir delege gönderir.

Madde 32- Kongre'ye 30'dan az üyeye sahip her bir çevre bir delege, 60'dan az üyeye sahip her bir çevre iki delege, üye sayısı 90'dan az ise, üç delege gönderir vb. Çevreler kendilerini, kendi bölgelerinden olmayan Birlik üyelerine temsil ettirebilirler. Ancak bu durumda, delegelerine detaylı bir yetki belgesi göndermelidirler.

Madde 33- Kongre her yıl Ağustos ayında toplanır.Acil durumlarda Merkezi Otorite olağanüstü kongre toplanması için çağrı yapar.

Madde 34- Kongre her seferinde, Merkezi Otorite'nin gelecek yıl nerede yerleşeceğine ve bir sonraki Kongre'nin nerede toplanacağına karar verir.

Madde 35- Merkezi Otorite Kongre'deki oturumlara katılır, fakat kararlarda oy hakkı yoktur.

Madde 36- Kongre her oturumdan sonra çıkardığı sirkülere ek olarak parti adına bir manifesto (duyuru/sonuç bildirgesi) yayınlar.

8. BÖLÜM

BİRLİĞE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR

Madde 37- Üyelik koşullarına aykırı hareket edenler (Madde 2) koşullara göre Birlik'ten uzaklaştırılır veya atılırlar. Atılanlar geri alınmazlar.

Madde 38- Atımlara yalnızca Kongre karar verir.

Madde 39- Tek tek üyeler, üst otoriteye derhal bildirimde bulunularak, çevre veya yalıtık bir topluluk tarafından uzaklaştırılabilirler. Uzaklaştırmalarda da son kararı, Kongre verir.

Madde 40- Uzaklaştırılan üyelerin yeniden kabulü, çevrenin önerisiyle Merkezi Otorite tarafından yapılır.

Madde 41- Çevre otoritesi, Birliğe karşı işlenen suçlarda kararı bildirir ve ayrıca kararın yerine getirilmesini sağlar.

Madde 42- Uzaklaştırılan ve atılan üyeler, genelde şüpheli kişiler gibi, Birliğin çıkarları açısından izlenmeli ve zarar vermeleri önlenmelidir. Bu kişilerin çevirdikleri dolaplar derhal ilgili topluluğa rapor edilmelidir.

9. BÖLÜM

BİRLİĞİN FONLARI

Madde 43- Kongre, her bir ülke için, her bir üyenin ödemesi gereken asgari katkıyı belirler.

Madde 44- Bu katkının yarısı Merkezi Otorite'ye gider, diğer yarısı çevre veya topluluğun fonlarında tutulur.

Madde 45- Merkezi Otorite'nin fonları, şu şekilde kullanılır:

1. Yazışma, irtibat ve yönetim harcamaları karşılamak için;
2. Propaganda broşürlerini basıp dağıtmak için;
3. Özel amaçlarla Merkezi Otorite'nin özel görevlilerinin masraf ve yollukları için;

Madde 46- Yerel otoritelerin fonları, şu şekilde kullanılır:

1. Yazışma harcamalarını karşılamak için;
2. Propaganda broşürlerini basıp dağıtmak için;
3. Gerektiğinde özel görevliler göndermek için;

Madde 47- Merkezi Otorite, altı ay boyunca katkılarını ödemeyen topluluk ve çevrelere, Birlik'ten uzaklaştırıldıklarını bildirir.

Madde 48- Çevre otoriteleri harcamalarının ve gelirlerinin hesabını en az altı ayda bir topluluklarına bildirirler. Merkezi Otorite, Birliğin fonlarının idaresi ve finansman durumu hakkında Kongre'ye hesap verir. Birlik fonlarının herhangi bir şekilde zimmete geçirilmesi, en ağır cezaya tabidir.

Madde 49- Sıra dışı harcamalar ve Kongre harcamaları, sıra dışı katkılardan karşılanır.

10. BÖLÜM

ÜYELİĞE KABUL

Madde 50- Topluluğun başkanı, üyelik için başvuran kişiye 1'den 49'a kadar kuralları okur, onları açıklar, kısa bir konuşma yaparak özellikle yeni üyenin üstlendiği görevleri vurgular ve adaya şöyle sorar: "Şimdi bu Birliğe katılmak istiyor musun?" Eğer cevap "Evet" ise, Başkan, adayın Birlik üyeliğinin gerektirdiği yükümlülükleri yerine getireceğine dair kendisinden şeref sözü aldıktan sonra onun Birliğin üyesi olduğunu ilan eder ve bir sonraki toplantıda onu topluluğa tanıştırır.

Londra, 8 Aralık 1847

1847 sonbaharındaki
İkinci Kongre Adına

Sekreter

İmza : Engels

Başkan

İmza : Karl Schapper

EK BELGE 2: ÇKP'NİN TÜZÜĞÜ

Bu tüzük, 16. Kongre'de Kasım 2002'de değiştirilmiş ve uygulamaya koyulmuştur. 2007'deki 17. Kongre'de çok önemli olmayan bazı değişiklikler yapılmıştır.

1. BÖLÜM ÜYELİK

Madde 1- On sekiz yaşına ulaşmış, partinin programını ve tüzüğünü kabul eden ve parti örgütlerinden herhangi birisinde aktif olarak çalışmak, partinin kararlarını uygulamak ve parti üyelik aidatını düzenli olarak ödemek isteyen herhangi bir Çinli işçi, çiftçi, si-lahlı kuvvetler mensubu, aydın ya da diğer toplumsal tabakalardan ileri bir unsur, Çin Komünist Partisi'ne üyelik için başvurabilir.

Madde 2- Çin Komünist Partisi Üyeleri, komünist bilinçle donanmış Çin işçi sınıfının öncü savaşılarıdır. Çin Komünist Partisi Üyeleri, tüm kalpleri ile halka hizmet etmeli, tüm yaşamlarını komünizmin gerçekleşmesine adanmış ve her türden kişisel fedakârlığa hazır olmalıdır. Çin Komünist Partisi Üyeleri, her zaman çalışan halkın sıradan neferleridir. Komünist Partisinin üyeleri, ilgili yasalar ve politikalar bugün onlara kişisel yararlar ve görevleriyle ilgili işlevler ve belli bir güç sağlıyor olsa da, kişisel kazanç ya da ayrıcalık peşinde olamazlar.

Madde 3- Parti üyeleri, aşağıdaki görevleri yerine getirmek zorundadır:

(1) Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi, Deng Xiaoping Teorisi ve önemli Üç Temsil düşüncesini bilinçli olarak inceleyip parti çizgisi, ilkeleri, politikaları ve kararları üzerine çalışarak parti ile ilgili gerekli bilgileri elde etmeli, halka hizmet etme yeteneklerini artırmak için sabırla çalışarak genel, bilimsel ve mesleki bilgileri edinmelidir.

(2) Partinin temel çizgisi, ilkeleri ve politikalarını hayata geçirmek için reform, dış dünyaya açılma ve sosyalist modernleşme çabalarına öncülük etmeli, ekonomik gelişme ve toplumsal ilerlemede için çok çalışması için halkı teşvik etmeli, üretim, çalışma, araştırma ve toplumsal etkinliklerde örnek ve öncü bir rol oynamalıdır.

(3) Parti ve halkın çıkarlarını her şeyin üstünde tutma ilkesine bağlı kalarak kişisel çıkarlarını parti ve halkın çıkarlarına bağımlı kılmalı, zorluklara ilk göğüs geren ve rahatlık ve kolaylıklardan en son yararlanan kişi olmalı, kamu çıkarları için fedakârca çalışmalı ve daima daha fazla katkıda bulunmaya çalışmalıdır.

(4) Parti disiplinine özen göstermeli, ülke yasalarına ve devletin düzenlemelerine örnek olacak bir tarzda uymalı, parti kararlarını yerine getirirken parti ve devlet sırlarını titizlikle korumalı, verilen görevleri kabul etmeli ve parti tarafından verilen herhangi bir görevi etkin bir biçimde yerine getirmelidir.

(5) Partinin birlik ve dayanışması savunmak için partiye karşı dürüst ve sadık olmalı, sözleri ile eylemleri birbirini tutmalı, küçük klik faaliyetlerinden ve bütün hiziplerden uzak durmalı, çifte standartlara ve her tür entrikaya karşı çıkmalıdır.

(6) Eleştiri ve özeleştiri konusuna büyük özen göstermeli, çalışmalar sırasında yetersizlikleri ve hataları düzeltmek için hataları cesurca ortaya koymalı ve yozlaşma ve yolsuzluklara karşı kararlılıkla mücadele etmelidir.

(7) Kitlelerle yakın bağları sürdürmek için onların arasında parti görüşlerini yaymalı, sorunlar ortaya çıktığında kitlelere danışmalı, kitlelerin görüşlerini ve taleplerini zamanında partiye bildirmeli ve kitlelerin meşru çıkarlarını savunmalıdır.

(8) Yeni sosyalist yollar ve gelenekler geliştirmeli, komünist ahlâkı savunmalıdır. Zor dönemlerde ya da tehlike anında cesurca ortaya atılıp öne çıkmalı, ülkenin ve halkın çıkarlarını savunmak için her türlü fedakârlığa hazır olmalıdır.

Madde 4- Parti üyelerinin yararlanacakları haklar:

(1) Üyeler, ilgili parti toplantılarına katılır, ilgili parti belgelerini okur ve partinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinden yararlanırlar.

(2) Parti toplantılarında, parti gazetelerinde ve dergilerinde parti politikalarıyla ilgili sorunların tartışılmasına katılırlar.

(3) Parti çalışmasıyla ilgili teklif ve öneriler yaparlar.

(4) Parti toplantılarında herhangi bir parti örgütünün ya da parti üyesinin iyi

temellendirilmiş eleştirisini yapmak için yetersiz herhangi bir kadronun değiştirilmesini ya da görevden alınmasını ya da böyle bir üyeye karşı disiplin tedbirlerinin alınmasını talep etmek için sorumlu biçimde parti hukuku ya da disipliniyle ilgili herhangi bir parti örgütüne ya da parti üyesine yönelik suçlamaları ya da bilgilenmeleri sunarlar.

(5) Seçimlerde oy verir ve seçimlerde aday olurlar.

(6) Kendilerine karşı alınan disiplin tedbirleri ya da çalışma veya davranışlarının değerlendirilmesi üzerine parti örgütlerinde düzenlenen tartışmalara katılıp kendi haklarını savunurlar; diğer parti üyeleri de onların adına tanıklık yapıp savunmada bulunabilirler.

(7) Bir parti kararı ya da politikasıyla ilgili anlaşmazlık durumunda bu karar ya da politikanın daha iyi uygulanmasını sağlamak için kendi görüşlerini partinin üst düzeylerine, hatta Merkez Komitesi'ne sunmalı ve çekincelerini belirtmelidirler.

(8) Herhangi bir talep, istek ya da şikâyeti partinin üst düzeylerine, hatta Merkez Komitesi'ne iletmeli ve örgütlerden sorumlu bir yanıt almayı talep etmelidir. Merkez Komitesi de dâhil hiçbir parti örgütü, herhangi bir parti üyesini yukarıda belirtilen haklardan yoksun kılamaz.

Madde 5- Yeni parti üyeleri, bir parti şubesi aracılığıyla ve bireysel katılım ilkesine göre partiye kabul edilmelidir. Parti üyeliğine başvuran kişi, başvuru formunu doldurmalı ve yetkili iki parti üyesi tarafından tavsiye edilmelidir. Başvuran kişi, ilgili parti şubesinin genel üye toplantısında partiye kabul edilmeli, bir üst parti örgütü tarafından onaylanmalı ve başvuran kişi tam üye yapılmadan önce bir deneme sürecinde gözlemlenmelidir. Başvuran kişiyi tavsiye eden parti üyeleri, başvuran kişinin ideolojisi, karakteri, kişisel durumu ve çalışmaları konusunda sağlıklı bilgiler edinmek için samimiyetle çaba harcamalı, başvuran kişiyi partinin programı ve tüzüğü, üyelerin nitelikleri, parti üyelerinin hakları ve görevleri konusunda bilgilendirmeli ve konuyla ilgili olarak parti örgütüne bir rapor sunmalıdırlar. Parti şube komitesi, parti üyeliğine başvuran kişiyle ilgili parti içindeki ve dışındaki görüşleri dikkatle incelemeli, başvuran kişinin nitelikleriyle ilgili titiz incelemelerin ardından başvuruyu genel üye toplantısında tartışmaya açmalıdır. Parti üyeliği için yapılan başvurunun kabul edilmesinin onaylanmasından önce parti örgütünün bağlı olduğu bir üst düzey parti örgütü, başvuran kişiyi daha iyi tanımak ve parti anlayışını derinleştirmek için onunla konuşacak birisini belirlemelidir. Özel durumlarda parti Merkez Komitesi ya da Merkezi Hükümet'e bağlı bir eyalet, özerk bölge veya belediye parti komitesi, yeni bir parti üyesini doğrudan partiye kabul edebilir.

Madde 6- Deneme sürecindeki parti üyesi, parti bayrağı önünde giriş yemini etmelidir. Okunan yemin şudur: "Partinin programını savunmak, parti tüzüğünün hükümlerine uymak, parti üyeliğinin görevlerini yerine getirmek, parti kararlarını uygulamak, parti disiplinine titizlikle uymak, parti sırlarını korumak, partiye bağlı olmak, çok çalışmak, tüm yaşamım boyunca komünizm için mücadele etmek, her zaman kendimi parti ve halk için feda etmeye hazır olmak ve hiçbir zaman partiye ihanet etmemek için özgür irademle Çin Komünist Partisine katılıyorum."

Madde 7- Deneme sürecindeki parti üyesinin deneme süresi bir yıldır. Parti örgütü, deneme sürecindeki üyeleri eğitmek ve gözlemlmek için büyük çaba harcamalıdır. Deneme sürecindeki üyeler, tam üyelerin yükümlü oldukları görevleri üstlenirler. Oy verme, seçimlere katılma ve seçimde aday olma dışında tam üyelerin sahip oldukları bütün haklardan yararlanırlar. Deneme sürecindeki bir üyenin deneme sürecinin sona ermesi üzerine ilgili parti şubesi, hemen kişinin üye olup olamayacağı konusunda bir tartışma düzenler. Görevlerini titizlikle yerine getiren ve tam üyelik için gerekli nitelikleri sergileyen deneme sürecindeki üye, programlandığı gibi tam üyeliğe kabul edilir; eğer gözlemlenmeye ve eğitim sürecine devam edilmesi gerekiyorsa deneme süreci biraz daha uzatılabilir, ancak bu süre bir yılı aşamaz; eğer deneme sürecindeki üye görevlerini yerine getiremez ve tam üyelik için gerekli nitelikleri kazanamaz ise üyelik deneme süreci sona erdirilir. Bir deneme sürecindeki üyenin tam üye yapılmasıyla ilgili karar, deneme sürecinin uzatılması ya da deneme sürecinin sona erdirilmesi, partinin ilgili örgütünün genel üye toplantısındaki tartışmada alınmalı ve bir üst parti örgütü tarafından onaylanmalıdır.

Deneme sürecindeki bir üyenin deneme süreci, parti şubesinin onu deneme sürecindeki üye olarak kabul ettiği genel toplantı günü başlar. Parti daimi üyeliği, deneme sürecinin sona ermesi üzerine tam üyeliğin kabul edildiği gün başlar.

Madde 8- Her parti üyesi, konumu ne olursa olsun, partinin herhangi bir şubesi, birimi (hücre) ya da özel biriminde düzenlenen parti örgütlerinin düzenli etkinliklerine katılır ve parti içindeki ve dışındaki kitleler tarafından denetlenmeyi kabul eder.

Yönetici konumdaki parti kadroları, parti komitesi ya da yönetici parti üyelerinin oluşturdukları gruplar * tarafından düzenlenen demokratik toplantılara katılmak zorundadır.

Madde 9- Parti üyeleri partiden ayrılmakta özgürdür. Bir parti üyesi partiden ayrılmak istediğinde ilgili parti şubesi, bu konuyu genel üye toplantısında tartıştıktan sonra kişinin adını parti kayıtlarından siler, ayrılmayı kamuoyuna açıklar ve ardından durumu bir üst parti örgütüne bir raporla bildirir. Parti şubesi, devrimci iradesi eksik olan, parti üyesinin yapması gereken görevleri yerine getirmeyen ya da üyelik için gerekli niteliklerden yoksun olanları eğitmek için çabalamalı ve zaman içinde hatalarını düzeltmelerini onlardan istemelidir. Eğitim sürecinin ardından kişi düzelmez ise partiden ayrılması için ikna edilmelidir. Durum ilgili parti şubesinin genel üye toplantısında tartışılmalı ve karar alınmalı, ardından alınan karar bir üst parti örgütünün onayına sunulmalıdır.

Eğer partiden ayrılması için ikna edilmeye çalışılan parti üyesi bunu yapmayı reddederse durum ilgili parti şubesinin genel üye toplantısında tartışılmalı ve kişinin parti kayıtlarından silinmesi kararı burada alınmalı, daha sonra karar bir üst parti örgütüne onaylanmak için yollanmalıdır. Parti'nin düzenli faaliyetlerine katılmayan, üyelik aidatını ödemeyen ya da geçerli neden olmaksızın altı ay boyunca partinin verdiği işleri yapmayan parti üyeleri, parti üyeliğinden vazgeçmiş sayılırlar. Bu tür kişilerin adlarının parti kayıtlarından silinmesine ilgili parti şubesinin genel üye toplantısında karar verilir ve karar bir üst parti organının onayına sunulur.

2. BÖLÜM

PARTİNİN ÖRGÜTLENME SİSTEMİ

Madde 10- Parti, demokratik-merkeziyetçilik ilkesine dayanarak programı ve tüzüğüne göre örgütlenmiş bütünsel bir kuruluştur.

Demokratik- merkeziyetçiliğin temel ilkeleri şunlardır:

(1) Birey olarak üyeler, parti örgütlerine bağlıdır, azınlık çoğunluğa tabidir, alt düzeydeki parti örgütleri daha üstteki parti örgütlerine bağlıdır ve bütün parti üyeleri ile parti örgütleri, Parti Genel Kongresine ve Parti Merkez Komitesi'ne bağlıdır.

(2) Partinin her düzeydeki yönetici kuruluşları, onlar tarafından görevlendirilen temsilci organlar ve parti dışı örgütlenmelerdeki yönetici parti üyelerinin oluşturduğu gruplar (Bkz. Madde 46) dışında seçimle belirlenir.

(3) Partinin önde gelen en yüksek organı, Ulusal Genel Kongre ve onun tarafından seçilen Merkez Komitesi'dir. Yerel Parti örgütlerinin yönetici organları, kendi düzeylerindeki parti kongreleridir ve parti komiteleri onlar tarafından seçilir. Parti komiteleri, her düzeydeki parti kongrelerine karşı sorumludurlar ve çalışmalarını bu kongrelere rapor ederler.

(4) Üst düzeyde bulunan parti örgütleri, alt düzeydeki örgütlerin ve tabandaki parti üyelerinin görüşlerini her zaman göz önünde tutmalı ve ortaya çıkan sorunları zamanında çözmelidir. Alt parti örgütlenmeleri, çalışmalarını rapor etmeli ve daha üst parti örgütlerinden talimat istemelidir; aynı zamanda kendi yetki alanlarındaki konuları bağımsız olarak ve sorumlu bir tarzda ele almalıdır. Üst ve alt parti örgütleri bilgi alışverişinde bulunup birbirlerini desteklemeli ve birbirlerini denetlemelidir. Her düzeydeki parti örgütü, parti içi konularda parti üyelerini sağlıklı biçimde bilgilendirmeli ve onları bu sorunlara olabildiğince katacak fırsatları yaratmalıdır.

(5) Her düzeydeki parti komiteleri, işbölümü temelinde bireysel sorumluluk ilkesi ile kolektif liderlik ilkesini birleştirme çizgisine bağlı olarak iş görmelidir. Bütün önemli konular, kolektif liderlik ilkesi, demokratik- merkeziyetçilik, (parti komitesi üyesi) bireyler arası görüş alış verileri ve kararların toplantılarda alınması ilkelerine uygun olarak parti

* (Bkz. Madde 46)

komiteleri tarafından karara bağlanacaktır. Parti komitelerinin üyeleri, kolektif karar alma ve işbölümü ilkeleriyle uyumlu biçimde görevlerini titizlikle yapmalıdır.

(6) Parti, her türden kişiyi yüceltme kültürünü yasaklamıştır. Parti liderlerinin faaliyetlerini parti ve halkın denetimi altına sokmayı sağlamak gerekmektedir. Dolayısıyla bu, aynı zamanda partinin ve halkın çıkarlarını temsil eden bütün liderlerin prestijini savunmak anlamına gelmektedir.

Madde 11- Parti kongreleri için seçilen delegelerin ve her düzeydeki parti komiteleri üyelerinin seçimi, seçmenlerin iradesini yansıtmak zorundadır. Seçimler, gizli oy ile yapılmalıdır. Aday listeleri parti örgütleri tarafından, seçmenlerin tartışmaları ve değerlendirmeleri sonucunda belirlenmelidir. Adayların sayısının seçilecek kişilerden daha fazla olduğu seçim işleminde, doğrudan resmi seçime başvurulabilir ya da resmi seçime katılacak bir aday listesi oluşturmak için bir ön seçim yapılabilir. Seçmenlerin adayları sorgulama, başka birisinin lehine birisinin reddetme ya da değiştirilmesini isteme hakları vardır. Hiçbir örgüt ya da birey, herhangi bir adayın seçilmesi veya seçilmemesi için seçmenleri hiçbir biçimde zorlayamaz. Yerel bir parti kongresinde ya da alt düzey parti kongrelerinde delegelerin seçiminde parti tüzüğü'nün ihlali söz konusu olur ise, bir üst düzeydeki parti komitesi soruşturma ve denetimleri yaptıktan sonra seçimin geçersiz olduğunu ilan etme ve uygun tedbirler almaya karar vermelidir. Bu karar resmi olarak ilan edilip uygulanmadan önce bir üst düzeydeki parti örgütüne rapor edilmelidir.

Madde 12- Gerek olduğunda Parti Merkez Komitesi ve her düzeydeki yerel parti komiteleri, delegelerin tartışması ve önemli sorunların zamanında çözülmesine karar verilmesi için parti konferansları toplayabilir. Böylesi konferanslar için seçilecek delege sayısı ve bu seçimlerde uygulanacak işlemler, bunları toplayan parti komiteleri tarafından kararlaştırılır.

Madde 13- Yeni parti örgütünün oluşumu veya var olan bir parti örgütünün dağıtılmasına Parti'nin en yüksek örgütleri tarafından karar verilebilir. Parti Merkez Komitesi, her düzeydeki yerel parti komitelerine temsilci organlarını gönderebilir. Herhangi bir yerel parti örgütünün kongresi ya da alt düzeydeki parti örgütünün kongresi, toplanmazsa, eğer gerek görürse bir üst düzey parti örgütü bu örgütün üyelerini nakledebilir ya da yeni atamalar yapabilir.

Madde 14-Alt düzey örgütleri etkileyen önemli bir karar alındığında her düzeydeki parti yönetici organı, normal koşullarda, alttaki örgütlenmelerin görüşlerini almalıdır. Bu durumda alt örgütlenmelerin işlevlerini yürütebilmeleri ve güçlerini normal olarak korumaları sağlanmalıdır. Çok özel durumlar dışında üst organlar, alt örgütler tarafından ele alınan konulara müdahale etmemelidir.

Madde 15- Yalnızca Parti Merkez Komitesi, ülke çapında önemli politikalar konusunda kararlar alma yetkisine sahiptir. Değişik parti örgütlerindeki bölümler ve bölgeler, Merkez Komitesi'nin bu tür politikalarıyla ilgili olarak önerilerde bulunabilirler. Ancak yetki verilmedikçe bu konularda karar alamaz ve bunları parti dışına açıklayamazlar. Alt düzeydeki parti örgütleri, partinin yüksek örgütlerinin kararlarını tam olarak uygulamak zorundadırlar. Eğer alt örgütler, üst örgütler tarafından alınan kararların kendi bölümleri ya da bölgelerinin özel koşullarına uygun olmadığını düşünürlerse, değişiklik yapılmasını isteyebilirler. Bu durumda eğer üst organ kendi kararında direnirse alt örgütlenme bu kararı uygulamak ve aradaki farklılığı kamuoyuna açıklamamak zorundadır. Ancak durumu daha yüksek parti örgütüne rapor etme hakkı vardır. Her düzeydeki parti örgütleri tarafından yönetilen gazeteler, dergiler ve diğer basın araçları, partinin kararlarını, politikalarını, ilkelerini ve çizgisini yaymak zorundadırlar.

Madde 16- Herhangi bir konu üzerinde tartışılıp karar alınmasında parti örgütleri, azınlığın çoğunluğa tabi olması ilkesine uymak zorundadır. Önemli kararlar alındığında oylama yapılmalıdır. Önemli konularda azınlığın farklı görüşlerine önem verilmelidir. İki karşıt görüşün destekleyicilerinin hemen hemen eşit olduğu önemli konulardaki ihtilaflı durumlarda, çoğunluğun kararına göre hareket edilmesi gereken hemen eyleme geçilmesi gereken acil durumlar dışında, karar alma durumu ertelenmeli ve daha fazla

araştırma, inceleme ve tarafların görüşlerinin karşılıklı değişimine olanak tanınmalıdır. Özel koşullardaki bu ihtilaf bir üst düzeydeki parti örgütüne rapor edilmelidir. Parti örgütü adına konuşan bir parti üyesi önemli bir konuda parti örgütünün mevcut görüşlerinin ötesinde görüşler ortaya koyamaz. Ortaya koyacağı görüşler, parti örgütünün önceki tartışma ya da kararlarına ya da daha yüksek parti örgütlerinin talimatlarına dayanmalıdır. Konumu ne olursa olsun hiçbir parti üyesinin önemli konularda kendi başına karar almasına izin verilemez. Acil durumlarda, bir kişi tarafından hemen karar alınması gereken durumlarda durum hemen parti örgütüne rapor edilmelidir. Hiçbir liderin keyfi olarak kendi başına karar almasına ya da kendisini parti örgütün üstüne koymasına izin verilemez.

Madde 17- Parti'nin merkezi, yerel ve taban örgütleri parti inşasına büyük dikkat göstermelidir. Düzenli olarak tartışmalar düzenlenmeli ve partinin yayın, eğitim, örgütlenme, disiplin soruşturmaları, kitle çalışmaları ve birleşik cephe çalışmaları incelenmelidir. Parti içinde ve dışındaki ideolojik ve politik gelişmeler dikkatli biçimde araştırılmalıdır.

3. BÖLÜM

PARTİ'NİN MERKEZİ ÖRGÜTLERİ

Madde 18- Ulusal Parti Kongreleri, beş yılda bir Merkez Komitesi tarafından toplanır. Eğer Merkez Komitesi gerek görürse ya da eyaletler düzeyindeki örgütlerin üçte birinden fazlası talep ederse normal programlanan tarihten önce de toplanabilir. Olağanüstü koşullarda Kongreler ertelenebilir. Ulusal Parti Kongresi'ne katılacak delege sayısı ve bunların seçilme işlemi Merkez Komitesi tarafından belirlenir.

Madde 19- Ulusal Parti Kongreleri'nin işlevleri ve yetkileri aşağıdaki gibidir:

- (1) Merkez Komitesi'nin raporlarını dinlemek ve incelemek;
- (2) Merkezi Disiplin Denetim Komitesi'nin raporlarını dinlemek ve incelemek; (3) Parti ile ilgili en önemli sorunları tartışmak ve karara bağlamak;
- (4) Parti Tüzüğü'nü gözden geçirmek;
- (5) Merkez Komitesi'ni seçmek ve
- (6) Merkezi Disiplin Denetleme Komitesi'ni seçmek.

Madde 20- Ulusal Parti Kongresi'nin yetkileri ve işlevleri aşağıdaki gibidir: en önemli konuları tartışmak ve bunlarla ilgili kararlar almak; Merkez Komitesi ve Merkez Disiplin Denetim Komitesi üyelerini değiştirmek ve yeni üyeleri seçmek. Değiştirilecek ya da yeni seçilecek Merkez Komitesi'nin asıl ve yedek üyelerinin sayısı, Ulusal Parti Kongresi tarafından seçilen Merkez Komitesi asıl ve yedek üyelerinin toplamının beşte birini aşamaz.

Madde 21- Parti Merkez Komitesi, beş yıllık bir çalışma dönemi için seçilir. Ancak bir sonraki Ulusal Kongre, normal programdan önce ya da sonra toplanırsa, görev süresi buna uygun olarak kısılır ya da uzar. Merkez Komitesi'nin asıl ve yedek üyeleri, partinin beş yıl ya da daha uzun süre üyeliğe sahip olanlar arasından seçilir. Merkez Komitesi'nin asıl ve yedek üyelerinin sayısı, Ulusal Kongre tarafından belirlenir. Merkez Komitesi'ndeki eksilmeler seçilme sırasında aldıkları oy sırasına göre yedek üyeler tarafından doldurulur. Parti Merkez Komitesi, her yılda en az bir kere tam katılımlı toplantı yapar. Bu toplantıları Politik Büro düzenler. Ulusal Kongre toplanmazsa Merkez Komitesi onun kararlarını uygular, tüm parti çalışmalarını yönetir ve Çin Komünist Partisi'nin dış ilişkilerini yürütmeye yetkilidir.

Madde 22- Politik Büro, Politik Büro Daimi Komitesi ve Parti Merkez Komitesi Genel Sekreteri gibi organlar Merkez Komitesi'nin tam katılımlı oturumunda seçilir. Merkez Komitesi Genel Sekreteri, Politik Büro Daimi Komitesi'nin bir üyesi olmak zorundadır. Merkez Komitesi toplanmadığında Politik Büro ve Politik Büro Daimi Komitesi, Merkez Komitesi'nin bütün işlevlerini ve yetkilerini kullanır. Merkez Komitesi Sekreterliği, Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun ve Politik Büro Daimi Komitesi'nin yürütme organıdır. Sekreterliğin üyeleri, Politik Büronun Daimi Komitesi tarafından atanırlar ve bu atama Merkez Komitesi'nin tam katılımlı oturumunda onaylanır. Merkez Komitesi Genel

Sekreteri, Politik Büro ve Politik Büro Daimi Komitesi'nin toplantılarının düzenlenmesinden sorumludur ve Sekreterlik bürosunun çalışmalarına başkanlık eder. Merkez Komitesi'nin Askeri Komisyon üyeleri, Merkez Komitesi tarafından atanırlar. Parti Merkez Komitesi tarafından seçilen merkezi düzeydeki yönetici organlar ve liderler-bir sonraki Ulusal Kongre toplantı halinde iken-ve bir sonraki Merkez Komitesi yeni merkezi yönetici organları ve yeni liderleri seçene kadar- partinin günlük çalışmalarına başkanlık ederler.

Madde 23- Çin Halk Kurtuluş Ordusu içindeki parti örgütleri çalışmalarını Merkez Komitesi'nin talimatlarına göre yürütürler. Merkez Komitesi Askeri Komisyonu'nun politik çalışma organı, Çin Halk Kurtuluş Ordusu Genel Politika Bölümü'dür; Genel Politika Bölümü, ordudaki parti çalışmaları ve politik çalışmaları yönetir. Silahlı kuvvetler içindeki partinin örgütsel sistemi ve organları, Merkez Komitesi Askeri Komisyonu tarafından belirlenir.

4. BÖLÜM

PARTİNİN YEREL ÖRGÜTLERİ

Madde 24- Şehirlere, ilçelere ya da özerk valiliklere bölünmüş olan Merkezi Hükümete doğrudan bağlı olan eyalet, özerk bölge ve belediyeliklerin Parti kongreleri beş yılda bir toplanır. Alt bölgelere veya alt bölge belediyeliklerine bölünmemiş olan ilçe merkezi ve özerk ilçe merkezlerinin parti kongreleri de beş yılda bir toplanır. Yerel parti kongreleri, ilgili düzeydeki parti komiteleri tarafından toplantıya çağrılır. Olağanüstü koşullarda, bir üst parti komitesinin onayıyla kongre planlanan tarihten önce veya sonra toplanabilir. Her düzeydeki yerel parti kongrelerinin delege sayısı ve bunların seçiminde uygulanacak işlemler, ilgili düzeydeki parti komitesi tarafından belirlenir ve onaylanması için bir üst parti komitesine rapor edilir.

Madde 25- Her düzeydeki yerel parti kongrelerinin yetki ve işlevleri, aşağıdaki gibidir:

- (1) ilgili düzeydeki parti komitelerinin raporlarını dinlemek ve incelemek;
- (2) ilgili düzeydeki disiplin teftiş komisyonlarının raporlarını dinlemek ve incelemek;
- (3) belli bölgelerle ilgili en önemli sorunları tartışmak ve karara bağlamak;
- (4) ilgili düzeydeki parti komitelerini ve disiplin denetleme komisyonlarını seçmek.

Madde 26- Şehirleri ilçelere ya da özerk valiliklere bölünmüş olan Merkezi Hükümete doğrudan bağlı olan eyalet, özerk bölge ve belediyeliklerin parti komiteleri beş yıllık bir dönem için seçilir. Bu tür komitelerin asıl ve yedek üyeleri, partinin beş yıl ya da daha fazla yıl üyesi olmak zorundadır. Alt bölgelere veya alt bölge belediyeliklerine bölünmemiş olan ilçe merkezi ve özerk ilçe merkezlerinin parti komitesi beş yıllık dönem için seçilir. Bu tür bir komitenin asıl ve yedek üyeleri, partinin üç yıl ya da daha fazla üyesi olmak zorundadır. Değişik seviyelerdeki yerel parti kongreleri, normal planlanan tarihlerinden önce ya da sonra toplanabilirler. Önceki kongrelerde seçilen komitelerin görev süresi buna uygun olarak kısılır ya da uzayabilir. Değişik düzeylerdeki yerel parti komitelerinin asıl ve yedek üyelerinin sayısını, bir üst düzeydeki komite belirler. Değişik düzeylerdeki yerel parti komitelerindeki boş üyelikler, seçildikleri sırada aldıkları oy sırasında göre yedek üyeler tarafından doldurulur. Değişik düzeydeki yerel parti komiteleri, bir yılda en az iki kez tam katılımlı oturum yaparlar. Değişik düzeylerdeki yerel parti komiteleri, belli bölgelerdeki parti kongreleri toplanmadığı zaman, bir üst düzey parti örgütünün talimatlarını ve buna denk düzeydeki parti kongrelerinin kararlarını uygular, doğrudan kendi bölgelerindeki çalışmaları yönetir ve düzenli aralıklarla en yakındaki üst parti komitelerine rapor verirler.

Madde 27- Değişik düzeylerdeki yerel parti komiteleri yaptıkları tam katılımlı oturumlarda, kendi daimi komitelerini, sekreterlerini ve yardımcı sekreterlerini seçer ve sonuçları onaylanması için daha yüksek parti komitesine rapor ederler. Değişik düzeylerdeki yerel parti komitelerinin daimi komiteleri, yerel parti komiteleri toplanmadığı dönemde onların yetki ve işlevlerini kullanırlar. Kendi düzeylerindeki gelecek parti kongresi toplanıp yeni daimi komiteyi seçene kadar günlük işleri yürütmeye devam ederler.

Madde 28- Bir bölge parti komitesi (alt bölge) ya da benzeri bir örgüt, birkaç ilçe merkezini, özerk ilçe merkezlerini ya da şehirleri kaplayan alandaki bir eyalet ya da özerk bölge parti komitesi tarafından bir bölgeye görevlendirilen temsili bir organdır. Kendisine eyalet ya da özerk bölge parti komitesi tarafından yetki verilerek belli bir bölgedeki çalışmalara önderlik eder.

5. BÖLÜM

PARTİNİN TEMEL ÖRGÜTLERİ

Madde 29- Parti temel (taban) örgütleri, en az üç parti üyesinin olduğu işletmelerde, kırsal alanlarda, devlet dairelerinde, okullarda, bilimsel araştırma kurumlarında, kömünlerde, kitle örgütlerinde, Halk Kurtuluş Ordusu birliklerinde ve diğer temel birimlerde oluşturulur. Temel örgütlerin içinde çalışmaları yürütmek için parti üyelerinin sayısına göre temel parti komiteleri ile genel parti şubeleri komiteleri ya da parti şubeleri oluşturulur ve onaylanması için bir üst parti örgütüne sunulur. Bir temel parti komitesi, genel üye toplantısı ya da delege toplantısı tarafından seçilir. Bir genel parti şubesi komitesi ya da bir parti şubesi, genel üye toplantısında seçilir.

Madde 30- Bir temel örgütün parti komitesi, üç ya da beş yıllık dönem için seçilir. Genel parti şubesi komitesi ya da bir parti şubesi komitesi ise iki ya da üç yıllık dönem için seçilir. Bir temel parti komitesi, genel şube komitesi ya da şube komitesi tarafından sekreter ve sekreter yardımcısının seçilmesinin sonuçları, onaylanması için daha yüksek parti örgütlerine rapor edilir.

Madde 31- Parti temel örgütleri, partinin çalışmalarını yürüttüğü toplumun temel birimleri içinde partinin militan kaleleridir ve partinin mücadele gücünün temeli olarak hizmet ederler. Bu örgütlerin ana görevleri şunlardır:

(1) Partinin çizgisini, ilkelerini ve politikalarını, Parti Merkez Komitesi'nin ve diğer üst parti örgütlerinin kararlarını ve kendi kararlarını yaymak ve uygulamak; parti üyelerinin gelişkin öncü ve örnek rolünü sergilemek, kadroları örgütlemek ve birleştirmek, parti içindeki ve dışındaki halk tabanında kendi birliklerinin görevlerini yerine getirmek.

(2) Parti üyelerinin Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi, Deng Xiaoping Teorisi, Önemli Üç Temsil Düşüncesi, parti çizgisi, ilkeleri, politikaları ve kararları konusunda bilinçli bir biçimde eğitilmesini, parti ile ilgili gerekli temel bilgiyi edinmelerini ve genel, bilimsel, mesleki bilgilere kavuşmalarını sağlamak.

(3) Parti üyelerini denetlemek ve eğitmek, parti üyesinin bütünsel niteliğini yükseltmek, onların parti ruhunu güçlendirmek, parti örgütlerinin faaliyetlerine düzenli olarak katılmalarını sağlamak, eleştiri ve özeleştiri yapmak, parti disiplinini sürdürmek ve kollamak, parti üyelerinin görevlerini tam olarak yapmalarını izlemek ve onların haklarının çiğnenmesine engel olmak.

(4) Kitlelerle yakın ilişki içinde olmak, sürekli olarak kitlelerin parti üyeleri ve parti çalışmalarıyla ilgili eleştirilerini ve görüşlerini takip etmek, kitlelerin yasal haklarını ve çıkarlarını korumak ve onlar arasında etkili ideolojik-politik çalışmalar yürütmek.

(5) Parti üyelerinin ve kitlelerin inisiyatif ve yaratıcılıklarının ortaya koyabilmelerini sağlamak, parti üyeleri ve kitleler içinde bulunan yetenekli insanları keşfetmek, teşvik etmek ve onları ödüllendirmek, bu insanların reform, açıklık ve sosyalist modernleşme atılımını öğrenmeleri ve yetenekleriyle bu çalışmalara katkıda bulunmalarını sağlamak.

(6) Sempatizanları parti üyesi olmaları için eğitmek ve bilgilendirmek, yeni üyeler kazanmak için rutin çalışmalar yapmak, gençler arasından, çalışmada ve üretimde öne çıkanlar arasından parti üyelerinin çıkmasına büyük öncelik vermek.

(7) Partili ve partili olmayan kadroların yasalar, idari ilkelere, mali ve ekonomik statülere, devletteki personel düzenlemelerine titizlikle uymaları ve hiçbir biçimde devletin, toplumun ya da kitlelerin çıkarlarına zarar vermemeleri için onları gözlemlemek.

(8) Parti üyelerini ve kitleleri bilinçli olarak kötü uygulamalar karşısında direnmeye ve yasadışı hareketler ve suç eylemlerine karşı kararlılıkla mücadele etmeye teşvik etmek.

Madde 32- İlçe merkezlerinde ve kasabalardaki mahallelerde bulunan temel parti komiteleri ile köylerdeki mahallelerde bulunan parti örgütleri, kendi bölgelerindeki çalışmalara önderlik ederler ve idari bölümler, ekonomik kurumlar ve kendi kendilerini

yöneten kitle örgütlerinin işlevlerini ve yetkilerini tam olarak yerine getirmelerine yardımcı olurlar. Devletin sahip olduğu işletmelerdeki ya da kolektif işletmelerdeki temel parti örgütleri, politik çekirdekler gibi hareket ederek işletmelerin çalışmalarını sağlarlar. Temel parti örgütü, kendi işletmelerinde devlet ve partinin politikaları ile ilkelerinin yaşama geçirilmesinin güvencesi ve denetleyicisi konumundadırlar.

Hissedarlar toplantısında, yönetim kurullarında, denetleme bürolarında ve idari (fabrika yönetimiyle ilgili) konularda işletmelerin görevlerini yerine getirmelerini ve yasaya göre davranmalarını kollarlar. Ayrıca temel parti örgütleri, tüm samimiyetleriyle işçilerin ve büro çalışanlarının temsilcilerinin oluşturduğu işyeri kongrelerini (meclislerini) destekler ve işletmelerdeki en önemli sorunlara ilgili nihai kararların alınmasına çalışanların katılmalarının sağlanmasının güvencesidirler. Kendi örgütlenmelerini geliştirmek, ideolojik ve politik çalışmaya liderlik etmek için kültürel ve ahlâki ilerlemeleri sağlamak, sendikaları, Komünist Gençlik Birliği'ni ve diğer kitle örgütlerini geliştirmek için çaba harcarlar.

Kamuya ait olmayan ekonomik işletmelerdeki temel parti örgütleri, partinin ilkeleri ve politikalarını yaşama geçirir, işletmenin yasalara ve devlet düzenlemelerine uygun olarak çalışmalarını denetler ve kılavuzluk eder, bu işletmelerle bağlantılı sendikalara, Komünist Gençlik Birliği'ne ve diğer kitle örgütlerine önderlik eder, işçileri ve büro çalışanlarını bir araya getirir, mahallelerde yaşayanların yasal haklarını ve çıkarlarını korur, bu işletmelerde sağlık koşullarının iyileştirilmesini sağlar.

İdari liderlerin tam sorumluluk üstlenmiş oldukları bir kurumdaki temel parti örgütü, politik bir çekirdek gibi davranır.

İdari liderlerin parti komitesinin önderliği altında tam sorumluluk üstlendikleri bir kurumda ise temel parti örgütleri, temel sorunları tartışır ve bunlarla ilgili kararlar alır ve aynı zamanda da idari liderlerin yetki ve işlevlerini tam olarak yerine getirme yeteneğine sahip olup olmadıklarını güvence altına alırlar. Danışmanlık yaparak onların işlevlerini ve yetkilerini yerine getirmelerine yardımcı olur.

Her düzeydeki parti ya da devlet dairelerindeki temel parti örgütleri, yüksek düzeydeki idari sorumluların görevlerini yapmalarına ve işlerini iyileştirmelerinde destek olur. Aralarında parti üyesi olan yüksek idari sorumluların da bulunduğu bütün parti üyeleri üzerinde gözetim uygular, ancak onların birimlerinin işlerini yönetmez.

6. BÖLÜM

PARTİ KADROLARI

Madde 33- Parti kadroları partinin davasının belkemiğidir ve parti kadroları halkın hizmetindedirler. Parti, kadroları, hem onların politik sadakatine ve de yeteneklerine göre ve adam kayırmacılığa düşmeden atanma pratiğine bağlı biçimde ortaya çıkan mesleki yetenekleri ilkesine göre seçer; ortalama yaş olarak daha gençlerin tercih edildiği, daha eğitilmiş ve daha profesyonel yeteneklere sahip devrimci kadroların oluşturulmasına çalışır. Parti, kadroların seçimi, değerlendirilmesi, eğitimi ve öğretimine büyük önem verir; özellikle de seçkin genç kadroların seçilmesi ve eğitimi üzerinde durur. Parti, etkin biçimde kadro sisteminin reformdan geçirilmesini geliştirir. Parti, kadın kadroların ve etnik azınlıklardan gelen kadroların eğitim ve geliştirilmesine büyük önem verir.

Madde 34- Her düzeydeki yönetici parti kadroları, bu Tüzüğün 3. Maddesinde tarif edilen parti üyeleri olarak görevlerini yerine getirirken örnek bir tutum sergilemek ve aşağıdaki temel gereklilikleri karşılamak zorundadırlar:

(1) Görevlerini iyi bir biçimde yerine getirmek için Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesi ve Deng Xiaoping Teorisi'ni bilmeli, Önemli Üç Temsil Düşüncesi'ni pratiğe geçirmeye çalışmalı, pratik sorunlar karşısında bu anlayışla sorunları analiz etmeli ve çözmeye çalışmalı, bütün deneme ve yanılgıları test ederek politik bilinçlilik ve sadakate dayanarak Marksizmin bakış açısı ve yöntemlerine bağlı kalmalıdır.

(2) Komünizmin büyük idealine sahip olmalı, Çin karakteristikleriyle sosyalizme sıkı sıkıya inanmalı, partinin temel çizgisini, ilkelerini ve politikalarını yerine getirmeli, reform ve dış dünyaya açılmayı kararlılıkla desteklemeli, kendini sosyalist modernleştirme davasına adanmalı, sosyalist inşanın sağlam başarılar kazanması için her tür sorumluluğu üstlenmelidir.

(3) Zihinlerini özgürleştirmekte ısrarlı, gerçeği olgularda arayan, zamana uygun adımlar atan ve öncü bir ruhla yeni denemelerin meşalesini yakan kişiler olmalı; bulundukları bölgelerde ya da bölümlerde mevcut koşullardan yola çıkarak yürüttükleri etkili çalışmaları parti ilkeleri ve politikalarıyla bütünleştirebilmek için büyük araştırmalar ve incelemeler yapmalı; doğruyu söylemeli, çalışmalarında pratik olmalı, somut sonuçlara ulaşmaya çalışmalı ve biçimciliğe karşı çıkmalıdır.

(4) Kendilerini devrimci davaya coşkuyla adayan, güçlü bir politik sorumluluk duygusuyla dolu, pratik deneyim sahibi, örgütlenme yetenekleri itibariyle yönetici düzeyde görevler alacak nitelikte olmalıdırlar.

(5) halk tarafından kendilerine verilen yetkiyi uygun bir biçimde kullanmalı, işlerini yasalara uygun olarak yürütmeli, halk için dürüst, temiz ve gayretle çalışmalı, kendi eylemleriyle örnek oluşturmali, sade ve basit yaşamalı, kitlelerle bağlarını sürdürmeli, partinin kitle çizgisini savunmalı, partinin ve kitlelerin kendisine yönelik eleştirilerini ve denetim çabalarını özenle kabul etmeli, öz-saygısı olmalı, kendi kendini denetlemeli, tedbiri elden bırakmamalı ve kendi kendini motive edebilmeli, bürokratizme karşı mücadele etmeli, kişisel kazanç elde etmek için yetkilerini kötüye kullanma türünden yolsuzluklara karşı çıkmalıdırlar.

(6) Partideki demokratik-merkeziyetçilik sistemini savunmalı, demokratik bir çalışma tarzını sürdürmeli, düşünürken sorunları her yanıya ele almalı, farklı görüşlerde olanlarla da dâhil olmak üzere diğer tüm yoldaşlarıyla birlikte çalışıp onlarla bütünleşmeyi başarmalıdır.

Madde 35- Parti kadroları, partili olmayan devlet görevlileriyle işbirliği yapmanın yollarını aramalı, onlara saygılı olmalı ve onların güçlü yanlarından öğrenecek zihin açıklığını sergilemelidirler. Her düzeydeki parti örgütleri, temel görevlerle ilgili pratik derslerden yola çıkarak partili olmayan yetenekli kadroları keşfetmeli ve onları önermelidir. Bu görevlilerin bulundukları görevde uygun ölçülerde yetkiler almalarını ve rollerini tam olarak oynamalarını sağlamalıdır.

Madde 36- Her düzeydeki yönetici kadrolar, ister demokratik süreçle seçilmiş isterse de yönetici bir organ tarafından atanmış olsunlar, yaşam boyu sürecek görev yapma ayrıcalığına sahip değildir.

Bu kişilerin görevleri değiştirilebilir ya da görevlerinden alınabilirler.

Yaşlılık ya da sağlık durumunun elvermemesi nedeniyle artık çalışmak için uygun olmayan kadrolar devletin bu alandaki düzenlemelerine uygun biçimde emekli olmalıdırlar.

7. BÖLÜM PARTİ DİSİPLİNİ

Madde 37- Parti disiplini, her düzeydeki parti örgütleri ve bütün parti üyelerinin göz önünde tutmak zorunda oldukları davranış kurallarını ortaya koyar. Parti disiplini, partinin birliği ve parti dayanışmasının korunmasının ve partinin görevlerinin yerine getirilmesinin güvencesidir.

Madde 38- Parti örgütleri, “geçmiş hatalardan dersler çıkartarak gelecekteki hataları önleme ve hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etme anlayışıyla” hareket edilerek, parti disiplinini ihlal eden üyelere karşı bu kişilerin hatalarının doğasına ve ölçüsüne bağlı bir biçimde, onları eleştirmek, eğitmek ve disiplin tedbirleri almak zorundadır.

Ülkedeki Ceza yasasını ciddi bir biçimde ihlal eden- suç işleyen- parti üyeleri partiden ihraç edilir.

Partinin, Parti Tüzüğünü ya da devletin yasasına aykırı davranan bir üyeye karşı herhangi bir tedbiri uygulaması ona misillemede bulunması ya da sahtecilik biçiminde onu sıkıştıracak davranışta bulunması katı bir biçimde yasaklanmıştır.

Bu tür bir davranışı yapan örgüt ya da bireye karşı parti disiplini ve ülke yasaları hareketine geçirilir.

Madde 39- Parti disiplinini güçlendirmede beş tedbir alınır: uyarı, ciddi uyarı, partideki görevlerden uzaklaştırma, parti içinde gözetim altında tutma ve partiden ihraç. Bir parti üyesinin gözetim altında bulundurulacağı süre iki yılı geçemez. Bu sürede ilgili parti üyesinin oy verme, seçimlere katılma ya da aday olma hakları yoktur. Gözetim sırasında hatasını düzelten bir parti üyesine, parti üyesi olarak bütün hakları geri verilir. Davranışlarını düzeltmeyi reddeden parti üyeleri partiden ihraç edilirler. İhraç, partideki en son başvurulacak disiplin tedbiridir. İhraç kararının alınması ya da onaylanması her düzeydeki parti örgütlerinde her yönüyle incelenmeli, bütün görüşler dinlenmeli ve son derece ihtiyatlı biçimde uygulanmalıdır.

Madde 40- Bir parti üyesine karşı alınan herhangi bir disiplin tedbiri, ilgili parti şubesinin genel üye toplantısında tartışılıp karara bağlanmalı ve onay için ilgili temel parti komitesine rapor edilmelidir. Eğer durum oldukça önemli ya da çok karmaşık ya da bir üyenin ihracını gerektiriyorsa, bu özel duruma uygun bir biçimde konu, ilçe merkezindeki ya da daha üst düzeydeki bir parti disiplin denetleme komisyonuna inceleme ve onayın yapılması için rapor edilir. Özel durumlarda, ilçe merkezi ya da daha üst düzeyde bulunan bir parti komitesi ya da bir disiplin denetleme komisyonu, bir parti üyesine karşı disiplin tedbirlerini doğrudan kararlaştırma yetkisine sahiptir. Parti içindeki bir asıl ya da yedek üyenin Merkez Komitesi'ndeki ya da herhangi bir yerel komitedeki görevinden alınmasına karar verilirse, böylesi bir kişinin parti içinde gözetim altına alınması ya da partiden ihraç edilmesi, ilgili parti komitesinin tam katılımlı toplantısında üyelerin oylarının üçte ikisiyle onaylanmalıdır. Özel durumlarda karar, ilk olarak Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun Daimi Komitesi ya da yerel parti komitesinin daimi komitesi tarafından, onaylamanın parti komitesinin tam katılımlı oturumunda yapılması koşuluyla, alınabilir. Bir yerel parti komitesinde bulunan asıl ya da yedek üyeye karşı alınan böylesi bir disiplin tedbiri, daha yüksek parti komitesi tarafından onaylanmak zorundadır. Ceza yasalarına karşı ciddi bir suç işleyen bir Merkez Komitesi asıl ya da yedek üyesi, Merkez Komite Politik Bürosu tarafından alınan kararla partiden ihraç edilir; Ceza yasalarına karşı ciddi bir suç işleyen bir yerel parti komitesi asıl ya da yedek üyesi, ilgili düzeydeki parti komitesi daimi komitesi tarafından alınan kararla partiden ihraç edilir.

Madde 41- Bir parti örgütü bir parti üyesine karşı bir disiplin tedbiri aldığında bu karar, nesnel bir biçimde olgulara dayanarak soruşturulmalı ve kanıtlanmalıdır. Söz konusu parti üyesi, alınan disiplin tedbiri ve buna dayanak oluşturan olgular hakkında bilgilendirilmelidir. İlgili kişiye açıklama yapması ve kendisini savunması için şans verilmelidir. Eğer suçlanan kişi kararı kabul etmiyorsa dilekçeyle buna itiraz edebilir. İlgili parti birimi, bu dilekçeyi hemen ele almalı ya da işleme koymalı, dilekçeyi tutma ya da engelleme yoluna gitmemeli. Yanlış görüşlerinde ve haksız taleplerinde ısrar edenler, eleştiri yoluyla eğitilmelidir.

Madde 42- Eğer bir parti örgütü parti disiplinini hayata geçirmede başarısız oluyorsa soruşturulması gerekir. Bir parti örgütünün parti disiplinini ciddi biçimde ihlal etmesi ve kendi hatasını düzeltmemesi durumunda, en yakındaki daha yüksek parti komitesi, olguları inceledikten ve durumun ciddiyetini değerlendirdikten sonra, yeniden örgütlenmeye ya da bu örgütlenmenin dağıtılmasına karar verebilir. Sonra da durumun incelenmesi, onaylanması, ardından da resmi olarak duyurulması ve kararın hayata geçirilmesi için bir üst parti komitesine rapor eder.

8. BÖLÜM

PARTİ DİSİPLİN DENETİM ORGANLARI

Madde 43- Partinin Merkezi Disiplin Denetim Komisyonu, Parti Merkez Komitesi'nin önderliğinde çalışmalarını yürütür. Partinin her düzeydeki yerel disiplin denetim komisyonları ve temel Parti disiplin denetim komisyonları, ilgili düzeylerdeki parti komiteleri ve onlara en yakın üst düzey disiplin denetim komisyonlarının ikili önderliği altında

çalışırlar. Partinin her düzeydeki yerel disiplin denetim komisyonları, ilgili düzeydeki parti komiteleriyle aynı süre içinde görev yaparlar. Partinin Merkezi Disiplin Denetim Komisyonu, tam katılımlı oturumda, kendi daimi komitesini, sekreterini ve sekreter yardımcısını seçer ve sonuçları onaylanması için Merkez Komitesi'ne rapor eder. Her düzeydeki yerel disiplin denetim komisyonları, kendi tam katılımlı oturumlarında kendi daimi komitelerini, sekreterlerini ve sekreter yardımcılarını seçerler. Bu seçimlerin sonuçlarının ilgili düzeydeki parti komitesi tarafından kabul edilmesi ve daha sonra onaylanması için bir üst parti komitesine rapor edilmesi gerekir. Bir temel parti komitesinin bir disiplin denetim komisyonu oluşturup oluşturmayacağı ya da yalnızca bir disiplin denetim komiseri tayin edip etmeyeceğine, özel durumları göz önünde bulundurarak en yakındaki üst düzey parti örgütü karar verir. Parti şubeleri ve parti şubelerindeki genel komiteler, disiplin denetim komiserlerine sahiptir. Parti Merkezi Disiplin Denetim Komisyonu, gerek duyduğunda, disiplin denetim gruplarına ya da parti komiserlerine ya da her düzeydeki devlet organlarına yetki verebilir. Disiplin denetim gruplarının ya da disiplin denetim komiserlerinin liderleri, oy verme hakları olmayan katılımcılar olarak söz konusu organlardaki temel parti örgütlerinin toplantılarına katılabilirler. İlgili organlardaki ileri parti örgütleri, onların çalışmalarına yardımcı olmak zorundadır.

Madde 44- Her düzeydeki parti disiplin denetim komisyonunun temel görevleri, şunlardır: Partinin Tüzük ve diğer kurallarını (mevzuatını) savunmak; parti çizgisi, ilkeleri, politikaları ve kararlarının uygulanmasını denetlemek; kendi düzeyindeki parti komitelerinin çalışma tarzının iyileştirilmesine ve onların yolsuzluklara karşı mücadele örgütlenmelerinin ve yolsuzluğa karşı çalışmalarının iyileştirilmesine yardımcı olur.

Her düzeydeki disiplin denetim komisyonları, görevleriyle ilgili olarak parti disiplinini göz önünde tutmalı ve parti disiplinini savunacak kararlar almalarını sağlamak üzere parti üyelerine sık sık eğitim vermeli; ileri konumlarda görev alan bütün parti üyelerini ellerinde tuttıkları gücü ve yetkiyi kullanma biçimlerini denetlemeli; parti örgütleri ya da parti üyeleri tarafından partinin Tüzük ve diğer kurallarıyla ilgili olarak önemli ya da karmaşık konuları ele almalı ve incelemeli, bu konularda kararlar almalı ya da bu tür olaylarda parti üyelerine karşı alınan haksız kararları ortadan kaldırmalı; parti üyeleri tarafından sunulan dilekçeleri ve şikâyetleri değerlendirmeli ve parti üyelerinin haklarının güvencesi olmalıdırlar. Her düzeydeki disiplin denetim komisyonları, ilgili düzeydeki parti komitelerine, karşılaştıkları sorunların yanı sıra ele aldıkları özel önemdeki ya da karmaşık olayların sonuçlarını rapor etmelidir. Her düzeydeki yerel disiplin denetim komisyonu ve temel disiplin denetim komisyonları da bu tür raporları yüksek komiserlere sunmalıdırlar. Herhangi bir düzeydeki bir disiplin denetim komisyonu, ilgili düzeydeki bir parti komitesi üyesinin parti disiplinini ihlal ettiğini tespit ederse hemen olayla ilgili olguların kanıtlarını toplamak için ilk adımları atabilir ve durumu bir dosya biçimine getirerek onaylanması için ilgili parti komitesine rapor etmelidir. Eğer söz konusu ihlali yapan parti komitesinin daimi komite üyesi ise durumu ilk olarak ilgili parti komitesine rapor eder, ardından onaylanması için bir üst düzeydeki disiplin denetim komisyonuna gönderir.

Madde 45- Daha yüksek düzeydeki disiplin denetim komisyonları daha alt düzeydeki komisyonların çalışmalarını inceleme ve bunları onaylama ya da gerek gördüğünde bunların aldıkları kararları değiştirme yetkisine sahiptir. Bu biçimde değiştirilen kararlar ilgili düzeydeki parti komitesi tarafından onaylanmış ise, değişiklik daha yüksek bir parti komitesi tarafından onaylanmak zorundadır. Bir yerel disiplin denetim komisyonu ya da bir temel disiplin denetim komisyonu, ele alınan konuda ilgili parti komitesi tarafından alınan kararı kabul etmezse, en yakındaki daha yüksek düzeyde bulunan komisyona konunun yeniden incelenmesi talebinde bulunabilir; eğer bir yerel ya da temel disiplin denetim komisyonu ilgili düzeydeki parti komitesi ya da onun üyeleri tarafından parti disiplinini ihlal edildiğini öğrenirse ve eğer parti komitesi bu olayları doğru biçimde ele almıyor ya da görmezden geliyorsa, böylesi olaylarla ilgili olarak yardım için daha yüksek komisyona başvurma hakkı vardır.

9. BÖLÜM

YÖNETİCİ PARTİ ÜYELERİNİN OLUŞTURDUKLARI GRUPLAR

Madde 46- Yönetici Parti Üyeleri Grubu denilen örgüt, merkezi ya da yerel devlet organında, akademik kuruluşlarda, halk örgütlerinde, ekonomik ya da kültürel kurumlarda ya da diğer parti dışı bir birimde oluşturulabilecek olan örgütlerdir. Bu grup, o kurum içinde önderlik çekirdeği rolünü oynayacaktır. Grubun temel görevleri şunlardır: Partinin çizgisinin, ilkelerinin ve politikalarının uygulanmasını izlemek, kendi çalışma alanındaki önemli konuları tartışmak ve kararlar almak, kadrolarla ilgili idari işlerin iyi yürütülmesini sağlamak, parti ve devlet tarafından verilen görevlerin yerine getirilmesi için o kurumdaki kitleler ve parti dışı kadrolarla kaynaşp, bütünleşmek, o kurumdaki parti örgütünün ve doğrudan kendisine bağlı çalışanların çalışmalarına önderlik etmek.

Madde 47- Yönetici Parti Üyeleri Grubunun üye bileşimine, onun kurulmasını onaylayan parti örgütü tarafından karar verilir. Grubun bir sekreteri ve gerek duyulması durumunda sekreter yardımcısı bulunur. Yönetici parti üyeleri grubu, kendi kuruluşunu onaylayan parti örgütünün önderliğini kabul etmek zorundadır.

Madde 48- Parti komiteleri, kendilerine bağlı birimler üzerinde merkezi liderlik uygulayan devlet organlarında oluşturulabilir. Parti Merkez Komitesi, onların kuruluşu, görevleri, yetkileri ve işlevlerini düzenlemek için gerekli özel işlemleri belirler.

10. BÖLÜM

PARTİ İLE KOMÜNİST GENÇLİK BİRLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Madde 49- Çin Komünist Gençlik Birliği, Çin Komünist Partisinin liderliğindeki gelişkin ileri gençlerin gençlik örgütüdür; çok sayıda genç insanın Çin karakteristiklerine Özgü sosyalizmi ve pratik aracılığıyla komünizmi öğrendikleri bir okuldur; Komünist Gençlik Birliği aynı zamanda partinin yardımcısı ve yedek gücüdür. Komünist Gençlik Birliği Merkez Komitesi, Parti Merkez Komitesi'nin önderliğinde çalışma yürütür. Komünist Gençlik Birliği'nin yerel bölümleri ilgili düzeydeki parti komitelerinin önderliğine ve Birliğin kendi üst örgütlerine bağlı olarak çalışırlar.

Madde 50- Her düzeydeki parti komiteleri, Komünist Gençlik Birliği örgütleri üzerinde kendi önderliklerini güçlendirmeli ve Komünist Gençlik Birliği'nin kadrolarının seçimi ve eğitimine özel önem vermelidir. Parti, genç insanların ihtiyaçları ve niteliklerine uygun olarak yaratıcı çalışmalar yürütmesi için Komünist Gençlik Birliği'ni kararlılıkla desteklemeli, partinin genç insanların büyük kitleleriyle kurduğu bir köprü ve vurucu/şoklayıcı bir güç olarak Birliğin rolünü yerine getirmesini güvence altına almalıdır. Parti üyesi olan ilçe merkezlerindeki ya da işletmelerdeki ve kuruluşlarındaki Komünist Gençlik Birliği komitelerinin sekreterleri, ilgili düzeydeki parti komitelerinin ve onların daimi komitelerinin toplantılarına oy verme yetkileri olmaksızın katılma hakkına sahiptirler.

11. BÖLÜM

PARTİ AMBLEMİ VE BAYRAĞI

Madde 51- Çin Komünist Partisi'nin amblemi, bir orak ve bir çekiç olarak tasarlanmıştır.

Madde 52- Çin Komünist Partisi'nin bayrağı, üzerinde altın renginde bir parti ambleminin yer aldığı kırmızı bayraktır.

Madde 53- Parti amblemi ve bayrağı, Çin Komünist Partisi'nin sembol ve simgeleridir. Her düzeydeki parti örgütleri ve bütün parti üyeleri, parti amblemi ve bayrağının özel yüce konumunu korumalıdır. Parti amblemleri ve bayrakları kurallara uygun olarak hazırlanmalı ve kullanılmalıdır.

EK 3- AÇIKLAMALAR

ÖNEMLİ ÜÇ TEMSİL DÜŞÜNCESİ:

Jiang Zemin'in döneminde oluşturulan ve Önemli Üç Temsil Düşüncesi olarak anılan bu politik doktrin, ilk kez kapsamlı bir formülasyon olarak 2001 yılında ÇKP'nin 80. yıldönümünde parti genel sekreteri Jiang Zemin tarafından dillendirilmiştir. Bu formülasyonun ön teorik çalışmalarının daha önce yapıldığı bilinmektedir. Bu düşünce veya doktrin 2002 yılında yapılan parti kongresinde onaylanarak programın genel giriş bölümüne dâhil edilmiştir. Bu düşüncenin arkasındaki ana düşünce-yeni tarihsel koşullarda- partinin ve partinin önderlik ettiği hükümetin yapısının şekillendirilmesinde başarı veya başarısızlık kriterlerini yeniden tanımlamasıdır. Komünist Partisi yeni dönemde kendisini inşa ederken ve sosyalizmi inşa görevini üstlenirken üç noktayı gözetmelidir: birincisi; Marksist komünist partisi ülkenin gelişkin üretici güçlerinin gelişme eğilimini temsil etmelidir; ikincisi ülkenin gelişkin kültürünün gelişme trendini temsil etmelidir; üçüncüsü, ülke halkının ezici çoğunluğunun temel çıkarlarını temsil etmelidir. Buradaki temsil ifadesi partinin üç başlık altında tanımlanan görevlerin gereklerine göre düşünmesi, bu görevleri üstlenmesi ve tüm partinin ve tek tek tüm üyelerin kendilerini bu görevlere uygun olarak yeniden biçimlendirmesi anlamına gelmektedir. Aşağıda üç temsil düşüncesinin anlamı üç başlık altında özetlenmektedir.

1. Parti, Çin'in Gelişkin Üretici Güçlerinin Gelişme Eğilimini Temsil Etmelidir

Parti'nin sahip olduğu temel nitelik, onun Çin'in gelişkin üretici güçlerinin gelişme eğilimini temsil etmesi gerektiğini belirlemektedir. Üretici güçler, bir toplumsal üretim tarzında en devrimci ve dinamik unsurlardır ve onlar nihai olarak toplumun nasıl gelişeceğini belirleyen güçlerdir. Bugün dünyadaki çeşitli güçler arasındaki rekabet, son tahlilde, ekonomik, bilimsel ve teknolojik güçleri ve ülkelerin iç ulusal dayanışmalarını içeren bütünsel ulusal güçleri üzerinden yürümektedir. Çin'in üretici güçleri, 1949'da Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana geçen 50 yılı aşkın sürede, özellikle de 1970'lerin sonlarında reform ve dışa açılma politikalarının başlatılmasından bu yana geçen 20 yıldan fazla zaman içinde oldukça hızlı bir şekilde büyümüştür. Ancak, bu güçlerin bütünsel düzeyi, hâlâ Batı'daki gelişmiş ülkelere oranla, çok daha düşüktür. Çin, bilim ve teknoloji alanında gelecekteki rekabette daha büyük bir inisiyatif ve daha elverişli bir konum kazanmak ve mevcut ekonomik ve toplumsal sorunlarını çözebilmek için, üretici güçlerini gayretle geliştirmeli ve ekonomisini

iyileştirmek zorundadır. Parti'nin kuruluşundan bu yana 80 yılı aşkın süredir yürüttüğü tüm mücadeleler, aslında üretici güçleri özgürleştirmek ve geliştirmek için yapılmıştır. Parti, Çin'in gerçeklerini temel almalı, çağın akışına ayak uydurmalı, ekonomik kalkınmaya odaklanmalı ve üretici güçleri geliştirmeyi esas görevi olarak almalıdır.

2. Parti, Çin'in Gelişkin Kültürünün Yönelimini Temsil Etmelidir

Sosyalist bir toplum, gelişme ve ilerlemesi, kapsamlı olması gereken bir toplum demektir. Bir toplum ancak ve ancak ekonomik, politik ve kültürel gelişimi dengeli ise ve hem maddi hem de manevi uygarlaşma alanında iyi işler yapılabiliyor ise, gerçek anlamda sosyalisttir. ÇKP ancak ve ancak her zaman Çin'in gelişkin kültürünün yönelimini temsil edebilirse ve Çin'e özgü karakteristiklere sahip bir sosyalist kültür geliştirebilirse bu amaca ulaşabilir. Bugünkü Çin'de gelişkin kültürün geliştirilmesi demek, modernleşmenin, dünyanın ve geleceğin gereksinimlerine yanıt verecek ulusal, bilimsel ve yaygın bir kültürün geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Sosyalist kültürün temel görevi yurttaşları yüksek idealler, ahlaki sadakat, iyi bir eğitime ve güçlü bir disiplin duygusuna sahip olacak şekilde eğitmektir. Bu alandaki çalışmada her zaman Marksizm'i rehber almalı, gelişkin kültürün yönelimini net olarak kavramalı ve kararlı bir şekilde yanlış, anti-Marksist fikirlere karşı çıkmalıyız. Aynı zamanda Marksizm'in gelişmekte olan bir bilim olduğunu da açıkça anlamalıyız. Marksizm, katı bir dogma olarak kabul edilemez; pratik içinde kazanılan yeni deneyim ve anlayışlar sürekli olarak özümşenmeli ve Marksizm'i zenginleştirmek ve geliştirmek için kullanılmalıdır.

3. Parti, Çin Halkının Ezici Çoğunluğunun Temel Çıkarlarını Temsil Etmelidir

Kuruluşundan itibaren partinin birincil hedefi daima halka yürekten hizmet etmek olmuştur. Geçen 80 yılı aşkın sürede hem devrimde hem de kalkınmada gösterdiğimiz tüm başarılar esas olarak bizim, halkın büyük çoğunluğunun çıkarlarını temsil etmemiz ve kendi çıkarları için verdikleri mücadelelerde onlarla birleşebilmemiz gerçeğine dayandırılabilir. Partimiz, Reform ve dışa açılmayı yürütme ve sosyalist pazar ekonomisini genişletme koşulları içinde, halkın çıkarları için çalışmayı her zamankinden daha fazla vurgulamalıdır. Parti'mizin asıl büyük politik gücü, kitlelerle yakın bağları sürdürmüş olmasından gelmektedir ve bir Marksist parti için iktidara geldikten sonra en büyük tehlike, kitlelere yabancılaşma olasılığında yatmaktadır. Parti'nin formüle ettiğı çizgi, ilkeler ve politikalarının halkın ezici çoğunluğunun çıkarlarına uygun olup olmadığı, bu çizgi, ilke ve politikaların değerlendirilmesinde en yüksek kriter olmalıdır. Halkın bu politikalarla tatmin olup olmaması ve bunları kabul edip etmemesi, bu çizgi, ilke ve politikaların asıl temeli ve amacı olmalıdır. Parti kadroları, "kitlelerden-kitlelere " ilkesine uygun eski çalışma tarzını ve düşünce biçimini sürdürmelidirler. İnsanların karşılaştıkları zorluklarla ilgilenmeli, onların görüşlerini dinlemeli ve onların çıkarlarını korumalıdır. Parti yetkilileri, özellikle her düzeydeki liderler dürüst ve öz-disiplinli olmalı ve kitlelerin kıvancını ve acılarını paylaşmalıdırlar. Parti yetkilileri her zaman ve her koşul altında, parti'nin kitle çizgisini izlemeli, halka yürekten hizmet etme amacına bağlı kalmalı ve

halkın yararını, yaptıkları tüm işlerin başlangıç ve bitiş noktası olarak düşünmelidirler. Yeni koşullarımız içinde partinin kitle içinde çalışmasının kazandığı yeni nitelikleri dikkatle incelenmelidir. Parti yetkilileri kitle çalışmasını güçlendirme ve iyileştirme işini aynı zamanda, Parti inşası ve Parti'nin politik iktidarını pekiştirmeyeyle ilgili tüm diğer işlerle birleştirmelidirler.

Ek açıklama: Üç Temsil doktrininin bu üç başlığının birbirleriyle karşılıklı bağlantılı, birbirlerini tamamlayan, birleşik bir bütün oluşturduğu açıktır. Üç Temsil'in bu bütünselliği, yalnızca teorik mantık açısından değil, fakat aynı zamanda pratik içinde de birlik oluşturmaktadır. Gelişkin üretici güçleri geliştirmek, gelişkin kültürü geliştirmenin ve halkın büyük çoğunluğunun temel çıkarlarını gerçekleştirmek için esas koşuldur. Aynı zamanda gelişkin üretici güçlerin gelişimi ideoloji, ahlâk, eğitim ve bilim gibi kültürel sorunlardan ayıramaz; çünkü belirli bir toplumdaki genel ideolojik ve kültürel düzey, işgücünün kalitesini doğrudan etkilemektedir. Aynı şey, halk kitleleri ile gelişkin üretici güçlerin ve gelişkin kültürün gelişmesi arasındaki ilişki için de geçerlidir. Halk kitleleri, kendi çıkarlarını gerçekleştirmenin temel gücü olduğu gibi, gelişkin üretici güçlerin ve gelişkin kültürün de asıl yaratıcısıdır. Aynı zamanda, gelişkin üretici güçleri ve gelişkin kültürü geliştirmemizin temel nedeni: halkın maddi ve kültürel yaşamlarının devamlı büyüyen ihtiyaçlarını tatmin etmek ve sürekli olarak onların temel çıkarlarının yerine getirilmesini sağlamaktır.

DÖRT YÜKSEK İLKE

Dört Yüksek İlke şu kuralları içerir: Raformlar ve Dış Dünyaya Açılma stratejisi yürütülürken; sosyalist yoldan ayrılmamak, halkın demokratik diktatörlüğüne, ÇKP'nin önderliğine, Marksizm-Leninizm ve Mao Zedong Düşüncesine bağlı kalmak.

Bu ilkeleri, ilk kez Deng Xiaoping reform sürecin girildiğinde -1980 lerin başında-partinin uzun bir zaman boyunca biriktirdiği deneyimlerin özeti olarak ve Çin halkının ortak iradesinin manifestosu olarak ortaya koymuştur. Bu ilkeler ayrıca Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası içine de dahil edilmiştir. Bu ilkeler ülkeyi inşa etmenin temeli olmanın yanı sıra reform, dışa açılma ve modernleşme sürecinin sağlıklı ilerlemesinin temel güvencesidir.

“TEK MERKEZİ GÖREV VE İKİ TEMEL NOKTA” STRATEJİSİ:

Burada tek merkezi görev ekonomik kalkınmadır ile “iki temel nokta” ise :Dört Yüksek İlkeye bağlılık ve Reform ve dışa açılma politikasında ısrar etmektir. Bunlar arasındaki ilişkiler uygun bir biçimde yönetilmelidir.Ekonomik kalkınmaya odaklanmak, siyasi yön olarak Dört Yüksek İlkeyi, ve güçlü bir itici kuvvet olarak da Reform ve Dışa açılmayı gerekli kılmaktadır. Reform ve dışa açılma üretici güçleri daha da özgürleştirecek ve geliştirecek, sosyalist sistemi sağlamlaştırıp güçlendirecektir. Dört Yüksek İlke ise reform ve dışa açılma ile ekonomik kalkınmanın bir yöne sahip olmasını ve bu yönün kaybedilmemesini güvence altına alacak, daima sosyalist yola bağlı kalmayı sağlayacaktır.

Dünya Solu - Marksist Felsefe Dizisi

Mao'nun İdeolojisi
Mao ve Düşünceleri Üzerine Batılı ve Çin'li
Düşünürlerin Araştırmaları (1940-2007)

Yang Fengcheng

Küreselleşme Sürecinde Kapitalizm ve Sosyalizm
Dünya Solu ve Çin'in Konumu

Pu Guoliang - Xiong Guangqing

Marksist Pratik Materyalizm
Post-özneci Felsefenin Ufku

Wang Nanshi - Xie Yongkang

Geleceğin Sosyalizmi
Sosyalizm ve Demokrasi için Arayışlar

Zeng Zhisheng

Kapitalist Gelişmenin Tarihi
Marksist Açından Sermeyenin Dönüşümlerinin Analizi

Tongyu Zhang - Ding Weimin - Chen Ying

Derin Bir Çapalama- Adorno'dan Zizek'e
Post-Marksist Metinlerin Analizi

Adorno-Baudrillard-Debord-Derrida-Zizek

Zhang Yibing

ISBN 978-605-4511-32-7

9 786054 511327

